© 2009 Ministerio de Cultura

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Jesus xpus …

A. A. 1

Gratia summi radij fontalis pullulat arbor scientie logicalis in arboribus quinque inserta. Cuius fructus est verum et falsum cognoscere. et unum ab alio discernere.

Logica parva.

Logica est ars et scientia in qua verum et falsum ratiocinando cognoscuntur. et unum ab altero discernitur verum eligendo et falsum dimittendo. Cuius principia specialia sunt tria. scilicet terminus propositio. Argumentatio. et primo de termino.

est ars, et sci…

principia … ficatio …

De prima Arbore in qua depinguntur tria seu radices arboris scientie logicalis.

Terminus est dictio significativa ex qua propositio constituitur. Est in propositione subiectum vel predicatum vel pars subiecti vel pars predicati copula vel signum.

terminus …

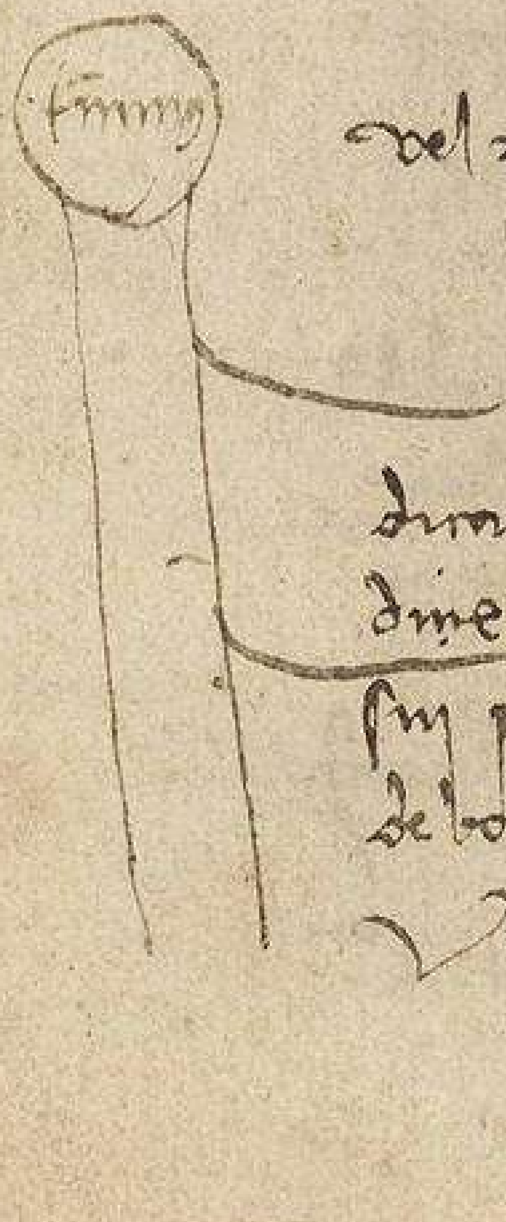

Cathegorematicus est ille qui potest esse subiectum vel predicatum in propositione vel pars subiecti vel predicati ut bonitas est magna. Bonitas predicatur in magnitudine … Communis est ille qui ex virtute sui in propositione est aptus de pluribus predicari ut bonitas de bonitate dei angeli. Homo de petro Arnaldo etc. Univocus est ille qui predicatur de pluribus

sub uno nomine et eadem ratione diffinitionis ~~ut~~
ut bonitas magnitudo substantia corpus &c.

Equivocus est ille qui pluribus convenit sub uno nomine et diversa ratione diffinitionis. Ut Canis Taurus Aries &c. Denominativus sive connotativus est terminus significans formam connotando aliquam qualitatem ipsi inherentem. ut bonus magnus.

Singularis vel discretus est ille qui ex una impositione de uno solo predicari potest. ut sunt termini significantes individua speciei. ut petrus &c.

Abstractus est terminus significans formam vel proprietatem. ut bonitas petritas igneitas risibilitas latrabilitas

Concretus est terminus significans formam vel formam ut homo petrus igneus risibile latrabile &c.

Subiectum est terminus ante copulam de quo terminus post copulam dicitur sive affirmative sive negative

Predicatum est terminus post copulam affirmatus de termino ante copulam stante affirmative vel negative

Copula est persona prima secunda vel tertia explicita vel implicita huius verbi sum es fui. Explicita ut bonitas est magna. Implicita ut bonitas bonificat, magnum bonitatem id est bonificans

Syncategorematicus est ille terminus qui significative sumptus non potest esse pars principalis in propositione.

Ut signum est ut Sis. nullus quilibet homo.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

2

Addendum autem contradictoriam sufficit negare totam propositionem vel ipsius copulam. Et iam contradictoriae universarum ... est una disjunctiva composita ex contradictoriis partibus

De Equivalentibus ypothesis

Propositio equivalens ypothetice est in qua ponitur dictio ratione cuius ipsa est exponibilis per propositionem ypotheticam ut patet de exclusiva et exceptiva

Exclusiva est illa in qua fit exclusio per dictionem exclusivam sicut per istam dictionem tantum solus unus et eius equivalentes ut tantum homo currit. Solum homo currit. Solus Sor. currit. Quando dictio exclusiva additur subiecto ut tantum homo currit exponitur sic homo currit et nihil aliud ab homine currit. Tantum duo homines currunt exponitur sic duo homines currunt et nulli alii a duobus hominibus currunt. Sed ergo est in negativa ... removere a subiecto et attribuere cuilibet alii. Quando additur predicato ut Sor. est tantum animal exponitur sic Sor. est animal et Sor. non est aliud ab animali vel quam animal. Quando additur copule exponitur sic est sicut quando additur predicato ut Sor. tantum est comedens Sor. est comedens et Sortes non est aliud a comedente. Quando additur tam subiecto quam predicato ut tantum Sor. est tantum animal et tunc iterum quaelibet istarum duarum exponentium est iterum exponenda secundum secundam regulam.

exponitur sic Sor. est tantum animal et nullum aliud a Sorte est animal

De Exceptiva

Exceptiva est illa in qua fit exceptio .i. exceptio

(c) 2006 Ministerio de Cultura

sicut significatur. Et ad falsitatem sufficit oppositum illius quod requiritur ad veritatem

Localis est ypo[theti]ca cuius in se duas cathegoricas vel plures unitas per aliquod adverbium loca locale. Et ad veritatem localis affirmative non cuius adverbium denotans motum requiritur quod ita sit vel fiat in eodem loco proprio vel communi sicut significant ideo ista est vera Sor: est ubi sedet. Sed ad veritatem negative sufficit quod non sit vel fiat in eodem loco sicut ita sicut significant. Ideo ista est vera non omnis homo torquetur. Ubi quilibet homo existens est beatus. Sed ad veritatem localis cuius in se adverbium denotans motum requiritur aliquando quod sit idem motus terminus ad quem. Ut Sor: vadit gerunda ad quam vadit plato. Aliquando quod sit idem terminus a quo. Ut Sor: venit gerunda unde venit rex etc. Aliquando quod sint termini diversi. Ut Sor: vadit gerunda unde venit plato etc.

Racionalis est ypo[theti]ca in qua coniunguntur plures cathegorice mediante coniunctione racionis. Et ad eius veritatem requiritur et sufficit quod qualitercumque significat fuisse vel fore per eius antecedens secundum totalem complexionem ita sit vel fuit vel erit sicut significatur per eius consequens secundum totalem complexionem. Ut deus est ergo ens est etc.

Illa propositio ypo[theti]ca est negativa in qua negatio precedit totam propositionem vel eius formalem formale in propositione ypo[theti]ca dicitur coniunctio vel verbum sicut copula verbalis in cathegorica et sicut negato propositio in cathegorica ipsa est negativa sic negato formali in ypothetica ipsa est negativa sic propositiones ypotheticae ... ypothetice non possunt opponi nisi contradictorie.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

i. vel distribuen(do) .i. facien(do) stare copula(ti)ue tum p(ro)
o(mn)ibus sequentem p(ro) o(mn)ib(us) suis significatis.

Particulare sig(n)u(m) e(st) ut . quida(m) Alter . Reliquus
aliquis . Aliquando aliquis i. particulariter
distribuentia .i. facien(do) stare disiunct(iu)e ter(minum)
sequen(tem) p(ro) suis significat(is).

Artes indeclinabiles sunt ut . et . ad . bene

i. Generalissi(mum) . et dicitur g(e)n(er)alissimum q(uia) no(n)
h(abe)t vniuersaliorem ut ens bonu(m) . i. transcen
den(ti)a vel . Genus g(e)n(er)alissi(mum) q(uod) obtinet superiorem
gra(du)m p(re)dicationis in arbore p(re)dica(mentali) . sicut iste
[illegible] in tota coordinatione [illegible] siue arboris su
periorem gra(du)m obtinet . q(uod) dicitur p(re)dicamentum s(u)b(stanti)e
Et sic de Quan(titat)e . Quali(tat)e . R(elation)e . Actione passione
h(abi)tu . Situ . Tempore . et Loco . et sic sunt dece(m)
p(re)dica(men)ta s(cilicet) d(ecem) s(u)b(stanti)e et none acc(iden)tis

Subalternu(m) & dicitur subalternu(m) r(espect)u spe(cie)ru(m) inferioru(m)
vel spe(cie)s subalterna r(espect)u superioru(m) vel superioris ut
Corpus r(espect)u a(n)i(m)alis vel ho(min)is genus e(st) . Sed respe(ct)u s(u)b(stanti)e spe(cie)s
e(st) et sic de ceteris.

Specialissimum . et dicitur spe(cie)s specialissima q(uia) i(m)media(t)e
p(re)dica(tu)r de suis indiui(dui)s ut homo de petro de paulo
& de ceteris & asinus bos i. De isto et de ista i.

Est t(er)m(inu)s qui p(er) a diuisione et a genere suo plus dista(re)
no(n) p(otes)t . sicut No(m)i(n)a p(ro)p(r)ia et p(ro)no(m)i(n)a demo(n)stratiua et dratiua
aliq(ua) ti(bi) p(ro) ipsa indiui(du)is.

I(n)tentio e(st) sim(i)l(itu)do i(n) a(n)i(m)a alicui(us) vel aliquoru(m) ut
nat(ura)s ~~rep(re)sen(ta)na~~ rep(re)sen(ta)na.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Prima est similitudo potentialis vel similitudinis in aia correndum. tio
prime impositionis ut est proprie obiectalis a posteriori preden
do.

Secunda est situdo in aia correndus tio 2e impositionis
vel prime in communi simpo. Un similitudines seu
concepus qualis sunt 2e intentiones & peculiares
seu singulares prime ad modum rei realiter ut genus
genera & species sunt per 2am intentionem et sua potentia
per prima ~~& finis ultimus et ei propinquiora~~ quia fini ultimo sunt propinquiora

Impositio est institutio tui vocalis vel scrip. quod est alicuius
vel aliquorum ad placitum sig. Prima est illa qua
tig est ad placitum significandum alicuius vel aliquorum non ea
racione qua ~~tig~~ est ~~ad placitum significantis~~ est vel sunt
ad placitum significandi. Ut eius sub. Quantitas. Qualitas
Homo Petrus & similes. Dicitur tunc prime impositionis
in voce vel scrip. Secunda est illa quod tunc
est ad placitum significandis aliquorum ea racione quia aliquid vel aliqua
est vel sunt tui ad placitum significandum a se. Ut sunt
isti tui. Ut est vocabulum predicabile. Genus. Species. Dicitur proponit
anni. Individuum. Oratio. Nomen. Pronomen. Verbum
Participium. Prepositio. Coniunctio. Adverbium. Interiec
tio et similis. dicuntur tui 2e impositionis

De predicabilibus

PREdicabile est ens reale seu verbale de pluribus dicibile. i. predicatum
et iste tig predicabile 2e intentionis/ scilicet de genere de tris 2e
specie. i. predicatum de tis quia de 1e intentionis/ quia erat predi intentionis
cant de suis inferioribus. s. genus. De qualibus species de s. tui 2e intentionis
spaciis. Dicitur de accidentibus. proprietas de proprie tem significantibus.
Quarum de accidentalibus tris/ quia ipsos significant

Margin notes: Imme(diate); Simpo; 4 ulterius; predicabilibus est tertio 2e icatur

(c) 2006 Ministerio de Cultura

& cons seq^{ta} signali importa^{a} in spe^{li} pp sos tros pme
impo^{is} simplr supponentes.

E llus est u[n]le quod de plu^{bs} dnti^{bs} spe pdica^{r}
& essen^{le} log^{le} gnalis^{m} vel sub alternu
ut sba. ati[al] q.

Spes est ule gene^{i} subiectum quod de plu^{bs} dnti^{bs}
nu^{o} pdicatur. Et e ntis lo^{is} spalissima vel sbal
terna.

pdica bile

differentie

D[iffer]entia est id rone c[uius] res sunt clare & inconfuse
& inconfuse. ut p incorporeum sub^{a} spu^{l}lis
dicitur a corporea & e^{o}.

Propie^{as} est id rone c[uius] quodlibet ens consist^{t} in suo
pprio nu^{o} sine ee ut risibi^{as} latra^{as} pater^{as} q.

Accns e ens quod pse et rone ex re nõ pt. et est
sepa^{le} ut albedo ham^{s}. sica [illegible] q. vel insepa^{le}
ut calor abig^{o}. Quan^{as} ab ipso quanto q.

De pdicamentis.

Pdicament^{m} e gnale ordinamentum inquo
oe quod e. secundum suum mo^{m} e iuncti^{le} et iste sunt
pntum pdica^{r} de decem segentibus. s. de sub^{a} quan^{te}
q.

Sub^{a} e ens pse exns. ut ipse form ma^{m} et cont
unctio^{em}. vel alig^{o} bus forma mã. et conunctio
sitorintur q sunt eius tlia. Et e du^{x}. s. p^{m}a ut in
dialectica et 2^{a} ut Gene^{a} et spes. Corp^{s} est sba ex
punctis lineis et figuris plena. Corp^{s} aiatum est
sba po^{a} sen^{na} aut ve^{da} informa^{a}. Animal ratio^{le} — Animal
e sba ex in^{tr} volun^{te} memo^{a} & corpo^{e} consistens — viuens
Homo e sba mq aia rtis et corpis ad iniicem an — sentiens

(c) 2006 Ministerio de Cultura

unigimur Homo e illa res q in plus creaturis
pticipat q aliq alia res

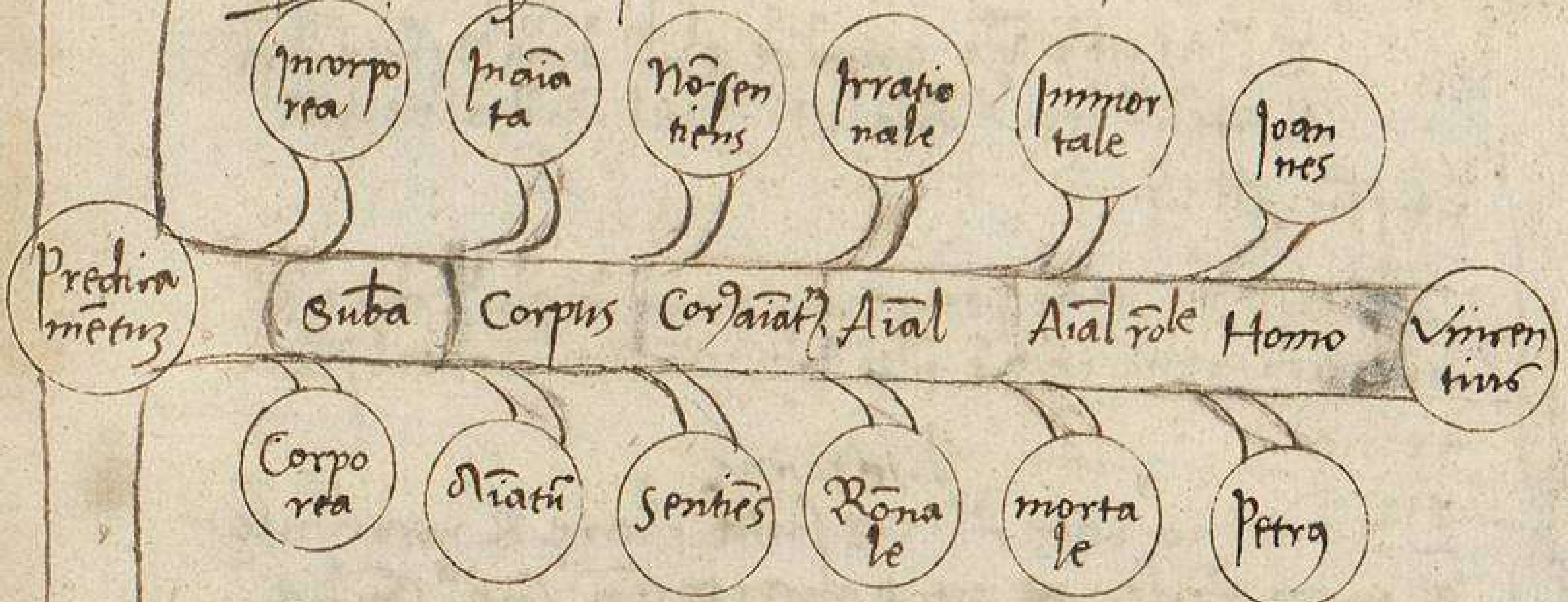

Quantitas est accns q^o sba est fini et limitata
petrus ad sbam, et est
Comitas ad numeru
Status ad tempus

Quantitas
- Simplex
  - Punctus.
  - Unitas
  - Status. i. Instans
- Composita
  - Continua
    - Linea
      - naturalis
      - artificialis
    - Tempus. hora Dies septima
    - Locus hic ibi
    - Solidas
      - Triangulus
      - Circulus
    - Superficies
  - Discreta
    - numeru ij iij et
    - oro alla est sba

Qualitas est accns quo sbm modificat qle sit ~~ppria~~

Qualitas
- Ppria
- Appropria — ~~Ut qo ut ignis ad calefaciendum~~ ~~impo ut ignis ad infrigidandum~~
- Habitus
  - Scientia
  - Virtus
  - Vitium
- Dispositio
  - Sanitas
  - Egritudo
- ~~Passio ut Rubedo~~ A martio arctosis
  - passio ut rubedo ppr verecundia
  - palledo ppr timorem. Meritu
  - ppr virtute. Culpa ppr vitium
  - passibilis qualitas ut dulcedo
- Naturalis ppa ut ignis ad calefaciendum
- Impotentia ut ignis ad infrigidandum

passio ut rubedo ppr verecundia, palledo ppr timore,
meritu ppr virtute Culpa ppr vitiu

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Forma seu figura ut curvitas Rectitudo Gibbositas tortuositas Triangulatio Quadrangulatio Quintangulatio &c.

relatio — Relatio est accidens respectivum pluralitatem necessario indicans

Equiparantiae ut fratris ad fratrem. sororis et fratris vel sororis. socii et socii.

Superpositionis ut patris ad filium domini ad servum creatoris ad creaturam &c.

Suppositionis ut filii ad patrem. servi ad dominum creaturae ad creatorem.

Dualis ut frater & frater. magistri & discipuli et &c.

Ternalis ut bonitas bonitatis et bonitare ignitas ignitatis ignitare

actio — Actio est accidens cum quo agens actualiter agit in passo actualiter.

Inanimati in inanimatum ut ignis in aere. aeris magis aquae in terram terrae in ignem solis in ignem ignis in aere et rel.

Animati — in animatum ut dominus in servum magistri in discipulum.
— in inanimatum ut fabri in clavum ~~[illegible]~~

~~ignis in aere~~

passio — Passio est accidens cum quo patiens actualiter patitur subiacendo agenti. & dicitur relatio modo ad actionem. et tot et easdem habet species.

Situs — Situs est accidens quo quaedam etiam in aliis situantur. intellectualiter ut voluntas in memoria et in intellectu et econverso. sensualiter ut ignis in aere cordis in medio corporis. utrique ut anima in corpore & econverso. utrumque in homine et econverso &c.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Est ... et ... ut ... in ... partem in toto et eq° .

Extrinsecus et non ... ut ... in ... .

habitus — ... anima de quo ... intell

Intellectualis ut scientia ... .

Sensualis ... ut colores in colo° ... anima sepa lia

Arti ... ut Artes mecha ... .

tempus — Tempus e ... in quo entia ... sunt incepta

et mota. ... astronomia

Instans ... sive ... puncius.

Duratio. Hora dies septima° ... annus et ... .

locus — Locus est ... per quod ... est collocabile sive collocatum in a° ut una pars corpo ... in alia.

... Naturalis et inseparabilis a toto. ut ... locus ... Appropriatus est separabilis ut locus ... in ampho°

(in margin:) instancia ... ... successiva

De 2a Arb. figuli ... depingunt omnes sententia arb. sive logicalis.

R ... est ... constitu° ex ... veri tes vel falsitatis sig. ... tres ... vel dictio ... et ... in aia men ... in voce vo ... in scrip° scrip° in sylo° a° vel m ... vel gr ... In q° ... vel ... habet ptes suas me° in aia. ... in voce. in scripto scriptas in sylogis° syllogisticas ... .

De ... te pp° ...

Ra e illa ... et ... omnino et ... ut ... ipsa deno° ut hec aliq ... non est eter° vel est eo ... non est eter°. nam ex quo ... est incep° et nova est ... .

(c) 2006 Ministerio de Cultura

De falsitate prop[ositionis].

Alia est illa que significat compositionem et divisionem non omnimode
et sicut se habent res ipsa denotantur. ut homo
est asinus. est autem irrationale falsitate. quia magister dicit irrationale non se
habent compositionem et divisionem. uti ipsa denotantur.

De categoricis.

Propositio cathegorica est oratio una perfectam rationem
continens. habens in se compositionem divisionem et copula. propter les partes
sui. Est in anima voce vel in scripto significans veritate
vel falsitatem. unius solius predicati de uno subiecto. Videlicet
dicitur de simplici inherencia. Inest. n. unum simplex predicatum
uno simplici subiecto. habent in natura sua simplex compositionem divisionem et
copula. Et in ipsis simplex veritatem vel falsi
tate significat.

Universalis est illa que significat est tanquam omnis signo universali sumptus.
ut omnis maioritas est maior. nulla magnitudo est ma
ior.

Particularis est illa que significat est tanquam omnis signo particulari addi
tus. ut quedam bonitas est eternitas. quedam magnitudo
non est eterna.

Indefinita est illa que significat existens tanquam omnis signo universali
vel particulari non est adiunctus. ut homo est animal
homo est asinus. Singularis est illa que significat est tanquam
singularis vel discretus habent omnis pronomine demonstrativo
singularizatus. ut deus est bonitas. magnitudo eternitas
Sor: est currens. ista bonitas est causa ...
bonum. Ego bonum sum magnum. hic maior est ...

in anima
in voce
in scripto

demonstrativo

De Qualitate ppo^m

Affir^na est illa in qua predicat^m de subiecto attribuitur
vel attribui videtur ut Deus bonus creata
est mundus ut Deus bonus sic? est ...
Ne^us e(st) illa in qua predicatum a subiecto remo(vetur) vel remo-
veri videtur. Ut bonitas Dei non est eius mag^o & non
non est be^m.
De disiunctiva ext^o est illa in subiecto in qua vel pre(dica)to
ponitur coniunctio disiu(nctiva) ut Petrus lapidat vel
[illegible]
De Copulativa extre^o est illa in qua subiecto vel predicato po(nitur) copulativa
[illegible] coniunctio ut [illegible] et volunta^as sunt in an-
gelo. potentie intellectuales et incorruptibiles.

De petitio^bus

Quinque dicunt ... petitiones s(cilicet) que petit si est
[illegible] vel ypo^ca Qualis si est ne^na vel affir^na
Quanta si e(st) u(niversa)lis vel particularis & indefinita vel sin-
gularis. Unde habes versum. Que. [illegible]. Qua-
lis ne. vel aff. v. Quanta [illegible]

De Conversio^bus

Quinque sunt duas conversiones in propo^bus s(cilicet) simp(licite)r
Et est mutatio subiecti in predicatum et e converso remanente
in utraque propositione s(cilicet) [illegible] eadem quantita(te)
s(cilicet) universalitate & particularitate. Et eadem qualitate s(cilicet) affir-
matione vel negatione. Et sic istam conversionem convertitur
ne(gativa) u(niversa)lis et affirmativa particularis ut Nullum ens
e(st) malum. ergo nullum malum est ens. ~~[illegible]~~
quoddam bonum est magnum ergo quoddam magnum est bonum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Sed aª quer° est p annus et est muta° sbi in pdict
et eq° remanente in vtraq eadem qlite sed variata
qlite. Et p istam quersiºne dz affir. Et neª et
in ppositiones suas. Ut Dis boas est Durans. quersa
Quodda durans est boas. Et Nullus sr est s lo
quer. Quoddam sensuale no est sr. Et Sed
ex. aliam est aliq mod quersio qz expectat alti
ore artistam quz sit logicus. et iste e dux. vs est qn
aliq pre. quersiº stante dra in ppie vs sive abstrs
qbus res e id quod e. vel tcz qlis est. et dr res na
nel. sedm quid vt d. Ens est bom mag. Et
ppie as q est bom. s. boas Durans est ab ff sm ppite
q est ens. s. ab ente. Et. 2us mo est altior et
est timr sr 3ª ra. sive ppie as est idem mi. ff et
na ondracr sive ppie te. De q p dit vel q de illa
pdira. sive aliqua dinsite ee. et te abstracti sen
qre et hec est abta et sim. Et solm que enti in
finito

De oppos

Logicus fant 4 op
poes in qbus s. qtra
ria sb qtraas. subalter
na et qdicto s Est

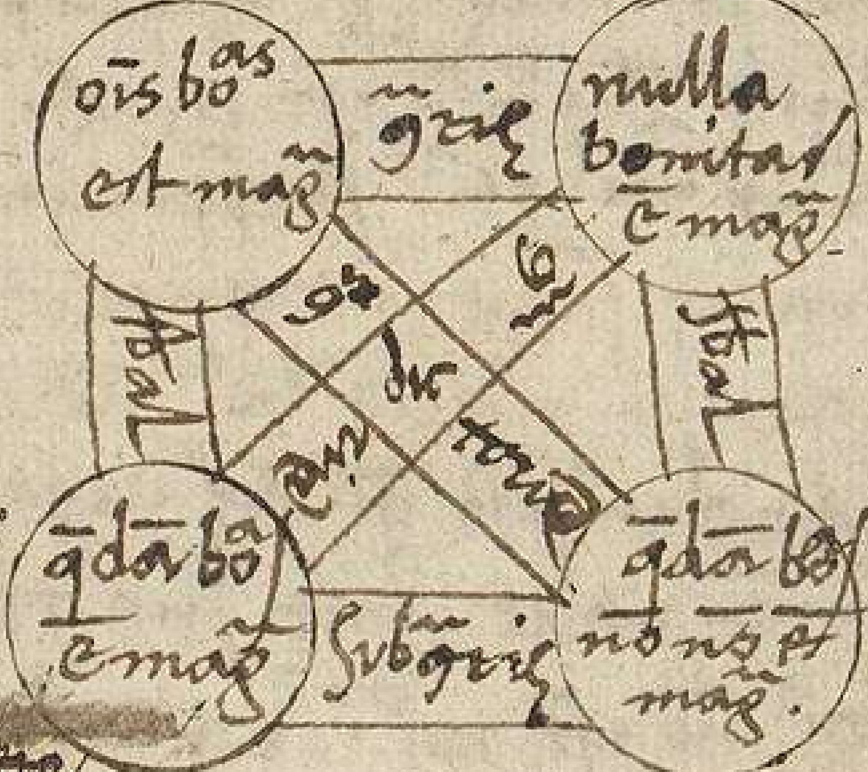

est qtradictio qn affir° vera
et negatio ~~et contrari adicto~~ de eode dicim eode mo. ~~negatio~~
. i. ad idem scdm ide simlr et in eode tpre. vt ~~om~~ ~~Quodda~~
boas est mag. Queda boas no est mag. Et vel qn
affir° qtrariorz vel disparatorz eodem modo.

Et ~~qtradictorie~~ sur vniuersalis affirmatiua et vniulsalis
et oportet qz sint eigde sbi et pdicati quod etiam requir
in alus oppositionibus

Subqtrarie sur

(c) 2006 Ministerio de Cultura

de eodem dicitur ut bonitas est magna & [illegible] vel est ens
& nihil est sortes: est homo et asinus [illegible]. Vel quando fit affirmatio
duorum generis contrariorum. vel negatio. ut infinitum
bonum est & infinitum malum est. Summa virtus
est summum verum est / omnis essentia veritas est omnis
sanctitas est. Summa bonitas non est summa malitia
non est [illegible]. Summa virtus non est. Summum verum
non est. bonum non est. Malum non est. clarum
non est infinitum non est.

dicitur contrarie de lege

De equipollentiis.

Quatuor sunt regule equipollentie in propositionibus
oppositis. prima est quod signo universali negatio preposita
tantum valet sicut suum contradictorium.
ut omnis bonitas non est magna. Equivalet huic nullo
bonitas est magna [illegible]. Nulla bonitas est non magna equivalet
huic omnis bonitas est magna. [illegible]. 2a est quod signo
universali vel particulari supposita negatio tantum
valet sicut suo contradictorio. ut non omnis bonitas est magna
equivalet isti aliqua bonitas non est magna [illegible]. Tertia
equivalentia est quod signis negatio preposita et postposita tantum
tantum valet sicut suum subalternum ut non omnis
bonitas non est minor equivalet isti quedam bonitas est
minor. Similiter non nulla bonitas non est
intellectualis equivalet isti aliqua bonitas non est
intellectualis [illegible]. Unde habes versum.
Pre: contradicitur. post contrarie. Pre postque subalterne.

in negativa ut non nulla bonitas est magna equivalet isti quedam bonitas est magna

De ypoteticis

Propositio ypothetica est oratio in qua due cathegorice vel plures per aliquod coniunctionem vel coniunctionem ad invicem coniunguntur.

Copulativa est propositio cuius cathegorice per coniunctionem copulativam coniunguntur. Et si est vera oportet omnes eius cathegoricas esse veras aliter est falsa.

Disiunctiva est propositio cuius cathegorice per coniunctionem disiunctivam coniunguntur. Et ad eius falsitatem oportet omnes eius cathegoricas esse falsas aliter est vera.

Conditionalis est illa propositio cuius cathegorice coniunguntur per hanc conditionem si. Et ad eius veritatem requiritur quod impossibile sit ita esse sicut significat antecedens nisi sit sicut significat consequens ut dicendo sic. Si omnis propositio est affirmativa. Nulla propositio est negativa. Si lapis mittitur lapis fertur vel sic. aliter est falsa. Ut si homo est aliter homo dormit vel sic. Causalis est propositio cuius inter duas cathegoricas vel plures veritas per aliquam causalem coniunctionem. Et ad veritatem cathegorice affirmative requiritur quod sic esse sicut significat antecedens sit causa sic esse sicut significat consequens. Et ideo ista est vera quia deus est creator deus est omnipotens vel sic aliter est falsa. Ut quia magister est homo magister est asinus vel sic. Quod ergo est in negativa negatio precedit totam propositionem. Ideo ista est vera non dicitur quia tu scribis vel sic. Sed in negativa in qua negatio ponitur post primam cathegoricam immediate et ante coniunctionem causalem requiritur quod prima cathegorica sit vera et quod sic esse sicut secunda significat non sit causa sic esse sicut prima significat. Ideo ista est vera Sol lucet non quia magister legit. Et ista est falsa

Causa capitur duobus modis [illegible] ut in inferendo

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Chimera currit · non quod vespertilio volat quod prima ratio
est falsa &c.

Temporalis est ypothetica constans inter duas cathegoricas vel plures
unitas per aliquod adverbium temporale. Et ad veritatem
temporalis de preterito vel futuro non sufficit aliqua universaliter parte
ner adverbium denotans successionem sed simultatem temporis re
quiritur quod prima fuerit vel erit in eodem tempore sint sicut ratio re
significant. Et ista est vera Sol fuit eclipsatus quando
Christus fuit mortuus passus. Et ista Helias predicabit quando
Helias predicabit. Sed si sit inter adverbium denotans
ordinem temporalem vel successionem sufficit quod ita fuerit vel
erit pro diversis temporibus sicut sunt cathegorice significant. Et
ideo ista est vera Judas laqueo se suspendit postquam Christum
tradidit. Si vero aliqua pars est universalis de preterito vel
de futuro requiritur quod tot propositiones singulares
fuerint vel erunt vere successive quot fuerunt
vel erunt supposita subiecti talis propositionis universalis
de preterito vel de futuro. Ut patet de ista Omnis homo erit
albus quando unus homo est albus. Et de ista
Omnis homo morietur quando unus solus homo morietur et
de multis aliis. Et probatur quia posito quod hodie moriatur unus
homo solum & cras alius solum. Et ita de aliis hominibus
usque quo omnes viventes sint mortui tunc ita est sicut
propositio universalis dicit. Quia iste homo morietur quando unus
solus homo morietur dato illo quod hodie moriturus
est. et ita de aliis. Igitur omnis homo morietur
quando unus solus homo morietur. Si vero quaelibet ca
thegorica sit de presenti tunc requiritur quod sic sit in tempo
re presenti sicut sunt cathegorice significant ut dum
magister legit scolares proficiunt. que vera est si sic sit

(c) 2006 Ministerio de Cultura

partis a suo toto per dictionem excep^na^ sicut preter preter^2^ quam vel nisi. Ad propositionem exceptivam requiruntur 4. tri & etiam 4. conditiones. Primo requiritur terminum principale a quo fiat excep^o^. Secunda dictio excep^na^ que denotat^2^ actus excipiendi. Tercio pars excep^na^ i. excep^a^. 4° predicatum ... cuius fiat excep^o^. Hoc ... patet in prima propositione. Omnis homo preter^2^ sortem c. ly homo dicitur terminum prin^le^ a quo fit exceptio ly preter^2^ dictio excep^na^ ly sor: pars excep^a^ ly currit est predicatum ... respectu cuius fit excep^o^. Prima condicio & terminum sit terminus communis cum signo universali sumptus. Quia plura supponit pro ... ideo hec est impropria. Soll. preter^2^ platonem loquitur & ista homo ... preter^2^ sortem currit & 2^a^ condicio quod predicatum ... terminum predicetur de excepto. etiam de alijs in propositione ... & quod excepto sit ... Unde impropria dicitur. Omnis homo preter^2^ asinum currit. Omnis homo preter ... currit. vel omnis homo preter omnem hominem ... Ad veritatem ... requiritur quod predicatum non sit excepto et insit omni alteri ab excepto contento sub subiecto illo a quo fit exceptio sicut patet in prima propositione. Omnis homo preter^2^ sorte currit. Unde ista exponitur sic. Sor: non currit et ... omnis homo alius a sorte currit et sic de similibus. Sed ad veritatem ... requiritur eque ... quod predicatum insit excepto et nulli alteri contento sub eo a quo fit excep^o^. sicut patet in ... propositione. Nullus homo preter sortem currit. Unde exponitur sic Sor: currit et omnis homo alius a sorte non currit & sic de similibus.

Reduplicativa est illa in qua fit reduplicatio per dictionem

redu^na^ sunt p ly mag^is^.

E Dupli^na^ est quedam affir^a^ ut ho est sensit unus mag^is^ est att. quedam est ne^na^ negaoe p^r^edente re duplicacoem et ... ut ho non mag^is^ att est sen^lis^. Alia v^o^ negatoe interpo^a^ inter reduplicacoe et ... ut ho in q^tum^ att no est sen^lis^. et ut iste ho in q^tum^ ho no est asi^us^. Notandum p^mo^ que re^na^ ponunt aliquas tres diffi^les^ et duas tales et hiis sunt duo. quedam sunt oes similes Ad veritate re^ne^ req^r^ veritas cuiuslibet ... quedam ex tribus. nec quedam ex 4. p^r^oribus ... remo^a^ dictioe re^na^ predicte. 2us ... distat ... et 3^a^ dep^o^ et 3^a^ ... 2° ut ho mag^is^ att est sen^lis^ est v^a^ quia ista no est v^a^ homo est att et ho est sen^lis^ et de att est sen^le^ et si aliquid est att. illud est sen^le^ similiter iste sunt v^e^ Omnis iusti^a^ mag^is^ deus est v^a^. ho in q^tum^ ho est risibilis Ens mag^is^ ens est ens. quia iste sunt v^e^ Omnis iusti^o^ est ... Ois ... est v^a^ et sic de aliis. Sed iste sunt false ho in q^tum^ asi^us^ est att. ho mag^is^ att est ver^a^. Ois homo mag^is^. ho dampna^r^ et sic de similibus.

Nap expon^r^ p poem de pnti et remo^em^ de p^te^ri^o^ ut Sor. incip ee expo^r^ sic Sor. nunc est et nunc^e^ an^te^ no erat Sor. incip ee albus expo^r^ sic Sor. nunc est albus et ipse nunc^te^ an ho no erat albus.

hoc ...

Desinit expo^r^ sic p remo^em^ de pnti et po^em^ de ... preteri. ut Sor. desinit ee expo^r^ sic Sor. nunc no est et nunc^e^ nec imp an h^o^ ipse erat Sor. desit ee gramat

hoc ...

ex p[ro]po[siti]o[n]e sic. Sor[tes] nunc est gramma[ticus] et nunc vel nu[n]q[uam]
ante h[oc] ipse erat grammaticus.

De Terminis modalibus.

Possibile est ens quod actu non est sed potest esse
ut ho[mine]m esse sedere carpentarium etc. Impo
ssibile est ens quod actu nec poterit esse ut ho[mine]m
esse lapidem et tamen non esse actu etc. Necessarium est
ens quod nulla ratione actu esse potest ut ho[mine]m esse. et
ita esse in durare etc. Contingens est ens p[er] possibi
litatem ex[tr]is ut aliquis nominari Sor[tes]. et dicitur contin
gens quod non est necessarium. Possibile est duplex quoddam
est transitam ad potentiam p[otes]tatem pro transitam sicut
igne comburere lignum et lignum comburi. Unde seq[uitur] quia ante
q[uam] combureretur combustio est possibilis ab igne active in
ligno passive etc. p[er] infinita potestatem sicut facere ad
plam de mundo et de eo quod in eo est et ista possibilitas
est effectus divine potestatis. Unde … quod in ipso deo
est necessitas & primus actus est. In creatis aliquid
est possibile vel impossibile in uno tempore quod est possibile vel im
possibile in alio et sit de loco exemplo primi. Dum petrus non intellig[it]
impossibile est in … intelligere. Sed in alio
tempore possibile est. Exemplum 2m quam petrus est parvus impossibile
est quod sit robustus etc. Impossibile etiam est duplex quoddam est
p[er] contradictionem ut potentem esse & non esse. Aliud p[er] defectum
cause ut quodquid esse bonum sine bonitate magnum sine
magnitudine esse calidum sine caliditate. Sicut intelligere
sine potestate etc. est etiam alius modus impossibilitatis
qui consistit p[er] perfectionem maxima sicut Deus qui
est perfectissimus bonum eternum et infinitum. propter quod
impossibilissimum est ipsum facere malum nec peccatum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ner in eo detterc^m contingentia atq[ue] bo^e operationes resacez.
existe.

Propositio modalis est illa in qua ponitur modus in termino
dictum ut indifinitivo scilicet aliquis predictorum seu
modorum ut indifinitivo. et opponitur sicut ut sensatur
patet in ista fi
gura ~~equa~~
Et equalet
2^m p'm in ma
frigua predictum.
et si predicti
tur seu modi
ponitur in medio
dicti s. inter
actum et infini
tivum ipsos divi
dendo. dicitur pp^o di
visa seu in sen
su diviso ac dicitur pp^o compo^a seu in sensu composito
Ad veritatem divise sufficit quod modus verificetur de pp^e com
po^a ex pronomine demonstrante pro quod stat subiectum talis propositionis
correspondentis predicto. verbi gratia stante in propria. ut dicen
do calidum corpus est esse frigidum sufficit ad eius veritatem
quod hec istud est frigidum est possibilis sit vera pronomine dem
~~inquante~~ ~~figur~~ monstrante sig sibi pp^o ris pris pda
te. Et ad veritatem propositionis composite exigitur quod terminus
seu modus verificetur de pp^e indita correspondente illi
dicto ut bo^m esse magistrum est verum. quia hec sit vera
bo^as est mag^a est necessaria et sic de aliis

De termino pp^m dra.

Alius propositio est necessaria aut contingens vel
impossibilis. necessaria est cuius predicatum est in
tanta gratia cum subiecto quod ab eo nullo
modo potest separari ut deus est bonus hoc est atque. Vel in
tanta distantia quod nullo modo potest coniungi ut homo non est
asinus. Contingens est cuius predicatum non est subiecto
a contingentia. Itaque quod aliquando fuit vel potuit vel
poterit separari sine corruptione ut homo est visus coloris versus
. Veruntamen ad omnem contingentem sequitur aliqua necessaria
sicut ad istam homo est luxuriosus que contingens est
sequitur hec necessaria Luxuriosus est peccator. Impossibilis
est cuius predicatum nullam potestatem potest subiecto concordare
hoc est de eo vere affirmari vel predicari ut homo est lapis et
propter hoc sunt 3 materie in propositionibus scilicet naturalis contingens
et remota.

De 3a arbore figurali in qua depinguntur branche ar
boris scientie logicalis. +

+ Acceptio termini in propositione — Suppositio est status sive positio termini pro se vel pro alio
vel aliis [illegible] in propositione.

Suppositio — Impropria quando terminus supponit pro illo cui non est im
positus ad significandum sed aliud significat ex solo usu lo
quentium improprie ut angelica pugnat. Cyphus bibitur
Propria est quando terminus supponit pro intentione vel pro se vel
sibi simili vel pro illo cui est impositus ad significan
dum. x

Propria — Simplex est quando terminus prime vel secunde impositionis supponit pro in
tentione mentali vel seu reali scilicet [illegible] vel universali
non pro partibus suis ut animal est genus hoc est species
nomen est genus. Subiecto hac propositio et similium supponunt
simpliciter. Materialis est quando terminus supponit pro se vel sibi simili.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ut dicendo homo est nomen ly homo supponit materialiter pro se. Sed dicendo homo est terminus mentalis iste terminus homo supponit materialiter pro sibi simili existente in mente.

Personalis est quando terminus supponit pro illo ad quod est impositus ad significandum. vel pro illo quod ultimate proprie significat ut dicendo homo currit iste terminus homo supponit personaliter. Exemplum 2i. ut qualitas est terminus.

personalis

Discreta est quando terminus singularis vel discretus supponit ut sortes istius propositionis iste currit.

communis

Communis est quando supponit terminus communis ut sortes istius propositionis homo currit.

Determinata est quando terminus communis supponit sub aliquo signo non posito sed descensus per propositionem disiunctivam potest fieri descensus ad sua particularia ut dicendo homo currit iste terminus homo supponit determinate quia sub ipso potest fieri descensus ad sua contenta. homo currit ergo iste homo currit vel iste homo currit vel petrus currit et cetera.

confusa

Confusa est quando supponit terminus communis et non debet fieri talis descensus sicut predictus sed per propositionem de disiuncto extremo vel per propositiones copulativas.

Tantum est quando non potest fieri descensus per propositionem disiunctivam sed per propositionem de disiuncto extremo ut dicendo omnis homo est animal iste terminus animal supponit confuse tantum et potest fieri talis descensus omnis homo est istud vel istud animal et cetera.

Distributiva est quando potest fieri descensus per propositionem copulativam uniformiter vel difformiter ad sua singularia ut omnis homo currit iste terminus homo supponit confuse et distributive et per ipsum potest fieri talis descensus ergo iste homo currit et iste homo currit et sic de aliis

(c) 2006 Ministerio de Cultura

12

distributiva Mobilis e quando pt fie descensus vniformiter scilicet vel affirmative vel negative vt dicendo omnis homo est albus sub isto termino homo pt fie descensus copulative affirmative ut dictum est. Sed in propositione negativa fit descensus negative ut nullus homo est lapis ergo iste homo non est lapis & sic de alijs

Immobilis e quando non pot fie descensus vniformiter sed difformiter scilicet quia aliquae singulares sunt affirmative & aliquae negative ut dicendo omnis homo praeter sortem et fit talis descensus ergo iste homo praeter sortem & sor. non currit et sic de alijs

De Regulis suppositionum

Regularum suppositionum haec est prima cuiuslibet propositionis singularis tam affirmative quam negative subiectum supponit discrete. 2a Regula cuiuslibet propositionis particularis vel indefinite subiectum supponit determinate. et praedicatum affirmative si sit terminus communis. Et hoc non impediat syncategorema ut homo est albus supponit determinate. 3a Regula cuiuslibet propositionis universalis subiectum supponit confuse et distributive et etiam praedicatum propositionis exclusive affirmative si sit terminus communis. 4a Regula cuiuslibet propositionis universalis negative tam subiectum quam praedicatum supponit confuse et distributive si praedicatum sit terminus communis. 5a Regula signum universale et omnis negatio et omnis dictio includens vim negationis confundunt terminum communem sequentem scilicet confuse et distributive et est dictio includens vim negationis ut comparativus superlativus et ista differt magis quam differt ~~...~~ caret distinguitur et alij consimiles. 6a Regula praedicatum cuiuslibet propositionis universalis affirmative est subiectum cuiuslibet exclusive.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

affirmative si sint termini eius supponit confuse tantum 7a Regula dicta adverbia numeralia ut bis ter quater et isti termini omnis continue semper ubique confundunt terminos mediate sequentes confuse tantum ut dicendo ter potavi vinum. semper fuit homo. continue est dies. bis comedi panem et ista verba scilicet appeto desidero incipio opto teneor debeo promitto regro indigeo et spondeo confundunt terminum sequentem se confuse tantum. et ideo non valet. ego promitto tibi panem ergo panem tibi promitto quia arguitur a termino stante confuse tantum ad eundem stantem determinate. 8 Regula quilibet terminus habens vim distribuendi terminum sequentem quando immediate non distribuit est talis non ex. si immediate ipsum distribuit facit ipsum non esse distributum. Nono Regula dicitur terminus singularis supponit discrete. Decima Regula Omnis terminus communis supponit determinate si non precedat aliqua dictio habens vim negationis vel vim confundendi terminum sequentem se confuse et distributive vel confuse tantum.

De Ampliationibus.

a Ampliatio est statio termini cathegorici pro aliquo vel aliquibus ultra hoc quod actualiter existit pro quo vel quibus denotatur accipi per propositionem in qua ponitur de qua ampliatione dantur aliquae regulae. Primo Regula cuiuslibet propositionis cuius copula est de preterito subiectum ampliatur ad supponendum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

pro quod est vel fuit vel albus fuit nigrum . subiectum in hac
propositione supponit pro illo quod est vel fuit . similiter tale fuit ||oe
in terra vel corpore fuit aliter . ergo fuit corruptum . preteritum
fuit futurum . futurum fuit preteritum . puer fuit senex
omnis fuit mortuum . vinum recendum fuit ex vestitum
corruptum quod fuit corruptus et similia . 2a regula
minus libet propositionis cuius copula est futuri subiectum ampliatur
ad supponendum pro eo quod est vel erit . ut homo generabitur .
album est nigrum . mortuum est nigrum . mortuum morietur
generatum generabitur . corruptum est ergo . senex est puer . preteritum
est futurum . scola est episcopus . sensus erit videns . episcopus
episcopus est laicus etc. Tertia regula minus libet
propositionis . cuius potentia hoc subiectum potest . pro verbo principali
subiectum ampliatur ad supponendum pro
eo quod est vel erit . vel potest esse . ut album potest esse nigrum
creans potest esse deus . dormiens potest esse vigilans . sensus
potest esse videns . mortuus potest esse vivus . preteritum potest esse
presens . vel futurum . calidissimum potest esse calidius albissimum
potest esse albus . mortuum potest mori . et similia et
idem est de secundo propositionis . cuius copula est de presenti et preteritum
est hoc participium potens . ut album est potens esse nigrum . et
similiter est de isto verbo contingit . et de eius participio contingens .
ut album contingit esse nigrum . calidum est contingens
esse frigidum . 4a regula minus libet propositionis cuius prete
ritum est principium preteriti temporis . sive copula propositionis sit
de presenti sive de preterito subiectum supponit pro eo quod est vel
fuit . ut aliquis homo est mortuus . ly homo supponit
pro eo quod est homo vel fuit homo . et similia . et si prete
ritum sit principium futuri temporis subiectum ampliatur
ad supponendum pro eo quod est vel erit . ut aliquis homo
est generandus . ly homo . supponit pro eo quod est homo vel erit homo.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

18

& similia. Quinta Regula. cuiuslibet propositionis cuius predicatum est nomen ~~vitale~~ terminatum in bilis vel in bile terminum ampliatur ad supponendum pro eo quod est vel potest esse. sive copula sit de presenti ~~pro~~ sive de futuro ut homo est generabilis. genitum est generabile. mortuum est generabile. Corrumpendum est corruptibile. Corruptum est generabile & similia. Sexta Regula ista verba intelligo nosco. scio concipio imaginor. invenior opinor. Arbitror. et alia que sunt ~~nota~~ transsumpta significantia bonum et verum in re preteritam vel futuram vel possibilem esse. sunt in re presentem. ampliant actum vel aliquam rationem quoterminatum a parte posteriorum dependentia ad supponendum pro eius significato vel significatis. ratio. cuiuslibet eorum terminus stabilitet tam presentis quam preteriti quam futuri. sed non est sic de aliis verbis quorum actus non potest esse transire nisi supra rem presentem ut si aliquis dicat ego comedo panem et similia. et eodem modo ~~et eorundem~~ ~~modo~~ eorum participia ampliant terminos a parte ante ab ipsis rectos. Septima Regula Cuiuslibet propositionis de necessario in sensu diviso terminum ampliatur ad supponendum pro eo quod est vel potest esse. ut omne creans. necesse est esse deum et similia. Octava Regula Omnis propositio cuius terminum ampliatur ad supponendum pro eo quod est vel erit vel pro eo quod est vel fuit debet exponi per propositionem copulativam de subiecto disiuncto. ut ista omnis homo est albus debet exponi sic. Omnis homo qui est vel ~~erit~~ erit albus. & sic de similibus. Et sciendum quod dicte ampliationes ~~aut~~ per habentur per istam orationem quod est vel sibi similem.

naturam

90

respectu

omnis homo qui erit erit albus

De appellationibus.

Appellatio est acceptio termini predicati ~~pro~~ pro eadem forma.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

+ 14

quo · i· dictioe in p(ro)p(ositio)e d(e) p(rese)nti de p(ro)noie d(emonstr)ante illud p(ro) q(uo) supp(onit)
s(ubiectu)m p(ro)p(ositi)o(n)is · cuius ipsum p(rese)ns e pars · De appellatioe — p(re)dicat(i)
dant(ur) aliq(u)e regule · p(ri)ma regula ad v(er)ita
tem p(ro)p(ositi)o(n)is de p(rese)nti req(uiritur) q(uod) ei(us) p(rese)ns in p(ro)p(r)io for(ma) i(d est) sub
eadem dictioe v(er)ificetur · in p(ro)p(ositi)oe de p(rese)nti de p(ro)noie de
monstrante illam rem · p(ro) quo supponit s(ubiectu)m
illi(us) p(ro)p(ositi)o(n)is de p(rese)nti · ut ad veri(tatem) istius p(ro)p(ositi)o(n)is · Omnis
homo est al(bus) · req(uiritur) q(uod) istud p(rese)ns · al(bu)m sit verifica
bile de p(ro)noie demonstrante illam rem p(ro) q(uo) supp(onit)
hic t(er)minus homo in p(ro)p(ositi)oe ita q(uod) hec p(ro)p(ositi)o sit vera
hoc · homo est al(bus) demonstrando p(er) ly homo re(m) sig(nifica)ta
p(er) istu(m) t(er)m(inu)m homo · 2a Regula ad v(er)ita(tem) cuiuslibet
p(ro)p(ositi)o(n)is de p(re)terito requiritur q(uod) ei(us) p(rese)ns sequens v(er)bum · sub
eadem dictioe fuerit aliq(ua)n(do) v(er)ifica(bi)le · in p(ro)p(ositi)oe de p(rese)nti de p(ro)
noie demonstrante illud p(ro) quo supp(onit) s(ubiectu)m illi(us)
p(ro)p(ositi)o(n)is de p(re)terito · 3a Regula ad v(er)ita(tem) cuiuslibet p(ro)p(ositi)o(n)is
de futu(ro) requiritur q(uod) ei(us) p(rese)ns in p(ro)pria for(ma) sit aliquando
v(er)ifica(bi)le · in p(ro)p(ositi)oe de p(rese)nti de p(ro)noie d(emonstr)ante illud
p(ro) quo supp(onit) s(ubiectu)m illi(us) p(ro)p(ositi)o(n)is de futu(ro) · 4a Regula ad
v(er)itatem cuiuslibet p(ro)p(ositi)o(n)is de inesse de isto v(er)bo p(otes)t · vel de isto — dimisse
verbo contingit · vel de isto modo po(ssibi)le · vel contin
gens vel necessa(riu)m · req(uiritur) q(uod) i(ste) modus po(ssibi)le vel contingens
vel necessa(riu)m · sit verisimilis de p(rese)nti cu(m) p(ar)te dicta sequenti — s(ubiectu)m
ly · p(ro)p(ositi)o(n)is · in propia form(a) de p(ro)noie d(emonstr)ante illud p(ro) quo supp(onit) — p(ro)p(ositi)o(n)e
po(nitu)r s(ubiectu)m ly p(ro)p(ositi)o(n)is · ut ad v(er)itatem istius propositionis
al(bu)m p(otes)t e(ss)e nig(ru)m · req(uiritur) q(uod) iste modus po(ssibi)le sit verificabile
de ista p(ro)p(ositi)oe dicendo hoc nigrum est po(ssibi)le de monstrando — nigru(m)
p(er) ly homo illud p(ro) quo supp(onit) s(ubiectu)m ipsius p(ro)p(ositi)o(n)is · album
p(otes)t e(ss)e nig(ru)m · Et sic de similibus · Quinta regula ista
verba cognosco intelligo scio et similia fere h(abe)nt nam trans
sumendi in dictio(n)em sub(st)antiam vel in re(m) s(ub)s(tant)iue designata — substan(tiue)
vel in dictio(n)em adiectiua(m) vel in re adiectiue designata.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Et etiam in complexionem ipsarum appellant suam formam. Et etiam quod complexionem ipsarum addit sua comparatio vel adiectiva sequentem qualitatem. Sed si predicaret qualitatem non appellaret complexionem sed solum suam formam ut deum trinum et unum credunt. Ar. mirus sensus est. Hanc reponit Aristoteles. determinando per ly hoc determinatum quod est trinus et unus. Similiter deum trinum patrem et filium et spiritum sanctum simpliciter credunt iudei. minus sensus est. quia hoc colunt et credunt iudei dicendo quod ly hoc deum quod est trinus et unus et pater et filius et spiritus sanctus. Similiter deum patrem et filium et spiritum sanctum colunt iudei et alie similes. Sed iste sunt false. Ar. reponit deum trinum et unum. iudei credunt et colunt deum trinum et unum. patrem et filium et spiritum sanctum iudei credunt pro credunt et deum patrem filium et spiritum sanctum

De demonstrationibus.

• Demonstratio est alicuius ignoti per aliquod notum vel alicuius minus noti per aliquod magis notum cognitio seu sui manifestatio. Et 3. sunt species. prima per quid 2a per quia. 3a per equiparantia

De demonstratione per quid

Demonstratio per quid est quando effectus determinatur per causam vel inferius seu posterius. per superius sive prius. et ut fit 3bus modis. primus est. Quando causa sua per determinationem effectum suum. ut per bonitatem bonum. per magnitudinem magnum. per bonitatem et veritatem bonum et verum. per animam et corpus homo determinatur. 2us. Per prius sicut per animal demonstratur hominem et ipsam. quia animal est superius homine et ipsa superius animal et sic de ceteris. 2us est. Quando causa

(c) 2006 Ministerio de Cultura

demonstrans effectum demonstrat ipsum esse cau
sam alterius effectus. ut bonitas magnitudinis ~~durationis~~ consti
tuens formaliter magnitudinem demonstrant eas esse
causas suppositi. 3us. Quum causa effectum
suum esse ~~effectum~~ effectum alterius causae. ut bonitas de
monstrans bonum esse effectum magnitudinis durationis & cete
rorum transcendentium. et hoc magnum est magnum
& durans. Exemplum. Similiter ignis demonstrans sup
positum ignem demonstrat ipsum esse effectum terrae
et aliorum elementorum etc ut terrenum. Exemplum.

De demonstratione quia.

Demonstratio per quia est quando per effectum cau
sa probatur. vel etiam quando per inferius seu posterius
probatur superius vel prius. Et fit 3bus modis.
Primus fit de effectu ad causam ut. quia bonum est
bonitas est. radiatum est. ergo radiditas est. scientia est
ergo intellectus est. homo est ergo anima rationalis et
corpus sunt. Itaque effectus potest demonstrare
causam efficientem. formalem materialem
et finalem. Exemplum. efficientem: ut bono operato
est: ergo bonificans est. formalem bonitas est. ma
terialem ergo bonificatum est. finalem ergo
bonum finis est. Et sic de istis similibus. 2o. quando
effectus probat causam suam esse effectum
alterius. ut imago seu figura vel quaecumque
res artificiata demonstrans imaginationem unde
educta est esse effectum intellectus artificis. 3o. quando
effectus demonstrat causam suam esse
causam alterius effectus. ut bonum demons
trans bonitatem suam esse causam magni. et magnum magni
tudinem suam esse causam boni et sic de omnibus.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

De demonstratione equiparantie.

Demonstratio per equiperantiam est quando per aliquod
equale notum equale notum demonstratur
vel equale minus notum per equale magis notum et
fit tripliciter. primo quando per dignitatem demonstratur per
dignitatem. vel actus per actum. de primo sit. Infinita
bonitas est ergo infinita duratio est. De 2o infinitum intelligere
est ergo infinitum amare est. 3o modo quan-
do per equalitatem per actus probatur equalitas actuum
ut sic Immense sapientia et voluntas sunt. ergo in-
finitum scire et infinitum amare sunt. 3. quan-
do per equalitatem actuum demonstratur equalitas
dignitatum. ut sic eternum intelligere et amare sunt.
ergo eternus intellectus et amor sunt. per demonstrationem
equiparantie et etiam datur per actum agens et pas-
sum per productum. et e converso scilicet per agentem passum et
actus et per passum actus et agens. et ut sic. ubi est
intelligere eternum et infinitum sunt intelligens et intellectum
eternum et infinitum. In nostro conceptu est intelligere
eternum et infinitum. ergo In nostro conceptu sunt intelli-
gens et intellectus eterni et infiniti et sic de cete-
ris rationibus. similiter. et hec demonstratio est po-
tissima. quam illa de quid vel quia. et illa de quod
quam illa de quia. Ista ratio maxime et propriissime
fit in deo. in quo maius et minus sunt
sed fit etiam in omnibus species in istis inferio-
ribus similiter. et istas 3 species demonstrationis alter
~~...~~ syllogistice inductive. entimematice
exemplariter. contrario probando sive oppositorum. uno
tamen modorum. vel duobus. vel omnibus tribus.
scilicet per oppositas sive conversa. ut omne bonum magnum

16

Omne ens est bo(nu)m. g° omne ens est mag(nu)m. vel per aliqua necessaria et alia no(n) necessaria ut o(mn)is luxuriosus e(st) peccator. aliquis homo est luxuriosus. g° et(c). vel p(er) p(ro)p(osition)es no(n) necessarias sim(ul) sicut pandectis tes aut in iure p(er) textus vel testes. et similis p(ro)ba(ti)o pt ee v(er)a [illegible] vel no(n) v(er)a. quia pt se h(abe)re ad utramq(ue) parte(m). Ideo dicit(ur) no(n) necessa(ria).

DE Q. Uero arb. nu(n)c scribu(n)tur argumentationes et co(n)sequentiae. seu flores arb. sc(ienti)e logicalis ex quibus oritur eius fructus.

R. Argumentatio est totius oro ex p(re)missis sive antecedente et consequente. sive (con)te(n)te p(ro)p(ositi)o(n)e. cuius 4or sunt sp(eci)es s(cilicet) Syllogismus Inductio Entimema Exemplum. Et p(rimo) de Syllogismo.

De Syllogismo.

Syllogismus est argumentatio ex tribus veris p(ro)p(ositi)o(n)ibus constituta. s(cilice)t ex maiori p(ro)p(ositi)o(n)e co(n)sta(n)te ex maiori extre(mita)te et me(dio) & ex minori p(ro)p(ositi)o(n)e co(n)sta(n)te ex medio ite(rum) sumpto & minori extre(mita)te et ex co(n)clusio(n)e co(m)posita ex maiori ext(remita)te (et) m(inori) ext(remita)te in s(ub)i(ect)o & mi(nori) ext(remita)te in p(re)d(ica)to co(n)cludendo directe. sed eq(uivalen)t est concludendo indirecte. Conditio(n)es ip(s)ius s(y)ll(ogism)i int(er) alias sunt 3. p(ri)ma q(uod) mediu(m) stet equaliter & distincte in utraq(ue) p(re)missione. 2a q(uod) maiori extre(mita)ti vel minori nihil sit additum. ingenter n(on) p(ro) plu(ri)bus nec paucis. neq(ue) magis large su(m)matur in co(n)clusio(n)e. 3a sint ine(...) in p(re)missio(nibus) p(re)ter ipsu(m) mediu(m). et altera p(re)missa(rum) no(n) sit p(ro)p(ositio) m(ultiplex). et q(uod) fiat iu(n)cta accidentia sermo(n)is exigentias gra(m)ma(tica)lem et in p(rim)a figu(r)a no(n) plus sit p(re)d(ica)t(u)m in mo(do).

nichil

q̄ sit forma dist' breviis in maiori. 3ª. e. ipe syllogismus fiat in debita figurª. et modo ipsius et est figurº debita termino ordinata: est modus in subjecto et predicato et sic sunt. 3es. figure in syllogismis ut patet per istum versum. impossibile

Sub: pre: pª. p. bisq. 2ª. 3ª. sub bis.

Modus est debita propositionum ordinatio in quantitate et qualitate modi premisse figure. directe concludentes sunt isti Barbara: celarent. Darij. Ferio. et 2e. isti cesare. Camestres. festino. baroco. et tertie isti Darapti. felapton. Disamis datisi Bocardo Ferison. Omnes predicti modi declarantur in istos versus.

Asserit. a. negat. e. sed universaliter ambo.
Asseᵗ. i. negat. o. sed particulariter ambo. quo per a. universalis affirmativa per e. universalis negativa. per i. particularis affirmativa. et per o. particularis negativa intelligitur. Conditiones generales ad omnes figuras syllogismorum sunt quatuor. pª. quod in omni syllogismo aliqua premissarum sit universalis nisi sit syllogismus demonstrativus. quod medium singularis vel discretus. 2ª. quod in omni syllogismo aliqua premissarum sit affirmativa. 3ª. est si aliqua premissarum sit particularis et ergo non sequitur sed non sequitur. et quarta quod virtuoso existente negativo aliqua premissarum sit negativa. 5ª. quod medium non ponatur in conclusione. getivo

C E fra dictione.

Nota. Dictio e argumentatio nunquam predicatur a binario suffirenter mineratis ad illarum termino universalem. Pº. procedendo a singularibus ad sua universalem et sic extensione all. generalis.

est animal

(c) 2006 Ministerio de Cultura

est an(imal) & sic de singulis individuis huius spe(ciei) g(o) 17
omnis homo est an(imal). 2o procedendo ab indiffini-
tis ad sua v(niversa)lem. ut homo aliquo t(em)p(o)re fuit
in archa noe. capra pastura et sic de alijs g(o) o(mn)e
an(imal) aliquo t(em)p(o)re fuit in archa noe. et h(aec) est
ve(ra). tenendo q(uod) ly o(mn)e distribuat p(ro) singulis ge-
nerum. 3o. procedendo ab universalibus m(inoribu)s
no(tis). ad v(niversa)lem superiorem ut sic omnis ho(mo) est prudens
bonus. omnis leo et sic de alijs. g(o) o(mn)e animall
est p(er) rarum bo(nu)m.

De Entimemate

Entimema est argumentatio in q(ua) p(re)missa ma(i)or
vel mi(n)or n(on) explicata infer(tu)r immediate co(n)clu(sio).
ut o(mn)e ens est amabile. g(o) magis est amabi-
lis d(eus). et p(otes)t fie(r)i 2(o) m(od)o q(ui)(li)bet mod(us) c(uius)libet
figure sillogismorum duobus modis explicando
maio(r)em. et n(on) mino(r)em. et e(contra). et p(er) explicacionem pro-
positio(ni)s deficientis reducitur ad p(er)fectum sillo-
gismum ut sic o(mn)e bonum est ens. g(o) o(mn)e magnum
est ens. explicetur h(aec) mi(n)or scilicet o(mn)e mag(num) est bo(nu)m.
et sic fit p(er)fectus syllogismus in p(ri)mo mo(do) p(ri)me fi-
gure. sc(ilicet) in barbara et sic de alijs s(imi)li mo(do).

De exemplo

Exemplum est argumentatio in q(ua) procedi(tu)r ab uno p(articula)ri
ad aliud p(articular)e aliquod simile in eis repertum
& eis q(uae) p(rius) sunt contraries sp(eci)al(ite)r p(ro)p(ri)a(rum) infe(rtu)r. ut sic genu-
enses pugna(r)e contra pisanos e(st) malu(m). g(o) venetos c(ontra) nea-
politanos pugna(r)e malu(m) est. simile et q(uod) co(m)p(ar)atur in
eis rep(er)tum. iustius veri sequi(tu)r p(articular)e(m). q(uod) est istud sc(ilicet)
p(ro)ximos contra p(ro)ximos pugna(r)e. q(uod) est malu(m). et
sic de alijs s(imi)li mo(do). & p(otes)t reduci ad syllogismum. de

(c) 2006 Ministerio de Cultura

De Antecedente.

Antecedens est id quod posito necessario id per quod ipsum sequitur. Consequens est quod necessitate ante se ostendit in ecclesia nature reale et nature. Antecedens et per consequens reale et naturale, antecedens ingenibus realiter et naturaliter et realis et nobis consequentia ex quo ex logicam et suam metatem consyderationem sit esse et hoc patet investigantibus principium medium et fine in rebus naturalibus. Sed in hoc puncti opere logicaliter ea deffiniri deret. Ideo dico quod consequens est quod dom antecedens et quod aggregatio nunquam denotat antecedens posterioritas et quod posterioritas. Dico posterioritas ratione principaliter efficientis in his formalis vel finalis notandum tamen quod id quod in re est antecedens in ratione nostra possumus facere consequens et e converso. Locus est processus ab uno termino complexo vel incomplexo ad alterum vel ad seipsum sub aliqua conditione principaliter ut ab ante ad consequens, ab entitate ad bonitatem, magnitudine duracionem potestatem ab re ad re, a potentia ad formam, a potentia ad actum et oppositum ab actu ad potentiam, et oppositum a causa ad causatum, a forma ad materiam, ab inferiori ad suum superius ab opposito ad oppositum, a pluralitate ad pluralitatem, ad gloriam, ad dictam, a contrarietate ad contrarietatem, a principio ad fine, a medio ad extrema, a maiori ad minoritatem, ab equali ad sibi equale, a finito ad infinitum, a substantia firma ad accidens ab uno predicato ad aliud predicato et ab uno predicabili ad alio a toto ad partes a disperato ad disperatum, a privatione ad habitum ab una parte sententiarum ad aliam, ab affirmatione ad negationem et sic de pluribus aliis locis, que continentur in mixtione principiorum et regularum et suarum specierum

ex quibus compo^r figu^a circula^es contenta in fine
huius libri. Quedam tamen predictorum locorum tenent
affirmative quedam negative quedam affirmative et negative
diversimode. quod cognosci potest discurrendo per
ipsam figuram circularem eligendo quamlibet illam
sive affirmativam sive negativam. nam et diffini
tiones et mixtio predicatorum et regularum melius
conservetur. Et pro maiori declaratione predictorum
et causa ex^is et maioris maxime hinc ponuntur regu
le consequentiarum et locorum sequentes. Regula
ex veris non sequitur nisi verum. ut homo est. ergo animal
est etc. Sed ex falsis quandoque verum. ut homo est
asinus. ergo homo est animal etc. vel sequitur ergo homo non est
[illegible]. Regula in omni bona conse
quentia sive mali quidquid sequitur ad consequens sequitur
ad antecedens illius consequentis. sequitur ergo omne animal
est ergo corpus est ergo substantia est etc. et ergo quidquid
quod antecedit ad antecedens antecedit ad consequens illius
antecedentis. ut sortes est ergo animal est etc. quia sortes
antecedit ad hominem et homo ad animal etc. Ideo arguendo
a primo ad ultimum procedendo per medium continuum non
variando ipsum est consequentia bona. ut homo
est ergo animal et sequitur animal est ergo corpus. et corpus est
ergo substantia est etc. Regula. Omnis consequentia
cuius antecedens cum opposito contradictorio consequentis in veri
tate compatitur est bona et est argumentatio ut omnis
homo est animal. ergo quidam homo est animal. quod est
bona quia omnis homo est animal non compatitur
in veritate cum opposito contradictorio consequentis. quod est
nullus homo est animal. Regula. ex opposito contra
dictorio consequentis sequitur oppositum antecedentis illius

(c) 2006 Ministerio de Cultura

nt ꝯsequentie vt homo est ergo animal. et sequi
tur nullum animal currit ergo nullus homo
currit. Regula. Arguendo a parte ad sua
indiffinitatem est bona ꝯsequentia tam affirmatiue
quam negatiue vt aliquis homo currit ergo aliquis homo
currit. Regula. arguendo ab vniuersali ad sua parti
cularem indiffinitatem et singularem in tribus paliq
suppositionibus est bona consequentia. vt omnis
homo currit ergo petrus currit. Nullus homo currit ergo petrus non
currit. et ergo ab omnibus singularibus suis
sumptis coniunctim ad suam vniuersalem est bona ergo
ut petrus currit et sic de omnibus alijs ergo omnis
homo currit. Regula Arguendo ad veritatem
vnius contradictorie ad falsitatem alterius
est bona. et ergo in quauis materia. similiter
est de contrarijs nisi in contingenti materia. non
possunt simul esse false. sed numquam simul vere
& subcontrarie possunt simul esse vere. sed simul
false in contingenti materia sed in nulla materia. Remo
uendo existente vera reliqua est falsa et ergo subal
terne vero vni existente vera. ambe sunt vere et
particulari existente falsa ambe sunt false. particularis
tamen potest esse vera vniuersali existente falsa in contingenti materia
Regula a toto copulato seu a tota copulatiua ad
alteram eius partem est bona tam diuisim
quam coniunctim et loquendo de toto copulato tenetur
vere si sit et teneatur diuisiue et non sitenea
collectiue. sed non ergo nisi aliquid gratia [illegible] ut
homo currit ergo homo currit et animal currit [illegible]. Regula a toto
diuiso vel disiuncto. seu a tota ~~vni vel~~ disiuncta

ad alteram eius partem in destructive oppositorum unius
partis. est ergo bona. ut tu es homo vel tu es asi-
nus. sed tu non es asinus ergo tu es homo. tamen in
divisione habente plura membra. omnia membra de-
bent destrui preter unum. quod debet affirmari. ut iste
canis. vel est canis marinus vel celeste sidus vel
canis latrabilis. sed non est canis marinus nec ce-
leste sidus. ergo est canis latrabilis. Regula
exclusiva. ad suam precarentem est ~~regula bona~~ conse-
quentia bona et dicitur precarens [illegible] homo quod re-
manet dempta dictione exclusiva. ut tantum homo currit ergo
homo currit. Regula ab exclusiva affirmativa ad exceptivam ne-
gativam et ergo est bona. ut tantum homo currit. ergo nihil
eius preter hominem currit. Regula a convertente ad
suam conversam. ab equivalente. ad id cui equi-
valet. ab exponente ad expositum suum et a re-
solubili ad id in quod resolvitur. est bona consequentia.
Regula [illegible] resolvitur in suas causas et termi-
nos in singulares. Regula omnis affirmatio
predestinationis facta sine affirmatione instinc-
tus [illegible] falsam negationem continet [illegible]. Regula
omnis affirmatio instinctu facta sine affirmatione
sapientie [illegible] falsam negationem. ergo predestinationem
Regula a diffinitione ad diffinitum. a descriptione
ad descriptum. et ab interpretatione ad interpretatum
sunt. ergo est bona. ut sic [illegible] omnia ratio[illegible]
et [illegible] ad invicem convertuntur. est ergo homo est [illegible]
Regula a tota constitutiva diffinitionis speciei ad suam
speciem et ergo est bona. ut sentiens est. ergo homo est
Regula a proprio [illegible] proprio [illegible] ad suum proprium
[illegible] est bona. ut risibilis est. ergo homo est
Regula ab uno synonimo ad alterum est consequentia bona.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ut spata e. g° ensis est q. Regula de quorum affi
pars s̄bna vel inferius de eodem affirmatur
sim totm velle. vel superius s̄ponendo utrumque
vel subyciendo utrumque ut sor. e ho. g°. ho. g°. sor.
est an. ho° r. g° an. curr. Regula a quorum
remone totm ~~velle~~ velle vel genus vel superius et eius pars
s̄bna vel pes vel inferius ut anus no est sba. g°
anus no est oyst. an ho°. q. Regula argu
endo ne. apte s̄bna ad sim totm ~~velle~~. subyren + ble.
do utrumque postiato negatione est consequentia bo.
in his suppositionibus paliq. ut homo no est
asinus. g° animal no est asinus q. Sed pte
s̄bna ad sim totm vle no tz in dictione includente
te negationem. ut petrus respicit album g° petrus
respicit te coloratum et sic de differt. desinit et aliis
similibus. Regula ato° integrali ad suas ptes
sine gbus te no est subyciendo utrumque est conse
quentia bo. Quia isto dicto est. 2° adiacente
ut domus est. g° parietes sunt. q. Regula argu
endo ato° integrali ad suas ptes in isto dicto est
3° adiacente ante existente affirmato et
consequente negato. s̄ponendo utrumque est bona
consequentia. ut ho est domus. g° no est paries
q. et eq. [illegible] ho est paries g° no est domus. ni pars
et totm haberent eandem denominationem sicut
homogenea qr pars ignis est ignis q. vel
pars et totm significaret idem. gd d. ppr diffinitionem
[illegible] verificatur affirmative de illo de quo veri
ficatur totm diffinitio. Vnde sunt e in hac vita ve°
ho est an. rle et morle. sic simili ho est rtis
Regula si [illegible] est ne. s̄dt de pte prin
cipali sine qua totm no pot e. s̄dicta. negative de
toto ~~[illegible]~~ integrali ut cor hois no est

(c) 2006 Ministerio de Cultura

q° homo no est. Regula argu do a to° in mo° ne ne ad
suã ptem pdi do est q a bono. ut lapis no est homo
g° lapis no est ho° alb9 z. Regula. Quidquid p°
dicat r de pte. in mo°. et de to° in mo°. ut ho° albus
r t. g° homo r t z. Reg° de q°uniq3 dica r pars in
modo. et tot m in modo no sor: est ho° albus. g°
sor: est ho° z. Regula. Arguedo ne ne a pte in modo
ad sui tot m. utroq3 subyciendo. et negan de utriq3 sub
post po° est bono consequentia ut ho° alb9 non
est asin9. g° ho° no est asin9. Sed no a q locus a toto
in modo ad sua pte vel ad eq° no tz. ubi det r mirae
det m ente vel diminuente. ut mortuus. pictus z. vel
ampliante. ut qnabilis grandus opinabile z. vel
ubi fbis significan bus desiderium appetit m vel actu
volunt. vel ubi est maxime desinit et sic de simili bus.
Regula nimirq3 comme t tot m in lo°. et pars in loco
ut deus e ubiq3. g° deus e hic illic z. vel aquo
nimq3 remo e tot m in loco. et pars in loco. ut mus o
#
est Chime a. g° hic no est Chime a. illic no est chime a.
z. Regula. Quidquid affirma r vel negatur
de oibus ptibus in loco et de toto in loco. ut hic
est deus. g° ubiq3 est deus z. hic no est cesar. illic
no est cesar. intus foris z. g° mus o est cesar z.
vel econa dicendo. a pte in loco q d nesus tot m. affir
mati valet q a negative precedente ut cesar non
est hic. g° cesar no est mus o z. Regula nimirq3
comme t. vel aqinq3 remone t tot m in tpe et pars
in tpe. ut semp fu t deus. g° heri fuit deus
z. nunq3 fu t Chime a. g° heri no fu t chime a
z. Sed iste locus no tz. in rte verb m ponatur.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

in quibus sunt in ante et in adverbio apto determi
nare . item quod 8m . Ideo non nato semper fuit deus
g^o nas fuit deus . Regula . numquam vel
a quocumque removetur omnes partes in tempore et totum
in tempore ut deus fuit heri et ante heri . et sic de alys
temporibus g^o semper fuit deus . Chimera non fuit . heri nec
ante heri . et sic de alys . g^o Chimera numquam fuit
Regula . vel removetur uno parte in tempore removetur
totum non importans vim negationis ut antichristus
non est nas . g^o Antichristus non est semper . Regula
si illud de quo est sermo adiacens verificatur
de toto collective . et de quolibet sui parte . sive quantitate item totum
non potest verificari aliquid est verum in alio verbo
ut exercitus vel populus currit . g^o homo currit . Regula
similiter in isto verbo est 3° adiacente in aliquibus
predictis consequentibus toti et partibus ut po
pulus est albus . g^o homo est albus vel albo
Regula . Quidquid predicatur de toto nominali
et de quolibet eius parte . ut decem homines currunt
g^o quinque homines currunt . sed non e converso nisi cum
predicatis convenientibus toti et partibus . Unde hic
non sequitur . Decem homines possunt trahere navem . g^o duo
homines possunt trahere navem . quia esset g^o loco qui
non est affirmativus Regula . A quocumque removetur
pars nominalis et totum nominale negatione precedente
utrumque . isti homines non sunt quinque g^o non sunt decem
Regula . Si singulare verificatur de singu
lari et plurale de plurali ut homo est animal
g^o homines sunt animalia . Sed negatione ut homo

(c) 2006 Ministerio de Cultura

21

ats ner

g° ho(m)es no(n) sunt asini q. Sed no(n) tz in tus non
suppone(n)t ly bis p aliquo oz in p(re)dicato veri de
subiecto ant(is). p aug. asini. et sub disiunctio(n)e
iz in obliquis ut sol est substa(nti)a g° soles
sunt the q. Om(n)is ho(mo) est reus vel videns
g° om(n)es ho(m)i(n)es sunt rei vel videntes. ho(mo) est
asinus g° ho(m)i(n)es sunt asini ly soles non
suppo(n)it p aliq(uo) et sic de alijs sim(ilibu)s. Regula
ab (con)sequente causa ad (con)sequentem effectum est b(on)a bono ta
to tempore et m(od)o s(ecundu)m [illegible] actu. et po(ne)z causa
e (con)sequens effectus e. e. (con)sequens (con)sequentia vel sim(ilite)r q. Regula
Arguendo affirmative a posteriori ad s(ecundu)m p(ro)p(ositione)s
est bono g° ut calefacere aeris est g° calefa
cere ignis est. simul sorte p(er)imitz. g° sortes de
linquit. Regula. Arguendo nega(tiv)e ab ant(ece)
denti p(ri)o ad an(ter)iorem posterius est bono g° ut
lucere ignis est g° lucere aeris no(n) est &c.
Regula Arguendo ab uno oppo(sit)o sequens vb(i) m(od)o
tantum verifica(tu)r a. de aliquo sub(iect)o ad aliaz oppoz
de p(re)nt(i). in q(uo) reliquum contrariorum p(re)dica(tu)r neg(ati)ve
de eodem sub(iect)o est bono g° ut sor: est albus
g° sor: no(n) est niger q. et eg° t(ame)n negative
in contrarijs immediatis ut sor: no(n) est sa
nus g° est eger. q. si subiectum sit aptum
informari a tali p(re)dicato. ideo no(n) sequit(ur).
Lapis no(n) est eger. g° est sanus Regula si
vbi m(od)o contra(riu)m verifica(tu)r de alio contra(ri)o sibi infe
riori. et reliquum contrarium verifica(tu)r de cont(ra)
rio sibi inferiori ut sic. [illegible] iniustitia est vicium

(c) 2006 Ministerio de Cultura

g° iustitia est virtus et. Et intelligitur de genus immediatis. Ideo non valet. per equalitas est dicam g° litteras est virtus. quia preterea ipsas e mediam. Regula si unum indisparatum affirmatur de aliquo subiecto Reliquum negatur de eodem ut Sor: est homo. g° Sor: non est asinus. Et tamen in terminis substantiam et non genus notationis. Ideo non sequitur Sor: est pater g° non est filius. Similiter lac est dulce. g° non est album. Regula si id quod magis videtur inesse non inest nec id quod minus ut rex non potest expugnare castrum g° nec unus miles sibi subiectus. Regula Si id quod minus videtur inesse inest et id quod magis. Ut unus miles sufficit expugnare civitatem g° rex. Sed isti duabus solum tenent quoad potentiam et quomodo maior et minori magis ex re dicitur minus. Ideo non valet. equus non potest transire per parvum foramen g° nec mus. quia quo ad hoc maior est mus quam equus. Regula de similibus et equalibus et omnibus similiter est iudicium et tam aliter et ut sic lotria rei est sicut ut patet. g° ridere inest homini si militer desiderare non est proprium igni. g° sale facere non est proprium aeri. bonitas est potens g° durus est potens. Sapientia est infinita. g° bonitas est infinita. Deus est equaliter bonus et verus. g° presertim bonitas et veritas sunt equales. Deus est equaliter intelligibilis et amabilis ab angelo. g° Angelus

(c) 2006 Ministerio de Cultura

potest equaliter intelligere et amare deum quia angelus equaliter
4a dilig intelligit deum. quia intellectus et voluntas in angelo sunt equales
Agere et pati in supposito sunt equalia. quia actio et
passio. Actio et passio requirunt quia formam et materiam requi
runt. Tantum patitur materia quantum forma agit. quia suppositum
est ex eis equaliter constitutum. Tantum distat ens
a malicia per bonitatem quantum a falsitate per veritatem quia tanta
est in ente bonitas quanta veritas. Ubi tanta est bonitas
quanta sapientia tantum est bonum quantum scire. Et In pipere
est caliditas in 4o. quia est forma in 3o. humiditas
in 3o. frigiditas in 1o. et per consequens calefacere in quarto
desiccare in 3o. humectare in 2o. et infrigidare
in 1o. et generatur bonitas ignis in 4o. bonitas terre in 3o
et per consequens bonitas ignis in 4o. bonitas terre in 3o. Et
~~et per~~ Itaque potest fieri processus a qualitate ad
quantitatem et a qualitate ad actum et de actu
ad actum. et de primis principiis inter se et suos
actus. Regula omnium per bonitatem demonstrationem expe
rientia vel gratia experto in sua scientia credendum
est. ut sicut propheta dixit loquendo de se ipso
ego et pater unum sumus quia sic est. Et non est
verum. ideo non valet. aliquis doctorum non debet dicere
sic esse quia non est sic Regula. de quolibet non
pro aliquo supponente significatur alterum. quod dicto
eius incomplexorum. de utroque verbo simul eodem
respectu ut dicendo deus est ~~ens~~ ens vel non esse ens
bonum vel non bonum. Et Regula in [illegible]

de puti in recto de p^to fini^o ad ne^na de p^to infini^o est
bona g^a. ut sor est albus g^o. sor: no est non
albus r^s. Regula argue^do appo^e ne^na de puti
in recto de p^to fini^o ad affir^na de p^to infinito
in ter^s p aliquo supponentibus est bona g^a. ut
sor: non est albus g^o sor: est no albus r^s. Re
gula argu^do appo^e ne^na de puti in recto de
p^to inf^to ad affir^na de p^to finito in ter^s p ali
quo supponentibus est bona g^a ut sor: no est
albus g^o sor: est albus r^s. Regula Attentis in
sub^o aptitudine et pportione medij ad obm et tpre
lo^o et 7ate determinat^s in ter^s p aliq^o supponen
tibus e g^a bo^a argu^do appo^e inquir g^d significans
7triz affir^e de aliq^o subiecto ad appez inquat^g
significans appez privatez illius s^d nega^e de eodez
sub^o et eq^s. ut sor: est videns g^o sor: no est
cecus r^s. sor: no est videns g^o sor: est cecus
r^s. sor: est surdus g^o sor: no est audiens r^s. sor:
no est surdus g^o sor: est audiens r^s. Regula argu^do
ab uno regla^no ad aliud in isto
ppt 2° adiacente. est bo^a g^a. vbo est. vel fuit vel
est vel filius est^erit eq^o. ut pr est g^o filius
fu^t p^us est g^o post q est vel e^t. g^o prius est vel
gula. si conuert^m de concre^o p^t+^2 et abstractu. vel p^t te s. Re
tracto si sunt ordi^to s^dm superius et inferius. ut
albus est coloratus g^o albedo est color r^s. et eq^o.
Regula appo^e v^bi affir^us inq^o concreto uniuer
nega^e de aliq^o concre^o ad alia inquiva concreto abstractiuz
uniuer nega^e de aliq^o abstracto e bo^a g^a. tn in ter^s

Contrariis quod accidentibus. ut nullo corvo est albus. g(o) nulla
una[?] est asinei[?] nullum album est nigrum. g(o)
nulla albedo est nigredo. etc. Regula arguendo
ab oppositione in qua deum concretum affirmatur de aliquo concreto
et deum de alio abstracto ad aliam propositionem in qua unum
ad unum bonum denotatum ab dictis concretis vel abstractis
affirmatur de alio est bona quia ut iustum est bonum. g(o) quod
iuste est vel iuste fit bene est vel bene fit. similiter
iustitia est virtus. g(o) iuste vivere est virtuose vivere
etc. vel quod iuste fit virtuose fit. similiter vicium
est malum. g(o) quod viciose fit male fit vel quod
viciose est operari male est operari etc.

De quinta arbore in qua scribuntur fallacie
seu folia arboris: sive logicalis ipsius fructum
amaricula custodientia.

Paralogismus est argumentatio videns esse
verum quod falsum est. etc. Et dicitur paralogis-
mus quasi apparens syllogismus licet in rei
veritate non sit ut supra diffinitione syllogismi patet.
Diversitas medii sive demonstratio vel causa est genus
paralogismorum sive fallaciarum continente aliquo
gradu qui sit causa apparentie paralogismi.
Hoc genus quod est medii diversitas habet duas species
scilicet in dictione et extra dictionem. Diversitas medii in dic-
tione sex modis generaliter fit secundum quod fallacie in
dictione sunt sex. Prima est equivocatio. 2a est
amphybologia. 3a compositio. 4a divisio. 5a accentus. 6a
figura dictionis quelibet autem istarum habet suos pro-
prios modos et dividitur in dictione etc. in dictione.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

et per dictionem fit sophystica sive deceptio. Diversitas me-
dii extra dictionem fit 7 modis generaliter secundum quod fallo-
nie extra dictionem sunt septem. Quarum prima est accidentis, 2a
secundum quid et simpliciter, Tertia ignorantia elenchi, 4a peti-
tio principii, 5a consequentis, 6a non causa ut causa, 7a plures
interrogationes ut una. Unde quia circa sensus proce-
dunt et dicuntur extra dictionem, quia secundum rem fit paralo-
gismus de sophysticis operibus.

De fallacia equivocationis. 23

Fallacia equivocationis est deceptio proveniens ex eo quod ali-
qua dictio plura diversimode significat. Et habet tres modos
secundum quos tripliciter potest fieri sophystica secundum hanc fal-
laciam. Primus est quando aliqua dictio significat equaliter plura diver-
simode, sicut hec dictio canis significat animal latrabile — a casu
vivens in terra et quemdam piscem marinum et quamdam
stellam. Et formatur paralogismus isto modo: paralogismus sic:
omnis canis currit latrabilis [?]; ergo piscis et stelle canes sunt
latrabiles. Manifestum est enim [?] modus vel per causas distingui
potest, aut per diversitatem medii. Et in 8o Topicorum [?]
sunt [?] per unos sensus [?] significatos et in alia parte [?] 29
modus fit ex eo quod dictio eadem secundum prius et posterius
diversa significat, ut sic: omne ridens habet os; pratum
est ridens; ergo pratum habet os. Peccat per diversitatem medii — a consilio
nam hoc verbum video [?] de primario significato significat illum
actum qui in est homini ratione hoc [?] per pietatem que est ri-
sibilis. Sed ex posterius sive per quandam transsump-
tionem significat pratum sive campum floritionem. Ideo
in una stat medium pro significato primo et in alia pro posteriori et
sic est medium diversum. Tertius modus provenit ex — a significatione

(c) 2006 Ministerio de Cultura

diversa significatio dictionis quae attenditur secundum diversa tempora. Ut sermonem temporis diversum variat. Ut sit Quicumque surgebat stat; sedens surgebat ergo etc. Peccat per diversitatem medii diversificati in diversitate temporis. Quia medium in una respicit unum tempus in alia aliud quia sedere sit in facto esse et surgere in fieri. Eadem quia medium mensuratur primo extremitate in propter sermonem praeteriti temporis. Et ipsa minor exterminatas sedens existit in actu sed in praesenti. Similiter Quicumque sanabatur sanus est etc. = ex terminata

De fallacia amphibologie

Fallacia amphibologie est deceptio proveniens ex eo quod eadem oratio penitus una plura significat. Sicut enim equivocatio provenit ex eo quod eadem dictio plura significat. Ita amphibologia provenit ex eo quod oratio eadem plura significat. Habet haec fallacia tres modos quorum primus provenit ex eo quod eadem oratio plura significat manente eadem constructione propter diversum respectum constructorum. Ut sic Quidquid est Aristotelis possidetur ab Aristotele. Quidam liber est Aristotelis ergo etc. Peccat per diversitatem medii nam haec oratio liber Aristotelis plura significat per diversum respectum partium respicit ut effectus ad causam efficientem vel possessio ad possidentem manente eadem constructione. Et sic causatur deceptio per diversitatem medii diversificati in diversitate respectuum talis vero deceptio cognoscitur in tertio speculative quaestione et in secundo phisicorum. Sicut efficiens etc. Quia in minori propositione respicit ille genitivus Aristotelis ut effectus causam efficientem in maiori vero ut possessum possidentem et sic diversificatur. Secundus modus provenit ex eo.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

quia aliqua oratio significat aliquid primarie aliud vero trans-
sumptive sicut hec oratio litteris aratur principaliter significat
litteris scriptionem secundarie seu transsumptive
significat operis omissionem et paralogizationem sic quicumque
litteris aratur terra scinditur. sed quia modalis do-
ret. litteris arare gratia perrat per diversitatem medii non
in potestate per primo seu primario significato in secun-
dario seu transsumptive et sic sit deceptio. quantum manifestat
manifestat sexta regula. que est de qualitate in suis speciebus
bus. tertius modus provenit ex eo quod eadem oratio diversa significat
propter diversorum terminorum constructionem. ita una et
eadem dictio potest construi transsumptive vel intrans-
sitive sicut adverbium hoc potius precedit alteri. et hoc alterum imponit
plumbum. et. Quecumque volo me convertere volo
hos convertentem me. et hec dictio me potest poni in
actu transsitive vel intranssitive et sic de aliis. Hec fallacia
magis est sicut similiter ut fallacia equivocationis.

De fallacia compositionis.

Fallacia compositionis est deceptio proveniens ex potentia multi-
plicitatis alicuius orationis dictionis per diversimode componi
admittere. et in sensu compositionis est oratio falsa in divisa
vero vera. huius fallacie duo sunt modi primus provenit
ex eo quod aliquod dictum potest supponere alium verbo pro
se toto vel pro parte sui. ut quecumque ambulare est possi-
bile et quod ipse ambulet. sedentem ambulare est possibile
ergo contingit quod sedens ambulet. hoc est duplex per dictum
quia si hoc dictum sedentem ambulare possit totum subiectum
attribui pro toto quod est possibile sic est unus sensus et tunc
est oratio falsa. in illo sensu non significat duos actus oppositos
scilicet sedere et ambulare eidem subiecto in eodem tempore

quod falsum e. sicut hic est fa. sedens ambulat est po^lis. si aut illud dictum stet ex parte sui s. p subo. ipsius dicti tunc e sensus talis sedens hic potentiam ambulandi. et in ho sensu e vera. Unde ista et similes peccant p diuer^tem medij sta te medio in una p missarum et in sensu co po et in a^o in sensu diuiso interquos no modo ex dra sicut est de i^to non scribente scribe est po^le et simi libus. in his aut sit pteudencia. ne sophista p frequentem multiplice ^rcz prestat reals conditiones po^lis et impo^lis et sic sup dictas in ra^no. 2us aut modus compositionis pue ex eo q aliqua dictio in oroe po^ta pt et demostra diuersorum ut Quidquid uiuit semp e. sor: uiuit g sor: semp e. a^or stat du p dram. nam ly na semp pt det^e m^i. hoc uel ymy. uiuit et tur est v^a. vel det^e m^i at hoc uel ly est. et sic e fa^a. consat^e aut decep per diuer^ez medij in maio^te et minori^te. medium nam q equ debet e in utraq p missarum no de plurib tris in una q in a^a. sicut sciam quaestis nunc discre^e est po^le. g sciam quaestis dic^e nunc est po^le. h dic^o nunc pt det^e m^i uel hoc ubum scio vel. hoc ubum discere. et sic de similibus.

De falla^o diuisionis

Falla^o diuisio^is est decep^o proueniens ex po ten^a multipl^te. alicuius orois ex unione dictio^es ad inui cem diuisi pur. et i^te in sensu diuiso sunt false in compo^o aut ve^e. Hec falla^a duos tn modos p^ncipales h^et ex eo q aliq coniunctio p coniuncti^e tios vel ppes. scilicet copulando vel disiungendo.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Coniunge n. est actus rõis ad copulãre et disiun
gẽ. sunt enim dicitur est rõis ad copulãre et dis
iunctiua ẽ. et io p̃l modus duo fieri p̃t. sez
p copulã. et disiunctiua et p̃o p roz. sic quinque
sunt duo et tria. sunt tria. duo et sed quinque sunt
duo et tria g̃o quinque sunt tria. iuor est duo p̃ di
fferentia. n pot ee diuisa et est s̃ quinque sunt
duo. et quinque sunt tria. et et sic est copulã uel p̃t
ee compõ. itaque sit s̃ quinque sunt duo et tria. sit
et sit e de copulato p̃to. et tunc est rõ. uarioz. si
mta a. est infra compõ. et diuisionis pemat para
logismus p diuersitatem medij na uel in una est diuis
in aliam actu compõ de p̃to copulato. sunt do. quinque
sunt paria et impãria. disiunge do sic oe all est ra
tio. uel irrao. ar est in ora qr p̃t ee diuisa et
sic est s̃ oe all est ra. uel oe all est irratio
et sic est de dis. uaria. disiungens ppões uel p̃t ee coz
po. et tunc est sensus. Omne all est rade uel irra
tio. et sic e de disiuncto p̃to. et e disiunctiua
tioz. pemat aut p diuersitatem medij dun sificati
sunt compõ. et diuisio. ut dictu est et sic
de alijs simo. 2us. modus pre ex eo q aliquod
casuale sen det in ira p̃t ordi uz diuersis
ut h. Quorum tu uides hunc percussum ille percussi
t h. sed tu uides. hunc oculo percussum. g̃o oculo
percussus e h. 60r est in ora qr. ille ablatiuus siue
casuale p̃t ordi ri cum principio s. percussus. et signifi
cat instrm passionis sed z prima det in ira e
e opo. et tunc sig. tu oculo uides illuz q est p

nisus · secundum a[z] det[r] significationem est divisa et sig[t] quod tu mits 26
possum oculo · peccat · n · pa[r]tibus paralogismus per
diversitatem medij secundum composit[e] et divisionem · Etiam
ille atque in una dico[t] instrumentum videndi in alio
instrumentum portiendi secundum quod diversimode ordinatur

De fallacia Accentus.

Allacia accentus est deceptio proveniens ex eo quod aliqua
dictio diversimode pronunciata diversimode significat
Huius fallacie duo sunt modi principales · licet possint
esse quatuor · Sed in primo horum duorum includuntur 3 illorum
Primus provenit ex eo quod aliqua dictio potest diversimode accentu
pronunciari · Aliquando producitur in una et breviatur in alia · vel
quando aliqua dictio potest produci et breviari secundum asperum
et lene · exemplum horum potest sic · Quorumcumque iustum est pendere
Iustum est pati penam · sed bonos viros iustum est
pendere · ergo etc. Hec dictio pendere potest esse secunde conju-
gationis et tunc est sua penultima longa · et sig[t]
pati penam suspensionis vel potest esse 3[e] coniugationis
et tunc est brevis et sig[t] sententiam vel tale penam
precat aut per diversitatem medij in diverso accentu diver-
sificari ut patet per exemplum · Similiter omnis populus est gens
aliqua arbor est populus · ergo aliqua arbor est gens ·
penultima huius dictionis populus potest esse brevis et tunc sig[t]
gentem · vel potest esse longa et tunc sig[t] quandam arborem ·
Item dicitur quidquid homo amat · homo rapit in
animo amat · ergo etc. hoc est variatio per asperum et
lene · nam cum homo scribitur cum h · est secundum
asperum · et sig[t] actum piscandi in tali instrumento facti ·

(c) 2006 Ministerio de Cultura

sed quando scribitur sine h. tunc est lenis et significat artum
volunt. Jn omnibus istis est medij diuersitas dō intret
2us modus principalis preter exeo quando aliquid potest fieri dare
vna. vel plures. Vt hic tres quies. Sed quies est re
quies g. f. Quies in prima est oro compo de qui et
es. quod est 2a persona huius verbi. Sum es fui. In mi
nori vero est vna dictio. 3e declinationis quia prima syllaba
est longa. s. Quies quietis peccat in diuersitate medij ut patet.

De fallacia figure dictionis

Fallacia figure dictionis est deceptio preter exeo quando aliqua
dictio similis est alteri dictioni et videtur eundem
modum significandi habere. Licet non habeat Fallacia ista 3
habet modos. primus preter exeo quando aliqua dictio significans masculinum
sexum naturaliter ac si significaret femininum vel neutrum et econtra.
Vt hic omnis fba colorata albedine est alba. Vir est fba
colorata albedine ergo vir est alba. Simile. Omnis aqua est
frigida. mare est aqua ergo mare est frigida. Jn
primo paralogismo sumitur masculinum ac si significaret fe
mininum. Tales coniunctiones causant unum ideo dicitur
figure dictionis peccat autem medium per diuersitatem medij
simpliciter nam in vna respectu unum genus in alio aliud et sic
intelligatur de masculino ut omnes homines sunt albi. Sor. est
homo. ergo sor. est albi. 2us modus preter exeo quando
aliqua dictio per modum unius significat. videlicet significare modum alte
rius sunt. h. Quicquid heri emisti hodie comedis
album. heri emisti ergo f. Simile. Quicquid emisti come
disti. crudum emisti f. peccat in diuersitate medij nam
in vno respectu rem unius ponunt in alio rem alterius et ita
diuersitas fit simpliciter. 3us modus preter exeo quando aliqua dictio.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

sigus quale quid seu rc ut sigre ho aliquid seu singulare
et ho in eodem puto. ut hi sor: ab ho est alt: ipse
aut est homo: go alter a se ipso. peccat in diversitate
medij. 3a prima n. stat. pro ut ho est rc. in secunda p
sor: sumitur sub homine vide q ho nomine hois sig
inferet ho aliquid. simile si dicat sor: differt a
platone gramma. sor: sigt ho aliquid. sed sor: gram
maticus sigt quale quid rc. n. quod est personam
rem non mutat sim rc p qualitatem sibi inherentem.
ut vult. 6a Regula q est de qualitate argm aut pistu
modi. at o stante in uno situ in quo dicitur rc modis
sig di ad eundem stante in ao ubi redit rc idem et
est aq. eo q dicto stat in situ et pistu modis fiunt
paralogismi quando argr at stante confuse ad eundem
stantem determinate vel et qn argui at confuso ad eundem
confusum et distributum.

De fallacijs extra dictionem.

Fallacie extra dictionem dicuntur a fallacijs in dictione
quando fallacie in dictione proveniunt ex apparentia
vocis et ro falsitatis est in re. fallacie extra dictionem
proveniunt ex apparentia ~~vocis~~ rei et ~~causa falsitatis~~ non
ex voce. q sunt. 7. po est accns 2a sedm quid
et sim. 3a ignorantia elenchi. 4a petitio prin
cipij. 5a quo. 6a non causa ut causa. 7a plures
rogationes ut una.

De fallacia accidentis

Fallacia accidentis est deceptio proveniens ex eo q aliquid
sig sim inesse utrique eorum que aliqua ptione unum
sunt. hy fallacie 3 sunt modi p quos provenit ex eo

(c) 2006 Ministerio de Cultura

qr. pred. ab accnte ad sbm vel eqo. ut vgo. sortem.
sed. sor. est veniens. go. vgo. venientem. no valet
qm. sor. et veniens sunt unu p accns et no p se
peccat ant. paralogismus in diverte medij. Appare
no vo. stat in concordancio. illius actus accidentalis
in quo concordant. sor. et sor. et ob ho no sequr
q quicquid est vem de uno sit vem de alio. 2us
mods pret. ex eo q illud quod accidt. sen. qt. sup
iori concluditur in inferio. vel eqo. ut sic homo
est ait. ait. est gen. go. hoo. est genus. Similr homo
est spes. homo est suba. go sba est spes. no valet
quoniam superius et inferius sunt ~~idem~~ ide aliquo
no tn simplr. quare peccat in diversitate medij
a recta linea pdicali. etc. 2us modus pret. ex eo q
pred ab spe ad propiu vel ab uno convertibili
ad aliud. ut sic homo est risibilis. risibile
est propim. go. hoo est ppiu. similr. risibile e homo.
homo est species. go. risibile est spes. no valet
qm homo et risibile no sunt idem secundum
distinctioem ver. absolute. peccat et in diversite
medij seu variacoe ipsius. Est n. unus alius mos
hs fallacie. antiquis qui fit p dicaz. actus utis et
artificialis. Et. formatur sic paral. ois suba
est utis. turris est. suba. go. turris e naturalis
no valet. qm turris. secundum q est ex partibus
nabus est utista. sed secundm q eius ptes sunt
contigue. et no continue ver utr iuxte. sed ar
tificialit aggregate e ipa turris artificialis et hc
figur no est natulis et hm 2e spe 2e. et 3e rte. patet
potest et in alijs sio.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Alla.a sc̄dm quid et sim.r e decep.o proveniens ex eo q
dctm quid sumitur ac si eet dictum sim.r. Sim.r dictu
e q nullo addito dr. ut Sor: albus est. Dictum secundum
quid est. qd aliquo addito dr ut Sor: albus dentes. Et p
bat falla.a tot possunt esse modi quot sunt q addere
q uj determinatio3 ipam diminuentem. Sed comuniter sut
quinq3 modi primus e qn determina addita ht oppositum
ad id cui additur. ut cesar e homo mortuus. g.o cesar
e homo. no valet. patet q.a ars aprehendit ens ad eius
oppositum: peccat aut p medium insufficiens. 2us
modus est qn determina addita ptinet ad actum
aie ut hic chimera est att opinabile. g.o chimera est
att. similr. cesar est in mo.a hoim g.o cesar e. simlr
tn. tibes foelin.tm in mete. g.o tibes foelin.tm non
nat p deffectum medij insufficientis. 3us est qn
determina addita sig.t aliquid in po.a ut hic in ovo
est pot att. g.o in ovo est att. non nat q ee in po.
in mag.a distantia est ab eode in actu. secundum
natm et deffr. in deffectu medij insufficientis
ut mult. 7.a Regula q est de tpre. 4us est qn deter 1m
mina addita tang.t ut hic ethiops est albus dentes
g.o ethiops est albus. 5us est qn aliquid secundum
se est p bonum mo. et tn sedm alm est alr conditio
natum ut divitie in se sunt bone. sed in latrone
sunt male. ideo no valet divitie sunt bone. et
fur vult divitias g.o vult bonum. Item gladius e in se
bonus sed in homicida est malus. et cetera his similia

De falla.a ignorantie elenchi

Alla.a ignorantie elenchi est decep.o proveniens ex eo
q no observant ea q requirt ad diffinitionem elenchi

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Elenchus autem est syllogismus contradictionis unius et eiusdem nominis et rei ad idem secundum idem secundum idem similiter et in eodem tempore. qui quidem est unus quia duo. unus quidem est qui concluditur contradictoria alterius propositionis prius datae. sicut si detur aliquod animal est incorruptibile et probatur sic omne compositum ex contrariis est corruptibile omne animal est compositum ex contrariis ergo omne animal est corruptibile. Duo simul constituunt elenchum. et hoc quando ex duobus syllogismis contradictoriae concluduntur. sicut si prius dicto syllogismo opponatur aliquis talis syllogismus nullum beatum est corruptibile aliquod animal est beatum ergo aliquod animal non est corruptibile. Huius fallaciae 4 sunt modi. primus peccat contra ~~ha~~ hanc particulam ad idem ut hic duo sunt duplum ad ~~unum~~ et non sunt duplum ad tria. ergo sunt duplum et non duplum. deficit in diversitate medii secundum hanc conditionem ad idem. 2us modus deficit contra hanc particulam secundum idem. ut sic. hoc est equale ad duplum secundum latitudinem et non secundum longitudinem. ergo est equale et non equale. peccat in diversitate medii secundum hanc particulam secundum idem. 3us modus deficit per hanc particulam similiter ut sic Ethiops movetur circulariter. et non sursum ergo movetur et non movetur. peccat in diversitate medii secundum hanc particulam similiter. 4us modus deficit per hanc particulam in eodem tempore ut hic domus ista est clausa in mane et non in sero. ergo est clausa et non clausa. peccat in diversitate medii secundum hanc particulam in eodem tempore. Quatuor conditiones predictae sunt servandae in contradictione et si aliqua ipsarum deficit non est contradictio. et hoc est necessarium in declaratione contradictionis supra in figura oppositionum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

De fallacia petitionis principii

Fallacia petitionis principii est deceptio proveniens
ex eo quod idem sumitur ad probationem sui ipsius
sub alio vocabulo. principium dicitur hic propositio de qua
dubitatur. Hec fallacia quatuor modis fit. primus est
quando diffinitum petitur seu sumitur ad probationem diffi-
nitionis et econverso ut si debeat probari quod animal rationale mortale
currit. et dicatur sic homo currit ergo animal rationale mortale currit. hec nullo
est probatio quia sunt dubia de ante et sunt in
primo modo intelligentur diffinitum et diffinitio. 2us
est quando universale sumitur ad probationem particularis et econverso
ut si debeat probari quod omnium contrariorum eadem
est disciplina et affirmatur ista omnium oppositorum eadem
est disciplina ergo omnium contrariorum. et econverso quando particularia
sumuntur ad probationem universalis ut si debeat pro-
bari quod omnium oppositorum eadem sit disciplina et assu-
matur iste. omnium contrariorum eadem est disciplina
omnium privativorum oppositorum et relativorum ergo omnium oppositorum
eadem est disciplina hic petitur conclusio in premissis
de quibus est dubitatur. 3us est quando consimiliter
petitur in diviso i. quando divisim probatur quod coniunctim
probandum. ut si debeat probari quod medicina sit scientia
sanorum et egrorum. et dicatur sic medicina est scientia
sanorum et egrorum non valet quia procedit divisim
4us est quando unum relativorum petitur ad alterius pro-
bationem. ut si debeat probari quod Sor. sit pater
platonis et dicatur plato est filius Sor. ergo Sor. est
pater platonis. hic petitur sub aliis terminis quod est probandum.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

De fallacia consequentis.

Fallacia consequentis est deceptio proveniens ex eo quod aliquis opinatur extrema idem esse cum ... Huius fallacie 3 sunt modi primus provenit ex consequentia magis communis ad minus commune vel equivalens et hoc quando convertit secundum totales similitudines. ut si homo est animal ergo si animal est homo est ... In omnibus istis recedit in gentia ... convertit et non convertitur. 2us est quando putatur ... aliquis convertit propter ... aliquas inherentes alicui ut sic est adulter ergo est comptus vel errabundus. et similia hoc tamen non convertitur. 3us est quando proceditur ab una ... ad aliam in oppositum est ante dicitur posterius consequentia. Una est in ... alio vero ... sic si aliquid est generatum fuit principiatum ergo si non est generatum non est principiatum sed anima non est generata. ergo non est principiata similiter si aliquid est factum est principiatum. ergo si non est factum non est principiatum sed mundus non est factus. ergo mundus non est principiatus. iste consequentie non convertuntur.

De fallaciis secundum non causam ut causam.

Fallacia secundum non causam ut causam est quando ut ... premissas ex quibus sequitur ... propositio alia propositio que nihil ad conclusionem operatur. et sic non est causa dicitur hic quod est causa inferendo. secundum quod premisse sunt cause conclusionis In tuis format paralogismus secundum hanc fallaciam 3 ... modo ... tas ne anima et vita sint idem quo dato proceditur sic anima et vita sunt idem. Mors et vita sunt contraria generatio et corruptio sunt contraria. sed mors est corruptio ergo vita est generatio ergo vivere est generari. quod impossibile est. nam quod ... non generatur sed iam generatum.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

q° seq. q principium fuit impossibile. sz oīa et vita sunt idem
et diffinit 1ta nega. mors et vita sunt contraria q. in
non sunt contraria sed opponuntur sicut privatio et habitus
ex quo pz q hec fallacia peccat quia eadem causa ut
ca. et seqr in 4a regula q docet considerare causas.

De fallacia secundum plures interrogationes ut unam.

Fallacia secundum plures interrogationes ut una est decepcio
proveniens ex eo q ad interrogationem q est plures datur
una responsio ex eo quod sub uno interrogandi comprehenduntur
ad hanc fallaciam concurrunt 4or scilicet contrario
interrogatio pp° et q° q sunt considerande in cognitione
metacoe. q eadem oro secundum q sub dubitatione proponitur
dicitur interrogatio et secundum q significat secundum ali
quid esse vel non esse. dicitur contrario et secundum
q ad alterius probationem sumuntur dicitur propositio sed q°
dicitur secundum ex a° vel alijs probatur modi huius
fallacie sunt duo primus est. quando interrogatio est
plures ex eo quod de pluribus in secundum predicatur vel econverso
ut putasne homo et asinus sunt animal rationale. si di
cat in sic predicatur q° asinus est rationale. si dicat non predicatur
q° homo non est animal rationale. decepcio predicta provenit ex eo
q ad talem interrogationem debent dari due responsiones
secundum sz q dicatur sic vel non sic sed debet inferri homo
est animal rationale et asinus non est animal rationale. similiter in
eis et asinus similiter. putasne corpus est homo
albus vel corvus est animal niger. 2us modus est quando
interrogatio est plures ex eo q plura subijciuntur ut
predicantur in pluribus. sicut putasne mel et fel

sunt dulcia si dicat sic concluda(tu)r ergo fel est dulce si dicat non concludatur ergo mel non est dulce: in omnibus istis et sibi similibus patet quod non tantum est danda una conclusio sed plures cum multe sint fallacie que premat secundum dictam. Deo gratias.

Pro insperata cuiusdam logices
Remundi lulli repertione

Qui tineas pascebat humi taciturnus et olim
Ignotus latuit: pulueculentus: iners:
Ecce docens logicæ methodos sine nube libellus
Nuper diuina sorte repertus adest.
Dischollus unde queri possit meditetur: elenchos
Iam medicandos non aliunde putet.
Litterulas docere licet: vel mente referre
Pallada: quam cupias plura Remundus habet.
Quid spatium iuuenile teris: quid tempus adaugens
Scripta: quibus numquam terminus esse solet.
Quid cupis studium minimus: que sepe non orta
Dicis ad hunc melius non didicisse fuit.
Hec est summa breuis iuuenes: dyalectica simplex:
Hec est que vacuis intra medulla caret.
Crede breui poteris fieri silogista labore
Quoque tacent veris falsa volumine habes.

Nicolaus pachec domicellus

(c) 2006 Ministerio de Cultura

sacra

Clamet io quicumque colit sacra dogmata Lu
Fundat et ad superos [sabea] tura sabe
Nam cariem que passa diu latitauit ut an
Inuidia: logices nunc nicolae patet
Qua duce palladiam potis est tranare mat
Et reliquas artes quisque tenere manu
hec neque Aristotelis uenit no arte Plato
Sed claro lulli pectore nata fuit.
Qui cupit ad logicas igitur concedere sede
hanc legat: et paruo tempore doctus erit

Vincentius valerius discipulus
Nicolai Pachis

31

(c) 2006 Ministerio de Cultura

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Compara Lacanso

32

S.V. molt servidor

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Petrus ravenas

Juxta sniam cordis mei si paradysus in vita pnti est. aut in claustro: aut in scolis est. Quicqd. n. ex her duo e. plenu est anxietate/ inqetudine/ amaritudine/ formydine/ sollicitudine & dolore.

~~A [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~

Si cupis o lector domnu cognoscere libri
p lege titulu nome adeptus meum.
Vicente tengo por nombre para poderte servir
y Armenguall por p.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

RD48

A Jeſus maria

RAYMUNDI
Lullij
Doctoris illumi nati de noua logica.

de correllatiuis. necnon ⁊
de aſcenſu ⁊ deſcenſu intellectus:
quibus ſiquidē tribus libellis ꝑbreui ac fa-
cili artificio non ſolum logicaliuꝫ intētionū
⁊ reꝝ phiſicarum: ſed ⁊ theologaliū
cōtemplationum nō mediocris
habetur cognitio: opuſcula
ad Archetypos emēdata
feliciter

INTROSPICITO.

RD48

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Alphonſus a proaza Aſturiceñ. Joanni ſuo q̄ di⸗ lectiſſimo cognomento boni labij. S.

Nouā logicam Magiſtri Raymūdi Doctoris illūiati: q̄ aut vicio tēporis/aut hoim iniuria in tenebris iacebat inculta/ dilacerata ꝛ multis deprauata corruptioib⁹/tuis diſcipule pꝛecū⸗ de pcibus aſſiduis: imo cōtinuis pulſatus efflagitatioib⁹ prio eri⸗ gens recognoui/emaculaui/et fomētis qb⁹ potui cōſolidatā red⸗ didi. Et vt tibi quē apprime diligo/magis facerez ſatis: curaui vt formulis impſſorijs exculta pulcriſue caracterib⁹ laborata ꝛ ppoli ta ad felices ſtudioꝝ ſucceſſus tuo auſpicio pdiret in lucē. Cui ꝛ alios adiūxi (ne ſola vagaret) duos eiuſdē fetu libellos/alterū de correlatis. de aſcēſu ꝛ deſcēſu intell's alteꝝ. vt dyaletica cum phia vno cplecterent volūie. At forſitam dicet aliquis hec aut non ē eſt logica aut ppoſtera eſt ꝛ diminuta. primū ſiqdē veꝝ eſt ſi capti oſam intelligāt ꝛ ſophiſticā. Hec. n. altiora cōtinet elemēta: qppe q̄ de ſecūdis ita diſerat intētoib⁹ vt eas ipas a primis nec diuellat vnq̄ nec ſecernat. De creatore igit ſimul ꝛ creatura. de cauſis ꝛ ef fectib⁹. de reb⁹ itē ꝛ ſilitudinib⁹ gn̄alr diſputet neceſſe ē. Scd̄m vo ingenue negam⁹. qđ ipi⁹ diſtinctoibus ſatis pꝫ. Naz vt primā relinquamus que non tantum dyaletices ſꝫ omnium fere diſcipli⸗ naꝝ ſumariā ptinet cognitōez. ſcd̄a ptinet pdicabilia: tertia cathe⸗ gorias. Jn q̄rta vero enūtiatōis: ſilr ꝛ ſylli abſolute qdē: rurſus ꝛ ei⁹ in ſeipꝫ ſciētificū/pbabilē/ꝛ ſophiſticū deteriatōis ſuccīta hēt ac dilucida cognitio. Js enim ordo in logice artis ſeruari ſolet. Parua aūt q̄ dicūt logicalia: q̄ huic opi videt deſiderari: ꝛ alia ni mis cōia/pvulgaria/ipropria/ꝛ tātū ad ſophiſticē ptinētia: ab re⸗ gulis petāt in pria diſtinctiōe: vbi ſub artificio implicite ptēta ſta tiꝫ oriūt ꝛ occidūt. Quartā aūt/ſextā/ꝛ ſeptimā diſtinctōes qb⁹ hec ars altiorē ſignificātiā hrē pprobatur/miſſas etiam facimus. Habes igit pchare diſcipl'e artē quā tātope deſiderabas vo logicā abſolutam ꝛ pfectā: ſtabilē itē ꝛ incōcuſſā: nō eā pfcō: q̄ p tēporis arbitrio ꝛ cuiuſlꝫ logicātiū (vt ita dixeriꝫ) phātaſia: in tot indies p mutet effigies: qt ptea ferunt īmutaſſe figuras. Reliquū ē igit vt poſtergatꝭ ꝛ oino a te manumiſſis ꝛ poetice ꝛ rethorices: quas publice pfiteris/lectōib⁹: totus ad Raymūdū puertaris: ipiqꝫ ſu⸗ os dūtaxat libellos/legēdo/iterptādo/et bono publico aſſidue co⸗ municādo opē feras. ceteros aūt q̄ in eū ſe pfitēt expoſitores cū nō ſint/valere ſinas. ꝛ tanq̄ ſymplegadas procul aufugias. Vale.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶Logica ars.
1 Arboꝛ
2 Predicabile
3 Predicamẽtũ
4 Forme
5 Syllogiſmus
6 Applicatio
7 Queſtio.
1.¶Arboꝛ
Ens
Sba
Coꝛpus
Aial
Homo
Queſtio.
¶Ens
Primo modo
Scdo modo
Tertio modo.
¶Primo modo
Ens in actu
Ens in potẽtia
¶Ens in actu
Ens exiſtens
Ens agens.
¶Scdo modo
Ens per ſe
Ens per aliud
¶Tertio modo
Ens ſm vnuz
Ens ſm plura.
¶Ens ſm vnũ
Ens ſimplex
Ens vnum
Per ſuũ nũex.
¶Ens ſm pl'ra
Sba ⁊ acñs
Sba ⁊ ſba ⁊c̃.

¶Ens ſbale
Deus
Angelus
Celum
Homo ⁊c̃.
¶Ens acñtale
Formaliter
Actualiter
Sepabiliter
Inſepabl'r ⁊c̃.
¶Sba
Incoꝛpoꝛea
Coꝛpoꝛea
¶Incoꝛpoꝛea]
Diuina
Angelica
Rõnalis
¶Coꝛpoꝛea
Celeſtialis
Imaginalis]
Senſualis
Uegetalis
Elementalis.
¶Coꝛpus
Animatum
Inanimatum.
¶Animal
Rõnale
Irrationale
¶Homo
Socrates
Plato ⁊c̃.
¶Queſtio
Utrum. B.
Quid. C.
De quo. D.
Quare. E.
Quantum. F.

Quale. G.
Quando. H.
Ubi. I.
Qũo. K.
Cũ quo. K.
¶Utrum. B.
Affirmatio
Negatio.
¶Quid res. C.
Eſt in ſe
habet in ſe
Eſt in alio
habet in alio.
¶De quo. D.
Primitiue
Diriuatiue
Cui' poſſeſſiue
¶Quare. E.
Formaliter
Finaliter
¶Quantum. F
Continue
Diſcrete.
¶Quale. G.
Pꝛopꝛie
Appꝛopꝛiate.
¶Quando. H.
c
d
k
¶Ubi. I.
c
d
k
¶Quomõ. K.
Pars eſt pars
Pars ẽ in pte
Pars in toto

Totũ in ptib'
¶Cum quo. K.
Pars eſt pars
Pars ẽ in pte
Pars ẽ in toto
Totũ i ĩ ptib'
¶Predicale. 2.
Genus
Spẽs
Differentia
Pꝛopꝛium
Accidens.
¶Predicanm. 3
Sba
Quantitas
Qualitas
Relatio
Actio
Paſſio
Habitus
Situs
Tempus
Locus.
¶Forma: 4.
Indiuiduum.
Bonitas
Magnitudo
Duratio ⁊c̃.
¶Syll'us. 5.
Ut infra
¶Applicatio 6
Intrinſeca
Extrinſeca.
¶Queſtio 7
Remittens
Non remittẽs

(c) 2006 Ministerio de Cultura

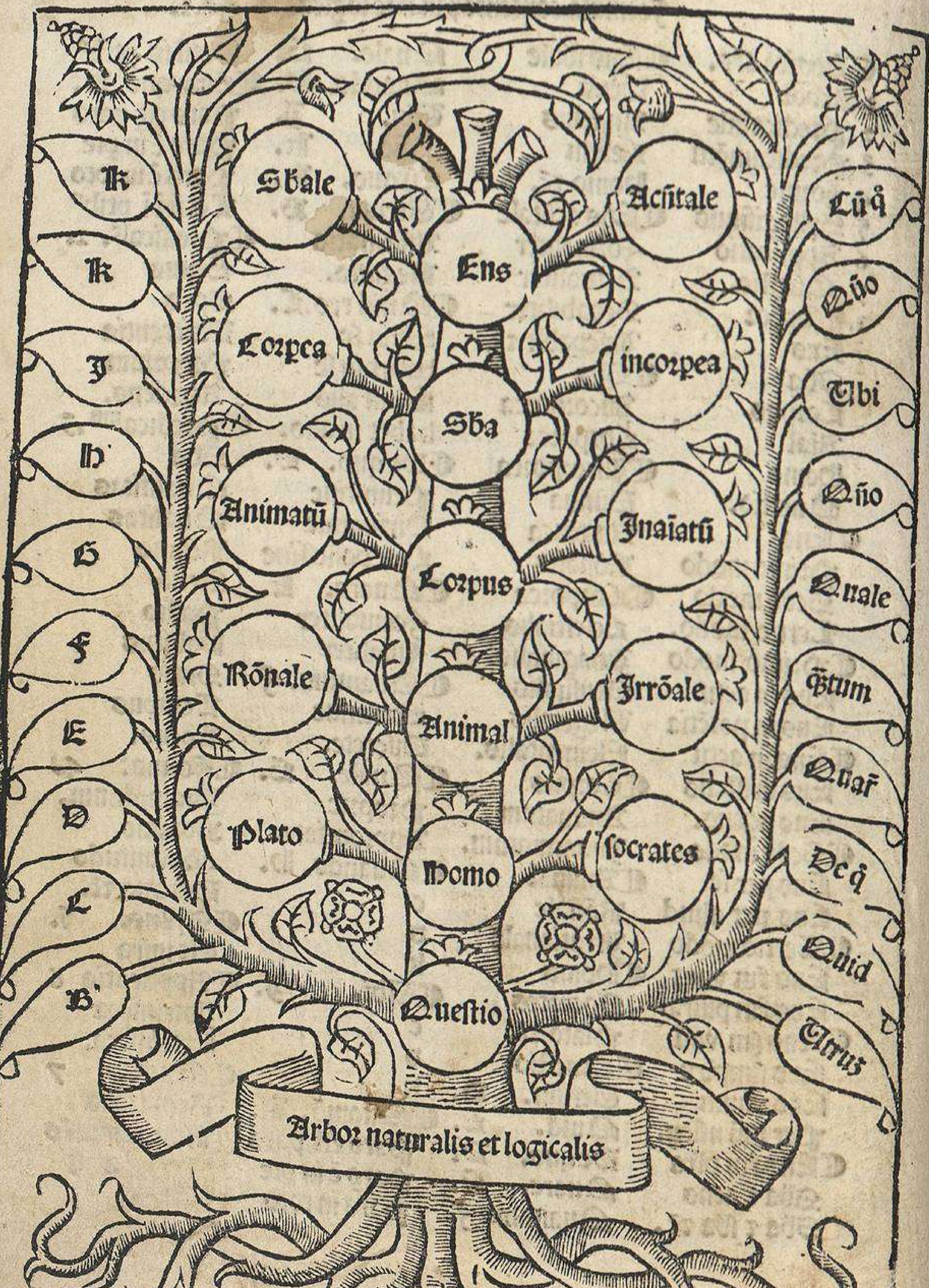

(c) 2006 Ministerio de Cultura

35

¶ Deus cum tua gratia ⁊ benedictione nouuȝ ⁊ compēdiosum hoc opus incipimus: vbi nouaȝ logicam cōpilamus.

Prologus

COnsiderantes veterem ⁊ antiquam logicam ab eā inquirētibus propter sui ꝓlixitatē cū labore maximo plenius acquiri ⁊ acquisitā ꝓpter sui labilitatē cuȝ nimia difficultate in memoria retineri diutius: iccirco ad ꝓlixitatē ⁊ labilitatē hmōi euitandaȝ: cogitauimus diuino auxilio mediante nouā ⁊ cōpēdiosam logicā inuenire: q̄ ab ipam inquirētibus citra nimiam difficultatē acquirat ⁊ laborem: ⁊ acquisita in memoria plenarie conseruetur: ac inibi totaliter teneat ⁊ facilime. ¶ Et qꝛ logici consideratio circa secūdas intētiones versat: quas nemo ꝑfecte cognoscere pōt primis ignoratis: ideo in hoc nostro cōpēdioso ⁊ nouo ope ponētes/diffiniētes/ ⁊ demōstrantes in aliquibus passibus nālr ac philosophice ꝓcedemus. vt primaꝝ ⁊ secūdarum intētionū noticia naturaliter ⁊ logice a scientibus hunc librū plena habeat ⁊ clara. ¶ Erit igit huius artis sbm veri ac falsi inuentio: cui quidē negotio passim subueniētes modo cum priniis modo cum regulis gñalis artis auxiliabimur: vt in demōstratione clarius cognoscat ⁊ in memorie habitu radicabilius fiat atqȝ tenatius.

¶ Diuisio huius artis.

ARs ista in septē distinctiōes diuidit. Pria est de arbore: quā naturaleȝ ⁊ logicalē vocamus. 2ª de quinqȝ pdicabilibus. 3ª de decē pdicamentis. 4ª de cētū formis/seu diffinitionibus. 5ª de syll'o/et de his: q̄ ad syll'm pertinēt. 6ª de applicatiōe. 7ª de q̄stiōibus

¶ Prima distinctio ponit vt ars fiat p ipam magis significatia Scōa vt sit gñalior. ⁊ eadē rōne ponit tertia. Quarta vt artista ad diffinitiōes centū formaꝝ recurrat: vt mediū sint ipi ⁊ mate-

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ria ad deſideratā cōcluſionez repiendā. Quīta vt quo pacto fieri ac cognoſci debeat ſyll'us doceatur. Sexta vt artiſta ſciat applicare arborez ⁊ ſequētes diſtinctiones que gn̄ales ſunt ad id particulare qḋ querit' ⁊ deſiderat. Ponit' tādem ſeptia vt ſciat artiſta facere q̄ſtiones ⁊ earū ſolutiones cognoſcere in paſſibus ſiue locis textus huius artis.

De diuiſione prime diſtinctionis.

TRuncus ſiquidem huius arboris in ſex ptes diuiſus eſt vt in ipō per eius nodos apparet manifeſte. eodē mō de ſuoꝝ ipſius floruz diuiſione. Im primis igit' primordia huius arboris principalia: necnon ⁊ aliarum diſtinctionum per ordinem diffiniemus: vt ars demonſtrabilior ſit atqz probabilior/ ⁊ in ſui demonſtratione magis neceſſaria. ab ente ſumentes exordium.

De ente. Capi. j.

ENs igitur cōe ſb̄e ⁊ acn̄ti eſt quoddam conſideratū valde cōfuſum ⁊ innoīatū. Dico valde cōfuſum quia oīa ſub ſe continet: ⁊ nullā hēt ſpecificationē nec nūeꝝ. Innoīatū aūt qꝛ nō eſt ſibi impoſitū nomen. ⁊ iſtud quidē tale confuſum p̄dicat' analogice de ſb̄a ⁊ acn̄te. Vn̄ quemadmodū ꝯfuſum de ente p̄dicat': ita ⁊ ens de ſb̄a ⁊ acn̄te. Hec aūt diffini° cuz ſit cā/ quare decē p̄dicamenta que gn̄alia ſunt/ diffiniri poſſint vtilis eſt ⁊ pernecc̄ia. Ens ſiquidem cōſiderabile eſt tribus modis.

Prio ſicut ens qḋ ē in poª: ⁊ ens qḋ eſt in actu. In poª/ vt arbor q̄ ꝯſiſtit in poª ſemis. In actu vero iteꝝ duobus modis. vz in actu p'io: et in actu ſcd̄o. In actu p'io ſicut arbor de potētia p̄ducta in actum. In actu vero ſcd̄o vt actus arboris qn̄ fructificat: ⁊ actus intellectus: quod eſt intelligere. ⁊ ſic de alijs.

Scd̄o modo ens conſiderabile eſt dupl'r. 1° ſicut ens qḋ in ſe eſt id quod eſt: velut ſb̄a q̄ in ſe eſt ens/ eo ꝙ ꝑ ſe exiſtit. 2° ſicut ens quod eſt in alio/ eo ꝙ ꝑ ſe non exiſtit: ⁊ tale ens eſt acn̄s in ſb̄a ⁊ per ſb̄am exn̄s: non autez in ſe nec per ſe. Tertio modo conſiderat' ens ſcd̄m vnū ⁊ plura. Scd̄m vnuz/ duobus mōis. ſicut ens ſimplex/ vt deus qui eſt ens ſimplex. Et ens ſimplex vnum ꝑ ſuū nūeꝝ licet de pluribus rebus ſit ꝯpoſituz: vt ſocra-

(c) 2006 Ministerio de Cultura

tes qui vnus eſt ſimplex nũero/q̃uis de pluribus vꝫ de corpe ꝛ aĩa ↄpoſitus ſit. Ens vero ſcðm plura/eſt ſicut ſba ꝛ acñs. ſba et ſba.acñs ꝛ acñs.indiuiduum et indiuiduum. Sub his itaqꝫ tribus modis oẽ ens continet. ¶Ens ſbale in octo ptes diuiditur.vꝫ in deum/angelum/celum/hoiem/elementatiuã/vegetiuam/ſenſitiuam/imaginatiuam et his ſimilia in gñere ſiue in ſpẽ. Sub iſtis aũt gñalibus ſbſtãtijs continet quicquid eſt ſba. ¶Ens vero acñtale eſt duplex formale ꝛ actuale.formale ſicut quãtitas/qualitas ꝛc. Actuale vero ſicut qualificare/quãtificare ꝛc. Sub iſtis aũt duobus acñtibus ↄſiſtit quicquid eſt acñs.

¶Eſt itẽ acñs duplex iſepabile et ſepabile. Inſepabile vt caliditas ab igne. Sepabile ṽo vt caliditas ab aqua. Curuitas aũt a naſo et nigredo a cornice inſepabiles ſunt: licet ꝑ acñs ſint ſeparabiles.homo eñ imaginari põt naſum directũ: et cornicem albã.et ſic de actu inſepabilis acñtis.vt puta ſeneſcere et caneſcere. Riſibilitas etiã ꝓprietas eſt inſepabilis: ſꝫ actus eius ſeparabilis eſt:cũ homo quandoqꝫ rideat:quandoqꝫ vero non.

¶Acñs itẽ eſt duplex.nã qñqꝫ eſt in potẽtia/qñqꝫ in actu.ſicut acñtia ſenſibilia:q̃ modo ſunt in potẽtia modo in actu:vt calefacere qð in aqua frigida eſt in potẽtia:et in actu qñ eſt calida. qñ vero calefacta eſt frigefacere exiſtit in ea hitu. cum frigiditas ſit ſua ꝓpria qualitas. Acñs quidem vt figura et color viſibile eſt non audiuibile nec tãgibile nec odorabile nec guſtabile auditus.n.nõ attingit potẽtiã ſoni:ſꝫ actũ ſoni.et ſic de reliquis (ſuo modo.

¶Acñs itex eſt duplex.alið vl'e alið particulare Uniuerſale vt egritudo mors et comeſtio in ſbo:nã iſta oibus aĩalibus ſunt coĩa. Particulare vero vt hic homo albus.ille niger.hic triſtis:et ille letus. ¶Acñtium itẽ aliud ꝓprium aliud appropriatũ. Proprium ſicut caliditas ignis.appropriatu vero vt ſiccitas ipſius:quã terra ipſi appropriat. ¶Sũt etiã et alia gñã acñtium:vt puta ardere in ligno cuius acñtis ignis eſt cauſa:homo vero igni lignũ apponens illius acñtis occaſio. Similiter et de alijs acñtibus q̃ non fiunt cauſal'r: ſꝫ occaſional'r vt homo offendẽs caſu fortuito denariũ/vel ſuum inimicũ vel leonem ꝛc. De acñte alias ſumus dicturi:modo vt vlterius ꝓcedamus iſta preſtringiſſe ſit ſatis.

¶De ſubſtantia. Ca.ij.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Subſtantia eſt ens quod ꝑ ſe exiſtit. In cuius dif
finitione non ponimus proprie nec maxime: cum
ea ad plures diffinitiones ſe hēat: et id qdem faci
mus vt diffinitionem magis reſtringamus.
Sba autem in duas ptes diuiditur. vꝫ in incorpo
ream ꝛ corpoream. Incorporea iterū in tres partes. diuinam
vꝫ angelicā et rōnalem aīam. Corporea vero in quinqꝫ vꝫ cele
ſtialem/elementalem/vegetalem/ſenſualem/ꝛ imaginalem.
¶ Sba igiť diuina eſt ſpūalis inſenſibilis inimaginabilis. ꝛ cō
uertitur in identitate numeri cū diuina eſſentia: q̄ eſt deitas. cū
ſint vna diuina bonitas/infinitas/eťnitas ꝛ ſic de reliqs diuis
ꝓprietatibus. Alioquin niſi diuia eſſentia ꝛ diuia sba eſſent idē
nūero/sba haberet eē ꝑ eſſentiā ꝛ nō ꝑ ſe. ꝛ eſſētia ſubſiſteret ꝑ
sbam ꝛ nō ꝑ ſeipaꝫ: qd̄ eſt ipoľe. cū in deo nō ſit acūs. in ente eñ
infinito ꝛ eťno acūs eē nō pōt. Ipa qdē diuia sba cuꝫ ſit infinite
ꝛ eťne bona/magna/potēs ꝛc. ꝑ exiſtētiam: ita eſt bona magna
potens ꝛc. ꝑ ſuam ꝓpriam naturalē ꝛ coeſſentialē agentiam.
¶ Sba angeli eſt ens ſpūale creatū corpori nō coniūctū ita/ꝙ
nec ſentiri pōt: nec imaginari. Uñ sba āgeli nō eſt lineata/figu
rata/colorata/nec aliqd hēt de gñe corporis: ſꝫ eſt ea creatura
q̄ deo magis extat ſimilis. rōne cuius ſimilitudis sbam corpora
lē attingit abſqꝫ organo corporeo/ꝛ ea q̄ ſunt de gñe corpis. vt
eſt color figura motus ꝛ ſilia. Et hoc facit āgelus recolēdo/itel
ligēdo/ꝛ amādo. Sba item angeli cum eſſentia angeli ꝯuerti
non pōt. eſſentia enim in creaturis ita ſe hꝫ ad eſſe ſicut abſtra=
ctum ad concretum. vt puta bonitas ad bonuꝫ. caliditas ad ca
lidum. humanitas ad hominem ꝛc. Sba autem ſe habet ad
ſubſtantiatum in quo ipſius concretum per eſſentiam eſt con=
cretuꝫ. Notitia de angelo haberi pōt per ſuas coeſſentiales ꝑo
tentias/humano intellectu ipas apperiente ꝛ diſcernēte: q̄ ſunt
memoria/intellectus/ꝛ voluntas: ex qbus angelus eſt com=
poſitus. vt per ipas deuꝫ recolat intelligat ꝛ amet. Intellectus
autem humanus tunc ipas apit/quando ea conſiderat: que in
ijs vere ſunt neceſſaria/coeſſentialia/ꝛ primaria. vt in memoa
memorās bl'e. ꝛ are. in intellectu itelligens. bl'e. et gere. ꝛ in vo=
lūtate volens bl'e. ꝛ velle. ex qbus ipe potētie ꝯſtitute exiſtunt.
Subſtantia angeli non habet ante/nec retro. dextrum/nec ſini
ſtrum. ſuperius/nec inferius. cum non ſit lineata: et iſta ſint de

(c) 2006 Ministerio de Cultura

genere corporis. Itaqꝫ angelus cum ab his remotus exiſtat: locum non occupat/extis in loco. nec motum habet in tempore. cum occupatio loci et motus in tempore eſſe non poſſint abſqꝫ his ſex menſurationibus prope dictis: quibus menſuratur ⁊ remanet ſituata ſubſtantia corporea.

¶ Sbã anime rõnalis talis eſt per ſuam eſſentiam et ſuas partes: qualis eſt ſubſtãtia angeli. differunt tamen in hoc/quia ſbã angeli non eſt corpori coniũcta: anima vero ſic. Et angelus nõ eſt vt per ipm̃ ſit aliud: anima võ eſt vt per ipam ſit homo. Et angelus attingit abſqꝫ organo corporeo: aĩa vero ↄiuncta nõ. Anima eſt tota in qualibet parte corporis. eo quia indiuiſibilis eſt: et tota coniuncta: et totum corpus eſt animatũ per ipſam. Que quidem anima corpori infuſa deducit illud in ſpẽm humanam: ſed quando ab ipo recedit priuat corpus humana ſpẽ. nam quemadmodum per aſſumptionem ⁊ informationeꝫ corporis preſtat corpori ſpẽm humanam: ſic per ab eo ſepationem ipm̃ ſpoliat ſpẽ humana. Homo iteꝫ mouet animã vt cũ ſuis ꝓpriis potẽtiis agat. et anima mouet corpus vt agat ſimiliter cũ propriis potentiis. quippe ſicut homo mouet voluntateꝫ ad volendum ita aĩa mouet corpus ad vegetandum ⁊ ſentiendum. Hec de aĩa quantũ ad preſens dicta ſufficiãt: q̃uis dici poſſint multo plura.

¶ Sbã celeſtis maior eſt magⁿᵉ corporali. eo q᷑ magis continet et ambit. Sbã celeſtis eſt incorruptibilis: cũ ex partibus cõtrariis non ſit conſtituta. et eius motus eſt circularis: quia partes ipſius curue ſunt. Ipſa autem ſbã ſbm̃ eſt primo mobili per prius mouens mobile ⁊ mouere ſibi coeſſentialia ⁊ naturalia. Sbã itẽ celi circularis eſt vt ſuus motus ſit continuus ⁊ inſtantaneus: et extra ſucceſſiuus circularit᷑. ⁊ cauſa motus iferioꝝ coꝝ q̃ per rectitudinẽ ⁊ tortuoſitatẽ mouent᷑.

¶ Subſtantia elementalis eſt ens: ex quo diriuantur et effluũt omnes ſubſtantie elementate. Que quidem ſubſtantia compoſita eſt ex generalibus materia et forma: de quibus omnes materie et forme ſecũdarie exeunt et procedunt. Formas autem et materias ſecũdarias vocamus eas res/ex quibus conſtituuntur indiuidua ſpecierum.

¶ Subſtantia vegetatiua eſt. vt ſubſtantia arboris/roſe/et huiuſmodi. et dicitur vegetatiua quia habet animam vegetatiuam: per quam vegetat: et in ſe conuertit elementa generãdo:

(c) 2006 Ministerio de Cultura

et ea in ſuam ſpēm deducendo. vt homo qui commedendo pa=
nem/ipſum conuertit in ſuam carnem per vegetatiuam denu=
dantē ipm panem ab ſpē panis. Hec aūt vegetatia plātata/edi
ficata et inſerta in elemētatiua ex ea creſcit/nutrit/et viuit: ve
getatiua dāte eſſe elementatiue in ſpē vegetādi: ſicut foꝛma dat
¶ Sba ſenſata ideo dr ſenſata qꝛ hēt aīam ſenſi= (ec maxie.
tiuam. vt ſba leonis/gruis/anguille ꝛc. ratione cuius aīal ſen=
tit vidēdo/audiendo et ſic de alijs. Sēſitiua quidē plātata eſt/
fundata et inſerta in vegetatia et per ipam in elementatia. que
quidem tres ſbe ſbam leonis ꝯſtituūt et reliquoꝝ animalium.
¶ Sba imaginatiua eſt. vt ſba hois/leonis ꝛc. et dr imaginati
ua qꝛ hēt aīam imaginatiuā: q̄ eſt de gn̄e coꝛpoꝛis. Que quidē
imaginatia fundata eſt in potentijs inferioꝛibus eo ꝙ leo ſbas
imaginat remotas a ſuo viſu: et cum imaginatia hēt nalem in
ſtinctum et appetitum venandi: et reliqua exequendi ad vitam
tuendam et ſuſtentandam neceſſaria.
¶ Sba hois dr rōnalis eo ꝙ hēt aīaz rōnalem cuz oībus poten
tijs inferioꝛibus coniunctam: de qua ſuperius locuti ſumus.
¶ Sba vͦo coꝛpoꝛea inanimata eſt. ſicut ſba ignis et alioꝝ ele
mētatoꝝ: et ſba auri ferri et alioꝝ metalloꝝ ꝛc. et dr inaīata qꝛ
caret vegetatia/ſenſitia/et ceteris potentijs. Habet tn̄ modum
exn̄di/agendi/patiendi/ꝯponendi/et purificandi cum pꝛoprijs
acn̄tibus. vt ignis qui cū ſua caliditate calefacit: et cum leuita=
te aſcendit: et terra q̄ cum ſua ſiccitate deſiccat et deſcendit cū
grauitate. De ſba ſit nunc ſatis dictuz cum adhuc de ipſa ſuo
tempoꝛe et loco ſimus dicturi.

¶ De coꝛpoꝛe. Capi. iij.

Coꝛpus eſt ſba ex punctis/lineis/et figuris plena
Ex punctis. qꝛ punctus cum puncto ꝯſtituūt line
am. et linea cū linea ꝯſtituit figuram. Figure ve=
ro tres ſunt/circularis/triangularis et/ quadran
gularis. Circularis. ſicut celuz qđ eſt coꝛpus con
cauum: et rotūdū. et ſicut ſol/hn̄s figurā circularē et ſphericā.
et coꝛpus piperis/pomi/et ſimilia. Triangularis. vt naſus ho
minis/coꝛ/lingua. clippens et hmōi. Quadrāgularis. velut vn
guis/facies/palma/archa quadrata ꝛc. Ex his quidez figuris
ſequit in elemētatis et alia figura cois et ꝯpoſita. ſicut coꝛpus

(c) 2006 Ministerio de Cultura

hominis: quod figuratum eſt per longuz/latuz/et profunduz: et per capitis et colli rotunditatem. et per vngues et naſuz tri angulariter ⁊ quadrãgulariter. vt ſupra. ¶Corpus autẽ aliud eſt aiatum aliud inaiatum. Aiatuz ſicut corpus hois vt dictuz eſt. Inaiatuz vero ſicut corpus ignis ⁊c. vt eſt ꝙ dictũ ſupius.

¶De animali. Cap.iiij.

Animal eſt ſba viuens. Sed aialiuz quoddã eſt rõnale: quoddaz irrationale. Rõnale vt angelus et homo vt dictuz eſt. Angelus tñ eſt aial imortale: homo vero mortale. Irrationale eſt ſicut leo: gallina/et hmõi. Aial autẽ dr ab aia/ ſicut materia a forma. nã vt forma dat eſſe materie ſic aia dat eſſe corpori/cui extat ꝯiuncta. De animali ſuperius ꝙ dictum eſt.

¶De homine. Ca.v.

Homo eſt aial homificãs. hec diffinitio magis ſpecifica eſt: et ꝯuertit magis cuz diffinito ꝙ iſta. hõ eſt aial rõnale et mortale. Quia de gñe et natura rõnalitatis eſt etiaz angelus. et de gñe mortalitatis leo ⁊c. Cõſimiliter dici põt. deus eſt ens deificãs: et ſua eternitas ens eternãs. et infinitas ifinitãs. Et ignis eſt ens igniens. leo leonans. plãta plantificans. faber homo fabrificans ⁊c. Et iccirco hec diffinitio eſt magis ꝓpria qꝛ intimioris eſt proprietatis et immediatioris ſbi. Homo ſiquidem tribus modis ꝯſideratꝛ. 1° vt homo ſocrates vl' plato. 2° vt homo ſpẽs. 3° vt homo imaginabilis in abſentia ſenſus. vel vt hõ pictus in piete: qui nõ eſt verus hõ. De hoie ad p̃ſẽs dcã ſufficiãt

¶De queſtione. Capi.vj.

Ueſtio eſt petitio rei ignote. vt cum petitꝛ aliquid: qd homo non intelligit: et intelligere cupit. Que (vt diximus in arte gñali) diuiditꝛ in decem partes gñales que ſunt iſte. Utrum ſit. Quid eſt. De quo eſt. Quare eſt. Quantum eſt. Quale eſt. Qñ eſt/ fuit/vel erit. Ubi eſt. Quomodo eſt. Cuz quo eſt. Nã oẽs queſtiones fiunt ſcdz iſtos decẽ modos. Uñ dicuntꝛ rl'e gñales queſtionãdi/quelz ipaꝝ habẽs ſuas ſpẽs. Nos aũt primã rl'am ſi=

(c) 2006 Ministerio de Cultura

gnificamus per .b. ſcḋaʒ p.c. tertiā per. d. quartā per .e. quintaʒ per .f. ſextā per .g. ſeptimā per .h. octauā per .i. nonā et decimam per .k. Quod idcirco facimus/ qꝛ p eiuſmōi litteras intēdimus q̄nq; ſupradictas rl'as ſignificare ad vitatē declarandam rerū queſitarum. et primo de prima dicemus.

¶ Utrum prima regula. B. Cap. vij

B Iſta rl'a q̄rit de poſſibilitate. Nā vtrū ſe hēt ad duo. vʒ ad affirmationē/ ſeu negationē: vt intellꝰ nō ſit ipeditus/ ſʒ liber ad inueſtigādū ⁊ intelligendū vitatē. Nā intellꝰ q̄ ſupponit ipole: ad vnū tātū ſe hēt affirmādo vel negādo: ⁊ ꝯſequētis deſtruit ꝯtingentiā. vt puta ſi q̄s diceret ipole eſſe mūdū fuiſſe creatū: p talē poſitionē intellꝰ non poſſʒ inueſtigatiuus eſſe nec practitus: ſʒ remaneret ligatus: et obſtinatus ignorant. cuʒ quo meū ꝯſiliū eſt/ nō eē diſputādum. Cōditio igiť huius rl'e eſt/ ꝙ artiſta ingrēs vitatē nō ꝯtinuo ſe determinet affirmādo/ vel negādo: ne poſtea in meta ꝯſtitutus aut cogať p̄cōceſſa negare/ aut p̄negata ꝯcedere. ſʒ ſupponat prio vtrāq; ptē eē poſſibilē: et poſtea id ꝯcedat verꝫ eē: qḋ ſua memoria magis recolit: et intellectus magis intelligit. ⁊ volūtas magis amat. ne de cōtingēti faciat ipole. hoc eſt ꝙ ea pars q̄ minus recolit minus amať ⁊ intelligiť/ relinq̄tur ꝓ impoli. Que q̄dez inueſtigao fieri debet p intellectū: qui inueſtigatiuus eſt: nō aūt p memoriā nec per volūtatē: cū nō ſint poe inueſtigatie. memoria eñ retentiua eſt. volūtas electiua. intellectus vo poa inuentia. At ſi memoria immodeſte nimis recolit: et volūtas nimis diligit/ intellectu remanente creditiuo/ et nō practico nec inueſtigatiuo: fieri tūc pōt ꝙ intellꝰ ſupponat verꝫ eē qḋ falſuʒ eſt ⁊ ecōtra. exiſtit eñ tūc tēporis infirmus p nimios actus (vt diximus) memorie/ ⁊ volūtatis. Sʒ hec rl'a cū eiuſmōi intellectu non eſt conditionata: ſed cum intellectu ſano/ practico/ et vero.

¶ Quid. ij. regula. C. Cap. viij

C Iſta regula eſt de diffinitione. ⁊ habet quattuor ſpēs. ¶ Pria eſt q̄ petiť diffio rei. vt cū q̄riť q̄d eſt hō: cui recte rn̄det. Hō eſt aīal homificās. ¶ Scḋa ſpēs eſt q̄ de eo q̄ritur: qḋ de partibus ſibi coeſſentialibus predicať. vt cū dr̄. q̄d ſibi homis hēt in ſe coeſſentiale ⁊ nāle: cui recte rn̄det. Habʒ cor-

pus ⁊ aīam: q̄ ſūt eīus ptes coeēntiales fͦales ⁊ nāles. eod mō de intellectu: q̄ hȝ in ſe coeēntialia fͦalia ⁊ nālia/intelligēs bn̄e ⁊ gere. ex qb⁹ eſt cōſtitut⁹. Tertia ſpēs eſt qn̄ q̄rit̄ qd eſt aliqd in alio. vt qd eſt hō in alio? et rn̄dm eſt. Hō in q̄titate eſt q̄tus: in qualitate q̄lis. in arte mechanica mechanicus. ⁊ ſic de reliquis. Quarta ſpēs eſt. qn̄ q̄rit̄ qd hȝ res in alia re vt qd hȝ homo in alio? et rn̄dm eſt. Hō hȝ albedinē in colore: bonitatē in ꝟtute: vicium in pctō. pecuniā in arca. dn̄ium in caſtro ⁊c.

De quo. iij. regula. D. Ca. ix.

D

Iſta q̄ſtio eſt de materialitate mām/ſignificans: de qua logicus ſyllm cōſtituat. ⁊ hȝ tres ſpēs. Pria ſpēs eſt primitiua vt hō ſocrates: q̄ eſt de ſeipo cū hēat ꝯuerſionē cū ſuo numero. Scd̄a ſpēs eſt diriuatiā. ſic hō ſocrates q̄ eſt de ſuis primis pentibus: ⁊ de ſua aīa ⁊ corpe ꝯſtitut⁹. Tertia ſpēs ē poſſeſſiua: vt ſocrates qui eſt dei. ⁊ acūs ſbe caliditas ignis. curſus currentis. ciuitas regis ⁊c.

Quare. quarta regula. E. Ca. x.

E

Iſta queſtio eſt formatiua/ſeu cauſatiua. hn̄s duas ſpēs. Pria eſt. vt qn̄ queritur. quare eſt hō? Cui reſpōdetur homo eſt: quia ex anima et corpore cōſtitutus eſt. Quare item eſt panis: quia compoſitus eſt ex farina ⁊ aqua: et calefactus ꝑ ignem et decoctus. Per hanc ſpēm docet̄ logicus ⁊ naturalis maximas inuenire neceſſarias/et primarias: ex qb⁹ faciat neceſſariā cōcluſionem. Scd̄a ſpēs eſt rōne finis: vt cum queritur quare eſt hō? Et ſit rn̄ſio. Homo eſt vt deū recolat/intelligat/diligat ⁊ honoret: ipiqȝ ſeruicium exhibeat. Et vt oēs corporee creature deo ſuiāt creatori ſuo/deſuiētes homini iuſto. Quod facere nō poſſent niſi mediāte hoīe: cum deus nec ſit ſenſibilis/nec imaginabilis. Et hec ſcd̄a ſpēs cauſat primā rōne finis.

Quantum. quinta regula. F Ca. xj

F

Iſta q̄ſtio ē q̄titatiā eo ꝙ q̄rit de q̄titate. ⁊ hȝ duas ſpēs/ſcd̄m ꝙ q̄titas diſa ē in ꝯtinuā q̄titatē ⁊ diſcretā. Pria eſt ſic hō: q̄ q̄titatē hȝ ꝯtinuā/ꝑ quā extat q̄tificat⁹ ⁊ determīat⁹. Per iſtā ſpēm apte rn̄det̄ q̄renti quantus eſt homo. hō eſt tāt⁹ q̄tus q̄tificatus eſt. Secūda ſpecies eſt: ſicut idem homo in

(c) 2006 Ministerio de Cultura

quo ſunt plures quantitates diſcrete a quantitate continua diriuate ⁊ effluxe. vꝫ quinqꝫ poᵉ: que ſunt elementatiā/vegetatiua/ſenſitiua/imaginatiua/⁊ rōnatiua. ⁊ quinqꝫ q̄ītitates digitorū: ⁊ ſic de reliqs. ¶Iſta rl'a docet logicū reperire quantitates continuas ⁊ diſcretas in ſyllogiſmo.

¶Quale. vj. regula G. Ca. xij.

G Iſta queſtio eſt de qualitate hn̄s duas ſpēs ſcd̄m ꝙ qualitas diuiſa eſt in ꝓpriam ⁊ appropriatā vt bonitas naturalis in homine: que eſt ei ſua qualitas propria. ſimilr ſua riſibilitas. Qui quidem hō ſi iuſtus eſt: et ſua iuſticia eſt ei habitꝰ bonus appropriatꝰ ex bonis moribus conſtitutus. Et caliditas in igne: q̄ eſt ſibi ꝓpria qualitas: et ſiccitas ipi appropriata ꝑ terrā ¶Iſta regula docet logicum facere demōſtrationes neceſſarias mediantibꝰ ꝓprijs q̄litatibꝰ: ⁊ ꝓbatōes mediātibꝰ appropriatiſ.

¶Quando. vj. regula H. Ca. xiij

H Iſta regula ſiue queſtio q̄rit de tēpore: habet quindecim ſpēs (vt in arte gn̄ali dictum eſt) quattuor per ſcd̄aꝫ queſtionem: tres per. 3. quattuor itē per. 9. et alias quattuor ꝑ. 10. Per has autem. 15. ſpēs licet cognitio tēporis ſit multū intellectu difficilis aliquo tn̄ mō euadit cognoſcibilis. Sꝫ qꝛ alias de tp̄e largius locuti ſumꝰ/hic de ipo breuiter ⁊ ꝯpēdioſe dicemꝰ. Et primo vt cū q̄rit de tp̄e in hoīe: rn̄det ipm̄ priꝰ ꝑ primā ſpēm ſic diffiniendo. Tēpus ē illa creatura: in qua hō minꝰ cōſiſtit. in tēpe enī nō exiſtimus niſi ꝑ nūc: ſiue ꝑ p̄ſens pūctū: qd̄ adeo diminutum eſt/ꝙ remanet indiuiſibl'e. In quo nūc ſiue inſtāti hō tēporificatus eſt ⁊ de vno inſtāti in aliō ſucceſſiue mobil'/hn̄te tn̄ ipo hoīe totū ſuū eſſe in eo nūc in quo exiſtit. ¶Tēpus itē eſt de ſe ipo in q̄tū eſt primᵐ primitiuū nō deriuatū ab aliquo: ſꝫ eſt cauſa motꝰ ⁊ mēſuratōis: q̄re oīa creata in tp̄e ꝯſiſtunt ⁊ de vno inſtāti in aliō ſucceſſiue ꝓgrediūt. ¶Tēpus poſſeſſiue ē ſb̄e totiꝰ vniuerſi: in quo tp̄e ſb̄a nouit' incepta ē, ⁊ de ipo hitūata. ¶Per iſtaꝫ rl'am docet logicus qūo tp̄s ſit in ſb̄o: ⁊ in motu cū quo eſt.

¶Ubi. viij. regula I. Ca. xiiij.

I Iſta rl'a ſiue q̄ſtio q̄rit d̄ loco. hꝫ tot ſpes/quot hꝫ rl'a ſupradicta de tp̄e. Locus igit' ē illa forma ꝓpt' quā ſb̄a extat locabilis. vn̄ qn̄ q̄rit' hō qūo locatus eſt in loco: rn̄oᵐ eſt ꝑ diffiᵉᵐ: q̄

(c) 2006 Ministerio de Cultura

data eſt de loco: eſt enī in loco ſicut ſcđm in ſuo habitu. Hō itē ſic hꝫ totū ſeipm in ſuo loco. vt in illo inſtāti in quo exiſtit. locus enī in quo hō cōſiſtit eſt ſicut ſuꝰ hītus: vt caliditas eſt hītus ignis: naꝫ hō ſic habituatꝰ eſt cū loco ſic ignis cū caliditate: ꝛ coloratū cū colore. ¶Hec rl'a docet logicū facere ꝯcluſiones de loco.

¶Quomodo. ix. regula K. Ca. xv.

Iſta regula petit de mō. vt cum q̄ritur. hō quō eſt hō: ꝛ hꝫ quattuor ſpēs. ¶Pria eſt vt cuꝫ q̄rit: pars quō eſt pars. Scđa quō alia ps eſt in alia. Tertia quō ps eſt in toto/ ꝛ totū in ptibꝰ ſuis. Quarta quō totū trāſmittit extra ſe ſilitudinē ſuaꝫ: et partiū: qbꝰ eſt cōſtitutū. Per iſtas aūt quattuor ſpēs cognoſcit quō hō eſt hō. vt puta hō q̄ eſt hō p moᵐ gn̄atōis gignēdo ꝛ infundēdo in matricē mulieris ſemen humido radicali ꝛ nutrimētali immixtum. Quod quidem nutrimentale hūidum ſcđm extat gignentis/ vt infundat ſimilitudinem humidi radicalis in femina generando ꝛ tranſmutādo humidū nutrimentale/ ſic in ſpēm radicalis: vt vegetatiua plante elementum in ſuam ſpēm: et homo panem in ſuam carnem. K

¶Cum quo. x. regula K. Ca. xvj.

Iſta queſtio eſt de inſtrumentalitate: hꝫ tot ſpēs/ quot hꝫ rl'a ſupradicta. Sic cū q̄rit hō cum quo ē hō: ꝛ rūdᵐ eſt. Hō eſt cuꝫ ſuis ptibꝰ coeēntialibꝰ q̄lꝫ pte exñte in alia. ſic aīa in corpe ꝛ eꝰ. Et iba in ſuis ꝓpriis actiōibꝰ: ꝛ econtra ipis in ipa: cū qbꝰ ſuas extra ſe mittit ſilitudīes. Eſt etiā hō cū ſuis ꝓpriis partibꝰ: ꝛ cū influētiis corpoꝝ ſupioꝝ: ꝛ fine vltio ad queꝫ fuit creatus. ¶Dictū eſt de pria diſt. q̄ ſcđm extat ꝛ materia ad alias diſt. dū tū ad arborē ꝓut cōſtituta eſt: recurſus fiat ꝛ repetitio. K

¶De. ij. diſt. que eſt de quinqꝫ predicabilibus. et primo de genere. Ca. j.

QUeritꝛ vtꝝ genꝰ ſit ens reale: Et dicimꝰ ꝙ ſic qđ ꝓbamꝰ. 5. rōnibꝰ iuuāte rl'a b. Pria rō ē. Cū corpꝰ ſit aīi ī nā q̄ꝫ aīal (vt ī arbore ſignificat) neceº ſit ꝙ corpus ſit genꝰ reale: alioqn corpꝰ nō eēt diuiſible nālr in corpꝰ aīatū: ꝛ corpꝰ inaīatū: ſꝫ intētionalr. qđ eſt ipoſle. Scđa rō. Qꝛ nā vniuerſi nō patit vacuitatē. qđ faceret/ ſi genus non eſſet ens reale. quia tunc eſſet aliqua veritas gene= B

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ralis indiuiſibilis: que eſſet genus/ et non eſſet genus: quod eſt contradictio. vnde ſequitur quod genus eſt ens reale. eſt enim vnū numero quod de pluribus ſpē differentibus pdicari pōt. Quod quidem genus inuiſibile et inimaginabile eſt: et p ſolam aīam attingibile: et extra ipaz remanens ens reale. vt probatū eſt. Tertia ratio. Tria ſunt entia generaliora et integriora. vz ſba celi/ elementorum/ et indiuiduorum: ex quibus cōſtituta eſt ſba mūdi: que cōſtitutio foret impoſſibilis ſi genus non eſſet ens reale: quoniam hec tria diſtincta eſſent p diſcretas quātitates/ per cōtinuaz quātitatem minime participantes. quod eſt impoſſibile: cum mūdus ſit ex ipis cōpoſitus. Quarta ratio. Si genus nō eſſet ens reale. vt puta corpus ſignificatum per. b. inferiora hec vz ſpecierum indiuidua non ſuſciperent influētiaz a corporibus ſupraceleſtibus eo quod ſbm et medium influentie ſupraueniētis: que acñs ē: deficeret. Sequitur ergo quod genus eſt ens reale. in quo influētia ſubſtētatur. Quinta ratio. Poſito quod aīalia deſtruerentur oia habitus tamē aīalitatis ſic remaneret potentialr in ſuis primis principijs et in eorum natura: ſicut habitus frigiditatis ſuſtentatur in aqua calida: qui ibi ſubſiſtere nō poſſet/ ſi aqua nō eſſet ens reale. Sbm autem habitus illius aīalitatis dicimus eē ens reale quod genus vocamus. vt oſtēſum eſt per regulam. b.

C ¶ Genus quid eſt? Genus eſt ens ɔſideratū et valde ɔfuſū: quod pdicatur de pluribus ſpē differētibus: vt aial de hoīe/ leone/ anguilla etc. vt p primā ſpēz rl'e. c. ſignificatū ē. Genus hz in ſe gñrales ptes ex quibus eſt ɔſtitutū. ſicut corpus quod eſt genus: vt puta corpus inuiſibile et inimaginabile: quod habet in ſe formaz et materiam corporales et generales inuiſibiles et inimaginaqiles de quibus conſtat. vt per. 2. ſpēm regule. c. ſignificatur. Genus item diffuſum eſt in ſuis ſpeciebus: ſicut totum in ſuis partibus. vt in. 3. ſpecie regule. c. patet. Genus habet ſeipm in ſuis partibus coeſſentialibus/ ſicut totum quod habet totum ſuum eſſe in ptibus ſibi coeſſentialibus. vt probat 4. ſpēs regule. c.

D ¶ Genus de quo eſt? Rñdeo eſt de ſeipo: cū ſit ens primitiuum vt oſtēdit. 1. ſpēs regule. d. Genus etiaz eſt de ſuis primis principijs ɔſtitutū. vz de gñali ſbali et nāli bonitate/ magnitudine/ duratōe etc. que inuiſibilia et inimagiabilia ſunt. vt denotat. 2. ſpēs rl'e. d. Genus etiaz ſubditū eſt fini/ ſiue intentōi: quare eſt. ſpēs enim finis exñt et cauſa generis. vt probat. 3. ſpēs regule. d.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶ Genus quare eſt? Genus formaliter eſt. q2 ex ſuis partibus E
coeſſentialibus cōſtitutū ē. vt patz in pria ſpē rl'e.e. Eſt etiā ge
nus rōne finis/vt predicari poſſit de ſuis ſpēb⁹: vt in 2.ſpē rl'e.e.
¶ Genus quantū ē? Genus tātū eſt/quante exiſt ſue ſpēs: in q̄= F
bus per diſcretas quātitates: ⁊ per ꝯtinuā diffuſum ē: p cōtinuā
vt in pria ſpē rl'e.f. per diſcretas vo: vt in ſcda. Quātitates aūt
diſcrete tot ſunt: quot in arbore apparent ſignificate.
¶ Genus q̄le ē? Genus aliud ꝓpriū: aliud appropriatū. ꝓpriuz G
vt ſba/corpus/aīal. appropriatū vo. vt genus ſubalternatū: ſicut
ſba ſub ente: corpus ſub ſba: aīal ſub corpore. vt ſupra in arbore
viſum ē. Genus itē q̄le eſt: ⁊ reſpōderi pōt: ꝙ eſt tale/q̄le per
rl'am.g. ſignificatum ē. Eſt etiā q̄lis ē ſua bonitas mag^do ⁊c. et
qualis eſt ſua inſenſibilitas ⁊ ſua inimaginabilitas.
¶ Genus qſi ē? Rñd^m ē p regulā.h. ſuo mō: ſicut genus qd fuit H
in prin^o mundi: ⁊ ē ſuperius in ordine arboris. vt ens quod ge=
nus ē/qſi ſba ſpēs eſt. ⁊ ſba quod ē genus/qſi corpus eſt ſpēs. et
corpus gen⁹/qſi aīal ē ſpēs: ⁊ ſic de aīali qd ē gen⁹/qſi hō ē ſpēs
¶ Genus vbi ē? Rñd^m ē per regulam.i. ꝙ ē in ſeipo: ⁊ in ſuis I
primis prin^lis ⁊ ſpēb⁹. ꝓut in arbore viſum eſt.
¶ Genus qūo eſt? Rñd^m eſt p illū modū: q̄ ſigni. ē. in rl'a.k. ſuo K
¶ Genus cuz quo ē? Rñd^m eſt ꝙ genus ē cū ſuis pti= (modo. K
bus coeſſentialib⁹. vt in rl'a.k. ſignifi. ē. ¶ Dictū eſt de genere et
data eſt doctrina qualr diſcurratur per.10. queſtiōes gn̄ales: et
per eaꝝ ſpēs. Unde logicus habituari poteſt ad reſpondendum
queſtionibus factis de genere: ⁊ ad formandum maximas gene
rales ſyllogizando.

¶ De ſpecie. Cap. ij.

Utrum ſpēs ſit ens reale? ⁊ probatur quinqz rōni= B
bus ꝙ ſic. Prima rō. Omne aīal ē ſba. oīs hō
eſt aīal: ergo oīs homo eſt ſba. ex quo ſequit ꝙ
ſi aīal non eſſet ſpēs realis vltra aīam: ſyll'us predi
ctus non eſſet verus naturalr: quippe ſba ⁊ homo
non poſſent naturalr participare. quod eſt impo^le. Uñ ſequitur
ꝙ ſpēs ſit ens reale. Scda rō. Nullū aīal eſt lapis. oīs homo
eſt aīal. ergo nullus homo eſt lapis. Uñ ſequitur ꝙ ſpēs eſt ens
reale. aliter enim due generales negatiue predicte non haberēt
ſubiectum per quod poſſent vere exiſtere. quod eſt impoſſibile.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Tertia rō. Omne aïal eſt ſba: quidā homo eſt aïal. ergo quidā homo ē ſba. Vñ ſequit̄ ꝙ ſpēs ē ens reale: nam alr̄ vl'is affirmatiua participare non poſſʒ naturalr̄ cū duabus particularib⁹ affirmatiuis: nec per cōſequēs particulare cuʒ vl'i. quod eſt ipoſle. Quarta rō. Nulluʒ aïal eſt lapis: quidam hō eſt aïal: ergo quidam hō nō ē lapis. Vñ ſequit̄ ꝙ ſpēs ē ens reale. Nam ſi ſecus eſſet / concluſio nō poſſet eſſe ex ſuis premiſſis naturalr̄: qđ ē impoſle. Quīta rō. Q etiā ſpēs ſit ens reale ſignificatū ē per r'lam b. que deſtructa eſſet et falſa: ⁊ ſuū cōtrariū eſſet ver̄ / ſi intellus coactus eſſet neceſſitate intelligere ſpēm non exiſtere ens reale.

C ¶ Spēs quid ē? Spēs ē ens quod p̄dicatur de pluribus indiuiduis differentibus nūero: vt de ſorte: de platone ⁊c. qui ſub hūana ſpē continent̄: et iſte leo et ille qui ſub ſpē leonina: vt patʒ per primā ſpēm r'e. c. Spēs item habʒ in ſe naturales ⁊ ſibi coeēntiales ptes: ex quib⁹ conſtituit̄: quas ea dicimus eſſe de quibus ipa ſpēs extat p̄dicabilis: vt hō de hoc homīe et de illo. et leo de hoc leone ⁊ de illo. roſa ſimil'r de hac ⁊ de illa. vt patet etiā in. ij. ſpē regule. c. Spēs etiā in illo genere ē ſub quo ē recipiens ſuū eſſe. Et ē exñs ⁊ influens in ſuis indiuiduis: vt aïal in corpe. et in hoïbus in leonibus ⁊c. vt probat. 3ª. ſpēs regule. c. Spēs itē habet in ſeipſa ſua indiuidua. vt homo prout ſpēs eſt i ſortem et platonem. et leo leonem ⁊ leoninā. vt patʒ in. 4. ſpē regule. c. Spēs tamen ingenerabilis ē et incorruptibilis: et per intellectū tantum attingitur non autē per ſenſum nec per imaginationeʒ.

D ¶ Spēs de quo eſt? Spēs eſt de ſeipa: cum ſit primitiua et ab alia ſpē non diriuata. ſicut caliditas ignis: que ab alia caliditate diriuata non ē. vt vult prima ſpēs regule. d. Spēs iterū eſt de ſuis prin̄iis: ex quibus conſtituta eſt. vʒ ſpāli forma ⁊ materia: que in medio generis et indiuiduoruʒ cōſiſtūt. vt quattuor maſſe ſbe mundi. vʒ ignis / aeris / aque / et terre. in medio elementorum ſimpliciū inuiſibiliuʒ. et indiuiduorū ſpēruʒ / corruptibiliuʒ et viſibilium vt in. 2ª. ſpē regule. d. declaratuʒ eſt. Spēs itē ſubdita eſt illi generi ſub quo eſt. vt homo aïali: et aïal corpori. vt in tertia ſpē regule. d.

E ¶ Spēs quare eſt? Spēs eſt formalit̄: quia eſt ex ſuis proprijs prin̄iis ex quibus conſtituta eſt: ſicut ex ſpāli forma et materia que in ſe cōiungendo ſpēm multiplicant naturalr̄. Sed logice ſpēs eſt intentionalr̄ imaginando et intelligēdo in abſentia ſen=

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ſus: vt homo qui imaginatur et intelligit equuꝫ ſuuꝫ/multipli=
cando eius ſpem̄. vt probat prima ſpēs regule. e. Spēs iteruꝫ
eſt rōne finis. vt homo qui ē vt ſint ſocrates/plato ⁊c. vt in ſyllō
etiam fit. in quo ſunt premiſſe vt ſequatur cōcluſio.

¶ Spēs quanta eſt? Spēs eſt tanta quanta eſt ſua quātitas cō= F
tinua: ⁊ ſunt tot ſpēs diſcretiue quot genera de ipſis ꝑdicari poſ
ſunt. vt homo eſt aīal. leo eſt aīal ⁊c. et aīal eſt corpus. corpus eſt
ſb̄a. ſb̄a eſt ens. et ens eſt quoddaꝫ conſideratuꝫ/innominatuꝫ et
confuſum. vt patet in regula. f.

¶ Spēs qualis eſt? Spēs eſt duplex. ꝓpria et appropriata. Pro G
pria ſcd̄m naturaꝫ. vt ſpēs humana/leonina et hm̄oi. Appropria
ta vero ſcd̄m intentionem. vt ſpēs quas logicus intētional'r mul
tiplicat imaginando et intelligendo ad placitum. vt ſignificatur
in regula. g. Spēs tamē propria cauſatia eſt et neccea: appro=
priata vero contingens et occaſionaria.

¶ Spēs quādo eſt? Spēs eſt quando genus eſt et quādo ſunt H
ſua indiuidua. ſine ſpē eniꝫ genera et indiuidua eſſe nō poſſunt.
ſicut prinm. et finis que ſine medio habere non poſſunt exiſten=
tiam nec agentiaꝫ. Spēs tamē aliter conſiſtit in genere. aliter in
indiuiduis. naꝫ in genere ſuſtentať rōne prinij. in indiuiduis ve
ro rōne finis. Ex quo ſequitur ꝙ etſi oīa aīalia in vno inſtanti
morerentur: remaneret adhuc et ſupereſſet ſpēs in ſuo genere ha=
bituata et natural'r ſituata. vt probatur per regulam. h.

¶ Spēs vbi eſt? Spēs eſt in arbore (vt dictum eſt.) et eſt in me I
dio generis et indiuiduoruꝫ natural'r. Logice auteꝫ eſt in memo
ria et in voluntate. et in intellectu quādo intelligitur: non autem
quādo creditur. tunc eniꝫ in medio cōſiſtit actus memorie ⁊ vo
luntatis. Eſt etiaꝫ in imaginatione quādo aliquod indiuiduum
corporale imaginamur. vt per r'am. i. ſigni. eſt.

¶ Spēs quō eſt? Spēs natural'r eſt per illuꝫ modū per quē vna K
partiuꝫ coeſſentialiuꝫ alteri inexiſtit. ſicut ſpecialis et ſb̄alis bo=
nitas/magdo/et reliqua prina. artis generalis ſunt exītia in me
dio generū et indiuiduoruꝫ: et ſpēm multiplicant bonaꝫ per bo=
nitateꝫ/magnaꝫ pro magnem ⁊c. Per moduꝫ auteꝫ logicuꝫ ſpēs
eſt quia intellectus vt agens in ſuo proprio intelligibili habꝫ mo
dum imprimendi et caterizandi ſpēs peregrinas quas facit in=
telligibiles cum auxilio ſenſus et imaginationis. vt puta ſpēs ho
minis/leonis/roſe ⁊c. quas intellectus ipſe facit intelligibiles in

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ipſis imprimendo ſuam ſimilitudinez.vt notatũ eſt in regula.k. Spēs cum quo eſt? Spēs eſt cuz ſuo genere ſub quo eſt: ⁊ cũ ſuis indiuiduis.ſicut homo cum aiali:et cuz ſocrate. platone ⁊c̃. Et leo item cuz aiali et hoc leone/et illo ⁊c̃.et hoc natural'r. Eſt item ſpes cuz dr̃a/proprietate et etiaz cũ genere. Differentia quidem diſtinctionez facit inter genus et genus cuz qua diſtinctiõe ſpēs multiplicatur.proprietas vero illam ſpēm facit propriam. Hoc eſt/dr̃a facit hominez/leonez/roſam/et hmõi eſſe ſpēs inter ſe differentes:proprietas autez proprias per propriuz numeruz.

Eſt etiam ſpēs cuz ſenſitiua/imaginatiua/et intellectiua attrahendo intentiones et ſimilitudines reruz realiũ in ſua imaginatione et intellectu imaginando et intelligendo.vt per rel'am.k.

¶Diximus de ſpē et per ea que de ipſa dicta (ſignifi.eſt. ſunt/poteſt logicus ſiue naturalis cognitionez habere de ſpē/ conſiderando ipam ſcdm̃.x.queſtiones generales ſupradictas: extra quas nulla queſtio eſt po^{lis}.

¶De differentia. Cap.iij.

B VTrum inter genus et ſpēm ſit realis differentia? ⁊ reſpondetur q ſic per ſcdam figuraz ſyll'i iſto modo. Nullũ aial eſt lapis:om̃is margarita eſt lapis. ergo nulla margarita eſt aial. Vñ ſequitur q dr̃a eſt prin^{m} generale et reale:per quam aial et lapis realiter differunt.vt ſignificatur per rl'am.b.

C ¶Differentia quid eſt? Dr̃a eſt id rõne cuius boni^{as} mag^{do}.⁊c̃. ſunt rõnes inconfuſe. Nam differentia cauſat q bonitas ſit vna ratio et mag^{do} alia ⁊c̃.et ſic de actibus earũ.vt bonificare quod eſt actus bonitatis: et non mag^{nis}.et magnificare magnitudis et non bonitatis. Vñ differentia dicitur lumen intellectus quo obiecta cognoſcit.ſicut lux viſus:quo attingit entia viſibilia. Et hoc patet in regula.c. Differentia etiaz habet in ſe cocẽtiale et connaturale ſibi differentiatiz cuz quo efficit vt entia inter ſe differant. et coeſſentiale et naturale differentiabl'e. in quo facit entia differentiabilia.habet etiam proprium et neceſſariuz differentiare:cum quo efficit entia exiſtere inter ſe diſtincta. vt probat ſecunda ſpēs regule.c. Differentia eſt in alio vt puta in ſubiecto prin^{m} oſtenſiuum et apertiuum. vt in bonitate in qua intrat/et in qua ſe ponit inter bonificatiuum bl'e. et are.diſtin=

(c) 2006 Ministerio de Cultura

guendo: ita quod totam ipſius bonitatis eſſentiam ponit in iſtis: ſicut dĩa ipſa que tota ſuis primis prin^{cipi}^is inexiſtit. vt pꝫ p.3. ſpẽ in regule.c. Dĩa itẽ habꝫ in ſbo/in quo ſubſiſtit: ſuũ eſſe ⁊ ſuas opationes: vt in ſba leonis ⁊ reliquoꝝ. cuius ipſius leonis dĩa ẽ vna pars: ꝑ quã leo hꝫ plures partes int' ſe differẽ:es: ex qbus ẽ cõſtitutus: vt patet in.4.ſpẽ regule.c.

¶Dĩa de quo eſt? Dĩa eſt de ſeipſa. alioquin niſi cẽt de ſeipſa: et eſſet de alio prin^o: qđ nõ foret de ſuo gñe/nõ poſſꝫ exiſtere prin^m gñale: per qđ entia eſſent adinuicem diſtincta. quod eſt impoſ^le. Dĩa itẽ eſt đ ſuis primis prin^{ii}s ſupradictis: de qbus extat cõſtituta. Et eſt inſtrumẽtuꝫ ſbti: in quo eſt: vt manus hoĩs. ſbm eniꝫ ſic agit cũ dĩa: q extat ſua pars diſtinguendo: ſicut hõ cũ ſua manu agit ſcribendo. vt per regulam. d. ſigni. eſt D

¶Dĩa q̃re eſt? Dĩa eſt/qꝛ de ſuis primis prin^{ii}s cõſtituta eſt: vt in prima ſpẽ regule.e. Dĩa item eſt rõne finis. vt ĩ vniuerſo creato plures eſſentie ⁊ operationes exiſtant: quod ſine dĩa fieri nõ poſſet: vt in 2ª ſpẽ regule.e. E

¶Dĩa q̃nta eſt? Dĩa eſt duplex. vna ꝑ ꝯtinuã q̃ntitatẽ: eo quod vnũ prin^m gñale eſt. plures vo ꝑ diſcretas q̃ntitates. vt dĩa hoĩs/leonis ⁊c. q differũt ꝑ quãtitates diſcretas. Dĩa iteꝝ multiplex eſt. nam alia eſt viſibilis vt puta q apparet videtibus ptes arboris. alia imaginabilis in abſentia arboris. alia nec viſibilis/nec imaginabilis: ſꝫ intelligibilis tm̃: et illa eſt cã ⁊ ſbm/quibus entia inter ſe differunt. et hoc patet in regula.f. F

¶Dĩa q̃lis eſt? Dĩa eſt qualis duobus modis. proprie ⁊ appropriate. Proprie vt illa per quam ſbales partes proprie ⁊ ſbalit differunt: ex quibus ſba ſbaliter conſtituitur. vt ſba leonis: que ex elementatiua/vegetatiua/ſenſitiua et imaginatiua ſbalibus conſtituta eſt. Appropriate vero ſicut acñtia: que differunt inter ſe. ⁊ ſic de ſba et acñtibus: que etiam differunt per appropriatam dĩam que eſt acñs/eo quod ſimilitudo eſt proprie differẽtie: vt ſignificatum eſt in regula.g. G

¶Differentia quando eſt? Differentia eſt in tempore continue et ſucceſſiue. Continue per modum exiſtendi inq̃tum eſt prin^m generale: quod eſt cum ſuo numero conuertibile. Succeſſiue vero per modum agendi/de vno nunc in aliud diſtinguendo in ſubiecto in quo agentia exiſtunt ſucceſſiue: vt ſignificatum eſt per regulam.h. H

(c) 2006 Ministerio de Cultura

J ¶Dñia vbi eſt? Dñia eſt in arbore huius ſcie. ⁊ per cõſequens in oĩ q̃d eſt. ⁊ hoc dupl̃r. vno mõ ſcd̃m phm̃: alio mõ ſcd̃m logicum. Scd̃m phm̃ inq̃tū ↄſideratur dñia exiſtendo ⁊ agẽdo nalr̃: ſcd̃m logicū inq̃tū ↄſideratᷣ itẽtionalr̃ ⁊ ſimilitudinarie. vt pꝫ in rl̃a. i.

K ¶Dñia quõ eſt? Dñia eſt ꝑ mo^m^ primitiuū ⁊ ꝑ modū diriuatiuū. Primitiue. q̃m ſicut bon^as^ naturalis eſt primitia inq̃tū eſt eẽntia in ſuo ꝓprio ↄcreto puta bono ſuſtẽtata: ſic dñia eſt eẽntia in ſuo ꝓprio ↄcreto vt puta diuerſo/ſubſiſtens. Diriuatiue vo vt dñia q̃ coicata eſt alijs prin^iis^: vt per ipam plures eẽntie ↄſiſtãt: ⁊ plures habeãt opatiões (dñia ſuam ſimilitudinẽ ipſis cõicãte) vt de ipſa induãtur ⁊ habituenᷣ. vt ſignificatur per rl̃am. lr.

K ¶Dñia cū quo eſt? Dñia eſt cū ſuis primis prin^iis^. vt in rl̃a. d. et regula. c. ſignificatū eſt. et eſt cū ſuo ſbo ſine quo eẽ nõ põt. ⁊ habet ſuū actū cuꝫ alijs totius vniuerſi prin^iis^: vt etiã pꝫ ꝑ rl̃a. lr.

¶Diximus de dñia. et ꝑ ea q̃ de ipſa dicta ſunt: põt nãtulis ſiue logicus inueſtigare dñiam ſiue per ſuaꝫ agentiã/ſiue per exiſtentiam in arbore ſuperius poſita.

¶De proprietate. Capi. iiij.

B Utrum oĩs ꝓprietas ſit acñs in rebus creatis? Et probatᷣ q᷒ non. q̃d ſic oñditᷣ. Omne aĩal eſt ſba: oĩs hõ eſt aĩal. ergo oĩs hõ eſt ſba: ⁊ hoc ꝓprie et ſbalr̃: cū aĩal proprie ⁊ ſbalr̃ ſit medium intᷣ hoĩem ⁊ ſbam. q̃d fieri nõ poſſet/ſi oĩs ꝓprietas eẽt acñs. Preterea quicq̃d hẽt eẽ/habet eẽ per ſuã ꝓpriã eẽntiam: ſed homo habet eẽ. ergo habꝫ eẽ ꝑ ſuã propriã eẽntiam vꝫ hũanitatem. Uñ ſequitᷣ q᷒ hõ hꝫ eſſe per ſuã ſbalem proprietateꝫ: et non per acñtalẽ. ſicut ignis qui nõ hẽt eſſe per ſuã ꝓpriã caliditatẽ: ſꝫ ꝑ ꝓprietatẽ ſbalẽ: q̃ eſt igneitas. vt ſignificatᷣ ꝑ regulam. b.

C ¶Proprietas q̃d eſt? Proprietas eſt forma: ꝑ quã quodlꝫ ens in ſuo ꝓprio nūero cõſiſtit. vt iſta ↄcluſio. oĩs hõ eſt ſba: q̃ ꝑ ſuas ꝑmiſſas. vꝫ oẽ aĩal eſt ſba: et oĩs hõ eſt aĩal/in ſuo proprio nūero ↄſiſtit et are. Proprietas hꝫ in ſe coeẽntialẽ et nãlẽ ꝓpriatiuū. bl̃e. vt ꝑ ꝓpriatiuū hẽat in ſuo ꝓprio ꝓpriabili intriſeco actū propriū: vt ꝓprietates ꝑegrinas et aduẽticias acñtalr̃ ꝓducat. ſicut intellectus/qui in ſua ꝓpria intelligibilitate efficit roſam/⁊ lapidẽ exiſtere intelligibiles ꝑ acñs. Proprietas etiã appropriat ſbo nūeꝝ: ſicut propria caliditas: q̃ ꝑ acñs appropriat igni ſu

um numer. Proprietas itē hꝫ in ſbo in quo eſt/ſuum actum. –
vt riſibilitas: q̄ hꝫ in hoīe ſuū actū vꝫ ridere. et caliditas in igne
calefacere ꝛc. vt patet in regula.c.

¶ Proprietas de quo eſt? Proprietas eſt de ſeipa: vt p primaꝫ D
ſpēm rl'e.d. ſignificatū eſt. Proprietas etiā eſt de ſuis ꝓprijs cō
cretis intriſecis. vꝫ ꝓpriatio bl'i. et are. vt probat 2ª ſpēs rl'e.d.
Proprietas itē eſt poſſeſſiue illius ſbti i quo eſt. qꝺ ſbm cū ſua ꝓ
prietate ꝓprietates appropriat. vt patꝫ in 3ª ſpē regule.d.

¶ Proprietas q̄re ē? Proprietas inq̄tuꝫ eſt eētia ē formal'r p E
ſeipam: vt hēat ſuū ꝓpriū ꝯcretū. vꝫ propriū eē p ſuaꝫ propriam
eſſentiā. vt i pria ſpē rl'e.e. Proprietas etiam final'r eſt: vt qòlꝫ
ens habere poſſit ſuū propriū nūez: quē ſine proprietate hr̄e nō
poſſꝫ. vt in ſcd̄a ſpē rl'e.e. ſigni. eſt.

¶ Proprietas q̄nta ē? Proprietas ē q̄nta ſcd̄m q̄ntitatē ꝯtinuā F
in ſbo: vt gn̄alis proprietas: q̄ p gn̄alē ꝛ ꝯtinuā q̄ntitatē q̄ntifica
ta eſt. vt oñdit pria ſpēs rl'e.f. Proprietas etiaꝫ eſt q̄nta reſpe-
ctu diſcretaꝝ q̄ntitatū: vt in coruo apparet. cuius ꝓpriū ē nigre
do ꝛ albedo in niue ꝛ hmōi reliq̄. ꝓut ſigni. per regulam.f.

¶ Proprietas q̄lis ē? Proprietas eſt q̄lis ꝓprie: ꝛ appropriate G
Proprie vt caliditas q̄ eſt ꝓpria q̄litas ignis. Appropriate ꝟo
vt eadeꝫ caliditas: q̄ eſt aeri appropriata. Que q̄dem due ſpēs
acn̄tales ſunt: ꝛ in p̄dictis ꝓprietatibus ſbalibus conſiſtentes.

Proprietas autē propria cauſatiā eſt ꝛ cā proprietatis appro
priate ꝛ neceſſaria/tēdēs ad vnū ſiue poſſibile/ſiue ipole. Ad im
pole. vt cū dr̄ aquā nō eē natural'r frigidā. Ad pole. vt cum dr̄ a-
quam poſſibile eē p ignē calefieri. Proprietas ꝟo appropria-
ta occaſionalis ē ꝛ nō neceſſaria: ſicut caliditas aeris: q̄ occaſio
extat caliditatis aq̄ (aere ifundēte ſuā hūiditatē calefactam in
aqua) que ꝓprietas tēdit ad duo. vꝫ ad poſſibile ꝙ ſit: ꝛ poſſibi
le ꝙ nō ſit. Aquā eñ exiſtere calidā ꝛ nō exiſtere calidā poſſibi
le eſt: ex q̄ re contingentia ſeq̄tur. Et hoc probat regula.g

¶ Proprietas q̄ñ eſt? Proprietas rōne ſue exiſtētie in eo tēpe H
ꝯſiſtit/in quo eſt ſuū ſbm. vt ſba mūdi i qua proprietas gn̄alis:
ꝛ gn̄ale tēpus equal'r ꝯſiſtit: vñ talis proprietas eſt cōtinua ꝛ p
exiſtētiā ſine motu. Proprietas ꝟo que extat p agētiā rōne ap
propriatiōis extat in tpe ſucceſſiue de vno nūc in aliō: vt p rl'am
(h. ſigni. eſt

¶ Proprietas vbi eſt? Proprietas eſt in oībus lo
cis ſbe mūdi: cū nullū ens hr̄e poſſit ſuū nūe...

(c) 2006 Ministerio de Cultura

prietate. Uerum quia dña diffundit ſeipſam in entia vniuerſa: ⁊ proprietas ſeipam diffundendo/deducit numer in oē ens ab alio diuerſum/eſt vna ꝓprietas ſpecifica in vno ſbto: et alia in alio. vt riſibilitas in hoīe: latrabilitas in cane ⁊c. vt in rľa. i. demō

K ¶ Proprietas quō eſt? Proprietas eſt per modū (ſtratum eſt. ptis nūeralr: et per illū modum ꝑ quē vna pars cum alia adinuicem cōmiſcent: ſicut caliditas/hūiditas/frigiditas/ſiccitas ⁊ relique qualitates modū habētes ſeinuicem cōmiſcendi per illum modū quem hñt elementa in componendo ex ſeipſis elemētatū.

K ¶ Proprietas cum quo eſt? Proprietas eſt cū (vt pꝫ in rľa. k. ſeipa/inqꝫtum eſt cauſatia: et proprietas occaſionaria eſt cū cauſatiua. eſt itē proprietas cuꝫ omnibus alijs formis: ſine q̄bus in ſbto in quo eſt: eſſe nō poſſet. vt patꝫ in rľa. k. ¶ Dictū eſt de ꝓprietate ⁊ ꝑ ea que de ipa dicta ſunt īuenire pōt logicus: ſiue naturalis eſſentiā ipius ⁊ agentiam/diſcurrendo ipſam per decem regulas (prout oſtenſum eſt ſupra.)

¶ De acñte. Capi. v.

B Utrum oīa acñtia ab vno reali ⁊ gñali acñte ꝓcedāt? Et dr q̄ nō. qḋ ꝑ iſtud exēplū ſic oñdit. Omne aīal eſt ſba: oīs hō eſt aīal: ergo nullus hō ē ſba. Uñ queadmoduꝫ hec vltia ꝓpoſitio nō participat cū duabus p̄miſſis in aliqua v̄itate: ſic v̄itas ⁊ falſitas. malū ⁊ bonū. caliditas ⁊ frigiditas. ⁊ ita de alijs acñtibus īmediate ꝯtrarijs de vno gñali acñte reali ⁊ ſimplici ꝑ ſuū nūer nō poſſūt vllo mō ꝓcedere. Qḋ ſi fieri poſſ: oīs hō ē ſba: ⁊ nullus hō eſt ſba adinuicē ꝓcedere poſſent ab ipis p̄miſſis ſuprapoſitis. Qḋ ipoľe eſt ⁊ ꝯtradictio. ⁊ talˀ ipoſſibilitas oſtēſa ē in rľa. b

C ¶ Accidēs q̄d eſt? Acñs eſt ens qḋ ꝑ ſe exiſtere nō pōt: vt in iª diſtictiōe dictū eſt. et ſignificatū in pria ſpē rľe. c. Acñs itē in q̄ntum ē genus/hꝫ in ſe ſpēs ſibi coeētiales. vt color q̄ in ſuo gñe hēt albedinē nigredinē ⁊c. et q̄litas bonū/malū ⁊c. et ita de reliquis vt in 2ª ſpē rľe. c. Acñs iter eſt in ſbo in quo eſt actiuuꝫ et paſſiuū. vt actiua q̄litas ⁊ paſſiua: qḋ pꝫ in. 3. ſpē rľe. c. Acñs p̄terea hꝫ in ſbo: in quo ē ſuā exñiaꝫ ⁊ agētiā: vt caliditas ignis: q̄ ſuā agētiā ⁊ exñiam hꝫ in igne: ⁊ ſuū actū. vꝫ calefacere. vt pꝫ ꝑ

D ¶ Acñs de quo ē? Acñs eſt de ſeipo: qñ aliť eēt (4. ſpēm rľe. c. ...eētia ſbe qḋ eſt ipoľe. cū q̄cq̄d ē ſit ſba vel acñs. ⁊ hoc ſignifi

(c) 2006 Ministerio de Cultura

catum eſt per r'lam.b.et per primam ſpēm r'le.d. Acñs item eſt de influētia ſbe.vt ſimilitudo de ſimilato:⁊ caliditas de igne.et calefacere:q̄ ſblimido ē actus ignis.⁊ actio ſil'itudo forme ſbe.⁊ paſſio ma'ie:qđ ꝓbat 2ª ſpēs r'le.d. Acñs poſſeſſiue eſt ſbe ſeu ſbti:in quo eſt.vt ſba cū acñte agere poſſit/ſuos act⁹ exercēdo. vt ignis:q̄ cum ſua caliditate agit calefaciēdo calefactibile vt ſit actiuus.⁊ hoc patet in.3.ſpē regule.d.

¶Acñs q̄re ē? Acñs ē q2 ſuū ſbm eſt ſine quo acñs eē nō pōt.ſicut effect⁹ q̄ eſt per ſuaꝫ cām.⁊ hoc per mo^m exñie ⁊ formal'r.vt in iª ſpē r'le.e. Acñs p̄terea eſt rōne finis ſbe ſꝫ hoc primitiue: ſecūdarie vero eſt rōne ſui ipſius.ſicut caliditas que ē/vt ignis poſſit actionem habere.et eſt vt ipſa caliditas actum habeat calefaciendi.vt in 2ª ſpē regule.e.ſigni.eſt.

¶Accidens quantuꝫ eſt? Rñdendū eſt ꝙ quātitas eſt acñs/habens duas ſpēs vꝫ continuā ⁊ diſcretā. Vñ fit ꝙ oē acñs quod eſt q̄ztum.vꝫ per quātitatē quantificatū:et per quantitatē hituatum/habet quantitatem continuā ⁊ diſcretā.vt actio ignis/que per continuā quātitatē habituata eſt reſpectu ſui generis. Caliditas tamē ipſa plures habꝫ quantitates diſcretas:eo ꝙ pluribus ſbtis differentib⁹ ſpē ſbiecta eſt.vt caliditas piperis que exiſtit quāta per 4^m gradum:et caliditas cinnamomi per 3^m.feniculi per 2^m.et aniſi per i^m.et ſic de alijs.vt patꝫ in r'la.f.

¶Acñs quale eſt? Acñs diuiſum eſt in qualitatē propriaꝫ ⁊ appropriataꝫ. Vñ acñs eſt quale reſpectu proprie qualitatis:⁊ appropriate.ſicut caliditas ignis que eſt propria qualitas ipius:et caliditas aeris/que eſt ipi appropriata per ignem.et ſic de artiū liberaliū ⁊ mechanicarū hitibus. Qualitates iterū acñtis multe ſunt:et pene innumerabiles. vt acñs qđ eſt ſeparabile ⁊ acñs quod eſt inſeparabile ⁊c.vt in pria diſtin.dictum eſt. Quod quidem acñs conſiderabile eſt per r'lam.g.inq̄ztuꝫ eſt de genere q̄litatis.

¶Acñs qñ eſt? Acñs eſt in tempore continue per mo^m exñie: vt motus in octaua ſphera qui in ſe continu⁹ eſt:⁊ extra mometa. Sꝫ reſpectiue inq̄ztū ſaturn⁹ ꝯtiguus eſt octaue ſphere tal' mot⁹ ꝯſiſtit in tpe de vno nūc in aliō ſucc^{ie}: et ꝑ hūc mo^m acñs exiſtit in tēpe.vꝫ in fluxiōe mometoꝝ horarū dierum ⁊c.vt ſig.in r'la.h.

¶Acñs vbi eſt? Acñs eſt vbicunq3 ſuuꝫ ſbm eſt ſine quo eſſe non poteſt vꝫ ſba in qua ſuſtentatum eſt. Vñ rōne exiſtentie acñs eſt in eſſentia ſbe/inq̄ztum ſubſtantia per acñs

(c) 2006 Ministerio de Cultura

eſt quanta/qualis/relatiua/actiua/ paſſiua/habituata/ ſituata/
locata/ τ tēporificata. τ rōne agētie in actibus ſbe: vt in curſu ho
Lz minis per currere. in caliditate aq̄ p calefacere: τ ita de reliq̄s.
¶Acn̄s quō ē? Acn̄s hz modū exn̄di τ agē= (vt oñſuz ē p rl'az. i
di. ſicut τ ſbm in quo ē. vt ſitus q̄ ita hz mo^{m} ſituādi ſuū ſbm: ſi=
cut ſbm hz modū ſuſcipiēdi talē hitū. τ locus itē locādi ſilr. Que
oīa p modū diſpoſitiōis maťie fiūt. qua mediāte acn̄s τ ſba adin
Lz uicem conueniunt. Et hoc in rl'a. lz. ſigni. eſt.
¶Acn̄s cū quo eſt? Acn̄s cū pluribus rebus eſt. qꝛ ē cū ſuo ſbo
ſine quo eē nō pōt. τ eſt cū fine ipius ſbti/ inq̄ztuz eſt propť ipm.
Eſt itē vnū acn̄s cū alio ſicut q̄litas cū q̄ntitate. paſſio cum actio
ne. ſitus cū hitu. motus cū loco. τ ſic de reliq̄s. vt pz ēt in rl'a. lz.
¶Dictū eſt de acn̄te: τ data eſt doctrina p quā ſciet logicus in=
ueſtigare acn̄tium ſecreta τ eēntias eoꝝ τ actus. ſeruando mo^{m}
quē nos ſupra oñdimus p decem regulas generales.

¶De tertia diſtin. que eſt de. 10. predicamentis. et primo de p̄dicamento ſbe. Cap. i.

B HEc diſtinctio in. 10. ptes diuiſa eſt. vz in 10 predicamēta q̄ ſunt hec. Sba. Quātitas. Qualitas. Relatio. Actio. Paſſio. Hitus. Situs. Tēpus. et Locus
¶Queritur igitur primo vtrū ſba creata/ eſto ꝙ poſſit a ſuis acn̄tibus denudari: hēat eē extra animaz? Rn̄d^{m} eſt ꝙ ſic: qm̄ ſicut iſte ſyll'us. oē aīal eſt ſba: omis hō eſt aīal. ergo oīs hō eſt ſba: remaneret potētialr̄ τ hitualr̄ in ſuis p̄miſſis denudatus ab vltia propoſitione: ſic ſba a ſuis acn̄tibus ſepata/ remaneret i ſuis primis prin^{lis} ſbalibus. vz forma τ materia: τ acn̄tia ipa a ſba remota τ ſeiūcta remanerēt etiā in po^{a} in ipa ſba. τ hoc ſigni. eſt in regula. b.
C ¶Sba q̄d eſt? Sba eſt ens qd̄ p ſe exiſtit/ illō inq̄z ens ꝯſideratum/ innoiatū/ inſenſibile/ inimaginabile: τ citra genus acn̄tium cognitū/ τ intellectū. Qm̄ ſicut iſte ſyll'us. oē aīal eſt ſba: oīs hō eſt aīal: ergo τc. logice hituatus eſt τ cognitus/ lz vltia propoſitio nō ſit ore prolata ſz tm̄m^{o} ꝯſiderata. ſic eēntia ſeu eē ſbe eſt illud ens ꝯſideratuz/ de gn̄e acn̄tis nō p̄dicabile: qd̄ inſenſibile eſt τ inimagibile. Nā ſicut viſus ſbam nō attingit ſz colorem τ figuram ſbe: τ guſtus amaritudinē/ dulcedinem τc. ita nec imagina

(c) 2006 Ministerio de Cultura

tio ſbam apphendit ſed figurā.qđ p primā ſpēm rl'e.c.ſig. Sba habet in ſe natural'r ⁊ primarie formā materiā ⁊ coniunctionē: q̄ ſunt ſibi coeētialia.per formā eſt ſubſtātiatia.p materiā ſbabilis.⁊ p ꝯiūctionē hȝ ſbare ſbabile cū quo agēs naturale generat ⁊ ſbantiat gnāl'r ⁊ ſbal'r genitū ſbatū ⁊ naturatū.vt p.2.ſpēm rl'e c.patȝ. Sba itē eſt in acn̄te q̄ntificata/q̄lificata/relata/actionata/paſſionata/hituata/aſſituata/tēporificata/⁊ locata. vn̄ dicta eſt ſba:ſubſtat enī ſuis acn̄tibus:vt in.3.ſpē rl'e.c.ſignificatū eſt. Sba p̄terea hȝ in ſuis acn̄tibus dn̄ium/eo ꝙ cāt acn̄tia ipſa et actus eorum.vt probat 4ª ſpēs regule.c.

¶Sba de quo eſt? Sba eſt de ſeipa vt nō ſit de acn̄te.cū q̄cq̄d ē ſit ſba vel acn̄s.vt in.1ª.ſpē rl'e.d.ſigni. Sba iteꝝ eſt de ſbali coeſſentiali ⁊ ꝯnaturali ſibi ſbantiatio.bli.et are.vt pȝ in.2ª ſpē rl'e c.et rl'e.d. Un̄ ſba ſic poterit diffiniri. Sba eſt ens propt' qđ ē ſbare:⁊ per qđ ſua forma cognoſcit':et ip̄m ſbare per ſuū ſbabile/ſiue ſbatum:⁊ per hec tria eēntia ſbe. Sba adhuc nulli ſubdita eſt rei:lȝ ſuis acn̄tibus ſubſtet:cuius rō eſt q2 ſba agit cū acn̄tibus ſicut agens cū inſtrumento:vt in.3ª ſpē rl'e.d.ſigni.eſt. D

¶Sba q̄re eſt? Sba eſt formal'r p ſeipam cum ſit ex ſua propria forma ⁊ propria ma'tia.vn̄ fit ꝙ ſba eſt ens per ſe exn̄s.vt i prima ſpē rl'e.e. Sba eſt etiā final'r propt' indiuidua naturalia: eo ꝙ indiuidua ſine ſba eē nō poſſent.vt ſocrates plato.leo.roſa.lapis.et reliq̄.Hoc aūt intelligit' de indiuiduis: ex q̄bus ꝯſtitutus eſt nūerus.vt vnus hō/vnus leo/duo hoīes/duo leones ⁊c.qđ p(bat 2ª ſpēs rl'e.e. E

¶Sba q̄nta eſt? Sba eſt tāta/q̄nta ſūt ſua cōcreta ſbalia ſupradicta:ſine q̄bus non haberet in quo ſubſiſteret:nec ipa cōcreta ſine ſba.propt' qđ oñdit' p ſcđaȝ ſpēm rl'e.d.ꝙ ſbatiuū.ſbabile et are.et ipa ſba ſunt idē per eēntiā/exn̄tibus q̄ntis ipa ſba per ꝯtinuā q̄ntitatē ⁊ tribus ꝯcretis per q̄ntitates diſcretas nūerales:atq3 naturales:vt per rl'am.f.ſignifi.ē. Sba p̄terea eſt duplex(vt ſupra ſignificatū eſt in arbore)vȝ corporea ⁊ incorporea. Incorporea ſicut angelus/cuius ſba ſic attingibilis extat per aīaȝ ſine acn̄tibus ad ſbam corporeaȝ ptinentibus: vt ſba corporea a ſuis acn̄tibus ſeparata ⁊ ſeiuncta.vt ſupradictū ē. Sba iteꝝ ē duplex pria vȝ ⁊ ſcđa. Pria vt ſba indiuiduorum q̄ dr̄ pria rōne finis. Scđa xo ſicut genus ⁊ ſpēs:q̄ dicūtur ſbe ſcđe.nam ſicut anima ⁊ corpus ſunt vt ſit homo. ⁊ due quidem premiſſe vt ſit concluſio:ita genus ⁊ ſpēs vt ſit ſocrates/leo F

(c) 2006 Ministerio de Cultura

roſa/ ꝛ reliquã indiuidua.

G ¶Sba qualis eſt? Sba eſt q̃lis: vt ꝑ ſuas q̃litates oñditur qualificata: nã ꝑ ꝓpriã q̃litatẽ ſua acñtia ipi inexiſtũt inſepabilia. vt igni ſua caliditas. ꝑ appropriatã vo vt caliditas aque. Sba adhuc ꝑ diſpoſitionẽ extat diſpoſita vt ſit hituata/ actionata/ paſſionata ꝛc. vt per regulam. g. ſignifi.

H ¶Sba qñ eſt? Sba eſt qñq3 in poª: qñq3 in actu. vt arbor q̃ extat in poª ſemis. ꝛ in actu qñ ꝓducit aliã arborẽ. Et qñ ẽ in poª extat in tp̃e ↄtinuo. qñ vo in actu eſt in tp̃e ſucceſſiuo de vno inſtanti in alio ꝓgrediẽs rõne celeſtis mot⁹. vt ꝑ rl'am. h. ſig. ẽ

I ¶Sba vbi eſt? Sba eſt in ſeipa reſpectu ſui numeri: ſicut hõ ſocrates q̃ in ſeipo ẽ hõ/ eo ꝙ ſba eſt in ſuis ꝓprijs cõcretis: ꝛ ſua concreta ſunt in ipa. Sba iterꝫ eſt in ſuis acñtibus ꝓprijs veluti in ſua q̃ntitate: ꝑ quã eſt q̃nta. in ſuo colore ꝑ quẽ eſt colorata et ſic de reliq̃s. Sba adhuc eſt ſicut locatũ in locante. vt vinuꝫ in ãphora. hõ in aere. piſcis in aqua et ſic de conſimilibus.

Sba aũt incorporea extat in loco ab hitu ꝛ ſitu corporeis denudata: vñ nec locũ occupat/ nec motum: lꝫ ita ſit in vno loco ꝙ non ſit in alio. Hinc ẽ/ ꝙ ſba incorporea nec imaginabilis ſit nec ſenſibilis. eſt eñ (vt dixim⁹) ab hitu ꝛ ſitu corporeis denudata.

K ¶Sba qũo eſt? Sba hꝫ moᵐ eẽndi exñdo (vt per rl'am. i. ſig. ẽ. ꝛ agẽdo. vt ꝑ rl'am. c. et rl'am. d. ſigni. ẽ. et hoc pꝫ in rl'a. k. Habꝫ etiam modũ agẽdi. vt ſuis ꝓprijs acñtib⁹ diſpoſita ẽ. qđ pꝫ etiã

K ¶Sba cũ quo ẽ? Sba eſt ſbal'r cũ ſuis proprijs (per rl'am. k. priniˢ ſbal'r vꝫ ſbali forma et ſbali matia. Et ſua forma eſt cum ſuis pluribus tinis. ſibi coeẽntialib⁹ ꝛ naturalib⁹: ex q̃b⁹ eſt ↄſtituta. vꝫ bonificatio magnificatio ꝛc. Et ſua matia ẽ cũ ſuis proprijs ꝛ naturalib⁹ priniˢ. vꝫ bonificabili magnificabili ꝛc. de q̃b⁹ extat ↄſtituta. vt rl'a. k. manifeſtat ꝛ docet. ¶Dictũ ẽ de ſba: ꝛ per ea q̃ de ipa ꝑ decẽ rl'as diſcurſa/ dicta ſunt: ſciet natural' ſiue logicus de ſba veras ꝛ neccªˢ cõcluſiões formare.

¶De quantitate. Cap. ij.

B Vtrum quãtitas poſſit diffiniri? Et dicim⁹ ꝙ ſic: nã ſi diffiniri nõ poſſꝫ: nõ eſſet ve diuiſibilis in q̃ntitatẽ continuã ꝛ diſcretã: cũ nulla diffiº nec diuiſio q̃dẽ fieri poſſit ſine vl'i reali vl' mẽtali. vt ſig. in rl'a. b

C ¶Quãtitas q̃d ẽ? Quantitas ẽ poª cum qua ſba

(c) 2006 Ministerio de Cultura

quantificat entia quantificata.et hec diffinitio ideo ſit.quia potē
tia per actū ⁊ act⁹ ꝑ obm cognoſcūtur. Quātitas etiaꝫ ē poª.
hñs in ſe eſſentialr ac naturalr ⁊ inſepabiliter qntificatiuitatē/
quātificabilitatē ⁊ quantificare.vt ſba ſbalr ſbatiuuꝫ.ble.et are.
Quātitas iteꝝ ē in ſbto menſura/ipm per exñiaꝫ ⁊ agentiā ter
minans ⁊ limitās. Quātitas etiā habet in cētia ſbe ſuū eſſe:
nam ſine ſba exiſtere nō pōt.vt patꝫ in.3.ſpē regule.c.
¶Quantitas de quo ē? Quātitas eſt de ſeipa.cū ſit gen⁹.vt in D
pria ſpē rle.d. Quātitas itē eſt de ſimilitudinibus ſbe acciden=
talr.vt in.2.ſpē eiuſdeꝫ rle.qđ et regula.k.manifeſtat. Quāti
tas poſſeſſiue eſt ſbe.vt inſtrumentū ē artificis.vt in.3.ſpē rle.d.
¶Quantitas quare eſt? Quātitas formalr ē quia ſua cā eſt:ꝙ E
ponit ipam in ſbto in eſſe/eam ab alio genere cū dña diſtinguen
do.⁊ cuꝫ ꝓprietate propriuꝫ ſibi nūeruꝫ limitādo ⁊ imponendo.
Quātitas adhuc ideo eſt.qꝛ ſuū ſbm per exñiaꝫ et agentiā quā
tificabile eſt:⁊ hoc patet in regula.e.
¶Quantitas qnta ē? Quātitas ē cōtinua ⁊ diſcreta ⁊ ē tanta: F
quātū ſuū ſbm diſpoſitū eſt eē qntū/per ſuā exñiā ⁊ agētiā.⁊ hoc
¶Quātitas qlis ē? Quātitas ē qlis vt ſuū ſbm (patꝫ in rla.f. G
natū eſt eſſe quantū exñdo ⁊ agendo. vt hō qui per modū exñie
quantitatem hꝫ cōtinuaꝫ. Et qꝛ de pluribus rebus ē compoſit⁹
quantitates habet diſcretas.vt regula.g.ſignificat.
¶Quantitas qñ eſt? Quātitas eſt quādo ſuū ſbm ſine quo eſſe H
non pōt/eſt.Et ita eſt in tēpore ⁊ motu cum ſuo ſbto.ſicut cū ipo
eſt exñs:et per ipm in agentiā deducta : qñ ſicut abſqꝫ ſbto eſſe
non pōt:ita ⁊ in tempore nequit eſſe abſqꝫ ſbto. vt per rlam.h.⁊
¶Quātitas vbi ē? Quātitas eſt in ſbo cū quo (rla.b.ſig.ē. I
eſt:duobus modis.vꝫ ꝑ modū exñdi ⁊ per modū agendi. Per
modū exñdi.qꝛ cū ipa quātitate ſituatū ⁊ terminatuꝫ ē ſbtum.
Per moᵐ 2o agēdi.qꝛ cū qntitate agit id quod agit:vt ſig.in
¶Quantitas quō ē? Quantitas ē per moduꝫ influ= (rla.i. K
entie a ſuo ſbto ⁊ hoc rōne ſue diſpoſitionis per ſitū/ſituꝫ ⁊ per
ſuam naturalē potētiam ⁊ impotētiam.vt intelligi pōt in rla.k.
¶Quātitas cū quo ē? Quantitas ē cū ſua cā ꝙ ipaꝫ ponit ſuſtē K
tatā in poª.exiſtit cū in poª/ꝙ ad actū reducit ⁊ exit.vt ſpica de
ſemie.calefactū de calefactibili.currere de mobili.⁊ ſic de reliqs
¶Diximꝰ de qntitate.⁊ ꝑ id qđ de ipa dcm̄ ē/ (vt ꝑ rlaꝫ.k.ſig.ē
poterit nālis/logicus/⁊ geomet notitiam hre de quantitate.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

De qualitate. Capi.iij

B Vtruz qualitas dicat ꝓprietatē magis ꝓprie: ꝙ diſpoſitionē. Et dicim⁹ ꝙ ſic. nam ꝓprietas denotat exñiam rex ꝛ agētiā: diſpoſitio xͦo poſſibilitatē ꝛ ꝓportionē ipar. vt ſignifi. per regulam. b.

C Qualitas qd ē? Qualitas ē forma/ entiū ſtatuz indicans. vt cū qrit̃ qlis ē ſocrates? cui apte rñdet̃. bon⁹ vel malus. ſanus vel eger ꝛc. vt p. i. ſpēm rl'e. c. ſigni. eſt. Qualitas etiam hʒ in ſe ſpēs ſibi coeēntiales. vʒ ꝓpriā formā ꝛ appropriatā. vt qli^{as} ignis q̄ ꝯſiſtit p calidū et ſiccū. calidū ꝓpriuz: ſiccum xͦo appropriatū. Que qdē qlitas iter hʒ qttuor ſpēs/ lʒ minus principales ꝙ ſupiores: eoqȝ ad ipas reduci pñt. q̄ ſūt diſpoſitio/ hit⁹ naturalis po^{a}. et naturalis ipo^{a}. Prima eſt vt in ligno/ qd p ſiccitatē diſpoſitū ē ad ꝯburēduz. et hō p bo^{tem} ad bñ agendum. 2^{a} vt in logico q̄ p hitū logicalē diſpoſit⁹ ē ad arguendū. 3^{a} in igne qui potētiā hʒ naturalē ad calefaciendū. 4ª ſilr in igne q̄ naturalem hʒ ipotētiā ad frigefaciēdū. ꝛ hō ad voladū ꝛc. Et hoc p. 2. ſpēm rl'e. c. ſigni. Qualitas etiā ē in ſuo ſbto forma indicatiua (vt ſupius dictū eſt) hñs in eodē nō ſolū ſpēs ſupradictas: verū etiā ptatē indicandi actū ſiue paſſionē ipius: vt caliditas in igne indicat ipm calefactiuū eē. in aqua xͦo eā ipam calefactibilē. Et bonitas ꝙ in hoie ipm indicat ad bñfaciēdū diſpoſitū. prauitas xͦo ecōtra. vt pʒ per. 3. ſpēm rl'e. c. Qualitas hʒ in ſbto in quo ē ſpēs (quas ſupradiximus) nā ſicut qlitas eē nō pōt ſine ſbto: ita nec ſine ipo hr̄e pōt ſuas ſpes. vt in. 4. ſpē rl'e. c. notatū ē.

D Qualitas de quo ē? Quali^{as} eſt de ſeipa: cū nullū actis eſſe poſſit de alio ab eo exñti diuerſo in gñere. vt vult i^{a} ſpēs rl'e. d.
Qualitas ē de ſuis ꝓprijs ſpēb⁹ ſine qb⁹ eē nō pōt. vt ꝗlitas colere q̄ ex caliditate ꝯſtat ꝛ ſiccitate. qlitas xͦo ſanguis: ex caliditate et hūiditate. et ſic de reliqs. vt pʒ p 2. ſpēm rl'e. d. Qualitas adhuc appropriata caliditati ſubdita eſt ei q̄ ꝓpria ē. vt in calore in quo ſiccitas ſubdita ē caliditati q̄ ꝓpria ē. qd apparet in pipere. in quo caliditas in 4°. gradu ꝯſiſtit. ſiccitas in 3°. hūiditas in 2°. frigiditas in i^{o}. q̄ qdē oia ſignificata ſūt in 3ª ſpē rl'e. d.

E Qualitas qre ē? Qualitas foralit̃ ē: qꝛ ſuū ſbm ē/ hñs exñtiā ꝛ agentiā. vt ſanitas q̄ ideo ē qꝛ ſuū ſbm ſanū ē. ꝛ corrūpere qd eſt qꝛ corruptio ē. ꝛ ſic de reliqs. Finalr xͦo eſt qlitas vt ſuum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ſbm agere poſſit.ſicut caliditas q̄ eſt vt ignis calefacere poſſit.⁊
¶Qualitas q̄nta ⁊ q̄lis ē? Rñdm eſt ꝙ due (hoc pꝫ in rl'a.e. F
ſunt q̄litates.altera ꝓpria altera appropriata. Qualitas ꝓpria G
ꝯtinue ē.ſic caliditas ignis.et ea q̄litas inſtātanea ē rōne q̄ntita
tis ꝯtinue. Qualitas vo approꝛiata ꝑfuſa ē ſucceſſiue in diſcre=
tas q̄ntitates.vt caliditas aeris.aque.et terre.piperis.cynnamo
mi.⁊ reliquoꝝ elemētatoꝝ.vt in rl'a.f.demōſtratū eſt.
¶Qualitas q̄n ē? Qualitas natural' ⁊ ꝓpria ſemꝑ ineſt.vt mo= H
tus celi q̄ inſepabil' extat a ſuo ſbto.Qualitas vo appropriata ſuc
ceſſiua ē ⁊ tēpoꝛanea.vt caliditas aq̄ que q̄nq̄ȝ ipi inheret:q̄nq̄ȝ
non.⁊ hō q̄ q̄nq̄ȝ bonꝰ ē q̄nq̄ȝ malus.vt in rl'a.h.ſigni.ē.
¶Qualitas vbi ē? Qualitas ē in ſuo ſbto.vt caliditas in igne. I
albedo in albo.ſanitas in ſano.Eſt etiā q̄litas in actu.ſic calefa=
cere/currere ⁊c̄.vt patet ꝑ regulam.i.
¶Qualitas q̄uo ē? Qualitas eſt ſcd̄m modū quē hꝫ ſuum ſbm: K
modus eni ſbti modū cāt q̄litatis.vt ignis q̄ modū hꝫ igniendi.
rōne cuiꝰ cū ſua ꝓpria q̄litate ſuā ꝓpriā maťiaȝ q̄lificat/ipaȝ q̄li
tatē in actionē deducendo/inq̄ꝫtū ē agens ꝑ ſuā formā: ⁊ in paſ
ſionem/inq̄ꝫtū ē patiēs ꝑ ſuā maťiā.vt ꝑ rl'am.k.ſigni.ē.
¶Qualitas cū quo ē? Qualitas ē cū ſuis ſpēbꝰ ⁊ cū ſbto in quo K
eſt ſine quibꝰ eē nō pōt. Eſt etiā cū actōe ſbti actiua.ſic caliditas
ignis q̄ ē actiua q̄n ignis aquā calefacit. ⁊ paſſiua in paſſiōe ſbti
in quo ē.ſic frigiditas aq̄ que paſſiua ē:q̄n ignis ſuū ſbm calefa=
cit.⁊ hoc ꝑ rl'am.k.ſigni.ē. ¶Per ea q̄ dicta ſūt de q̄litate ſerua
to ordine ſuprapoſito/poterit natural'/ſiue logicus ea inueſtiga
re ⁊ reperire:que de qualitate dici poſſunt.

¶De relatione. Capi.iiij.

Utrum aliq̄ relatio ſit ſbalis? Et dicimꝰ ꝙ ſic. vt in B
deo in quo ē relatio ſbalis int̄ p̄rem ⁊ filium ⁊ ſpm̄
ſanctū.et in ſuo intellectu ⁊ reliq̄s diuis rōnibus.
in quo q̄dē intellectu ſe hn̄t relatiue ſbal'r itellectiuꝰ
blis.et gere. Simil'r ⁊ in rebꝰ creatis.vt i ſba ignis
in quo ſe hn̄t relatiue ſbal'r forma ⁊ maťia ⁊ in intellectu intelli=
gens bl'e.et gere.et hoc patet per regulam.b.
¶Relatio q̄d ē? Relatio eſt foꝛa pluralitatē neceſſariā indicās. C
vt ea/q̄ eſt inter p̄rem ⁊ filiuȝ.añs ⁊ ꝯñs ⁊c̄.q̄d ꝓbat ia ſpēs rl'e
e. Relatio iteꝝ hꝫ in ſe relatiuū referibile et referre ſibi coeentia

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ſta. vt in ſba in qua conſiſtit relatio ꝑ ſbatiuū bl'e. et erre. et in bonitate ꝑ bonificatiuū bl'e. et are. ꝛc. vt pʒ ꝑ 2. ſpēʒ rl'e. c. Relatio adhuc ē in ſbto indicās exñiā ipiꝰ ꝛ agentiā. vt in igne in quo ꝑ formā ꝛ matiā eſt indicās eēntiā: ꝛ ꝑ ignificationē ꝛ calefactionem actū ipſius eēntie. vt ꝑ. 3. ſpēm rl'e. d. ſig. ē. Relatio iterū ea forma ē q̄ indicātiam hʒ in ſbto. vt fumꝰ in igne. ꝛ infirmitas in corruptiuo bl'i. et cre. ꝛc. quod ꝓbatū ē ꝑ. 4. ſpēm regule. c

D ¶ Relatio de quo ē? Relatio ē de ſeipſa inq̄ʒtū ē genꝰ ꝛ prinᵐ primitiuū. vt in. 1ª ſpē regule. d. Relatio p̄terea eſt de ſuis primis prinᵢˢ ſibi coeſſentialibꝰ. vʒ de actōe ꝛ paſſiōe/maioritate ꝛ minoritate/medietate ꝛ eq̄litate. ꝛ ita de reliq̄s. vt pʒ in. 2ª. ſpē rl'e d. Relatio itē ſubdita ē ei ſbto in quo ē. vt ſilitudo ſilato. ꝛ relatio (vt actūs eſt) ſubdita ē relationi ſbali. vt calefactiuū calefactibile ꝛ calefacere ignificatio bl'i. et are. vt ꝑ. 3. ſpēm rl'e. d. ſig. ē.

E ¶ Relatio q̄re ē? Relatio ē: qꝛ ſua cā ē/eam ipſam influēs. ſicut dies q̄ iō ē/qꝛ ſol ē. Cauſa v̄o actiōis ꝛ paſſiōis acn̄taliū actio ē ꝛ paſſio ſbales. qd̄ manifeſtū ē ꝑ. 1. ſpēm rl'e. e. Relatio p̄terea eſt vt finis ſeq̄tur rer ꝑ agētiā exiſtentiū. veluti agētis ꝛ agibilis: q̄ ſine agere quietē hr̄e nō poſſent. vt in. 2. ſpē regula. e.

F ¶ Relatio q̄nta ē? Relatio ē q̄nta duobꝰ mōis. dualitate ꝛ ternalitate. Dualitate vt pr̄ ꝛ filiꝰ. actio ꝛ paſſio. abſtractū ꝛ ꝯcretū ꝛ ſic de ꝯſilibꝰ. Ternalitate v̄o ſic intellectiuū. bl'e. et gere. poſſificatiuū bl'e. et are. calefactiuū bl'e et calefacere ꝛ reliq̄. Relatio aūt inq̄ʒtū genꝰ ē/eſt q̄nta ꝯtinue inq̄ʒtū v̄o ipſam dr̄a ꝛ proprietas intrāt: duas hʒ q̄ntitates diſcretas. vt actio q̄ vnā hʒ q̄ntitatē ꝛ paſſio aliā. qd̄ ꝑ regulam. f. ſigni. eſt.

G ¶ Relatio q̄lis ē? Relatio ē q̄lis ꝓprie ꝛ appropriate. Proprie vt actio et paſſio. for̄a ꝛ matia q̄bꝰ ſbm relatiōis ꝯſtat. Appropriate v̄o ſic calefactiuū bl'e. et ere. et ea appropriata ꝛ acn̄talis relatio ad ſbam ignis applicabilis ē. ſilr̄ ꝛ ad acris/inq̄ʒtū acr ꝑ ignem extat calefactibilis et in calefaciendo aquā calefactiuꝰ. ꝛ ad aquā calidā: q̄ calefactiua ē calefaciēdo carnes: ꝛ calefactibilis/inq̄ʒtū ꝑ ignē ꝛ acrē calida efficit. vt ꝑ rl'am. g. manifeſtū eſt.

H ¶ Relatio q̄ñ ē? Relatio ē q̄ñ ſuū ſbm ē exñs ſiue agēs. vt actio ꝛ paſſio ſbales q̄ inſtātanee exñt in tp̄e/ſbm ꝯſtituētes. Sʒ inq̄ʒtū ſba eſt agēs/relatio extat ſucceſſiue i tp̄e. vt generās bl'e. et are. mouens bl'e. et ere. vt per regulā. h. ſigni. eſt.

I ¶ Relatio vbi ē? Relatio ē in ſuo ſbto ꝑ vnuʒ moᵐ: ꝛ extra ſbm

(c) 2006 Ministerio de Cultura

per alium. In ſbto vt in bonitate bonitatiuū bl'e.et are.que ſūt de eius eēntia. Extra ſbm xͦo ſic inter pr̄em ⁊ filiū. ⁊ inter ignē qui eſt calefactiuus: ⁊ aquā q̄ eſt calefactibilis. ⁊ martellū q̄ hꝫ actionē ⁊ clauū q̄ hꝫ paſſionē ⁊c̄. vt ꝑ rl'a.i.ſigni.eſt.

¶ Relatio qūo ē: Relatio ē ſcōm cū modū: ꝑ quē ſe hn̄t ſue partes ipi coeſſentiales. vt in gn̄atōe generās modū hꝫ actiuū mouētē cū fo'a materiā ad paciendū: vt genitū ſeq̄tur q̄ ē finis. ⁊ ſic de actiōe martelli ⁊ paſſiōe claui: q̄ ꝑ motū manus ad martellū ⁊ ad clauū exn̄t. ſimil'r vt equus/qui modum hꝫ mouendi ſeipm ex quo actio ſequit' ⁊ paſſio. vt per rl'am.k.ſigni.eſt. K

¶ Relatio cū quo ē: Relatio eſt cū ſuis primis prin^{is} ſibi coeſſentialibꝰ. Nā vt dictio eſt cū ſuis ſyllabis. ꝓpoſitio cū ſuis dictionibus. ſyll'us cū ſuis ꝓpoſitionibꝰ: ita ⁊ relatio cū ſuis ptibus ſubiectiuis: q̄ ſunt pr̄ ⁊ filius. calefactiuū bl'e. ⁊ ere. ⁊c̄. vt pꝫ per rl'am.k. ¶ Dictū eſt de relatiōe ⁊ data ē de ipa doctrina: ꝑ quam reſpōderi pōt ⁊ q̄dem recte q̄ſtionibꝰ factis de relatione. K

¶ De actione. Cap.v.

Utrum actio ⁊ forma in ſbto in quo exiſtūt cōuertant': Rn̄o^m eſt ꝙ actionum alia eſt primitiua alia ſcd'aria. Primitia ſbalis ē ſiue ſbantiatia q̄ cum ſe ipſa ⁊ cū ſua propria materia ꝯſtituit gn̄alē ſbā/ ex forma ⁊ materia ſbalibus cōpoſitā. ⁊ talis actio cum ſua eadē forma ē ꝯuertibilis. Actio xͦo ſcd'aria q̄ eſt actus prime forme in gn̄e acn̄tis poſita/cū forma conuertitur acn̄tali. vt caliditas que ꝯuertibilis ē cū ſua actiōe: hoc eſt cū ſua actiuitate. ⁊ hoc per rl'am.b.ſigni. De ſbali ⁊ acn̄tali actiōe hec iunctim dixiſſe ſit ſatis. nūc ſeorſū de acn̄tali maxie q̄dē erit ſermo. B

¶ Actio q̄d ē: Actio ē fo'a cū qua agēs agit i ſbto. vt ignis q̄ in ſbto calefacto agit cū caliditate. Sꝫ eiuſmōi actio nō hꝫ i ſe actionatiuū bl'e.et are. cū hec nō de ſuo: ſꝫ de gn̄e ſbe ſint. vt ſig.ē ſuꝑ vn̄ hitꝰ eoꝝ ē ꝑ acn̄s. Actio q̄dē acn̄talis ē in ſbto actiā cum ſit actꝰ ſbalis actiōis. Et hꝫ ī ſbo ī quo exiſtit ſuū eē ⁊ ſuū actionar' C

¶ Actio de quo ē: Actio ē de ſe reſpectu ſui gn̄is. ⁊ nō hꝫ d̄ quo ſit matial'r cū ſit fo'a ſimplex acn̄al'. Actio itē poſſeſſiue ſubdita ē actōi ſbali/cui iſtru^m ē. cū quo agit. vt ꝑ rl'aꝫ (vt ꝑ rl'aꝫ.c.ſig.ē. D

¶ Actio q̄re ē: Actio fo'al'r ē: q' ſua cā ē/vꝫ actio ſbal'. Actio aūt q̄ ē effectꝰ/eſt ꝓpt' finē ſue cauſe. vt caliditas ignis q̄ iō eſt: vt ignis cū ipa calefaciat calefactibl'e. vt ꝑ rl'aꝫ.e.ſig.eſt. (d.ſig.ē E

c

(c) 2006 Ministerio de Cultura

F ¶ Actio quanta eſt? Cui recte rńdetur. ꝙ actio eſt duplex. alia ſbal'. alia [illegible] acñtal' (vt ſupra de ipis dcm̄ eſt) Actio ſbalis ē cō tinua ꝑ eēntiā: acñtalis xͦ ē diffuſa ſuccue ꝑ diſcretas q̄titates. vt caliditas ignis in aerē/aquā/terrā/hoīez. piper. ⁊ reliq̄. vt in

G ¶ Actio q̄lis ē? Actio hꝫ duas ſpēs vꝫ ꝓpriā ⁊ ap= (rl'a. f. pꝫ. propriatā. Propria ē ſic̄ actio q̄litatis ignis q̄ ꝓpria ē ipſi igni. Appropriata xͦ iteꝝ ē duplex vꝫ naturalis ⁊ artificial'. natura lis ſic̄ actio quā hꝫ ignis ꝑ ſiccitatē ī aere. aqua. hoīe. pipere. ⁊c̄. Artiſicialis vt ea quā faber hꝫ in clauo. dn̄s in ſeruo ⁊ reliq̄. vt

H ¶ Actio qn̄ ē? Actio eſt qn̄ ſuū ſbm̄ eſt ſine quo (ꝑ rl'aꝫ. g. ſig. ē exiſtere nō pōt. vt caliditas q̄ ē qn̄ ignis ē. ⁊ hec actio ꝯtinua et inſtātanea ē ī tpe. Eſt aūt ⁊ alia actio ī tpe ſucceſſiue qn̄ agēs a git ī ſbto. vt ignis ī aq̄ ī hoīe ⁊c̄. et faber ī clauo. vt ꝑ rl'aꝫ. h. ſig. ē

I ¶ Actio vbi ē? Actio ē ī ſbto. ſic̄ foꝛa ī ma'ia ī qua agit/ipi cōicā do ⁊ dādo eē cū ſuis ꝓprijs acñtib⁹ ī gn̄ali ſbaꝯſtituta ex ſua ſba li foꝛa ⁊ ma'ia collocatis/⁊ſuſtētatis: veluti ī ſba ignis ī q̄ exn̄t/ q̄litas q̄ntitas /relatio ⁊ hmōi. Actio adhuc ē in actu ſbe. ſic̄ ca liditas ignis ī calefacer̄ ⁊ ī calefactibili. ⁊ actio fabri in actu fa bricādi qn̄ clauū deducit in actu. vt in regula. i. monſtratuꝫ eſt.

K ¶ Actio q̄uo ē? Actio ſcdaria hꝫ modū eēndi ſcd̄m mom actōis ſbalis: cū modus ſecūdari⁹ ſit effectus: ⁊ primari⁹ ſua cā vt ſba ignis q̄ ſcd̄m mom quē hꝫ exiſtēdo: qꝺ ꝑ ſbalē foꝛam ⁊ materiaꝫ eſt: influit ſilitudinarie mom ſcdariū ꝑ quē ignis mom hꝫ cū alijs elemētis ⁊ acñtib⁹ agēdi in ſbto elemētato: qꝺ ꝑ rl'am. k. ſig. ē.

K ¶ Actio cū quo ē? Actio ſcdaria eſt cū priniis ſue cauſe. q̄ vꝫ cā cū ſuis priniis cāt prina ſcdaria cū q̄b⁹ ꝯſtat ipa actio ſcdaria. vt ī ſba ignis ī q̄ actio caliditatis ē cū calefactio bl'i. ⁊ ere: q̄ cū igni ficatio bl'i. et are. exn̄t. vt etiā pꝫ ī rl'a. k. ¶ Per ea q̄ de actōe dcā ſūt ⁊ q̄dē p. 10. rl'as gn̄ales diſcurſa docet tā logic⁹ q̄ʒ natal' q̄ſtio nes ſoluer̄ ⁊ dubitatōes q̄ fieri poſſūt de actōe. Sꝫ cū actio ⁊ paſ ſio relatie ſe hēant q̄cq̄d dcm̄ ē de actōe recte ecōtrario intelligi pōt de paſſiōe. vn̄ ocioſū eēt ⁊ ſuphabūdās āpli⁹ ꝺ ipa diſſerere.

¶ De habitu. Cap: vj.

B V Trum ī roſa vegetatīa ſit hit⁹ coꝛpis? Et dicim⁹ ꝙ ſic. q2 roſa ſba ē de foꝛa ⁊ ma'ia elemētoꝝ ꝯpoſita ⁊ ꝑ vegetatiaꝫ ſibi ꝯiūctā in ſpē vegetati deducta. vn̄ roſa ſic ē ſba vegetata/vt leo ſba ſenſata. Qꝺ ꝺ fieri nō poſſꝫ/ſi vegetatīa nō eēt hit⁹ coꝛpoꝛe⁹ ī ſuo ſbto/nō occupās

(c) 2006 Ministerio de Cultura

locū: cū nō ſit hītꝰ lineatꝰ ſcđm ſuū genꝰ ſicͭ naťa q̄ ī ſuo naťato
quoad ſe nec lineata exiſtit nec figurata. ⁊ hoc pꝫ ꝑ regulā. b.
¶ Hītꝰ qd ē: Hītus ē ens hītuās ſbm in quo ē. vt naťa q̄ hītuat C
naťatū bonitas bonū. iuſtitia iuſtū. ⁊ ſic de reliq̄s. Hītꝰ etiā hꝫ ī
ſe hītuās bl'e. et are. vt iuſtitia iuſtificās bl'e. et are. ⁊ pānꝰ capu
tiū / chlamydē / ⁊ tunicā. Hītꝰ itē eſt ī ſbo ī quo ē agēs. ſicͭ intelle
ctus ī ſuo ꝓprio ītelligibili hītuat ſpēs ꝑegrinas / inq̄tū ipas fa
cit ītelligibiles. Hītꝰ iteꝝ hꝫ in ſbo ī quo ē ſbti ſilitudinē. vt cali
ditas calidi. caſtitas caſti. cuculla monachi. vt ꝑ rl'aꝫ. c. ſig. eſt.
¶ Hītꝰ de quo ē: Hītꝰ eſt de ſeipo eo ꝙ genꝰ ē. Hītꝰ ꝑterea eſt D
de hītuatio bl'i. are. inq̄tū ē ſilitudo ſui ſbti ab ipo ſbto influxa ꝑ
acn̄s. vt hītꝰ caliditatis diffuſus ī calefactio bl'i. et ere. ſuſtētatis
ī ſignificatio bl'i. et are. Hītꝰ itē extrīſecus ſubditꝰ ē hītui ītrinſe
co. vt hītꝰ logical' q̄ ſubditꝰ ē hītui ītellectꝰ naťali. ⁊ hoc pꝫ ī rl'a.
¶ Hītꝰ q̄re ē: Hītꝰ ē. q2 ſua cā ē ſicͭ dīa ⁊ ꝓprietas q̄ naturā (d. E
hītuāt / ipam diſtinguēdo ⁊ appropriādo ex naturāte bl'i. ⁊ are.
Hitus ꝑterea ꝓpter finē eſt. vt ꝑ ipm ſba indicata ſit ⁊ cognita.
vt ignis ꝑ caliditatē. monachus ꝑ cucullā. currere ꝑ curſuꝫ ⁊c. ⁊
¶ Hitus q̄ntus ē: Hītꝰ hꝫ duas ſpēs ꝑ vnam hꝫ (hoc pꝫ ī rl'a. e. F
q̄titatē ꝯtinuā: ſicͭ pānus colorē. ꝑ aliā vͦ quātitatē diſcretā. vt
pānus diuiſionē in tunicā / chlamidē / cappā ⁊ hmōi. Adhuc hi
tuū aliꝰ extrīſecus aliꝰ intrīſecus (vt ꝓprie dcm̄ eſt) et hoc pꝫ in
¶ Hitus q̄lis ē: Hītꝰ duas hꝫ ſpēs. ꝑ vnā ē ꝓpriꝰ: ꝑ aliā (rl'a. f. G
appropriatꝰ. Propriꝰ. vt ītellectꝰ q̄ hꝫ ꝓpriuꝫ hītū ⁊ naturalē.
Appropriatꝰ vͦ vt idē intellectꝰ q̄ appropriat ſibi hītū imagi=
nādi ⁊ ſentiēdi: q̄n intelligit res imaginabiles ⁊ ſenſibiles: q̄s ī
telligibiles facit ī ſuo ꝓprio ſibi cocētiali ⁊ ſbali hītu. vt ignis
qui in ſuo hītu ignibili hītꝰ multiplicat appropriatos: q̄ ꝑ acn̄s
de gn̄e caliditatis exn̄t. eo ꝙ ſunt calidi ſbti. ⁊ ſic de hītibus arti
um liberaliū ⁊ mechanicaꝝ ⁊c. vt per rl'am. g. ſig. eſt.
¶ Habitus q̄n ē: Hītꝰ eſt q̄n ſuū ſbm ē. ⁊ ē in tpe tribꝰ modis. H
Nā aliꝰ hītꝰ eſt in poᵃ. vt hītꝰ dialecticus: q̄ in grāmatico ī poᵃ
eſt. Aliꝰ vͦ in actu. vꝫ cū logicꝰ ipe dialecticā docet: q̄ quidem
hītus practicus recte q̄dē noīari ſolet. Aliꝰ eſt hītꝰ theoricus. ſ.
cū dialecticus ipe rhetoricam legit. ⁊ hoc pꝫ in rl'a. h.
¶ Hitus vbi ē: Hitus ē in ſbto in quo ē. ⁊ hoc dupl'r. vꝫ intrīſece I
⁊ extrīſece. Intrīſece vt ſcia in mēte ⁊ naťa in naťato. Extrinſe
ce vͦ vt hitus practicus in mechanicis. vt in rl'a. i. ſig. eſt.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

k ¶Habitus quō ē? Hbit⁹ ē p modū dſe ꝛ ꝓprietatis (q̄ rex ecētī as itrāt) diſtiguēdo ꝛ approprīādo. veluti ī naſa ſbti ī quo ē: q̄ p dſam ꝯſiſtit vno mō in naturāte: alio mō ī naſato: alio in are. In naturāte q̄dē ꝓprietas ponit ꝓpriā actiuitatē naſalē. in naſabli aūt ꝓpriā paſſibilitatē. ī naſare xo ꝓpriū agere. ꝛ ex his trib⁹ ꝓ cedit hit⁹ nālis. vt hit⁹ triāgularis q̄ egreſſus ē a lineis ꝛ āgulis trianguli. qđ pꝫ in regula. b. ꝛ in regula. k. notatum eſt.

k ¶Hit⁹ cū quo ē? Hit⁹ ē cū ſuis pris prinⁱⁱˢ cātiuis: vꝫ cū efficiē ti/ maſia/ foſa/ ꝛ fine. Cū efficiēti ſic itellꝰs q̄ ē hituās addiſcēdo maſial'r vt pān⁹ ex quo ꝛ cū quo ſartor efficit pl'es hit⁹. vt puta tunicā/ cappā/ ꝛc̄. Foſal'r vt itell's q̄ ī ſuo ꝓprio itelligibili roſaꝫ ꝛ lapidē hituat/ inq̄tū ipas fac̄ exiſtere intelligibiles. Final'r ve lut idē intellect⁹ q̄ ſe hituat obiectiē de ſenſitio ꝛ imaginabli: vt cū ipis ſiat practic⁹/ ſeipm̄ itelligēdo. ꝛ ea q̄ ſenſibilia ſūt ꝛ ima ginabilia. ꝛ hoc ī rl'a. k. ſig. ē. ¶Dixim⁹ de hitu ꝛ dat⁹ ē mod⁹ ꝑ quē nālis/ ſiue logic⁹ cognoſcer̄ pōt dubia: q̄ oriri pūt circa hitū.

¶De ſitu. Cap. viij.

b Utrū ſenſitia ī ſbo ī quo ē/ ſituata ſit p lineas ſibi co eēntiales? Et dicim⁹ ꝙ nō. qꝛ ſi ſic: eēt p ſe corp⁹ lō gū/ latū/ ꝛ pſūdū: ꝛ occuparet locū ſbti ī quo ē. aut maſial'r eēt diuiſibl'is ꝛ miſcibil'. qđ ē ipoˡᵉ. vt pꝫ p

c ¶Sit⁹ q̄d ē? Sit⁹ ē ens rex ſituatiōeꝫ īdicās. vt ſit⁹ ciui (rl'aꝫ. b tatis: q̄ aſſituatōeꝫ īdicat domox/ vicox ꝛc̄. Sit⁹ hꝫ ī ſe p acn̄s ſi tuatiuū bl'e. et are. inq̄tū de ſe īduit hec tria: ī qb⁹ eēntia ipox ē ſituata ꝛ ꝑ⁹. veluti ſba ī ſibi coeēntialib⁹ ꝯcretis. Sit⁹ adhuc ē ī ſbto ſituās ipꝫ de ſeipō: ſic̄ color ī colorato ī q̄ extat ſituat⁹. Sit⁹ itē hꝫ ī ſbo ī quo ē ſeipm̄: cuꝫ ſine ſbo eē nō poſſit. ꝛ hoc pꝫ ī rl'a. c.

d ¶Situs de quo ē? Situs ē de ſeipō/ vt ſit prinᵐ vl'e. Situs itē eſt de ſituabilib⁹/ inq̄tuꝫ ipa ita exn̄t iduta ꝛ figurata de ſitu: ſic hituabilia de hitu. Situs etiā ita ē ſubdit⁹ ſuo ſbto: ſicut agen ti ſubditur inſtrumentum. vt in regula. d. ſigni. eſt.

e ¶Sit⁹ q̄re ē? Sit⁹ ē qꝛ ſuū ſbm̄ teriatū ꝛ figuratū ē. vt ſit⁹ hoīs leonis/ turris/ ꝛ reliquox hmōi. Sit⁹ adhuc iō ē vt ſba ex ipo ſit iduta ꝛ agens agere poſſit in ſbto. vt ſigni. in regula. e.

f ¶Sit⁹ q̄t⁹ ē? Sit⁹ ē q̄t⁹/ duob⁹ mōis. vꝫ ꝯtinue ꝛ diſcᵗᵉ. ꝯtinue vt ſit⁹ vl'is ī q̄ ſba mūdi ſituᵗᵃ ē ꝛ ſba hoīs. leōis ꝛc̄. ī qb⁹ ſba ꝯtinue ſituat̄. Diſcrete xo vt ī triāgl'o q̄drāgl'o/ ꝛ circl'o ī qb⁹ q̄titas ē

(c) 2006 Ministerio de Cultura

diſcreta ⁊ per ꝯſequens ſitus diſcretus: quod pꝫ in regula.f.
¶Sit⁹ ꝗlis ē? Sit⁹ ē ꝗlis duob⁹ mõis ꝓprie ⁊ appropriate. Pro G
prie. vt bonas ꝗ aſſituata ē ĩ ſuo ꝓprio bonificatio bli.et are. ⁊ na
tura ĩ ſuo ꝓprio naturatio.bli.et are. ⁊ hõ ĩ ſuo ſitu. Appropria
te vo ſic caliditas ĩ aq̃.ſcia ĩ intellectu et ſic de reliq̃s. vt p rlã.g.
¶Sit⁹ qñ ē? Sit⁹ ē qñ ſuũ ſbm ē.eo ꝙ ĩ ipo hꝫ ſuũ eē.ex (ſig.ẽ H
quo fit/ꝙ ſitus eſt in tpe inſtantaneo qñ eius ſbm nõ ē in motu:
vt nauis exñs in ſtatiõe/vel portu. Sꝫ qñ mota exiſtit in mari/
eius ſitus extat in tpe ſucceſſiue. vt p rlam.h.ſigni.eſt.
¶Situs vbi ē? Situs eſt in ſuo ſbto. vt caliditas in igne. ⁊ ſit⁹ I
triãguli in lineis ⁊ angulis ipi⁹ triãguli. ⁊ ſitus aĩe ⁊ corpis in
hoie. ⁊ ſitus turris in ſuo colore figura ⁊ ſupficie. ⁊ mot⁹ in mo
tiuo bli. ⁊ mouere: ⁊ ſic de reliq̃s. qð in rla.i.figu.eſt.
¶Situs q̃uo ē? Situs ē ſcðm modũ ſui ſbti: p quẽ hꝫ ſuũ eē: cũ K
modus ſituatiõis ꝯñiam habeat ad modũ ſbti. vt pꝫ in rla.k.
¶Sit⁹ cũ quo ē? Sit⁹ ē cũ ſuis primis priniis. vt arbor ꝗ ſituata K
eſt cũ aſſituatõe elemẽtatiẽ ⁊ vegetatiẽ. ⁊ leo cũ elementatiã ve
getatiã ⁊ ſenſitiã. ⁊ ſic de reliq̃s. qð etiã pꝫ ĩ rla.k. ¶Dictũ ē de
ſitu. ⁊ data eſt doctrina p quaꝫ de ipo poſſumus habere noticiã.

¶De tempore. Cap. viij

VTrum tempus ſit diuiſibile? Et rñom eſt diſtiguẽ B
do. vꝫ ꝙ tempus quoad ſe eſt indiuiſibile: cum ſit
acñs: ſꝫ inq̃ʒtuʒ ſba exiſtit in tẽpore: tẽpus diuiſibi
le eſt rõne motus ipius ſbe. ſicut ſol qui per motuꝫ
multiplicat momẽta horas/dies/ ⁊ ãnos ſucceſſiue
¶Tps qd ē? Tps eſt ens cũ quo magis pti (vt figurat in rla.b C
cipat mot⁹/ꝙ̃ cũ alio acñte. Tps hꝫ ĩ ſe ĩmoble ⁊ moble. Jmmo
bile ſic ē motus celi ꝗ ĩmutabilis ē de loco ad locum/quoad ſe.
Mobile vo/ſic ſaturn⁹ in quo tps ē moble de vno ſigno in alið
ſucceue. eodẽ mõ de gñabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹. Tps adhuc ē in
alio. vꝫ in ſbto tanq̃ꝫ diſpoſitio ſiue mediũ: p qð ſbm moble ē: eo
ꝙ ſine tpe moble nõ eēt. Tps ēt hꝫ ĩ ſbo mobilitatẽ velut nauta
dormiẽs vel ſedens in naui. vt in regula.c.ſig.eſt.
¶Tẽpus de quo ē? Tps ē de ſeipo inq̃ʒtuꝫ ē prinm gñale. Tps D
etiã ē de motiuitate mobiitate ⁊ mouere. eo ꝙ tps ĩ ſbto (vt ſu=
pradixim⁹) extat moble. Tps ꝑterea ſbditũ ē ſbo. eo ꝙ ei⁹ diſpo
ſitõ ē/iq̃ʒtũ ſbm ſine tpe moueri nõ põt. qð p rlaꝫ.d.ſig.eſt.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

E ¶Tempus quare eſt? Tempus eſt/q2 ſua cauſa eſt. velut ſol
qui per ſuam preſentiaz dies multiplicat: per abſentiaz vero no
ctes. Tempus itez eſt vt entia ſint mobilia: quod fieri nō poſſꝫ
ſine tempore. ⁊ hoc patet in regula. e.

F ¶Tempus quantū eſt? Tempus eſt quantum duobus mōis.
Primus modus ē inſtātaneus ⁊ ꝯtinuus. vt mot⁹ octaue ſphe-
re/q̄ eſt inſtātaneus: et cōtinuus. Secūdus mod⁹ ē ſucceſſiu⁹
⁊ diſcret⁹/multiplicando mot⁹ inferiores/alterādo/augmētan
do/tranſeundo. vt per regulam. f. ſignifi. eſt.

G ¶Tēpus q̄le ē? Tp̄s ē q̄le ꝓprie ꝑ ꝯtinuitatē vt in motu ſolis:
⁊ appropriate ꝑ ſucceſſionē: vt in motu gn̄abiliū ⁊ corruptibiliū

H ¶Tēpus vbi ē? Tp̄s ē in loco. vꝫ in ſbto (vt ſig. ē in rl'a. g.
duob⁹ mōis. Cōtinue/vt in loco ſbe mundi in quo tp̄s ſic extat
ꝯtinue locatū: ſic locus in tp̄e ſbe mūdi extat ꝯtinue tēporificat⁹
Succeſſiue vo ſic tēpus qd̄ ſucceſſiue extat mobile ꝑ acūs. velut
ſba ſolis de vno loco in aliū ꝓgrediēs cāt dies: faber clauos/et
reliqua hmōi. vt in regula. i. notatum eſt.

K ¶Tēpus quō ē? Tp̄s eſt ꝑ illū modū per quē hꝫ in ſbto ſuū eē:
⁊ per quē ſbm tēporificatū ē ꝑ tp̄s. qd̄ in rl'a. k. notatum eſt.

K ¶Tēpus cū quo ē? Tp̄s eſt cuꝫ ſuis primis prinūs. cū qb⁹ ſuc
ceſſiue ꝯſiſtit in motu ſbti: vt ſba ſolis/q̄ cū ſua ꝓpria mobilita-
te: ⁊ ſua ꝓpria bonitate/magne/ꝟtute/⁊ reliq̄s ꝓprietatib⁹ ſibi
coeēntialib⁹ mouet inferiora ⁊ cū tp̄e ſucceſſiue/generādo/cor-
rūpendo/et augmētādo in ſbto actū q̄litatis ipſius ſbti. velut in
igne in quo multiplicat calorē in eſtate: ⁊ in aqua frigiditatē in
hyeme. Tempus adhuc extat ꝯtinue cū ſuo ſbto vꝫ ſba mūdi ſi
ne quo eē nō pōt. qd̄ etiam ſigni. in rl'a. k. ¶Dictum eſt de tp̄e/⁊
per hoc qd̄ de ipo dictuꝫ ē omnes q̄ſtiones remanent ſolubiles:
que fieri pn̄t de tempore.

¶De loco. Cap. ix

B Vtrum locus ſit ens ꝯtinue inter ꝯtinens ⁊ ꝯtētū?
Et dicim⁹ ꝙ ſic. locus eīn prinm eſt gn̄ale propter
qd̄ entia exn̄t locabilia: qd̄ eſſe nō poſſet prinm gn̄a
le/niſi eſſet ens cōe int' locās ⁊ locatū. qd̄ ꝑ rl'aꝫ. b.

C ¶Locus qd eſt? Locus ē ens ꝑ qd̄ vnuꝫ (ſig. ē.
corpus in alio extat locabile: vel vna pars corpis in alia. vt per
primā ſpēm rl'e. c. et in regula. b. et. k. ſigni. eſt. Locus etiaꝫ hꝫ

(c) 2006 Ministerio de Cultura

in ſe locatiȝ vle.et are. q̄ ſunt de eẽntia ſbti/in quo ē ſuſtẽtat⁹ lo
cus.⁊ ſbm in loco collocatū.vt pȝ in.2ª.ſpē rl'e.c. Locus pterea
eſt in ſbto ens cōe p qđ locus ptinentis ⁊ locus ptenti (q̄ ſpāles
exñt) participāt in eodez gñe.vt in.3.ſpē regule.c. notatum eſt.
Locus itē hȝ in alio vȝ in ſbto ſeipm/⁊ vtutē ⁊ actum:ſbm eñ
p locū extat locabile ⁊ p ipm de vno loco in aliū mutabile.vt in
¶Locus de quo eſt? Locus eſt de ſeipſo/vt ſit (4.ſpē rl'e.c. D
prinᵐ primitiuū:p qđ oīa exiſtāt locabilia: Locus adhuc ē de
locatio locabili.et are.ſȝ hoc diſcretiẽ ⁊ p acñs:vt p ipa diuiſibi
lis exiſtat. Locus etiā ſubdit⁹ eſt ſuo ſbto vȝ ſbe:q̄ ita locat ſe
ipam ⁊ ſuas ptes cū loco:ſic ſe hituat cū hitu.⁊ hoc pȝ in rl'a.d.
¶Locus q̄re ē? Locus eſt q̄z ſua cā eſt. Locus itē eſt vt entia E
cū loco locabilia ſint ⁊ mobilia: qđ ſine loco fieri nō poſſȝ.⁊ hoc
¶Locus q̄tus eſt? Locus eſt q̄nt⁹ duob⁹ mōis (pȝ in rl'a.e. F
continue ⁊ diſcrete:⁊ hoc p acñs.Cōtinue vt ſba mundi:q̄ con=
tinue locata ē:⁊ ſba hoīs/turris/⁊ reliquoꝝ. Diſcretiē ſic loc⁹
inter ptinens ⁊ ptētū diuiſus.vt notatū eſt in regula.f.
¶Locus q̄lis ē? Locus eſt q̄lis duob⁹ mōis pprie ⁊ appropie. G
Proprie vt ſba celi q̄ ē in ſuo pprio loco:⁊ ſba hoīs in ſuo loco
i quo eſt hō. Appropriate vō/vt ſphera ſaturni q̄ ē locata ⁊ ptē
ta in octaua ſphera.⁊ hō in camera in qua ē.⁊ ita d' alijs.vt ſig.
¶Locus qñ ē? Locus eſt qñ ſuū ſbm ē/eo q (eſt in rl'a.g. H
ſine ſbto eē non pōt.Et locus ē mobilis qñ ſuuȝ pprium ſbm de
vno loco in aliū mobile ē.vt hō de camera in aulā.⁊ ſic de hmōi
reliquis. Locus etiā in quo hō eſt hō ē in vno loco:⁊ in vno tē
pore qñ ē in camera:⁊ in alio qñ ē in aula.⁊ hoc pȝ in rl'a.h.
¶Locus vbi ē? Locus ē ptinentis ⁊ ptēti q̄ ſpecifica ſunt.vȝ lo I
cus āphore ⁊ vini.que ſunt in loco q̄ ē gen⁹.⁊ locus in quo hō
eſt hō/eſt in camera/aut in aula/aut in curſu/⁊ ita de alijs.vt p
¶Locus q̄uo ē? Locus eſt p illū moᵐ p quē ſbm (rl'az.i.ſig.ē. K
in ipo loco locabile ē.Et locus in quo hō eſt hō eſt p moᵐ inſe=
pabilē ita in ſuo pprio ſbto/ſic caliditas in igne.Et ipe loc⁹ mo
bilis eſt de vno loco in aliū/qñ ſuū ſbm ppriū de vno loco in ali
um ſe mouet.quod per rl'am.k.ſigni.eſt. K
¶Locus cū quo ē? Locus eſt cū ſuo ſbto in quo ē.⁊ ſine quo eē
non pōt:⁊ eſt cū alijs acñtib⁹ ab eo in gñe/q̄ntitate/q̄litate ⁊c.
differentibus:ſine q̄bus in ſbto eē nō pōt.qđ pȝ etiā in rl'a.k.
¶Dictuȝ eſt de loco/⁊ p ea que de ipo dicta ſunt:pōt artiſta ſol

(c) 2006 Ministerio de Cultura

niere questiones: que de loco fieri possunt. ¶Diximus de .10. pre dicamentis: ꝛ q̄ꝛ quicq̄d est/ ipis ē applicabile: doctrina, quam dedimus generalis existit.

¶De quarta distinctione q̄ est de cētū formis. Ca. j.

HEc distinctio in centū formas siue diffinitiōes diuidit. In duab⁹ aūt istaꝝ formaꝝ seruabim⁹ mom quē supra tenuim⁹: vt p̄ caꝝ exem sciat artista ꝛ reliq̄s formas p̄ decē r̄las gn̄ales supradictas discurrere. Et p̄rio dicem⁹ de p̄ria.

¶De indiuiduo.

B Vtrū (supposito q̄ de⁹ annihilaret spēm humanam) eius indiuidua remanerēt in reꝝ natura. Et dicim⁹ q̄ sic: vt significat̄ p̄ istuꝫ syll'm. Omne aial est sba. oīs hō est aīal. ergo oīs homo est sba. Vn̄ supposito q̄ annihilet̄ ꝯclusio: ipa tn̄ remaneret in poa/ habitu/ ꝛ dispositiōe p̄ p̄missas. Simil'r ꝛ hūana spēs que in aiali ꝛ in sba remaneret. ꝛ ita de suis īdiuiduis. vt p̄ r'laꝫ

C ¶Indiuiduū q̄d est: Indiuiduū est sba in qua ge= (b. sig. est.
nus ꝛ spēs q̄ete hn̄t. Exn̄t em̄/ vt indiuiduū sit. Indiuiduū etiā hꝫ in se sua prina sibi coēntialia ꝛ naturalia. vt rosa suā elemētatiuā ꝛ vegetatiuā. leo suā elementatiuā/ vegetatiuā/ sensitiuā/ ꝛ imaginatiuā. homo elementatiuā/ vegetatiuā/ sensitiuā/ imaginatiuā ꝛ rōnatiuā. Ignis suam formā ꝛ materiā: silr ꝛ sol suam formā ꝛ materiā. itē ꝛ angelus suā formam ꝛ materiā spūales.
Indiuiduū iteꝝ est in suis acūtibus p̄dominās/ ipa sustētās et applicās ad agētiā. Indiuiduū itē vnū habꝫ actionē in alio/ vt ignis in aere calefaciendo. faber in clauo. dn̄s in seruo ꝛc. ꝛ hoc

D ¶Indiuiduū de quo ē: Indiuiduū ē de seipo eo q̄ (pꝫ in r'la. c
p̄ seipm̄ existit. ꝛ dat⁹ ē ei simplex ꝛ ꝑpri⁹ nūerus. Indiuiduū tn̄ material'r de suis coēntialib⁹ prinus est ꝯstitutū. sic hō de aīa ꝛ corpe: ꝛ leo de sua foīa ꝛ maīa ꝛ sic de reliq̄s. Indiuiduū itē vnū alteri subest: vt aer q̄ igni subdit⁹ ē in calefaciēdo. mārell⁹ manui ī mouēdo. clau⁹ martello in pcutiēdo. ꝛ hoc pꝫ in r'la. d.

E ¶Indiuiduū q̄re ē: Indiuiduū foīal'r est q̄ꝛ ex suis p̄is prinus veris/ necessariys/ sibi coēntialib⁹/ sbalib⁹/ atqꝫ nālib⁹ ꝯstitutū ē: vt socrates ex aīa ꝛ corpe. leo ex sua foīa ꝛ maīa. ꝛ rel. q̄ hmōi
Indiuiduū p̄terea ē ꝑpt̄ finē: vt gen⁹ ꝛ spēs: ꝛ acūtia cūcta finē

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ad que sūt/in ipo ⁊ p ip3 attigāt ⁊ in ipo ꝯqescat. vt i rła.e.sig.ē.
¶Indiuiduū q̄tū est? Duob⁹ modis ꝯsiderari pōt q̄ntitas indi F
uidui:nā vnū idiuiduū ē qḋ cū sua spē ꝯuertibile ē. vt sba mūdi:
q̄ sup se spēz nō h3:ab alio eēn nullo mat'iali sibi supiore diriuat:
Et istud idiuiduū q̄titatē h3 ꝯtinuā/inuisibilē ⁊ inimaginabilē3:
⁊ p ea q̄ in se ꝯtinet vt puta octauā spherā/saturnū/iouē ⁊c.q̄nti
tates h3 discretas.Est ⁊ aliḋ idiuiduū sub sua spē ꝯstitutū.vt so
crates.leo ⁊c.qḋ ꝯtinuā h3 q̄ntitatē/inq̄tū ē vnū:s3 inq̄tū socra
tes ex plurib⁹ prin^{its} ꝯstituit.v3 elemētatia vegetatiua sensitia
imaginatia ⁊ rōnatia/ei⁹ quantitas diffusa ē in istis p discretas
quantitates.vt in regula.f.notatum est.
¶Indiuiduū q̄le ē? Indiuiduū ē q̄le duob⁹ mōis.v3 ꝓprie ⁊ ap G
propriate. Propriū ē illḋ qḋ i rex natura existit. vt socrates equ⁹/
canis ⁊ hmōi. Qḋ q̄dē itex ē q̄le duob⁹ mōis v3 naturałr ⁊ p acn̄s
naturałr vt socrates q̄ ē risibil':⁊ equ⁹ q̄ ē bon⁹.p acn̄s vo vt ide3
socrates p iustitiā iust⁹:⁊ equ⁹ morałr bn̄ currēs.⁊ ita de alijs.
Indiuiduū vo appropriatū/est scdm nūex.veluti in nūero de=
nario in quo decē vnitates ꝯsistūt.i cētenario cētu3 ⁊c.q̄l3 cax p
se indiuisa consistente. quod per regulam.g.signi.est.
¶Indiuiduū qn̄ est? Indiuiduū est qn̄ sua prin^{a} coeētialia si= H
ne q̄bus eē nō pōt/sūt.vt socrates q̄ tūc extat idiuiduum qn̄ sue
quiq3 po^{e} supi⁹ memorate exūt ꝯiūcte:nō aūt qn̄ diuise.aut vna
aut plures deficiūt in sbo gn̄ando/seie maris matricē femie sub
intrāte.⁊ hoc vt distinctio remaneat q̄ int' po^{am} existit ⁊ actū.qḋ
¶Indiuiduū vbi ē? Indiuiduū ē in seipo/co q (p3 in rła.h. I
ptes sbales ex q̄b⁹ est/exūt in ipo.vt socrates q̄ in seipo est hō:q̄
fuit etiā in po^{a} in matrice mulieris qn̄ aia nō erat corpi ꝯiūcta.
¶Indiuiduū q̄nō est? Indiuiduū p illū mo^{m} (vt p rła3.i.sig.ē K
est:quem indicat rła.k.nam illa rła ex^{m} extat gn̄ale omnibus
modis in indiuiduo subsistentibus.
¶Indiuiduū cū quo est? Indiuiduu3 est cū suis ꝓprijs prin^{its} K
sbalibus ⁊ acn̄talibus:sine q̄bus eē nō pōt. Indiuiduu3 p̄terea
cū alio est p viā gn̄atiōis.vt socrates cū patre ⁊ matre:⁊ cū hu=
mana spē ⁊ cum sole existit.⁊ hoc patet in regula.k.
¶Per ea que sub breuibus dicta sunt de indiuiduo/pōt artista
soluere dubia:que de ipo fieri pn̄t.

¶ De bonitate que est secūda forma. Cap.ij.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

B Vtruz in subiecto creato sit aliqua bonitas sbalis?
Et dicim⁹ q̄ sic. qm̄ si nō eēt bonitas sbalis i sbto:
sba non esset bona sbal'r per se ymo p acñs: ꝛ acñs
esset p se bonuz ꝑprie. Vñ seq̄ret q̄ acñs esset ma-
gis bonū: q̄ȝ sba. quod ē impole. Est ergo in sbto a
liqua boni^as sbalis p quā sbm sit sbal'r ꝛ natural'r bonū. ꝛ ita de
mag^ne ꝛ reliq̄s intelligitur. vt pz in regula. b.

C ¶ Bonitas q̄d est? Boni^as est id rōne cui⁹ bo^m agit bonū. ꝛ sic
bonum ē esse: ꝛ malū est non eē. Hoc ē dicere. bo^m est q̄ exñia ꝛ
agentia bonitatis sint. ꝛ ei⁹ priuatio malū est. Boni^as etiā hz
in se coeētialc sibi bonificatiuū bl'e. et are. in quib⁹ diffusa est ꝛ
sustētata: ꝛ p hec tria naturaz hz exsīdi ꝛ agēdi. Bonitas est in
sbto rō vt sbm agat bonuz per ipam. vt caliditas ē rō igni vt ꝑ
ducat calefactū. Bonitas ꝑterea hz in sbto seipaz ꝛ suā agētiā

D ¶ Bonitas de quo ē? Boni^as ē de se inq̄tū est (vt in rl'a. c. sig. ē
prin^m gn̄ale. q̄cq̄d eni est bonū per ipam ꝛ in ipa existit bonuz.
Bonitas aūt matia'l'r ē ex suis ꝑprijs cōcretis vz bonificatio
bl'i. et are. de q̄bus suū ꝯcretū cōe. s. bo^m ꝯstitutū est: cui⁹ ipa bo
nitas existit eēntia. Bon^as adhuc subdita est sbto in quo ē: eo
q̄ʒ idipm sbm est magis generale: q̄ȝ ipa bon^as. quia ex pluribus
prin^lis ꝯstitū ē. vt socrates agēs cū bonitate natural'r: seu mora

E ¶ Bonitas q̄re ē? Bon^as naturalis ē: q̄ʒ (lit ꝛ hoc sig. in rl'a. d
eius coessentialia ꝛ sbalia ꝯcreta sunt. vz boficatiuū bl'e. et are.
Bon^as aūt moralis ē q̄ʒ sua cā bona est. vz bonitas iustitie pru
dentie ꝛc. que p hoīem iustū bo^m prudētē ꝛc. exñt. Bonitas ad
huc est rōne finis/ vt entia creata bonā hēant agentiā in bonifi-
cando. vt intellectus in intelligēdo. ignis in calefaciendo. hō in
generando. edificatoꝛ dom⁹ in edificādo ꝛc. vt p rl'aȝ. e. sig. est.

F ¶ Bonitas q̄nta est? Bonitas est duplex. vz sbalis ꝛ acñalis. de
sbali dictum in prin^o hui⁹ capi. Bon^as aūt acñalis capit duob⁹
modis/ natural'r ꝛ moral'r. Natural'r sic bon^as mag^nis siue arbo
ris: que bona ē per bonitatē. moral'r ꝟo sic homo q̄ est bonus ꝑ
iustitiā. ꝛ mechanicus per artē mechanicā. Bonitas igit sba-
lis ꝯtinuā hz q̄ntitatē vt bonitas ignis/ que existit ꝯtinue in sua
sba. Acñtalis aūt bonitas per discretas q̄ntitates ꝯsistit. vt cali
ditas aeris/ aq̄/ piperis/ ꝛ hmōi. vt per rl'am. f. signi. est.

G ¶ Bonitas q̄lis est? Bon^as est q̄lis duobus mōis ꝑprie ꝛ appro
priate. Proprie vt bonitas que insepabilis ē a sba. vt in deo qui

(c) 2006 Ministerio de Cultura

per ſuam bonitatem ſbal'r eſt bonus. ⁊ ſic de bonitate angeli ⁊c̃.
Appropriate ꝟo vt bon^{as} acñtalis ỏ qua ſupi^{9} dcm̃ ē. ⁊ hoc pꝫ
¶ Bonitas qñ eſt? Bonitas tãdiu eſt q̃diu ſuũ ſbm ē: (in r'la. g H
ſine quo eſſe non põt. Eſt aũt vna bonitas q̃ alijs exñdo ⁊ agen
do longe ſupeminet: ⁊ ea eſt bonitas dĩa: que non in tp̃e ſꝫ extra
tempus exiſtit/eo qꝛ eterna eſt. hꝫ tñ actũ in tp̃e inq̃ztũ de^{9} ip̃e a
git in ſbo creato. Eſt ⁊ alia bonitas creata. ⁊ ea qñqꝫ eſt in po^{a}
⁊ non in practica: qñqꝫ ꝟo in actu ⁊ in practica ſil'. ⁊ hoc pꝫ per
¶ Bonitas vbi eſt? Bonitas ē in ſuo ſbto duob^{9} mo= (r'lam. h. I
dis/ſine quib^{9} defectĩa eēt ⁊ ip̃fecta. vꝫ eēntial'r ⁊ actual'r. hoc ē
q̃ ſuũ ſbm bonũ eſt p̱ eēntiã bon^{tis}. ⁊ bonũ qñ per bonitatē agit.
¶ Bonitas qũo ē? Bon^{as} hꝫ modũ exñdi (⁊ hoc ſig. in r'la. i. K
dupl'r p̱ ſe ⁊ per aliud. per ſe vt per ſuũ exiſtere: per aliõ ꝟo vt p̱
ſuum agere. Primus modus cãt ſcõm in ip̃m trãſmittẽs ſuas
ſimilitudĩes: ex q̃b^{9} ꝯſtituit̃. vt per r'lam. k. ſig. ē.
¶ Bonitas cũ quo eſt? Bon^{as} ſbalis eſt cum ſuis ꝓprijs ⁊ pri= K
mis prin^{tis} ſupradictis. Eſt ⁊ cũ alijs prin^{tis} gñalibus. vt cum
ptãte ſine qua eſſe non põt: cuꝫ duratiõe ꝟtute veritate ⁊ fine.
Bonitas ꝟo acñalis eſt cũ ſua cã. vꝫ cũ bon^{te} ſbali cui^{9} extat ef
fectus. quod etiã pꝫ in r'la. k. ¶ Diximus de bon^{te}. ⁊ p̱ ea q̃ dicta
ſunt de his duabus fořis vꝫ bon^{te} ⁊ indiuiduo per. 10. r'las gñā=
les diſcurſis/põt logicus ſiue naturalis ⁊ aliaꝝ foꝝaꝝ q̃ ſequũt̃:
dubia ⁊ q̃ſtiões ſoluere/ſeruando ordinem ſupradictum.
¶ Magnitudo igit̃ eſt ens rõne cui^{9} bon^{as} duratio/ſiue eterni= 3
tas ⁊c̃. ſunt mag^{a}/ambiens oẽs extremitates eēndi. Hoc ē/quic
quid eſt mag^{m}/per mag^{nem} ē mag^{m}: ſic̃ bonũ per bon^{tem}.
¶ Durõ eſt ꝓprietas. rõne cui^{9} bonitas mag^{do} ptãs ⁊c̃. durant. 4
Nam ſic̃ q̃cq̃d eſt calidũ p̱ caliditatē eſt calidũ: ita q̃cq̃d durat p̱ (duratione ē durabl'e.
¶ Poteſtas eſt id p̱ qõ bonitas mag^{do} 5
eťnitas ⁊c̃. poſſunt exiſtere ⁊ agere. Qm̃ ſine ptãte nullum ens
habere poſſet exñiam/nec agentiam.
¶ Sapia eſt ꝓprietas rõne cuius ſapiens intelligit. Hoc eſt/in 6
tellectus eſt po^{a} ſiue rõ p̱ quam intelligibile eſt/q̃cq̃d intelligit̃.
cuius figura eſt inſtinctus naturalis p̱ quē ſbe (quib^{9} intellect^{9}
non eſt ꝯiũctus) agũt natural'r. vt ignis q̃ inſtinctũ hꝫ naturaleꝫ
ad calefaciendũ aquã per aereꝫ. ⁊ arbor ad faciendum folia/ra=
mos/flores/⁊ fructus ſuo generi conſimiles.
¶ Voluntas eſt id per quod bonitas mag^{do} ⁊c̃. ſunt deſiderabi 7

(c) 2006 Ministerio de Cultura

les. Nam ſine voluntate nullum ens deſideratum eſſet neqꝫ vo
litū. cuius ſigura eſt appetitus in his rebus q̄bus volunas (que
cōpars eſt ⁊ cōꝛpalis aīe rōnali) non eſt ꝯiūcta. vt in igne q̄ ap-
petitū hꝫ ad calefaciendū. leo ad cōmedendū ⁊ coeundū. arboꝛ
ad fructificandum. ⁊ ſic de reliquis.

8 ¶ Virtus eſt origo vnionis bonitatis magnis ⁊c. id eſt bonita
te mage ⁊c. in ſbo inuicem cocūtibus ⁊ ſe de xtute hituātibꝰ ma
nant ex ipo ⁊ oriūtur actꝰ xtuoſi ex quibus ꝯſtituit iuſtitia/pru
dentia/ ⁊ reliq̄ hmōi. Et hec diffiº per actum fit ſiue ꝑ agere.

9 ¶ Veritas eſt id qđ vex eſt de bonitate magne ⁊c. Sic enī q̄cq̄d
bonū eſt/eſt bonū per bonitatē: ita quicq̄d ē vex ē vex ꝑ xitatē.

10 ¶ Gloria eſt ipſa delectatio: in qua bonas magdo ⁊c. quieſcunt.
Nā queadmom in eēntia ſiue in gn̄e bontis maluꝫ ineē nō pōt:
ita in eſſentia ſiue in gn̄e gl'e laboꝛ eſſe nō pōt nec pena.

11 ¶ Concoꝛa eſt id ꝑ qđ bonitas magdo ⁊c. in vno ⁊ in pluribus
ꝯcordāt. in vno qꝛ vnum ſbm in quo ſunt: ꝯiungūt ⁊ ꝯſtituunt.
In pluribus xo qꝛ ſe adinuicē ꝯcoꝛdāt. vt in eodē ſbto eēntialr
remaneant. ſicut q̄ttuoꝛ elementa in elemētato. aurū ⁊ argentum
in denario ⁊ ſic de reliquis.

12 ¶ Contrarias eſt quorūdam mutua reſiſtētia ꝑpter diuerſos fi
nes. Velut ignis ⁊ aq̄: que ſibi mutuo ꝯtrariāt ꝑ calidū ⁊ frigi=
dum: hō bonꝰ ⁊ hō malus ꝑ bonū agere ⁊ maluꝫ agere. ⁊ ita de (reliqs:

13 ¶ Prinm eſt id qđ ſe hꝫ ad oīa rōne alicuꝰ prioꝛita=
tis. Id eſt/oīa entia gn̄alia ſic ſunt ꝑ prinm prina. ſic bona per bo
nitatem. maga per magnitudinem.

14 ¶ Medium eſt ſbm per qđ finis influit prinº ⁊ prinm refluit fi=
ni/vtriuſqꝫ naturā ſapiens. Ideſt mediuꝫ eſt ſbm in quo prinm
⁊ finis inuicē ſibi obuiāt. rōne cuius obuiationis id ſbm edifica= (tū eſt ⁊ ꝯſtitutū

15 ¶ Finis eſt id in quo prinm quieſcit. vt boni
tas in bonificato. amoꝛ in amato. ignis ī calefacto. tunicatꝰ ī tu= (nica.

16 ¶ Maioas eſt imago immēſitatis magnis bontis ⁊c. ma
ioꝛas enī ⁊ īmēſitas magis inter ſe ꝯueniunt ⁊ cōcoꝛdant q̄ꝫ fini (tas ⁊ minoꝛitas

17 ¶ Equalitas eſt ſbm in quo finis cōcoꝛe boni
tatis magnis ⁊c. q̄eſcit. eo qꝛ ꝑ equalitatē diſtāt a minoꝛitate.

18 ¶ Minoꝛitas eſt ens circa nihil/q̄a maioas eſt circa maiꝰ eſſe.

¶ Diximus de prinijs artis gn̄alis. mō de prinijs ea ꝯſequētibꝰ (dicere ꝑponimꝰ

19 ¶ Eſſentia igit̄ eſt aliq̄d ꝯſuſuꝫ ꝯſideratū:
per quam eſſe conſiſtentiaꝫ habet. Nam ſicut bonum concretuꝫ

(c) 2006 Ministerio de Cultura

eſt ſue bonitatis q̄ eius eſſentia eſt:ita τ eē ɔcretū eſt eſſentie.

¶ Natura eſt ens proprie inter eēntiā τ eē eq̄liter ɔſiſtēs. Naʒ 20
eſſentia ꝑ naturā ad ſbm naturale ſibi τ coeēntiale ɔtrahitur :et
ſbm per naturam ad actum naturalem.

¶ Forma eſt ens/ ꝓpter qᵭ actio maxie conſiſtit. Cum extra for 21
mam nulla poſſet actio ſubſiſtere.

¶ Materia eſt ens ꝓprie τ maxime ſub paſſione conſiſtens. eo 22
ꝙ inter materiam τ paſſionem nihil mediat.

¶ Jnmobilitas ē ens de īpo^{li} hītuatū. cū in īpobl'i null⁹ motus 23

¶ Mobilitas eſt ens de poſſibili hituatū exñs. Cū (extet po^{lis} 24
poſſibile ſine mobili conuertatur cum impo^{li}.

¶ Motus ē actus a motiuitate τ mobilitate profluxus. vt mo= 25
tiuum habere poſſit motionē: et mobile paſſionem.

¶ Dubi° ē act⁹ ītellectui ɔfuſus. vt hītū credu^{tis} hr̄e poſſit affir 26

¶ Affirmatio eſt ens indicans eſſe. eo ꝙ in= (mādo vl' negādo 27
tellectus aliquid ſupponit: quādo extat affirmatiuus.

¶ Negatio ē ens indicās nō eē. Negat eñ aliqd eē in eē/illᵭ po 28

¶ Memoria eſt ens in quo intellectus τ volū= (nēs ī priuatōe 29
tas ſpēs reponūt acq̄ſitas. hic intelligēdo/illa eligendo. qᵭ ideo
ſit/quia memoria prin^{m} extat conſeruatiuum.

¶ Jntentio eſt forma cum qua logicus ſiue mathematicus ſimi 30
litudines abſtrahit a ſimilato/ ipas extra ſbm cōſiderans. vt ha
bitum poſſit acquirere logicalem.

¶ Generatio eſt ens multiplicās eſſe: ipm qʒ remonēs a nō eē. 31
eo ꝙ eē de potētia in actuale eſſe permutatur.

¶ Corruptio eſt ens eſſe diminuēs. τ ne ens/qᵭ eſt in potentia 32
ad eſſe actuale reducatur/impediēs. Et ratio eſt quia corruptio
ex habitu priuatio induta eſt τ habituata.

¶ Priuatio eſt habitus in quo eſſe denudatur a ſeipſo. Priua= 33
tio. n. mediū eſt ſine quo eſſe ad non eſſe tranſire nequit.

¶ Opinio ē act⁹ ɔfuſus affirmatōis. eo ꝙ affirmatio aſſertia nō 34

¶ Suſpitio ē actus ɔfuſus ītellect⁹ iracūdi. (ſupponit opinionē 35
eo quia iracundus cum dubitatione iudicat.

¶ Cōdi° ē ordo īter aīs τ ɔñs poſit⁹: vt ſe hēant relatiē. cū vnū 36

¶ Aīs ē prin^{m} primitiuū: qꝛ ꝑ ſe ɔſiſtit (exiſtere neq̄at ſine alio 37

¶ Cōſeq̄ns ē prin^{m} diriuatiʒ ī vltio nūero hītuatū. cuʒ poſt ipm 38

¶ Diriuatio eſt rerum ab vno multiplicatio. Nā (exiſtat nihil 39
vnum eſſe ex pluribus compoſitum ſuas ſilītudīes multiplicat.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

40 ¶Influentia eſt abundātia a ſuo prinº. vt ipm agētiā h̄re poſſit.
41 ¶Refluentia eſt a ſuo prinº attractio: qꝛ ſbm in quo reffluitur
42 ¶Abſtractum eſt altitudo ſuo concreto ſuper (indigentiā hꝫ. exiſtens: eo ꝙ ſua eſſentia eſt.

43 ¶Concretum eſt fundamentū abſtractionis. cum abſtractuꝫ dicat eſſentiam: concretum vero ſbam.

44 ¶Cauſa ē prinm primitiuū. Cū nullū ens exiſtere poſſit añ cāꝫ.

45 ¶Effectus eſt principium poſterius: quia nulla actio nec motus exiſtere valet poſt effectum.

46 ¶Occaſio ē prinm ꝯtigēs/ nō neceſſariū. eo ꝙ hītū hꝫ p̄ poſſibile.

47 ¶Simplex eſt ens denudatum a pluralitate. cum per ſuam propriam vnitatem in ſuo numero conſiſtat.

48 ¶Compoſitum eſt ens pluribus de rebus indutuꝫ. ex pluribus quippe numeris ſuus proprius numerus conſtituitur.

49 ¶Intenſitas eſt ens ſeipm indicans. cum intenſum a confuſiōe ſit remotum ⁊ prolongatum.

50 ¶Exiſtentia eſt ens a quo ꝓfluit agentia. nam exiſtentia per agentiam ſe nobilitat ⁊ exaltat.

51 ¶Agentia eſt exn̄ie principioꝝ abundantia vt quodlibet ipoꝝ ſuum proprium actum habeat.

52 ¶Figura eſt ens ſbam indicans. nam figura in ſbe extremitatibus ⁊ habitu ſuperficiei lineata conſiſtit.

53 ¶Neceſſitas eſt ens cuius oppoſitum eſt impole. eo quia ſuus hītus exiſtit impoſſibilitas.

54 ¶Contingentia eſt poſſibilitatis fundamentuꝫ. ⁊ ratio eſt/ quia motus eius habitus eſt.

55 ¶Fortuna eſt occaſionis ⁊ diſpoſitionis habitus. qꝛ ab impoſſibilitate remota eſt: ⁊ poſſibilitati propinqua.

56 ¶Diſpoſitio ē hīt9 īter poam ⁊ actū exn̄s. vt int̄ vtrūqꝫ ſit mot9.

57 ¶Subtilitas eſt hītus a magne nature ⁊ a practica ꝓueniēs ipſius intellectus. Magna. n. vis nature ad magam īueſtigationē

58 ¶Plenū ē pūctoꝝ/ lineaꝝ/ ⁊ figuraꝝ īmixtio (diſponit ītellectū ex quibus conſtitutuꝫ eſt corpus. Quod ideo fit vt locus ſit plenus. ⁊ vnū corpus ita occupet ſuū locū: vt alteri nō cedat.

59 ¶Uacuū eſt ens conſideratum/ in impoſſibilitate conſiſtens. cū penitus ab omni poſſibilitate ſit remotum.

60 ¶Potentia eſt ens de genere ptātis ſe indicans per ſuum actū. eo ꝙ actus ſine potentia eſſe non pōt.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶Obiectuꝫ ē hit⁹ finis actū idicās.cū obm ſine ipo nō foret ob 61
¶Actus ſcdarius eſt medium inter potentiam ꝛ obm (iectatū 62
exñs.cum ſine ipis eſſe non poſſet.
¶Umbra eſt hitus aeris per colores terre denigratus exñs.eo 63
ꝙ diaphanitas aeris i tenebris poſita ē ꝛ actu ꝓprio denudata
¶Sbm ē ens de quo pl'a p̄dicari pñt. eo ꝙ i ſe diuerſa entia cō 64
¶Predicatum eſt ens ſuuꝫ ſbm indicans.eo ꝙ ſine ipo (tinet. 65
non eſſet id quod eſt.
¶Significatio ē id:ꝑ qd ſecretum reuelaꝶ.ea quippe ꝑ ſigni^em 66
apphendūꝶ:q̄ ſbm ꝛ ex ſbto ingrediunꝶ ꝛ exeunt.
¶Attractio eſt actus potentie/id ſibi apponens qd ab extra ꝑ= 67
uenit:et ſine quo potentia agere non poteſt.
¶Impreſſio ē hitus in quo agens ſuas ſimilitudies ponit. vt ꝑ 68
ipas de agente haberi poſſit noticia.
¶Similitudo ē hitus aſſimilatus. vt aſſimilans ꝛ aſſimilatum 69
per ſimilitudinem participare poſſint.
¶Numerus ē hitus per quem alia vnitas differt ab alia. Nam 70
plures vnitates abſqꝫ proprio numero eſſe non pñt.
¶Elementatiua eſt potētia in ſbto in quo eſt:per quā elementa 71
ſimplicia cōuertibilia exñt in elementato. Nam elementuꝫ ſim=
plex per elementatiuam in elementatuꝫ conuertitur.
¶Uegetatiua ē po^a in ſuā eſſentiā elementa vt ſint de ſuo gñe/ 72
tranſubſtantiās.Qm̄ ſine tali trāſmutatione generatio corru=
ptio ꝛ priuatio exiſtere non poſſent/prin^a naturalia.
¶Senſitiā eſt po^a ꝑ quam ſbm cui ineſt/actū habet ſentiendi. 73
¶Imaginatiā eſt po^a per quā res ſenſibiles in abſentia ſenſuū/ 74
exñt imaginabiles. Nā imaginatio in ſua eēntia ſimilitudines
attrahit/ꝛ imprimit entium ſenſibilium.
¶Rationatiā eſt po^a propter quā aīa cōiūcta actus hꝫ memorā 75
di/intelligendi/ꝛ amādi.et q̄ corpus/cui adiūgiꝶ in ſpēꝫ hūanā
¶Obſtinatio ē actio memorie ꝛ volūtatis/immode= (deducit. 76
ſta q̄dē circa obm.ꝑpter quā ligaꝶ intellect⁹ ꝛ denudaꝶ a libta
te intelligendi:ꝛ hitū credulitatis induiꝶ.Itaqꝫ talis intelluſ di
ci nō pōt practic⁹:cū multa ponat eē xa:q̄ ſūt falſa.ꝛ ipo^lia q̄ ſūt
¶Contradictio ē mētalis ꝯceptio/extra aīam oīno (poſſibilia. 77
impo^lis.Cui⁹ rō ē:qꝛ ꝯtradictio ab oī poſſibili eſt remota.
¶Capacitas eſt hitus quo poſſibilitas indura eſt.eo ꝙ agēs et 78
agibile inuicem proportionem hñt et diſpoſitionem.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

79 ¶Proportio est habitus ex actibus iusticie/siue equalitatis ⁊ dispositioīs acq̄situs. Proportio.n.iusticiā indicat ⁊ cōcor^{am}.

80 ¶Circunstantia est entiuȝ participatio circa idem. Existunt.n. per circunstantiā habitui conuersionis propinqua.

81 ¶Suppositio ē añtis credulitas: vt de ɔ̄ñti habeat̄ scīa. Suppositio nāqȝ mat̄ia extat ītellectui. vt fiat īuestigatiu⁹ ⁊ practic⁹

82 ¶Pūctus ē minima pars corpis: cū sit centrū indiuisibilitatis.

83 ¶Linea est corpus ex pluribus punctis admixtis compositūȝ. vt corpus gn̄ale ex multis lineis sit constitutum.

84 ¶Humidū radicale est po^{a}/in qua ⁊ cū qua agens naturale humidū nutrimentale in suū genus cōuertit. Alioquin generās generare nō possȝ gn̄atū. nec vegetatū possȝ ī ipa gn̄atiōe actū hr̄e.

85 ¶Humidū nutrimentale est po^{a} ꝑ quam humiduȝ radicale crescit ⁊ viuit. Aliter in gn̄atione non esset motus naturalis.

86 ¶Alteratio est hītus cū quo nūerus adueniēs annihilat̄: ⁊ ei⁹ sbm in nūex trāsubstātiat̄ inuctū. Nā aliter in gn̄atiōe alteratio eē nō possȝ

87 ¶Cōfusio est prin^{m} in quo motus gn̄atiōis ⁊ corruptionis incohatur. vn̄ confusio sbm extat ⁊ mediū mot⁹ gn̄ationis ⁊ corruptōis/qua finiente pn̄cipit̄ gn̄atio: itidē ⁊ corruptio.

88 ¶Augmentatio est vnius sbti in aliud trāsmutatio/nūex ipius prioris (qui suuȝ perdidit) assumens. Quod necessario fit/vt in rebus naturalibus existat motus augmentationis.

89 ¶Consumatio est antiqui sbti in nouum transmutatio. eo ꝙ antiquum positum est in corruptione.

90 ¶Successio est de vno in aliud per motum continuum immediata mutatio. cum vacuum motus successiui sbm esse nō possit.

91 ¶Mors est vltimus nature motus. Natura.n.motum quē habebat/habere nequit post mortem.

92 ¶Secretum est vmbra ignorantie intellectus. Nā cū ignorantia practicus eē nō pōt: cū in nullo cum ipsa participet.

93 ¶Ordo est sbm in quo prin^{m} mediū ⁊ finis debite ɔ̄tinuāt̄/⁊ disponūtur. Nā prin^{m} mediū ⁊ finis absqȝ ordīe/in actu ꝑfecto eē nō pn̄t.

94 ¶Cōtinuitas est partiū/quax altera sit in altera/adinuicē ɔ̄mixtio ⁊ ɔ̄tinuatio. Nā quantitas continua al'r sbm hr̄e nō pōt.

95 ¶Diuisio ē hītus/in quo discrete q̄ntitates in po^{a} ɔ̄sistūt. Que q̄dē diuisio (quū fit) q̄ntitates discrete reducūt̄ i actū.

96 ¶Cogitatio ē act⁹ cū quo aīa potētias mouet īferiores ad suos actus. Nā imaginatio ꝑ cogitationem ad obm se habet imagi=

(c) 2006 Ministerio de Cultura

nabile. sensitiua vero ad sensibile.
¶ Audatia est nobilitas aīe mouēs corpus ad ea: quibus nobi- 97
les act⁹ hr̄e possit: ꝛ rō est/ qꝛ aīa finis extat corpis cui ꝯiūcta ē.
¶ Artificiū est ens hoī pnecem ꝛ vtile: cum sine artificio habere 98
non possit libertatē ad acqrendū bonos mores
¶ Scientia est hītus intellectus/ in quo intell's ipe p intelligere 99
sanus existit: cū per intelligentiā quiescat/ ꝛ laboret p ignorātiā.
¶ Applicatio est forā veritatē indicās rei applicate: cū applica 100
tio fiat respectu siĩtudis applicātis ꝛ applicati. ¶ Diximꝰ de cē
tū formis: ꝛ eas p suas diffinitōes declarauimꝰ: in qbꝰ etiam re
manēt iplicate decē qōes gn̄ales supradicte. ¶ Hec distictio mul
tum ē necea ꝛ vtil'. amplā. n. materiā ad magnos scie hītꝰ acqrē
dū apit intellectui/ seruatis tñ in qualꝫ formarū mō ꝛ ordine in
iº et scdo cap. huius distin. prenotatis.

¶ De quinta distintione que est de syllogismo ꝛ de hijs que ad syllm pertinent.

¶ Syllogismus.
Propositio
Diffinitio
Demonstratio
Probatio
Locus
Possibile
Impossibile
Constitutio sylli
Compatio
Conditio siue lex
Deductio
Figura.
¶ Syllogismus.
Verus vt infra
Apparens vt ifra
¶ Propositio
Necessaria
Non necessaria
Mixta
Conuertibilis
Non cōuertibil' ꝛc.
¶ Diffinitio
Per regulam. c.
Per q̄ttuor cās
Per actū ꝓpriū et necessariū
¶ Demonstratio
Per quid
Per quia
Per eq̄pantiā
¶ Probatio
Necessaria
Nō necessaria
Mixta.
¶ Locus
a maiori ad minꝰ
a minori ad maiꝰ
ab eq̄li ad eq̄le.
¶ Impossibile
Per ꝯtradictōeꝫ
Per ipoam cause
Per pfectionē poe
¶ Possibile
Per cāꝫ ꝛ occasiōeꝫ
Per actū īfinite ptā
¶ Cōstitutio sylli (tj
Multiplex
¶ Comparatio
Vere
Verius
Verissime
Summe
¶ Conditio siue lex
Multiplex
¶ Deductio
Per. b. c. d. ꝛc.
¶ Figura
Prima
Secunda
Tertia.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶De ſyllogiſmo. Cap. j.

Syllogiſmus eſt argumētū ex tribus ꝟis ⁊ neceſſarijs ꝓpōibus ꝯſtitutū. Dicitꝰ aūt ꝙ ſyll's ē argumētū eo ꝙ argumētū eſt ſuū genꝰ ⁊ nō eſt ꝗꝛ argumētū pōt eē verum vel falſuz: ſyll's aūt ſemp ē verus. partes ſylli ml'te ſūt. quaꝝ aliq̄ ſunt extra ipꝫ. aliq̄ ꝟo intra. In his q̄ ſūt extra / ſyll's in poᵃ ꝯſiſtit: in ijs ꝟo q̄ intra / in actu. Dicemus igitur de partibus ſyllogiſmi ⁊ primo de propoſitione.

¶De propoſitione.

Propoſitio eſt maťia ſylli ex pluribꝰ ꝟis dictiōibꝰ ꝯſtituta / ſic iſta. oē aīal eſt ſba. ⁊ dr̄ maťia ſylli ꝗꝛ ſyll's de pluribus ꝓpōibꝰ vꝫ duabus premiſſis ⁊ vna cōcluſione conſtituitur.

¶Propoſitionū alia oīno neceᵃ ſic oīs hō eſt aīal: q̄ iō dr̄ neccᵃ quia hō niſi ſit aīal / eē nō pōt. Alia ꝑtim neccᵃ / ꝑtim nō neccᵃ. ſic iſta / hō ē ſcriptor: q̄ neccᵃ eſt / inq̄tū nullū aīal ſcribit ꝑter hoīez: ⁊ nō neccᵃ / ꝗꝛ hō nō neccᵒ ſꝫ ꝯtīgētia ē ſcriptor. Alia q̄ nullo mō eſt neccᵃ: ſic iſta. hō currit. Currere. n. pluribꝰ aīalibꝰ ꝯpetit cōit vt hoī / leoni / ⁊ hmōi. Ex his aūt tribꝰ mōis maťia ſylli neccᵃ: et (nō neccᵃ dignoſcit.

¶Propoᵐ iteꝝ alia in poᵃ: alia in actu. in poᵃ / q̄ñ dictōes nō hñt mediū ꝑ qđ ꝯiūgāť. ſic dicere / aīal ſba. In actu ꝟo / q̄ñ ꝑ medium cōiungūtur. ſic dicere / oē aīal eſt ſba.

¶Propoᵐ itē alia breuis: alia lōga. Breuis vt oīs hō eſt aīal. Lōga vt ſi deꝰ nō eſt: nulla ſba ē infinite bona / magna / eťna / potēs ⁊c. Breuis clara ē ꝑ ſuā breuitatē: ⁊ lōga itidē clara ꝑ ſuam lōgitudinē. Rurſus ꝓpō ē duplex. alia clara. alia obſcura. clara vt oīs hō ē aīal. q̄ iō dr̄ clara ꝗꝛ neccᵃ eſt. Obſcura ꝟo. q̄ñ nō eſt neccᵃ. ſic dicere / petrus currit. poſſibile. n. ē petrum nō currere.

¶Propōis due ſūt ſpēs. copulatiā ⁊ diſiūtiā. copulatiā vt petrꝰ ⁊ guillelmꝰ comedūt. diſiūtiā iteꝝ ē duplex / ꝯditiōal' nō ꝯditiōal'. Conditionalis vt ſi dab mihi denariū: dabo tibi panē. Non ꝯditionalis vt petrus eſt bonus vel malus.

¶Propoᵐ quattuor ſunt modi. primus vt omnis homo eſt animal: q̄ ē ꝓpō vl'is affirmatiā. Scđus vt q̄dam hō ē ſcriptor: q̄ eſt ꝑticularis affirmatiā. Tertiꝰ vt nullꝰ hō ē lapis: q̄ eſt vl'is negatiā. Quartꝰ vt q̄dā hō nō ē ſcriptor: q̄ ē ꝑticularis negatiā.

¶Propoᵐ itē alia ꝯuertibil'. alia nō ꝯuertibil'. ꝯuertibil' vt hō ē riſiblis. ⁊ riſibile ē hō / q̄ iō ꝯuertiť ꝗꝛ hō nō de gñe ſꝫ de ſua pro

(c) 2006 Ministerio de Cultura

prietate ꝑdicaẗ. Incõuertibl'is ꝟo vt oīs hō ē aīal: ⁊ ē incõuerti
bilis qꝛ ꝑdicatū eſt ſupi⁹: ⁊ ſbm īferius. Fit itē ꝯuerſio in ꝓpoē
tribus mōis. Pͥo ꝑ acñs. ſic dicere/ currit hō. hō currit. Scōo
mutādo ſbm in ꝑdicatū: ⁊ ꝑdicatū in ſbm in reb⁹ nālib⁹ ⁊ neceſ
ſarijs. ſic dicere/ de⁹ ē bon⁹: bon⁹ ē de⁹. hō eſt riſibil': riſibile ē hō
Tertio ꝑ oppoᵉᵐ/ vt petr⁹ vidit guillelmū: guillelm⁹ vidit petrū.
Uniuerſalis negatiā ꝯuertiẗ in ſyllo. vt cū dr/ null⁹ hō ē lapis:
nullus lapis ē hō. Particularis affirmatiā ꝯuertiẗ. vt aliq̄s hō
eſt albus: aliqđ albū ē hō. Ulis aūt affirmatiā nō ꝯuertiẗ: nā oīs
hō eſt aīal. oē aīal ē hō. nō valet. Nec ꝑticularis negatiā ꝯuertiẗ
vt qđā homo non eſt ſcriptoꝛ: quidam ſcriptoꝛ non eſt homo.
¶ Propoēs etiā fiūt tredecim modis. ꝑ quoꝝ q̄nqꝫ ſyll's ꝯſtituiẗ
ꝑ reliquos ꝟo argumētū. Pͥo vt hec. totū mai⁹ ē ſua ꝑte. Scōo
per ſenſibilitatē. vt oīs hō eſt aīal. ⁊ hō hꝫ caput: qꝛ id appꝑhēdiẗ
ſenſu. Tertio qñ ſbm ꝯtinet in ſe ea/ ꝑ q̄ cognitū ē ⁊ manifeſtū.
vt nūerus q̄nari⁹ duo/ ⁊ tria. ⁊ hō caput ⁊ collū. Quarto ꝑ expi
entiā. vt ignis eſt calidus. ⁊ ſcamonea laxatiā ⁊c. Q̄nto ꝑ cōez
ꝯceptionē. vt q̄ rē nō viſam ꝑ auditū cognoſcit. velut ſocrates q̄
ꝗuis piſi⁹ nūq̄ꝫ adiſſet: enūciat tn̄ ciuitatē piſianā eē: qꝛ a mult̄
audiuit. Ex his q̄nqꝫ modis (vt dcm̄ eſt) ſyll's fit: ex ſeq̄ntib⁹ ꝟo
argumētū. Sexto itē fit ꝓpoſitio ꝑ opinionē. vt qñ de homīe fre
q̄ter ꝓuocāte opinio ē ꝙ ſit latro vel adulter. Septio fit ꝑ pu
blicū/ cū de hoīe publice mētiēti dr ꝙ nō eſt verax. Octauo per
ſuppoſitionē/ q̄ q̄nqꝫ ꝟa eſt q̄nqꝫ falſa. vt ſarraceni q̄ ſupponunt
machometū ꝓphām extitiſſe: qđ falſuꝫ eſt. Nono ꝑ ꝯſenſuꝫ/ cuꝫ
multa aſſeuerem⁹ eē ꝟa q̄ falſa ſūt. Decio ꝑ ſilitudinē/ cū oīs ſili
tudo non ſit neceᵃ. Undecio ꝑ publicā famā/ q̄ in q̄buſdā ꝑticu
larib⁹ nō ē neceᵃ. vt cū dr oīs feīa ebria ē luxurioſa. Duodecio
ꝑ exiſtimationē/ cū multa al'r exiſtimeẗ ꝙ ſunt. Tredecio ꝑ ima
ginatōez nimio imaginādi actu infectā ⁊ ꝑſuaſaꝫ: vt in hoīe ze
lotipo: q̄ tn̄ imaginaẗ vxoꝛē ſuā luxuriari/ ꝙ eā credit ipudicaꝫ
eſſe. ⁊ ſic de illo q̄ adeo ſerpētē imaginaẗ/ ꝙ credit morenā eē ſer
pētē. Ex his aūt octo ꝓpoſitionib⁹ deceptiones ſuboꝛiri ſolent ⁊
ſophiſmata in diſputationibus.
¶ Propoᵐ item alia maioꝛ: alia minoꝛ. Maioꝛ vt omē aīal eſt
ſba. minoꝛ ꝟo. vt oīs homo ē aīal. dr aūt maioꝛ qꝛ cāt minoꝛē: cū
maioꝛ ſit añs ⁊ minoꝛ ꝯñs in hac ꝯclōe ergo oīs hō ē ſba. ⁊ ma
ioꝛ ⁊ minoꝛ inſimul cauſant concluſionem materialiter: ⁊ con=

(c) 2006 Ministerio de Cultura

cluſio formaliter cauſat premiſſas/eas in formaz ſyllogiſmi ſine
in eſſentiam deducendo: cũ abſqz cõcluſione exiſtere non poſſent
in ſyllo. Propoſitionũ p̃terea alia per ſe nota: alia dubitatiua. ꝑ
ſe nota/vt om̃e aĩal eſt ſba. dubitatiua vero nũquid petrus cur-
rit? Secũda eſt materia queſtionis. pria vero ſolutõis ipſius.
¶ Propoſitiones itẽ differũt adinuicez in ſyllo eo ꝙ vna propo
ſitio eſt/vna ratio in ipo. ⁊ alia ẽ alia ratio. ⁊ ſimul iũcte ſũt vna
¶ Octo p̃terea modis fiunt ꝓpões ee: q̃ inter (eẽntia ipiꝰ ſylli.
ſe videtur cõtradictionem hr̃e cũ non hẽant. Primo per equiuo
cationem/vt oĩs canis eſt latrabilis. oĩs canis non eſt latrabilis
cum alia intendat canẽ domeſticũ: alia vero ſydus celeſte. Se-
cundo per mutatiõem ſbti in predicatum/vt cuz dicit̃. vinum ꝓ
hibitum eſt ne viuatur: et vinum non eſt prohibituz ⁊c̃. vna in-
tendit ſecundum legem ſarracenorum/alia ſecunduz legem chri
ſtianorum. Tertio per vl̃e et particulare. vt oculus homis eſt
albus. oculus homĩs non eſt albus. vna intendit dicere ſimplicit̃
ter: alia vero ſcd̃m quid. Quarto per potentiã ⁊ actuz. vt cuz
dicitur/ vinuz inebriat. vinuz non inebriat. alia namqz intendit
quãdo bibitur: alia vero quãdo eſt in dolio. Quinto per rela-
tionẽ vt petrus eſt pater. petrus nõ eſt pater. naz hic intelligitur
adoptiue: illic vero naturalr̃. Sexto per locuz/vt petrus ẽ via-
tor. petrus non eſt viator. nã vna intendit ad pariſius: alia vero
ad romã. Septimo per ſtatũ/vt petrus ſcit. petrꝰ neſcit: ſi vnꝰ
intendit grãmaticã: ⁊ alius intẽdit logicã. Octauo ꝑ tp̃s/vt pe
trus paſſus ẽ hodie. petrus nõ paſſus ẽ hodie. ſi vnꝰ intelligit ꝙ
paſſus fuit in aurora: alius vero ꝙ nõ fuit paſſus in ſero.

¶ De diffinitione. Cap. ij.

Diffinitio (que ẽ oratio rectis breuibꝰ ac dilucidis xbis ec
ꝓprietatũ diffiniti apiẽs) multis mõis fit. Prio ꝑ. iiij. ſpẽs
rl̃e. c. vt dictũ eſt. Deinde ꝑ q̃ttuor cãs. vz efficiẽtẽ/ for̃alẽ/ mat̃ia
lem ⁊ finalẽ. per efficiẽtẽ. vt qñ q̃rit̃ q̃d eſt ſol? Reſpõdetur. Sol
eſt cã effectiua diei. per for̃alez. vt ſi q̃ratur q̃d eſt concl'o? Reſpõ
dendũ eſt. Cõcl'o eſt for̃a ſylli. per materialẽ ſic q̃rere. q̃d eſt cen-
trum paſſionis? Reſpondendum eſt. Centrum eſt materia: que
in primo ⁊ vltimo paſſionis termino conſiſtit. Per finalem vt
cũ q̃rit̃. q̃re ẽ ſyllogiſmus? Rñom eſt. vt ꝑ ipm habeat̃ ſcientia.
¶ Fit etiam diffinitio per actum propriuz ⁊ neceſſarium ſibi ſue

(c) 2006 Ministerio de Cultura

potentie ſibi coeſſentialis. vt cū queritur. Quid eſt intellect⁹ di uinus? rñdᵐ ē intellus diuin⁹ ē ens actu ȝ hñs intelligendi vȝ in telligere. Eodem mō de caliditate, que eſt ens actum hñs calefa ciendi vȝ calefacere. ⁊ hō ridere. ⁊ eſſentia eē: ⁊ ita de ꝯſilibus.

¶ De demonſtratione. Ca. iij.

Demonſtratio fit tribus modis. vȝ per quid/per q̄ꝛ/⁊ ꝑ eq̄pantiā. ¶ Propt̄ q̄d/qñ effect⁹ demōſtrat̄ ꝑ ſuā cām. vt oē b. eſt a oē. c. eſt. b. ergo oē. c. eſt. a. et dr̄ demonſtratio ꝑ cām q̄ꝛ. a eſt prius. b. ⁊ b. prius. c. Et iteꝝ. oē aīal eſt ſba. oīs hō eſt aīal. ergo oīs homo eſt ſba. q̄ etiam dr̄ demōſtratio per cām/q̄ꝛ ſba ſupe rior eſt aīali: ⁊ aīal superi⁹ hoīe. Et iteruȝ. nullum aīal eſt lapis. oīs homo eſt aīal. ergo nullus homo eſt lapis. que iō dicitur per cauſam quia aīal extat cauſa quare homo non ſit lapis.

¶ Demōſtratio ꝑ q̄ꝛ eſt/qñ cauſa demōſtrat̄ per ſuū effectuȝ. q̄d fit duob⁹ mōis. Prīo qñ demonſtratio ē oīno neceſſaria hoc mō In oī eēntia in qua ē intelligere/ē intellectiuū ⁊ bl'e. Sȝ in eēntia dei ē intelligere. ergo in eēntia dei ē intellectiuū ⁊ bl'e. Scd̄o qñ demōſtratio nō eſt oīno neceſſaria. vt oīs effect⁹ bon⁹ hȝ bonā cauſam. ſȝ caſtrū eſt effectus bon⁹. ergo caſtrū hȝ bonā cām. Que demōſtratio ideo dr̄ non oīno neceſſaria/q̄ꝛ effectus ⁊ cauſa non ſunt coniūcti per naturā: ⁊ ille qui cauſa extitit potuit habere malā intētionem. vȝ vt ageret malum in caſtro.

¶ Demōſtratio ꝑ eq̄pantiā fit trib⁹ mōis. 1ᵒ qñ plures poᵉ ꝑ eq̄litatē demōſtrat̄ eam/quā hñt in exñdo. 2ᵒ qñ demonſtratio fit ꝑ equalitatē poᵉ ⁊ ꝑ ſuū actū. 3ᵒ qñ fit ꝑ eq̄litatē actuū ipaꝝ potentiaꝝ. Per primū ſic. vbicūq; eſt īfinita bonᵃˢ ⁊ infinit⁹ intell's: eſt īfinita eq̄litas: ſȝ in deo ē infinita bonᵃˢ/⁊ īfinit⁹ intell's: ergo in deo ē infinita eq̄litas. Per ſcd̄m ſic. oīs poᵃ infinita hȝ actū infinitū: ſȝ deus eſt poᵃ infinita. ergo hȝ poſſificare īfinitū. Per 3ᵐ ſic. in oī eēntia in qua ē īfinita bonᵃˢ ⁊ īfinit⁹ intell's/ē eq̄lr ⁊ infinite bonificare ⁊ ītelligere: ſȝ in eēntia dei ē bonᵃˢ īfinita ⁊ ītellect⁹ īfinit⁹. ergo ī eēntia dei ē eq̄lr ⁊ īfinite bonificar̄ ⁊ ītelliger̄.

¶ De probatione. Cap. iiij

Probatio eſt argumentum in quo veritas eſt apparens. et habet tres ſpēs. ¶ Prima eſt quādo ꝓbatio ꝯuertitur cū ſyllo. vt quando volum⁹ ꝓbare ꝙ hō ſit ſba ⁊ pōim⁹ ꝓbatōeȝ ī modo ⁊ figura dicendo ſic. Omne aīal eſt ſba. omis hō eſt aīal

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ergo omnis homo eſt ſba. 2ª eſt quãdo vna propoſitio eſt neceſſaria ⁊ alia nõ neceſſaria. vt ois luxurioſus ẽ pctõr. q̃dam hõ eſt luxurioſus. ergo q̃dã hõ eſt pctõr. Et dr ſic neceſſaria ⁊ non neceſſaria q2 fit p ꝯtingẽtiam. nã nõ eſt neceſſariũ ꝙ hõ ſit luxurioſus cũ habeat libeꝝ arbitriũ eligendi caſtitatẽ vel luxuriã. Sed cum alteꝝ iſtoꝝ eligit vꝫ luxuriã/neceſſariũ eſt ꝙ ſit pctõr. 3ª eſt quando ꝓbatio p ꝓpões fit nõ neceſſarias ⁊ per autoritates aut in iure per teſtes. Nam talẽ ꝓbatiõeꝫ poſſibile eſt eẽ verã ⁊ non eſſe veram. ⁊ cũ ad vtrũqꝫ ſe poſſit hr̃e dr non neceſſaria.

¶De locis. Cap. v.

Locus eſt triplex. a maiori ad minus. a minori ad maius. ab equali ad equale. Et prius de p̃io ſic exẽplificabimus. Quicq̃d põt portare centũ libras/põt portare ⁊ decem. ſꝫ ſocrates põt portare centũ. ergo põt ⁊ decem. Preterea/q̃cq̃d hr̃e põt actũ in eẽntia et̃na ⁊ infinita/põt hr̃e in eẽntia finita ⁊ noua: ſed deus põt hr̃e actũ in eſſentia eterna ⁊ infinita. ergo põt hr̃e actũ in eſſentia finita ⁊ noua. Itẽ quicq̃d põt deuincere maiorẽ exercitum/põt ⁊ minorẽ. Itẽ ſi deus de magº põt ꝓducere magm: et de paruo põt ꝓducere paruum.

¶De minori ad maius. Cap. vj.

Quicquid põt dare minus potẽs/põt dare ⁊ maius potẽs. Sed miles põt dare equũ. ergo ⁊ rex. Itẽ per oẽ illõ p qõ minus bonus põt agere bonũ/magis bonus põt agere bonũ. ſꝫ creatura põt agere bonũ per ſuã naturam. ergo ⁊ deꝰ. Preterea Si ad potẽtiã finitã ꝑtinet hr̃e actũ finitũ. ergo ad potẽtiam infinitam ꝑtinet hr̃e actũ infinitũ. Itẽ ſi ptãs hꝫ actũ in alia eſſentia habet ⁊ in ſua. Si aer hꝫ actũ calefaciendi in aqua: ignis habet actum calefaciẽdi in ſe. Si hõ agit de ſe bonũ: ergo ⁊ deus agit de ſe bonũ. Si intell'us eſt potẽs in credendo: ergo eſt potens in intelligendo. Si hõ aliquid magnum habet per ſuam naturam: ergo ⁊ deus multo magis per ſuam.

¶De equali ad equale. Ca. vij.

Quicquid põt eq̃lr agere poª infinita p intelligere ⁊ amare in eſſentia dĩa/põt ⁊ per infinitare ⁊ et̃nare. Itẽ q̃cquid poteſt coequare ptãs in intellectũ diuino p exiſtere ⁊ agere/põt

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ꝛ in ſeipſa. Jteꝝ ſi deus poteſt equaliter eſſe intelligibilis ꝛ amabilis ab hoie: ergo hō eq̄lr pōt intelligere ꝛ amare deū. Atqui ſi homo pōt eq̄lr intelligere ꝛ amare deū. ergo aīa hoīs hꝫe poteſt eq̄les intellectū ꝛ volūtatē. Quicq̄d etiā in eſſentia ignis coequare pōt calefacere ꝛ lucere/pōt ꝛ in eſſentia aeris. Sꝫ ſol in eſſentia ignis pōt coeq̄re calefacere ꝛ lucere. ergo ꝛ ī eēntia aeris. Et iteꝝ. ſi ſol pōt coeq̄re ſuā actionez ſeu ꝟtutē in forā ꝛ materia ignis/pōt coeq̄re ignis ſuā actōez ſeu ꝟtutē i forā ꝛ materia aeris

¶De impoſſibili. Cap. viij

Impoſſibile eſt ens extra actum poteſtatis exīſ. et hꝫ tres ſpēs. vnā per ꝯtradictionē: aliā per defectionē cāe ad effectum. tertiā per poe perfectionē. ¶Pria eſt vt cū dr petrus fuit petrus nō fuit. petrus eſt bonus. petrus nō eſt bonus. ꝟitas ē falſitas. falſitas eſt ꝟitas. ꝛ ſic de alijs. q̄ iō dr ꝯtradictio/qꝛ denudat ſbm ꝛ p̄dicatū ab oī ꝯuenientia. ꝛ ponit in ipſis ꝯtrarietatem ſimplr. ¶Scda vt cū dr impole eſt auē volare ſine motu. equum currere ſine pedibꝰ. ignē calefacere ſine caliditate. intellectū intelligere abſqꝫ actu ptātis ꝛ hmōi. ¶Tertia/vt cū dr impole eſt deum facere pctm̄/cū ſit infinite bonus. et in deo eſſe defectū/cū ſit infinite bonus/magnus/eternus ꝛc̄.

¶De poſſibili Cap. ix

Poſſibile eſt ens ꝑ actum ptātis exīſ. hētqꝫ duas ſpēs. vna eſt per cām ꝛ occaſionē. alia ꝑ actū infinite ptātis.
¶Prima eſt. vt igne ligm ꝯburēte/eiuſmōi ꝯbuſtiōis cā eſt ipſe ignis. occaſio ꝟo ille q̄ igni ligm apponit. Vn̄ talis ꝯbuſtio poſſibilis erat anteq̄ ligm ꝯbureretur. q̄ quidē poſſibias ꝑ potētiaꝫ ꝛ actum ꝯtingentē exiſtit. ¶2a ſpēs eſt tm̄ in deo q̄ infinitam hꝫ poteſtatē per quā agere pōt in creaturis ad ſuū placitū. vꝫ ſupnaturaliter ꝛ naturalr. ſupnatulr vt q̄n miracula agit. naturalr vt q̄n aliū hoīem creat ex alio. Et rō eſt qꝛ q̄cq̄d eſt creatū finitā habet ptātē. ꝛ talis poſſibilitas effectus eſt infinite ptātis dei et ſue infinite volūtatis. Jn creaturis aūt qd impole eſt in vno tpe pole fit in alio. Eodem mō de loco/vt in ſocrate exēplificat̄ q̄ intelligere nō pōt in vno tpe qd intelligit in alio: ꝛ qui q̄n eſt pariſius/impole eſt ꝙ ſit rome. et tamen poſſibile eſt ei ꝙ alio tempore ſit rome. et ſic de reliquis.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶ De conſtitutione ſyllogiſmi Cap.x.

Syllogiſmus fit coniūgendo dictiones ſyll'o coeētiales. vt ſunt ſba. aīal. hō ⁊ hmōi. vt ex ipis ꝯſtituantur ꝓpoēs. vt oē aīal eſt ſba ⁊c. ex quaꝝ ꝓpoſitionū adinuicē ꝯiūctiōe ſyll's fit ⁊ ꝯſtituiẗ. vt hic. oē aīal eſt ſba. oīs hō eſt aīal. ergo omīs hō eſt ſba ⁊c. Syll'us etiā conſtituitur collocando ſuas ꝓprias dictiones in trib⁹ gradib⁹. vꝫ gnē/ſpē/⁊ indiuiduo ſupra in arbore ſignificatis. diſtinguēdo cum dr̃a genus vt habeat ſub ſe plures ſpēs: ⁊ ſpēm vt hēat ſub ſe plura indiuidua. ⁊ hoc etiā ꝑ dr̃am ⁊ ꝓprietatē ¶ Syll'us itē fit ꝑ vl'em affirmatiuā ⁊ ꝑ vl'em negatiuā. vt oē aīal eſt ſba: ⁊ nullus leo ē hō. eodē mō de ꝑticulari affirmatiā ⁊ negatiā. vt qdā hō ē ſcriptor. qdaꝫ hō nō eſt ſcriptor: vt inferius videbitur in figuris.

¶ Syll'us iteꝝ fit quadruplr. vꝫ integre/ꝑticulariẗ/iductiē ⁊ exēplariter. Integre qñ fit ex duab⁹ ꝓpōib⁹ ⁊ vna ꝯcluſiōe ⁊ talis ſyll'us dr̄ integer eo qꝛ ꝑfecte ꝯſtat ex ſuis ꝑtib⁹. Particulr̄ qñ fit ex duab⁹ ꝓpōib⁹. vt petrus currit. ergo aliqs hō currit. ⁊ huiuſmōi ſyll'us vocatur entimema. ⁊ conſtat ꝑ ſufficientē cōcordiam que inter ſbm ⁊ ꝑdicatū exiſtit. Inductiē vt qñ dr̄ homo/leo/⁊ ſic de alijs aīalibus fuerūt in archa noe. ergo oīa aīalia fuerunt in archa noe. Et iſte ſyllogiſm⁹ etiā fit ꝑ magnā ꝯuenientiā: que conſiſtit inter añs ⁊ ꝯñs. Exēplariter qñ ſyllogiſm⁹ fit ꝑ exemplum. vt ſicut omni enti finito pertinet actus finitus: ita ⁊ oīni enti infinito pertinet actus infinitus. Et iſte ſyllogiſmus fit per magnā ſimilitudinem/que inter vnā propoſitionem ⁊ aliā conſiſtit.

¶ De comparatione ſyllogiſmi. Cap.xj.

Quemadmodu**ꝫ** grāmaticus facit in genere bonitatis tres gradus cōparationis. vꝫ bonus/melior/optimus: ita facere pōt ⁊ dyalecticus in gn̄e vitatis qñ componiẗ ſyllogiſm⁹. vꝫ verus/verior/veriſſim⁹. ¶ Verus igiẗ ſyllogiſmus eſt. qñ fit de vna ꝓpoſitione neceſſaria: ⁊ alia non neceſſaria. vt oē aīal ē ſba omīs ſcriptor eſt aīal. ergo oīs ſcriptor eſt ſba. ¶ Verior ſyllogiſmus eſt/qñ ex vna dictōe ſenſuali ⁊ alia ſpūali fit/ſicut iſte. vbicūqꝫ corpus ⁊ aīa ꝯiūgūẗ eſt hō. ſꝫ in ſpē hūana coniūguntur adinuicem corpus ⁊ aīa. ergo in ſpē hūana ē hō. q qdē ſyll'us verior eſt ꝙ primus: eo qꝛ ex ꝓpōib⁹ neceſſarÿs cōſtat ſimpliciẗ

mus vero non ſimpliciter ſʒ ſcðm qd. ℂ Veriſſimus tādē eſt qñ
fit ex ꝓpoībus ſimplr ſpūalibus/vt cū dr. in oī eſſentia in qua ē
intelligere/eſt intellectiuū ⁊ ble. ſʒ in eētia angeli eſt intelligere
ergo in eētia angeli eſt intellectiuū et ble. qui qdē ſyllogiſm⁹/
ideo dr viſſimus in ſuplatio gradu: qꝛ eſſentie ſpūali plus vita=
tis ineſt/ꝙ eſſentie coꝛporali. ℂ Eſt inſup ⁊ alius gradus longe
iſtis ſublimioꝛ ⁊ ſuperexcellētioꝛ gra diuine eētie in qua fit ſyl
logiſmus iſto mō. In oī eſſentia in qua eſt ptās infinita/ē actus
infinitus ipius ptātis vʒ poſſificare. ſʒ in eētia dei ē ptās infi=
nita. ergo eſt poſſificare infinitū. qui qdem ſyllogiſmus idcirco
tres gradus comparationis ſuperexcedit: quia de infinitis pro
poſitōibus conſtituit. ℂ Cōparationis autē conditio eſt ꝙ com
pabilia conueniant inter ſe in aliquo cōi vt cum dicitur. aqua ē
frigidioꝛ ꝙ terra. non enim dici poteſt aqua eſt frigidioꝛ ꝙ albe
do: nec roſa magis rubea: ꝙ lilium. et ſic de reliquis.

ℂ De conditione ſyllogiſmi Ca. xij.

Conditio eſt foꝛma propter quam plura ſimul ⁊ ſemel ne=
ceſſario exñt conditionata. conditiones autem ſylli cōplu
res ſunt. ℂ Prima ꝙ habeat tres propoſitiones ex quib⁹ ſit cō
ſtitutus. ⁊ que vere/neceſſarie/primarie ⁊ ſibi coeſſentiales exi=
ſtant. vt omne aīal eſt ſba. omnis hō eſt aīal. ergo oīs hō eſt ſba.
Scða ꝙ intellectus in ipſo quieſcat per intelligere. Tertia ꝙ
minoꝛ extremitas ſit ſbm in concluſione: ⁊ maioꝛ predicatum.
Quarta ꝙ aliqua premiſſarum ſit affirmatiua. Quinta ꝙ ſi a
liqua p̄miſſarum ſit particularis/concluſio ſit pticularis. ſed non
econuerſo. Sexta ꝙ ſi concluſio eſt negatiua: aliqua premiſſa=
rū ſit negatiua ⁊ ecōuerſo. Vñ fit ꝙ in ſyllo ex puris negatiuis
⁊ ex puris pticularibus nil ſequatur. Septima/ꝙ in nulla figu
ra mediū ponatur in concluſione. Octaua/ꝙ nihil ſuperfluum
aut diminutum contineat. Nona ꝙ non negentur ſyllogiſmo
ſua principia neceſſaria ⁊ p ſe nota. ℂ Modo ipm ſyllogiſmū de
ducamus per decez regulas generales vt maioꝛ de eo habeatur
noticia ⁊ ea: per quam logicus ſciat ſophiſmata diluere in ſi=
militudine ſyllogiſmi poſita et primo per primam queſtionem
iſto modo.

ℂ De deductione ſyllogiſmi per regulas Cap. xiij

(c) 2006 Ministerio de Cultura

B Trum vnus ſyll'us ſit magis neceſſarius ⁊ verus: ꝙ alius. Et dicim⁹ ꝙ ſic. qḋ his duobus ſyll'is pꝫ. Ubicūqꝫ eſt infinita ptās/eſt infinitus actus ptātꝭ: ſed in deo eſt infinita ptās: ergo in deo eſt infinit⁹ actus ptātis. Itē oē aīal eſt ſba: oīs homo eſt aīal: ergo oīs hō eſt ſba. Ex quo liqꝫ primū ſyll'm eſſe magis neceſſarium ⁊ verū: ꝙ ſcḋm: cum ali⁹ de infinita neceſſitate alius de finita ꝑdicetur. qḋ in regula. c. ſigni. eſt.

C ¶ Syll'us qḋ eſt? Syll'us eſt argu^m ex trib⁹ veris ⁊ neceſſarijs ꝓpoſitiōib⁹ ꝯſtitutū. vt in pria ſpē regule. c. ſignifi. eſt. Syll'us quid habet in ſe? Syll'us habet in ſe duas ꝓpōes ⁊ vnaꝫ ꝯcluſionem ſibi coeſſentiales. vt per ſcḋam ſpēm regule. c. pꝫ. Syll'us quid eſt in alio? Syll'us eſt in aīa ꝯceptio: in ore ꝓlatio/veritatem indicans demōſtratiē. vt in. 3. ſpē regule. c. ſigni. eſt. Syll's quid hꝫ in alio? Syll'us hꝫ in ſbto veram ⁊ neceſſariā indicantiam: per quā veꝝ ⁊ falſuꝫ neceſſario dignoſcūt. vt in. 4. ſpē rl'e. c.

D ¶ Syll'us de quo eſt? Syll'us eſt de ſeipo: cū ex ſuis prin^{cipiis} coeſſentialibus ſit ꝯſtitutus ⁊ ſuo ꝓprio nūero terīatus. ⁊ hoc pꝫ in prima ſpē regule. d. Syll'us itē eſt ex duab⁹ ꝓpōibus ⁊ vna cōcluſiōe: que neceſſario debēt eſſe de gñe neceſſitatis ⁊ ꝟitatis. vt oſtēdit ſcḋa ſpēs rl'e. d. Syll'us cuius eſt? Syll'us eſt hītus logicalis. vt per ipm dyalecticus veꝝ ⁊ falſum inuenire poſſit ac indicare. vt per. 3. ſpēm regule. d. ſigni. eſt.

E ¶ Syll'us quare ē? Syll'us formal'r eſt qꝛ de ſuis primis prin^{cipiis} intrinſecis ꝯpōitus eſt. Final'r ꝟo/vt logicus cum ipo veruꝫ ⁊ falſum inueſtigare poſſit. vt per regulam. e. ſigni. eſt.

F ¶ Syll'us q̄tus eſt? Syll'us eſt vnus per quātitatē ꝯtinuaꝫ/hñs in ſe plura ꝑ quantitates diſcretas rōne dr̄e ſuaꝝ ꝓpoſitionum. Et ſyll'i (vt dictū eſt) plures ſunt ſpēs. vꝫ ſyll'us integer. entimema. inductio. ⁊ exemplum. ⁊ hoc pꝫ in regula. f.

G ¶ Syll'us qualis eſt? Syll'us ali⁹ ꝓprius: ali⁹ appropriat⁹. Proprius/qñ eſt de duabus ꝓpōib⁹ ⁊ vna ꝯclōe neceſſariā veritatē continētibus/ſuo cōtrario exñte impoſſi^{bili}. Appropriatus ꝟo/qñ eſt ꝓbatiuus ⁊ nō demōſtratiu⁹ de neceſſarijs ꝓpoſitionib⁹ nō conſtitus: ⁊ hoc patet in regula. g.

H ¶ Syll'us qñ eſt? Syll'us qñqꝫ eſt in po^{tentia}: qñqꝫ eſt in actu. vt ſupra in cap. de ꝓpōne dictum eſt. ⁊ hoc patꝫ in regula. h.

I ¶ Syll'us vbi eſt? Syll'us ē in aīa/⁊ in hītu logicali/⁊ in pluri-

(c) 2006 Ministerio de Cultura

bus libris ſcriptus. Syll'us etiã eſt in ſuis partibus intrinſecis ꝛ ſibi coeẽntialibꝰ.ſicut totũ in ꝑtibꝰ ſuis.vt ꝑ rl'am.i.ſig.eſt.

¶Syll'us quõ eſt? Syll'us eſt ꝑ modũ quẽ hñt ſue ꝑtes i exñdo/ K
qualꝫ exñte per ſe dictiõe.nam dictio cũ dictiõe ꝓpõnẽ ꝯſtituit: ꝛ ꝓpõ cum propoſitiõe ſyll'm.vt dictũ ẽ.ꝛ hoc pꝫ in rl'a.k.

¶Syll'us cum quo eſt? Syll'us ẽ cũ ſuis ꝓprijs veris ꝛ neceſſa- K
rijs ꝓpõibus ex qbus eſt ꝯſtitutꝰ.ꝛ eſt cũ mente homĩs/cũ gñe/ſpẽ/dr̃a/ꝓprietate/acñte ꝛ ita de reliqs:ſine quibus eẽ non põt. vt pꝫ etiã in rl'a.k. ¶Dictũ eſt de ſyll'o.et per hoc qd de ipo dictũ eſt põt arta ſophiſmata diluere applicando ea ad decẽ qõnes de ſyll'o ſuperius factas. Modo dicemꝰ de tribus figuris ad ſignificanduꝫ quomõ ſyll'us in ipis diuerſimode poſitus ẽ ꝛ figuratꝰ.

¶De figuris ſyllogiſmi.et prĩo de prĩa Cap.xiiij.

PRima figura hꝫ qttuoꝛ modos ꝛ eiꝰ conditio eſt/ꝙ illud quod eſt ſbm in maioꝛi ꝛ pdicatũ in minoꝛi:ſit medium extremitatum.vt pꝫ in ipa. Exm primi mõi.omne aĩal eſt ſba. oĩs homo eſt aĩal.ergo oĩs hõ eſt ſba. Exm ſcdi.nullũ aĩal eſt lapis. omnis homo eſt animal.ergo nullus homo eſt lapis. Exm tertij oẽ aĩal eſt ſba. quidam hõ eſt aĩal.ergo quidã hõ eſt ſba. Exm qrti.nullũ aĩal eſt lapis.quidã homo ẽ aĩal.ergo qdã hõ nõ ẽ lapis.

¶De ſecũda figura. Cap.xv

SEcunda figura habet quattuoꝛ modos: ꝛ eius cõditio ẽ: ꝙ pdicatũ maioꝛis ꝛ minoꝛis ſit mediũ extremitatũ.vt apꝫ in ipſa. Exem primi mõi.nullũ aĩal eſt lapis.oĩs margarita eſt lapis.ergo nulla margarita eſt aĩal. Exem ſcdi.oĩs margarita ẽ lapis.nullũ aĩal eſt lapis.ergo nullum aĩal eſt margarita. Exm tertij.nullũ aĩal eſt lapis.qdam margarita eſt lapis.ergo qdam margarita non eſt aĩal. Exm qrti.oĩs hõ eſt aĩal.quidam lapis non eſt aĩal.ergo quidam lapis non eſt homo.

¶De tertia figura. Cap.xvj.

TErtia figura habet ſex modos:et eiꝰ ꝯditio eſt ꝙ id quod eſt in maioꝛi ꝛ minoꝛi ſbm ſit mediũ extremitatũ.vt in ipa patet. Exm primi mõi.oĩs hõ eſt ſba.oĩs hõ eſt aĩal.ergo quoddam aĩal eſt ſba. Exm ſcdi.nullus hõ eſt lapis. oĩs hõ eſt aĩal. ergo quoddã aĩal nõ eſt lapis. Exm tertij.quoddã aĩal eſt irra-

(c) 2006 Ministerio de Cultura

rōnale.oē aīal eſt ſba.ergo q̄daƷ ſba eſt irrationalis. Exᵐ q̄rti Omne aīal eſt ſba.quoddā aīal eſt bipes.ergo quoddā bipes eſt ſba. Exᵐ q̄nti.quoddaƷ aīal non eſt rōnale.oē aīal eſt ſba.ergo q̄dam ſba nō eſt rōnalis. Exᵐ ſexti.nulluƷ aīal eſt lapis.quoddam aīal eſt rōnale.ergo quoddā rōnale non eſt lapis. ¶ Diximus de ſyllo ꝛ de hijs q̄ ad ſyllm pertinēt ꝛ q̄uis aliqua adiecimus de nouo multa tn̄ cā breuitatis pretermiſimus que longa diſſertione tradita ſunt ab antiquis.

¶ De parallogiſmo. Ca.xvij.

Parallogiſmus eſt argumentū apparēs/hoc eſt indicās eē verum qđ falſuƷ ꝛ ecōuerſo. de quo datū ē exemplū ab antiquis ꝑ tredecim fallās inferiꝰ poſitas de q̄bꝰ priuſq̄ diſcramꝰ ꝓcepta q̄dam ꝓmittemꝰ:q̄bus deceptōes ipe ꝛ ſophiſmata poſſint euitari: ꝛ his ꝓcipue mōis q̄ ſequūt. ¶ Primo caueat ne in ſyllo ſuꝑhabūdet aliq̄d.hoc eſt aliq̄ dictio ad ſyllm imptinēs.aut aliq̄d deſideret hoc eſt aliq̄d ad ipm ptinens neceſſario.neue ſyllogiſmꝰ fiat extra modū ꝛ figurā.vn̄ enaſci ſolent ſophiſticationes. ¶ Scđo ne mediū ineq̄lr ſe hēat inter duas extremitates.vt aīal inter ſbam ꝛ hoīem.vt cū ſic arguit.oē aīal eſt ſba.oīs hō ē aīal:non pōt dici oē aīal albuƷ: nec hō eſt aīal.eo ꝙ iſta ꝯclo oīs homo eſt ſba ſequi nō poſſet. ¶ Tertio ne terio maiori aut minori aliq̄d addatur ſuꝑfluū ſeu detrahatur neccᵐ: vt qn̄ dr. oīe aīal eſt ſba alba.oīs hō niger eſt aīal ꝛc. ¶ Quarto ꝙ caueatur ab equocatiōe/cū equiuocatio dicat vnū ꝛ pl'a ſignificet gn̄e int ſe dr̄a vt qn̄ dr. Oīs canis ē latrabilis.nā alius canis eſt in terra comedens: vt canis ſenſatus ꝛ imaginatꝰ.alius in celo.vt ſydus celeſte nō ꝯmedens.aliꝰ in mari.vt piſcis marinꝰ/latratiōe carens. ¶ Quinto ab āphibologia: nā ſic equocatio ꝓuenit ex vna dictōe penitus eadē pl'a ſignificanti: ſic ꝛ amphibologia ex eadem orōne ꝓuenit plura q̄ ſignificanti: vt qđ eſt polᵉ per vnū ſit polᵉ ꝑ aliō/dicendo ſic.Quodcūq̄ polᵉ eſt eē albū:polᵉ eſt ipſum eē albū.qđ non valet:nā hō albus pōt eſſe albus:hō vero niger non pōt. ¶ Sexto a ꝓpōne abſoluta.vt cū dr.petrus ꝑdidit pecuniā.nō valet:nā alius petrus lucratꝰ eſt pecuniā. ¶ Septimo a deliberatiōis abſentia.vt qn̄ dr petrus nō pōt ſolutionem queſtionis intelligere.nō ſequit:q2 ſi in hoc tp̄e nō pōt/poterit ꝛ in alio/ſuper ipam deliberādo. Idē ſequit qn̄ eſt iratus:q2 ꝓpt

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ram intelligere nõ põt. ¶Octauo caueat etiaꝫ ne fiat ꝓceſſo ſcõm terminos improprios: vt qñ dr̃ oĩs hõ eſt animal. omne aĩal eſt ſba. ergo omĩs homo eſt ſba. quod ideo nõ valet: qꝛ ſba debet ꝑdicari de aĩali. et aĩal de hoĩe. ¶Nono a ſecretiori ſenſu propoſitiõis. vt cũ dr̃. qꝛ ſol ẽ incorruptibilis nõ ẽ gñabil': ⁊ qꝛ nõ ẽ gñabil' nõ eſt pncipiabil'. qđ nõ ſeqꝛ. deꝰ enĩ pncipiare potuit ſolem in creãdo ⁊ ipm ꝯditionare ꝙ ſit incorruptibil'. ¶Decio caueatur a propõe publica. vt in ſarracenis: qui dicũt ꝙ machometus fuit propheta. Et ne propoſitio ſit extimatiua. vt in exercitu tot milites in nũero pari vel impari. Et ꝙ nõ ſit ſimilitudinaria vt hypocrita dicens bona ⁊ ſctã ṽba: ⁊ praua opa faciens. Et ꝙ non ſit po[lis] in ꝯtraria pte. vt cũ dr̃ petrus currit an non? Rñſo[m] eſt ꝙ eſt opinio: ſi currit an non.

¶De fallatijs.   Cap.xviij.

Fallatie ſunt tredecim. ſex in dictione ⁊ ſeptem extra dictioneꝫ. In dictione ſunt hec. fallatia equiuocationis/ amphibologie/ compoſitiõis/ diuiſionis/ accentus/ figure dictionis. ⁊ dicũtur in dictiõe qꝛ in dictione ⁊ per dictioneꝫ cauſat ibi deceptio. ¶Extra dictioneꝫ vero ſunt he: fallatia acñtis. ſcꝫ quid ad ſimpliciter. ignorantie elenchi. petitionis prin[ii]. conſequentis. non cauſe vt cauſe. ſcõm plures interrogatiões vt vnam. ⁊ dicuntur extra dictionem/ non ꝙ ex parte dictionis cauſentur. ſꝫ ex parte rei. ⁊ qꝛ fit parallogiſmus de ſophiſticis ꝓpõibꝰ. ꝑalogiſmoꝝ aũt maĩa ſũt falſe. ¶Ceteꝝ ne ſophiſte corã ſapiẽtibꝰ ⁊ naturalibꝰ apparere audeãt nec ſtare: ꝓponimꝰ eoſdẽ ipos: q̃ ſequũt ꝑalogiſmos ꝑ r̃las gñales huiꝰ artis ſoluere. coꝝ declaratiõe ad eaſdẽ r̃las lr̃is deſignatas remiſſa ⁊ relata: in q̃bꝰ locis ſtatiꝫ deceptio pateſiet/ diluet euaneſcetqꝫ. Dicemꝰ igit priꝰ de fallijs ĩ dictiõe.

¶De fallatia equiuocationis.   Cap.xix.

Equiuocatio ẽ vniꝰ ⁊ eiuſdẽ dictiõis diuerſa ſignificatio ex eo ꝓueniẽs/ ꝙ vnũ nomẽ diuerſa ſignificat. vt canis ⁊c. ¶In 1º ſic forat ꝑalogiſmꝰ. oĩs canis ẽ latrabil'. celeſte ſydꝰ ẽ canis. ergo celeſte ſydꝰ ẽ latrabil'e. Iſte pallogiſmus falſus eſt: licet videat verus: vñ dicitur parallogiſmus. i. apparens ſyllus: et eius falſitas in hac dictione canis conſiſtit/ (⁊ hꝫ. iij. modos.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

multiplicer ſignificanti. naz alius canis eſt domeſticus linguã hñs ⁊ viuẽs in terra. ⁊ ali⁹ eſt viuens in aqua latratione carẽs. et alius in celo nec viuẽs/nec latrãs. Et qꝛ dicẽdo oĩs canis eſt latrabilis/ſbm ⁊ ꝑdicatũ non ꝯueniũt nec ꝯuenire pñt nãlr/niſi i cane domeſtico: ⁊ non in alijs: ideo palogiſmus non valet. ⁊ hoc in regula. b. et. g. figuratum eſt.

¶ Scd̃us modus eſt/qñ nomen eſt analogũ: hoc eſt ꝓprie ⁊ pri cipalr vnum ſignificãs. ⁊ aliud appropriate ⁊ metaphorice. vt in hoc ṽbo ridet: qḋ principalr ſignificat ꝓpriũ actũ hoĩs: metapho rice ṽo pratũ florere. vbi ſic formaꝶ palogiſmus. Quicqd ridet habet os. ſ₃ pratũ ridet. ergo pratũ h₃ os. qḋ non valet. qꝛ q̄cqd habet os/h₃ ⁊ ſenſitiuã. ⁊ qꝛ pratũ non h₃ ſenſitiuã/non hab₃ os ⁊ hec deceptio in regula. g. et in. 2. ſpẽ regule. c. ſignificata eſt.

¶ Tertius modus ꝓuenit ex multiplicitatis ꝯſignificatione: q̃ attẽdiꝶ ſcd̃m accñtia partiũ orõnis: veluti ſcd̃m tẽpus/nũeꝝ/ge nus/et ſimilia. vbi ſic poniꝶ exeᵐ. Quicũq₃ ſurgebat ſtat: ſedẽs ſurgebat: ergo ſedens ſtat. qḋ non valet. cũ ſurgere ſit in fieri. ſe dere aũt in facto eẽ. ⁊ hoc in rl'a. h. et in rl'a. i. ſignificari poteſt.

¶ De fallatia amphibologie Capi. xx.

Amphibologia eſt deceptio ꝓueniens ex eo ꝙ orõ penitus eadem plura ſignificat: nã ſic equiuocatio fit in eadẽ dictio ne plura ſignificanti: ſic ⁊ amphibologia in eadẽ orõne plura q₃ ſignificanti. cuius quidẽ tres ſunt modi. ¶ Primus eſt/qñ fall'a ꝓuenit ex eo ꝙ aliqua orõ eq̄ principalr plura ſignificat manen te eadẽ ꝯſtructione ꝓpter diuerſam hĩtudinẽ ꝯſtructoꝝ ſic hec. li ber Ariſtotelis. Hĩtudo aũt intelligi poteſt tanq̃ effectus ad cã₃ vel poſſeſſi ad poſſidentẽ. in qua ſic fit palogiſmus. Quicquid ẽ Ariſtotelis poſſideꝶ ab ariſtotele: ſ₃ liber me⁹ eſt liber ariſtoteſ. ergo poſſideꝶ ab ariſtotele. qḋ non valet: nam liber factus eſt ab ariſtotele in tp̃e ꝑterito: in pñti ṽo poſſeſſus a me. ⁊ hoc figuraꝶ in regula. h. in. 3. ſpẽ regule. d. ¶ Scd̃us modus eſt qñ deceptio ex eo ꝓuenit ꝙ vna orõ plura ſignificat ꝓpter diuerſam partiu₃ conſtructionẽ: cũ aliqua dictio ꝯſtrui poſſit trãſitiue vel intrãſiti ue ſicut hic. Quicquid videt aliquis hoc videt: ſ₃ colũnaz videt aliquis. ergo colũna videt. qḋ non valet vt in ſcd̃a ⁊ tertia ſpẽ re gule. c. et in rl'a. g. figu. eſt. ¶ Tertius modus eſt/qñ fall'a ꝓue nit ex eo ꝙ vna orõ ſignificat principaliter vnum: et aliḋ minus

(c) 2006 Ministerio de Cultura

principaliter ⁊ tralaticie. vt hec. littus aratur. quod principaliter ſignificat littoris pſciſſionē: metaphorice ꝟo operis amiſſionem. vbi ſic fit palogiſmus. Quādocūqꝫ littus aratur: terra proſcinditur. ſꝫ qn̄ indocilis docet littus arat. ergo qn̄ idocil' docet terra pſcindit. qꝺ non valet. nā vnus actus vtilitate caret vegetatiua: alius ꝟo vtilitate intellectiā. qꝺ in rl'a. g. et. h. figu. eſt.

¶ De fallatia compoſitionis. Ca. xxi.

Fallatia cōpoſitionis ē deceptio ex potētiali multiplicitate alicuius orōnis pueniēs: cui⁹ dictiones diuerſimode poſſunt adinuicē ꝯponi. et talis orō non in ſenſu diuiſo: ſꝫ in ſenſu ꝯpoſito eſt falſa: et huius fall'e tres ſunt modi. ¶ Exm̄ primi. qꝺcunqꝫ poſſibile ē eē albū/pōle eſt ꝙ ipm ſit albū. ſꝫ nigrū pole eſt eſſe albū. ergo pole eſt ꝙ nigrū ſit album. quod nō valet: nam qn̄ vna dictio non ꝯcordat cū alia ꝯponendo/ cōfuſe indicant obm: ſed qn̄ diuerſa ꝯcordāt inter ſe clare id ſignificāt. vt in diffinitōe orē: ⁊ concore ⁊ in rl'a. g. h. figu. eſt. ¶ Exm̄ ſcdi modi. Quicūqꝫ nūerus cōponit ex duobus ⁊ trib⁹ eſt duo ⁊ tria. ſꝫ quinqꝫ non ſunt duo nec tria. ergo quinqꝫ non cōponit ex duob⁹ ⁊ trib⁹. qꝺ non valet: qꝛ qn̄ duo ⁊ tria cōponūt: cōſtituūt qnqꝫ: non aūt qn̄ exn̄t diuiſa. ⁊ hoc in rl'a. f. et. k. figu. eſt. ¶ Exm̄ tertij mōi. Quicquid viuit ſemp erit. ſꝫ iſte leo viuit. ergo iſte leo ſemper erit. qꝺ non valet. qꝛ ſic leo cōſiſtit in viuēdo ita deficit in moriendo. vt in regula. g. h. ſigni. eſt.

¶ De fallatia diuiſionis. Cap. xxij.

Fallacia diuiſionis eſt deceptio ex potētiali multiplicitate alicuius orōnis pueniēs: cuius dictōes diuerſimode poſſint diuidi adinuicē. q̄ quidē in ſenſu diuiſo falſa ē: ⁊ ꝟa in cōpoſito. ⁊ fit tribus modis. ¶ Exm̄ primi. qꝺcūqꝫ pole eſt eē albū/ poſſibile eſt ꝙ ipm ſit albū. ſꝫ nigrū poſſibile eſt eē albū. ergo pole eſt ꝙ nigrū ſit albū. quod non valet. vt in rl'a. g. figu. eſt. ¶ Exm̄ ſcdi. omne aīal eſt rōnale/ vel irrationale. ſꝫ non oē aīal eſt rōnale. ergo oē aīal eſt irrationale. qꝺ non valet: nā vnū aīal eſt cū intellectu ⁊ aliud ſine intellectu. vt in rl'a. g. k. ſigni. eſt. ¶ Exm̄ tertij. Quod pōt vnū ſolū ferre/ pōt plura ferre: ſꝫ qꝺ ſolum pōt ferre vnuꝫ/ nō poteſt niſi vnū ferre. ergo qꝺ non pōt niſi vnū ferre/ poteſt plura ferre. quod nō valet: nā ptās in multas vnitates cōpo

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ſtendo/dilatat et extendit ſuum actū: et diuidendo ipſuʒ reſtrin git. vt in regula. f. ſigu. eſt.

¶De fallatia accentus. Ca. xxiij.

Accentus eſt deceptio ꝓueniens ex eo ꝙ aliq̄ dictio diuerſi mode ꝓnūciata/diuerſa ſignificat. ⁊ hʒ tres modos ſcōm ꝙ contingit dictionē tripl'r diuerſificari in ꝓlatōe. ¶Primo qñ dictio variat̃ ꝑ diuerſos tonos/ſiue accētus q̄ ſunt tres/acutus/ grauis/circūflexus. Acutꝰ vt in hac dictiōe martinꝰ: in qua media ſyllaba acuitur. Grauis vt in hac dictione dñs: in qua media ſyllaba corripit̃. Circūflexus vt in hac dictōe fortūa: in qua media ſyllaba eleuat̃ ⁊ deprimitur. Et in iſto 1º mō ſic forat̃ paralogiſmus. oīs populꝰ ē arbor. ſʒ aliq̄ gēs eſt populus. ergo aliq̄ gens eſt arbor. qḋ non valet: qꝛ hec dictio ꝑpl's aliud ſignificat/ qñ eius pria ſylla ꝓducit̃ vʒ quādā arborē: ⁊ aliud qñ corripit̃. vʒ gentiū multitudinē. vt in r'la. g. ſigni. eſt. ¶Scdo qñ variat̃ modus ꝓnūciandi dictionē ſcōm diuerſitatē ſpūs: q̄ ꝑ aſpeꝝ ⁊ lene diuerſificatur. Per aſpeꝝ vt ꝑ hanc lr̄am ſiue aſpiratione. h. ꝑ lene xo ſine aſpiratione. ſecūdo igit̃ modo ꝓuenit hec fall'a ex eo ꝙ aliqua dictio aſpe vel lenit̃ ꝓferri pōt. vt in hoc paralogiſmo. Quicq̄d hamat̃ hamo capit̃. ſed vinū amat̃. ergo vinū hamo capitur. quod non valet: nā xbū amo qñqʒ ꝓfertur cū aſpiratiōe. qñqʒ ſine aſpiratiōe. ⁊ hoc figuratur in 2ª ſpē r'e. c. ¶Tertio ꝓuenit ex eo ꝙ aliq̄ dictio ꝓnunciari pōt vt vna/vel vt plures. vt hic. Tu es qui es. ſʒ quies eſt requies. ergo tu es reqes. quod falſum eſt: nā hoc nomen quies qñqʒ ꝓfert̃ ſub ſignificatiōe vnius dictionis: qñqʒ xo ſub ſignificatiōe duaꝝ. ⁊ hoc in r'la. f. ſig. eſt.

¶De fallatia figure dictionis. Ca. xxiiij.

Fall'a figure dictionis eſt fall'a eo ꝓueniens/ꝙ aliq̄ dictio ſimilis ē alteri dictioni: ⁊ videt̃ eundē hr̄e modū ſignificādi/cū non hēat: cuius q̄dem modi ſunt tres. ¶Primꝰ ex eo ꝓuenit ꝙ dictio: q̄ ſignificat maſculinū: capit̃ ac ſi ſignificaret femininū aut neutrū aut ecōuerſo. hoc modo. Quecūqʒ coloratur albedine eſt alba. ſʒ catilina coloratur albedine. ergo catilina eſt alba. quod non eſt veꝝ: cū nomen catilina ſit maſculinū/lʒ cum nominibus femineis ſimilitudinē hr̄e videatur. ꝓut videri poteſt in r'la. g. ¶Scdus qñ dictio q̄ ſignificat ꝑ modū vnius ꝑdicati:

(c) 2006 Ministerio de Cultura

videtur ſignificare per modum alterius vt hic. Quicquid heri vidiſti/hodie vides.ſed heri vidiſti album. ergo hodie vides album.quod non valet:cuꝫ in hac argumentatione mutetur quid in quale.quod in regula.g.ſigni.eſt. ¶ Tertius modus fit quãdo dictio que ſignificat quale quid: videt̃ ſignificare hoc aliq̃d: vbi ſic formatur parallogiſmus.Socrates eſt alter ab hoĩe: ipſe autem eſt hõ.ergo eſt alter a ſe.quod non valet:cum fiat tranſitus de hoĩe ad ſocratem: ⁊ mutetur quale quid in hoc aliquid. nam eſſe quid per ſuam eſſentiam exiſtit:et non mutat ſuum numerum per ſuã qualitatẽ: ⁊ hoc figuratur in rła.g.

¶ De fallatijs extra dictionem. Cap.xxv.

Fallatie extra dictioneꝫ differũt a fallatijs in dictione. qm̃ primum motiuum ſiue cauſa apparentie in fallatijs in dictione ex parte vocis prouenit: in fallatijs aũt extra dictioneꝫ ex parte rei. Sicut eniꝫ in fallatijs in dictionẽ deceptio prouenit ex eo ꝙ alique res q̃ conueniunt ſcd̃m vocem: accipiuntur vt eedẽ ſcd̃m rõnem: ita ⁊ in fallatijs extra dictionem deceptio prouenit ex eo ꝙ alique res: que conueniũt ſecũdum apparentiam accipiũtur vt eedem ſcd̃m eſſñam. ¶ Sunt auteꝫ (vt ſupra diximꝰ) fallatie extra dictioneꝫ ſeptẽ. vꝫ fallatia acn̄tis ſcd̃m quid ad ſimpliciter/ignorantie elenchi/petionis prinii conſequentis.nõ cauſe vt cauſe.ſcd̃m plures interrogationes vt vnam. ¶ Accipiunt̃ autem he fallatie ſcd̃m quoſdaꝫ naturalr̃: vt rerũ ipaꝝ conditiones ⁊ h̄itudines. Nam entiũ aliud eſt per ſe aliud eſt per acn̄s. a quibus argumentando fallatia cauſatur accidentis. Eſt item aliud perfectum: aliud imperfectum. vnde fallatia prouenit ſecũdum quid ad ſimpliciter. Item oppoſitum ⁊ non oppoſitum. a quibus fallatia ignorantie elenchi. Preterea ideꝫ ⁊ diuerſuꝫ. vnde fallatia petitionis prinii. Item non cauſatiuum vt cauſatiuũ. vnde fallatia non cauſe vt cauſe enaſcitur. Item prius et poſterius. vnde cauſatur fallatia conſequentis. Item vnum ⁊ multa. a quibus ſumitur fallatia ſecũduꝫ plures interrogationes vt vnam. Dicemus igitur primo de prima fallatia extra dictionem: que eſt fallatia accidentis.

¶ De fallatia accidentis. Cap.xxvi.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Fallatia acñtis eſt deceptio ex eo proueniens ꝙ aliqd ſignificatur ſimplr ineſſe vtriqz cor:q̄ aliqualr ꝑ acñs vnū ſūt. et habet tres modos. ¶ Primus prouenit ex eo ꝙ ab acñte ꝓcedit ad ſbaz vel ecōtra. vt hic. Cognoſco coriſtum:ſed coriſtus eſt veniens. ergo cognoſco venientem. quod non valet: naz veniēs et coriſtus licet ſint vnum per acñs/non ſunt vnuz per ſe. Unde non ſequitur ꝙ quicquid ſit verum de vno:ſit verū de altero:vt in prima et ſcd'a ſpē regule.c.figura.eſt. ¶ Secūdus modus fit quādo illud quod conuenit ſuperiori:concluditur de inferiori ⁊ econuerſo:vt hic. hō eſt aīal:et aīal eſt genus. ergo homo eſt genus. quod non valet :quia licet ſuperius et inferius aliquo modo ſint vnuz per acñs:non tamē ſunt vnuz ſimplicit. vt in prima et ſecūda ſpē regule.c.ſignifi.eſt. ¶ Tertius modus eſt quādo procedit de ſpē ad propriuz vel econuerſo:vt hic. homo eſt riſibil:riſibile eſt proprium:ergo hō eſt propriū. vel ſic. hō eſt ſpēs: ſed hō eſt riſibile. ergo riſibile eſt ſpēs. quod non valet: quoniaz riſibile et hō non ſunt omnino in diffinitione idez. vt patet in prima ſpē regule.c. ¶ Eſt et alius modus fallatie acñtis:qui fit ꝑ differentiam actus naturalis:et actus artificialis. vt hic. Omnis ſba eſt naturalis. turris eſt ſba. ergo turris eſt naturalis. non valet quia turris inquātū eſt ex partibus naturalibus eſt ſba naturalis:ſed inquātū partes ſunt contigue et non mixte/⁊ ſunt artificialiter congregate:turris non eſt naturalis. et hoc in ſcd'a ſpē regule.c.d.figuratum eſt.

¶ De fallatia ſecundū quid ad ſimpliciter Ca.xxvij.

Fallatia ſecūdum quid ad ſimpliciter eſt deceptio proueniens ex eo ꝙ dictuz ſcd'm quid ſumitur ac ſi eſſet ſimpliciter dictum. Simplr dictum capitur hic pro eo quod nullo addito dicitur. vt ſocrates eſt albus/vel ſocrates currit. Secūdū quid vero ꝓ eo quod aliquo addito dr. vt iſte currit bene/vel ſocrates eſt albus dētib⁹. ⁊ id quod addit dr ꝙ ſe habz ad id/cui additur:cuius quidē falle modi ſunt quinqz. ¶ Primus eſt qñ determinatio addita oppoſitiōez habz ad id cui addit. vt in hac argumentatiōe. ceſar eſt hō mortuus. ergo eſt hō. quod non valet nā eē mortuū oppoſitiōez hz ad hoiem. vt in rla.k. videri poteſt. ¶ Scd's modus fit qñ deteriatio addita ptinet ad actū aīe:nam aliq actus aīe pñt eē circa entia:et circa nō entia. vt hic. Chime-

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ra eſt aīal opinabile.ergo chimera eſt aīal. qḋ eſt falſum:nā opi
nabile addituꝫ aīali diminuit de rōne eius.Et iteꝫ ceſar ē in me
moria hoīm.ergo ceſar eſt.Et iteꝫ tu hēs felicitatē in tua vo[te].
ergo habes felicitatē.quod etiā non valet.vt in r'la.c.ſigni.eſt.
¶ Tertius modus eſt qñ determinatio addita ſignificat aliquid
in potētia vt hic.Ouū potentialr' eſt aīal.ergo ouū eſt aīal.quod
falſum eſt:nam eſſe in potētia diminuit de rōne eius quod eſt eſ
ſe ſimpl'r.quod in regula.h.ſigu.eſt. ¶ Quartus modus eſt qñ
determinatio addita ſignificat partem hoc modo.Ethiops eſt al
bus dentibus.ergo ethiops eſt albus.quod non eſt verum:nam
eſſe in parte diminuit de rōne eius quod eſt eſſe ſimpl'r.et hoc ꝓ
bat regula.f. ¶ Quintus modus eſt qñ determīatio addita ter
minū cui adiungitur/cogit naturalr' ſtare vt hic. Fur vult ſume
re pecuniam:q2 bonū.ergo vult bonuꝫ. quod non procedit.vt ꝑ
regulam.g.ſignificatum eſt.

¶ De fallatia ignorātie elenchi. Cap.xxviij.

Fallatia ſcd̄m ignorantiā elenchi eſt deceptio proueniēs eo
q2 ea que neceſſaria ſunt ad diffinitionē/nō obſeruāt̄. Eſt
aūt elēchus ſyll's ꝯtradictōis:qui qñq3 eſt vn⁹:qñq3 duo. Vn⁹
quādo ſyll's ꝯcludit ꝯtradictōem alicui⁹ ꝓpōis pri⁹ date.vt pu=
ta ſi ponat̄ iſta.aliqḋ aīal ē incorruptibl'e.⁊ ꝓcedat̄ ſic.oē ꝯpoſi=
tū ex contrarijs eſt corruptibile:oē aīal eſt hmōi:ergo oē aīal eſt
corruptibl'e.Hec ſiqdē conclo ꝯtradictoria eſt prioris propoſitio
nis poſite. Duo ṽo ſylli etiam cōſtituūt elenchuꝫ vt qñ ex duo
bus ſyllogiſmis ꝯtradictorie cōcludūtur.veluti ſi p̄dicto ſyllo ad
datur et alius ſyllogiſm⁹ talis. Nulluꝫ beatū eſt corruptibile:a
liquod aīal eſt beatū.ergo aliquod aīal non eſt corruptibile. De
rōne igitur elenchi eſt ſyll'us et contradictio. vñ quicqd eſt ꝯtra
diffinitionem ſyllogiſmi ⁊ contradictionis: eſt et cōtra diffinitio
nem elenchi.Ea vero que p̄cipue ad diffinitioneꝫ elenchi requi=
runtur ſunt he quattuor particule ad idem/ſcd̄3 idē/ſimiliter/⁊
in eodem tempore.cuius quidem fall'e quattuor ſunt modi.
¶ Primus quādo argumentatio peccat contra particulā ad idē
vt hic.duo ſunt duplum ad vnū et non ſunt dupluꝫ ad tria. ergo
duo ſunt duplum: et non ſunt duplum.quod eſt falſum:qm̄ om=
miſſo huius/quod eſt ad idē efficit/ꝙ hoc non ſit contradictio.
Vt in ſcd̄a ſpē regule.c.videri poteſt. ¶ Secūdus modus quādo

(c) 2006 Ministerio de Cultura

peccat contra pticulam ſcōm idem hoc modo. hoc eſt duplū ad illud ſcōm lōgitudinē: et nō eſt duplū ad illud ſcōm latitudinē: ergo eſt duplū ⁊ nō eſt duplum. qd non valet: qꝛ ōmittit pticula ſcōm idē. q̄ reqritur ad cōtradictionē: vt in. 3. ſpē r'le. c. figu. eſt. ¶ Tertius modus qn̄ peccat cōtra hanc pticulā ſimil'r iſto mō. celū mouet circulariter: ⁊ nō mouet ſurſum. ergo mouet ⁊ non mouet. qd nō valet: nā p omiſſionē pticule ſil'r / nō eſt hic ꝯtradictio. vt in r'la. i. ſig. eſt. ¶ Quartus modus qn̄ peccat p pticulā in eodē tpe. ſic̄ hic. domꝰ iſta clauſa ē in iſto tpe / et nō in alio. ergo eſt clauſa ⁊ nō eſt clauſa. qd non valet: nam diuerſitas tēporis efficit vt nō ſit cōtradictio: ⁊ hoc figurat in r'la. h.

¶ De fallatia petitionis principij. Cap. xxix.

Fall'a petitōis prin.ii eſt deceptio ꝓueniēs eo ꝙ idē aſſūmit ad ꝓbationē ipiꝰ ſub aliq̄ vocab'lo. ⁊ prin.m dr̄ hic prin.le ꝓ poſitū. Tūc igit aliqs petit prin.m qn̄ petit ſibi ꝯcedi prin.le ꝓpoſitū: qd dꝫ ꝓbari: qd ſi ſub eodē noīe petat / nulla ꝯmittit fall'a: ſꝫ petens videt deridēdꝰ. ⁊ hec fall'a fit quinqꝫ modis. ¶ Pr̄io qn̄ diffinitū petitur ad ꝓbationē diffinitiōis vel eꝯ. vt ſi debeat ꝓbari ꝙ homo currit ⁊ ſumat iſta. aīal rōnale et mortale currit. ergo homo currit. nil ꝓbatur: qꝛ ita dubitat de āntı ſic̄ de conſequēti. ¶ Scd̄o qn̄ v'lis petitur ad ꝓbationē pticularis. vt ſi debeat ꝓbari ꝙ oīm cōtrarioꝝ eadē eſt diſciplina. ⁊ aſſumat iſta: oīm oppoſitoꝝ eadē eſt diſciplina: ergo oīm ꝯtrarioꝝ. hic premiſſa nō eſt magis nota: ꝙ concl'o. ¶ Tertio qn̄ petūtur oīa ptic'laria ad ꝓbationem v'lis. vt ſi debeat ꝓbari ꝙ oīm oppoſitoꝝ eadē eſt diſciplina et aſſumātur iſta: oīum cōtrarioꝝ. et oīum priuatie oppoſitoꝝ eadē eſt diſciplina. ergo ⁊ oīm ꝯtrarioꝝ. hic etiā concl.o petitur in ꝓmiſſis. ¶ Quarto qn̄ diuiſim petit qd dꝫ ꝓbari ꝯiūctim. vt ſi debeat ꝓbari ꝙ medicina ē ſcīa ſani ⁊ egri. ⁊ aſſumat iſta: medicina eſt ſcīa ſani: et eſt ſcīa egri. ergo ē ſcīa ſani et egri. hic etiā petit qd debꝫ ꝓbari. ¶ Quinto qn̄ petit vnū correlatiuoꝝ ad ꝓbationē alterius. vt ſi debeat ꝓbari ꝙ ſocrates ſit pr̄ platonis. et aſſumātur iſta: plato ē filius ſocratis. ergo ſocrates eſt pr̄ platonis. hic ſimil'r petit qd debꝫ ꝓbari / ſub alijs xbis. Cū autē he fall'e ſint p ſe note nō opꝫ r'las artı l'ris ſignificatas ad ſolutionē ipſarum allegare. vt ſupra.

¶ De fallatia conſequentis. Cap. xxx.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Fallatia consequentis est deceptio proueniens ex eo q̃ consequẽs extimatur oĩno idem esse cum antecedenti. Fall'a siquidez antecedentis in vno est: fall'a vero consequentis in pluribus. vt pz in exẽplis infra positis. cuius quidẽ modi sunt duo. ¶ Primus procedit ex consecutiõe magis cõis ⁊ minus cõis / siue magis cõe sit genus / siue antecedẽs vt patz in his parallogismis. Si asinus est aĩal est. ſʒ tu es aĩal. ergo tu es asinus. quod non valet: nã consequẽs primo positũ non conuertitur. Et iterũ si aliquid est mel / est rubeũ. ſʒ fel est rubeũ. ergo fel est mel. Preterea si aliquis est fur / errat de nocte. ſʒ tu erras d̃ nocte. ergo tu es fur. omnibus aũt istis locis videtur ꝯsequẽtia ꝯuerti / ⁊ tamẽ non ꝯuertitur. ¶ Scd̃us modus est qñ proceditur a cõsequẽtia propositi ad similẽ consequẽtiaz in alio opposito: vt si dicatur sic si aliquid est generatum habz prinm: sed aĩa non est generata cũ sit creata de nihilo. ergo non habz prinm. ſʒ semper fuit. quod est falsum. nã duplex est oppositiõis cõsequẽtia. vna in ipo: et altera in contrario. Preterea si est iustũ est bonũ. ergo si est iniustũ est malũ. consequẽtia in contrario est: qñ sicut ad antecedẽs sequitur ꝯñs: ita ad oppositũ consequẽtis sequitur oppositum añtis: vt si est hõ / est aĩal. ergo si est non animal: est non hõ. Predicte autẽ falle per regulam. c. cognosci possunt.

¶ De fallatia non cause vt cause. Cap. xxxj

Fallatia nõ cãe vt cause est / qñ inter premissas ex quibꝫ sequitur cõclo: propõ aliqua interponit̃ superflua: q̃ ad ꝯclõez cum nihil faciat dicit̃ non causa. et tñ vt causetur fallatia opz q̃ videatur causa: ⁊ hoc fit / quãdo cõuenit cũ alijs propõibus que in terminis sunt cause. ⁊ dicit̃ hic causa id quod extat cã ĩ inferẽdo vt p̃misse dicũtur cã conclusiõis. In qua q̃dem fallatia sic formatur pallogismus. Putasne aĩa ⁊ vita sint idem? quo dato. procedatur sic. anima ⁊ vita sunt idẽ. mors ⁊ vita sunt cõtraria. generatio ⁊ corruptio sunt contraria. sed mors est corruptio: ergo vita est generatio: ergo viuere est generare. quod est falsum / et impole: nam qui viuit non generatur / cuz iam sit genitus. ergo prinm fuit impole. vz q̃ aĩa ⁊ vita sint idem. mors autem ⁊ vita non sunt contraria. sed opponuntur vt priuatio et habitus. peccat igitur hec argumentatio contra rationem cause ⁊ causati. et hoc cognosci potest in regula. e.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶ De fallatia ſecūdum plures interrogatio- nes vt vnam. Cap. xxxij.

Falla ſcōꝫ plures īterrogatōes vt vnā/ē falla extra dictionē ex eo q̄dē ꝓueniēs ꝙ ad interrogatōem: q̄ ē plures: datur vna rn̄ſio/eo ꝙ vno mō interrogādi ꝓponit᷑. Ad cui⁹ q̄deꝫ ſīm q̄ttuoꝛ hec ↄcurrūt. vꝫ enūtiatio/interrogatio/ ꝓpō/ ⁊ cōclo. Enūtiatio q̄dē ↄcurrit ſcōm ꝙ ſignificat ſimpl'r aliq̄d eē vel non eſſe. Interrogatio/ſcōm ꝙ ꝓponit᷑ ſub dubitatōe. Propō ſcōm q̄ ſumitur ad alteri⁹ ꝓbationē. Cōcl° deniq̄ꝫ ſcōm ꝙ ex alijs īfertur ⁊ ↄcludit᷑. ⁊ mōi hui⁹ fall'e ſūt duo. ¶ Prim⁹ ē q̄n interrogatio ē plures eo ꝙ vnū de plurib⁹ in ſinglari ꝓponit᷑ vel ecōuerſo. iſto mō. Putaſne hō ⁊ aſin⁹ ſint aīal rōnale: Si dicat᷑ nō. ꝓcedatur ſic. hō ⁊ aſin⁹ nō ſunt aīal rōnale. ergo hō non eſt aīal rōnale. Hec fall'a ex eo ꝓuenit/ꝙ ad interrogatōem p̄dictā cum ſit plures: nō ē dāda vna rn̄ſio. vt rn̄deat᷑ ſimpl'r ſic vel nō: ſꝫ plures ſic. hō eſt aīal rōnale: ⁊ aſinus ē aīal irrōnale. vel nō ē aīal rōnale. Et iteꝝ putaſne tu es hō ⁊ aſin⁹: ſi dicat᷑ non: ↄcludatur ergo tu nō es hō. ſi vō dicatur ſic: ↄcludatur/ergo tu es aſin⁹. Itē putaſne ethiops ſit hō albus: ſi dicat᷑ ſic. ↄcludatur ergo ē alb⁹. ſi dicatur nō: inferatur ergo nō eſt hō. ¶ Scōs modus ē q̄n interrogatio ē plures/eo ꝙ pl'a ſubijciūtur vel p̄dicātur in plurali nūero. hoc mō. Putaſne mel ⁊ fel ſint dulcia: ſi dicatur nō. īferatur. ergo mel nō ē dulce. Si aūt ſic. concludat᷑. ergo fel eſt dulce. In oībus igitur his locis nō ē dāda vna rn̄ſio. vn̄ hec fall'a ſcōm multa ꝓuenit: cuius ſolutio in. 3. et. 4. ſpē r'e. c. ſigni. ē. ¶ Dictū eſt de tredecim fallatijs: de q̄b⁹ antiq̄ longa diſputatōe tractaue rūt: nūc vō de alia noua fall'a dicere ꝓponim⁹: quā idcirco nouā appellamus: q̄ꝛ nouos habet figuram ⁊ modū.

¶ De fallatia contradictionis Cap. xxxiij.

Hec fall'a iō dr̄ contradictionis: q̄ꝛ videtur ↄtradictionem concludere/cū nō concludat. Iſta q̄dē fall'a ab octo ꝓpōibus ſupradictis q̄ videt᷑ ↄcludere ↄtradictiōem: ⁊ ab alijs fall'is depēdētiam hꝫ cui⁹ q̄dē mōi ſunt ſex. Primus modus dependet a fall'a equocatōis: in quo ſic foꝛ̄atur ſyllogiſm⁹. oīs aries ē comeſtibil': q̄dā aries nō eſt comeſtibil'. ergo q̄dā aries ē comeſtibilis ⁊ nō ē comeſtibil'. q̄ nō valet: nā aries comedēs herbā eſt

comeſtibil':aries vō ſydus celeſte nō ē comeſtibil'.ꝛ hoc pꝫ in re-
gula.g. ¶Scōs modus fit qñ concluditur idē ꝑ hītum intrinſē-
cū ꝛ extrinſecū.hoc mō. Nullus lapis ē viſibil'.q̇dā lapis ē viſi-
bilis.ergo q̇dā lapis eſt viſibil' ꝛ non ē viſibilis.qḋ non valet:qꝛ
lapis de ſe nō eſt viſibilis eo ꝙ diſparatꝰ ē a poᵃ viſiua ꝑ eēntiā
ꝛ rōnē gñis:ſꝫ ē viſibilis ꝑ poᵃᵐ viſiuā/q̄ in ſuo ꝓprio ꝛ coeēn-
tiali viſibili caterizat/īprimit ꝛ figurat de nouo viſibilitatē lapi-
dis:q̄ viſibilitas aduētitia ē/ꝛ ꝑegrina in hītu ſenſus intriſeco.
ꝛ hoc figurat̄ in rl'a.g. ¶Tertiꝰ modus ē qñ fit deceptio ꝑ pre-
ſentiā ꝛ abſentiā ſenſus vt qñ dr̄.oīs hō eſt imaginabil':q̇daꝫ hō
non ē imaginabil'.ergo q̇dā hō ē imaginabilis:ꝛ nō eſt imagina
bilis.qḋ nō valet:qꝛ lꝫ pria ꝛ ſcōa ꝓpō ſint v̄e/hoc tñ fit diuerſis
reſpectibꝰ.qm̄ pria intēdit ꝙ oēs hoīes ſunt imaginabiles ī ab-
ſentia viſus:in p̄ſentia vō nō:vt intelligit ſcōa.qꝛ qñ obm̄ ſenſi-
bus ꝑcipit̄:tūc nō apphēdit̄ imaginatōe.qḋ in rl'a.h.videri pōt.
¶Quartus modus fit etiā ꝑ fallam equocatōis:ꝛ ſcōm q̇d ad
ſimplr/vt qñ dr̄. Nullus hō eſt viſibilis:q̇dā hō eſt viſibil'.ergo
quidā hō eſt viſibil' ꝛ nō viſibilis.qḋ iō nō valet:qꝛ hō verus nō
eſt viſibil':ſic hō defūctꝰ nō ē mortuꝰ.nā ſic hō nō morit̄/niſi quā
tū ad corpus:ita nec hō verus videtur niſi quātū ad figurā ꝛ co
lorē.Hō aūt depictus in pariete ē poſitꝰ in ſpē hūana equoce ſim
pliciter ꝑ figurā ꝛ colorē:nō aūt ꝑ eēntiā:ſꝫ qꝛ oculus attigit fi-
guram ꝛ colorē:talis homo dr̄ viſibil'.vt in rl'a.f.g.intelligi pōt.
¶Quītus modus fit ꝑ exñiaꝫ ꝛ agētiā:vt qñ dr̄.oē mel ē dulce:
quoddā mel non ē dulce.ergo quoddā mel ē dulce:ꝛ non ē dul-
ce.qḋ iō non ſeq̄tur qꝛ lꝫ mel ſit de ſe dulce:guſtui tñ infirmo vi-
detur amarū.ꝛ hoc in 2ᵃ.et 3ᵃ ſpē rl'e.c.ſig.ē. ¶Sextus modus ē
per poᵃᵐ et actū vt qñ dr̄.oīs intell's ē verus.q̇dā intell's nō eſt
verus.ergo q̇dā intell's ē verus ꝛ nō verus.qḋ nō ſeq̄tur.qm̄ in
tell's vt poᵃ eſt verus ē:qꝛ creatura ē:et creatura vt veꝝ intelli-
gat/eſt.ſꝫ qñ ignorat/iudicat id veꝝ cē:qḋ falſum ē:ꝛ falſum qḋ
veꝝ eſt/hītu falſitatis hītuatus.et hoc pꝫ in 2.et.3.ſpē rl'e.c.
¶Diximus de fall'a ꝯtradictiōis:q̄ ex octo p̄dictis ꝓpōibus et
ex alijs fallatijs dependet:ꝛ oſtendimus qūo compoſita eſt per
habitum naturalem et logicalem:quo mediante inueniri poſſūt
de nouo ꝛ inueſtigari aliē complures fallatie.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Arbor fallatiarum addititia.

Fallatia
In nomine.
In re.

Fallatia in nomine.

Nomen multiplex.

Actuale a quo	Equiuocatio q̄ fit in dictōe/hn̄s.3.ſpēs.	
	Amphibologia in oratione/hn̄s.3.	
Potētiale a quo	Compoſitio/hn̄s.3.	in oratione.
	Diuiſio /habens.3.	
	Accentus hn̄s.4. in dictione.	
Phātaſticū a q̊	figura dictōis/hn̄s.3. vl' in re. vel i noīe.	

Falla in re.

Ens ſiue res.

Per ſe / Per acn̄s	a quibus falla acn̄tis/hn̄s.4.ſpēs.
Perfectuz / Impfectuz	a quib⁹ fallatia ſcd̄z q̄d ad ſimpl'r hn̄s.5.
Oppoſituz / Nō oppo^m	a quib⁹ fall'a ignorantie elenchi.hn̄s.4.
Idem / Diuerſum	a quibus fallatia petitōis prin^ii.hn̄s.5.
Prius / Poſterius	a quibus fallatia conſequentis hn̄s.2.
Cauſatiuuz / Non cāſatiuū	a quibus fall'a non cauſe vt cauſe.
Unum / Multa	a qb⁹ ſcd̄z plures interrogatiōes vt vnā.
Eſſe / Non eſſe	a quibus fall'a ꝯtradictōis nona hn̄s.6

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶ De ſexta diſtinctione que eſt de applicatione.

Diuiditur hec diſtinctio in duas ptes. prima eſt de ptibꝰ intrinſecis: ſcḋa de partibꝰ extrinſecis. Prima itez ptit̄ i ſex vz in applicatōem arboris. quiqȝ genez. decē p̄dicamētoȝ. cētuȝ formarū. ⁊ in applicationē ſylli. ſexto ⁊ vltio in applicatiōeȝ capl'i de natura. Applicatio aūt in hac arte eſt/applicari ſolutionem queſtionū ad artis diſtinctiones: vt in ip̄is appareāt qōnū ſolutiones/iuuātibꝰ b.c.d.⁊c. textui ad quē ſolutio qōnis remittitur applicatis. ¶ Et ſic de applicatōe iſtiꝰ ſcie ad alias ſcias. Sȝ hoc vnū capl'm qḋ diximus de natura p̄mittēdum eſt prius.

¶ De natura. Cap. j.

Quia igit̄ hec ars ptim (vt in p̄cipio diximus) tractat de natura. cuiꝰ ſbm ē corpus mobl'e in tota ſui cōitate acceptum: ideo viſum fuit nob hic inſerere vnū capl'm de natura/⁊ ip̄m p deceȝ gn̄ales qōnes diſcurrere ⁊ figurare: vt ſit terminꝰ ad queȝ dubio oriente de natura/poſſit artiſta recurrere ⁊ in ip̄o dubij ſolutionem reperire: ⁊ primo de prima queſtione ſic.

Utrum natura poſſit eſſe ſine actu ſibi p̄prio? Et vr̄ q nō B qȝ natura eſt eēntia in eē p̄prio naturali ſubſiſtēs: i quo cē nō poſſȝ ſine prin^{iis} primis neceſſarijs ⁊ ſibi ꝯēntialibus. vȝ naturatio bl'i. et are. vt ſignifi. per regulam .b.

¶ Natura qd ē? Natura ē fora p̄prie ⁊ maxie. exn̄s in eēntia ⁊ cē: vt p naturā eēntia ⁊ eē pticipare poſſint: vt p primā ſpēm rl'e c. ſigni. eſt. Natura itē hȝ in ſe naturatiuū bl'e. et are. vt hn̄tuare poſſit de ſe in ſe entia: q̄ de ſuo genere nō exn̄t. vt in 2ª ſpē rl'e. c. C

Natura p̄terea eſt in alio forma actiā ſic in ſbto in quo eſt. vt agēs nāle p ip̄aȝ agere poſſit naturādo. Et ē poª paſſiua: vt entiū pegrinoȝ q̄ in ip̄a exn̄t nāta/ ſit receptiā. vt p. 3. ſpēm rl'e. c. oñſuȝ eſt. Natura itez hȝ in ſbto in q̄ eſt ſuū cē ⁊ ſua prinª ex qbꝰ ē. ⁊ ip̄ȝ ecōtra naturā/inq̄tū de ip̄a naturatū ē. vt in .4. ſpē. rl'e. c. ſig. +

¶ Natura de quo ē? Natura ē deſeip̄a. eo q ē prin^{m} primi (eſt D tiuū vt entia nālia prin^{m} primitiuū hēant a q̄ ſint: qḋ (ſi natura nō eēt deſeip̄a) fieri nō poſſȝ. vt pȝ p. 1. ſpēm rl'e. d. Natura iteȝ ē de maturatio bl'i. et are. q̄ ſūt ſibi coeēntialia ⁊ nālia ꝯcreta ī qbꝰ ſbſiſtit nā ip̄a ⁊ ſuas hȝ opatōes. vt 2. ſpēs rl'e. d. oñdit ⁊ figurat.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Natura iterū eſt ſuppoſiti in quo eſt: quod naturaliter agit de ipa quieſcendo ⁊ mouēdo p exiſtere ⁊ agere in rebus nālib⁹. vt per tertiam ſpēm regule. d. monſtratum eſt.

E ¶ Natura q̄re eſt? Natura formal'r eſt q2 ex naturali forā ⁊ materia eſt. Final'r aūt vt p ipam ⁊ de ipa ſint entia nālia ⁊ actus hēant naturales per quos quieſcant natural'r. vt pz p r'am. e.

F ¶ Natura q̄ta eſt? Natura ē tāta q̄ta eſt ſua exñia ⁊ agētia. et continuā hz quātitatē in ſbto in quo eſt. Et q2 natura de multis p̄dicatur: ſic de naturali videre/calefacere/⁊ hmōi: diffuſa eſt in multas quātitates diſcretas. ſic arboreitas: q̄ extēſa ē in arborē p radices/trūcū/brāchas/ramos/folia/flores/⁊ fruct⁹. vt ſig. ē in r'a. f.

G ¶ Natura q̄lis eſt? Natura eſt q̄lis ſcdm ſuas proprietates: qm̄ vna natura ē ꝑpria ⁊ alia appropriata. Propria ſic natura ignis: qui ꝑpriā naturā hz per caliditatē. et appropriataꝫ p ſiccitatē. Si'r de viſu qui naturā hz ꝑpriam videndi. ⁊ lapis appropriatā diſpoſitiōem p quā eſt viſibilis. ⁊ ſic de reliquis hītibus proprijs ⁊ appropriatis. vt p r'am. g. ſigni. eſt.

H ¶ Natura q̄n eſt? Natura eſt ens pūctuale indiuiſibi'e in tpe: cū ens pūctuale ſit inſtātaneū ſcdm q̄ natura eſt. Succeſſiue vo natura eſt p motū ⁊ agere natural'r. vt pz in regula. h.

I ¶ Natura vbi ē? Natura eſt vbi ſuum ſbm eſt exñs ⁊ agens natural'r. ſic in hoīe in arbore ⁊ ita de reliquis. Natura etiā eſt in ſbantijs ſepatis/vt in angelo qui natural'r intelligit ⁊ diligit. Natura etiā exiſtit in deo: ſ3 ea dr̄ natura naturās naturā creatā: deus tñ propriā hz naturā. vt natural'r intelligat ⁊ naturaleꝫ habeat bonitatē īfinitā mag^em^ eṫnitatē ꝑtātē ⁊c. vt in r'a. i. ſig. ē.

K ¶ Natura quō eſt? Natura (vt dictuꝫ eſt) eſt ens exñs inter eēntiā ⁊ eē: ſic īter hūanitatē ⁊ hoīeꝫ. igneitatē ⁊ ignē. caliditatē ⁊ calidum. bonitatē ⁊ bonū ⁊c. Vñ p illū modū per quē natura cōſiſtit inter eēntiā ⁊ eſſe: hz eſſentiā ⁊ eſſe. ⁊ per modū per quē natura eſt eēntia: ⁊ ens naturale ē ſuū eſſe: habet modū exiſtēdi ⁊ agendi: ⁊ modū aſſimilādi de ſeipa entia naturalia. vt ſub ipa ſint hītuata ⁊ naturata. vt in regula. k. notatum eſt.

K ¶ Natura cū quo eſt? Natura eſt cū ſuis primis prin^is^ ſibi coeſſentialibus. vꝫ naturatio bl'i. et are. ſine quibus eſſe non pōt. Natura etiā eſt cū alijs prin^is^ ſic cū bonitate p quaꝫ eſt bona et cū mag^ne^ magna ⁊ cū ꝑtāte p quaꝫ pōt exiſtere et agere ⁊c. vt in r'a. k. notatum eſt. ¶ Dictū eſt de natura: ⁊ per hoc q̄ð de ipa di

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ctum eſt/pōt artiſta dubia: que fiunt de natura ſoluere.

ℭ De ſecūda parte principali que eſt de applicatione huius ſcientie ad alias. Cap.ij.

In hac pte volumus dare doctrinā quō ſciat artiſta hanc ſciam ad alias applicare ⁊ eā per ipſas diſcurrere: et prio ad ſacram theologiā. Et cū deus ſit ſbm in theologia debꝫ artiſta ſcōm ꝯditiones dei ⁊ cōditiōes huius ſcie/ipā applicare ad theologiā inueſtigando ꝯditiōes dei per primā ⁊ ſcōam ⁊ ceteras diſtinctiōes huius artis: et primo per primam.

ℭ De applicatione huius ſcie ad theologiā per primā diſtinctionem. Cap.iij.

Deus eſt ens ſbale ⁊ nō acn̄tale: cū ens ſbale poſſit p ſe exiſtere: acn̄tale xo nō poſſit. Deus eſt ſba incorporea eo ꝙ ſpūalis eſt ⁊ nō corpalis. qꝛ corpus infinitū eē non pōt/nec actū hr̄e infinitum. Deus nō eſt corpus (vt dictū eſt) nec aīal: eſt tn̄ ens viuū. Deus nō eſt hō inqn̄tū deus: ſꝫ eſt hō inqn̄tū factus ē homo. De deo pn̄t fieri decē qōes gn̄ales ⁊ ad ipas rn̄deri p illum modū: p quē de ipis tractatū eſt in hac ſcia/deo ipi oēs pfectiones ⁊ nullam iperfectionē attribuēdo. Quod de prima diſtinctiōe dictum ſufficiat.

ℭ De applicatione ſecūde diſt. ad theologiā. Ca.iiij.

Deus nō eſt genus/hn̄s ſub ſe ſpēs: ſꝫ eſt ens generaliſſimū cuꝫ dignitates hēat generaliſſimas. vt ē ſua bonas q̄ ſuper oēs bonitates creatas exiſtit. ⁊ ſua magdo ſuper oēs magnes creatas. ⁊ ſic de reliquis. Deus nō eſt ſpēs. eo ꝙ ſpēs eſt ſub gn̄e. ⁊ deus non eſt ſub aliquo. Deus hꝫ in ſe diſtinctas pſonas per eſſentiā nō differētes: ſꝫ qꝛ eius rōes hn̄t intrinſece ꝓprios actꝰ ſunt in eēntia dīa diſtincte pſone ex quibus ſanctiſſima ⁊ btīſſima trinitas demōſtratur. Deus hꝫ ꝓprietates ſibi coēntiales ⁊ naturales: quibus hꝫ proprios actus. vt bonitatē ⁊ bonificare magnem are. etnitatē are. ⁊ ſic de reliqs. Sūt itē actus dei proprij creare/ꝯſeruare/pcere/⁊ glāꝫ dare. Deus non eſt acn̄s (vt dictum eſt) qm̄ in eēntia infinita ⁊ etna acn̄s neutiq̄ eē pōt. Et ſcōm hoc: quod dictum eſt de deo intelligi pōt de theologia affirmādo vel negādo/p ſcōam diſtin. huiꝰ artis diſcurrendo.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶ De applicatione tertie diſtin. ad theologiã. Ca. v.

Deus eſt ſba. & dr̃ ſba q2 per ſe ſubſtat. Deus nõ h3 q̃titatem: cũ ſua ſit ſba infinita. Deus non h3 qualitatẽ inq̃tũ qualitas eſt acñs: ſ3 h3 borem qualẽ et magnem qualem &c. et hoc ſbalr. que dicũtur q̃les ꝑ actus quales: q2 ꝑ bonitatẽ h3 bonificare quale ꝑ magnem quale magre &c. In deo nõ eſt relatio acñtalis ſed ſbalis. et eſt neceſſe ꝙ in deo ſit relatio: vt diẽ ꝓprietates poſſint hr̃e actus ꝓprios. vt intellus intelligere volunas velle: ptãs poſſificare. gl̃ia gloriare &c. Nam vbicũq3 eſt intelligere/amare &c. opz eſſe intellectiuũ et blẽ. amatiũ et blẽ. In deo non eſt paſſio neq3 actio acñtales: eo ꝙ materia nõ eſt in deo: ſed dici põt ꝙ in deo ſit actio et paſſio ſbalr et formalr: q2 deus pat' in producendo filiũ de ſua ſba et forma/eſt actiu9. et filius cu3 hẽat eſſe productũ a patre paſſiuus. Eode3 mõ de actiuite pr̃is & filij ad ſpm̃ ſctm̃: qui eſt ip̃oꝝ paſſiua ſpiratio. ¶ In deo non eſt hit9 cum deus ſit actus purus infinitus/et et̃nus. nec eſt ſitus cu3 ſit ſba infinita. nec tp̃s cũ ſit et̃nitas: l3 exiſtat in tp̃e veluti cã in ſuo effectu. nec in deo eſt locus: cũ ſua ſba ſit infinita/q̃uis ip̃e ſit vbiq3. vt ſba mũdi infinitatẽ diẽ eẽntie non ip̃ediat. ¶ Dictũ eſt de applicatiõe 3e diſtin. ad theologiã. quod per affirmationẽ oĩm ꝑfectionum: et negationem imperfectionũ intelligi debet.

¶ De applicatione quarte & quinte diſtinctionum ad theologiam. Cap. vi.

4 In deo ſunt tria ſuppoſita pr̃/filius/et ſpũs ſctũs. Et dñs nr̃ ieſus xp̃s eſt vnũ ſuppoſitũ: verus de9 et verus homo. In deo etiã eſt bonitas et alique centum formarum. vñ põt q̃libet intelligens hãc ſciam de theologia diſputare per. 4. diſtin. ſeruando modũ in ip̃a quẽ nos in cap. de idiuiduo & bonte ſeruabim9.

5 ¶ In deo fieri pñt ꝓpões neceſſarie: ex quibus ꝯſtituantur ſyll's hoc mõ. Quicq̃d eſt in deo eſt infinitũ. ſ3 ptãs eſt in deo ergo ptãs eſt infinita. vñ ſequit' ꝙ huius ſcie peritus põt de deo ſyll'os facere et ſoluere ꝑalogiſmos/mõ quem nos in. 5. diſtin. tenuimus ſeruato.

¶ De applicatione. vj. diſtinctionis ad theologiam. Cap. vij.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

In deo eſt natura et ipe eſt ſuamet natura et habet naturã et de ſua natura agere põt. et ad finẽ ſue nature tẽdere: ⁊ in ipſo fine quieſcere ⁊ gl'iam habere. vt ſupra ſignifi. eſt in cap. de natura. Hoc eſt de⁹ pr̃ eſt natura/ et de ſua natura ꝓducit filium deũ/ hñtẽ ſuũ eſſe de natura pr̃is: in quo vʒ filio pr̃ quieſcit naturando intelligendo/ infiniendo et eternando. et pr̃ et filius quieſcunt in infiniendo eternando amando ſpm̃ ſanctum. ¶ In deo ſiquideʒ infinitare et eternare ſunt actus cões et naturales in generando et ſpirando. et ſic de bonificare poſſificare ⁊c̃. intelligere tamen eſt actus ſpecificus et naturalis/ inq̃tuʒ per modũ generatiõis eſt perſonalis: ſʒ inq̃tuʒ intelligere eſt actus cõis ſicut bonificare et reliqua. non eſt actus ꝑſonalis: quia ſi eſſet actus perſonalis/ filius intelligendo ſpm̃ ſanctum/ ipm̃ generaret. Et pat et filius hñt per amorẽ ad ſpm̃ ſanctum actum ſpãlem: ſed eiuſmodi amare ad ſpirationem non contractuʒ eſt actus cõis. vt bonificare et reliqua. ¶ Ceterum quod de beatiſſima trinitate hic dictum eſt a nobis/ vl'r dictum eſſe volumus in oĩbus noſtris libris: in quibus de beatiſſima trinitate atqʒ de actibus diuinarũ dignitatum aliquid locuti ſumus: ita tamẽ ꝙ totum id corrigendum ſũmittimus ſacroſancte romane eccleſie: tanq̃ rectã fidem veram et catholicam obſeruantes. A qua humiliter poſtulam⁹: vt ſi minus bene aliquid dixerimus: ſue ſanctitatis auctori^ti placeat benigniter corrigere/ ſupplere/ et emendare. ¶ Dictum eſt de theologia. i. data eſt doctrina: per quam iſta ſcientia ad ſacrã theologiam fit applicabilis.

¶ De applicatione ſex diſtinctionum huius artis ad philoſophiam. Cap. viij.

Subiectũ phĩe ẽ ens creatũ: cui⁹ noticia deſiderabilis eſt. Pñia itaqʒ hui⁹ artis diſtinctio iõ applicabil'ẽ ad phĩam. qꝛ in phĩa agit' de ente ꝑ ſe ⁊ ꝑ alid: vt ſupra viſuʒ ẽ in ca. de ente vñ ſcõm qḋ ens ꝑ totã arborẽ diffuſuʒ ẽ/ ad ipm̃ applicari pñt rl'e b.c.d.⁊c̃., put in cap. de qõne figuratũ ẽ hoc mõ. vtrũ ens ſit diffinibile. Quid ẽ ens ⁊c̃. et hec doctrina ml'tũ ẽ gñalis ad iueſtigãdũ ⁊ ĩueniẽdũ ens: ⁊ ea q̃ de ente dici pñt. ⁊ ſic dixim⁹ de ente: di 1
¶ In 2. diſtĩn. dcm̃ ẽ de gñe ꝑ rl'as (cẽdũ ẽ de ſbã/ corpe/ ⁊ aĩali. 2
gñales deducto. vñ fit ꝙ iſta ſcĩa applicabil' ẽ ad q̃cq̃ de gñe dici põt: cuʒ vltra rl'as. b.c.d.⁊c̃. gen⁹ ꝑdicari nõ poſſit de aliq. Et

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ſic dicendū eſt de ſpē et reliquis capitulis 2e diſtin. Igitur cum logica ſit vna ps phie: data eſt doctrina p quā iſta ſcia applicabil'

3 ¶ In phia tractat' de ſba corporea ⁊ incorpea (eſt ad phiam. (vt dictū eſt) et de quātitate qualitate ⁊c. vt in. 3. diſtinctiōe hui⁹ artis apꝫ. Vñ fit q̄ 3. ps hui⁹ artis applicabilis eſt ad phiam eo q̄ decem predicamenta vna exñt pticula ipſi⁹ phie.

4 ¶ In phia agitur de indiuiduo/et de cētuꝫ formis abſtractis in 4. diſtin. poſitis. vñ ſcōm q̄ tractauimus de indiuiduo ⁊ de bonitate. cū b. c. d. ⁊c. pōt artiſta tractare phiam/eas forās q̄s ſub ſe ptinet diſcurrēdo: et eidem applicādo rlas. b. c. d. ⁊c.

5 ¶ In phia itē agit' de ſyll'o ⁊ in iſta ſcia dictū eſt de ſyll'o ⁊ de his que ad ipm ptinēt. vt in. 5. diſtin. apparꝫ. Ideo ſcōm q̄ ſyll'm deduximus per. b. c. d. ⁊c. eſt hec diſtin. ad phiam applicabilis.

6 ¶ Ut in. 6. diſtin. huius artis dictū eſt de natura cum. b. c. d. ⁊c. ita de phia dici pōt: ⁊ de his q̄ ad ipam ptinent cū. b. c. d. ⁊c. Et hec doctrina multū eſt generalis.

¶ De applicatione. vj. diſtin. huius artis ad moralia. Cap. ix.

1 Subiectum moralis ſcie eſt bñ viuere p v̄tutes ⁊ male per vicia. Moralitas aūt ē ens acñtale. ⁊ iō q2 hec ars tractat de ente in cōi (vt dcm̄ ē) applicabil' ē ad moralē ſciaꝫ cū. b. c. d. ⁊c

2 ¶ Uirtus eſt gen⁹/ſub ſe plures ſpēs hñs: vꝫ plures v̄tutes: et pcm̄ gen⁹ hñs ſub ſe plures ſpēs. vꝫ plura vicia. vñ applicari poteſt hec ſcia ad moralia cū. b. c. d. ⁊c. ſcōm q̄ de genere ſpē ⁊c. in ſcd̄a diſtinctione tractauimus cum. b. c. d. ⁊c.

3 ¶ Moralis ſcia nō eſt ſba: ſ3 ei⁹ hitus: q̄ eſt quāt⁹: q̄lis ⁊c. et q2 3. diſtin. tractata eſt cū. b. c. d. iō applicari poteſt ad moralitatem ad quam. b. c. d. ⁊c. exñt applicabilia.

4 ¶ Moraliᵃˢ ptinet ſub ſe mltas forās. vꝫ iuſticiā/prudētiā/et reliqua/hmōi. auaritiā/luxuriam et hmōi. Ideoq3 vt de bonᵗᵉ egimus cum. b. c. d. pōt eſt artiſta de. 4. diſtin. agere ⁊ ipam applicare ad ſciam moralē cum. b. c. d. ⁊c. Et hec doctrina ad acquirendum v̄tutem ⁊ fugiendum vicia/multū eſt vtilis ⁊ pficua.

5 ¶ In quinta diſtin. diximus qūo ſyll'us cōſtituat' de ſuis pprijs priniᵗⁱˢ: et qūo pmittūtur ⁊ cognoſcūt falſe. Ita ſcōm q̄ ſyll's deductus eſt ibidē per. b. c. d. ⁊c. pōt etiaꝫ deduci moralis ſcia per b. c. d. ⁊c. in bono/ſiue malo: ⁊ cognoſci poſſunt deceptiōes: que

(c) 2006 Ministerio de Cultura

per vicia aut diaboli ſuggeſtionem perpetrantur.
¶ In ſexta diſtin. agitur de natura cũ.b.c.d.&c. Moralitas aũt 6
non eſt hĩtus naturalis: ſʒ artificialis pegrinꝰ & acqſitus: vñ ſcõʒ
q dictum eſt de hĩtu naturali põt dici de morali cũ.b.c.d.&c.
¶ Diximꝰ de moribꝰ & doctrinã dedimꝰ quõ hec ſcia cũ ſuis di
ſtinctio. applicabilis eſt ad moralitatẽ: nũc vo dicemꝰ de iure.

¶ De applicatione ſex diſtin. huius artis ad ſcientiam iuris. Cap.x.

Subiectum iuris eſt reddere vnicuiqʒ qđ ſuuʒ eſt. Jus aũt ens acñtale ẽ formal'r: et ſuus finis eſt vt ſba hoĩs bene & pacifice viuat. Corpꝰ aũt iuris ſũt canones & leges: vt aĩal qđ eſt hõ r'latus ſit: et ordinatus ad ſeruiendũ deo / hñs aĩalia bruta ſibi ſubiecta de qbus ſeruiat tã ſibi: qʒ ſuo primo: ipm autẽ ius tractabile eſt cũ.b.c.d.&c. ſuo modo ſicut et hõ ſuo modo.
¶ Jus gentiũ eſt genꝰ / hñs ſub ſe plures ſpẽs: vtputa canones & leges: & ipʒ genꝰ diſtinguibile ẽ per dr̃aʒ: vt ſub ſe plures ſpẽs hr̃e poſſit. Jus etiã ꝓpriũ eſt & appropriatũ. vt per r'ãm.g.ſig. eſt. Jus itẽ eſt acñs & tractabile cũ.b.c.d.&c. per oẽs ptes 2e diſtin. vt per ea: que diximus ſignifi. eſt.
¶ Jus nõ eſt ſba: ſʒ eſt hĩtus ſbe inqʒtũ iuriſcõſultus: q̃ ſba ẽ habitũ hʒ de ſcia iuris. Et ius eſt qʒtũ / quale / et ſic de reliqs pdicamentis: vt in tertia diſtin. per b.c.d. ſignifi. eſt.
¶ Jus eſt forã p quã rex & populꝰ regulãtur ad bonũ: qđ qdem bonũ multis indiget formis abſtractis. vt p eas regulẽtur reges & popl'i: et hoc per b.c.d.&c. in.4. diſtin. cognoſcibile ẽ. Et ſic dictũ eſt de rege & populo: ita dici põt de plato & eius ſubditis.
¶ In.5. diſtin. dictũ eſt de ſyll'o: & qđ ibi dictum eſt gñale eſt ad ſciam iuris & facultatũ aliaꝝ. Nã ius ita ex ꝓpoĩbus ſibi cocẽtialibus & neceſſarijs ꝯſtitutũ eſt: ſic ſyll's ex ſuis. vñ ſyll's applicari poteſt ad ius et maxĩe cum b.c.d.
¶ Jus aliud naturale: aliđ ſcriptum: vt tradit in ſcia iuris. Jus naturale diuiſibile eſt p b.c.d.&c. Jus aũt ſcriptũ inueſtigabile p b.c.d.&c. Et rõ eſt qr ius ſcriptũ eſt hĩtus extrinſecus iuris: naturale vo hĩtus intrinſecus. & hoc fit ꝯpatie. ¶ Dictũ eſt q ſcia iuris applicabilis eſt ad ipm ius. vñ ius ſcriptũ ꝓbabile eſt & nõ demonſtrabile / hñs cõcorãm cũ iure naturali. quod prinꝰ habet

(c) 2006 Ministerio de Cultura

naturalia et neceſſaria: ex quibus ipm ius ſcriptum cātum eſt.

¶ De applicatione ſex diſtinctionum huius artis ad ſcientiam medicine. Cap. xi.

1 Subiectum medicine ē ſanitas qđ ē ens acūtale: et eiꝰ finis ē ſba hoīs. vʒ corpus aīatū vegetatū: ⁊ ſenſatū: qđ medicus diſcurrere pōt p. b. c. d. inueſtigando ſanitatē ſeu egritudinē. vt ipis cognitis alteraʒ ꝯſeruare poſſit: alterā vo curare. ⁊ hoc cū. b. c. d. ⁊c.
2 ¶ Sanitas ē genꝰ eo ꝙ ſub ſe multas ſpēs hʒ: p q̄s medicus diuerſimode ꝓcurare pōt ſanitatē. Et ſic de ꝓprietate medicīe: eo ꝙ vna medicina vnā habet ꝓprietatē: alia vo aliā. Eodē mō de acūte: qđ eſt ps ſbiectīa medici. vt p ipam ſanare poſſit hūidū nutrimentale: p cuius ſanitatē radicale humidū ſanuʒ viuere poſſit vt in 2ª diſtin. declaratum eſt per. b. c. d.
3 ¶ Sanitas eſt foꝛa acūtalis nō ſbalis / hūs q̄titatē q̄litatē ⁊c. vt in. 3. diſtin. ſigni. eſt. per. b. c. d. vñ ſequitur ꝙ hec ſcīa applicabilis eſt ad medicinam cum. b. c. d. ⁊c.
4 ¶ Opoꝛtet ꝙ medicus ſciat formas abſtractas ad ꝯcretū applicabiles p naturā: ſciatqʒ p tale ꝯcretum ſanitatē ꝓcurare indiuidui egrotātis: qđ extat ſbm medico in q̄ agit de ſanͭͤ. Qđ facere poterit / ſi ſciat foꝛas abſtractas inueſtigare: ⁊ eoꝝ ꝯcreta cuʒ b. c. d. ⁊c. ſic nos in cap. indiuidui ⁊ bonitatis exēplificauimus.
5 ¶ In. 5. diſtin. datū eſt exeᵐ de ſyllo per b. c. d. ⁊ iđ ſic ſylls ꝑrigit ad ꝯcluſionē neceſſarias ꝑmiſſas: ſic indiget medicus ad ſanitatē medicinis neceſſariꝭ: de qbꝰ hr̄e pōt noticiā cū b. c. d. ⁊c.
6 ¶ Medicus debʒ hr̄e cognitionē de naturalibꝰ / eo ꝙ ſanᵃˢ abſqʒ natura ꝓcurari non pōt: quā vʒ naturā cognoſcere pōt medicus cū b. c. d. ⁊c. vt in cap. de natura ſigni. eſt. ¶ Dictū eſt de. 5. diſtin. et datus eſt modus: p quē applicabilis ē hec ſcīa ad alias facultates. Et queadmodū de theologia / phīa / ⁊c. dictū eſt: ſic intelligi pōt de rhetorica ⁊ de aliꝭ artibus liberalibus. cū hoc qđ dictū eſt de. b. c. d. ⁊c. ¶ Nihilominus applicari pōt hec ſcīa ad artes mechanicas. vt ad mercaturā laniſiciū nauticam militarē ⁊c. et ad modos artiū ꝑdicādi conſulendi ⁊ reliquoꝝ hmōi.

¶ De ſeptima diſtin. que eſt de queſtionibus. Et primo de diuiſione.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Hec diſtinctio in duas ptes diuidit̃ pricipales. et prima in 5. diſtictões huiꝰ artis. eo ꝙ ſolutões q̃onũ priꝫ aſſignabimꝰ prime diſt. p̃ti 2ᵉ. et ſic ꝑ ordinẽ de reliq̃s. ¶ Scd̃a ps in. 3. tñ diſtin. huius artis diuiſa ẽ. vꝫ in primã ſcd̃aꝫ ⁊ tertiã: in qbꝰ ſolutiões q̃onũ implicantur: et primo dicemus de prima.

¶ De q̃ſtionibus prime partis ⁊ prime diſt. Ca. j.

In hac igit̃ prima ⁊ in alijs diſtictõibꝰ referemus ad textũ huiꝰ artis q̃onũ ſolutões: vbi relucebũt ⁊ pateſiẽt his maxĩe q̃ iſtã artẽ fuerint edocti. Uerũ tamẽ ſi textꝰ in aliq̃bꝰ locis defecerit ad q̃onis ſolutiõeꝫ artiſtã ꝯmouemꝰ: vt ſe tũc iuuet cum r̃lis: vt nos ſuper hoc practicamus iſto modo.

¶ Queſtio. vtᵐ genꝰ diffiniri poſſit? Sᵒ vade ad primã diſt. c. de ente in q̃ ſolutio ſignificata ẽ: vt apparet etiã in r̃la. b. Utᵐ decẽ p̃dicamẽta poſſint diffiniri ꝑ aliq̃d ſupiꝰ? Sᵒ ibidẽ ⁊ ĩ r̃la. b. Ens ſbale quot mõis ꝯſiderable ẽ? Sᵒ ibidẽ. Utᵐ acñs vt forma ⁊ acñs vt actꝰ ſcd̃ariꝰ differat ꝑ eẽntiã: ⁊ ſi dicat̃ ꝙ ſic. q̃ro d̃ q̃ ſit actꝰ ſcd̃ariꝰ? Sᵒ ibidẽ ⁊ in r̃la. d. k. Utrũ acñs q̃d ẽ in poᵃ h̃eat ꝓpriũ ſbm q̃d ꝯſiſtat in poᵃ? Sᵒ ibidẽ ⁊ ĩ r̃la. h. i. Utrũ poᵃ auditiua attigat ſonũ aut poᵃᵐ a qua effluit ipſe ſonꝰ? Sᵒ ibidẽ ⁊ r̃la g. Utrũ acñs ꝓpriũ ⁊ appropriatũ ſbſiſtãt ſub vno cõi acñti generico? Sᵒ ibidẽ ⁊ r̃la. f. g. Utrũ vnũ acñs ſit cã alteriꝰ aut occaſio? Sᵒ ibidẽ ⁊ r̃la. g. ¶ Queſtio ſba quoᵒ fit magis diffinibilis? Sᵒ ca. de ſba r̃la. g. k. Utrũ eẽntia ⁊ ſba dei int̃ ſe ꝯuertãt̃? Sᵒ ibidẽ. Utrũ eẽntia dei ⁊ ſba ſint ita magᵉ ꝑ agẽtiam ſic per exñiam? Sᵒ ibidẽ r̃la. b. Angelus quoᵒ põt attingere res ĩferiores cũ careat organo corp̃eo? Sᵒ ibidẽ regula. k. Eſſentia angeli q̃uo cognoſcitur? Sᵒ ibidem regula. c. k. Anima q̃uo eſt tota in q̃lꝫ pte corporis? Sᵒ ibidẽ r̃la. f. k. Uter iſtoꝝ primꝰ exiſtat motor corpis hoĩs: an aĩa: an ipſꝫ corpꝰ? Sᵒ ibidẽ. g. Utrũ ſba celi habeat per ſe motum naturalem? Sᵒ ibideꝫ regula. b. h. Quare motus ſbe celi eſt inſtantaneus in ſuperficie ſuperiori: et ſucceſſiuus in inferiori? Sᵒ ibidem regula. c. h Utrum ſit vna forma generalis: ſicut eſt vna materia generalis? Sᵒ ibidem regula. d. f. Quid eſt proprium ſbm vegetatiue in roſa: vel leone? Sᵒ ibidem regula. f. Utrum forma in ſubiecto cui dat eſſe/exiſtat? Sᵒ ibidem regula. c.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Utrum aliqua imaginatiua hẽat proprium actum abſqȝ potẽtia ipi inferiore? S° ibidẽ rľa.g. Utrũ imaginatia ſit ꝑ totã ſbãȝ leonis infuſa? S° ibidẽ rľa.f. Ignis cũ quo aſcẽdit: et pluuia cũ quo deſcẽdit? S° ibidẽ ⁊ rľa.k. ¶ Corpus de q̃ ẽ plenũ? S° ca.ꝺ corpe rľa.f. ¶ Que diffi° magis ꝯpetit deo? S° ca.de hoĩe rľa.b c. Intellꝰs cũ quo eſt deliberatiuꝰ aut obſtinatꝰ? S° ca.de q̃one rľa.b.k. ¶ Intellectꝰ q̃uo decipit̃? S° ca.de q̃one rľa.b.k. Diffi° idẽ cũ diffi° quot modis fieri põt? S° ca.de q̃one rľa.c. Prin^m primitiuũ de q̃ eſt? S° ca.de q̃one rľa.d. Logicus ⁊ naturalis cũ quo inuenire pñt ad faciẽdũ ſyll'm ꝓpões neceſſarias? S° ca. de q̃one rľa.e. Utrũ vnꝰ hõ ſit ꝑ q̃ntitatẽ ꝯtinuã aut diſcretã in po^a in alio hoĩe? S° ca.de q̃one rľa.f. Per quẽ modũ hũidũ radicale ⁊ nutritiuũ differũt? S° ca.de q̃one rľa.g. Utrum tp̃s in pũcto inſtãtaneo ꝯſiſtat? S° cap̃.de q̃one rľa.h. Utrũ hõ in tp̃e inſtãtaneo ⁊ ſucceſſiuo ꝓpriũ locũ hẽat? S° ca.de q̃one.r.c.g. Principiũ primitiuũ generatiõis hoĩs q̃uo ſiue q̃le ẽ? S° ca.de q̃one.r.k. Utrũ hõ hẽat cũ quo ita ſit filiꝰ intẽſiue ⁊ extẽſiue/ſicut equus hȝ? S° ca.de q̃one regula.b.c.d.e.f.g.

¶ De q̃ſtionibus.ij.diſtin.⁊ primo de genere. Cap.ij.

Queſtio vt^m ſit vnũ corpꝰ gñale a q̃ corpꝰ aĩatũ et inaĩatũ dirinet̃? S° ca.de genere.2^a.b. Utrũ ſit aliq̃ð corpꝰ carẽs ſuperficie? S° ibidẽ rľa.b.f. Utrũ ſit vnũ corpꝰ hñs lineã dyametralẽ ꝯtinuã de ariete vſqȝ ad librã? S° ibideȝ rľa.b.f. Suppoſito ꝙ oĩa aĩalia eẽnt mortua vtrũ hitꝰ coꝝ eẽt in po^a in primis prin^{is} S° ibidẽ rľa.f.g.h. Utrũ corpus vt ẽ genꝰ hẽat in ſe ꝑtes coeſſentiales? S° ibidẽ et in.2.ſpẽ rľe.c. Cũ genꝰ nõ hẽat ſuperficiem q̃uo põt locatũ eẽ in loco: ⁊ motũ in motu? S° ibideȝ et.3.4.ſpẽ rľe.c.et rľa.f.h.i. Utrũ genꝰ ſit prin^m magis nobiľe q̃ ſpẽs? S° ibidẽ rľa.e.g. Cũ genꝰ nõ hẽat ſuperficiẽ: q̃rit̃ vt^m hẽat lineas et q̃ntitatẽ? S° ibidẽ rľa.f. Utrũ aliq̃ð genꝰ poſſit eẽ appropriatũ S° ibidẽ rľa.g. Utrũ genꝰ ſit in tp̃e ſucceſſiue? S° ibidẽ rľa.h. Ut^m genꝰ ⁊ ſpẽs poſſint inuicẽ eẽ i eodẽ loco? S° ca.de gñe rľa i. Genꝰ q̃uo ſubalternatũ exiſtit? S° ca.ꝺ gñe rľa.k. Ut^m vnũ genꝰ differat ab alio cũ prin^{is} gñalibꝰ ľ ſp̃alibꝰ? S° ibidẽ ⁊ rľa.k

¶ De queſtionibus de ſpẽ. Cap.iij.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

QUeſtio vtrū vn^{9} hō pticipet cū alio naturalr p ſpēm realē? S° ca.d ſpē et rl'a.b. Utrū ſit dadū aliqd me^{m} ſpāle p qd hō ⁊ lapis nō ſint eiuſdē ſpei? S° ca.de ſpē rl'a.b. Utrū ſit dandū aliqd ſpāle prin^{m} p qd pticipare poſſint p naturā omia aīalia bruta ⁊ rōnabl'ia? S° ibidē rl'a.b. Utrū in natura ſit hoc verꝫ p qd intell's pōt magis ītelligere? S° ibidē rl'a.b.c.g. Utrū hoc p qd hō ⁊ leo neqūt eē eiuſdē ſpei: ſit ſpēs realis extra aīaꝫ? S° ca. de ſpē rl'a.b.d.g. Utrū ſpēs hēat prin^{s} ſibi coeētialia? S° ca. de ſpē rl'a.c. Utrū ſpēs ſit prin^{m} diffuſuꝫ ⁊ extēſuꝫ? S° ibidē et in.3.et 4.ſpē rl'e.c. Utrū ſpēs ſit forā primitia? S° ibidē rl'a.d Utrū ſpēs ſit de eētia gn̄is? S° ibidē rl'a.b.d. Spēs qūo fit? S° ibidē rl'a.e.g. Quare ſocrates vidēs platonē nō multiplicat ei^{9} ſpēꝫ imaginādo: cū ipaꝫ mltiplicet ītelligēdo? S° ca.d ſpē rl'a e.g. Utrū ſpēs hoīs ⁊ leonis pticipēt p q̄titatē ꝯtinuā? S° ca. de ſpē rl'a.f. Utrū vna ſpēs cauſet aliā ſpēm? S° ibidem rl'a.g. Utrū eadē ſpēs poſſit diuerſimode ſuo ſbto inexiſtere? S° ibidē rl'a.h.i. Utrū vnū indiuiduū ⁊ alid poſſint adiuicē (ſine ſpē reali in qua ſūt) pticipare p naturā? S° ibidē rl'a.f.h. Qn̄ intellus credit verꝫ eē qd falſuꝫ ē: q̄ro ſu^{9} hit^{9} vbi ē: p quē intelligere pōt verꝫ eē: qd verꝫ ē/⁊ falſuꝫ eē qd falſuꝫ ē? S° ibidē rl'a.c.i. Intell's qūo ſpēs multiplicat? S° ibidē rl'a.k. Intell's cū quo mō multiplicat ſpēm? S° ibidem regula.k.

De queſtionibus differentie. Cap.iiij.

QUeſtio vtrū dr̄a q̄ ē int gen^{9} ⁊ ſpēs ſit ſub vno alio gn̄e cōfuſo? S° ca.d dr̄a rl'a.b. Utrū dr̄a ſit cā bon^{tis} ⁊ mag^{is}? S° ibidē rl'a.c. Utrū dr̄a hēat ptes ſibi coeētiales? S° ibideꝫ rl'a.c. Utrū dr̄a in ſbto in q̄ ē ſit prin^{m} actiuū ⁊ paſſiuū? S° ibidē rl'a.c. Utrū dr̄a in ſbto in q̄ ē ſit ps ei^{9}? S° ibidem rl'a.d. Utrū dr̄a in ſbto in q̄ ē ſit prin^{m} inſtru^{le}? S° ibidē rl'a.d. Principia dr̄e q̄re ſūt? S° ibidē rl'a.e. Utrū dr̄a ſit ſenſibl'is aut imaginabl'is? S° ibidē rl'a.f.g. Utrū dr̄a ppria ⁊ appropriata ſint eiuſdē eētie? S° ibidē rl'a.g. Dr̄a p quē mo^{m} ſe īterponit iter tp̄s ꝯtinuū ⁊ tp̄s ſucceſſiuū? S° ibidē rl'a.h.i. Dr̄a q̄ ē int hoīeꝫ ⁊ equū in q̄ ſbo ē: qd nō ſit de eorꝫ gn̄e? S° ibidē rl'a.f.i. Utrū dr̄a ⁊ ſuū eē differāt? S° ibidē in.3.et 4.ſpē rl'e.c.et.k. Dr̄a cū quo diuerſificat vnum ſbm ab alio? S° ibidem regula.k.

De queſtionibus proprietatis. Cap.v.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Queſtio vtm ppriū p aliquā pprietatē ſbalē poſſit eē ſbale? S° ca. pprietatꝫ rl'a.b. Quare ē ppriū aialib⁹ q̄ oīa ſint ſba τ nō acn̄s? S° ibidē rl'a.b.g. Poa ppriatia vbi hꝫ actū ſuū ppriū? S° ibidē rl'a.c.i. Utrū pprietas hēat ptes ſibi coēntiales τ naturales? S° ibidē rl'a.c.g. Utm vna pprietas ſit de alia? S° ibidē rl'a.d. Utm pprietas agat de pprietate? S° ibidē rl'a d.g. Utrū pprietas forālis τ finalis ſint eiuſdē eēntie? S° ibidē rl'a.e. Utrū pprietas hēat cōeꝫ q̄titatē? S° ibidē rl'a.f. Utrū vna pprietas ſit de gn̄e poſſibilitatꝫ τ alia ipoſſibilitatꝫ? S° ibidē rl'a.b.g. Utm aer poſſit eē nō calid⁹? S° ibidē rl'a.g. Proprietas p quē mom ꝯſiſtit in tpe? S° ibidē rl'a.h.k. Utm in eadē pprietate ineē poſſent mlt'e pprietates? S° ibidē rl'a.i. Utm pprietas appropriata ſit forā ſilitudinaria ſb qua ſit aſſimilatiuꝫ? S° ibidē rl'a.k. Proprietas occaſionatiā cū quo ē? S° ibidē rl'a.k.

¶ De queſtionibus de acn̄te. Cap.vi.

Queſtio vtm xitas τ falſitas pticipare poſſint p aliqd mem eis naturale? S° ca.acn̄tꝫ rl'a.b. Utrū acn̄s hēat ptes ſibi coēntiales? S° ibidē rl'a.c. Utm acn̄s i ſua ppria eēntia paſſionē hēat? S° ibidē rl'a.c. Utm calefacer ſit de eēntia caliditatꝫ: et mouer de eēntia mot⁹? S° ibidē rl'a.d. Utm acn̄s ſit ppt' ſeipm? S° ibidē rl'a.e. Utm q̄titas dr'aꝫ hēat tm̄ p hitū? S° ibidē rl'a.f. Utm acn̄s ſit variabl'e p ſe/aut p ſbm i q ē? S° ibidē rl'a.g. Quō idē acn̄s inſtātaneū ē τ ſucceſſiuū? S° ibidē rl'a.h.k. Acn̄s quō eſt in ſbo? S° ibidē rl'a.i.k. Acn̄s quō fluit τ refluit i ſbo? S° ibidē rl'a.k. Unū acn̄s quō eſt cum alio? S° ibidem regula.k.

¶ De q̄ſtionibus.3.diſt.τ primo de ſubſtātia. Ca.vij.

Queſtio vtm ſba τ acn̄s differāt p aliqd mem qd ipis ſit ſupius? S° ca.de ſba rl'a.b. Utrū aliq ſba corpea ſit imaginabilis? S° ibidē rl'a.c. Sba qd hꝫ in ſe? S° ibidē rl'a.c. Utm ſba acn̄tib⁹ denudata intelligilis ſit/cū non ſit imaginabl'is? S° ibidē rl'a.c. Utrū in ſba ſit hitus itrīſecus p quē hr̄ c poſſit actū ſbſtātiandi? S° ibidē rl'a.c. Utm ſba hēat ſuū eē in ſe: τ in ſuis acn̄tib⁹? S° ibidē rl'a.c. Utrū de ſba xior diffo dabil' ſit q̄ iſta. Sba eſt ens ſubſtans? S° ibidem regula.d. Utrum acn̄s poſſit agere de ſubſtantia? S° ibidem regula.d. Utrum ſba ſit magis ratione forme: q̄ ratione finis? S° ibidem regula.e. Utrum forma et materia in ſba ſint de eſſentia ipſius ſbe: et ſi

(c) 2006 Ministerio de Cultura

dicatur ſic : quero per quid differunt? S° ibidem regula.f.g. Sba quõ patitur? S° ibidem regula.g.k. Sba quõ eſt inſtã tanea in tẽpore ⁊ ſucceſſiua in motu? S° ibidẽ rľa.h.i.k. Sba quõ eſt in ſeipſa? S° ibidem rľa.i.k. Utrum ſba ſine agentia exiſtentiam habere poſſit? S° ibidem regula.c.k. Utruꝫ ſba ſit cum aliquo habitu intrinſeco vel extrinſeco? S° ibidem regula.k.

De queſtionibus de quantitate Cap.viij.

Queſtio vtrũ vna q̃titas ſubſtet alteri q̃titati? S° ca.de q̃tatite rľa.b. Utrũ intellectus attingat prius q̃titateꝫ ꝑ q̃tificare: q̃ per eius exñiam? S° ibidem regula.c. Utrũ q̃tificare ſit proprius actus q̃titatis? S° ibideꝫ regula.c.g. Utrũ ſine q̃titate oĩa entia forent infinita? S° ibidẽ regula.c. Utrũ q̃titas magis habeat ſuũ eẽ in ſbto cui inexiſtit: q̃ in ſe? S° ibidem regula.c. Utrũ q̃tificabilitas ſit de ẽentia q̃titatis? S° ibidem regula.d. Cauſa naturalr q̃titatis que eſt? S° ibidem regula.e. Utrũ q̃titas diſcreta ſit de eſſentia q̃titatis ꝯtinue? S° ibidem regula.f. Quãtitas ⁊ qualitas per quẽ modũ magis conueniũt? S° ibidem regula.g. Quãtitas cõis cũ nõ habeat añ nec retro/quõ exiſtere põt in gñatiõe ⁊ corruptiõe? S° ibideꝫ.rľa.f.g.h.k. Utrũ q̃tificare ſit in q̃titate? S° ibidẽ rľa i.k. Cum quo eadem q̃titas poteſt eſſe actiua ⁊ paſſiua? S° ibidem regula.k.

De queſtionibus de qualitate. Ca.ix.

Queſtio vtrũ poſſibilitas plus dicat: q̃ diſpoſitio? S° cap. de qualitate.rľa.b.g. Utrũ bonitas dei ſit rõ ita magna deo ad agenduꝫ bonũ: ſicut caliditas igni ad calefacienduꝫ? S° ibidẽ rľa.c. Utrũ calidi^as ⁊ ſiccitas ſint de vna gñali q̃litate? S° ibidẽ rľa.d.f. Utrũ q̃litas ſit ꝑ exiſtere magis mag^a q̃ ꝑ agere? S° ibidẽ rľa.e. Qualitas quõ ẽ i motu? S° ibidẽ rľa.e.f. Utrũ motus celi ſit ipi ꝓpria qualitas? S° ibidem regula.g. Utrum ſit dare aliquod prin^m quod ſit ita magnum per albedinem ſicut ignis per caliditatem? S° ibidem regula.b.f.i. Utrum ignis ſit cauſa per quam ſua qualitas paſſionem habeat? S° ibidem rľa.k. Utruꝫ in foŕa actiua alia forma actia paſſionẽ habere poſſit? S° ibidem regula.g.k.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶ De queſtionibus de relatione. Cap.x.

QUeſtio vtruʒ in eſſentia intellectus intellectiuũ ꝛ intelligibile ſe hẽant ad ita magm ĩtelligere: ſic in eẽntia ignis calefactiuũ ꝛ calefactibl'e ad magm calefacer̃? S°.ca.de relatõe r'la b. Utrũ in gñe relatõis ſit vnꝰ hĩtꝰ intrĩſecus: ꝛ aliꝰ extrĩſecus S°.ibidẽ r'la.c. Utrũ in eẽntia dei dĩa bonas ſit ita maga ꝑ relatione: ſicut dĩa volunas? S°.ibidẽ r'la.b.d. Utrũ diuĩa bonas poſſit eſſe infinita ſine infinita relatiõe? S°.ibidem regula.b.e. Utrum relatio ſit magis magna per continuaʒ q̃titatem: q̃ ꝑ diſcretã? S°.ibidẽ r'la.f.et etiã in 2 ſpẽ r'le.c. Utrũ relatio q̃ eſt inter intellectiuũ et bl'e.ſit magis intẽſa: q̃ inter viſitiuũ et bl'e? S°.ibidẽ r'la.b.g. Eo tp̃e quo viſus nõ videt: q̃rit̃ vbi eſt ſuhitus videndi? S°.ibidẽ r'la.g.h. Relatio q̃ eſt inter patrem ꝛ filiũ vbi eſt? S°.ibidem r'la.f.i. Utrũ inter martellũ ꝛ clauum ſit relatio? S°.ibideʒ r'la.g.k. Utrũ inter calefactiuitatẽ ignis ꝛ calefactibilitatẽ aq̃ ſit relatio? S°.ibidem regula.g.k.

¶ De queſtioníbus de actione et paſſione. Ca.xj.

QUeſtio vtrũ calidias ꝛ ſua actiuitas ꝯuertãtur? S°.ca.de actõe r'la.b. Utrũ actio acñtalis ſit paſſibilis in actione ſbali? ꝛ ecõuerſo? S°.ibidem r'la.c. Utrũ actio ꝛ paſſio ſint de aliquo ente eis cõi? S°.ibidẽ regula.b.d.f. Utrũ actio acñtal' ſit mota in ſbali? S°.ibidẽ regula.e. Utrũ actio acñtalis ſit extenſa ꝑ actionẽ ſbalem? S°.ibidẽ regula.f. Utrũ actio appropriata ſit ꝓpria paſſio ꝓprie actionis: ſic paſſio appropriata proprie paſſiõis? S°.ibidẽ regula.c.d.g. Actio quõ ꝯſiſtit in tp̃e? S°.ibidẽ regula.h. Utrũ actio ſit in paſſiõe? S°.ibidem r'la.i. Eadẽ actio quõ hʒ multos actus agendi? S°.ibidẽ regula.k. Utrum vna actio ſit cum alia? S°.ibidem regula.l. Dictũ eſt de actõe.ſʒ cũ actio ꝛ paſſio mutuo ſe referãt: ea q̃ dicta ſunt de actiõe intelligãtur ecõtrario de paſſione.

¶ De queſtionibus de habitu. Cap.xij.

QUeſtio vtrũ in roſa hĩtus vegetatĩe moueat hĩtũ elementatĩe ad elementãdũ? S°.ca.de hĩtu.r'la.b.g. Utrũ gignens in ſuo naturali hĩtu gignat hĩtuʒ genitum? S°.ibidẽ r'la.c. Utrũ hĩtus acñtalis ſit de hĩtu ſbali? S°.ibidem regula.d.g.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Utrū hītus foralis ſit cā hītus finalis? S°. ibidē regula. b. e. g. Habitus qūo eſt in q̄titate poſitus? S°. ibidem regula. f. g. Utrū intelligibilitas intellect⁹ ſit hītus intelligibilitatis lapidis? S°. ibidē rl'a. g. Suppoſito q̄ nulla ſba elementata eēt: q̄ro vtrum hītus eſſet elementationis? S°. ibidē regula. f. g. h. i. Utrū hītus extrinſecus hītui intrinſeco inſit ⁊ ecōuerſo? S°. ibidem rl'a. c. g. i. Hītus extrinſecus qūo ineſt hītui intrinſeco? S°. ibidem regula. f. k.

De queſtionibus de ſitu Ca. xiij.

Queſtio vtrū linea ſit corpus? S°. ca. de ſitu rl'a. b. Situs ſbalis qualis eſt relatiẽ? S°. ibidē et 2ª ſpē regule. d. Situs motus de quo ē? S°. ibidem rl'a. d. Utrū ſba ſine ſitu poſſit attingi per imaginatiōez? S°. ibidem regula. e. Utrū ſitus hēat ptes ꝯtinuas ⁊ diſcretas? S°. ibidem rl'a. f. Utrū in gn̄atione ſitus ſit genitus in ſituatiōe propria vel appropriata? S°. ibidem regula. g. Situs qūo eſt in tēpe p̄terito/pn̄ti/⁊ futuro? S°. ibidē regula. f. h. k. Mobile ⁊ mouere vel motus qūo ſūt in motu ſituati? S°. ibidē rl'a. h. k. Linea qūo ſituata eſt in ſuo ſbto? S°. ibidē regula. i. k. Roſa cum quo aſſituata eſt? S°. ibidem regula. k.

De queſtionibus de tempore Cap. xiiij.

Cum tēpus ſit indiuiſibile/motus qūo per ipm pōt menſurari? S°. ca. de tpe rl'a. b. Utrū tēpus ſit per motū mobile ⁊ ecōuerſo? S°. ibidē regula. c. Utrū tempus ſit ſine motu? S°. ibidem regula. d. Utrū tempus ſit magis ꝓpt̃ exiſtere: q̄ ꝓpter agere? S°. ibidē rl'a. e. Utruz tēpus ſit multiplicabile? S°. ibidē regula. f. Utrū motus ſit hītus multiplicandi tēp⁹? S°. ibidē regula. g. Utruz tēpus ſit hītus motus? S°. ibidem regula. h. Qūo tēpus multiplicat̃ ex pluribus inſtātaneis? S° ibidē regula. k. Tempus cum quo multiplicationē caliditatis ignis diſponit? S°. ibidem regula. k.

De queſtionibus de loco Cap. xv.

Locus qūo eſt genus? S°. ca. de loco. regula. b. Utrū locus ſit hītus locātis ⁊ locati? S°. ibidē regula. c. k. Utrū locans et locatum participent cū loco natural'r. S°. ibidē rl'a. c.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Utrum locus ſeu ſuperficies et locus locati ſint eiuſdē eēntie? S° ibidem regula.d. Utrū locus ſit forma mota ad ſuū finez? S° ibidē regula.e. Utrū locus ſit hitus quātitatis ⁊ eo°? S° ibidem regula.f. Utruz motus ſit in loco? S° ibidē. regula.g. Utrū vnus motus ſit motꝰ in alio? S° ibidem rl'a.f.h. Utrū locus vt genꝰ eſt/ſit in loco? S°.ibidē rl'a.f.i. Utrū locus ſit inſepabilis a ſuo ſbto? S° ibidē rl'a.k. Utrum locus ſuper ſuperficiem exiſtat? S° ibidem regula.f.g.k.

¶ De queſtionibus quarte diſtinctionis. et primo de indiuiduo. Cap.xvj.

In hac diſtinctione intendimꝰ procedere ꝑ decem queſtiones in primo ⁊ ſcdo cap. et in alijs ſequētibus dupliciter. Primo faciendo queſtiōes: que ꝑ diffinitiones iſtius diſtinctionis ſoluantur. Scdo faciendo queſtiones: que ſoluant per declarationē diffinitionuz: et primo de indiuiduo.

¶ Utrū indiuiduū ⁊ genꝰ ſint ſpēi reales extremitates? S° ca. de indiuiduo regula.b.f. Utrū indiuiduū ſit diuiſum? S° ibidē rl'a.c. Utrū nūerus īdiuidui ſit inſepabilis a ſuo ſbo? S° ibidē rl'a.d. Pria īdiuiduorū prinª q̄ ſūt? S° ibidē rl'a.c.e. Utrū in īdiuiduo ſit ꝙtitas de ꝙtitate? S° ibidē rl'a.f. Nūerus indiuidui a quo ē? S° ibidem.rl'a.g. Utrū totum indiuiduuz ſit in poª/anteꝙ ſit in actu? S° ibidem rl'a.h. Utrū ſocrates ſit aīal in ſeipo? S° ibidem rl'a.i. Utrū vna pars indiuidui ſit anteꝙ alia? S° ibidem rl'a h.g. Utrū leo ſit tātū cātus a ſole/ꝙtuz a ſuis primis parentibus? S° ibidem.regula.d.g.k.

¶ De queſtionibus de bonitate et reliquis formis. xvij.

Queſtio vtrum ſba plus hēat eē bontis ꝙ acñs? S° cap. de bonte.rl'a.b. Utrū eēntia bonitatis ꝑ ſuā agētiā ſit mala S° ibidē rl'a.c. Utrū ſine actu bontis aliqđ ens poſſit eē bonū S° ibidē.rl'a.d. Utrū in bonte ſit vna forma aut plures? S° ibidē rl'a.e. Utrū ſba hēat maiorē ꝙtitatē: ꝙ q̄litatē? S° ibidez rl'a.f. Utruz actus bontis dei ſit inſepabilis? S° ibidem rl'a.g.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

77

Bonas increata ꝛ imēſa quō ē in bonte finita ꝛ creata? S° ibi
dē rl'a.h.i.k. Bonitas ꝑ quē modū ꝯſiſtit in ſuo ſbo pfecte? S°
ibidem rl'a.i.k. Una bonitas quō cāt aliā bonitem? S° ibidez
rl'a.k. Utrū bonitas poſſz eſſe ſine actu ptātis atqz ptās bona
ſine actu bonitatis? S° ibidē rl'a.k. ¶ Magdo qd ē? et vtrū ma
gnū poſſit eē ſine actu magnitudīs? S° 3.foꝛ'a de magne. Dura
tio qd eſt? et vtrū durare ꝛ magnificare differāt in creaturis? S°
foꝛ.4. Poteſtas qd eſt? et vtrū ptās poſſz eē ſine agentia? S°
foꝛ.5. Sapiā qd eſt? ꝛ ſuppoſito ꝙ intell's nō eēt? vtrū entia fo
rent intelligibilia? S° foꝛ.6. Quid eſt voluntas ꝛ appetitus?
S° foꝛ.7. Uirt' qd ē? et vtrū bonitas ꝛ magdo ſine ꝟtute ſint
coniūgibiles/et magdo cuz malitia? S° foꝛ.8 Ueritas qd ē? et
vtrū falſitas hēat actū? S° foꝛ.9.rl'a.b. Gl'a qd eſt? et vtrū in ī
ferno ſit aliq̄ reqes? S° foꝛ.10.rl'a.k.e Quid eſt ꝯcoꝛa? ꝛ vtrum
elementa eētial'r ꝛ pñtial'r ſint in elemētato? S° foꝛ.11. Cōtra
rietas qd eſt? et hō bon' cū quo diſtat magis a malo? S° foꝛ.12.
Prinm qd eſt? ꝛ vtm prinm ſine principiare poſſit eē? S° foꝛ.13
Mediū qd ē? et vtm prinm ꝛ finis in aliq̄ ente cōi ꝑticipent?
S° f.14. Finis qd ē? et vtm maga bonas ſine mago bonificare q̄
eſcere poſſit. S° foꝛ.15. Maioritas qd eſt? ꝛ vtrū eēntia maioꝛ
ſit ꝑ exiſtere ꝛ agere: ꝙ ꝑ exiſtere tm̄? S° foꝛ.16. Equalas qd ē
et cum quo exiſtit magis bona magna ꝛc? S° foꝛ.17.et.2.ſpē re
gule.c. Minoritas qd eſt? ꝛ vtm inter minoritatē ꝛ nō eē ſit dā
dū aliqd mem? S° foꝛ.18. ¶ Eſſentia qd eſt? et vtm eē ſit ꝯcretuz
eēntie? S° foꝛ.19. Natura qd ē? et vtm naturās naturatū ꝛ na
turare ſint de eēntia nature? S° foꝛ.20.et ca.de natura.6.diſtin.
Foꝛ'a qd ē? ꝛ vtm foꝛ'a poſſit eē ſine actu? S° foꝛ.21. Mat'ia
quid eſt? et vtrū mat'ia poſſit eē ſine foꝛ'a? S° foꝛ.22. Jmmobi
litas qd eſt? et vtrū motus ſit hītus de ente īmobili? S° foꝛ.23.
Mobilitas qd ē? et vtrū mot' ſit cauſa mobilitatis et eēc uer=
ſo ſine aliquo medio ip̄is cōi? S° foꝛ.24. Motus quid eſt? et
motiuū vbi mouet mobile primo? S° foꝛ.25. Dubitatio quid
eſt? et intellectus vbi eſt confuſus quādo non intelligit et ſe cre=
dit intelligere? S° foꝛ.26. Affirmatio quid eſt? et vtrum affir
matio plus dicat ꝙ negatio? S° foꝛ.27. Negatio quid eſt? et
vtrum negatio magis conueniat cum non eſſe: ꝙ cum eſſe? S°
foꝛ.28.et.3a.ſpē regule.c. Memoria quid eſt? et vtrum memo
ria ſit de eſſentia intellectus? S° foꝛ.29.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Intentio quid est? ⁊ vbi et a quo fit? S°.for.⁊ regula.k. Gene
ratio quid est? ⁊ quō fit? S°.for.31. Corruptio q̄d est? ⁊ vtrum
ens magis distet a corruptiōe ꝑ existere ⁊ agere: q̄ per existere
tātū? S°.for.32. Priuatio q̄d est? ⁊ vtrū inter eē ⁊ nō eē me^{m}
sit dable? S°.for.33.et 3ª.spē regule.c. Opinio q̄d est? et quare
magis ꝑticipat cū affirmatōe: q̄ cum negatōe? S°.34.et rl'a.k.
Suspitio quid est? et quare ē cū ira? S°.35.regula.k. Cōdi-
tio q̄d est? et vtrū anteñs et ꝯñs sint materia ꝯditiōis? S°.36.re
gula.k. Antecedēs quid est? et quare est? S°.for.37.rl'a.c.e.
Cōsequēs quid est? et quare est? So.for.38.rl'a.c.e. Diriua
tio q̄d est? et quare est? S°.for.39.regula.c.e. Influētia q̄d est?
et de quo est. S°.for.40.2 spē regule.c.d. Refluētia q̄d est? et
a quo est? S°.for.41.3.spē rl'e.c.d. Abstractio q̄d est? et vtruꝫ
concretū sit eē cōtractionis? S°.for.42.regula.c. Cōcretū q̄d
est? et q̄d est ſbm abstractiōis? S°.for.43.rl'a.d. Causa q̄d ē?
et vtrū cā possit eē sine effectu? S°.for.44.regula.d. Effect⁹
quid est? et quare magis extat circa nihil: q̄ circa suam cām?
S°.for.45.regula.e. Occasio q̄d est? et vtrū occasio et ꝯtingē
tia sint idē? S°.for.46.rl'a.g. Simplex q̄d est? et vtrū aliquod
simplex hr̄e possit simplicē agentiā? S°.for.47.2ª spē rl'e.c.g.k.
Compositū q̄d est? et vtrū ꝓprius nūerus sit a pluribus aut
ab vno? S°.for.48.2.spē rl'e.c.g. Intēsitas q̄d est? et vtrū in-
tensitas plus dicat q̄ extensitas? S°.for.49.2.spē rl'e.c.f.g.h.
Existentia q̄d est? et exn̄tia et agentia in q̄ gn̄e siue spē partici
pant? S°.for.50.2.spē regule.c.f.k. Agentia q̄d est? et vtrum
bon^{as} sine agentia possꝫ eē magna? S°.for.51.regula.h. Figu
ra q̄d est? et vtrū figura sit hītus ſbe? S°.for.52.regula.g.k.
Necessitas q̄d est? et q̄d est hītus necessi^{tis}? S°.for.53.rl'a.e.g
Contingentia q̄d est? et q̄d est eius hītus? S°.for.54.rl'a.g.
Fortuna quid est? et q̄ sunt eius prin^{a}? S°.for.55.regula.g.
Dispositio quid est? et motus quō ꝯsistit inter potētiā ⁊ actū?
S°.for.56.rl'a.h. Subti^{as} q̄d est? et vtrū hītus magnus intel
lectus magis ꝯsistit per naturaꝫ: q̄ per sciam et practicam? S°.
for.57.rl'a.f.g. Plenum q̄d est? et prima prin^{a} ex q̄bus locus
est plen⁹/que sunt? S°.for.58.regula.f.h.i.k. Vacuū q̄d est?
et vtrū vacuū cū ente ꝑticipare possit? S°.for.59.rl'a.k. Potē
tia quid est? et quid est genus po^{e}? S°.for.60.rl'a.g. Obiectū
quid est? et quid est habitus po^{e}? S°.for.61.2.et.3.spē regule.c.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Actus ſecũdarius quid eſt: et vtrum inter potẽtiaꝫ et actuꝫ ſit
dare me^{m}: S^{o}.for.62.et 4.ſpẽ regule.c. Umbra qd ẽ: et color
noctis de quo ẽ: S^{o}.for.63.regula.d.k. Sbm qd eſt: et vtrum
ſbm ſe hr̃e poſſit ad vnũ ſeu ad plura: S^{o}.for.64.rl'a.f. Pre-
dicatum quid eſt: et q̃re plura magis ꝯueniũt cũ p̃dicato: q̃ cuꝫ
ſbto: S^{o}.for.65.regula.f.g. Significatio qd eſt: et ſecretũ q̃uo
attingi põt: S^{o}.for.66.rl'a.c.k. Attractio qd eſt: et intellect⁹
q̃uo attrahit ad ſe ſciam: S^{o}.for.67.rl'a.g. Impreſſio quid ẽ:
et vtrum po^{am} hẽat ꝑpriam ⁊ gñalẽ impſſionẽ: q̃ ſit de ſua eẽn-
tia: S^{o}.for.68.2.ſpẽ regule.c.k. Simili^{do} qd eſt: et quid ẽ me
diũ per qꝺ aſſimilãs et aſſimillatũ ꝑticipant: S^{o}.for.69.2.et.4.
ſpẽ regule.c.k. Nũerus quid eſt: et ex quo eſt: S^{o}.for.70.2.
ſpẽ regule.c.f. Elementatiã quid ẽ: et q̃re elemẽtũ ſimplex cõ
uertitur in elementatũ: S^{o}.for.71.rl'a.g.k. Potẽtia vegetati
ua quid eſt: et vtrũ in hoĩe elementatiã et vegetatiã ſint de vno
genere: S^{o}.for.72.regula.b.g. Senſitiã qd eſt: et vtrum po^{a}
ſenſitiua et vegetiã ꝯſiſtãt ſub vno gñe: S^{o}.73.regula.f. Po
tentiã imaginatiã quid eſt: et vtrũ ſenſitiua impediat actũ ima-
ginatiue: S^{o}.for.74.rl'a.h. Potẽtia rõnatiã quid eſt: ⁊ cor-
pus hoĩs q̃re ẽ de ſpẽ hũana: S^{o}.for.75.regula.g. Obſtinatio
quid eſt: et q̃ prin^{a} in diſputatiõe ligant intellectũ: S^{o}.for.76.
regula.k. Cõtradictio quid eſt: et q̃uo eſt: S^{o}.for.77.rl'a.g.h
Capacitas quid eſt: et qd eſt hĩtus impoſſibilitatis: S^{o}.for.
78.3.ſpẽ regule.c. Quid eſt ꝓportio: et vtrũ ꝓportio ſit hĩt⁹
iuſticie et eꝯ: S^{o}.for.79.4.ſpẽ rl'e.c. Circũſtantia qd eſt: ⁊ q̃
ſunt illa: q̃ per hĩtũ ꝯueniũt: S^{o}.for.80.regula.g. Suppoſitio
quid eſt: et primũ prin^{m} per qꝺ intellectus incipit ĩtelligere qua
le eſt: S^{o}.for.81.et rl'a.c.h. Punctus qd eſt: et centrũ indiuiſi
bilitatis quid eſt: S^{o}.for.82.3.ſpẽ regule.c. Linea qd eſt: et
vtrũ linea hẽat plura prin^{a}: S^{o}.for.83.rl'a.f. Hũidũ radicale
quid eſt: ⁊ vtrũ gñatio inſit humido radicali vel nutrimentali:
S^{o}.for.84.regula.g. Hũidũ nutrimentale qd eſt: et vtrũ hu-
midũ radicale ſit indiuiſi^{le}: S^{o}.for.85.rl'a.g. Alteratio qd ẽ:
et vtrum alteratio fiat in vno inſtanti: S^{o}.for.86.regula.g.h.
Cõfuſio qd eſt: et prin^{m} motus de quo ẽ: S^{o}.for.87.regl'a.h.
Augmentatio qd eſt: et vtrũ augmentatio hũidi radicalis ſit
intenſiue.et nutrimentalis extenſiue: S^{o}.for.88.regula.f.g.k.
Conſumatio quid eſt: et vtrũ ſit tráſmutatio in ꝯſumatione:

(c) 2006 Ministerio de Cultura

S° for.89.r'la.g. Succeſſio quid eſt: et trãſmutatio: S° for.90 regula.g. Mors quid ē: et vltimus motus nature in quo eſt: S° for.91.r'la.h. Secretũ q̃d ē: et quid eſt hitus ignorãtie: S° for.92.regula.c. Ordo q̃d ē: et prinm mem et finis in q̃ ꝯueniũt S° for. 93.regula.f. Cõtinuas q̃d ē: et de q̃ ē: S° for.94. r'la. d.f. Diuiſio q̃d ē: ⁊ q̃ñ nõ eſt: et ei⁹ hit⁹ vbi ē: S° for. 95.r'la. c.i. Cogitatio q̃d ē: et aĩa cũ q̃ mouet poas inferiores: S° for. 96.r'la.k. Audacia q̃d ē: et q̃re eſt: S° for.97.r'la.e.k. Artificiũ q̃d ē: et q̃re eſt: S° for. 98.r'la.e. Quid ē ſcia: et obm ꝓprium intell's q̃le ē: S° for.99.r'la.g.et.2.ſpē r'le.c. Applicatio q̃d eſt: ⁊ hitus applicatõis q̃lis eſt: S° for.100.regula.c.g.

De queſtionibus.v.diſtin. Cap.xviij.

Quid ē ꝓpõ neceſſaria: S° ca.de ꝓpõne.2.ſpē r'le.c Que ꝓpõ eſt clara ⁊ q̃ cõfuſa: S° ibidē et r'la.g. Quare prima ꝓpõ dr̃ maior in ſyll'o: ⁊ ſc̃da minor: S° ibidē r'la.e. Que ꝓpõ eſt mãtia in ſyll'o et q̃ ꝓpõ eſt fõra: S° ibidē et r'la.e. Utrũ p̃miſſe in ꝯcluſiõe q̃eſcãt vel ex⁹: S° ibidez ⁊ r'la.e. Uerus ſyll's quomõ eſt ſimilido btiſſime trinitatis: S° ibidē r'la.k.et.2.ſpē r'le.c. Sbm ⁊ p̃dicatũ q̃re nõ ꝯuertũtur in vl'i affirmatĩa cũ in vl'i negatĩa ꝯuertãtur: S° ibidē r'la.c.g. Diffio quot mõis fieri põt: S° ca.de diffinitõe et.2.ſpē r'le.c.et r'le.b. Utm iſta diffio ſit multum neceſſaria.hõ eſt eē eẽntie hũanitatis. et intell's eē intelligẽtie: S° ibidē.2.ſpē r'le.c. Demõſtratio quot mõis fieri põt: S° ca.de demõſtratõe r'la.c.e.g. Q̃uo fit rũſio de loco ad locum: S° ca. de loco.r'la.i.2.ſpē r'le.c. Probatio q̃uo fieri põt: S° ca. de ꝓbatiõe r'la.k. Impole quot ſpẽs hz: S° ca. de ipoſſite r'la.b c.f.et ſic de poſſibilitate dici põt. Syll's in q̃ gradu altior exiſtit S° ca. de ꝯpatiõe.r'la.b.c. Cõditio cũ quo põt eē: S° ca.de cõditiõe.r'la.b.c.d.e.g.k. Cõditiões ſylli q̃ ſunt: S° ibidē r'la.g. Quare hõ eſt ſb̃a: S° ca. de ſyll'o et.2a.ſpē regule.c. Syllus quot modis trahit ad q̃onem: S° ca.de ſyll'o,r'la.f. Qui ſyll's extat magis neceſſarius: S° ca.de ſyll'o.r'la.b. Utrũ poſſint eē plures fall'c q̃ꝫ tredecim: S° ca.de parallogiſmo.r'la.b.h.k.

De queſtionibus ſexte diſtinctionis.et primo de natura. Cap.xix.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

QUestio vtruz corpus rose et sba rose habeant vnã eandẽ naturã? Sº ca. de natura et. 2. spẽ regule. c. Utrum essentia ⁊ eẽ existere possint absqȝ natura? Sº ibidẽ rl'a. b. et. 2. spẽ regule. c. Naturãs vbi naturat naturatũ? Sº ibidẽ et. 2. et. 3. spẽ rl'e. c. Utrũ natura sit potẽtia passiua? Sº ibidẽ regula. c. Utrũ natura habeat naturatũ qd sit de sua eẽntia? Sº ibidem regula. c. Utruz natura accidentis sit de natura sbe? Sº ibidẽ regula. d. k. Utrũ appetitus nature sit de eẽntia nature? Sº ibidẽ rl'a. e. g. Utruz actus nature ꝯtinuã hẽat ꝗtitatẽ? Sº ca. de natura regula. f. k. Utruz qualitates ignis sub vno hĩtu naturali existant hĩtuati? Sº ca. ibidẽ rl'a. g. 2. spẽ rl'e. c. Utrũ natura sit diuisibl'is? Sº ibidẽ rl'a. f. h. Utrũ natura actu sic se hẽat ad naturã sbe sit acñs ad sbam? Sº ibidẽ rl'a. i. k. Quõ natura ĩter sbaȝ ⁊ acñs ẽ exñs Sº ibidẽ regula. k. et 2. spẽ regule. c. Natura cum qbus principiis extat generalis? Sº ibidẽ regula. k. 2. spẽ regule. c.

¶ De questionibus theologie. Cap. xx.

QUestio vtrũ deus possit eẽ corpus? Sº ca. de theo. rl'a. b. et. 2. spẽ rl'e. c. Utrũ deus sit ens gñalissimũ? Sº ibidẽ rl'a. b. et 2. spẽ rl'e. c. Utrũ dia bonitas ita sit gñalis: sic dia volũtas? Sº ibidẽ et. 2. spẽ rl'e. c. Utrũ in deo sit aliq̃ disti. Sº ibidẽ. 2. spẽ rl'e. c. Utrũ in deo sit vna distinctio an plures? Sº ibidẽ. 2. spẽ rl'e. c. Utrũ in deo sit vna gñalis ꝓprietas. ꝓpt quã sue dignitates habeãt ꝓprios actus? Sº ibidẽ rl'a. g. et. 2. spẽ rl'e. c. Utrũ in deo sit acñs? Sº ibidem rl'a. k. et. 2. spẽ rl'e. c. Utrũ deus sit sba? Sº ibidẽ rl'a. e. et. 2. spẽ rl'e. c. Quare in deo ꝗtitas eẽ nõ põt? Sº ibidẽ rl'a. k. et. 2. spẽ rl'e. c. Per quẽ modũ fieri pñt de deo ꝓpõnes necessarie? Sº ibidẽ rl'a. h. et. 2. spẽ regule. c. Utrũ deus hẽat naturã exñdo ⁊ agẽdo? Sº ibidem regula. e. et. 2. spẽ regule. c.

¶ De questionibus philosophie. Cap. xxi.

SUbiectum phie quid est? Sº ca. de phia rl'a. c. Ista scia quomõ ẽ applicabilis ad phiam? Sº ibidem regula. h. Sbm sciẽtie moralis quid est? Sº ca. de moralitate regula. d. h. Utrum virtus sit genus? Sº ibidem regula. b. Utrum peccatum sit ens reale? Sº per 3am distin. Utrum differentia que ẽ inter pcm̃ ⁊ pcm̃ sit ens reale? Sº ca. de dr̃a in. 2. dist. ⁊ rl'a. c.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Virtus quomõ eſt ſimilitudo ſylli? S° ca. de ſyllo et 2. ſpẽ rle. c.
Utrũ pcm̃ ſit neceſſariũ? S° ca. de natura et regula. e. Utrum
moralitas ſit naturalis? S° ca. de natura ⁊ de hitu. et rla. b.

¶ De queſtionibus iuris. Ca. xxij.

Subiectum iuris quid eſt? S° cap̃. de iure. et regula. c. e.
Quid eſt finis iuris? S° ibidẽ et regula. e. g. Arbor hu
ius ſcie per quẽ modũ ad ſciam iuris applicabilis ẽ? S° ibidem
⁊ regula. c. g. k. Utrũ ius ſit ſcia cũ iſta ſcia? S° ibidẽ rla. b. c.
d. ⁊c. ¶ Que ſũt iuris prinª gñalia? S° ibidẽ regula ⁊ ca. de ge
nere regula. b. c. d. ⁊c. Sbm iuris cũ quo eſt gñale? S° ibidem
ca. de genere. regula. b. c. d. ⁊c. ¶ Juriſcõſult⁹ p quẽ modũ de iu
re gñali ſciet deſcẽdere ad ſpãle? S° ibidẽ et ca. de gñe ⁊ de ſpẽ
regula. b. c. d. ⁊c. ¶ Juriſcõſult⁹ qũo ſcit p iſtã ſciam vnuz alteri
applicare? S° ibidez. 6. diſtin. rla. b. c. d. ⁊c. ¶ Jus gñale ⁊ ſpãle
quid eſt? S° ca. de genere ⁊ de ſpẽ. regula. g. ¶ Unũ ius qũo di
ſtinctũ eſt ab alio? S° ibidẽ ca. d dña regula. c. g. h. ¶ Qd ius ẽ
propriũ: et qd appropriatũ? S° ibidẽ ca. de ꝓprietate. regula. g.
¶ Jus qũo eſt hit⁹? S° ibidẽ ca. de hitu regula. g. h. ¶ Jus qũo
aſſituatũ eſt? S° ibidẽ ca. de ſitu. rla. f. g. k. ¶ Jus qũo agit ⁊ pa
titur? S° ca. de actiõe regula. ¶ Jus qũo aſſituatũ eſt in tpe ⁊ lo
co? S° ibidẽ regula. g. ¶ Jus quãtũ eſt in gñe: et q̃tũ in ſpẽ? S°
ibidem. Utrũ ius ſit regula ciuitatis ⁊ eccleſie? S° ibidẽ cap̃.
de hitu. et de ſitu regula. c. Utrum ius ciuitatis ſit gñale ⁊ ius
principis ſpãle? S° ibidẽ cap̃. de genere ⁊ de ſpẽ rla. g. ¶ Forma
et maťia iuris q̃ ſunt? S° ibidẽ ca. de fba et acũte. rla. b. c. d. ⁊c.
¶ Propõnes neceſſarie qũo per iſtaz ſciam applicabiles ſunt ad
ſciam iuris? S° ibidẽ. 5. et. 6. diſtin. regula. b. c. d. ⁊c. ¶ Deceptio
iuris qũo fit? S° ibidem ca. de palogiſmo. rla. b. c. d. ⁊c. Quis
hitus in iure ẽ intriſecus et qs extrinſecus? S° ibidẽ ca. de hitu
regula. b. c. d. ⁊c. Jus naturale ⁊ poſitiuũ in quo differunt? S°
ibidẽ ca. de dña regula. g. Jus canonicũ ⁊ ciuile in quo ꝯueniũt
S° ibidẽ regula. g. ¶ Utrũ ius nutritiuũ ſit materia iuris natu
ralis? S° ibidẽ ca. de natura regula. g. Utrum ius naturale ſit
fbm intells: et ſcriptũ memorie? S° ibidẽ regula. g. Prinª ex q̃
bus cãtum eſt ius que ſunt? S° ibidem regula. b. c. d. ⁊c.
¶ Dixim⁹ de q̃onib⁹ iuris: et ſeruato ordie ſupradicto fieri poſ
ſũt et aliaꝝ pegrinaꝝ q̃onũ ſolutiões cũ prinˡⁱˢ ⁊ regul' hui⁹ artſ.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶ De queſtionibus medicine. Cap.xxiij.

Subiectum medicine qd eſt? S° ca.de medicina regula.c. ¶ Utrũ medicina ſit multiplicatia cũ iſta ſcia? S° ibidẽ rl'a b.c.d.&c. ¶ Medicina quõ gñalis exiſtit ad ſanitatẽ? S° ibidez regula.b.c.d.&c. ¶ Medicus cũ quo ſcit deſcendere a gñali ad ſpalẽ? S° ibidẽ regula.b.c.d.&c. ¶ Utrũ ſit dare me^{m} inter ſanitatẽ & egritudinẽ? S° ibidẽ regula.f. ¶ Medicus quõ ſciet per iſtam ſciam diſtinguere ĩter ſanitatẽ & egritudinẽ? S° ibidẽ ca. de dr̃a rl'a.b.c.d.&c. ¶ Acñs quõ eſt hitus infirmi^{tis}? S° ibidez ca.de natura et hitu rl'a.k. ¶ Sani^{as} qd eſt? et qd hz ſanitas? S° ibidẽ et.3.diſti.regula.c.et ca.d natura. ¶ Medic^{9} quõ ſcit ſbm infirmi^{tis} cognoſcere in infirmo? S° ibidẽ ca.de indiuiduo rl'a. k. ¶ Medicus p quẽ modũ applicare ſcit prin^{a} naturalia ad infirmitatem ſbti? S° ibidẽ.4.5.et 6.diſtin.& cap.de genere. ¶ Dictum eſt de qõnibus medicine: & qd dictuz eſt hic intelligi poteſt in alijs qõnibus peregrinis.

¶ De queſtionibus ſecũde partis pricipalis. Ca.xxiiij

In hac ſcda pte nõ intẽdim^{9} ſeruare mo^{m} quẽ tenuim^{9} in prima.vz vt ſolutiões qõnũ ad textũ artis remittam^{9}. Sz faciemus qõnes nõ (vt in prima pte applicãdo vl'ia prin^{a} ad pticularia) ſz ecõuerſo pticularia ad vl'ia & eo^{r} ſolutões in hoc ꝯſtabũt qd de ipis in.1.2.3.diſtin. dictũ eſt ſine applicatõe ad aliquẽ ſingularẽ locum in textu.et primo ſic.

¶ De queſtionibus prime diſtin.ſecũde partis principalis. Cap.xxiiij.

Utrum acñs ſit de eſſe ſbe: aut de eẽ corpis: qd ꝯpoſitũ eſt ex ſua ſba & ex ſuis acñtib^{9}? S° hui^{9} qõnis in nodis et floribus arboris & ĩ rl'a.c.d.diffuſa ẽ & Utrũ corpus hois ſit ens magis gñale ſimplicita^{q} eius ſba? S° ca.de gñe et ſpẽ et rl'a.c. Utrum acñs qd eſt in ſba incorporea ſit de eius eẽntia? S° ca.de ſba/dr̃a acñte/et regula.c. Utrũ aliquod acñs ſit corpus? S° ca.de ſba acñte/dr̃a/et ꝓprietate et rl'a.c.g. Utrũ acñs poſſit eẽ aĩatũ et inaĩatũ? S° ca.de ſba/acñte/hitu/et ſitu et rl'a.b.c. Utrũ inter corpus hois & ei^{9} ſbam ſit dr̃a? S° ca.de ſba hominis & de dr̃a.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Utrum homo in aiali ſit indiuiduū. ꝛ aial in corpe ſit corpus. et corpus in ſba ſit ſba. ꝛ ſba in ente ſit ens. ꝛ ens incōſideratū ꝛ in noiatū ſit ſpēs? S° hax qōnuz in arbore figu. Utrū hō in aiali hēat ſuū eē. ꝛ aial incorpe. corpus in ſba. ſba in ente. ꝛ ens ī incōſiderato ꝛ innoīato? S° in arbore figu. Hō quātus eſt in aiali aial in corpe. corpus in ſba. ſba in ente. ens ī icōſiderato ꝛ ī inoīato? S° ꝙ figuratꝛ in arbore. Hō de q̄ eſt in aiali. aial in corpe. corpus in ſba. ſba ī ente. ꝛ ens ī incōſiderato ꝛ innomiato? S° ſignificatꝛ in arbore. Hō quare ē in aiali. aial in corpe corpus in ſba. ſba in ente. ꝛ ens i incōſiderato. ꝛ inoīato? S° ſig. in arbore Hō q̄lis eſt in aiali. aial in corpore. corpus in ſba. ſba in ente. ꝛ ens ī incōſiderato: ꝛ innoīato? S° in arbore ſigni. Hō qn̄ eſt in aiali. aial in corpe. corpus in ſba. ſba in ente. ꝛ ens ī incōſiderato ꝛ innoīato? S° implicatꝛ in arbore. Hō in q̄ loco ē in aiali. animal in corpe. corpus in ſba. ſba in ente. ꝛ ens ī inconſiderato ꝛ innoiato? S° in arbore figuratꝛ. Hō q̄uo eſt in aiali. aial in corpe. corpus in ſba. ſba in ente. ꝛ ens ī incōſiderato: ꝛ innoīato? S° in arbore figuratꝛ. Hō cū quo eſt in aiali. aial in corpe. corpus in ſba. ſba ī ente. ꝛ ens ī incōſiderato ꝛ ī inoīato? S° in arbore ſigni.

¶ De q̄ſtionibus. ij. diſtin. ij. partis p̄ncipalis. Ca. xxv

Queſtio acn̄s q̄d eſt in ꝓprietate. proprietas in dr̄a. dr̄a in ſpē. ſpēs in genere? S° hui⁹ q̄ſtionis cū ſeq̄ntib⁹ implicita eſt in. 2. diſtin. ¶ Acn̄s q̄re eſt in ꝓprietate. ꝓprietas in dr̄a. dr̄a in ſpē. ſpēs in genere. ¶ Acn̄s q̄tū eſt in ꝓprietate. ꝓprietas in dr̄a. dr̄a in ſpē. ſpēs in genere. ¶ Acn̄s q̄le eſt in ꝓprietate. ꝓprietas in dr̄a. dr̄a in ſpē. ſpēs in gn̄e. ¶ Acn̄s qn̄ eſt in ꝓprietate. ꝓprietas in dr̄a. dr̄a in ſpē. ſpēs in gn̄e. ¶ Acn̄s vbi eſt in ꝓprietate. ꝓprietas in dr̄a. dr̄a in ſpē. ſpēs in gn̄e. ¶ Acn̄s q̄uo ē in proprietate. ꝓprietas in dr̄a. dr̄a in ſpē. ſpēs in gn̄e. ¶ Acn̄s cū q̄ eſt in ꝓprietate: ꝓprietas in dr̄a. dr̄a in ſpē: ſpēs in genere.

¶ De q̄ſtionibus. 3. diſt. ij. partis p̄ncipalis. Ca. xxvj

Locus q̄d eſt in tpē? tp̄s in ſitu: ſitus in hītu: hītus in paſſione. paſſio in actiōe: actio in relatōe. relatio in q̄litate: qualitas in q̄titate: quātitas in ſba? S° huius qōnis cū ſeq̄ntib⁹ implicita eſt in. 3. diſtin. ¶ Locus de q̄ eſt in tpe: tp̄s in ſitu: ſit⁹ in hītu: hītus in paſſione: paſſio in actione: actio in relatōe: relatio

in q̄litate:q̄litas in q̄ntitate:q̄ntitas ĩ ſba: ꝫº vt ſupra. ¶Loc⁹ q̄re eſt in tp̄e:tp̄s ĩ ſitu:ſit⁹ in hitu:hit⁹ in paſſiōe:paſſio ĩ actōe:actio in rl̄one:rl̄atio ĩ q̄litate:q̄litas in q̄ntitate:q̄ntitas in ſba: ¶Locus q̄lis ē in tp̄e:tp̄s ĩ ſitu:ſit⁹ in hitu:hit⁹ in paſſiōe:paſſio in actōe:actio in relatōe:rl̄atio in q̄litate:q̄litas ĩ q̄ntitate:q̄ntitas ĩ ſba. ¶Locus q̄nt⁹ ē in tp̄e: tp̄s ĩ ſitu:ſit⁹ in hitu: hit⁹ in paſſiōe:paſſio ĩ actione:actio in rl̄atōe:rl̄atio in q̄litate:q̄litas in q̄ntitate:q̄ntitas ĩ ſba ¶Locus q̄ñ eſt in tp̄e: tp̄s in ſitu:ſit⁹ in hitu:hit⁹ in paſſiōe:paſſio in actōe:actio in rl̄atōe:rl̄atio in q̄litate: q̄litas in q̄ntitate:q̄ntitas in ſba. ¶Locus q̄uō ē in tp̄e:tp̄s ĩ ſitu:ſit⁹ in hitu:hit⁹ in paſſiōe:paſſio in actōe:actio in rl̄atōe:rl̄atio in q̄litate:q̄litas in q̄ntitate:q̄ntitas in ſba. ¶Locus cū q̄ ē in tp̄e:tp̄s in ſitu:ſit⁹ in hitu:hit⁹ in paſſiōe:paſſio in actōe:actio in rl̄atōe:rl̄atio in q̄litate:q̄litas in q̄ntitate q̄ntitas in ſba. ¶Hec igit̄ ē gn̄al' doctrina ⁊ modus applicādi ſp̄alia ad ſua vl̄ia ĩterrogādo ⁊ r̄ndēdo p.x.rl̄as arboris gn̄ales. Qui q̄dē q̄nādi mod⁹ lꝫ hāc artē ignorātib⁹ videat̄ p̄ difficil':ip̄am tñ ſciētib⁹ pui⁹ ē ⁊ facil',pp̄t rl̄as ip̄i⁹ artis gn̄ales vꝫ.b.c.d.⁊c.p̄ q̄s intellectus multū fit altus ⁊ vl̄is.

¶De mō inueniēdi media ad formādū ſyll'os ⁊ palogiſmos per regulas ⁊ earum ſpecies. Cap.xxvij.

PEr.x.p̄terea gn̄ales rl̄as ⁊ ear̄ ſpēs hēt̄ noticia ⁊ mod⁹ inueniēdi media ad ſoluēdū q̄ōes ⁊ formādū ſyll'os: itidē ⁊ palogiſmos.vt in rl̄a.c.practicat̄ h̄ mō.Quicq̄d ē diffinibil'e ē itelligibile.ſꝫ de⁹ ē diffinibil'.ergo de⁹ ē itelligibil'. Iſte ſyll's fo͛atus ē p̄ p̄mā ſpēꝫ rl̄e.c. Itē oē illō q̄ð hꝫ ĩ ſe prinª ꝯſbalia ē ſba.ſꝫ aīa hꝫ in ſe prinª ꝯſbalia.ergo aīa ē ſba.hic ſyll's fit p̄ ſc̄daꝫ ſpēꝫ rl̄e.c. Itē q̄cq̄d ē aliq̄d ĩ alio ē aliq̄d ĩ ſeip̄o.ſꝫ acn̄s ē aliq̄d ĩ alio.ergo ē aliq̄d in ſeip̄o.⁊ fit hec argumētatio ĩ 3ª.ſpē rl̄e.c. Idē oē id q̄ð hꝫ aliq̄d ĩ alio hꝫ aliq̄d ĩ ſeip̄o.ſꝫ hō hꝫ aliq̄d in alio.ergo hꝫ aliq̄d ĩ ſeip̄o. Et fo͛at̄ hic ſyll's p̄ 4.ſpēꝫ rl̄e c.⁊ ſic de alijs rl̄is ſuoº. ¶Idē intelligi pōt de formādis ⁊ diluēdis palogiſmis:maxīe p̄.4.fallaciā quā ſupra nouā appellauim⁹/plurib⁹ ſpēꝝ ſignificatōib⁹ ad vnā appl'tis iſtoº. Nullū ens ē id q̄ð hꝫ.q̄ðdaꝫ aūt ens ē id q̄ð hꝫ. ergo q̄ðdaꝫ ens ē id q̄ð hꝫ:⁊ nō id q̄ð hꝫ.q̄ð falſū ē:nā de⁹ p̄r̄ hꝫ deū filiū ⁊ eſt ip̄e de⁹.⁊ h̄ p̄ p̄mā.2.3.4.ſpēꝫ rl̄e.c.ſignificat̄. Itē oīs fili⁹ ē de ſe ip̄o. ſꝫ tu es fili⁹.ergo tu es fili⁹ de te ip̄o. q̄ð falſū ē:nā p̄ia.2.⁊ 3. ſpēs rl̄e.d.ĩ qua fit iſte palogiſm⁹/eādē ſigifi͡ᵉᵐ nō hñt.eo q̄ ſūt diuerſa. Itē oīs hō q̄ pp̄t p̄tes ſibi coeēntiales ē/pp̄t ſeip̄ꝫ ē. ſꝫ tu es eiuſmōi.ergo tu es pp̄t teip̄ꝫ.q̄ð falſū ē:nā 1.et 2.ſpēs rl̄e.e.cū iter

g

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ſe ſint diuerſe/non habent eandem ſignificationem. Iterum oīe ens quod hꝫ q̄titatem eſt q̄tum. ſed quoddam ens habet quantitatem ꝛ non eſt q̄tum. ergo quoddam ens eſt q̄tum ꝛ non q̄tum. quod non valet: nam deus non hꝫ q̄titatem vt per primam ſpēm regule. c. ſed habet q̄titatem: vt per tertiā ſpēm regule. c. ꝛ r̄le. d. ſignificatum eſt. Item vbicunqꝫ eſt proprietas ibi eſt acūs. ſꝫ in quodam ente eſt proprietas: et non acūs. ergo in quodam ente eſt acūs et non acūs. quod non valet: naꝫ in deo eſt proprietas: acūs aūt nullo modo. vt in. 1. et. 2. ſpē regule. c. figuratū eſt. Itē oē ens qđ eſt in tp̄e/eſt in aliquo. ſꝫ qđdaꝫ ens eſt in tp̄e et non eſt in aliq̄ ergo qđdā ens ē in aliq̄ ꝛ non eſt in aliquo. qđ nō valet: naꝫ deus in aliquo eſt ſine tp̄e. vt per ſcđaꝫ ſpēm regule. c. patet ꝛ eſt in tp̄e vt cauſa in effectu. vt per tertiaꝫ ſpēm r̄le. c. et. d. ſignificatur. Itē oīe illud quod cōtinet contentū eſt cōtinens. ſed aliquid eſt cōtines qđ non ꝯtinet cōtentum. ergo quoddā ens eſt cōtinens/ꝛ non eſt cōtinens. qđ nō valet. nā deus filius eſt ꝯtinens mūdū ꝛ nō eſt ꝯtinēs deū patrē: et hoc in ſcđa ſpē r̄le. c. et in. 3. r̄le. d. figuratū eſt.

Item oīs forma hꝫ modum ꝑducendi. q̄dam autem forma non habet modū producendi. ergo quedā forma habet modum ꝛ non habet modum ꝑducendi. quod non valet. Nā deus pater moduꝫ habet producendi filium: et ſpūſſanctus non habet moduꝫ producendi deum patrem nec deū filium: vt in ſcđa ſpē r̄le. c. ſignificatū eſt. Deniqꝫ oīe illud eſt indigens: quod agit cum inſtr̄o. ſed aliquod ens agit cū inſtr̄o ꝛ non eſt indigens. ergo quoddaꝫ ens eſt indigens et non indigens. qđ non valet. Nā deus agit cuꝫ inſtrumento in cauſando hūc effectū ſiue creaturaꝫ cū illa. vt puta ſocratem cum ſole: et poſſet (ſi vellet) cauſare ſine ſole. vt per primam ꝛ tertiam ſpēm regule. c. ſignificatum eſt.

Ad dei laudem et gloriaꝫ finiuit Raymundus Lullius hunc librū in ciuitate Janua in menſe maio. Anno ab incarnatōe domini noſtri ieſu xp̄i. M. ccc. iij.

¶ Raymundi Lullij illuminati doctoris tractatulus correlatiuorum.

¶ Deus cum tua benedictione incipit liber correlatiuorum innatorum.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

82

QUoniā ignorati priniis q̄ ſūt correlatiua īnata primi-
tiua ꝟa ⁊ necea i oib⁹ ſbis ignorat̄ ⁊ ars: iō vt de ipis
priniis noticiā hēam⁹/ea inueſtigar̄ ⁊ venari volum⁹
cū priniis artis gn̄alis ⁊ eoꝝ diffinitōib⁹. Que q̄dem
prina ſūt/boas/mago/durao/ptās/intell's/volūtas/ꝟ
tus/ꝟitas/gl'ia. ⁊ qꝛ ignoratis diffinitōib⁹ ſil'r ⁊ eaꝝ ſbm ignorat̄ eo
ꝙ diffies ſigna exiſtūt ſignatoꝝ: ⁊ ſine q̄b⁹ intell's hr̄e nō pōt de re
bus nālib⁹ noticiā. erit igit̄ necem vt ea ipa prina primitiā ꝟa ⁊ ne
ceſſaria cū ipis diffinitōb⁹ iq̄ram⁹. Diffio igit̄ botis ⁊ reliquoꝝ pri
cipioꝝ hmōi ē. ¶Bonas eſt ens rōe cui⁹ bonū agit bonū. Magdo
ē ens rōe cui⁹ boas/duro ⁊c. prina ſūt magna. Durō ſiue et̄nitas ē
ens rōe cui⁹ boas/⁊c. durāt. Ptās ē ens rōe cui⁹ bonas/mago ⁊c.
prina poſſūt exiſtere ⁊ ager̄. Intell's eſt ens rōe cui⁹ boas/mago ⁊c.
prina ſūt itelligibl'ia. Uolūtas ē ens rōe cui⁹ bonas/mago ⁊c. prina
ſūt ꝯſiderabl'ia ⁊ amabl'ia. Uirt⁹ ē ens rōe cui⁹ boas/mago ⁊c. ſūt
prina ꝟtuoſa. Ueritas ē ens rōe cui⁹ boas/mago ⁊c. ſūt ꝟa. Gl'ia ē
dlectatio i qua boas/mago ⁊c. prina q̄eſcūt. ¶Sbm ſiq̄dē hui⁹ artis
ē inata pl'alitas/primitiā/ꝟa ⁊ necea. Que ſiq̄dē ars i. xj. ptit̄ diſt.
Quaꝝ pria ē de priniis primitiis ꝟis ⁊ neceſſarijs. Scda de corre
latis itrāneis primitiis ꝟis ⁊ neceſſarijs. Tertia de toto vniuerſo
corpali. Quarta de deo. Quīta de āgelo. Sexta de celo. Septīa d
hoīe. Octaua de imagiatiā. Nona de ſenſitiua. Decima de vege-
tatiua. Undecima de elementatiua.

¶De prima diſt. q̄ eſt de principijs.

HEc diſt. diuidit̄ in. 9. prina ſupi⁹ memota. quoꝝ primū ē bonas
de q̄ pri⁹ dicem⁹. ¶Boas igit̄ eſt primitiā ꝟa ⁊ necea p̄ quā
oīa q̄ bōa exūt ſūt bōa ⁊ ſine q̄ eo oīa eēnt mala. ex q̄ ſeq̄t̄ ꝙ ſit p̄
mitiā ꝟa ⁊ necea. ¶Mago ē ens rōe cui⁹ boas/durō/⁊c. prina (vt
dcm̄ ē) ſūt magna. Tal' aūt mago p̄ ſe ꝯſiderata ē primitiā ꝟa ⁊ ne
ceſſaria eo ꝙ vniuerſaq̄ ſūt p̄ ipam ſūt magna. etſi ipa nō foret oīa
eēnt pua. ⁊ ſua priuao eēt magna malicia. ¶Et̄nitas ē. etſi ipa nō
eēt primitiā ꝟa ⁊ necea/oīa q̄ ſūt: noua ſūt ⁊ in cōtigētia iceptā ⁊ in
nō eē reducibl'a. vn̄ magna malitia ſeq̄t̄ ⁊ priuao. qd̄ ē i pole. ¶Po
teſtas ē p̄ quā oīa poſſūt exiſter̄ ⁊ ager̄. tal' aūt ptās abſoluta ē ⁊ p̄
ꝯn̄s primitiā ꝟa ⁊ necea. etſi ipa nō ē/nihil p̄ ſe exiſtere neq̄ȝ agere
pōt. qd̄ ē ipole. ¶Sapīa ſiue itell's ē p̄ quē oīa ſūt ſcibil'a. tal' aūt in
tell's abſolut⁹ ē ⁊ p̄ ꝯn̄s primitiu⁹ ver⁹ ⁊ neceſſari⁹. ſine q̄ oīa igno
rabl'ia eēnt ⁊ iſcita. qd̄ ē ipole. ¶Uolūtas ē in q̄ oīa inq̄ntū ſūt bo
na deſiderabl'a exūt ⁊ volibl'a. ⁊ ecōtra q̄ mala ſūt ⁊ vicioſa p̄ ipaȝ

(c) 2006 Ministerio de Cultura

exĩt odibla. tal' aũt volũtas primitiã ē ꝟa ⁊ nece^a ⁊ sine q̃ nihil eēt amabl'e neq₃ odibl'e. qḋ ĩpoſ^le ē. ¶ Uirt⁹ ē ꝑ quã oĩa q̃ ſũt ꝟtuoſa exĩt ꝟtuoſa. vñ ipa primitiã ē ꝟa ⁊ nece^a. etſi ita nõ eēt / q̃cq̃d ē pri mitiuũ veꝛ ⁊ neceſſariũ vitioſũ eēt. qḋ ē ĩpo^le. ¶ Ueritas ē ꝑ quã oĩa ſũt ꝟa. ex q̃ ſit ꝙ ipa ē prin^m veꝛ ⁊ neceſſariũ. qḋ ſi ita nõ eſſet oē ens primitiuũ veꝛ ⁊ neceſſariũ falſum ē ⁊ erroneu₃. qḋ ē ĩpo^le. ¶ Gl'ia ē ꝑ quã oĩa bõa magna ⁊c̃. in ſua delectatõe ꝯq̃eſcũt. talis aũt gl'ia primitiã ē ꝟa ⁊ nece^a qḋ ſi ita nõ eēt oĩa ĩ pena exiſterēt ⁊ labor̃. qḋ falſũ ē ⁊ ĩpo^le. ¶ Probauim⁹. 9. prin^a ſupradcã primiti ua ꝟa ⁊ nece^a: ſine qb⁹ nihil ē. ⁊ qꝛ ſũt q̃cq̃d ē elõgatur a nõ eſſe. Que q̃dē prin^a ſubſtãtialia ſũt. nẽpe al'r nõ eēnt primitiã ꝟa ⁊ ne ceſſaria ſ₃ acñtalia ⁊ ĩ alijs pricipijs ſuſtẽtata. cũ ꝑ ſe nõ eēnt vera magna / durabl'a ⁊c̃. qḋ ē ĩpo^le.

¶ Scḋa diſt. de correlatis.

Tria correlatiã venari itẽdim⁹ ꝑ prin^a ſupradcã ⁊ prio ꝑ bo nitatē. Bonitas igit̃ (vt dcm̃ eſt) ē ens rõe cui⁹ bo^m agit bo nũ. Que q̃dē bõitas nõ poſſ₃ eē rõ bono vt bonũ ꝓduceret vl' age ret abſq₃ trib⁹ correlatis: q̃ ſũt bõificãs bl'e ⁊ are. ſine qb⁹ bonum nõ põt eē agẽs bõificãs ipm bõificatum: neq₃ bõificare ab vtroq₃. Que q̃dē tria correlatiã diſticta eē debēt ⁊ ab oĩ ꝯfuſiõe remota / ita ꝙ vnũq̃dq₃ ipoꝛ ĩ ſuo nũero ⁊ voce remaneat v₃ ꝙ bonificans nõ ſit bõificabl'e vl' bõificar̃ neq₃ ecõ. Nã ſic deſtrueret̃ voꝛ ⁊ nũe rus ipoꝛ. ⁊ ꝑ ꝯñs priuaret̃ eē rl'atõis. ob quã cãm bõitas nãm non hẽret ⁊ eēt vacua ⁊ ocioſa ⁊ diff^o ei⁹ ꝺ ſtructa. qḋ ē ĩpoſſibl'e. Ueꝛ tñ dici põt ꝙ vnũq̃dq₃ correlatiuoꝛ exiſtit tota eēntia bõitat̃ ⁊ ipa ecõtrario q̃dl₃ correlatiuũ. vt ea ipa ſit vna eēntia indiuiſa ⁊ ꝯiũcta ⁊ ĩ ſua primitiuitate ꝑmanẽs. ¶ Magn^do (vt dcm̃ ē) ē ens rõe cui⁹ bõitas durõ ⁊c̃. prin^a ſũt magna. qḋ eē nõ poſſ₃ ſi nõ hẽret tria cor relatiã adiuicē diſticta v₃ magnificatiuũ bl'e ⁊ are. et ſi magnũ ĩ ſua ꝓpria paſſiõe v₃ magnifica^te bõitatē / durõe₃ ⁊c̃. nõ magnificaret. cũ extra ſuã eēntiã ager̃ nõ poſſit. Magnificabl'itates itaq₃ bõitat̃ / du ratõis ⁊c̃. q̃ ꝑegrie ſũt: in ĩnata ⁊ ſbali magnificabl'itate receptant̃ q̃ ꝓpria paſſio ē magnitudĩs. Magnificatiuũ aũt ꝓpriũ ⁊ ĩnatũ mag-nificabl'itates ipas aduẽtitias ⁊ ꝑegrinas ĩ ſua ꝓpria paſſiõe repo nit ⁊ ipas charerizãdo fac̃ de gñe magnitudĩs ꝑ acñs. Magnificare aũt appropriatũ ⁊ acñtale in ipo ꝓprio ⁊ ſbali magnifica^e oriẗ. Hoc aũt fieri nõ põt abſq₃ trib⁹ correlatis ſupradict̃ realib⁹ ſbalib⁹ vo ce ⁊ ꝓpria rõe diſtict̃. vñ tota mag^is eēntia nã₃ h₃ actiuã / paſſiuã / ⁊ ꝯnexiuã idiſa₃ ⁊ ab oĩ vacuitate ⁊ ocioſi^te remotã. ⁊ ꝑ ſuã diffi^em ita figuratã ꝙ itell's facer̃ põt ſcia₃ ꝺ ipa. ⁊ nõ al'r. ¶ Durõ (vt dcm̃

Litera nõ ē de intent

(c) 2006 Ministerio de Cultura

eſt)ē ens rõe cuiꝰ boas mago ⁊c. prina durāt. Jpa aūt exiſtere nō pōt tal'rō ſi nō hꝫ tria correlatiā ĩter ſe diſtincta realia ꝓpria ĩnata primitiā xīa ⁊ necea vꝫ duratiuū bl'e et re. ita vt qōuis correlatiuū in ſua ſimplicitate voce ⁊ rõe ꝓpria ſit ꝑmanēs: vt eēntia ipiꝰ duratōis nām hēat actiūo/paſſionādo. ⁊ cōnectendo. vtqꝫ alia prina ſint ꝑ ipā inuariabl'ia ſeu durabl'ia. ⁊ eiꝰ diffo de oībꝰ alijs priniis xīficet: nā ſi eiuſmōi correlatiā nō eēnt: durō ipa nām alioꝝ principioꝝ in ſua ſimplicitate/voce/nūero/⁊ ꝓpria rōne non haberet. ¶ Poteſtas (vt diximꝰ) eſt ens rõe cuiꝰ boas mago ⁊c. poſſūt exiſtere ⁊ agere. Et ea q̄dē tal'eē nō pōt niſi hēat in ſe tria correlatiā realia diſtīcta ⁊ in ſuo nūero voce ⁊ ꝓpria rõe ꝑmanētia vꝫ poſſificatiuū bl'e et are. vt poſſificās in ſua ꝓpria paſſiōe vꝫ poſſificabilitate ponat ⁊ caterizet poſſificabile peregrinū. vt alia prina exiſtere poſſint ⁊ agere. Nā alr ſi ipa correlatiā nō eēnt ĩter ſe diſtīcta ſed cōfuſa/ita ꝙ poſſificatiuū eēt poſſifile ⁊ exo: ipa q̄dē prina confuſa exiſterēt ⁊ cōfuſe agerēt. Nā deficiēte cā ⁊ eiꝰ effectꝰ deficeret. ⁊ id q̄dē eſt ĩpole. ſūt igit̄ correlatiā q̄ ĩueſtigamꝰ primitiā/xīa/⁊ necea ¶ Intell's ē id (vt dcm̄ ē) rõe cuiꝰ boas/mago ⁊c. prina ſūt ĩtelligibilia. Intell's igit̄ tria hꝫ correlatiā ſibi ꝯnālia ſine q̄bꝰ efficere nō poſſꝫ ꝙ alia prina ĩtelligibl'ia forēt. ⁊ ea q̄dē ſūt ĩtellectiuū l'e ⁊ re. q̄bꝰ eēntia ꝯſtat ipiꝰ ĩtell's: q̄ vna ē/q̄uis ipa correlatiā voces hēat ſynonimas ⁊ diuerſas. Si tn̄ ĩtellectiꝰ intelligere ⁊ exo traſformatus eēt extra ſuū nūeꝝ ⁊ ĩtelligibl'e ide traſformarꝫ ĩtellectiuū. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ĩtelligere traſformaret̄ in ignorabl'e. ⁊ exo ꝑ talē traſformationē tota eēntia ꝑuerſa ĩtell's ꝑuerſus eēt in ſuū cōtrariū. Tal'aūt intell's exiſtere nō poſſꝫ cā vt alia prina ꝑ ipm̄ forēt ĩtelligibl'ia cū eiꝰ diff' eēt deſtructa. Pꝫ ergo qō correlatiā ĩtell's diſtīcta ſint q̄uis vt dcm̄ ē: vna eēntia ipiꝰ exiſtāt. ¶ Volūtas (vt ſupra) ē ens rõe cuiꝰ boas mago ⁊c. ſūt amabilia ⁊ deſiderabl'ia. Jpi ergo tria ĩſūt correlatiā ⁊ q̄dē diſtīcta. vꝫ volitiuū bl'e ⁊ velle: ſine q̄bꝰ alia prina exiſtēt̄ nō poſſint ōſiderata nec amata. Dico diſtīcta cū abſqꝫ diſt. nec ibi eēt rl'o real': neqꝫ ꝑ ꝯn̄s real'actio nec paſſio/ſilr nec ꝯnexio ĩmo real' ⁊ ꝑuerſa ꝯfuſio. ⁊ corrupto amat̄ gn̄aret̄ odiū ⁊ alia prina xīa ⁊ necea oīo corrūpēt̄ ⁊ ōpirirēt eo ꝙ amabil'a nō eēnt ſꝫ odibl'a qō ē ĩpole. ¶ Virtꝰ (vt dcm̄ ē) ē id rõe cuiꝰ boas mago durō ⁊c. prina ſūt xtuoſa. Ergo neceo ſeq̄t̄ ꝙ ipa hēat tria correlatiā ĩtranea/primitiā/xīa/⁊ necea vꝫ xtuificatiuū le ⁊ are. ꝙqꝫ remaneāt ĩ ſuo nūero ſingl'ari. vt rel'o fūdam hēat xtuoſe. nā alr ipa vtiqꝫ rl'o corrūpet̄: et gn̄aretur viciū: ſub quo alia prina corrūpent̄ eo ꝙ nō

(c) 2006 Ministerio de Cultura

haberet cũ quo foret ỽtuosa. ¶ Ueritas (vt supra) ē ens rōe cuꝰ
bonas magdo ꝛc. prina sũt ỽa. Hꝫ igit tria correlatia distĩcta primi
tia/ ỽa ꝛ necea: sine qbꝰ cãre nõ possꝫ ꝙ ꝑ ipaꝫ alia prina existerẽt
vera. Dici tñ põt correlatia eã ipam ỽitatẽ ꝛ eẽntiã existere. ꝗuis
per relationem primitiuã veram ꝛ necessariã distincta sint. ¶ Glo
ria ē ipa delectatio (vt dcm̃ est) ĩ qua boas magdo ꝛc. prina qescũt
vñ seqr ꝙ glia tria hẽat correlatia primitia ỽa ꝛ necea: sine qbus
sua diffio deformata eẽt. ꝛ alia prina extra ꝓpriã passionẽ glie qeta
ta. qes nẽpe ipiꝰ deformata eẽt ꝛ a fine longiꝰ ꝓlõgata. qđ ē ipole.
¶ Probauimꝰ prinis supradictis inee correlatia primitia ỽa ꝛ ne
cessaria: cum quibus ꝛ correlatia decem distin. infra positaꝝ ve=
nari intẽdimꝰ. sũt qppe ad oĩa applicari nata: cũ sint simplr abso=
luta. Per talẽ aũt inuestigatõem intells nimiũ fit speculatiuꝰ ꝛ al
tus ad scientiam generalem faciendã.

¶ De. iij. distin. que est de toto vniuerso.

Hec dist. ponit de toto vniuerso siue cahos corpali: sub quo
oĩa entia corpalia ꝓtinẽt. Qđ qdẽ vniuersum siue cahos cõ
positũ extat de prinis ꝛ correlatis prime ꝛ scđe dist. ad ipm cõtra
ctis hoc mõ. Bonitas corpalis ſm suã diffiem ꝛ correlatia ad ma
gniem/ duratõem/ ptãtẽ/ instinctũ/ appetitũ/ ỽtutẽ/ ỽitatẽ/ ꝛ gliam
ꝯtracta/ ꝑdicat vna cũ ceteris prinis de magne. vt puta qñ dr ma
gnio ē bona durabil ꝛc. et sic de reliqs prinis. sbo in ꝑdicatũ muta
to eꝰo. vñ cõstituitur vniuersuꝫ cõcretie: cuiꝰ eẽntia vniuersitas ē
que silr cõstituit ex eisdẽ principijs (ꝫ q supra diximꝰ) abstractis.
In quo qdẽ eẽ vniuersi oĩa prina ꝯtinẽt hoc mõ. Nã ex bõificatio
bontis ꝛ magnificatio magis. ꝛ sic de tiuis alioꝝ pricipioꝝ cõponi
tur vna fora prima vlis totiꝰ vniuersi. Ex bonifili aũt bois ꝛ ma
gnifili magis. et sic de alijs bilibꝰ silr ꝯponit vna mã pria vlis ipiꝰ
totius vniuersi. Ex bonificare ỽo bois ꝛ magnificare magis ꝛ
sic de reliqs are vna ꝯponit vlis cõiũctio totius ipius vniuersi: cũ
qua ipa pria fora ꝛ pria mã coniunguntur. Idipm aũt vniuersum
sbam corporalẽ appellamꝰ. Ceteꝝ qr prina innata vniuersi sũt adi
uicẽ (vt supra diximꝰ) ꝯnexa/ acna insimul cooriũt ex ipo hoc mõ
¶ Bonitas in ꝗtũ ē magna ꝑ magem mago est sibi qlitas appro=
priata. ꝛ magdo eꝰo inꝗtũ bona ꝑ bonitatẽ bonitas silr ē sibi qli=
tas appropriata. ꝛ sic de hmõi reliqs. vñ orit qlitas ꝑdicamẽtalis
¶ Et qm̃ ipa vniuersi sba eẽ nõ possꝫ nisi forꝫ qnta orit quãtitas ꝑ
acñs vt possit eẽ tãta ꝛ teriata ipa mũdi sba. ¶ Preterea qr sba ip
sa ꝯposita ē ex correlatis substãtialibꝰ supra in. 2. dist. memoratis

(c) 2006 Ministerio de Cultura

oriũ ꝑ acñs ex ipa rõ ꝑdicamẽtalis. ¶Et ex tiuis ſbalib⁹ actio. et ex ſbalib⁹ bilibus paſſio ſilr. ¶Et qz bõitas bituata ẽ i magⁿᵉ de magⁿᵉ ſibi cõicata ꝛ mag° ecõtra de bonitate ꝛ ſic de reliqs / bit⁹ oriũ ꝑdicamentalꝰ. ¶Rurſus qz vnũ qõqz prinᵘᵐ ſituatũ ẽ in alio adiuicẽ ꝛ oĩa ſilꝰ ipm ſituãt vniuerſum oriũ ꝑdicamẽtalꝰ ſit⁹. ¶Tẽpus item oriũ: eo ꝙ oĩa prinᵃ in tpe ꝯſiſtẽtia ipm vniuerſuz ꝯſtituunt in tpe. qḋ qḋẽ tps in ſucceſſiõe eſt rõe correlatiuoꝝ vni⁹ in alterũ motoꝝ. motus eñ ex ipis correlatis ortũ hz: in quo qḋez motu totũ vniuerſuz nãlr ꝯſiſtit. ¶Et qz vnũ prinᵐ exiſtit in alio oriũ ſimilr inde locus ꝗ vna eẽntia ẽ vniuerſi: in ꝗ oĩa ꝛ locata ſũt ꝛ nata locari. ¶Oſtẽſũ ẽ quopacto vniuerſuz ꝯpoſitũ ẽ ex ſuis prinⁱⁱˢ innatis. ꝛ qũo de ipis ꝑdicamẽta oriunt: ꝗ cũ ſba vniuerſuz corpale vnũ ꝯſtituũt ꝛ ꝯponũt. In ꝗ qḋẽ oĩa ꝑticlaria ſubſtẽtãt. Totũ ſiqḋẽ vniuerſũ hoc trib⁹ ꝑtib⁹ ꝯſtat pricipalib⁹. quaꝝ pria ſupior ẽ. 2 media. 3ᵃ ꝟo inferior. Supior ẽ ſic celũ / octo hñs ſpas vz octauã in qua duodeci ſigna locãt. aries vz taur⁹ ꝛc. Itẽ ꝛ ſeptẽ planete vz ſaturn⁹ iupiť ꝛc. In media aũt ꝯtinẽtur qttuor elemẽta ꝺũtaxat. In inferiori ꝑticularia oĩa vt puta roſa lapis ꝛc. His qppe tribus ꝑtib⁹ mot⁹ ꝯſtat ꝗ eſt prinᵐ gñale / tres ſpẽs ſub ſe hñs vz motũ celi / elemẽtoꝝ / ꝛ elemẽtatoꝝ. mot⁹ aũt celi circularis ẽ. elemẽtorum ꝟo rect⁹. elemẽtatoꝝ qḋẽ qñqz rect⁹ qñqz obliqu⁹ qñqz nãlis qñqz violẽtus. Mõnũꝗ etiã ex nãli ꝛ violẽto mot⁹ oriũ ꝯpoſit⁹ vt in mõſtruis appar et nãe. ꝛ in artificialib⁹ vt qñ arca depoᵃ educitur in actum. ꝛ eoḋ mõ de motu augmẽtãti: ꝛ de motu locali ꝛ hmõi. Porro de pria foꝛa forme effluũt ꝑticulares / ſilr ꝛ de mã pria ꝑticulares materie / agẽte ſiue efficiẽte deducẽti ipas de poᵃ ad actũ. vñ materie ſcḋe in mã pria ꝯſiſtũt in poᵃ. Et forme ſcḋarie in foꝛa pria. At ſi pria foꝛa vlis ꝯiũcta nõ eẽt cũ pria mã: natura toti⁹ vniuerſi diſa eſſet ꝛ nõ vna. ꝛ ꝑ ꝯñs nec ipm vniuerſum eẽt vnũ coniũctũ indiſum. nec prinᵃ innata ꝯpoſita eẽnt vel ꝯiũcta. ꝛ ſic de correlatis: quoꝝ inqſitio hic fit. ꝛ mot⁹ nãlis diſcõtinuat⁹ eẽt ꝛ interruptus. Itẽ ſi nõ eſſet pria foꝛa vlis prie materie vlı ꝯiũcta ꝛ alia multa ſeqrẽtur incõueniẽtia. Quippe nã nõ denoĩaret ab ipa forma ſz a mã. nec generãs gñaret genitũ de ſua foꝛa ſz de mã. nec filius depẽdẽtiã hẽret a prẽ niſi qntũ ad materiã. Et mã ad gñatiõnẽ ſupi⁹ exiſteret ꝛ foꝛa inferius. vñ ꝑticularis mã in altiori gradu exiſteret ꝑ ſuũ gen⁹ ꝙ foꝛa ꝑticularis. Et corruptio ſilr potius denoĩaretur ꝑ formã ꝙ ꝑ mãm. et etiã prima°. ꝛ ꝑ ꝯñs paſſio in altiori gradu eẽt ꝑ mãm ꝙ actio ꝑ formaz. ꝛ ſic de inſtinctu / appeti

(c) 2006 Ministerio de Cultura

bo^te magnitudie innatis q̄ ſunt ei^9 principia. Et ſeqretur q̄ totū vniuerſū deforatū eēt. qd̄ eſt ipo^le. Patz ergo q̄ pria fora gnālis quā inqrim^9 mōe gnāli exteī cōiūcte. ¶ Dictū eſt de. 3. diſt. ⁊ oñ ſum quopacto totū vniuerſū ex ſuis principijs ⁊ correlatis īnatis cōſtitutū ē. Qd̄ q̄dem vniuerſū nec ſenſibl'e ē nec imagiabile cum ſoli^9 intell's extet obm. verum queadmodū albedo nec ſentiř nec imagiatur in abſtracto: ſz in cōcreto: ita ⁊ aliq̄ ptes ipſi^9 vniuerſi ſenſibiles ſunt ⁊ imaginabl'es: vt puta roſa lapis ⁊ reliqua hmōi.

¶ De. iiij. diſt. que ē de deo.

Diuina igitur correlatiā diſtincta intēdim^9 venari ī hac diſt. vt de diā trinitate noticiā hēam^9. in qua inueſtigatione ſcd̄a diſtin. tanq̄ argumēto vtamur neceſſe ē. De^9 igitur eſt ſua ipi^9 bonitas/mag^do/eternitas/ptās/intell'us/volūtas/ṽtus/ṽitas/g'lia: ſine q̄bus q̄dē nec exiſtēdo neq̄z agēdo pfect^9 eē pōt nec id qd̄ eſt eſſe. Sil'r nec ſua bonitas eē pōt optia nec ſua mag^o maxīa ⁊c. ſine correlatis īfinit[⁊ adiuicē diſtict[. diſtictōe q̄ppe remota ⁊ correlatiua dicta ꝝ rōnū remoueaň neceſſe ē ⁊ p ꝯñs ipa rō. Quib^9 remot[nec de^9 eēt bon^9 nec magn^9 ⁊c. neq̄z eēt pfect^9. neq̄z id qd̄ ē exiſteret neq̄z rl'o ipa ſine diſt. correlatiuoꝝ eēt īfinite diſticta neq̄z īſuplatio gradu poſita. Bonitas (vt in. 2. diſt. dictū eſt) niſi hēret tria correlatiā nō eſſet perfecta. vn̄ neceſſariū eſt in ipa bonitate exiſtere bonificatiuum 'ble ⁊ are. diſtincta perſonal'r. vt relatio infinita integra remaneat ⁊ illeſa. Ita q̄ bonificabile intrinſecū ſuo bonificatiuo ꝓportionetur infinite. eodē mō de bonificare. al'r eīn̄ de perderetur ſuma relatōis ſingularitas. At ſi dicis ſatis ſufficere q̄ bonificatiuū optīe bonificet exteri^9/rn̄deo nō eē ſatis: cū illd̄ qd̄ eſt inferius ⁊ paſſiue finitū nō poſſit ſuſcipere bonificatōēz īfinitā. Item q̄z ſuperius eſſet ocioſuz. q̄ppe cū infinitū ſit nō ageret infinite/bonificatum finitū producendo. q̄ quidem ocioſitas impoſſibilis eſt ⁊ ecōtra infinitatem optimitatis bonitatis diuine. Probauimus igitur correlatiua deducta eſſe relatiue. Ita q̄ vnum non eſt aliud ſecūdum ſuam vocem ⁊ numeꝝ. que quidem per eſſentiaz ſunt eadem bonitas ſimplex ⁊ indiuiſa. et ipa correlatiua perſone diuiſe quas inquirimus. ¶ Magnitudo (vt dictum eſt ſupra) tria habet correlatiua adinuicem diſtincta. Simil'r dici poteſt ſuo modo de magnitudine diuina que maxima eſſe non poteſt ſine correlatiuis infinitis. Magnificabilitas enim non eſſet propria neq̄z intranea paſſio ipius magnificatiui ſiue finis ipſius non eſſet intrinſecus ſed extrinſecus. neq̄z magnificare intrinſecum eſſet ſimplici

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ter denudatũ ab extrinſeco ſbo. ⁊ deperderetur maximitas ipſius
magnitudinis. et ocioſitas generaretur. quod eſt impoſſibile.
¶ Duratio (vt ſupra) tria habet correlatiua diſtincta ⁊c. Vñ ne-
ceſſario fit ꝙ eternitas diuina tria habeat correlatiua diſtincta pri
mitiua vera et neceſſaria: cum quibus ſua eſſentia in ſuo fine in-
trinſeco quieſcat: que ſunt eternificatiuũ ⁊c are. Nam aliter eter
nificatiuũ non haberet cũ quo poſſet actum infinitum et eternũ
habere neqꝫ eternare ab intra poſſet eſſe ab eterno. neqꝫ in eter-
num. et ſic vltimus finis eternitatis deꝑderet. ⁊ per ꝯñs finis op-
timitatis ⁊ maximitatis cum in eſſentia eternitatis nõ eẽt natura
liter permanens nec ꝗetatus. quod eſt impoſſibile. Patet igitur
relatiua diſtincta eſſe. cũ qua diſtinctione diuinas perſonas vena
mur. ¶ Poteſtas (vt ſupra) habet tria correlatiua diſtincta ⁊c.
Ergo in poteſtate diuina tria inſunt correlatiua diſtĩcta intranea
vt poteſtas ipſa tantum exiſtat infinita in poſſificando quantũ in
exiſtendo. vtqꝫ poſſificatiuum et poſſificabile infinita ipſi propor-
tionentur poſſificare infinito. Aliter poſſificare non quieſceret
neqꝫ per conſequens poſſificatiuũ nec poſſificabile. et natura pote
ſtatis intranea deperderetur ⁊ ocioſitas generaretur et vacuitas
quod eſt impoſſibile. ¶ Intellectus (vt ſupra) tria habet corre-
latiua diſtincta primitiua vera et neceſſaria. Simil'r et intellectus
diuinus qui niſi haberet intelligibile qd ſua propria ſpaſſio eſſet et
intrinſeca non haberet intelligere cum quo alia principia ſaceret
intelligibilia. et intellectus ſuam propriam vocem et ſimplicitatẽ
amitteret et intelligibile et intelligere ſimiliter. vñ confuſio natu-
re ⁊ perditio generaretur. Dico autem ipſa tria correlatiua et ſuã
eſſentiã idem eẽ. etſi ſcd̃m ſingulares voces ⁊ relatĩe diſtinguant.
¶ Volũtas (vt ſupra) eſt ens rõe cuiꝰ bonitas mag° ⁊c. prinª de-
ſiderabilia exiſtũt ⁊ amabilia. Ex quo fit ꝙ in diña volũtate ſunt
tria correlatĩa diſtĩcta vt volũtas altior ſit in volẽdo ⁊ altiorẽ ha-
beat nãm. nã plus voluit ſi vult ꝙ volitiuũ realr ſit diſtinctũ a vo
libili: ⁊ volibile ab ipſo velle ⁊ eꝯ°: ꝗ ſi nõ vellet. ⁊ ꝙ ſint eađ eẽntia
ꝑ ipſaꝫ volũtatẽ indiuiſam. ¶ Virtꝰ (vt dcm̃ ẽ) eſt ens rõe cuiꝰ boˢˢ
magniᵈᵒ ⁊c. principia ſunt virtuoſa. Eſt igitur neceſſe ꝙ virtus
habeat tria correlatiua diſtincta ⁊c. ꝙqꝫ in virtute diuina ſint
tria correlatĩa videlicet virtuificatiuũ virtuificabile et are. quod
dignum et iuſtum eſt. nam aliter ſi virtuificatiuum ſuam ſimpli-
citatem ſuam vocem numerum et rationẽ amitteret / iniuria ipſi
fieret. ⁊ ſic de virtuificabili ⁊ virtuificare. quod eſt impoſſibile. et

(c) 2006 Ministerio de Cultura

tra primitiuitatē/ vitatē/ ⁊ neceſſitatē vtutꝫ ipiꝰ. ¶ Veritas (vt ſupra) tria hꝫ correlatiũ diſtincta ⁊c. vñ dĩa veritas tria hꝫ correlatiua primitiã va ⁊ necea ſine qbꝰ neqret in vo ponere ꝑdictas diſtin. correlatiãs: nec vificatiuꝰ verã vocē ⁊ rõez hēret. ⁊ ſic ꝺ vtuificalꝫ ⁊ virtuificare. q̃ qdem voces nõ eēnt ſinonime. Et ꝑ ꝯñs in eſſentia dĩa falſitas gñarek ⁊ cõfuſio ⁊ alteraº correlatiuoꝝ ⁊ priuaº relatõis. qꝺ ē īpoſſibile. ¶ Glĩa (vt ſupra) tria hꝫ correlatiua fm vocem ⁊ nũeꝝ diſticta: ſine qbꝰ nõ haberet in ſeipa finez nec qetem ꝓpriã ⁊ intriſecã. ⁊ deſtruerek diffiº ipiꝰ glĩe. ⁊ ꝑ ꝯñs pena gignerek. qꝺ ē ipole. ¶ Inueſtigauimꝰ tria correlatiã dĩa primitiã vera ⁊ necea cũ quibus dĩam trinitatez oſtendimus. humanũ intellectũ ad altiſſima ſubleuantes.

¶ De inueſtigatione triũ proprietatũ diuinaꝝ.

Diuina eēntia eſt vna indiuiſa etña ⁊ infinita. ſilr de ſuo eſſe qꝺ cõuertik cũ ipa eſſentia. hoc aũt eē nõ põt niſi bonificatiuus magnificatiuꝰ. et ſic de reliqs tiuis rõnũ ſupradictaꝝ ſint vna ꝓprietas ꝓpria actĩa. Et ꝙ bõificabil magnificabil ⁊ ſic ꝺ alijs bilibꝰ ſint ſilr vna ꝓprietas propria paſſiua. Et ꝙ bonificare ⁊ magnificare ⁊c. exiſtãt vna ꝓprietas ꝯnexiua. Et toti tres ĩſimul ſint vna eſſentia/ vnũ eſſe diuinũ/ ⁊ vnus deꝰ. Alr nãqꝫ prina ſupradicta ⁊ correlatiua eoꝝ nõ poſſent eſſe vna eſſentia nec vnus deus. Per ꝓprietatē aũt actiuã/ ꝓprietatē intelligimus patnalē. ꝑ paſſiuã vo filialē. ꝑ ꝯnexiuã aũt ſpiratã. Et rõ huius ea eſt vꝫ vt actiuꝰ ꝓducat paſſiuũ ita bonũ ita magnũ ⁊c. ſicͨ ipe eſt. qꝺ facere nõ põt niſi ipm de ſeipo ꝓducat. Nã ſi poſſꝫ/ ꝓductus nouus eēt ⁊ de mã ⁊ ꝑ ꝯñs cõpoſitus. qꝺ eſt īpoſſibile. Neceſſario igik ſit ꝙ ꝓducēs ipe ſit pr qui de ſeipo ꝓducit. ⁊ ꝑ ꝯñs ꝓductus ſit filius. ⁊ nã cõnexiua ab ipis ꝑ amatiam q̃litatē ꝓducta/ ſpũſſanctus. Dixĩmꝰ aũt prez vnã eē pſonã. filiũ aliã. ⁊ ſpm ſcm aliã. q̃ qdē tres pſone vna bonitas exiſtũt vna magnitudo ⁊c. vna nã ⁊ ſba ⁊ eſſentia indiſa ⁊ vna dĩtas. tñ qꝛ differũt ſicͨ correlatĩa ſupradictaꝝ rõnũ ꝯſtituũk h̃ mõ. nã tiua ꝑdictaꝝ rõnũ pſonã pris cõſtituũt. ⁊ bilia pſonã filij ipꝫvo are vꝫ bonificare/ magnificare ⁊c. pſonaꝫ ſpũſſancti ſub rõe amoris. Et quia qꝺlꝫ prinm ſimplex eſt ⁊ per ꝯñs correlatiuum qꝺlꝫ: qlꝫ pſona ſilr eſt ſimplex. ⁊ qꝛ qꝺuis correlatiuũ eſt infinitum qlꝫ pſona eſt infinita ⁊ ab oĩ acñte denudata. itē qꝛ qꝺlꝫ pricipioꝝ ſuũ habet ſingulare correlatiuũ in ſuo nũero ⁊ voce permanēs: neceſſario ſequitur ꝙ ſit vna dĩna ⁊ ſingularis paternitas ⁊ non plures. ſitqꝫ vna dĩa ⁊ ſingularis filiatio ⁊ nõ plures. ſilr vna dĩna

(c) 2006 Ministerio de Cultura

⁊ ſingularis ſpiratio ⁊ nõ plures. Sũt igitur tres tãtummõ pſone
quã dĩam trinitatẽ appellamus. Et quoniam bonificatiuum de
toto ſeipõ pducit bonificabile et ãbo ſimul ſpirant bonificare ⁊c̃.
ſeqtur ꝙ iſte tres pſone exñdo ⁊ agẽdo ſint eq̃les per totã bonita
tem magnitudinẽ ⁊c̃. Pr̃ ſiqdẽ intelligẽdo ſe pr̃em / filiuƺ pducit
⁊ pr̃ et filius diligẽdo ſeipõs ſpirant ſpm̃ ſanctum. Et tale intelli=
gere ⁊ amare perſonale eſt ⁊ idẽ cũ ipõ deo. Sƺ tñ intelligere ⁊ a
mare q̃ cõia exiſtunt / ſũt ipa dĩa eſſentia ⁊ ſba ⁊ vnus deus. qui ſe
vnũ deũ intelligit / vnũ pr̃em / vnũ filiũ / vnũ ſpm̃ ſanctũ. ¶ Dictũ
eſt de q̃rta diſt. ⁊ oñſũ q̃ pacto cũ correlatis dĩas pſonas ⁊ eaꝝ p
prietates cognoſcam⁹. Et p ea q̃ breuiter dicta ſũt poteris ⁊ mul
tas q̃ſtionũ difficultates q̃ in hac materia ſuboriri pñt / diluere.

¶ De quinta diſt. q̃ eſt de angelo.

Angelus eſt ſpũalis ſba nãlr bona / magna / durabilis. et ſic
de alijs pricipijs. Que quidẽ ſba bona eſſe nõ poſſƺ nec ma
gna ⁊c̃. abſqƺ correlatis diſtinctis ipi⁹ bõitatis mag^is ⁊c̃. vt in 2. di
ſtin. dictũ eſt. Bonitas ⁊ mag^o differũt in ãgelo: cũ de ipõ pdicari
nõ poſſint eo mõ quo pdicãtur de deo ſine rões. Bonitas nãqƺ an
geli eſt bona magna ⁊c̃. et ep^o. bonitas tñ eſt mag^o et ep^o dici neu
tiq̃ põt: cũ talis pdica^o deo cõperat ſoli. Et q2 bõitas ãgeli nõ eſt
ſua mag^do ⁊ tñ eſt magna / ſeq̃tur ꝙ ſit magna per acñs ⁊ ſic de a
lijs rõnibus q̃ rõne mag^is exiſtũt magne: qd fieri nõ poſſƺ ſi rões
ipe correlatiuis carerẽt vt puta bõitas bonificatio bonificabili bo
nificare. mag^do magnifi^uo bl̃i et are ⁊c̃. Bonitas igitur vt habeat
actũ in magnitudie ⁊ nõ exiſtat ocioſa / bonificatiu⁹ ipi⁹ bonitatis
magnitudinẽ ⁊c̃. prin^a pportionabilr̃ bonificat in ſuo pprio ⁊ in
trinſeco bonificabili: ⁊ ecõtra magnificatiu⁹ ipam bõitatẽ ⁊ reli=
qua prin^a in ſuo ſilr̃ magnificabili proprio ⁊ intrinſeco magnifi /
cat. et idipƺ vnũqdqƺ principioꝝ agit in altero. Qd fieri nõ poſſƺ
ſine correlatis ſupradictis. ⁊ ſine ſimplici relatiõe in ſua fora illeſe
pmanẽti. Preterea niſi correlatia diſticta eẽnt realr̃ ⁊ formalr̃ ipa
prin^a pticipare nõ poſſẽt adinuicẽ: nec vnã ſbam ãgeli cõſtituerẽt.
Sƺ q2 differũt bonificatiu⁹ magnificatiu⁹ ⁊ ſic de alijs cõſtituunt
vnã formã ⁊ cõponũt. eodẽ mõ bonificabile magnificabile ⁊c̃. vnaƺ
cõſtituũt mãm. bonificare xõ magnificare ⁊c̃. ſilr̃ vnã nãm cõne=
xiuã. ⁊ tria inſimul vnã ſbaƺ angeli cõponũt indiſaƺ. Si prin^a itẽ
angeli nõ hẽrent correlatĩa diſtincta / ſba ipius angeli non eẽt cõti
nua nec indiſa. Porro deus nõ eſt bonificabil' magnificabilis ⁊c̃.
ab ipõ ãgelo ſƺ tãtũmõ intelligibilis / amabil' / recolibil'. itẽ q2 deus

(c) 2006 Ministerio de Cultura

maxime creauit angelū ad ſe obiectādū: bonitas mag° rc. tres potentias cōſtituūt in āgelo memoriā vz intellm̄ ꝛ volūtatē. q̄ ſūt bone/magne nāl' ꝑ bonitatez magem rc. et ſic de volūtate ꝛ memo. dignū eſt. n. ꝛ q̄dē iuſtū ꝙ de⁹ intell's ſit amat⁹ ꝛ recolit⁹ cum bono magno rc. intelligere amare ꝛ recolere rc. ¶ Diximus de correlatis āgeli adinicē diſtinctꝭ: qb⁹ eēntiā ipius ꝛ ſuas pos paſſionem item intrinſecam ꝛ intrinſecam agentiā cognoſcere poſſum⁹.

¶ De. vj. diſt. q̄ eſt de celo

CElum eſt pria ps vniuerſi. vt in. 5. diſt. tetigim⁹. cuius prina vt in. 2. pꝫ diſt. ſua hn̄t correlatia. Corpus aūt celeſte octo cōtinet pricipales ptes. vz octauā ſperam ſaturnū/iouē/martē/ſolē/mercuriū/venerē/lunā. q̄lꝫ aūt ps ſua prina ſpecifica. ꝛ q̄lꝫ prinm ſpecifica correlatia. abſqꝫ correlatis enim prina ipa celeſtia conſtituere nō poſſent vnā ſbam ipius celi indiſaꝫ. Sꝫ qꝛ bonificatiuum octaue ſpere cū bonificatio ſaturni ꝛ ſic de reliq̄s tiuis ſil' cōiūgūt vnā cōponūt vlem formā. ꝛ ſic de bilib⁹ q̄ mām cōponūt vlēꝫ vnā. ſilr are vnā nām cōponūt cōnexiuā. ꝛ oīa īſimul vnū corp⁹ primū mobile. In quo oīa prina vnū in quolꝫ ꝛ ep° exiſtūt ꝯmixta. Que q̄dē cōmixtio fieri nō poſſit ſine correlatis primitis veris ꝛ neceſſarijs principiorꝫ innatorꝫ: neqꝫ celū eēt vnū nec motū haberet nec naturā. Qui q̄dē celeſtꝭ mot⁹ in cētro incipit vt figuralr ī teſta pꝫ vel in limace/aut in vēto: quem turbinem appellnat. q̄ puluerem attollit ꝛ eleuat a terra ꝛ aquā a mari. cuius figura angularis eſt recta ꝛ circularis. Tal' aūt circus a correlatis cātur circulr ordinatis agētib⁹ adinicē ꝛ patiētib⁹. Patet igit̄ q̄re mot⁹ celi circularis ſit ꝛ nālis. Motus p̄terea celeſtial' motū acq̄rit pegrinū cum motu elemētorꝫ ꝛ elemētatorꝫ tanq̄ꝫ cū inſtr̄o. ſic bonificatiuum qō cū peregrino bonificare. ſcilꝫ magem bonifido actū acq̄rit intriſecū Et ſic ignis cū calefacit aquā/actū hꝫ ꝓportionatū ad calefaciendum carnes in olla. Ex hÿs ſiq̄dem q̄ dicta ſunt apparet motum quē aīam celi appellam⁹ ex motiuo mobili ꝛ mouere cōpoſitū exiſtere. Et is q̄dem ſic q̄eſcit in mouere: ſic pos intellectia ꝛ poa viſiua in videre. nō aūt in nō mouere: cū īmobilitas de ſuo gn̄e nō exiſtat. Atq̄ celū cū neqꝫ graue ſit neqꝫ leue/ei⁹ mot⁹ nō ē rect⁹ nec obliqu⁹. eſt igit̄ circularis. Nō ergo ꝑ diametrū ſꝫ pcirculū q̄eſcit.

¶ De. vij. diſt. que eſt de homine.

HOmo hꝫ ſua prina innata. et q̄lꝫ prinm ſua ſpecifica correlatiua. vt in pria et 2a. diſt. dictū eſt. hō aūt ex aīa rōnali ꝛ hūa

(c) 2006 Ministerio de Cultura

nõ corpe ꝯpoſitus eſt. vñ correlatiua aïe ſpūalia ſunt.corpis vero corpalia.Correlatiã igit̃ bõitatis aïe ſũt bonificatiuũ bl'e ⁊ are.et magnitudĩs magnificatiuũ bl'e ⁊ are.et ſic de alijs.Bonificatiuus aũt magificatiuꝰ ⁊c.vnã formã ꝯſtituũt ⁊ ꝯponũt.bonificabile vͦo magificabile ⁊c.vnã mãm.ſilr bonificare magificare ⁊ reliq̃ hmõi vnam nãm ꝯnexiuã.At vͦo qꝛ aïa eſt vt deꝰ intelligat̃/amet̃/⁊ recolatur.ipa q̃ p eẽntiã vna eſt tres hꝫ potentias ſibi coeſſentiales. vꝫ itellm̃/volũtateꝫ/⁊ memoriã.vt cũ intellectu ipꝫ deũ intelligat: cũ volũtate amet ⁊ recolat cũ memoria. Cuiuis aũt iſtaꝝ potentiaꝝ tria hꝫ correlatiã q̃ ſupradiximꝰ.Intell's vꝫ intellectiuũ bl'e ⁊ gere.volũtas volitiuũ ble ⁊ velle. et memoria recolitiuũ bile ⁊ recolere. Intellectiuꝰ aũt intelligibile ⁊ ĩtelligere vnꝰ exiſtit intellectus ⁊ ſic de alijs. Intellectꝰ q̃deꝫ in ſua ꝑpria ⁊ intranea ĩtelligibilitate volũtateꝫ ĩtelligit ⁊ memoriã ⁊ ipas ibiđ intelligibiles facit.itideꝫ ⁊ volũtas in ſua ꝑpria paſſiõe alia fac̃ amabilia.eođ mõ de memoria.Et iſto pacto hꝫ aïa cũ iſtis ꝑegrinis ⁊ extriſecis actũ et cũ ipis opatõeꝫ intrinſecã ⁊ extriſecã. Corpꝰ vͦo hoïs q̃ttuor hꝫ poas ſilr̃ vꝫ elementatiuã/vegetatiuã/⁊ ſenſitiuaꝫ ⁊ imagiatiuã.et q̃lꝫ iſtaꝝ ſua ꝑpria correlatiua.vt puta elementatiã elementatiuũ ble ⁊ arc.vegetatiua vegetatiuũ ble ⁊ are ⁊c.Elementatiuũ ſiquidem vegetatiuũ ⁊c.vnã ꝯſtituũt formã corpis. elemẽtabile vͦo vegetabile ⁊c.vnã ſimilr̃ mãm ꝯſtituunt.elementare auteꝫ vegetare ⁊c.vnã nãm cõnexiuã.⁊tria inſimul vnũ corpus hũanũ. Tiuũ vero ſpũale ⁊ tiuũ corpale vnã formã conſtituũt hoïs.bile vͦo ſpũale cum bilibꝰ corpalibꝰ vnã ſilr̃ mãm ipſius hoïs. et are ſpũale ⁊ are corporale vnã nãm ꝯnexiuã.Quãtũ igitur nã ipa durat hõ viuit: cum vͦo deficit morit̃ et ipe eo q aïa a corpe ſepatur.Hõ preterea formã hꝫ duplr̃ ꝯſiderabileꝫ primã.ſ.⁊ ſcđaꝫ. Prima cõis eſt vt ſupradictũ eſt.ſcđa vͦo ꝑticularis:q̃ aïa eſt ipꝫ corpus ꝑficiens ⁊ gubernãs atqꝫ eiꝰ potentias mouens ad actõem vt viuat et etiã ad paſſionẽ.¶Multa dici poſſent de hoïe q̃ vt breuitati ꝯſulamꝰ ꝑtermittimus.⁊ etiã qꝛ per ea que dicta ſunt et alia multa haberi poſſunt maxime ſubtiliter intuenti.

¶De.viij.diſt.que eſt de imaginatione.

Potentia imaginatiua vna ps vniuerſi exiſtit. Ceteꝝ qꝛ ipm vniuerſuꝫ ⁊ ſuis ĩnatis pĩcipijs ⁊ correlatis ꝯſtitutũ eſt(vt ſupra diximꝰ)idcirco imaginatiã ipa ſua hꝫ pina ⁊ correlatiã. cũ aliter eẽ nõ poſſꝫ ps nãlis vniuerſi.qđ eſt ĩpole. In ipa q̃dem ima-

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ginatiua ſuum tituum vȝ bonificatiuum magnificatiuū ⁊c. vnā for-
mam corporalem cōponunt ⁊ cōſtituūt. Et bile cū bili. vnam ma=
teriam corporaleȝ. Eodē modo de bonificare magnificare ⁊c. que
vnam cōſtituunt naturam cōnexiuā. ⁊ hec tria imaginatōem cōiun
gunt ⁊ in eſſe ponūt imaginatā ⁊ in iſto ſbo ſuſtētataȝ (vt puta in
animali) q̄ eſt potentia eius. ⁊ ipm aīal eſt efficiens agens. Quip
pe cū ipſa forma agit ⁊ cauſat imaginabilia in ſuo ꝓprio imagina
bili intrinſeco. ⁊ ex hoc acq̄ſito operatōem hȝ intrinſecam. Hoc au
teȝ facere nō poteſt ſi ſua correlatiua nō eſſent entia realia ⁊ inter
ſe diſtincta: nam cōfuſa diſtinctōe cōfunderetur ⁊ opatio/et natu=
ra eſſet annihilata ⁊ ſua principia innata alterata eēnt. Correlati=
ua imaginationis in hoīe ſubdita ſunt correlatiuis aīe rōnalis: ſȝ
in brutis ecōuerſo fit: nam in ipis aīa imaginatiā extat principal
Quod ex hoc patet: q2 agit in ſenſitiua aqua ſpēs abſtrahit quas
facit imaginabiles. ¶ Dictum eſt de imaginatiua ⁊ ōſuȝ p quē
modum eius correlatiua ad diſtinctōem naturā ⁊ cōſtitutionē po
tentie ſe habēt. Et per ea q̄ dicta ſūt intelligi poſſunt difficultates
que de imaginatiua oriuntur.

¶ De.ix.diſtin.que eſt de ſenſitiua.

Senſitiua vt in prima diſtinctiōe dictuȝ eſt/extat vna ps vni
uerſi. vñ prinª innata applicari pñt ad ſenſitiuam. Nam bo
nificatiuum magnificatiuū ⁊c. vnam formā ſenſitiuam cōſtituunt
Bonificabile aūt magnificabile ⁊c. vnā materiam. Bonificare ve=
ro magnificare ⁊c. ſimilr̄ vna naturā cōſtituunt cōnexiuam. ⁊ iſta
tria vnum cōem cōſtituūt ſenſuȝ. A quo ſenſus particulares diri=
uantur ⁊ effluūt: qui ſunt eius potentie. vȝ potentia viſiua/auditi
ua/guſtatiua/odoratiua/tactiua/et affactiua. Que q̄dem potētie
nuntie exñt ſenſus cōis: vt ipſi inditia reportēt cum quibus appe
titus ſit ⁊ inſtinctus: vt eiꝰ innata prinª actionem hēant ⁊ paſſio=
nem per ipm: ⁊ per ꝯñs correlatiua intrinſeca opationem habeāt:
que cauſe exñt exterioꝝ correlatiuoꝝ. Potētia viſiua cōſtituta eſt
ex ſuis innatis pricipijs ſpecificis. ⁊ ſic de correlatiuis. vñ bonifi=
catiuum magnificatiuū ⁊c. vnam cōſtituūt formā viſiuam cū qua
videre videt obm. Et bonificabile magnificabile ⁊c. ſpecifica ⁊ cō
tracta cōſtituūt vnaȝ materiā. Bonificare vero ⁊ magnificare ⁊c.
vnām naturā ꝯnexiuā ⁊ hec tria inſimul vnam potentiam viſiuā.
⁊ ſic de alijs potentijs. Forma viſiua in ſua ꝓpria paſſione vȝ viſi
bilitate pomi/lapidis/roſe ⁊c. et in ſuo videre intrinſeco cauſat vi

(c) 2006 Ministerio de Cultura

dere peregrinum. vñ cum extrinſeco operationem hr̃e intrinſecaꝫ vt non ſit ocioſa: et ad finem quare eſt tendat et dirigatur. Que q̃dem op̃atio eſſe nõ poſſet ſi correlatiua extrinſeca et intrinſeca nõ eſſent diſtincta: vt puta viſibile intrinſecum ⁊ viſibilitas lapidis: ⁊ videre intrinſecum et innatũ a videre extrĩſeco p̃egrino. ſimilr̃ et bonificabile intrinſecum a bonificabili lapidis ⁊c̃.

¶ De. x. diſtin. que eſt de vegetatiua.

Vegetatiua eſt vna pars vniuerſi ſua habens innata prinª ⁊ quodlꝫ principium ſua correlatiua diſticta a correlatiuis ſecũde diſtinctionis diriuata: ſicut particulare ab vli. Bonificatiuũ autẽ magnificatiuum ⁊c̃. cõſtituũt vnam ſbam vegetatiuam. Bonificabile vo magnificabile ⁊c̃. vnam materiam. Bonificare autẽ magnificare ⁊c̃. vnam naturã cõnexiuam. et hec tria vnam potentiam vegetatiuam: nã vegetãs formam mouet vegetatiuã in ſua propria paſſione. vꝫ vegetabilitate/vegetabilia p̃egrina deducendo in qua ea facit vegetata: et ſic viuit nutrit̃ et creſcit entia p̃egrina in ſuam ſpẽm deducendo. Hoc aũt facere nõ poſſet ſine correlatiuis ab inuicẽ diſtinctis. Multiplicãt eñ cum diſtinctiõe plures ſpẽs roſam vꝫ violã ⁊c̃. multa differẽt in ſpebꝰ p̃ducẽs. vt frõdes a floribus diuerſas et trũcũ a ramis et fructu ⁊c̃. Vegetatiua q̃dem q̃ttuor hꝫ potẽtias appetiuã/retẽtiuam/digeſtiuã/et expulſiuam: et iſtaꝝ potẽtiarũ offic a primis differentiis ſupradictis deſcẽdũt. Quelꝫ aũt potẽtia ſua hñs correlatiua diſticta vt appetitiua appetitiuũ ble et re. ⁊c̃. Patet igit̃ ꝙ prinª ſup̃iora ad p̃ticularia deſcendũt cauſando ſucceſſiue correlatia intrinſeca ad extrinſeca p̃egrina vt op̃atio extrinſeca ſit in motu ſucceſſiuo motu/intrĩſeco motũ extrinſecũ cãte ip̃o vegetato ſbm gñatõis corruptõis exñte.

¶ De. xj. diſt. que eſt de elementatiua.

Elementatiua eſt vna p̃s vniuerſi: et p̃ p̃ñs a principiis depẽdet ſupradictis ⁊ ſua correlatia ſimilr̃ a correlatiis in ſcða diſtinctiõe dictis depẽdentiã hꝫ. vñ in nã cõueniunt ſic vle et p̃ticulare. Bonificatiuus igitur magnificatiuus ⁊c̃. vnam formam cõem conſtituunt. bonificabile vo magnificabile ⁊c̃. vnã materiã cõem: bonificare autẽ magnificare ⁊c̃. vnaꝫ naturam cõnexiuam. et hec tria ſimul componũt vnam potentiã elementaleꝫ generalem. Sub potentia quidẽ vegetatiua quattuor exiſtunt elementa. videlicet ignis/aer/aqua/terra. Porro vnum tiuuꝫ. videlicet bonificatiuũ cum alio tiuo vꝫ magnificatiuo vnam formam aeris componunt.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

et bilia iſtoruꝫ tiuoꝝ materiaꝫ ipſius aeris:et are vnam naturam
cõnexiuã:et hec tria ipm̃ aerem.q̃ vnuꝫ elementũ extat. Eodẽ mo
do ⁊ ipſa elementa cõſtituũt adinuicem. Nã tiuũ ignis ⁊ tiuũ ae
ris ⁊c.vnam formã maſſe gñalem cõſtituũt. Et bilia iſtoꝝ elemen
torũ vnam materiam ſimilr̃ eiuſdem maſſe cõponũt:et are eorun-
dem vnam naturã ipius maſſe ꝯnexiuam. Et ipſa ſimul tria ſuffi-
cienter cõſtituũt totã maſſam ⁊ eius generalem naturã ⁊ eſſentiã.
Agens itẽ generale ſiue generãs ex ſuo tiuo ⁊ ex tiuo maſſe gene
ralis vnã generat formã indiuidui.vꝫ roſe ⁊ hmõi . Et ex ſuo bili
cum bili maſſe gñalis materiã illius indiuidui: ⁊ ex are ⁊ are maſ
ſe gñalis naturã cõnexiuã illius indiuidui gñat:et ex his trib⁹ ipꝫ
ꝯſtituit indiduũ ⁊ ei⁹ eẽ ⁊ eẽntia. ¶ Dixim⁹ ꝑ quẽ mo^m inuẽta ſũt
correlatiua innata:quã quidem inuentionẽ q̃ ignorauerũt in mul
ta incõueniẽtia: ⁊ opiniões vt eoꝝ dcã manifeſtãt ꝓlapſi ſũt.

¶ Finiuit Raymundus hunc librum pariſi⁹ ad dei laudẽ ⁊ hono
reꝫ in mẽſe februario Anno incarnatiõis dñi nr̃i ieſu xp̃i. M.1310
¶ In cuius recognitõe cũ eſſet penes nos vnicuꝫ dũtaxat exẽplar
⁊ id quidẽ corruptiſſimũ:ſiquid igit̃ in hoc ipo libello aut inuerſe
aut diminute ſcriptuꝫ offendat̃ ⁊ nobis venia detur ⁊ caſtigatiora
conſulantur exemplaria/rogamus.

¶ De erratis tumultuarie recognitis.

¶ In logica.7.diſt.ca.3.legitur ens vinũ pro ens viuum. In opu
ſculo de aſcenſu ⁊ deſcenſu in.5.diſt.de flãma ca.de actu.§.8.mo-
tus pro motor:ibidẽ ca.de actione.§.1.rurſus ꝓ viſus. In.4.diſt.
de plãta ca. de ſpẽ.§.3.vbi legitur vegetatiuũ deeſt bile ⁊ are. In
6.diſt.de hoĩe ca.de paſſiõe.§.4.legitur rõnabilitas eſt paſſio ⁊c.
aliqua exemplaria hñt iraſcibilitas ⁊c.et ſic de docibilitate ⁊ inha
bilitate.qđ magis placet. In.7.diſt.de celo ca.de actu.§.8.oppo-
ſitionem pro operationẽ. In.8.diſt.de angelo ca.ꝙ ſit angelus.§.4
magis durabiles ꝓ magis potẽtes. In.9.diſt.de deo ca.de ſingu-
laritate perſonare ipam pro pſonaꝝ ⁊ ipam expuncta cõtinua. vñ
neceſſe eſt eſſe ipam diſtin.⁊c. ibidem ca.ꝙ in deo nõ ſit ſpẽs.§.5.
imaginationẽ pro imaginem:ibidem ca. de entitate in principio.
Deus eſt ens ſui primũ pro ſuppremum ⁊c.

¶ Diſtichon ad pedẽ ſcalaꝝ
e regione poſitaꝝ prefigendum.

Has tibi neceſſe eſt ſcalas conſcendere trinas
Qui cupis ethereos doctus adire polos.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

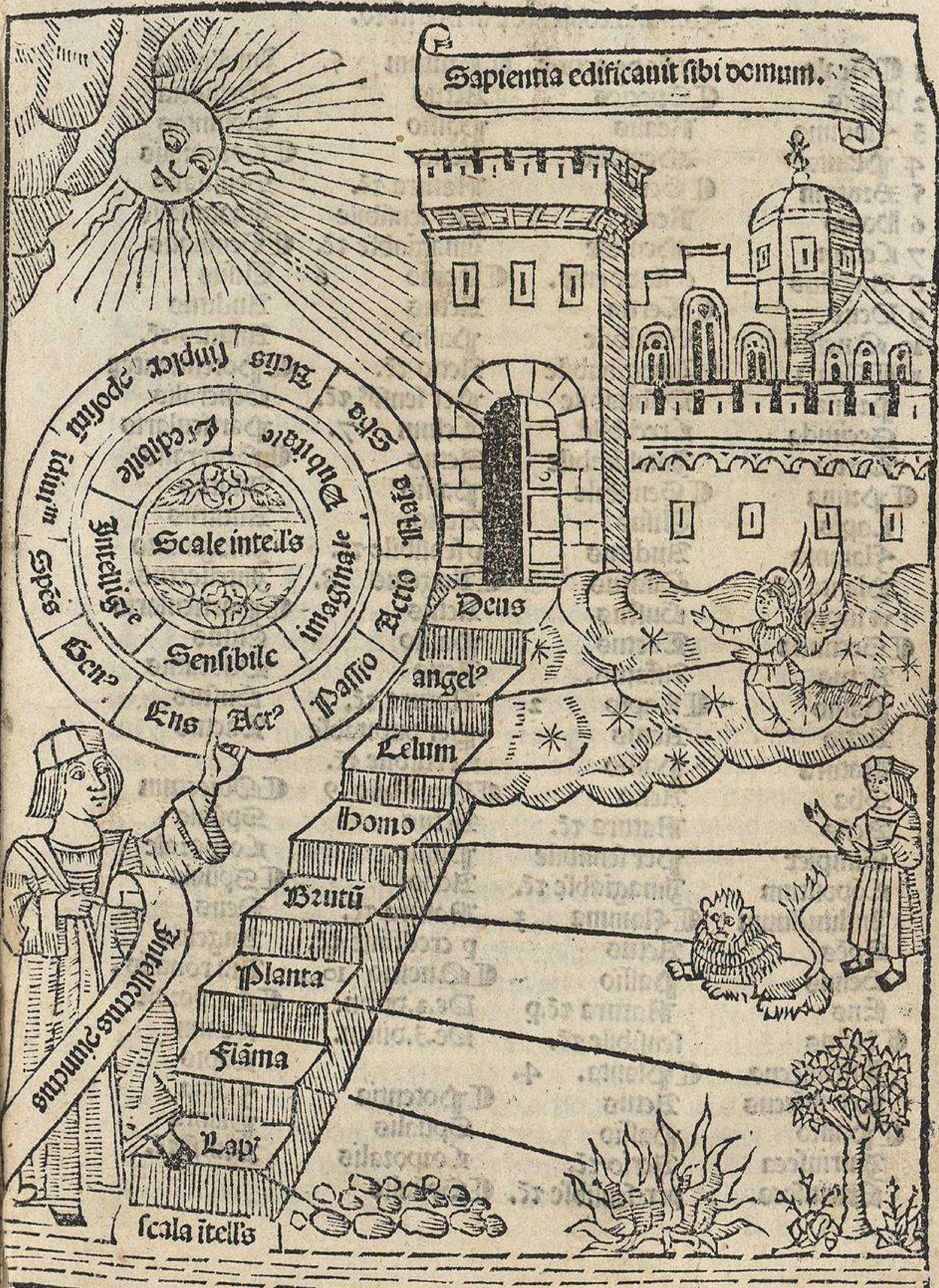

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Formula contentoꝝ in hoc libro.

1 ¶Scala
2 Lapis
3 Flamma
4 Planta
5 Brutum
6 Homo
7 Celum
8 Angelus
9 Deus
10 Queſtio
1. ¶Scala
Prima
Secunda
Tertia
¶Prima
Lapis
Flamma
Planta ꝛc.
vt ſupra.
¶Secunda
Actus
Paſſio
Actio
Natura
Sba
Acñs
Simplex
Cōpoſitum
Indiuiduum
Spēs
Genus
Ens
¶Actus
Intrinſecus
Extrinſecus
¶Paſſio
Intrinſeca
Extrinſeca

et ſic de actiōe.
¶Species
Realis
Mentalis
¶Genus
Reale
Mentale
et ſic de ente.
¶Tertia
Senſibile
Imaginabile
Dubitabile
Credibile
Intelligibile
¶Senſibile
Uiſus
Auditus
Olfatus
Guſtus
Tactus
Affatus.
¶Lapis 2
Actus
Paſſio
Actio
Natura ꝛc.
Per ſenſibile
Imagīablē ꝛc.
¶Flamma 3
Actus
Paſſio
Natura ꝛc. p
ſenſibile ꝛc.
¶Planta. 4.
Actus
Paſſio
Actio ꝛc.
per ſenſiblē ꝛc.

¶Brutum 5.
Actus
Paſſio
Actio
Natura ꝛc.
Per ſenſibile
Imagīablē ꝛc.
¶Homo 6
Actus
Paſſio
Actio ꝛc.
Per ſenſi^le ꝛc.
¶Celum 7.
Actus
Paſſio
Actio
p ſenſibile ꝛc.
¶Angelus 8.
Actus
Paſſio
Actio
Natura ꝛc.
Per dubitablē
Credibile ꝛc.
¶Deus bn̄s 9
Actus
Paſſio
Actio
Natura ꝛc.
p credibile ꝛc.
¶Queſtio 10
De.2.diſtin.
De.3.diſtin.

¶Potentia
Spūalis
Corporalis
¶Spūalis

Intellectus
Memoria
Uoluntas
¶Corporalis
Senſualis
Imaginalis
¶Senſualis
Uiſus
Auditus
Affatus ꝛc.
¶Potentia iterū
Generalis
Particularis
¶Generalis
Affatus
Auditus
Imaginatio
Intellectus.
¶Particularis
Uiſus
Odoratus
Guſtus
Tactus

¶Obiectum
Spūale
Corporale
¶Spūale
Deus
Angelus
Aīa rōnalis.
¶Corporale
Celum
Lapis
Flāma
Planta
Brutū ꝛc.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Raymūdi Lullij doctoris illūiati liber de aſcēſu ⁊ deſcēſu intell'𝔰.

¶ Deus cū grā ⁊ influentia intellectꝰ tui lōge ſublimis
Incipit liber: q̄ de aſcenſu ⁊ deſcenſu intell's appellat. Prologꝰ.

Quoniam ſūt aliq̄ hoīes ſeculares: q̄ ſcias acq̄rere de
ſiderāt: ⁊ cū ꝓpria ipſarū vocabula nō hēant: eo ꝙ a
prinᵒ ſuū intellm̄ in his acq̄rēdis minime enutrierūt
q̄n eas ipſas ſcias indipiſci volūt, fit eis itroitꝰ valde
grauis, ⁊ ꝓdifficil'. Idcirco nos hmōi hoīm deſiderio
ꝓut poſſumꝰ ſubuenire cupiētes, hūc librū, ſeu artē ꝯponimꝰ mo
dū artis nr̄e gn̄alis obſuātes. In quo ⁊ ꝓpria sciaꝝ vocabula ap
ponūt, ⁊ modꝰ dat ac doctrina quo pacto vti ſciamꝰ itellectu aſcē
dēdo ad ſuꝑiora: ⁊ rurſus ad īferiora deſcēdēdo. Qui q̄dē aſcen-
ſus ⁊ deſcēſus ſbm ponit huiꝰ artis. Ceteꝝ q2 neceſſe ē nos in hoc
libro loqui de deo: idcirco ſi in aliquo ꝯtra fidē catholicā errare cō
tigerit, dicimꝰ ⁊ ꝯfitemur nō ſciēter ſʒ ignoranter feciſſe: ⁊ id ſub
mittimꝰ corrigēdū eccleſie romane ſacroſancte tanq̄ fidelis ⁊ ca-
tholicus chriſtianus.

¶ De totius operis diuiſione.

Diuidit aūt hic liber in decē diſtinctōes: quaꝝ pr̄ia ē de ſcala.
Scd̄a de lapide. Tertia de flāma. Quarta de plāta. Quīta
de bruto. Sexta de hoīe. Septīa de celo. Octaua de āgelo. Nona
de deo. Decīa ⁊ vltīa de q̄ſtiōib'. In his aūt decē diſtictōibꝰ clau
dit q̄cq̄d ē. Et incipimꝰ ab īꝑfecto vt ad ꝑfectū aſcēdamꝰ. Et rur
ſus de ꝑfecto deſcendamꝰ ad īꝑfectū. In qualibʒ itaqʒ haꝝ diſtin-
ctionum intēdimꝰ partes ponere ꝯplures, ⁊ eaſdē nūero ꝯputare:
eo q2 ſolutiones q̄ōnū, quas facturi ſumus in hoc libro, ad eadem
ip̄a loca a quibus eliciuntur, remittimus perquirendas.

¶ De prima diſtinctione que eſt de ſcala.

Diuiditur ergo hec pr̄ia diſtin. in tres ꝑtes: vʒ in tres
ſcalas. Quaꝝ pr̄ia eſt de diuiſiōe huius libri ſupra-
dicta: ⁊ hec ſbm extat in quo ⁊ ꝑ q̄d aſcendit ⁊ deſcē
dit intell's: vt ea intelligere poſſit: q̄ ſub ip̄o ſbto con
ſiſtūt. Scd̄a vero eſt de duodecim vocabul' cū q̄bus
intellectus ip̄e trāſit ad attingendum res ⁊ eaꝝ ſecreta. Que qui
dē vocabula hec ſūt vʒ. actus. paſſio. actio. natura. acn̄s. ſba. ſim-
plex. compoſitū. indiuiduū. ſpēs. genus. ⁊ ens. Cū his aūt. xij. vo
cabulis aſcendit ⁊ deſcendit intell's ꝑ primā ſcalā: vt ea q̄ in ip̄a cō
tinentur, intelligat ⁊ cognoſcat. Vn̄ ⁊ nos de pr̄ia ⁊ ſcd̄a ſcala rubri

(c) 2006 Ministerio de Cultura

cas: vt īferi⁹ patebit ꝓponem⁹. Tertia aūt ſcala qnqȝ gradib⁹ cō ſtat: q̄ ſūt ſenſibl'e. imagīabl'e. dubitabile. credibl'e. ⁊ itelligibile. p quos aſcēdit intell's de ſenſibili ad intelligibl'e: ⁊ ecōtra de ītelligibili ad ſenſibl'e deſcēdit. Cui⁹ ſiqdē aſcēſus ⁊ deſcēſus inſtr̄m exiſtit ſcd'a ſcala: eo ꝙ intell's ſe cū ipa dirigit ad cognoſcēdū primā: ⁊ ea q̄ ꝯtinent̄ in ipa. Intell's ſiqdē in abſentia ſcd'e ſcale dubitatiuus eſt in pria, ⁊ groſſus ac rudis: cū v̾o agit cū ſcd'a cert⁹ clarus ac ver⁹ / dio tñ auxilio mediāte: dū nō v̾tutib⁹ h̄ituat⁹ ſit ⁊ indutus. Intell's q̄ppe abſqȝ v̾tutib⁹ errone⁹ atqȝ obſcurus ē: eo ꝙ hituatus habitibus priuatiuis vȝ vicijs: q̄ poſitis v̾tutū h̄itibus opponuntur priuatiue. *ſcientia incapax eſt, quae virtus eſt.*

¶De. ij. diſt. que eſt de lapide ⁊ primo de actu eius.

1 Hec igit̄ ſcd'a diſt. in. xij. gradus quos ſupradixim⁹ / diuiſa ē: ⁊ ī pr̄is dicem⁹ de prīo. vȝ de actu. ¶1. Sēſus igit̄ qnqȝ ſūt. vȝ viſus. audit⁹. olfat⁹. guſt⁹. ⁊ tactus eſt itē ⁊ ali⁹ ſenſus: q̄ affat⁹ appellat̄ de quo vnū librū edidim⁹: in quo ipm eē ꝓbauim⁹. Cū his aūt ſex ſenſib⁹ app̄hēdit̄ qcq̄d ē ſenſibl'e: ⁊ extra hos nullū ens ſenſibile remanet nec in poᵃ ſentiēdi. vñ q̄lȝ iſtoꝝ in lapide ſenſibli: q̄ qōdaȝ ens paſſuȝ exiſtit / h̄re dr̄ ꝓpriū actū. vt puta viſus videre: auditus audire: ⁊ affat⁹ lapidē noīando affari: ⁊ tact⁹ tāgere: odoratus aūt ⁊ guſtus nō p̄nt ibiđ ꝓprios h̄re act⁹: eo ꝙ lapis inguſtabilis ē atqȝ inodorabil'. Cū his itaqȝ q̄ttuoꝛ p̄dicabilib⁹ ſenſus lapidē attingit: cū reliqs v̾o duob⁹ minie. ¶2. Dū ſenſus ita agit de

2 paſſo imagiatia ſilitudies haurit de ſenſu q̄s ⁊ ipe hauſerat de paſſo eodem vȝ de lapide. ⁊ eas ipas ſilitudies ſiue ſpēs ſenſiᵘᵐ reddit imagiabiles ī ſua eēntia ⁊ nā: q̄s ⁊ itell's imagiātas haurit ab

5 ipa imagiatōe ⁊ eas fac̄ intelligibl'es ſiue itellectas ſil'r ī ſua eēntia ⁊ nā. Et in iſto paſſu appȝ p quē modū aſcēdit ītell's de ſenſibl'i ad intelligibl'e. in quo qdē aſcēſu dubitatio ⁊ credulitas cum locū nō h̄eant actus h̄re non poſſunt: eo ꝙ experientia non permittit.

¶De paſſione lapidis.

perlege 5

Lapis ſiqdē paſſiōes hȝ ſub ſenſu: eſt. n. viſibl'is / tāgibil' / audibil' / ⁊ affabil' p fatū. nō tñ guſtabil' p guſtū / neqȝ p olfatū o-

2 dorabil'. ¶2 Viſ⁹ attigit ī lapide ocul' apt̄ colorē ⁊ figurā. tūc lapſ ipe paſſiōem hȝ ſub poᵃ viſiua: itell's aūt cū eađ ipa poᵃ viſiua itelligit in eođ lapide colorē ⁊ figurā: ⁊ h̄ citra dubitatōem ⁊ credulitatē: tūc lapſ ſub imagiⁿᵉ paſſionē nō hȝ: eo ꝙ p̄ſētia lapidꝭ ⁊ viſiue

(c) 2006 Ministerio de Cultura

potentie non ꝑmittũt. & etiã qꝛ imaginatio ſine ſpẽ nõ põt hr̃e ſuũ
actum. Et ſic intellectus intelligit ꝙ habet ſuum .ſ. intelligere cũ
ſpecie viſibili: atqꝫ viſu. et de hoc quilibet poteſt habere expiẽtiaꝫ
in ſe ipo. ¶ 3. Homo, clauſis oculis, non videt lapidem: ſed ima 3
ginatio ipm imaginatur. et tunc intellectus cuꝫ imaginatione in=
telligit lapidem coloratum, et figuratuꝫ eſſe ſine viſu. et lapis paſ
ſiones habet ſub imaginatione et intellectu ſine viſione. et hoc po
teſt aquolibet experiri. Vñ intellectus aſcendit ad ſcientiam tali
modo. ¶ 4. Lapis habet paſſiones ſub potẽtia affatiua & ſub au 4
ditiua: eo ꝙ affatus ei nomẽ imponit et de ipo facit quãdoqꝫ ꝑdi
catum quãdoqꝫ ſbm dicendo ſic. Lapis eſt coloratus. ſaphyrus ẽ
lapis. et potẽtia auditiua que hoc audit ponit in lapide paſſionem
Vñ lapis patitur ſub predictis. et hoc in eodem tẽpe. Et ſic appꝫ
ꝙ in eodẽ tẽpore lapis per ſenſus habꝫ plures paſſiões. quas hau
rit et colligit imaginatio, et ipas imaginatas ab ea, colligit intelle
ctus, atqꝫ haurit. et eas facit intellectas. Vñ ſequitur ꝙ lapis ha
bet predictas paſſiones ſub ſenſu/imaginatione/ et intellectu.
¶ 5. Homo tenens lapidem in manu cauſat in eo per tactuꝫ paſ= 5
ſiones ſentiendo duriciеꝫ/frĩtatem/ponderoſitatem/et aſperitatẽ
ipius et etiam leuitateꝫ. et hoc ſine ſucceſſione. has autẽ paſſiones
imaginatiua colligit de tactu imaginando: ſed ſine ſucceſſione id
efficere non põt. et ſic de intellectu qui ipas de imaginatione ſuc=
ceſſiue colligit atqꝫ haurit. Et in iſto paſſu dubitat intellectus cũ
imaginatiua nobilior potẽtia ſit: ꝙꝫ ſenſitiua et ipe ĩtellectus ſit no
bilior potẽtia ꝙꝫ ſenſitiua et imaginatiua: cur tactiua attingit plu
res paſſiones lapidis ſine ſucceſſione. et ipe intellectus et imagi=
natio eas ipas plures paſſiones non pñt attingere in inſtanti: ſed
in tẽpore ſucceſſiue vnam poſt aliã attingendo. Dum autẽ ſic du
bitat intellꝰ deſcẽdit ad tactiuã et conſiderat ꝙ ſicut ea eſt gñalis
in eodem tẽpore ad plures paſſiones: ſic ipe et potẽtia imaginati=
ua ſunt potẽtie generales ad predictas paſſiones. quãdo ipas ha=
bent in habitu per affatum et audituꝫ. et quia ipas per affatum et
auditum habent ſucceſſiue/non pñt de ipis ſine ſucceſſione practi
care. Tactiua autem ſine ſucceſſione ipas cauſat et attingit eo qꝛ
illas non attingit cum affatu/auditu/atqꝫ viſu. Et in iſto paſſu re
uelatur per quẽ moduꝫ intellectus eſt practicus et generalis. pra=
cticus per ſucceſſionem. per habitum vero theoricus et genera=
lis. ¶ 6. Intellectus iterum deſcendit ad lapidem per tactiuam: 6
et cum imaginatiua conſiderans ꝙ frigiditas lapidis eſt vna

(c) 2006 Ministerio de Cultura

qualitas. duricies alia ⁊ ſic cõſiderat ſbm in quo ſunt ipe paſſiões ſuſtẽtate: que paſſiones ſbti ſũt ꝓpꝛie q̃litates. ſic ffitas q̃ eſt ꝓpꝛia paº aq̃. ⁊ duricies terre. ⁊ qꝛ ꝓpꝛie q̃litates ſunt inſepabl'es a ſbto intellectus ⁊ imaginatio attingũt ꝙ ſunt in lapide elemẽta. Senſus vo nõ põt ipa attingere elemẽta ꝑ viſuꝫ/ guſtũ/ odoꝛatũ/ ⁊ ta

7 ctum. ſꝫ bñ per affatũ ⁊ auditũ. ¶7. Dũ vo intellus ſic attingit in lapide duo ĩexiſtere elemẽta terrã vꝫ ⁊ aquã/ miraṫ q̃re nõ attingit aerẽ ſil'r ⁊ ignẽ: cũ lapis ſit elementatꝰ ex q̃tuoꝛ elemẽtis. ⁊ tũc deſcẽdit ad poᵃᵐ viſuã: q̃ videt ignem excuti de lapide cũ ferro ⁊ intelligit ꝙ in lapide eſt ignis. ⁊ tũc ĩueſtigat ſi poſſit in lapide aerꝫ repire ⁊ inuenit dyaphãitatẽ in ſaphyro/ ſmaragdo/ et rubino qui aerẽ ipꝫ colorãt qñ ſunt valde intẽſi in coloꝛe: ⁊ qꝛ diaphãitas eſt coloꝛ aeris attingit ꝙ in lapide eſt aer. Et ſic intell's qñ nõ põt

8 intelligere cum vno ſenſu pticuˡⁱ cum alio intelligit vt appꝫ. ¶8. Lapis ẽ mobil' eo qꝛ moueṫ ſupius ꝑ tactũ ⁊ ĩpulſuꝫ. qui q̃dẽ motus lapidi violẽtus exiſtit: ſꝫ qñ deſcendit ẽ ei naturalis eo qꝛ mouet ſe cũ ſua grauitate. ſic hõ qui mouet ſe local'r cũ ſua volũᵗᵉ. tal' aũt motus ſenſibilis eſt ꝑ viſum ⁊ ꝑ ymaginatõem imagiãbilis ⁊ intelligibilis per ipm intellictiuũ. Hi ſiq̃dẽ motus paſſiões ſunt lapidis in ſenſu pꝛio recepte. poſtmoᵐ in imagiⁿᵉ. deinde in intellectu. ⁊ hoc ſine dubitatiõe ⁊ credulitate rõne expientie ſenſualis.

9 ¶9. Dum ſic intellectꝰ cognoſcit paſſiões lapidis ſupꝛadictas cõſiderãs vbi colliguntur ⁊ catherizãtur/ repit ꝙ colligũtur ⁊ cacterizãtur in ſenſibili: qđ eſt ꝓpꝛia paº ſenſus cõis. que q̃dẽ paſſio eſt ab eẽntia lapidis diſpata eo qꝛ lapis non eſt ſenſatꝰ ꝑ ſe. et rõ ẽ qꝛ non ſentit: ſꝫ ſentiṫ ab alio. ſ. ſenſu: q̃ non eſt de eẽntia ipius lapidis. Et tũc intell's ipe dubitat/ miraṫ ⁊ q̃rit illđ ſenſibile in q̃ colligũtur lapidis paſſiões cuiꝰ eſt ꝓpꝛia paº. ⁊ dič ꝙ nõ ẽ pꝛopꝛia paº lapidis (vt dcm̃ eſt ſupius) neqꝫ imaginatõis neqꝫ intell's: qm̃ ſenſus differt ꝑ eſſentiã ab imaginatõe ⁊ ĩtellectu. ⁊ tũc exit de dubitatõe ⁊ aſcẽdit ad intelligere eo qꝛ cognoſcit ꝙ illđ ſenſibile eſt de eẽntia ſenſus cõis in q̃ ẽ poᵃ ſenſitĩa actĩa: cũ qua ſenſus cõis tãꝗ̃ efficiens agit colligẽdo ꝓdicti lapidis paſſiones/ ipas ſenſibl'es faciendo. Et tũc iudicat intell's ꝙ ſenſibile ⁊ ſenſitiuũ ⁊ ſentire ſunt ptes coeẽntiales ſenſus cõis. ⁊ ipi nãles. ex q̃bꝰ eſt ſenſus ipe cõis ꝯſtitutꝰ. ſicut totũ ex ſuis partibus. Et in iſto paſſu appꝫ quomõ intellectus aſcendit ad ſciam̃ cum paſſionibus lapidis ſupꝛadicti.

¶ De actione lapidis

(c) 2006 Ministerio de Cultura

SEnſus attingit p tactum lapidē eſſe frigidū. ⁊ quādo eſt ca 1
lefactus per ignem eſſe calidū. vñ ymaginatio ⁊ intellect⁹ co
ligūt lapidis actōes imaginādo ⁊ intelligēdo. Sʒ miraꝛ intellect⁹
de pria actōe que eſt p frigidū quo vadit, aut vbi remanet qñ la=
pis eſt p caliditatē alterat⁹: cū qua caliditate agit in manu p tactū
Et tunc iudicat ꝙ frigiditas q̄ erat prius in actu, remanet in poᵃ
in lapide. ⁊ caliditas que erat ī poᵃ in lapide ad actū deducta eſt.
⁊ ſic ītellect⁹ aſcēdit ad ſciam iudicādo/ꝙ in lapide ſunt elemēta
ſ. aqua ⁊ ignis eo ꝙ frigiditas nō ſepatur a ſuo ꝓprio ſbo qđ eſt a
qua. Dū ſic ꝯſiderat intell's/dubitat ⁊ credit ꝙ elemēta ſint in la=
pide ī poᵃ ⁊ nō in actu: et iuuat ſe cū ſenſu ⁊ ymaginatōe: ⁊ cū ſua
rōne ⁊ natura: cū qua hʒ moᵐ intelligēdi ⁊ cognoſcit ꝙ neceſſario
elemēta ſunt actu in lapide. qꝛ alit̃ frās lapidis deducta ð actu in
poᵃ quādo lapis fact⁹ eſt calidus per ignē, erat prius ī lapide/ſu
ſtētata in aqua q̄ erat in lapide in poᵃ. qđ eſt ipoˡᵉ. ⁊ rō eſt qꝛ q̄li
tas exñs ī actu actia: non pōt ſuſtētari in eleᶜᵒ in poᵃ exñte. ¶2 2
Jaſpis eſt lapis q̄ claudit et reſtrīgit venas inciſas ⁊ hoc p tactuʒ
vt ſanguis nō exeat. ⁊ de hoc expiētiā hēmus per viſum. ⁊ poᵃ ſen
ſitiua ymaginatōi repñtat iſtā iaſpidis actōem. ⁊ idē facͭ ymagi
natio ītellectui. Intellectus aūt de cā iſtius actionis ꝟtuoſe mira
tus deſcēdit ad potētiā viſiuā ⁊ tactiam vt de hoc hēat rōnez. poᵃ
aūt viſiua videt ꝙ vene ſūt de gñe neruoꝝ ⁊ lapis eſt ð gñe terre
ſimil'r et nerui. terra ꝟo eſt ſicca ⁊ frā. Intellect⁹ tūc iudicat ꝙ ia
ſpis eſt frus ītēſe: ⁊ cū ſua frate caliditati ſanguis contradicit. vñ
ſanguis ſe reſtrīgit ⁊ ſuū fugit inimicū. ⁊ tūc fritas claudit venas
eo qꝛ naturā hʒ reſtrīgēdi. Itē iaſpis hʒ intēſaʒ ſiccitatē cū qua fu
gat hūitatē ſanguis. et ſic ſanguis remanet in corpe ⁊ exire nō au
det per locum cui iaſpis ſupradictus oppoiꝛ. ¶3. Rubinus eſt 3
lapis hñs colorē rubeū ⁊ mīſtū diaphanū ⁊ hʒ talē actōeʒ vʒ qꝛ cor
hois letificat dū hō ipʒ vidꝫ: ſʒ ſi gallina ipʒ videat ⁊ granū. lapis
ille nō letificat cor galline ſʒ granū ita ꝙ gallina nihil curat de la
pide ſʒ eligit ipm granū. ſʒ hō lapidez eligit ⁊ granū dimittit. De
quo miraꝛ itell'us eo qꝛ credebat ꝙ obm moueret potētiā. ſʒ p ex
periētiā viſus hoc iudicat eē falſuʒ. qm̄ ſi eēt veꝝ rubin⁹ moueret
ad leticiam cor galline: ſed hoc nō facͭ eo qꝛ ipm dimittit ⁊ granū
eligit. vñ ⁊ itell'us tūc cognoſcit rōne finis ꝙ poᵃ mouet ſe ad finē
cū obo. ſicut hō q̄ mouet ſe ad dicias cū rubino obiectato. ⁊ galli
na cū grano mouet ſe ad viuēdū/faciᵒᵒ de ipo iſtꝭ m. Et in iſto paſ
ſu appꝫ per quē modū itellectus aſcendit ad ſciam. gallina ꝟo nō.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶4. Cryſtallus qui eſt lapis ex aqua congelata/poſitus ſuper colorem rubeum recipit eundum colorem/et ſi ponitur ſupra colorem viridē/ſimilit̄ colore viridi coloratur. et ſic de alijs ſuo modo et hoc per potentiā viſiuam experimur. Super hoc intellect⁹ miratur et querit cuius eſt illa actio in receptione coloris an ex parte cryſtalli: an ex parte ſbī in quo rubedo ſuſtentatur. et tunc iudicat ꝙ rubedo non dimittit ſuū proprium ſbm. eo ꝙ eſt ei acñs inſeparabile. ſed quia cryſtallus eſt diaphanus per aerem ſimilitudinē recipit rubedinis in ſbo exiſtentis. ex qua ſimilitudine coloratur. Sed adhuc neſcit/vtrum ſbm influat ſimilitudinē rubedinis per moduȝ actionis an cryſtallus hauriat et attrahat illaȝ ſimilitudinem per moduȝ actionis. Et tunc recordatur de cap° paſſionis lapidis: in quo dicitur ꝙ ſenſus paſſiones lapidis attrahit et eas in ſuo ſenſibili reponit: et cognoſcit ꝙ cryſtallus habet potentiā actiuā atractiāȝ: et potentiā paſſiuaȝ. in qua recipitur color rubedinis. de quo cryſtallus coloratur. Et tūc intellectus ſic altus cognoſcit ꝙ in cryſtallo exiſtit actio per formaȝ/et paſſio per materiam ex quibus ipe componitur. ¶5. Magnes eſt lapis attrahens ad ſe ffrum per cōtactuȝ. de quo experientiā habem⁹ per potentiaȝ viſiuā. Intellectus autē de hoc admiratus querēs cauſaȝ eiuſmodi actractionis deſcendit ad potētiam viſiuā que videt ferrum ſeparatuȝ a magnete vtere ſe naturalr̄ atqȝ erigere verſus ſeptentrionem et verſus eaȝ ſtellam: que arctos ſeu tranſmontana nominatur: et quia regio ſeptentrionalis eſt valde frigida et humida: cognoſcit ꝙ magnes eſt valde frigidus et humidus/eo qꝛ cauſat ꝙ acus ſe dirigat verſus illam regionē. Dum ſic intellect⁹ eſt altus et cognitiūs cadit in aliaȝ dubitationeȝ altioreȝ querendo cauſaȝ quare ferruȝ pōt ſic dirigi per magneteȝ. Et tunc deſcēdit ad potentiā viſiuam cū qua cognoſcit ꝙ ferruȝ eſt corpus artificiatum per hoīem et ignem. cuius materia eſt lapis valde frigidus et humidus. in quo ferro ignis aquā a ſuo poſſe et vigore ꝙtum potuit denudauit. et quia ferruȝ eſt corpus in quo aqua coacta eſt nimis et depreſſa: aqua ferri appetit per naturam ſuſtentari et exiſtere in magnete: quod eſt corpus naturale valde ffrum et humidum intenſe. et ideo magnes attrahit ad ſe ferrum ſic perfectum ad ſe trahit imperfectum: vt imperfectum in ipo quieſcat.

¶ De natura lapidis.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Homo vidēs lapidē cognoſcit p viſuʒ ꝙ color et figura ſunt 1
acnᵃ lapidis: et vidʒ ꝙ iaſpis hʒ nām ⁊ ꝟtutē reſtrigēdi ſan
guinē. ⁊ ſaphyrꝰ ꝟtutē ſanādi oculos. et magnes ꝟtutē attrahēdi
ad ſe ferrū. vñ imagiatioꝛ intell's iudicāt/ ꝙ lapis hʒ nām. qꝛ ſi nō
hret nāʒ/ viſus in iſto lapide nō attigeret actōes hmōi. Sʒ tūc mi
raꝛ intell's vñ fit ꝙ ſaphyrꝰ/ iaſpis/ et magnes hñt actōes et ꝟtu=
tes altiores ꝙ̄ lapides cāpeſtres? Et tūc intell's ipe, q̄ ē poᵃ rōnati
ua reflectēdo ſe ſupra ſuū moᵐ intelligēdi/ cognoſcit ꝙ ſic ſenſus
cōis hʒ nām iudicādi de obis ſenſuū pticulariū ⁊ de corū differē
tijs: ſic lapis hʒ nāʒ in qua et cū qua plres hʒ foꝛas ſpecificas cum
qbꝰ hʒ moᵐ agēdi. ſic iaſpis q̄ foꝛam hʒ ſpecificaʒ et nām reſtrin=
gēdi ſanguinē. et magnes ferrū attrahēdi. Dūʒ igiꝛ lapis ſic agit
et viſus hoc apphēdit: imaginatia hoc accipit a ſenſitia. et de ima
ginatia eaſdē ipas ſpēs ⁊ opatōes attrahit rōnatiua, et exhaurit.
vñ intell's nām lapidis cognoſcit. et iſtā nām cognitā affatꝰ pdicat
et auditꝰ hoc attingit. et ſic ſcia in hoīe de natura lapidis gñatur.
¶2. Dū ſic intellectꝰ altus ē ⁊ ſublimis deſcēdit ⁊ dubitat q̄d ē in 2
cā qd iaſpis, et magnes hñt opatiōes ita altas? Et tūc ꝯſiderat ꝙ
de hoc corpa ſupercelestia ſunt nālr prime cāe. ſic ſaturnus qui ē
ſiccus ⁊ frigidus, et effectiue cauſat in iaſpide nimiaʒ ſiccitatem ⁊
frigiditatē cuʒ quibus habʒ naturā ſanguineʒ reſtringendi. et ſic
de alijs ſuo modo. ¶3. Item intellectꝰ dubitat et querit q̄d ē me 3
dium inter iaſpidē ⁊ ſaturnuʒ qd ſit extra genus frigiditatis et ſic
citatis? Et tūc credit ꝙ meᵐ ſit bonᵃˢ nālis iaſpidis ⁊ ſaturni/ et
ſic de magⁿᵉ ⁊c. rō q̄re hoc credit ⁊ nō cognoſcit ē/ qꝛ de hoc p ſen
ſum expiētiā nō hʒ. ¶4. Hō tenēs lapidē in manu ſentit p tactuʒ 4
frītatē lapidis duriciē ⁊ grauiᵗᵉᵐ. ⁊ hoc ſenſus cōis apphēdit in
inſtāti. ⁊ ipa imagiatio duricieʒ/ frītatē/ ⁊ grauitatē attigit ſucⁿᵉ.
ſilr et intell's/ affatus/ ⁊ auditꝰ. Dū aūt intell's ē ſic altus ꝯſiderat
nāʒ poᵉ tactiue ⁊ lapidis ⁊ cognoſcit, ꝙ lapis, ⁊ poᵃ tactia hñt plres
actōes in iſtāti. ⁊ cognoſcit ꝙ ipe ⁊ imagiatia affatꝰ ſilr ⁊ auditꝰ
hñt actꝰ plres ſucceſſiue. Et tūc miraꝛ q̄re ipe nō attigit plres actꝰ
ſiue plra in inſtāti ſic ⁊ tactia: que grauitatē frītatē attingit ⁊ duri
ciē in iſtāti? Et tūc deſcēdit ad ſenſible, ⁊ cognoſcit, ꝙ lapis ꝯtigua
tur cū manu p ꝯtactū. ⁊ cognoſcit ꝙ īter lapidē ⁊ manū ē meᵐ cōe
⁊ ꝯfuſum/ qd nō ē de eētia manꝰ neqʒ lapidis: ſʒ ē meᵐ ⁊ ibm p
qd manꝰ ⁊ lapis pticipiant p ꝯtactum. in quo medio ſiue tranſi=
tu nō eſt niſi vnū tāgere vel ſentire indeteriatū ꝙ̄tū ē ex pte tacti
ue: nec ē ibi niſi vnū obm indeteriatū ex pte lapidis qd eſt ꝯpoſitū

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ex frigiditate duricie ꝛ grauite. ꝛ rõne iſti⁹ indeterīatõis imagi-natīa nõ põt apphendere inſimul illa plura. qm̃ ſic pũctus eſt indiſibilis ꝗ ad ſe ſic mediũ illð indeterīatũ ē indiſibl'r quoad tactiam nõ tñ quoad imagiatiaꝫ: ſꝫ illð mediũ eſt ſbm imaginatõis in quo ꝛ de quo attrahit atqꝫ haurit determinate/ nũc vnũ poſtmom alið. qꝛ qð imagiatīa attingit: determiate attingit ꝛ diſtincte. ꝛ ſic ꝯñt intellect⁹/ affatus/ ꝛ audit⁹. Et in iſto paſſu appꝫ ꝑ quē mom gñatur ſcīa de vno ꝯfuſo indeterīato de ꝗ pl'a deterīata hauriũt. ¶ 5

5 Dictũ eſt ꝙ lapis hꝫ act⁹/ paſſiões/ ꝛ actões ꝗ ſunt ei naturales: cũ qb⁹ intell's cognoſcit ꝙ lapis ipe naturā hꝫ ſine qua hec tria habere nõ poſſꝫ. Dũ ſic intellect⁹ apphendit ꝙ lapis hꝫ naturā ꝑ tria hec ꝓcā cognoſcit ꝙ in natura lapidis eſt mot⁹ natural' ſine quo eſſe nõ poſſent in eius nā actus/ paſſiões/ et actões nāles. Dũ aũt ſic cognoſcit ꝛ admiraꝛ ꝗrit a quo ſit ille mot⁹: vtrũ ſit a lapide intrinſece vel extrinſece vel ab alio extrinſece. Tũc deſcēdit ad ſenſibl'e. ſ. ad tactũ ꝑ quē cognoſcit ꝙ aqua actõem hꝫ eo qꝛ manũ infrigidat ꝛ terra ſil'r actõem qꝛ ꝑ grauitem ꝛ ponderoſitem manum ledit. ꝛ ſic de alijs elemētis ꝗ ſunt in lapide vt ꝓbatũ eſt in cap. de actõe lapidis. Item ꝯſiderat intell's ꝙ iaſpis mouet ſanguinē ad hoc ꝙ fugiat ꝛ ſe reſtringat. ꝛ magnes mouet ferrũ. ꝛ grauitas lapidē mouet ꝛ facit ipm deſcēdere ad cētrum. Dũ omīa iſta intellectus apphendit iudicat ꝛ cognoſcit ꝙ lapis hꝫ in ſe ꝓprium motum ꝛ ſibi nālē rõne cuius hꝫ in ſe nālem mouētē. nālem mobilem ſiue motũ. ꝛ nāle mouere: ſine ꝗbus nõ põt eſſe mot⁹ nālis. Et ſic natura ſua eſt prinm ſui motus ꝛ quietis ſiue finis.

¶ De ſubſtantia ꝛ acñte lapidis.

1 Homo tenens lapidem in manu videt ipm coloratũ ꝛ figuratum. et intellect⁹ ſine actu imaginatiõis cognoſcit acna in lapide ſuſtētata. hoīe deinde oculos claudente intellect⁹ cũ actu imaginatõis intelligit ipa acna lapidis. ꝛ ſic appꝫ ꝙ qñqꝫ intellectus ſine imaginē acna apphendit ꝛ qñqꝫ cũ imaginatiõe. ¶ 2

2 Dum intell's ꝓdicta acna lapidis apphendit/ deſcendit ad affabile ꝛ audibile qñ affatus dic. nullũ acñs eſt per ſe exñs ſꝫ ꝑ ſbam. ꝛ auditus hoc audit. tũc intell's deſcendit ꝛ ꝗrit vtrũ ſit veꝝ hoc qð affatus dic: ꝛ qð auditus audit/ ꝯſiderando ꝙ iſtud dcm̃/ ꝛ auditum. ſ. nullũ acñs ſine ſba eſt exñs/ eſt ita neceſſariũ ſic hõ eſt aīal. Tunc aſcendit ꝛ cognoſcit ꝙ affatus dicit veꝝ/ ꝛ audit⁹ verũ audit. ꝛ ſic trāſit ad attigendũ ꝙ lapis eſt ſba. Vñ ꝯſiderat ꝙ affa-

(c) 2006 Ministerio de Cultura

tui illata est τ facta magna iniuria p phōs antiquos τ modernos
qui ipm nō posuerūt esse sensum. cū ita sit necessariꝰ sic alij sensus
ad scias acqrendas τ forte magꝭ. Nā affatu priuato priuatꝰ eloq
la/et sic auditus nō possz cāre sciam audiēdo τ sine scia non hēre=
mus noticiā de pteritis nec futuris nec de deo glorioso. sz de psen
tibus solū mō p experientiā hēremus noticiā. ¶3. Nō tenens la= 3
pidem crystallinū in manu per tactū frītatē τ duriciē lapidis app
hendit τ sic de alijs suo mō. vñ apphendit lapidis acūtia per ta=
ctum τ apprehendit qꝫ ista acnª dñt spē. sic frigiditas τ duricies
τ qꝛ cognoscit qꝫ acūtia nō sunt sine sba trāsit ad attingendum qꝫ
lapis est sba in qua duricies τ frigiditas sustētāt. Dum sic ɔside=
rat distinguit inter sbam τ sbam: sic inter frigiditatē τ duriciem.
et descēdit ad affatū q̄ dicit qꝫ frigiditas est ꝓpria paº aque τ eiꝰ
accidens insepabile. τ duricies ꝓpria paº terre τ suū accidēs inse
pabile. intell's vo intelligit qꝫ affatus dic verꝫ τ auditus audit ve=
rum. τ sic intell's apprehēdit qꝫ in lapide sunt plures sbe spē dñen
tes. sicut sunt pl'a acnª dñ'a spē. sine qua pluralitate sbaꝝ affatꝰ non
diceret verꝫ nec auditꝰ audiret verꝫ. Sz tūc dubitat idē intellectꝰ
vbi sunt sbe ignis τ aeris. Et descēdit tūc ad visibile qm̄ visus vi
det de crystallo ignē exire τ crystallū eē corpꝰ diaphanū. et qꝛ dia
phāitas est ꝓpria paº aeris. τ luciditas ignis/apprehēdit τ intelli
git qꝫ sunt sbe ignis τ aeris in cristallo. Et sic appꝫ quō itellectus
duas sbas intelligit inesse lapidi p visum τ duas p tactum. ¶4. 4
Dum sic intell's est altus descēdit dubitādo τ nō credit qꝫ qtuor
sbe sunt in lapide spē dñentes eo qꝛ visus nō vidit in lapide supra
dicto nisi vnā figurā. vnū etiā coloratū. etiā tactus nō tangit nisi
vnum lapidē frīum atqꝫ durū. Dū aūt intell's in hac dubitatōe ꝑ
manet iuuat se cū memoria sorore sua q̄ retinet sic spēs q̄s acqrit
intell's sicut auditus retinet voces q̄s vere; affatus enuntiat. Et
tūc attingit intellectus qꝫ lapis supradictus est ex. iiij. sbantijs cō
stitutus q̄ sunt inuisibiles intāgibiles: sz demōstrabiles per hoc qꝫ
affatus dixit τ auditꝰ audiuit. ¶5. Rursus dubitat intellectꝰ cō 5
siderans vtrū si ignis eēt in lapide actu τ sbal'r/lapidem ɔbureret
et visus ipm intellectū in hac dubitatōe fac persistere eo qꝛ videt
ignē ɔburrere lignū τ lapidē ex quo fit. et etiā fundere aurū. Sz
intellectus ex hac dubitatōe exit per eūdē visum eo qꝛ visus vidꝫ
qꝫ qñ amphora aqua plena posita est supra carbones ignitos: ig=
nis nō cōburrit amphorā eo qꝛ aqua resistit igni cū sua nāli frigi=
ditate. Silr τ affatus iuuat intellectū vt exeat de tali dubitatōe

(c) 2006 Ministerio de Cultura

dicendo vere iſta verba .ignis non cōburit niſi mediante flāma in actu exiſtē.in lapide ſupradcō nō eſt flāma actu ſ; in poª ſolūmō.

6 ¶6. Itē cadit intellus in dubitatione eo qꝛ imaginatio imaginat̃ ꝙ ſic̄ plura corpa in vno corpe nō pñt eſſe ſimul/alteꝝ exñs in altero:ſic neq; pl'es ſbe in vna ſba ſic̄ in vno lapide. Sed tūc iuuat ſe cum affatu/auditu atq; viſu.affatus namq; dicit ꝙ ſi fiat triangulꝰ de argēto hñs tres angulos acutos ⁊ ſi fiat quadragulꝰ de auro hñs .iiij.angulos rectos in actu exñtes:de iſtis duabꝰ figuris ī actu exñtibꝰ nō pōt fieri vna figura/eo qꝛ ſitus iſtoꝝ hītus ⁊ nūerus idipm impediūt:ſ; ſi iſte due pdicte figure ponant̃ in vno baſe ſupra carbones ignitos ignis ipas fundit ⁊ liq̃facit ⁊ ſepat ab ipis et remouet angulos/hītus/nūeros/atq; ſitus/et immiſcet argentū ⁊ aurū adinuicē.ſ; nō deſtruit eēntias ipius auri nec argenti:ſ; eēntias dictaꝝ figurarū. Aſili agens nãle ſiue deꝰ efficit.q̄ ponit plures ſbas in vno lapide p viā mixtionis remouēdo de qual; ſba ſuū ſitū/hitū/et figurā:ſ; non eēntias/nec nãs/nec ꝓprias paſſiones. Et ſic p hoc ꝙ vere dic̄ affatus et auditꝰ vere audit.⁊ per hoc ꝙ viſus videt de duabꝰ figuris ſupradictis intell's exit dedubitatiōe ⁊ quieſcit. Vñ doctrina datur ⁊ exemplū per que hō pōt facere obiectiones/et ſolutiones eaꝝ inuenire.

¶ De ſimplicitate ⁊ compoſitione lapidis.

1 Homo tenēs lapidē in manu iudicat p viſum tenere vnū lapidē numero ſimplicē plures hñtē ſimpᵗᵉˢ ſic̄ eſt colo ⁊ figura qui dr̃ant ſpē.⁊ hoc affatus pdicat vere.⁊ auditꝰ vere audit. ⁊ viſus vere attigit colorem ⁊ figurā.et ſic intell's p v̾itates iſtoꝝ

2 apphēndit pl'es res ſimplices nūero dr̃entes. ¶2. Itē viſus vid; ꝙ de albo albedīe colorato ⁊ de carbone colorato nigredīe ſimul mixtis exit colo mediꝰ ꝯpoſitus ex vtroq;:q̄ medius color appellatur ⁊ qꝛ viſus vere hoc vid;.et affatus vere dic̄ et auditus vere audit:imaginatio et intell's iſtō vere apphēdūt. Et ſic app; ꝙ p veꝝ ſenſibile imaginatio et intell's trāſeūt ad veꝝ imaginabile et intelligibile.quē ſiquidē trāſitū aſcenſu; vocamus intell's de ſenſi

3 bili ad intelligibile. ¶3. Hō tenēs lapidē cryſtallinū in manu p tactū ſentit ipm lapidē frigidū eē atq; durū.et ſic attigit ſimᵉˢ formas.et dū ꝯſiderat ꝙ ipe foꝛe ſine ſba nequeūt exiſtere:apphēdit ſimpᵉˢ ſbas in qbꝰ iſte foꝛe accidētales exñt ſuſtētate ſic̄ frigiditas in aqua/duricies ī terra. Et ſic intell's trāſit ad attingēdū ſimplices ſbas ſpē dr̃entes.ſ.aquā ⁊ terrā. et ſilr ad attingēdū igne;

(c) 2006 Ministerio de Cultura

et aerem per viſuz q̄ vidit dyaphanitatez in ipo lapide exñtē ꝛ eti
am luciditatē vt ſupra dictū eſt. ¶4. Dū ſic intell's appȟēdit ſbas 4
ſimplices dcſcēdit ad tactū qui tāgēdo denūciat ꝯpōem ipaꝝ ſbaꝝ
ſentiendo qualitates eaꝝ in inſtāti. Sȝ miraꝶ de eiuſmodi cōpōne
quouſqȝ affatꝰ dicit vere hec ꝟba ꝛ auditꝰ vere audit. Ignis cale
facit aerē dando ei ſuā caliditatez: q̄ nō ſepatur a ꝓprio ſuo ſbo. et
ſic dū caliditas intrat aerē: intrat et ipe ignis. idē eſt de aere q̄ hu=
mefacit aquā. ꝛ de aqua q̄ de ſua frigiͥᵉ frigefacit terrā. ꝛ de terra
q̄ de ſua ſiccitate hituat ꝛ induit ignē. Et per talē circulatōem ele
menta intrant mixtiōem ꝛ lapidē ipm cōponunt. ¶5. Iteꝝ intell's 5
cōſiderat ꝙ in igne ꝛ ſic de alijs ſuo modo/eſt ſba ſimplex/in q̄tū
p eſſentiā eſt ſba ignis ab oi acñte ſepata: ſed eſt cōpoſita ex ꝓpria
forma ꝛ materia. ¶6. Iteꝝ dubitat intellꝰs p quē modū lapis eſt 6
cōpoſitus ex p̄dictis ſbijs ꝛ ex ꝓprijs paſſiōibꝰ earūdē. Et tūc re=
currit ad affatū qui vere dicit ꝙ q̄ttuoꝛ elementa ꝯponūt ſbam la
pidis ꝯponēdo ſe adinuicē: q̄ quidē ꝯpō et cōpōem acñtium lapi=
dis cāt. ꝛ ſic lapis eſt corpus ꝯpoſitū ex ſbijs ꝛ acñtibꝰ. ¶7. Iteꝝ 7
cogitat intell's ꝙ in lapide ſupradicto ſūt ſbe ſimplices p ſe exiſten
tes ſic ignis ſimplex. ꝛ affatꝰ dicit ꝙ eſt ſimplex eo qꝛ (vt ſic) eſt ſi=
ne acñtibus ꝛ ab ipis p eſſentiā denudatꝰ ꝛ iſtā ſbam (vt ſic) vo=
cat primam. q̄ ſiquidē ſimplex ſba ignis nō eſt viſibilis neqȝ tāgi=
bilis: ſȝ affabilis audibilis ꝛ imaginabilis indetermīate ꝛ ꝯfuſe. p
intellectū vero deteriate intelligibilis atqȝ clare. ¶8. Intellꝰs ad 8
hoc cōſiderat ꝙ lapis iſte eſt ſba per ſe ꝛ ſimpl'r nō exñs eo qꝛ ſine
acñtibus exiſtere non pōt. ꝛ ſic affatus vocat talē ſbam ſcōam. eo
ꝙ cōpoſita eſt ex ſbantijs ꝛ acñtibus vt eſt corpus: ipa cū magis
ꝓpinqua eſt viſui ac tactui q̄ꝫ prima. tñ nō tangit nec videtur. ima
ginatia ꝟo magꝭ ipaz apphendit q̄ꝫ primā. ꝛ ſic de itellectu ſuo mō

¶De indiuiduitate lapidis

Homo tenēs in manu lapidē cryſtallinū/ipm videt coloratū
ꝛ figuratū. ꝛ affatꝰ dicit iſte lapis eſt figuratus ꝛ coloratꝰ.
ꝛ auditus hoc vere audit. hō autē oculis aptis nō imagiaꝶ ipm: ſȝ
ipm intelligit. ꝛ ſic affatꝰ/auditꝰ/ꝛ intell's indiduāt iſtū lapidem
ſcōm ſciam cuȝ iſto ꝓnoīe iſte. affatꝰ eñ dicit iſte lapis. ꝛ auditus
hoc audit. ꝛ intell's iſtū lapidē apphēdit ꝛ cognoſcit ꝙ ab ipis in=
diduatꝰ eſt iſte lapis. Sȝ miraꝶ intellꝰs q̄ eſt cā ſue indiduatōis
nālis: ꝛ tūc iuuat ſe cū memoᵃ ſoroꝛe ſua cū qua ſic iuuaꝶ p reco=
lere ſic affatꝰ p audire. ꝛ tūc recordaꝶ idē intell's ca. de ſimpliͬᵉ et

(c) 2006 Ministerio de Cultura

cōpōne lapidis: vbi dꝛ ꝙ sba ſcōa nō eſt ſimplr̄ ꝑ ſe exñs: eo ꝙ eſt ꝯpoſita ex ſimplicib⁹ sbantijs ⁊ acñtib⁹ ſibi ꝓprijs qb⁹ indiuiduat ꝑ nām. Sꝫ adhuc dubitat ⁊ q̄rit que eſt cā vel q̄ ſūt cāe indiuiduatōis sbaꝝ ſimpliciū ⁊ accidētiū ex qb⁹ ꝯponit̄ iſte lapis: ⁊ tūc credit ꝙ agēs nāle ſit cā aut de⁹. ⁊ ē de hoc intell's creditiu⁹: eo ꝙ iſenſibiles ⁊ imagiles ſūt cāe indiuiduatōis ſupradicte. Et ſic aꝫ ꝑ quē mo-
2 dū intell's aſcēdit ad gradū credutis. ¶ 2. Hō tenēs lapidem cryſtallinū ī manu videt ꝙ ē corp⁹ diaphanū. ⁊ ꝙ de ip̄o ignis excutiatur. affat⁹ xe dicit ꝙ vbicūqꝫ ſit dyaphāitas, oꝫ ꝙ ibidē ſit aer et vbicūqꝫ ſit luciditas, oꝫ ꝙ ibidē ſit ignis. ⁊ ꝙ hoc affat⁹ xe dicit. et audit⁹ xe audit. ⁊ viſus xe videt / intell's apphēdit ꝙ in iſto lapi
3 de ſūt due sbe indiuiduate ſpē dr̄ntes. ſ. ignis ⁊ aer. ¶ 3. Po⁹ tactia ſentit in iſto lapide cryſtallino (quē hō tenet ī manu) frītatē ⁊ duriciē. tūc affat⁹ xe dicit ꝙ vbicūqꝫ ſit frītas, oꝫ ꝙ ſit aq̄. ⁊ vbicūqꝫ ſit duricies oꝫ ꝙ ſit terra. ⁊ ꝙ affat⁹ xe dicit. audit⁹ vere audit. tactus xe tāgit: intell's in dicto lapide duas apphēdit indiuiduatas
4 sbas. ſ. aquā ⁊ terrā. ¶ 4. Dū ſic intell's ꝯſiderat ⁊ ītelligit eē ī ip̄o lapide q̄ttuoꝛ īdiuduatas sbas ſupradictas ex iſtis q̄ttuoꝛ sbijs ſimplicib⁹ ꝯponit ip̄m lapidē ⁊ indiduat cū ip̄is acñtib⁹ indīduat / in ip̄o lapide ſuſtētat / ſ: q̄ ſūt ꝓpria q̄ntitas ipi⁹ lapidis / q̄litas / relatio actio / paſſio / hītus / atqꝫ ſitus ⁊ locus / cum lapis ſit locatus. ⁊ tempus / cum ſit mobilis ⁊ inceptus.

¶ De ſpē lapidis.

Intell's ꝯſiderat ſpēs lapidis duob⁹ mōis. vꝫ ſpēs reales et intētōnales. Et p̄io ſic. Hō tenēs lapidē cryſtallinū ī manu vidꝫ ꝙ ip̄e lapis cū alio lapide cryſtallino ſub eadē ſpē ꝯtinet̄. po⁹ viſiua hoc vere videt. affat⁹ xe hoc p̄dicat. audit⁹ vere hoc audit. ⁊ imagiātio xe imagiat̄ illō idē. vñ intell's aſcēdit cū p̄dictꝭ xitatib⁹ ad ſpēꝫ lapidis / ipāꝫ apphēdo realr̄ ⁊ ītētionalr̄ ⁊ mediāte intētōe
2 ſciaꝫ fac̄ de ip̄a re. ¶ 2. Po⁹ tactia attigit frītatē lapidis cryſtallini ꝑ ꝯtactū: po⁹ xo viſiua videt alteꝝ lapidē cryſtallinū extra manū. itē videt aliū lapidē / ſ. lapidē marmoreū quem ſi alia man⁹ tāgat attigit etiā frītatē in ip̄o. tūc tactia iudicat duas frates nūero dr̄ntes ſub eadē ſpē frītatꝭ ꝯtineri: ſꝫ po⁹ viſiua iudicat ꝙ iſte duo lapides ſūt ſpē dr̄ntes eo ꝙ vn⁹ illoꝝ ē marmore⁹ ⁊ ali⁹ cryſtallin⁹. Et ꝙ ābe po⁹ xe iudicāt. ⁊ affat⁹ xe p̄dicat. ⁊ audit⁹ xe audit. ⁊ h̄ idē imagiātio xe imagiat̄ / intell's ad ſciam aſcēdit cū iſtis xitatib⁹. ⁊
3 de hoc ſciam xe fac̄. ¶ 3. Po⁹ viſiua videt magneteꝫ ferrū attrahe-

(c) 2006 Ministerio de Cultura

re ⁊ ſmaragdū lapidē iſtū/ qn̄ bn̄ intēſus eſt aerē colorare. ⁊ tūc af
fatus predicat ⁊ auditus audit/ ꝙ aer eſt elementū coloris dicti la
pidis receptiuū. eo qꝛ ſe induit de viridi colore lapidis ſibi alliga-
ti. ⁊ tūc illū colorē affat⁹ vocat ſpēm lapidis eo qꝛ eſt ei⁹ ſili°°. Et
de hoc intell's cū affatu/ auditu/ viſu ⁊ imagiatōe ad ſciam aſcēdit.
Sꝫ miraꝛ q̄re magnes nō colorat aerē, q̄ eſt īter ipm ⁊ ferrū. ⁊ cre
dit ꝙ nō ſit ſpēs īter ferrū ⁊ magnetē, cū qua attrahit ad ſe ferrū:
ſꝫ deſcēdit ad po^am viſiuā: q̄ videt magnetē trahere ad ſe ferruꝫ et
affat⁹ ṽe dicit ꝙ ſine ſpē magnes non poſſꝫ ad ſe ferrū trahere ſm
pradictū. Tūc cadit ītell's in dubitatōēꝫ ⁊ nō ē auſus affirmare vl'
negare ſupradicta: ſꝫ deſcēdit ad po^am viſiuā: q̄ videt ꝙ magnes ⁊
ferrū nō ſūt corpa diaphana: ſꝫ ſūt corpa tenebroſa ⁊ obſcura. ⁊ ſic
magnes nō pōt illūiare aerē: neqꝫ ferrū. ſic facit ſmaragd⁹ q̄ ē cor
pus diaphanū. Et tūc cognoſcit intell's ꝙ īter ferrū ⁊ magnetē eſt
ſpēs: ⁊ ipa ē inuiſibil': ſꝫ ꝑ affatū ⁊ auditū ṽe ē ſenſibil'. ¶ 4. Po^a 4
tactia attigit ſſitatē lapidis ꝑ ꝯtactū ⁊ tūc affatus ṽe dicit. ⁊ audi
tus ṽe audit. ⁊ imagi° vere imaginaꝛ/ ꝙ inter lapidē ⁊ tactiuā ſit
dare medium: cū quo tactiua attingit ſſitatem lapidis ⁊ ſuam du
riciem ſilr ⁊ grauitatē. Et tunc affatus vere dicit ꝙ illō mediū eſt
ſpēs. ⁊ auditus vere hoc audit/ ⁊ imaginatio hoc vere imaginaꝛ
⁊ de hoc vere facit ſciam intellectus.

¶ De genere lapidis.

Homine tenente lapideꝫ cryſtallinū in manu potentia viſiua
videt ꝙ ipe lapis ⁊ lapis aliqs cāpeſter qui eſt in terra con
uenīūt in gn̄e. qm̄ quilꝫ eſt corpus lapidis. vn̄ quando affatus no
minat lapidem abſolute nō addendo ei ſignū particulare/ neqꝫ ꝓ=
nomen demōſtratiuūꝫ: auditus tunc audit lapidem abſolute. ⁊ ſic
de ipo ambo faciūt genus ⁊ imagiatio ipm abſolute imagiaꝛ. ⁊ ſic
intell's de lapide faꝛ gen⁹. Sꝫ cū inuiſibl'e ſit eiuſmōi genus miraꝛ
intell's vbi collocet ⁊ ſit. ſꝫ recordaꝛ de eo qō dictū eſt in ca. de ſpē
lapidis. ⁊ de indiduitate ⁊ ſimp^te ⁊ ꝯpōne. ⁊ tūc affat⁹ ꝑ hoc qō in
tell's ꝯſiderat ṽe dic ꝙ illō gen⁹ ṽe exiſtit ſic in ſpēbus lapidis re
alit: ſic vere exūt ſpēs in ſuis indiduis. ⁊ tunc intell's cognoſcit ꝙ
affat⁹ dicit veꝝ iuuātib⁹ ad id auditu ⁊ imagiatōe. Et in iſto paſ
ſu apparet ꝙ affatus magis participat cum intellectu q̄ aliquis
alius ſenſus: ratione cuius maioris ꝑticipatōis altioꝛ eſt ⁊ nobili
oꝛ q̄ aliqs ali⁹ ſenſus. ¶ 2. Potētia tactia nūc tāgit lapidē iſtum 2
poſt tāgit illum. ⁊ ſic ſucceſſiue tangit plures lapides. et in ipis ap

(c) 2006 Ministerio de Cultura

prehendit generales qualitates.ſ.ponderoſitatem/duriciem/⁊ fri
giditatem: ⁊ tunc affatus dicit generales qualitates eſſe in lapide
numero differentes. auditus vere ipſas audit. ⁊ imaginatio ipſas
vere imaginatur. vñ intellus aſcendit ad generales lapidis paſſio
nes in eodem ſb̃o generaliter ſuſtentatas. Sed miratur vbi eſt
illud ſb̃m generale/cum ſit indiuiſibile: ſꝫ recordatur de capitulis
proxime dictis. ⁊ rõne iſtius recordationis affatus vere dicit eſſe
in aïa per modum ſciẽ. ⁊ in ſeipõ ꝑ modum vocis. ⁊ in auditu per
modũ actus. ⁊ per ꝯſequens inimaginatiõe debꝫ etiam ipm̃ eẽ.

❡De entitate lapidis.

POtentia viſiua videt ꝙ iſte lapis ẽ ens coloratũ ⁊ figuratũ.
tactia que tangit illũ/ſentit iſtum lapidem eſſe ens frigidũ/
⁊ põderoſum. vñ intell's cognoſcit ꝙ lapis eſt ens nãle ⁊ hoc ꝑ ea
2 que affatus dicit/⁊ auditus audit/⁊ imaginatio imaginat̃. ❡2.
Duꝫ intellectus ſic cõſiderat ꝙ iſte lapis eſt ens/cõſiderat in ipõ
ens ſb̃ale ⁊ acñtale exiſtere. vt large dictũ eſt in ca. de ſimpᵗᵉ ⁊ cõ=
poſitione lapidis. Tũc intell's cõponit ipm̃ ens ꝙ eſt lapis de ſb̃a
⁊ acñte ⁊ conſiderat ipm̃ eẽ ens corporeũ cõpoſitũ ex ente ſb̃ali ⁊
acñtali. ⁊ affat⁹ noïat ipm̃ ens corporeũ. vt de hoc large locuti ſu=
3 mus in ca. de ſimplicitate lapidis ⁊ ꝯpõne. ❡3. Poᵃ viſiua videt
iſtud ens qđ eſt lapis cryſtallin⁹. ⁊ tactĩa tãgit ipm̃. ⁊ tũc affat⁹ af
firmat ſic. iſte lapis eſt iſtud ens ⁊ nõ eſt ens alteri⁹ lapidis cryſtal
lini. neqꝫ eſt ens alteri⁹ lapidis marmorei. neqꝫ ẽ illi⁹ plãte. Tũc
intellectus ꝯſiderat in quo affat⁹ eſt magis verus et neceſſarius
an in affirmãdo vel in negãdo: tũc deſcẽdit ad tactiam q̃ tãgit in
iſto lapide põderoſitatẽ ⁊ frigiditateꝫ ⁊ nõ in alijs: ⁊ cognoſcit ꝙ
4 affatus eſt magis verus in affirmãdo q̃ȝ in negãdo. ❡4. Affatus
iterum dicit ꝙ iſte lapis cryſtallinus non eſt ille lapis alt' cryſtal=
linus. nec eſt ille lapis marmoreus. neqꝫ eſt illa planta. Tunc
conſiderat intellectus in cuius iſtorum negatione eſt affatus ma=
gis verus. et deſcendit tunc ad potentiam viſiuam ⁊ iuuat ſe cum
ipſa eo quia viſus videt ꝙ iſte lapis cryſtallinus non eſt ille la=
pis alter cryſtallinus. et ſic de alijs: tunc cognoſcit ꝙ iſta nega=
tiua magis eſt vera. ſ. iſte lapis cryſtallinus non eſt ille lapis mar
moreus: q̃ȝ iſta, iſte lapis cryſtallinus non eſt ille lapis alter cry=
ſtallinus. Ratio huius eſt q2 iſte lapis cryſtallinus ⁊ ille lapis cry
ſtallinus alter ſub eadem ſpecie continentur: ſed non lapis mar=
moreus et lapis cryſtallin⁹. et ſic de alijs ſuo mõ. Et in iſto paſſu

(c) 2006 Ministerio de Cultura

apparet per quē modum intellſus aſcendit ad apprehendendū en
tia affirmando magis ꝙ̄ negando. ⁊ magis ꝑ vnam negatiam ꝙ̄
per aliam. ⁊ ſic generat ſciam de ente naturali. ¶5. Dum intelle 5
ctus eſt altus in ente naturali cōſiderat ⁊ querit vtrū ens ⁊ enti=
tas in lapide cōuertantꝰ? Et tunc deſcendit ad ſenſibile in quo vi=
ſus vidit lapidem coloratū ⁊ tactus tangit lapidem frigidū ⁊ pō=
deroſum: ſed non attingunt eſſentiā lapidis. ſ. lapideitatem eē fri=
gidam nec coloratā. Et affatus tūc dicit ꝙ in lapide eſſe ⁊ eēntia
non conuertuntꝰ. ⁊ intellſus intelligit affatum verū dicere. ¶6. Dū 6
intellectꝰ eſt contentꝰ de aſcenſu lapidis cū eis que ſunt natura=
lia vult aſcendere ad ens methaphicū. ⁊ deſcendit ad ſenſibile et
intelligit ſenſum non attingere ens methaphicū neq; imaginatio
nem poſſet ipm imaginari. cū ſenſus ⁊ imaginatio entia nequeāt
attingere niſi fuerīt pticularia. ſicut eſt iſte lapis ⁊ ſua ꝗ̄titas ⁊c.
Sed quia intellſus altior potētia eſt in poteſtate ⁊ ꝟtute/aſcendit
ad ens methaphicū: ⁊ apphendit ipm eſſe: ſed dubitat vtrū ſit ens
reale aut tm̄ in aīa? ⁊ tunc deſcendit vt aſcendere poſſit. ⁊ recor=
datur de cap. de ſba ⁊ acñte. et de ca. ⁊ de ſimplicitate ⁊ compōne
lapidis. et de cap. de ſpē ⁊ de genere lapidis. ⁊ auditꝰ ipm iuuat.
⁊ affatus predicat dicēs ꝙ ſicͭ corpus nāle ⁊ reale eſt ꝯpoſitum ex
ſba ⁊ acñte: ſic ens methaphicū eſt ens reale ex nīs ſup ſbaꝫ ⁊ acñs
per ipm intellectū. et ſic eſt nāle ⁊ ſupius quo ad ſe ipm: ſicͭ corpꝰ
naturale cōpoſitū ex ſba ⁊ acñte eſt ſuper ea ex qbꝰ cōponitur. Di
cimus ꝙ eſt ens naturale ſic/ qꝛ eſt compoſitum ex ſimplici forā
⁊ materia: ⁊ eſt denudatum ab oī acñte. rōne cuius denudatiōis
ens methaphicū nominatꝰ a natura corpea ſeparatū. ¶7. Dum 7
ſic affatꝰ p̄dicat de ente methaº/intellſs dubitat de h̄ ꝙ affatꝰ dicit
vtrū ſit vex an nō? Tūc iuuat ſe cū viſu auditu ⁊ imagiatōe q̄ nō
attingūt nec aſcendūt ad ens methaphicū obiectādo: nec intellſus
cognoſcit ꝙ aliqd reſiſtat p̄dicatiōi affatꝰ. ⁊ tūc affirmat ꝙ vex di
cit affatꝰ. Et de illa ꝟitate intellſs haurit ſpēs abſtracras de ente
methaº. cū qbus ipm apphendit ⁊ de ipo realē ſciam facit.

¶ De tertia diſtin. q̄ ē de flāma. et primo de actu flāme

Viſus videt flāmā lucidā q̄ acrē illūiat, ⁊ tegulā deſic
cat, ⁊ cerā diſſoluit: videt etiā ꝙ flāma fundit ⁊ liqfa
cit aurū ⁊ lignū cōburit. Itē videt ꝙ vna flāma ali=
aꝫ gñat, ⁊ mouet aquā vt bulliat ⁊ ipaꝫ miſcꝫ cū oleo
⁊ ꝯponit ⁊ hmōi. vñ ꝑ ea que viſus in flāma appre=

(c) 2006 Ministerio de Cultura

hendit: ſignificat affatui vt predicet ⁊ dicat/ flāmam actus habere ſupradictos vꝫ lucere/ illūiare/ deſiccare/ diſſoluere ſiue liqueface re/ comburere/ generare/ miſcere/ ⁊ ſic de alijs. et ſic affatus predi cat ⁊ dicit in flamma eſſe iſtos actus/ a viſu eoꝝ ſimilitudīes hau riendo. ⁊ de affatu auditus ipās haurit ſimilitudīes ⁊ ab auditu imagīatio ⁊ ab imaginatōe intellectꝰ. ⁊ ſic de actibꝰ flāme fac̄ ſciē tiam intell'ꝰ ad ſenſibile deſcendēdo ⁊ rurſus per imagīabile ad ī

2 telligibile aſcendēdo. ¶ 2. Tactꝰ tāgit flāmā ⁊ in ipā ſentit cali= ditatē et ſignificat affatui ꝙ enunciet calefacere actuꝫ eſſe flāme. ⁊ ſi manus tangit ferrū ignitū non ſolum ſentit calefacere ſed cō= burere cū dolore. ⁊ hoc affatus predicat dicēdo ꝙ cōburere eſt ac tus flāme. ⁊ ledere eſt actus flāme. ⁊ ſic de iſtis facit ſciam intell'ꝰ affatu mediāte. Sed mirac̄ quo iuit calefacere qd̄ manꝰ ſentiebat qn̄ leſioneꝫ ſenſit cōbuſtionis. ⁊ tūc deſcendit ad ſenſibile ſiue ad ſenſum vꝫ ad guſtum qui quādo infirmus eſt dulcedinem nō ſen= tit in melle ſed amaritudinē. vn̄ intell'ꝰ cognoſcit ꝙ qn̄ tactꝰ cō= buritur ⁊ leditur/ eſt infirmus ⁊ rōne iſtius infirmitatis calidita tem flāme non attingit. Et de hoc facit ſciam intell'ꝰ ⁊ cognoſcit per quē modū amittit tactus ſuū actum. ⁊ in iſto paſſu data eſt do ctrina quo pacto hō ſciāt per vnū cognoſcere ⁊ reliquū. ſicut ꝑ in firmitatem guſtus infirmitatem tactus intelligimus ⁊ leſionem.

3 ¶ 3. Tactus attingit ꝙ flāma eſt calida ⁊ ipā aerem calefacit: qui inter manum ⁊ flāmaꝫ exiſtit. Sed miratur intellectus que ē cau= ſa quare vſqꝫ ad manū aerem calefacit/ manu a flāma prolongata exiſte: ſed iuuat ſe cum viſu vidente ꝙ flāma candele illuminat to tum aerem in camera exiſtenteꝫ. Rō huius eſt quia aer recipit ſi= militudinem flāme vꝫ luciditatē cū qua flāma ſiue ignis aerem co lorat. a ſimili flāma cū caliditate aerem calefacit, exn̄tem inter flā= mam ⁊ manū. ⁊ aer recipit ſimilitudineꝫ caliditatis flāme cū qua manum calefacit. Sed quia caliditas non eſt obm̄ viſus non pōt videri in illo aere. ſicut lucitas aeris que a tactu apprehendi nec

4 attingi pōt. ¶ 4. Viſus apprehendit ꝙ flamma tegulam deſic= cat ⁊ ceram diſſoluit. Sed miratur intell'ꝰ q̄ eſt ratio quare flā= ma ſiue ignis habet tot operatōes diuerſas ab vna forma ſbāli ꝓ cedentes? ⁊ tunc deſcendit ad potētiā viſiuā que videt de fauo fie ri ceraꝫ artificial'r ⁊ qr mel eſt diaphanū ⁊ diaphanitas eſt ꝓpꝰ color aeris ignis in cera aerem calefacit ⁊ ꝑtes diſgregat/ rarefa cit ⁊ dilatat cū caliditate propria: ſed tegulam deſiccat cum ſicci tate per terraꝫ ſibi acquiſita. ⁊ quia aer ⁊ terra ꝑ ſiccum ⁊ humi=

(c) 2006 Ministerio de Cultura

dum opponuntur/non eſt mirū ſi vnuz idem cum forma vna ſbali
habeat actus ꝯtrarios/ꝛ diuerſos reſpectu ſboꝝ in q̄bus agens a=
git ꝓprie ꝛ apropriate.ſic̄ ignis qui ꝓprie agit ꝑ caliditatē/appro
priate vero per ſiccitatem. ¶5.Uiſus videt ꝙ flāma lapidē du 5
rum ꝛ campeſtrē cōburit ꝛ diſſoluit de quo fit calx ꝛ videt ꝙ non
comburit neqȝ cōſumit tegulam. Et de hoc intell'us admiratur ſȝ
iuuat ſe cum viſu vidēte tegulā ex aqua ꝛ terra fieri artificial'r :la
pidē vero cāpeſtrē non.ꝛ ideo quādo flāma tangit tegulam/aqua
tegule in exñs artificial'r fugit ignem. ꝛ ab ipo ſe prolōgat q̄ꝫtum
pōt.ꝛ confugit ad aquā que nāl'r in ipa tegula cōſiſtit.et ipa ſubin
trat aquā in tegula natural'r exñtem.que q̄dē aqua exñs natural'r
in ſbo attrahit ad ſe aquā peregrinā poſitā per artificiuz in ſbo :ſi
cut perfectum trahit ad ſe impfectū quando ſub eadē ſpē continē
tur.vñ intellect⁹ cognoſcit quare ignis tegulā non diſſoluit qm̄ a
qua eſt duplicata ꝛ eius ꝑtes condeſantur ꝛ reſtringūtur. ꝛ ideo
aqua eſt fortior ꝛ mag! pōt reſiſtere igni . qđ in lapide campeſtri
non fit/eo qꝛ aqua nō eſt in ipo duplicata. ¶6.Dū ſic intell's con 6
ſiderat deſcendit ad viſum q̄ videt ignem diſſoluere lapidē cam=
peſtrem/partes eius ſeparando: ꝛ diuidendo.ſed quādo aurum fun
dit hoc non facit:ſed duriciem in mollicie alterat/ſiue mutat. Et
in iſto paſſu dubitat ipe intellus qūo viſus videt ꝙ aurū non eſt
lapis campeſter. ꝛ hoc affatus vere dicit? Et tunc cōſiderat intel
lectus ꝙ aurū eſt corpus artificiatū ꝛ quādo prio per artificiuz fa
ctum extitit fuit molle ꝛ liquefactū.ꝛ qñ flāma ipm non tangit ad
duriem redit quā hȝ a terra per naturā. ꝛ quādo flāma iteruz tā=
git ipȝ deuenit ad mollicieȝ ſicut prius.ſed non eſt ſic de lapide cā
peſtri. ¶7.Uiſus videt flāmaȝ generare aliam flāmā ſicut flāmā 7
vnius candele:q̄ generat flāmā in lichino lampadis.ꝛ hoc mediā
te motu.ꝛ miſcȝ illam flamā cum lichino.viſus ſignat affatui vt h̄
enunciet,ꝛ dicat: vt de hoc intell'us ſciam faciat. Sed tunc miraꝝ
intellectus q̄ eſt cauſa iſti⁹ generatiōis ꝛ motus atqȝ mixtionis?
et ipe tūc recurrit ad tactum q̄ ſentit ꝙ aqua eſt frigida ꝛ caladi=
tas eſt in ipa in poª. et qñ aqua per igneȝ caleſit caliditas illa ad
actum reducitur . ad hoc etiā iuuat viſus videns ceram in cande
la in qua flāma exiſtit in potētia ꝑ totā candelam:ſed in lichino in
actu.que flama exiſtens in actu flāmā que eſt in potētia ad ſe tra=
hit.Et ſic intell'us habet de motu noticiaȝ et de generatione illi⁹
flāme lampadis eo qꝛ in lichino eſt flāma lampadis in potētia. et
reducitur ad actū per flāmaȝ candele quādo flāma ipius candele

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ſuam ſpēm multiplicans tangit lichinum in quo eſt flama in po^{a};
Et qꝛ viſus videt flāmā lampadis mixtā cū lichino intellꝰs hꝫ no=
8 ticiam de ipa mixtione. ¶8. Dum ſic intellectꝰ ꝯſiderat q̄rit q̄s
motus eſt flāme gignens flāmā lāpadis: Et tūc deſcendit ad viſū
qui videt candelā ꝯſumi: vñ cognoſcit ꝙ appetitus flāme in actu
exiſtētis: et appetitus flāme in po^{a} ꝑmanētis ſunt cā iſtius motꝰ.
flama in actu exiſtēte flāmā q̄ eſt in po^{a} attrahēte. q̄ q̄dem flāma ī
actu ſic ſe mouet cū ſuo appetitu ſic hō mouet manū cū ſua volū=
9 tate. ¶9. Miratur iterꝫ intellectꝰ qñ flāma candele flāmas lam=
padis generat quare nō diminuit ſe in q̄titate. Sed tūc recurrit
ad potētiā viſiuam ⁊ ad affatū qui vere dicit ꝙ quātū de flāma q̄
eſt actu deſtruitur tm̄ per illā que eſt in potētia reſtauratur. ⁊ de
hoc ex^{m} habemus in fonte per viſum: q̄ tm̄ aque ſcaturientis po=
nit in riuulo q̄tū recipit a terra aqua tm̄ fōtis in eadē q̄nti^{te} ꝑma^{te}.

¶ De paſſione flamme.

Paſſiones flāme duplices ſunt. Nā quedam ſunt intrinſece q̄
dam vero extrinſece. intrinſece ſunt ex parte materie ꝓpin
que: extrinſece ex parte materie remote ⁊ prio dicemus de paſſio=
1 nibus intrinſecis iſto mō. ¶1. Viſus in flāma apprehendit colo
rem figurā ⁊ motū. ⁊ qꝛ iſta acn^{a} ſunt in flāma ſuſtētata: affatꝰ vo
cat iſta paſſiōes ꝓpinq̄s eo. qꝛ hn̄t ſbꝫ ꝓpriū. ſ. flamā a qua nō ꝑñt
2 ſepari. ¶2. Tactꝰ tāgit flāmā ⁊ ipaꝫ attīgit calidā ſiue ſētit ipaꝫ ca
lidi^{tem} quā affatꝰ vocat ꝓpriā flāme paſſionē q̄ inſepabilis ē abea
dē ⁊ affatꝰ idē dicit ꝙ iſta paſſio flāme ⁊ alie ſupradicte faciūt pri
mum ſcalonē eo qꝛ ſbm iſtaruꝫ infimus paſſus eſt in quo intellꝰus
5 aſcendere incipit. ¶3. Potētia viſiua attingit in flāma motū fi=
guram ⁊ colorē. ⁊ tactia caliditatē. ⁊ iſta affatꝰ p̄dicat. ⁊ auditus
audit. ⁊ imaginatio imaginat̄. ⁊ hoc idem vere intelligit intelle=
ctus in tātum ꝙ dubitatio ⁊ credulitas nequeūt ibi locuꝫ habere
et iſte paſſiones gradate exiſtunt hoc modo. Nam vnus gradus
eſt per ſenſibile. quod affatus vocat ſcōm ſcaloneꝫ. alius vero per
imaginabile q̄ affatus ſimilr̄ vocat tertiū ſcalonem. alius gradꝰ
eſt ꝑ intelligibile q̄ affatus vocat quartū ſcalonē. ⁊ iſti tres ſcalo
nes/ vꝫ ſcōs/ tertius/ et quartꝰ dn̄r eſſe flāme extrinſece paſſiones
4 eo qꝛ extra flāmā oriuntur. ¶4. Dū ſic intellectꝰ per iſtos ſcalo=
nes atquiſiuit ſcientiā p̄dictas apprehēdēdo paſſiōes: po^{a} viſiua
videt aquā extinguere ac ſuffocare flamā ⁊ carbonē ſilr̄ ignitū. et
tūc affatꝰ dicit ꝙ flāma ſub aq̄ paſſionē hꝫ eo qꝛ ipaꝫ deſtruit ⁊ ex

(c) 2006 Ministerio de Cultura

intelligentia figurata/ſm ꝙ intell's ipe hũan' pōt eē capax hmõi ſilitudĩs dei. ¶4. Dũ ſic ĩtell's ꝯſiderabat diuĩũ intell'm ⁊ ſilitudĩez 4
ꝙ hȝ ab ipo: cognouit ꝙ ipe ĩ ſua nã eſt actiu'. ⁊ ĩ ſua nã ē paſſiua intelligibilitas ĩ qua illa q̃ intelligit ĩtelligibilia fac̃ ꝑ intelligere. Sȝ qꝛ ē finit' intell's hũan' ⁊ ĩpotēs nõ pōt agere ſine ſpēb' acqſitis: de qb' ſatȝ large locuti ſum' in ca. de ſpē in diſt. hoĩs. ¶5. Si- 5
cut intell's cognouit ꝙ in itellectu dio nõ ſũt ſpēs acqſite ſic nec in dĩua volũtate memoria ⁊ bonitate. ⁊ ſic de alijs ſuo modo.

¶De cõitatib' ⁊ proprietatibus dei.

Deitas eſt eẽntia dei. ⁊ ē cõis pr̃i ⁊ filio ⁊ ſpũiſcõ/eo qꝛ q̃lȝ ꝑſona ē ipa eẽntia ⁊ eꝯ. ſȝ in ipa eẽntia pr̃nitas ē vna ꝓprietas/filiatio ē alia ꝓprietas/ ⁊ paſſiua ſpiratio alia ꝓprietas. ¶2. 2
In deo dĩa bonitas ē cõis rõ pr̃i ⁊ filio ⁊ ſpũi ſcõ/ſȝ pr̃ in ipa bonitate ē vna ꝓprietas bõificatiã/ſic̃ in deitate ē deificatiã/ ⁊ fili' ē alia ꝓprietas bonificabil' ſic̃ eſt ĩ deitate deificabilis/ ⁊ ſpũs ſcũs ē alia ꝓprietas bñ ſpirata ſicut eſt in deitate deifice ſpirata. ⁊ ſic de magni[tudi]ne ⁊ de alijs pōt dici. ¶3. In dĩa boni[tat]e ⁊c̃. pr̃ ⁊ fili' ſũt vna ſpi- 3
ratio cõis actiã bõificatiã. ⁊ ſpũs. ſ. vna ſpiratio paſſiua ꝓpria bonibil' ſiue bonificata. ¶4. In dĩo intellectu pr̃ ē gñatiu'/itellectiu'/ 4
diſtinctiu'/actiu'. ⁊ fili' ē gñat'/itell's. diſtinct'/ ⁊ paſſiu'. ⁊ ĩter iſtas duas ꝓprietates ꝯſiſtit vn' cõis act'. ſ. gñare: ĩ q̃ pr̃ ē gñatiu' ⁊ fili' ē genit'. ⁊ in ipo gñare pr̃ eſt ꝯcordatiu' ⁊ coequati' ⁊ fili' eſt ꝯcordabil' ⁊ coequabil' ⁊ h̃ ꝑſonalr̃. ſȝ concor[di]a ⁊ etiaȝ equalitas eſt cõis vtriqȝ eẽntialr̃ ⁊ nãlr̃. ¶5. In dĩa volũtate pr̃ ⁊ fili' ſunt 5
actiui/amatiui/diſtictiui/ꝯcordatiui/coequatiui in principatiui ⁊ ſpiratiui. ⁊ h̃ ꝓprie ⁊ ꝑſonalr̃ ⁊ ſpũs ſcũs ē paſſiu'/amabil'/diſtignibilis/ꝯcor[dabi]lis/coequabil'/ ⁊ ſpirabilis ꝑſonalr̃ ⁊ amãter. ¶6. Intelli- 6
gere/amare/ ⁊ recolere ſũt act' cões dĩs ꝑſonis/qꝛ q̃lȝ ꝑſona diligit ſe recolit/ ⁊ amat. ⁊ ſũt cões qꝛ q̃lȝ ꝑſona ē intell's/memoria/et volũtas. ⁊ ſũt vna eẽntia ⁊ nõ plures. ¶7. In dĩs rõnib' q̃lȝ rõ hȝ 7
ſuũ ꝓpriũ actuȝ/ſic̃ bõitas q̃ hȝ bõificare/mag[nitu]d[in]o mag[nificar]e/ ⁊ et̃nitas et̃nare ⁊c̃. et ꝑ iſtos act' ꝓprios dicũt̃ rões pl'es: Sȝ qꝛ rõnes iſte ſũt vna eẽntia ⁊ nõ pl'es/actus ſũt vna eẽntia ⁊ nõ pl'es. ¶8. Dĩa 8
bonitas ē cõis alijs rõnib'/qꝛ ſũt bone ꝑ bon[ita]tem ⁊ act' quos hñt ſũt boni ꝑ actũ bo[nitat]is. ⁊ hoc idē eſt de dĩa mag[nitudi]ne: q̃ ē cõis/ſic̃ bonitas. ⁊ ſic de alijs pōt dici. ¶9. Poſtq̃ȝ intell'us cõitates ⁊ ꝓprieta- 9
tes ꝑdictas cognouit ꝙ ſine actõe/paſſiõe/diſtictõe/ꝯcor[di]a/ ⁊ coequatiõe in dĩa eẽntia nõ poſſent eē cõitates nec ꝓprietates ſupradicte: qm̃ nõ hẽrēt cuȝ q̃. ⁊ tũc poſuit qȝ iſtas cõ[mun]i[tat]es ⁊ ꝓprietates

Iſta quatuor ſequentia folia errata ſiſtunt debebant enim tractare de ſcientia, et ita eſt inconſideratio, et defectus impreſſoris, ſeu correctoris. Legenda ... inferius ... quatuor ... in hoc loco ... ponenda, in hoc libro non reperi.

Idea 4or folia ... inferius ... de deo fol. 51 ... ſequentibus ... de ... in libraria et leges alia ... intellectus ... deo, et ... apponere ... coniecturam

non eſſe in diuina eſſentia eſt impoſſibile. vt eſſentia non ſit ocioſa
vacua/ ꝛ ab actione diſpata. Et ſic cognouit ꝙ ipas eſſe in diua eſ
ſentia ē neceſſariū: ꝛ in iſto paſſu ē btiſſima trinitas declarata.

¶ De entitate dei.

Deus eſt ens ſui primū infinitum ꝛ etnū. ꝛ qꝛ eſt ens infinitū
et eternū eſt ens neceſſariu ꝛ nō potēs alr ſe hre ꝛ ſua eēn
tia eſt vnitas ꝛ nā itē bonitas magdo eternitas ꝛc. et qm̄ qcqd eſt
2 in deo totū eſt eēntia ꝛ in ipo eēntia ꝛ eē ꝯuertūtur. ¶ 2. Dum in
tellectus ꝯſiderauit ſic eēntiā dei: deſiderauit cognoſcere vtrū ipe
apprehendat ipam vere ꝛ realr? Et tunc dubitauit an ipam intel-
ligeret ꝑpter hoc ꝙ finitus ē. ꝛ nō ad hoc ꝑportōnat⁹ in hac vita
eſſe ꝛ qꝛ cū corpe corrupli eſt cōiunctus? Et tūc deſcendit ad viſū
qui videt qnq̄ ſolē impeditū eē ꝛ nō poſſe bn̄ imittere radios ſu-
os ad nos ꝑpter ſpiſſaꝝ nubiū interpoſitōem. verūtn̄ qn̄ nubes nō
ſunt multū ſpiſſe ſol/ aliqꝫtulum illūiat aerē vbi ſumus. a ſili cōſide
rauit ꝙ diu⁹ intellectus ꝑ ſuā grām qnq̄ illūiat intellm̄ hūanum.
vt aliquātulū apphendat diuā eſſentiā q̄ eſt deitas realr atq̄ vere
ꝛ in tāto ꝙ oppoſitū nō poſſet cōſentire ſcōm moduꝫ intelligendi.
Et ad hoc declarādū innuit affatui vt dicat iſta verba. poſito ꝙ in
tellectus hūan⁹ intelligat ꝙ in hoie nō ſunt actus/ paſſiōes/ ꝛ acti
ones/ ꝛ natura ꝛ alia q̄ dicta ſunt in diſtinctōe hoīs: impole eēt ipꝫ
intelligere vere hoīem eē: neq̄ intelligeret vere ꝙ hūanitas eſſet
eſſentia hoīs. ꝛ qꝛ intelligit vere ꝛ neceſſario ꝙ in hoīe ſunt ea q̄
dicta ſunt de ipo in ſua diſtinctiōe/ cognoſcit vere ꝛ neceſſario ho-
minē eſſe. A ſili ſuo mō ſi intellꝰ negaret in deo ea q̄ dicta ſunt in
iſta diſtinctōe de ipo/ ipole eēt ipm̄ intellm̄ intelligere deū eſſe. qm̄
ſine predictis deus eſſe nō pōt. Et qꝛ intellect⁹ hūanus cognoſcit
ea eſſe in deo q̄ dicta ſunt/ cognoſcit vere ꝙ ſua eēntia eſt ditas et
3 deus eſt ſuū eſſe. Et hoc ſic neceſſario ꝙ nō pōt alr ſe hre. ¶ 3. Dū
ſic cōſiderabat intellꝰ in diua eēntia tētabat ſeipm̄ vtrū de diua
eſſentia eēt creditiuus an aſſertiu⁹? Et tunc deſcēdit ad auditum
qui audiuit ea q̄ dixit affatus. ꝛ qꝛ intellect⁹ nō potuit negare rō
nabilr ea q̄ auditus audiuit. cognouit ꝙ ipe erat certus de deo et
de ſua eēntia/ ꝛ de beatiſſima trinitate. Tn̄ dixit ꝙ fides eſt magſ
alta ꝑ credere ꝙ̄ ille ipe ꝑ intelligere: qm̄ ſicut oleū enatat ſupra a
quā: ſic fides ſupra intellm̄. eo qꝛ fides hitus eſt a deo gratis dat⁹
ꝛ intelligere eſt cuꝫ difficultate ꝛ labore. Et tunc intellꝰ cogno-
uit ꝙ fides eſt ſu⁹ hitus quātūcūq̄ ſit altus in intelligendo. eo qꝛ

(c) 2006 Ministerio de Cultura

plus credit per fidem q̄ ipſe intelligere poſſit et ſupponit ꝙ ſi non intelligeret ad fidē recurreret. Per hoc ꝙ de deo intelligit ſcōꝫ ea q̄ dicta ſunt in iſta diſtinctiōe/poſſent cōuerti ad fidem catholicaꝫ in fideles/dei tamen gratia mediante.

¶ De probatione ꝙ deus ſit.

DEſiderauit ſubīde intell's ꝓbare deū eſſe/vt aſcēderet ad ha
bendū ſciam ꝙ deus eſt neceſſario. ⁊ innuit affatui ꝙ prīo
ſic diceret. Ens eťnū eſt: etſi nō eſt. ens eternuꝫ: qđ prīo fuit ſeipm̄
principiauit. ſꝫ hoc eſt īpoˡᵉ. cū vnū ens ſeipꝫ nō poſſit principiare.
qꝛ ſi ſic eēt anteq̄ eēt. qđ ē impoſſibile. Iſtud ergo ens eťnū deum
eſſe vocamus. ¶ 2. Ens eternū eſt (vt dictū eſt) aut igiť iſtud eſt 2
per ſuā ptātē aut per aliā. non p aliā/qꝛ añ ſuā ptātē eternam eſſet
alia ptās p̄iacens: qđ eſt īpoſſibile. ergo ē ens eternū p ſuā ptātēꝫ.
vñ ſeqťur ꝙ ſi eſt ens eternū p ſuā ptātēꝫ/ꝙ ſua ptās ſit īfinita. qm̄
per ptātē finitā ens eternū eſſe nō pōt. hꝫ ergo ptātē infinitā ſic rō=
ne ptātis: ſicut duratōem infinitā rōne eťnitatis. Tale aūt ens ha
bens hmōi ptātē infinitā deū vocamus. ¶ 3. Iſtud ens eternū ha 3
bens ptātē infinitā. aut hꝫ bonitatē finitā aut infinitā. nō finitam/
eo qꝛ hꝫ ptātē infinitā (vt ꝓbatū eſt) ergo hꝫ bonitatē infinitā. Ta
le autē ens eťnū infinite potēs infinite bonū deum vocamꝰ. ¶ 4. 4
Omne illđ ens qđ hꝫ ptātē infinitā ⁊ infinitā bonitatē hꝫ magnitu
dinem infinitā: ſed ens eternū eſt tale ens (vt ꝓbatum eſt) ergo hꝫ
magnitudinē infinitā et īmenſam. Maior declarať. qꝛ ſi nō hēret
magnitudinē īmenſam ⁊ hēret ptātē infinitā ⁊ bonitatē infinitam
ſequereť/ꝙ eēt magis potēs ⁊ magis bonus q̄ magnꝰ. ⁊ ſic defi=
ceret ptās infinita. q̄ non poſſet eē ita magna ſic potēs. et ſic de bo
nitate infinita. Sed hoc eſt impoˡᵉ. ergo in ente eterno eſt magᵈᵒ
infinita ⁊ īmenſa. Tale aūt ens eternū vocamus deū. ¶ 5. Si eſt 5
ens eternū infinite potēs infinite bonū ⁊ infinite magnū ⁊ īmenſe
oꝫ ꝙ hēat opatiōem intrinſecā eternā ⁊ infinite potētē/infinite bo
nam/infinite magnā ⁊ īmenſe. Sed ꝓbatum eſt ꝙ eſt tale ens. er=
go hꝫ opatōem intrinſecā eternā infinite potētē ⁊c. et tale ens vo=
camus deū. ¶ 6. Gauiſus fuit intell's qꝛ cognouit deū eē de ne= 6
ceſſitate ⁊ voluit inueſtigare vtrū eſſet vnꝰ deus aut plures. Sed
recordatus eſt ꝙ ꝓbatū fuit deū eſſe infinite potētē infinite bonū
infinite magnū. qđ fieri nō poſſet: ſi eēnt plures dij/eo qꝛ vnꝰ alte=
ri impediret ſuam poteſtatē infinitam ⁊ ſuam infinitā bonitateꝫ et
magnitudinem. Eſt ergo vnus deus neceſſario ⁊ non plures.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶ Qđ ſit diuina trinitas.

Conſiderauit intell's vt dīam ꝓbaret trinitatē: ſʒ ipe recorda tus ē de capl'is iſti⁹ diſtictōis ī quib⁹ eſt ſatis btiſſima trini tas declarata. vñ nō oportuit iteꝝ ꝓbare cū nō eēt niſi dicta reper. Voluit tñ ſcire vtrū de⁹ poſſʒ eē ſi in eo nō eēt dīnaꝝ ꝑſonaꝝ ꝓdu-
2 ctio. ⁊ tunc inuit affatui ꝙ diceret hec ꝟba. ¶ 2. Eſto ꝙ in eētia dei nō eēnt realr̄ actus/paſſiōes/actōes in ipa eētia nō poſſʒ eſſe nā. etſi ipa nām nō hēret/eēt ocioſa ⁊ in ꝑfecta. ⁊ ſic de ocioſi^te^ ſue vnitatis/bonitatis/mag^nis^ ⁊c̄. Et rōne iſti⁹ ocioſitatꝭ dīa ptās eēt ipotēs/⁊ diuus intell's ignorās/⁊ ſic de alijs ſuo mō. Et ſic de⁹ nō haberet cū quo eēt ſblimis ⁊ ꝑfect⁹. Concludit̄ ergo ꝙ de⁹ ſine ꝓ ductōe dīnaꝝ ꝑſonaꝝ nō hēret nām: ſine qua natura eēt ꝑ ac̄ns ⁊ per contingentiam. quod eſt impoſſibile. ergo ⁊c̄.

¶ Qđ deus ſit incarnatus.

Deſiderauit cognoſcere intell's vtrū deus ſit incarnat⁹. ſʒ co- gnouit id ꝓbari nō poſſe de neceſſitate vʒ deū eē incarnatū/ eo qꝛ tal' incarnatio nō ē nālis: nec eē aliqđ qđ deum cogere poſſit ad recipiēdū hūanā nāʒ. Sʒ aſcēdit intell's ad rōes dei q̄ eq̄lr̄ mū di exiſtūt cāe. ⁊ ꝑ illā equalitatē voluit īcarnatiōeʒ iſtā btiſſimā ꝓ
1 bare iſto mō. ¶ 1. Qñ de⁹ creauit mūdū ſu⁹ intell's cognouit ma- iorē finē quare ipm creauit. q̄ finis maior eſt/ꝙ ſe faceret hoīeʒ. et ꝙ ipe hō eēt de⁹. vñ ſic intell's cognouit maiorē finē ꝑ incarnatio nem: ſic ſua volūtas voluit maiorē eūdeʒ finē creatōis mūdi. Qꝛ ſi nō/intell's maiorē finem intellexiſſet. ⁊ ſua voluntas nō voluiſſet eūdem maiorē finē: ſʒ minorē. qđ eſt ipo^le^. eo qꝛ intell's ⁊ volūtas ſe hūerūt equalr̄ ad mūdi creatōeʒ. Relinqtur ergo/ꝙ de⁹ ē incar
2 natus. ¶ 2. Dīna volūtas eſt ita magna in volēdo bonū creatum: ſicut dīnus intell's in ītelligēdo bonū creatū/⁊ qꝛ intell's dīn⁹ ⁊ vo lūtas ſunt equales ꝑ bōitatē ⁊ magni^em^ q̄tū magnū bonū intelle ctus intellexit in creatōe mūdi tm̄ magnum bonū volūtas dilexit
3 in creatōe ipius mundi. Sʒ hoc fuit ꝑ incarnatōem. ergo ⁊c̄. ¶ 3. Dīna ptās tm̄ potuit mūduʒ exaltare increādo/q̄tū intell's dīnus potuit intelligere ipam exaltatōem mūdi: ſʒ intell's intellexit maio rē exaltatōem mūdi ꝑ incarnatōem. Ergo hoc dīna ptās potuit. et dīa volūtas voluit. Eo qꝛ equalr̄ vult hoc qđ intellus intellexit. et ptās potuit. ⁊ hoc ad exaltatōem vniuerſi ⁊ ſic qꝛ volūtas voluit/ incarnatio fuit/ cū qua incarnatōe ē mundus tm̄ exaltatus: ꝙ ma
4 gis eſſe nō pōt. ¶ 4. Si de⁹ ē incarnatus de⁹ pōt remunerare coꝛ

(c) 2006 Ministerio de Cultura

pus hoīs in paradiſo qḋ ſibi exibuit fruitiū in hac vita in maiori re-
muneratōe. ⁊ hoc obiectiue. ſ. vidēdo corpus xp̄i. Si aūt incarna-
tus nō eſt ipe nō pōt remunerare corpꝰ hoīs in maiori remunera
tōe: ſʒ in minori. Sʒ diā ptās ⁊ diā iuſticia ꝯcordāt in maiori ꝯcora
⁊ nō in minori. Ergo ꝯcludit̄ ꝙ deꝰ eſt incarnatus. ¶ 5. Per has 5
qnqʒ rōes ſupradictas cognouit intell's ꝙ deus eſt īcarnatꝰ. ⁊ te-
nendo eūdē modū poſſʒ ꝓbari ⁊ ꝑ alias rōes. Et tūc inuit affatū
vt diceret ꝙ ſoli filio dei ꝯuenit aſſumpſiſſe hūanā carnē vt filius
dei eſſet filius virginis glorioſe.

¶ De. x. ⁊ vltima diſtinctiōe que eſt de queſtiōibꝰ.

QUeſtiones huius libri de ipius diſtin. in qbus ⁊ ea-
ruʒ ſolutōes ſunt īplicite/extrahuntur. ⁊ ad paragra
phos ⁊ rubricas eiuſdē ſolutōes ipſe remittunt̄. Qḋ
factū ē tū vt ꝓlixitatē euitemꝰ: tuʒ qꝛ eiuſmōi ſoluti
ones citra dificultatē ꝑ loca ad q̄ referūt̄/fieri pñt: ꝑ
hoīes ꝑcipue intell'm ſubtilē hñtes. Queſtōes igit̄ ꝑrie erūt de 2ª.
diſt. q̄ ē de lapide/ ⁊ de his: q̄ inibi ꝓtractāt̄. Scdo de 3. diſt. q̄ ē
de flāma: ⁊ ſic de alijs ſuo mō. Queſtiōibꝰ q̄ ſūt de actu ad pagra
phos ⁊ ad nūeꝝ de actu remiſſis ⁊ ſic de qōibꝰ de paſſione ⁊ hmōi
reliqs.

¶ Et p̄io de. q. de actu lapidis.

QUerit̄ vtꝝ affatꝰ habeat actū in lapide: S° vade ad cap. de
actu lapidis, in cuiꝰ p̄io. §. inuenies ſolōeʒ figuratā. Utrum
auditꝰ ſine affatu in lapide poſſʒ hr̄e actū: S° eod. §. Utrū affatꝰ
tm̄ ſe actuet in noiando lapidē ſic̄ auditꝰ in audiēdo: S°. §. eodē.
Utruʒ imaginatio poſſet haurire ſpēs lapidis ab auditu/poſito ꝙ
affatus nō eēt ſenſus: S° eod. §. Utruʒ intell's ita indigeat affatu
ſicut auditu ad hoc ꝙ intelligat lapidem: S°. §. eodē. ¶ Per quē 2
modum intellus aſcēdit ⁊ deſcēdit ad hoc ꝙ lapidē intelligat: S°
2. §. Per queʒ modū intell's ſine dubitatōe ⁊ credulitate lapidē in
telligit ⁊ attingit: S°. §. eodem. Utrum iſtoꝝ p̄io requirat̄ an di
ſpoſitio lapidis ad hoc ꝙ ſentiat̄ an diſpoſitio ſenſus: S°. §. eod.

¶ De. q. de paſſione lapidis.

QUerit̄ ꝑ quē mom lapis nō hʒ paſſiōes qnqʒ ſb imaginatiōe
⁊ aliqñ hʒ: S° vade ad ca. de paſſiōe lapid' ī cuiꝰ §. 2. 3. ſolōʒ
īueies figuratā. ¶ Utꝝ lap's ī eod tp̄e p'les poſſʒ hr̄e paſſiōes: S° 4 4
§. Utꝝ lap's ī vno tp̄e hēat paem ī actu ⁊ ī alio tp̄e ī poa: S°. §. eod
Utꝝ lapis ī vna pae m'ltas hēat paſſiōes: S°. §. eod. Utꝝ ītell's ī
vno tp̄e ſit v'lis ⁊ ꝑticl'ar' ī apꝑhēſiōe lapid': So. §. eod. Utꝝ ītell's

(c) 2006 Ministerio de Cultura

5 ſine imaginatione poſſet lapideꝫ intelligere S°.codē.§.Per quē
modū intell's eſt vl'is ꝛ pticularis? S°.§.5.Utruꝫ poª tactiua ſit
magis generalis ꝙ viſiua et imaginatiua in tēpe? S°.§.eodem.
6 ¶Utrū imaginatio ꝛ intell's apphendāt in lapide elemēta? S°.
§.6.Utrū intellectus in lapide poſſet apprehēdere elemēta ſine aſ
fatu? S°.§.eodem.Utrū tactus poſſet apphendere q̄litates ele-
7 mentorū in abſentia eſſentiaꝝ earūdem? S°.§.eodem.¶Quare
8 tactus nō attingit in lapide aerē ꝛ ignē? S°.§.7.¶Utruꝫ lapis
moueat ſe? et ſi ſic q̄ritur cū quo ſe mouet? S°.8.§.Utrū lapis ac
9 tiuet ſe in ſua paſſiōe? S°.§.eodē.¶Per quē modum lapis pati
tur ſub ſenſu imaginatōe ꝛ intellectu ꝛ vbi patitur? S°.9.§.Utꝝ
lapis ſit per ſe ſenſibilis aut p aciñs? S°.§.eodē.Per quē moduꝫ
ſenſus cōis hꝫ paſſiones lapideꝫ ſentiēdo? So.§.eodem. Utrū la
pis per ſe ponat paſſiones in lapide? S°.§.eodem.

¶De queſtionibus de accione lapidis.

QUeritur quo vadit ffitas lapidis primitiua qñ ip̄e lapis eſt calefactus? S°.vade ad ca.de actiōe lapidis in cui⁹ primo §.eſt ſolutio implicata. Utrū caliditas q̄ eſt i lapide calefacto fuerit pri⁹ in ip̄o in poª? S°.§.eodem.Per quē modū intell's ſcit ꝙ in lapide frigido ē ignis? S°.§.eodē.Utrū in lapide ſint actu aut poª elemēta? S°.§.eodeꝫ.Utrū lapis poſſet eē corpus/poſito ꝙ in ip̄o non eēnt elementa actu? S°.§.eodem.Utrū lapis grauis ꝛ
2 durus poſſet eē ſine terra ꝛ aqua? S°.§.eodem.¶Quare lapis
3.4 reſtringit ſanguinē? S°.§.2.¶Utruꝫ obm moueat potētiam aut
5 cp⁹? S°.§.3.et.4.¶Quare magnes attrahit ferꝝ? S°.§.5.Per
quem modum impfectum quieſcit in pfecto? S°.§.eodem.

¶De queſti.de natura lapidis.

UTrum lapis hēat naturā? S°.vade ad cap.de natura lapi-
dis in cuius p̄rio §.inuenies ſolem figuratū.Utrū lapis ha
2 beat plures forās ſpecificas? S° eodem §. ¶Utruꝫ iaſpis per ſe
3 aut per aliō reſtringat ſanguinē? S°.§.2.¶Utrū inter iaſpidem
ꝛ ſaturnū ſit dare mediū cuꝫ quo ſaturn⁹ agat in iaſpide? S°.§.3
4 ¶Utrum ſit dare meᵐ inter tactiuā ꝛ lapidem: qñ tactiua tangit
lapideꝫ? S° in.§.4.Utrū obm poſſit cōponi ex plurib⁹ eſſentijs
drñtib⁹ ſpē? So.eodē.§. Per quē modū ſcia cōfuſa ꝛ determiata
5 cauſant? S° eodem.§.¶Per quē modū lapis hēat nām ꝛ q̄ ſunt
eius principia? S°.§.5.Utꝝ motus nālis lapidis exterioꝛ ſit cāt⁹
a motu intrinſeco nāli? S° eodeꝫ.§. Querit vtrū in lapide ſit mo
tus intrinſecus? S° eodem.§

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶De.q.de ſba ꝛ acñte lapidis.

QUeritur vtruȝ affatus ſit ſenſus ꝑticularis neceſſario? So.
vade ad ca. de ſba ꝛ acñte lapidis in cuiꝰ.2.§.eſt ſolõ impli=
cata. Utꝝ affatus ſit ita neceſſariꝰ ad generãdũ ſciam ſicut auditꝰ
S° §.eodẽ. Utruȝ affatus magis ꝑticipet cũ aĩa q̃ aliq̃s alius ſen
ſus? S°.§.eodẽ. Queritur vtꝝ affatus ſit ſenſus primitiuꝰ ꝛ au=
ditus cõſecutiuꝰ? S°.§.eodẽ. ¶Per quẽ modũ intell's cognoſcit 3
acnª lapidis? S°.§.3. Per quẽ mõ intell's cognoſcit plures ſbas
eſſe in lapide? S° §.eodem. Per quẽ modũ q̃ñ cũ vno ſenſu intel=
lectus nõ põt cum alio ſe iuuat? S° in.§.eodẽ. ¶Per quẽ modũ 4
intellectus eſt dubitatiuꝰ? S°.§.4. Utrũ ſba ſit magis apprehẽ=
ſibilis ꝑ vnum ſenſum q̃ ꝑ aliũ? S°.§.eodem. ¶Quare ignis q̃ 5
eſt in lapide nõ cõburit ipȝ? S°.§.5. Utꝝ in lapide ſit flama ignis
in poª? S° §.eodem. ¶Utruȝ vna ſba poſſet eſſe in alia? S° §.6. 6
vtrum vna ſba ſine acñte in alia poſſit eẽ? S° §.eodem. Utꝝ in la
pide elementa habeãt ꝓprias figuras/hitꝰ/atqȝ ſitus? S° §.eodẽ

¶De.q.de ſimplicitate ꝛ ꝯpõne lapidis.

PEr quem modũ intellus certificat ſe ꝑ auditũ ꝛ affatũ? S°.
vade ad ca. de ſimplicitate ꝛ cõpõne lapidis in cuiꝰ prĩo.§.
ſolõem inuenies figuratã. ¶Utrum acnª intrẽt ꝯpõem? S°.2.§. 2
Q̃uo intell's aſcendit de vna ꝟitate ad aliã? S° §.eodem. ¶Utꝝ 3
in lapide ſint plures ſbe ſimplices? S°.§.3. ¶Utrũ elementa ſint 4
cõpoſita atqȝ mixta? S° §.4. Per quẽ moduȝ elementa intrant in
cõpoſitionẽ? S° §.eodem. ¶Utrũ corpus lapidis dicat cõpõem 6
ſbaꝝ ꝛ accidẽtiũ? S° §.6. Per quem mõ corpus ꝛ ſba differunt
S° §.eodem. ¶Per quẽ modum ignis eſt ſimplex? S° §.7. vtrũ 7
ſba lapidis magꝭ ꝑticipet cũ affatu q̃ cũ viſu S°.§.eodẽ. ¶Quid 8
vocat affatus primã ſbam et quid ſcdãm? S°.§.8.

¶De.q.de indiuiduitate lapidis.

QUeritur per quẽ modũ lapis eſt indiũduũ? S°.ca. de indiui
duitate lapidis.§.1. Que ſunt cauſe indiduatiõis lapidis?
S° eodem.§. Per quẽ modũ intell's eſt creditiuꝰ? S°.§.eodem.
Utrũ credere ſit obm imaginatiõis? S°.§. ¶Utrũ in lapide ſint 2
pl'ra ĩdidua? S°.§.2. ¶Utꝝ vnũ indiduũ ſit ꝯpoſitũ ex pluribꝰ idi 4
duis? S°§.4. Per quẽ mõ.x.ꝑdicamẽta ſũt ĩ lapide? S°§.eodẽ

¶De.q.de ſpecie lapidis.

QUeritur quot modis ſunt ſpẽs in lapide? S°.ca. de ſpẽ lapi
dis.§.1. Utrũ intell's cũ ſpẽ rem real'r apphendat? S°.§.eo
dem. Utrũ ſpẽs real'r cõſiſtat in medio potẽtie ꝛ obi? S° eodẽ.§.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Utrum in illo nec in quo intellectus generat spēm attingat obm?
2 S° ibidem. ¶Utrū eadem poᵃ attingat plures spēs in instanti?
3 S°.§.2. ¶Utrū magnes attrahat ferrū per spēm? S°.3.§. Utrū
4 aer illūiatus attrahat spēm? S°.§.eodem. ¶Utrum tactiua attra-
hat vere spēm a lapide? S° §.4.

¶De.q.de genere lapidis.

Ubi est genus lapidis si est ens reale? S°.ca.de gn̄e lapidis
supra.§.1. Per quē modum intellectus intelligit q̄ genꝰ la
2 pidis est ens reale? S° eod.§. ¶Utrū genus lapidis sit in sensu ⁊
imaginatione? S°.2.§.

¶De.q.de entitate lapidis.

Queritur p quem modū intellꝰus apphendit q̄ lapis sit ens?
2 S°.ca.de entitate lapidis.1.§. ¶Utrum lapis sit ens com
3 positum ex sba ⁊ acn̄te? S°.2.§. ¶Utrū intell's sit magis certus.
qn̄ affatus dicit iste lapis crystallinus est lapis crystallinus: q̄ qn̄
4 dicit iste lapis crystallinꝰ nō est lapis marmoreꝰ? S°.3.§. ¶Per
quem modū intellꝰus est magis assertiuꝰ per vnā negatōem q̄ per
aliam? S°.4.§. Per quem modū intell's generat sciam de ente la
5 pidis? S°.§.eod. ¶Utrū in lapide ens ⁊ entitas ꝯuertātur? S°
5.§. Utrū essentia lapidis sit sensibilis ⁊ imaginabilis? S°.§.eod
6 Utrū intell's prio apphēdat esse q̄ eēntiā? S°.§.eod. ¶Per quē
modum intellꝰus ascēdit de ente nāli ad ens metaphisicū? S°.6.§.
Utrum ens metaphisicū sit supra sbam ⁊ acn̄s? S°.§.eod. Utruz
7 ens metaphisicū sit a nā corpea denudatū? S°.ibidē. ¶Utr̄ itell's
posset apphēdere ens metaphisicū sine auditu ⁊ affatu? S°.§.7.

¶De.q.iij.distin.q̄ est de flāma ⁊ prio de.q.de actu.

Queritur q̄ sūt actus flāme? S° vade ad tertiā distin
ctionem ca.de actu flāme et.§.1.supra. Utrū vna flā
ma generet aliā? S° ibidem. Utrū auditus hauriat
spēs ab affatu? S° ibidez. Utrū imagiatio spēs priꝰ
2 hauriat ab affatu q̄ ab auditu? S°.§.eod. ¶Utruz
tactiua attingēs ferrū: attingat ⁊ calefacere aut ꝯburere? S°.2.§
Per quem modū vnū sensibile p reliquuz cognoscit? S°.§.eod.
3 ¶Que est cā q̄re flāma manū calefacit qn̄ manꝰ est a flāma elon-
gata? S°.3.§. Utrū aer in recipiēdo luciditatē a flāma sit actiuꝰ?
4 S°.§.eod. ¶Utrū ab vna forā possint ꝓcedere diuerse opatiōes
5 S°.4. Utrū ignis imediate desiccet tegulaz? S°.§.4. ¶Quare
ignis dissoluit lapidē cāpestrez ⁊ nō dissoluit tegulā? S°.§.5. Per

(c) 2006 Ministerio de Cultura

econtra indicat ꝙ hoc in oĩbus nõ eſt poſle. ſic in eſſentia ⁊ eē. Sꝫ eſt verꝫ in aliq̄bus ſicut in aĩa ⁊ corpe ⁊ ſicut in duab⁹ lineis q̄ cõſtituũt vnũ angulum. ⁊ ſic de alijs ſuo mõ. ¶4. Imaginatio iterū 4
facit cadere in dubitatõem ipm̄ intellectũ que imaginat̄ differẽtiã eſſe inter eſſentiam ⁊ eſſe ⁊ ſic ꝯſiderat qđ dr̄a ſit quoddã ens cõe ſupra eſſentiã ⁊ eē. Sed tũc intell's reflectit ſe ſupra ſuã naturaꝫ ⁊ demonſtrat affatui vt dicat ꝙ differẽtia intelligit̄ duobus modis. Nam vna eſt cõis. alia non. Cõis ſicut caliditas que eſt dr̄a cõis igni aeri ⁊ oĩ calido. ⁊ talem dr̄am intellus inter eẽntiã ⁊ eſſe negat/etiam inter deũ ⁊ creaturã. inter bonũ ⁊ malum. inter ꝟtuteꝫ ⁊ peccatũ. Non cõis ſicut illa que eſt inter eſſentiaꝫ ⁊ eſſe q̄ ſe ipſis differunt. ⁊ ſic differentia q̄ eſt inter deum ⁊ creaturã qui ſe ipſis dñr ⁊ ſic de alijs ſuo mõ. ¶5. Dum intellectus ꝯſiderat illa q̄ di= 5
cta ſunt in duobus paragraphis p̄cedentibus cognoſcit ꝙ phantaſia qñqꝫ ipm̄ deuiat a linea recta eo q͛ ſubijcit ſe phantaſie q͛a credit ea que imaginatio eideꝫ fallaciter repreſentat. ⁊ tũc cognoſcit quod eſt obliqu⁹ per phãtaſiam ⁊ deceptus. ⁊ rõne iſtius deceptionis qñqꝫ credit falſum eē qđ verũ eſt ⁊ ecõ. Et tũc cognoſcit cãm quare eſt creditiuus et dubitatiuus et poſitus in ꝯtingentia ⁊ ĩſinuat affatui vt dicat ꝙ p talẽ mom ignorãtia ē ſua inimica.

¶De quarta diſt. que eſt de plãta. ⁊ p͛io de actu plãte.

VEgetatiua eſt ita in planta ſuo modo: ſicut flãma in lichino. ſꝫ q͛ vegetatiua eſt inuiſibilis/intãgibilis/inguſtabilis oppoꝛtet nos dare exẽpla p res ſenſibiles ſicut p arboꝛẽ. ⁊ p ea q̄ cõſiſtũt naturalr̄ in arboꝛe/ſiue planta. ¶1. Viſus igit̄ attingit radices arboꝛis 1
truncum/brancas/ramos/folia/floꝛes/et fructũ ⁊ rõne iſti⁹ viſionis ĩtell's indicat affatui vt dicat ꝙ ſic a vegetatiua ꝓcedũt iſti act⁹ vꝫ radicare/trũcificare/brãcare/ramificare/foliare/floꝛere/⁊ fructificare: ſic a flãma lucere ⁊ calefacere ꝓcedũt. Sꝫ mirat̄ intell's de hoc. ⁊ q̄rit q̄ eſt cauſa quare iſti actus ſunt in vegetatiua? Et tũc deſcẽdit ad ſenſibil'e ⁊ oꝛdĩat iſtos ſcalones. ſ. elemẽtale/vegetale/ſẽſuale/imagĩale ⁊ ĩtellectuale. primi duo ſcalões ſũt ĩtrĩſece ĩ pomo ⁊ ſũt de ſua eẽntia. ſenſuale aũt hꝫ ſex ſcalões q̄ttuoꝛ ꝑticl'ares ⁊ duos vniuerſales. ꝑticl'ares ſũt viſus/odoꝛat⁹/guſt⁹/⁊ tact⁹. et dñr ꝑticl'ares eo q͛ vn⁹ nõ attigit obm̄ alteri⁹. duo aũt vniuerſales ſũt affat⁹ vꝫ ⁊ audit⁹. ⁊ dñr vniuerſales: eo q͛ affat⁹ põt oĩa ſẽſuũ ꝑticum noiare. ſic dicẽdo pomũ ē viſibil'e/odoꝛle/gule/⁊ tãgibil'e

(c) 2006 Ministerio de Cultura

et auditus eſt vniuerſalis/eo qꝛ hoc qđ affatus dicit ipē audit. Re
liqui vero duo ſcalones. ſ. imaginabile ⁊ intellectuale etiā ſūt vni
uerſales/eo qꝛ alios appꝫhendūt imaginando ⁊ intelligendo. Per
iſtos aūt octo ſcalones q̄ ſunt extra vegetatiam deſcendit intellꝰs
ad duos primos ſcalones q̄ ſunt de eēntia vegetatie. ⁊ de illis aſcē
2 dit ꝑ medios ſcalones/vt de ipis poſſit facere ſciam. ¶ 2. Duꝫ ſic
intellꝰus ꝑdictos. x. ſcalones ordinauit trāſit ad odorare. et conſi=
derat q̄ ſit eius cā in pomo: cū elemēta nō ſint ꝑ ſe ⁊ ꝓprie odora
bilia: nec etiā vegetabilia? Sꝫ tūc deſcendit ad tangibile ꝯſiderās
ꝙ tactus in pomo attingit frigiditatē ⁊ pōderoſitatē. aſili odoratꝰ
in q̄tū eſt ſenſus attingit in pomo odorē/ipm ſilitudinarie haurien
do. non ꝙ odor ſit de eēntia pomi: ſꝫ eſt ſpēs acq̄ſita in odorabili
qđ eſt de eēntia odoratus poſita in ipo odorabili ꝑ odoratiuū me
diante aere. actꝰ vero eſt odorare q̄ eſt ꝓprius actꝰ odoratꝰ. Et ī
iſto paſſu appꝫ ꝑ quē modū intellꝰus cū magna difficultate facit de
hoc ſciam. eo qꝛ nō pōt appꝫhendere qđ eſt illud ex quo odor attra
hitur/ſꝫ facilr̄ facit ſciam de eo ꝙ attingit ꝑ tactū eo qꝛ tactus de
3 ſ̄ra̅te pomi extrahit ſpēm ſiue ſilitudinē/ipaꝫ ſentiēdo. ¶ 3. Dū ſic
dolet itellꝰs eo q̄a nō pōt clare appꝫhēdere q̄ ē cā ipius odorare ī po
mo cognoſcit ꝙ ꝑfcē nō cogitauit? Sꝫ tūc recordatꝰ ē ꝙ ſic flāma q̄
ē ī actu deducēdo flāmā q̄ eſt in poᵃ ad actū expellit fumū: ſic vege
tatia q̄ eſt in pomo in actu deducēdo vegetatiaꝫ q̄ eſt in in poᵃ ad
actum/de pↄio ſcalone expellit fumoſitates q̄ ſunt ſbm odoris ae=
4 re mediante ⁊ illas fumoſitates attrahēte. ¶ 4. Guſtus attingit
in pomo ſaporeꝫ ex quo cāt ſape. intellectus vero q̄rit vtrū ſapere
ſit actus guſtus aut pomi? Et tūc deſcēdit ad viſum q̄ videt ī vno
tēpore pomū viride ⁊ in alio matuꝝ. guſtus aūt dū pomū eſt viri
de non inuenit in illo saporē delectabilē: ſꝫ bn̄ qn̄ eſt matuꝝ. ⁊ tūc
cognoſcit intellꝰus ꝙ ſape eſt actus guſtus. ⁊ ſapor eſt ſic ſbm gu=
ſtus: ſicut vapor odoratus. Tūc intellꝰus q̄rit vtrū ſapor ſit ex ꝑte
vegetatie aut elementatie? Et tūc iterū deſcendit ad guſtū q̄ inue
nit in pomo ſaporē ⁊ nō in flāma. ⁊ iudicat ꝙ ſapor eſt paſſio ve=
getatie ⁊ non elementatie. Sꝫ miraꝛ iteꝝ quo mō elemētatia ⁊ ve
getatiua ſunt in pomo aſſituate? Et tūc deſcendit ad viſum q̄ vi=
det ī inſitiōe arboris ꝙ planta inſeritur in pomario. q̄ attrahit ad
ſe naturā ipiꝰ pomarÿ ⁊ ponit illā in ſua ſpē. aſili ſapor eſt a vege
tatia q̄ vegetatia tranſmutat elementatiam in ſuā ſpēm ⁊ nām ve
5 getando. ⁊ ſic ſapor gn̄aꝛ. ¶ 5. Tactus tāgit ficū viridē ⁊ duraꝫ:
⁊ in alio tꝑe dū ficus ipa maturata eſt: attingit in ipa molliciem.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Tūc intellꝰs q̄rit vtrū duricies ⁊ mollicies ſint de nā elementatie aut vegetatie? Et tūc recordatus ē ꝙ flāma est mollis ꝑ aerem ⁊ ignem ⁊ ignis ē digestiuꝰ ⁊ aer impletiuus. et lapis est durus per terrā, ⁊ ꝑ aquā rōne restrictōis: ⁊ tūc iudicat intellectꝰ ꝙ duricies eſt de nā aq̄ ⁊ terre. ⁊ mollicies eſt de nā ignis ⁊ aeris. ſ; illa natura ſubintrat nām vegetatie: eo q2 ficus eſt de gn̄e vegetatie. ¶ 6. 6
Iterum deſcendit intellꝰs ad potētiā viſuā. ⁊ ꝓpter hoc qd̄ apphendit in arbore q̄rit vtrū radicare/ trūcificare/ brācare/ foliare/ florere/ et fructificare ſint ex ꝑte vegetatie vel elemētatiue? Et q2 viſus non videt in flāma neq3 in lapide iſtos actus iudicat ip̄e intellectus ꝙ iſti actus ſunt actꝰ vegetatie vegetando ⁊ tranſmutādo hitus ⁊ ſitus ⁊ ſcalonē primū in ſecūdū. ſ. elementale in vegetale. qd̄ q̄dem vegetale ſic viuit de elemētali in arbore: ſic flāma cādele viuit de cera in lichino.

¶ De paſſione plante.

PAſſiones plante ſunt duplices. q̄dā em̄ ſunt ꝓprie ⁊ q̄dam appropriate. de quo intellꝰs expientiā h3 mediāte viſu. Proprie paſſiones ꝟe ſunt hee. ſ. radicabilitas/ trūcificabilitas/ brācabilitas/ ramificabilitas/ folificabilitas/ fructificabilitas. tales eni3 paſſiones ꝑ viſum intellꝰs nō attingit in flāma/ nec in lapide ſ3 in arbore tm̄. Paſſiones ꝟo apropriate arboris ſiue plante ſunt hee. viſibilitas/ augmentabilitas/ mutabilitas. et ſic de alijs ſuo modo Et tunc q̄rit intellꝰs vtrū paſſiōes apropriate de ꝓprijs oriant̄? et deſcendit ad imaginatōem: q̄ imaginat̄ ꝙ vegetiā ⁊ ſenſitiā non ſūt eedē ſpē. qua de cā apropriate paſſiōes de ꝓprijs nullatenꝰ oriuntur. ¶ 2. Cū odorabilitas ſit paſſio pomi: intellꝰs q̄rit vtrū illa paſſio ſit ꝓpria aut appropriata? Et tūc cū viſu ⁊ imagiātōe diſcernit dr̄am inter ſenſitia3 ⁊ vegetatiam ⁊ iudicat ꝙ odorabilitas. non eſt ꝓpria paſſio pomi. qm̄ ſine odoratu odorabilitas eſſet fruſtra poſita in pomo nālr̄. qd̄ eſt impoſle. ¶ 3. Item intellꝰs q̄rit mediante guſtu vtrū guſtabilitas ſit ꝓpria paſſio pomi. ⁊ ꝑ h̄ qd̄ dictum eſt ſupra certificat ſe tenēdo negatiam. S3 tūc q̄rit ꝑ que3 modū guſtabilitas eſt qualitas appropriata pomo? Et deſcendit ad affatum ⁊ auditū. q̄ quidē affatꝰ dicit pomū ee͂ guſtabile ⁊ auditus hoc idē audit. ⁊ ſic guſtabilitas eſt paſſio attributa pomo ꝑ accidēs. ⁊ de hoc intellꝰs facit ſciam mediātibꝰ ſenſibꝰ mō dictis Sed adhuc q̄rit intellectꝰ q̄ eſt cā quare pomu3 eſt guſtabile? Et tunc deſcendit ad viſum quo mediante intelligit ꝙ aīal eſt ens al

(c) 2006 Ministerio de Cultura

tius ꝛ nobili⁹ ꝙ pomũ in bonitate ꝛ nobilit^e ꝛ ỽtute. ꝛ ſic iudicat
4 ꝙ pomũ eſt vt aīal de ipo iuuat. ¶4. Pomũ eſt tangibile ꝑ tactũ ꝛ tũc q̄rit intell's vtrũ tāgibilitas ſit ꝓpria paſſio pomi? Tunc deſcendit ad viſum quo mediāte cognoſcit eē dr̄am inter vegetatiuam ꝛ ſenſitiuā. rōne cuius cognoſcit ꝙ tangibilitas nō ē de gn̄e vegetatie: ſꝫ ſenſitie. qm̄ ſi nō eſſet aīal: nunꝗ pomũ eēt tactũ. Sꝫ tũc q̄rit iteꝝ intell's ꝑ quē modũ pomũ eſt tangibile? Et recordatus ē ꝙ pomũ eſt duꝝ/frigidũ/ꝛ pōderoſum q̄bus mediantib⁹ tāgibile ē ꝑ tactum. Sꝫ adhuc q̄rit intellus cuius ſunt paſſiōes iſta tria? Et tũc cũ imaginatiā ꝛ tactiā cognoſcit qđ iſta tria ſunt ꝓprie paſſiōes vegetatie ꝛ elemētatie. vegetatie q2 ſũt in pomo ſuſtētate ꝛ genite. elementatiue ỽo q2 ipius ſunt ꝓprie qualitates.

¶ De actione plante.

1 Recordatus eſt intell's cũ memoria ſoroꝛe ſua de paſſionib⁹ plante. ꝛ per ea q̄ cognouit ꝑ paſſiōes ꝛ actus ipius plante facit ſciam de actionib⁹ ipius. Et tunc inſinuat affatui vt dicat ꝙ actiones plante ſunt radicatitas/trũcificatiuitas/brācatiuitas/ramificatiuitas/folificatiuitas/floꝛificatitas/ꝛ fructificatitas. tñ dubitat vtrũ in planta ſint ita cito actōnes ſic̄ paſſiones? Et tunc deſcendit ad imaginatiam cũ qua inſinuat affatui vt dicat qđ in arboꝛe nō pōt eſſe paſſio anteꝗ ſit actio/eo q2 relatiē ſe hñt. verũtñ in pomo prius eſt coloꝛ ꝛ ſapoꝛ ꝛ frigiditas ꝙ viſibilitas ꝛ viſitiuitas. ꝛ ſic de alijs. rō huius eſt. q2 talia ſunt ex ꝑte ſenſus. q̄ cum
2 planta nō eſt idē ſpē. ¶2. Dũ ſic intellect⁹ ꝯſiderat deſcēdit ad viſum q̄ videt arcā deductā de ligno ꝑ artificē: et tũc dicit affat⁹ arca fuit añ in po^a in arboꝛe quā in fieri ꝑ carpētariũ ꝛ etiā quaꝫ in facto eſſe. Et tũc q̄rit qui poſuit ipam añ in po^a in ligno? Et recoꝛatus eſt de flāma q̄ fuit añ in po^a in lapide quam eēt deducta ad actũ per hoīem cũ ferro. Sꝫ hoc etiā dubitat ꝛ non pōt ſe in eo iuuare cũ imaginatōe nec cũ ſenſu/eo q2 cāe inimaginabiles ſunt et inſenſibiles? Sꝫ tũc reflectit ſe ſupꝛa ſuā nām quā hꝫ altioꝛē quaꝫ po^r in ferioꝛes. tñ aliquātulũ iuuat ſe cũ viſu ꝛ cũ imaginatōe. qm̄ per h̄ ꝙ viſus videt ꝛ imaginatio imaginat/cognoſcit ꝙ hō eſt ī altioꝛi gradu nobilitatis ꝙ aliqđ aliđ aīal. ꝛ tũc iudicat ꝙ arca ē poſita in ligno in po^a. ꝛ ſic de flāma in lapide ꝓpter ſuiciũ hoīs. q̄ idiget arca ꝛ flāma quātũ ad ſuũ viuere. Et ſic cognoſcit ꝙ agēs vniuerſale nāle ꝛ ipe de⁹ ſunt cāe q̄b⁹ arca ꝛ flāma exñt in potentia in lapide ꝛ in ligno. ꝛ ſi hō nō eſſet: iſte poſita eſſent fruſtra in

(c) 2006 Ministerio de Cultura

potentia ⁊ de hoc facit ſcientiam intellectus.

¶De natura plante.

IN natura plante cõſideramus quattuoꝛ gradus cũ qbus ⁊
in qbus intellectus deſcendit ⁊ aſcẽdit appħẽdẽdo nãs iſto
rum: vt ſciam facere poſſit. Qui qdem ſcalones ſunt vegetatiuũ/
bl'e,are. ⁊ ſbm quod eſt elementatũ ꝯpoſitũ. in quo ſbo agit vegeta
tiua/de ipo attrahẽdo hũidũ nutrimẽtale, ex quo viuit vegetatia
quã hũidũ radicale appellam⁹. ¶1. Viſus videt granũ ſciatum
nũc in terra. in alio nũc videt trũcũ ⁊ ſic de nũc in nũc appħẽdit in 1
arboꝛe radices/trũcũ/brancas/ramos/floꝛes/folia/⁊ fructuꝫ. Et
tunc intell's per hoc quod viſus videt/cognoſcit arboꝛẽ prius fuiſ
ſe nãlr in grano in poª. ⁊ poſtea ad actũ deductã nãlr. ⁊ tunc iudi
cat ꝙ nã plante prius fuit in poª ⁊ poſt deducta eſt ad actũ. Et de
hoc facit ſciam ipe intellectus. ¶2. Dũ ſic intell's ꝯſiderat iteruꝫ
querit qs eſt ille q primo poſuit in grano arboꝛem in potẽtia ſiue 2
plantam? Et tunc deſcendit ad viſum ⁊ cognoſcit per hoc qđ vi=
ſus vidit/ꝙ agens naturale poſuit ipam arboꝛeꝫ in potẽtia in gra
no. vt ſpẽs multiplicaretur ⁊ nõ deficeret. ¶3. Item intellectus
querit vtrum ſit finis altioꝛ quare arboꝛ eſt poſita in potẽtia ĩ gra 3
no: ꝗ finis mõ dictus? Et tunc recurrit ad viſuꝫ qui videt ꝙ aĩal
eſt ens altius ⁊ nobili⁹ in poteſtate ⁊ ꝟtute ⁊ bonitate ꝗ ipa plã=
ta. ⁊ tunc per hoc intellectus iudicat ꝙ finis nobilioꝛ ⁊ altioꝛ eſt
quare poſita eſt planta in potẽtia in grano. ſ. vt fuiat aĩali quoad
ſuam vitam. ⁊ ſanitatẽ. ¶4. Dum ſic conſiderat intell's cadit in
dubitõe/cõſiderando ꝙ planta non curat de vita aĩalis eo qꝛ non 4
habet intellectum. Sed tũc intellect⁹ reflectit ſe ſupra ſuã naturã
⁊ conſiderat ꝙ aliquis eſt altioꝛ potens ⁊ dominatoꝛ ſup plantã:
in quo eſt intellectus vita ⁊ iuſticia: qui creauit plantam propter
ſeruicium aĩalis. iſte vero actoꝛ ab affatu deus appellatur glorio=
ſus. ¶5. Iterũ cogitat intellectus ⁊ querit qũo vegetatiua agit
in ſbo? Et tunc deſcendit ad memoriaꝫ ſoroꝛẽ ſuam que recoꝛda= 5
tur de exemplo flãme que viuit de cera per lichinuꝫ/attrahẽdo fla
mam que eſt in potẽtia ⁊ ipam ad actum deducendo. Aſi'i vege=
tatiua q eſt in arboꝛe in terra radicata deducit de potẽtia ad actũ
vegetatiuã q eſt in potẽtia in elemẽtato ſiue in ſbo vegetãdo terrã
aquã/ignẽ/⁊ aerẽ in ſua ſpẽ. vegetatia attrahẽte nãm ſbi ⁊ ponẽte
ipaꝫ in ſua ꝓpria paſſiõe q ẽ vegetabi'e mediãte vegetare qđ ẽ ꝓ=
pri⁹ ei⁹ act⁹. ⁊ hoc ꝑ viã gñatõis ⁊ coꝛruptiõis. ꝑ viã gñatõis qꝛ

C

(c) 2006 Ministerio de Cultura

multiplicatur ſpēs vegetatiē ꝛ corrūpuntur ꝛ priuantur hītus et
ſitus elemētoꝝ/ q̄uis eoꝝ eēntie nullomō corrumpātur. Et de hoc
miraȓ intellꝰs qūo pōt eē. Sꝫ recordaȓ de exēplo dato in diſtictiōe
lapidis: in qua dr̄ ꝙ triāgulꝰ de argēto ꝛ quadrāgulꝰ de auro qn̄ i
6 uicē fundūtur/ ſitus eoꝝ ꝛ hītꝰ deſtruūtur: ſꝫ nō eēntie ipoꝝ. ¶6.
Cōſiderauit intellꝰs ꝑ ea q̄ apphendit de nā plāte ꝛ cognouit ꝙ ip
ſe apphēdit nām plāte realr̄. ſine qua apphenſiōe ſciam non poſſet
gn̄are. Et dū ſic ꝯſiderat tēptat ſe ipm ꝛ potētias inferiores vtruꝫ
ſit dubitatiuꝰ aut creditiuꝰ. ꝛ vtrū ſenle ꝛ imaginabile. vegeua et
elemētatiā deſtruāt ei ſciam quā (vt dcm̄ eſt) acqſiuit: atqꝫ cogāt
ipm ad hn̄dū ignorātiā de ꝑdictis. ſꝫ ipe nō ſentit ſe ligatū exiſte-
re nec coactū ꝑ potētias inferiores. Et ſic cognoſcit ſe certū ꝛ ve
rum. ꝛ ſi accidit ei ignorētia de ꝑdictis ipemet eſt cauſa eo qꝛ nō
eſt inueſtigatiuus: ſed ipe eſt ocioſus.

¶De ſubſtantia ꝛ acn̄te plante.

SEnſus attingit in pomo nouē predicamenta acn̄tiū vꝫ q̄ti-
tatē q̄litatē ꝛc. ſicut tactus q̄titatē ꝛc. guſtus ſaporē. tactꝰ
etiam attingit relationem eq̄litatē. qm̄ equalr̄ attingit hic ꝛ nunc
q̄titatem pōderoſitatē ꝛ duriciē. Iteꝝ guſtus attīgit in pomo acti
onem ꝛ paſſionē. ſ. frātē/ dulcedinē/ ꝛ amaritudinē. cū q̄bus guſtꝰ
ſentit paſſionem. viſus in pomo apprehēdit hītuꝫ/ ſitū/ locū et tp̄s
eo qꝛ hic et nūc videt colorē pomi. Per hoc igitur qd̄ ſenſus atti
git de pomo cū imaginatiā ꝛ cū affatu et auditu facit de ipis ſciaꝫ
2 intellectus. ¶2. Per hoc aūt ꝙ intellꝰus cognouit acna eē in po-
mo per ea que dicta ſunt cognoſcit ꝙ pomū eſt ſb̄a. qꝛ ſi nō/ acna
eſſent ſine ſb̄a qd̄ eſt impoſſibile. Sed dubitat intellectꝰ ꝛ q̄rit qd̄
illorum prius intelligitur an ſb̄a vel acn̄s? Et tunc deſcendit ad
tactum qui in pomo apprehendit q̄titatē qualitatem et relationē.
quarum ſpēs repreſentātur imaginationi. et imaginatio ipas rep
ſentat intellectui: cum q̄bus ipe acna prius intelligit: deīde tran-
3 ſit ad cognoſcendū ſbam. ¶3. Dum intellectꝰ hoc cōſiderat q̄-
rit vtrum viſus videns colorē pomi apprehendat coloratum? Et
tunc deſcendit ad viſum qui videt in pomo rubeū colorem ꝛ cro-
ceum ſeparatim ꝛ diſtincte. rōne cuius viſionis ſenſus cōis ſic iu
dicat per viſum drām inter colorē ꝛ coloratum: ſicut mediante ta
ctu iudicat drām inter dulcedinem et dulce. amaritudinē et a ma
rum. vn̄ intellectus cognoſcit ꝙ viſus ſimpliciter colorem attin-
git et non coloratuꝫ. Et tunc iterum querit intellectus quis facit

(c) 2006 Ministerio de Cultura

de colorato ſcīētiam? et tunc deſcendit ad viſuȝ et ad imaginatio
nem cum quibus cognoſcit ꝙ ipſemet facit ſciam de colorato/me
diantibus illis que modo dicta ſunt. qm̄ viſus repſentat coloreȝ.
et imaginatio imaginatur dr̄am eſſe inter colorem ⁊ coloratum.
et tunc intellectus cognoſcit coloratū vȝ ipm̄ pomū. ¶4. In po= 4
mo ſunt due eſſentie ſbales. vȝ vegetatiā ⁊ elemētatiā q̄ drn̄t ſpē.
Tūc igitur q̄rit intellect⁹ quō in vno pomo ſunt due eēntie ⁊ ſbe
ſic drn̄tes cōſtituentes vnā ſbam. ſ. vnū pomū? Et tunc deſcendit
ad auditum q̄ audiuit in locis ſupradictis ꝙ pirus inſita in poma
rio facit cum pomario vnā arborē ꝯtinuam et tn̄ pirus et pomari
us ſunt ſpē drentes. aſimili vegetatiā et elementatiua in pomo fa
ciunt vnam ſbam continuam ſuo modo.

¶De ſimplicitate ⁊ cōpoſitione plāte.

Viſus in pomo ſimpl'r attigit colorē. odorat⁹ odorē ⁊c. vn̄ in
tellectus cū imagiatōe cognoſcit in pomo eē acn̄ᵃ ſimplicia
Et q̄rit vtrū illa acnᵃ ſimul ꝯponāť? ⁊ tūc deſcēdit iteꝝ ad viſuȝ q̄
videt aerē illūiatū. in quo lux et dyaphāitas ꝯponūtur. Aſilr̄ in po
mo color aeris et color ignis et terre ꝯponūt tertiū colorē. ⁊ ſic de
alijs ſuo mō. ¶2. Dū intell's hūit noticiā de ꝯpōne ⁊ mixtiōe ac= 2
cidentiū q̄rit de ꝯpōne ſbe in pomo. Et tūc recolit p memoriā ſo=
rorē ſuā illius qō dcm̄ eſt in diſtin. lapidis ⁊ flāme de ſimpᵗᵉ ⁊ cō=
poſitōe ſbe. et tūc cognoſcit ꝙ in pomo ſunt q̄ttuor ſbe ſimplices
elemētoꝝ q̄ ꝯponūt vnā ſbam elemētatā: in qua ſba vegetatiua ē
ſic ſuſtētata ſuo mō: ſit flāma cādele in lichino. vn̄ in pomo ſeqtur
cōpoſitio ipius elemētatie et vegetatiue q̄ ſic viuit de elemētatiā:
ſicut flāma viuit de cera. et qn̄ elementatiua deficit et vegetatiua
quoqȝ deficit et nō viuit. ¶3. Poſt hoc aūt deſiderat intellectus 3
aſcēdere ad vegetatiam ⁊ cognoſcere vtruȝ ipa ſit eēntia ſimplex
aut ꝯpoſita? ⁊ ſe iuuat cū auditu q̄ audiuit in pomo eē act⁹/paſſio
nes/et actōes. vn̄ p hoc qō audit⁹ audiuit ꝯſiderat et cognoſcit in
tell's ꝙ in vegetatiā ſunt vegetatim̄ bl'e. et are. q̄ ſunt ſibi ꝯeēntia
lia ⁊ iter ſe nūero drā q̄uis ideȝ ſint p cēntiam. rōne cuius idēpti
tatis eēntie vegetatiua nō ꝯponiť ex iſtis. qm̄ ꝯpoſitio nō fit niſi
ex diuerſis eēntijs. Et in iſto paſſu appȝ p quē modū intell's eēnti
am vegetatiē ſimplicē appħēdit/ſua ſimplicia ꝯcreta cognoſcēdo
ſ. vegetatiuū bl'e. are. cuȝ q̄bus habȝ nām et poſita eſt in motu na
turali. ¶4. Itē q̄rit intell's vtrū ipa eēntia vegetatiē ſit ſba? qm̄ 4
ſi ſba ſit/oȝ ꝙ ſit ꝯpoſita ex mā ⁊ forā? Et tūc deſcēdit ad imagina

(c) 2006 Ministerio de Cultura

tionem que imaginatur dr̄am eſſe inter ſbam ⁊ eſſentiam. qm̄ eſ-
ſentia rõne altitudinis abſtractionis non ſubicit̄ accidẽtibus. ſba
vero que nõ eſt ſic alta ecõtra ſubicitur accidẽtibꝰ. que q̄dem ſba
compoſita eſt ex materia ⁊ forma: ſine quibꝰ accidẽtia in ip̄a ſub
5 ſtentari non poſſent. ¶5. Intellectus iterū q̄rit per quem modū
accidentia ſimplicia ⁊ ſbe ſimplices componãtur in pomo. Et tūc
deſcendit ad ſenſum cõem ⁊ ad ſenſus p̄ticulares ſicut ad viſuꝫ q̄
videt in pomo colorẽ rubeum ⁊ croceuꝫ. ſenſus v̄o cõis eſt altior
quia color i cõi eſt ſuuꝫ obm̄. ⁊ ſic de alijs ſuo mõ. vn̄ intellectus p̄
hoc quod app̄hendit cū ſenſu cõi ⁊ cum ſenſibus p̄ticularibus co
gnoſcit per quẽ modū ſbe ⁊ acn̄ᵃ cõponūtur. ſba em̄ in tali cõpone
eſt ſuperior rõne nobilitatis ⁊ maioris entitatis atqꝫ motꝰ. acn̄s
vero eſt inferius. acnᵃ tn̄ ſup̄iora ſunt rõne app̄henſionis ſenſual̄.
⁊ ſic ſup̄iꝰ ⁊ inferiꝰ miſcet̄ ⁊ ꝯponūtur aſcẽdẽdo ⁊ deſcendendo.

¶De indiuiduitate plante.

Viſus in hoc pomo videt colorem terminatū ⁊ q̄tū p̄ figurā.
odoratus in ip̄o attingit odorẽ termīatū. guſtꝰ v̄o ſaporem
terminatū. ⁊ tactꝰ q̄titatẽ ⁊ q̄litatẽ terminatas. affatꝰ vero noīat
⁊ dicit ea q̄ dcā ſunt in pomo eẽ terminata. ⁊ auditꝰ hoc audit et
imaginatiua imaginat̄. ⁊ cõſequẽter intell's hoc intelligit. Et qꝛ
omnia iſta in hoc pomo hic ⁊ nūc ſuſtẽtantur/intellus cognoſcit
iſtud pomū eſſe indiduum ſiue indiduatum ita ꝙ nõ põt diuidi in
alium nūeruꝫ. ⁊ ſic intellectus aſcendit ad indiduum cognoſcẽdū
2 vt de ip̄o ſciam faciat. ¶2. Viſus attingit in arbore ſeptẽ partes
principales ſucceſſiue que ſunt hee. ſ. radices/truncus/brance/ra
mi/folia/flores/⁊ fructus. vn̄ rõne iſtius viſionis intellectꝰ cogno
ſcit ꝙ in arbore iſte p̄tes erūt indiduate ⁊ generales reſpectu illo
rū que in arbore generãtur. ſ. iſtud pomum ⁊ iſtud que in iſtis p̄ri
bus indiuiduata fuerunt. quando de potẽtia ad actū fuerunt de-
ducta. Vn̄ illis mediantibus que viſus attingit intellectus intelli
git ⁊ cognoſcit per queꝫ modū iſtud pomū ⁊ iſtud ſunt indiuidua
ta p̄ viam generatõis. Sꝫ mirat̄ de hoc ꝙ iſte pomariꝰ multipli-
cat plura poma indiduata hic ⁊ nūc: cū tn̄ ſit nūero vna tantū ar
bor. Sed tūc deſcendit intellectus ad imaginatõem que imaginat̄
p̄ ea q̄ dcā ſunt in cap̄. p̄xīe dicto ꝙ in arbore ſūt pl'a indidua. ſ.
quattuor elemẽta et ꝙ arbor ip̄a ẽ elemẽtatū indiduatū. cognoſcit
etiaꝫ ꝙ ibi eſt vegetatiua inſerta metaphorice loquendo/ habens
in ip̄o elemẽtato tria ꝯcreta ſibi coeẽntialia ⁊ nãlia vꝫ vegetatiuū

(c) 2006 Ministerio de Cultura

et are. Adhuc cognoſcit ꝙ vegetatiua hꝫ q̄ttuor potentias radi=
cales: que ſunt attractiua/retētiua/digeſtiua/ ⁊ expulſiua vt ſuperi⁹
dictū ē. vñ intell's cognoſcēdo in vna arbore plures eē res ⁊ ipaꝫ
eſſe vnam intelligit ⁊ attingit ꝙ per naturā vnitatis ſue producit
vnitates. ſ. iſtud vnū pomū. ⁊ illō vnū ⁊c. et rōne hmōi pluralita=
tis partium in ipſa exñtium producit plura naturalr̄ vna arbor.
¶3. Dum ſic intellect⁹ eſt altus in cognitōe indiuiduitatis arboris 3
querit que eſt cā quare arbor deficit ⁊ nō ſemper durat? Et tunc
recurrit ad exᵐ de flāma ſupra poſitum. q̄ ſiquidem flāma tantum
durat: quātū durat cera candele aut oleū in lampade. ⁊ tūc intel=
lectus iudicat in arbore eſſe hūidū radicale. ideſt vegetatiuā actu
exñtem: que viuit de hūido nutrimētali veniēte de poͣ ad actuꝫ ꝑ
viā gn̄atōis ⁊ vegetatōis. ⁊ q2 inſtra antiq̄tur exterūtur ⁊ debili
tanť rōne mot⁹ ⁊ euacuať terra. ſ. hūore. ⁊ ſic de aliis elemētis ſuo
modo. ⁊ hoc in regiōe in qua arbor ē plātata/deficit mā ⁊ virtus/
q̄bus deficientibus deficit ⁊ hūidū nutrimētale ⁊ deficiente humi
do nutrimētali deficit hūidū radicale eo q2 non hꝫ ex quo viuat.
¶4. Quia intellectus hꝫ appetitū ad multiplicandū plures ſcias 4
vt exerceat ſuas vires ⁊ vt ſit multū altus/vult ſcire quare hoc ſit
ꝙ granū frumenti moritur in terra ⁊ corrūpitur anteq̄ꝫ ex illo gra
no generētur ⁊ alia plura grana. ⁊ pomarius non? Et tunc de=
ſcendit ad viſuꝫ ⁊ cognoſcit per hoc q̄d viſus videt ꝙ ſpica ē cor
pus magis magnū q̄ꝫ granum: ſed nō ē ſic de pomario ⁊ de pomo
⁊ rōne iſtius maioritatis q̄titatis habit⁹ ⁊ ſitus non pñt in gra=
no remanere. ⁊ moritur granum mortuo ſuo nūero vel deſtructo.
¶5. Rurſus appetit intell'us ſcire que eſt cauſa indiduationis ſpi 5
ce in grano? Et tunc intellectus iuuat ſe cū viſu qui videt flāmaꝫ
que eſt indiuiduum actu in candela quod indiuiduat aliaꝫ flāmā
et generat quando illuminat lichinuꝫ lampadis. que quidem flā
ma prius erat in potentia in flāma candele. ⁊ illa flāma candele q̄
eſt actu flāmaꝫ que eſt in ſe in potentia deducit in actuꝫ/ipam ex=
tra ſe pellendo ⁊ ponendo: dum lichinū illuminat. A ſimili granū
frumenti quod eſt in terra ſeminatuꝫ eſt actu indiuiduuꝫ/habens
arborē ſine ſpicaꝫ in potentia quā indiuiduat generando et extra
ponendo/vegetatiua tamen tranſmutante terram ⁊ alia elemen=
ta in ſpeciem grani frumenti. que quidem mota eſt per granum
frumenti: ſicut pars per ſuum totum. ¶6. Intellectus iterum 6
appetit ſcire vtrum vegetatiua que erat in potentia in pomario
deducta ad actum in iſto pomo ab arbore ſeparato ſit humidum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

radicale/viuens in illo pomo de hũido nutrimentãli? et vtrum ſit filius hũidi radicalis humidũ nutrimẽtale pomarij. Tũc deſcẽdit ad viſum qui videt ꝙ ſi vna candela accenſa extiguat̄ et ſub alia candela accẽſa ponat̄ ꝑpe/ꝙ flãma candele accẽſe extra ſe pellit aliam flãmaꝫ que eſt ſua filia indiduata/deſcẽdẽs ꝑ fumũ et illuminans lichinũ candele ſuffocate. ipa vero flãma veniẽs eſt indiduũ primũ in lichĩo radicatum et viuit de flãma q̄ eſt in lichino in poª. Aſili in pomo qđ teneo in manu eſt hũidũ radicale deductũ in actum ꝑ pomariũ. et ipꝫ viuit de humido nutrimẽtali qđ eſt ĩ pomo. et viuit tãdiu de ipo q̃diu durat materia hũidi nutrimẽtalis. Et ĩ iſto paſſu intellect⁹ cognoſcit ꝙ in gñane plãte qñ hũidum radicale generat aliđ hũidũ radicale ꝙ gñat in ipo humidum nutrimentale ex quo viuit.

De ſpecie plante

Affatus dicit ꝙ in iſto pomo ſenſus ꝑticulares oƀa ſua ſpãlr apprehendũt et attigunt: ſic viſus colorẽ. auditus ſonũ. odoratus odorẽ. guſtus ſaporẽ. tactus q̃titatẽ et q̃litatẽ. et relationẽ. hoc etiã attingũt in alio pomo et ſic de alijs. et rõne iſtoꝝ oƀorum ſpãliũ intellectus dirigit ſe ad cognoſcendũ ſpẽs plante/cognoſcẽ
2 do iſtud pomũ et illud in ſpẽ ꝯuenire et nũero differre. 2. Intellectus q̄rit vbi imaginatio imagiat̄ ſpẽs plante: q̄s ſenſus ꝑticulares nõ pñt attingere. et tunc dirigit imaginatõeꝫ vt deſcendat ad imaginãdum ea q̄ ꝑticulares ſenſus in pomo ſpãlr appͥhendũt. et ſic intell's ipe cognoſcit ꝙ imaginatio nõ imaginatur ſpẽm pomi ſiue plante: ſꝫ tm̃ ſpẽs quas particulares ſenſus hauriũt de pomo qñ imaginatio nõ pôt imaginari ſine figura q̃titate et q̃litate et
3 hmõi. 3. Poſtq̃ intellus noticiam hũit de plante ſpẽb⁹: querit vbi ſunt ille ſpẽs inſenſibiles ſuſtẽtate? Tunc deſcendit ad imaginatõem q̄ imaginat̄ in iſta plãta cõcreta eẽ coẽntialia vegatiẽ. ſ. vegetatiuũ et que ſunt in iſta plãta ſuſtentata et eꝰ: et tũc idem intellectus iudicat ꝙ ſpẽs noĩate ſunt ſic ſuſtẽtate in indiduis plante ꝑoẽ: ſic indidua in ſpẽbus que indidua ſine ſpẽbus nullaten⁹
4 eſſe pñt. 4. Quia intell's appetit hr̄e ſciam de ſpẽbus plante/mouet affatũ vt dicat que eſt cã quare ruta mũdificat oculos et ſanat. et cepa eos ipos deſtruit. et tñ cõueniunt in ſpẽ caliditat' et ſiccitat'? Et tũc intellectus deſcendit ad viſum cuius oƀm ꝓpriũ eſt color et q2 color viridis eſt magis generalis in planta q̃ alius color/cognoſcit intellectus ꝙ ruta rõne viriditatꝫ intenſe q̃ hꝫ mun

(c) 2006 Ministerio de Cultura

dificat ⁊ ſanat oculos. ⁊ qꝛ oculus eſt aq̄us a predñio ⁊ cepa co-
lorica deſtruit oculos ſic inimicus inimicū. ¶5. Intellectus ite- 5
rum querit ſi lactuta frigida ⁊ humida: et roſa ⁊ ſicca frigida po-
nātur in vno electuario ſm̄ eq̄le pondus ⁊ mēſurā/ q̄ iſtaꝝ preua-
let in electuario? Et tunc deſcendit ad auditum q̄ pluries audiuit
lactucam eē p ſe ffam: ⁊ roſam p acn̄s/ tunc iudicat intellꝰs ꝙ il-
la planta que eſt frigida per ſe: eſt fortioꝛ q̄ȝ illa que eſt frigida per
accidens. Ratio huius eſt quia frigidas roſe eſt ſubdita ſiccitati
roſe. ⁊ appetit ffatem lactuce q̄ nō eſt ſubdita ſiccitati. q̄ ffitas la 6
ctuce attrahit ffitatē roſe ſic perfectū trahit ad ſe impfcm̄. ¶6. Af
fatus iteꝝ dicit ꝙ medicus ponit equal'r tres plātas in electuario
ſm pondus ⁊ menſurā. quaꝝ vna eſt calida in quarto gradu. ſicca
in tertio. hūida in ſo. ffa in p̄io. alia eſt ſicca in q̄rto/ ffa in tertio/
calida in ſcd̄o/ hūida in p̄io. alia eſt ffa in q̄rto/ hūida in. 3°. ſicca
in ſcd̄o/ calida in p̄io. mō que iſtaꝝ plantarū eſt predñans in illo
electuario? Tūc intellectꝰ deſcēdit ad auditū q̄ audiuit in medici
na nr̄a (q̄ȝ fecimus) ꝙ aqua eſt predñans. rō huiꝰ eſt qꝛ aqua vin
cit terram eo qꝛ frigefacit ipam. ⁊ terra vincit ignē: eo qꝛ dat ei ſic
citatem. hn̄ ſeqtur ꝙ aqua vincit igneȝ. Et iſti duo paragraphi p 7
rie dicti vtileȝ ſunt ad graduādū medicinas. ¶7. Viſus videt
in arboꝛe folia. intellectꝰ autē dubitat q̄ȝ vtilitatē afferant ipi ar-
boꝛi. ſȝ per h̄ ꝙ viſus videt folia p̄bere vmbrā fructui vt caloꝛ ſo
lis ipm non deſtruat ⁊ ipm fructum quodāmō a frigoꝛe ⁊ gelu de 8
fendere cognoſcit intellꝰs id qd̄ antea dubitabat. ¶8. Dū ſic in-
tellectus ꝯſiderat appetit ſcire vtrū planta habeat inſtinctū natu
ralem? Tunc deſcēdit ad viſum q̄ videt vites hr̄e clauicula ⁊ fila
cum q̄bus ſe ad brancas arboꝛis alligant vt ipe aſcendere poſſint
⁊ pōdus vuarū ſuſtinere. Itē miratur intellꝰs eo qꝛ fila ſe dirigūt
ad brancas: ⁊ tn̄ nō vident. Et tunc cogitat ꝙ plāta hȝ inſtinctuȝ
naturalem: ſȝ tn̄ querit q̄ dedit ei inſtinctū hmōi. et tunc credit ꝙ
ipe deus dedit ei ⁊ agens vniuerſale naturale.

¶De genere plante

Viſus videt pomariū ⁊ roſariū que dr̄nt ſpē: ſed ꝯueniūt ge
nere cū quodlȝ iſtoꝝ ſit planta. et ſic intellectus nō addēdo
hic ⁊ nūc ꝯſiderat ꝙ planta eſt genus ⁊ hoc duobꝰ mōis vȝ men-
tale ⁊ reale. reale eo qꝛ cāt qd̄ pomarius ⁊ roſariꝰ ꝯueniūt in ge-
nere. mētale eo qꝛ intellꝰs haurit ipm cū ſenſibus pticularibus ⁊
cum imaginatōe de ſbo. ſ. de pomario ⁊ roſario/ colligendo ſpēs 2

(c) 2006 Ministerio de Cultura

2 ⁊ generando. cum qbus de gñe reali facit ſciam. ¶2. Intellect⁹
poſtea querit vbi imaginatio imaginatur genus plante qđ nõ eſt
ſenſibile? Et tũc deſcẽdit ad viſum ⁊ imaginationẽ. viſus eñ vi=
det in arbore gñales radices/trũcum/brancas/et ramos: q̃ hñt in
poᵃ plures arbores generando ſucceſſiue. ſic mulier plures filios
in matrice. ⁊ tunc imaginatio ꝑ hoc qđ viſus videt imaginatᷣ va=
ſa generalia in muliere matricẽ eẽ ⁊ in plãta gñale vegetatiuũ ve
getabile ⁊ vegetare: ſꝫ imaginatio ad gen⁹ in cõi aſcendere nõ po
teſt eo qꝛ non põt imaginari abſqꝫ figura ⁊ ꝓprio loco/tẽpe/motu
⁊ q̃titate ⁊c. ſꝫ intellꝰ aſcendit ſupra imaginationeꝫ eo qꝛ altior
poᵃ eſt ⁊ de ipo genere ſciam facit.

¶ De entitate plante.

Viſus videt iſtã arborẽ (vt ita loquar) ⁊ illam. ⁊ affatus dicit
iſta arbor eſt ens ⁊ illa arbor eſt ens. ⁊ auditus audit ea q̃
dicit affatus. ⁊ ſic imaginatio imaginatur ꝙ iſta arbor eſt ens ⁊ il
la arbor eſt ens. ⁊ non apprehendit ipm ens in cõi qꝛ ſine acciden
tibus id efficere non põt. quia ſi id faceret/ſciam generaret: ſed
intellectus cui eſt propriuꝫ generare ſciam aſcendit ſupra imagi=
nationẽ ⁊ ens in cõi apprehendit ⁊ de ipo ſciam generat ſiue facit
2 ¶2. Intellectus ꝯſiderat vtrũ ens qđ apprehẽdit in cõi an menta
le ſit an reale? Et tunc deſcendit ad potẽtias inferiores ⁊ cuꝫ ipis
conſiderando apprehendit qđ in planta eſt ens diſtinctuꝫ ab ente
qđ eſt in lapide ⁊ in bruto ⁊ eſt ens reale. qm̃ poſito ꝙ nõ eſſet ani
ma id quod ẽ/ipꝫ eẽt. ſꝫ illđ ſil'acrũ/ſiue phãtaſma/ſiue ſilitudo cũ
qua eiuſmõi ens reale apphendit intell's eſt ens mẽtale ⁊ inſtrale.
3 ¶3. Affatus dicit planta eſt ens ⁊ eẽntia entis eſt entitas. Tunc
intell's querit vtrũ eẽ plãte ſit ens ⁊ ei⁹ eẽntia ſit entitas? Et vtrũ
planta ſit eſſe ⁊ ens ⁊ eꝯ. Et vtrũ planteitas ſit entitas ⁊ eẽntia?
Et tũc intellꝰ deſcẽdit ad potẽtias inferiores ⁊ reflectit ſe ſupra
ſe ⁊ nõ põt inuenire dr̃as reales qb⁹ differãt planta/ens/⁊ eẽ ex
vna pte. ⁊ plãteitas/entitas/⁊ eẽntia ex alia pte: cũ oĩa iſta in plã
ta intelligãt. ſꝫ in iſtis iuenit mẽtales dr̃as intell's mediãtib⁹ ima
4 ginatõe/auditu/⁊ affatu. ¶4. Querit affat⁹ vtruꝫ eẽ plãte ⁊ ei⁹
eẽntia differãt ⁊ itẽdit q̃rere de plãta abſolute nõ de iſta neqꝫ de il
la. Et tũc intell's deſcẽdit ad iſtã plãtã q̃ eſt hic ⁊ nũc tactã ꝑ tacti
uã/ꝑ colorẽ coloratam ⁊ ſic de alijs ſuo mõ. ⁊ qꝛ cognoſcit qđ iſta
plãta eſt de nã plãte in cõi ⁊ in iſta ſingulari eẽntia ⁊ eẽ drũt: ſeq̃t
ex hoc ꝙ inter eſſentiã ⁊ eſſe in planta ſupiori ſit dr̃a. Sed adhuc

(c) 2006 Ministerio de Cultura

dubitat intellectus ⁊ querit vtrū pomum iſtud ⁊ pomeitas drūt: ⁊ tunc deſcendit ad tactū ⁊c. qui attingit qualitates pomi ⁊ qualitates pomeitatis non pōt attingere.

¶De. v. diſt. que eſt de bruto ⁊ primo de actu bruti.

QUoniaʒ īter bruta aīalia leo ē nobiliſſimū iō de ipſo
loq̄ intēdim⁹ in hac diſtin. loq̄mur tñ nōnūq̄ʒ ⁊ de a
lijs aīalib⁹. ¶1. In leone igit̄ ſūt q̄nqʒ act⁹ radicales 1
originales ⁊ pricipales vʒ elemētare/vegetare/ſen-
tire/imagiari ⁊ leonare. ⁊ iſti q̄dē quīqʒ act⁹ ſūt in-
triſeci. ſʒ ipē hʒ ⁊ alios ſex act⁹ extriſecos vʒ videre/audire/odora
re/guſtare/tāgere/⁊ rugire. hʒ etiā ⁊ alios act⁹ ſic venari mouere
⁊c. et pio de actib⁹ intriſecis tractabim⁹. deide dicem⁹ de extriſe
cis. ¶2. Tact⁹ hoīs in leōe caliditatē apphēdit pōderoſitatē ⁊ in 2
oſſib⁹ ſiccitatē ⁊ duriciē. ⁊ iſane ⁊ cerebro hūitatē. ⁊ ſic p h̄ q̄ ſen-
ſus ꝑticlares attigūt in leōe ipē intell's cognoſcit q̄ ſūt in eo q̄tu
oꝛ elementa ex q̄b⁹ elemētatia facit leonē elementatum ſicut dcm̄
eſt in diſtinctōe de pomo q̄ pomū ē elemētatū In ipo igit̄ leone ē
elementare cū quo elementatia tranſmutat elemēta groſſa ⁊ indi
geſta in elementatū. ſ. in leonē q̄ ex illis accipit augmētū. ¶3. In 3
leone eſt vegetare eo q2 vegetatia vegetat ea q̄ veniūt de elemen
tatia (ſicut dedimus exēpluʒ q̄n locuti ſumus de inſtōe piri in po
mario) ⁊ ipa vegetatiua ꝯuertit cibū ⁊ potū in ſuam ſpēm. ¶4. 4
In leone eſt ſentire ⁊ hoc p ſenſitiuam ꝑut experientiaʒ habemus.
ipm aūt ſentire ē inſtū in vegetar̄ ⁊ vegetar̄ in elemētare eo q2 ſē
ſitia inſta ē in vegetatia ⁊ vegetatia ī elemētatia. ¶5. Uiſus vidʒ 5
leonē iduſtriā hr̄e in venādo. ⁊ iō p h̄ q̄ viſus vidʒ cognoſcit ītel-
lect⁹ leonē hr̄e imagiari ſine q̄ hr̄e nō poſſʒ iduſtriā ī venādo. ipʒ
ꝯo imagiari inſtū ē in ſentire. vltra qō imagiari leo nō hʒ actū ne
qʒ aliō brutū. nec intriſecū nec extriſecū vllo mō. ¶6. Affat⁹ dic 6
q̄ leōare ē act⁹ ꝓpri⁹ leōis. ⁊ p h̄ q̄ affat⁹ dicit ītell's ꝯſiderat diffi
tōeʒ leōis fieri poſſe p ſuū actū ꝓpriū ſic. leo ē ens cui ꝓprie ꝯuēit
leonare. Dū ītell's ꝯſiderat diffiem iſtā vt fortificet ipaʒ deſcēdit ad
elemētare/vegetar̄/ſentire/⁊ imagiari ⁊ cognoſcit q̄ p act⁹ iſtos
pūt ſbiecta ī q̄b⁹ ſūt/diffiri ſic. Elemētū ē ens cui ꝓprie ꝯpetit ele
mētare. Et vegetatū ē ens cui ꝓprie ꝯuēit vegetare. Et ſenſatū ē
ens cui ꝓprie ꝯpetit ſentire. Et imagiatio ē ens cui ꝓprie ꝯpetit
imaginari. Et in iſto paſſu acq̄rit ſciam intellectus de diffinitōib⁹ fa
ciendis per actus potētiaꝝ ſiue ſbōꝝ in q̄b⁹ ſunt ⁊ magiſ ꝓprie q̄s

(c) 2006 Ministerio de Cultura

per alium modum.rō huius eſt qꝛ inter potētiam ⁊ actum ꝓpꝛiuꝫ
7 nō eſt mediū. ¶7.Iterū deſcendit intell's ad elementare/⁊ qꝛ ꝑ
ip̄m cognoſcit ſbm in quo ē:inſinuat affatui vt dicat ꝙ ꝑ elemēta
re in leone ſeqtur corpoꝛare.Et qꝛ in leone ſunt q̄ttuoꝛ elementa
quodlꝫ cū ſua ꝓpꝛia q̄ttitate qualitate ⁊c̄. ſeqtur ꝙ in elementare
ſunt q̄ttificare/q̄lificare/⁊ ſic de alijs p̄dicamētis.cuꝫ q̄bus coꝛpꝰ
8 leonis eſt edificatū. ¶8.Qm̄ intell's cognoſcit vegetatū ꝑ vege
tare:affatus dicit ꝙ ꝑ vegetare ſunt in leone attrahere/retinere/
9 digerere/⁊ expellere/creſcere/⁊ nutrire. ¶9.Iterū intell's deſcen
dit ad ſentire.⁊ qꝛ per ip̄m app̄hendit ſbm in quo ē.cognoſcit ꝙ ꝑ
ſentire ſunt in leone videre/audire/odoꝛare/guſtare/tangere/et
rugire.Sed dubitat vtrū ſint actus intrīſeci an extrinſeci?⁊ tunc
deſcendit ad flām̄ā in qua elemētare ē actꝰ intrinſecus.⁊ ad plan
tam in qua vegetare ē ſil'r actus intrinſecus. ⁊ tūc cognoſcit ꝙ in
ſenſato ſunt videre/audire ⁊c̄.actus intrinſeci ⁊ inſepabiles:⁊ in
motu ꝯtinuo:ſꝫ ſunt inſenſibiles viſu/odoꝛatu/guſtu/⁊ tactu.
Ex ip̄is aūt exeūt actus extrinſeci ꝑegrini.ſic̄ videre pomū/odo=
rare pomū/guſtare pomū/⁊ tāgere pomū.qui q̄dem actus nō ſūt
10 in motu ꝯtinuo:ſꝫ in ſucceſſiōe. ¶10.Quia intell's cognoſcit per
imaginari imaginatū.i.ſbm de imaginatōe hītuatū ⁊ inductū/iō
cognoſcit ꝙ imaginatio ē foꝛa hn̄s in ſe tres potētias vꝫ potētiaꝫ
apprehenſiuā/appetitiam/⁊ exiſtimatiam. Per app̄henſiuam hꝫ
induſtriam ad venandū ⁊ viuēdū ⁊ ad moꝛtē euitādā.et ꝑ appe=
tiam appetit coire/cōedere/bibere/et delectatōem hr̄e.per extia=
tiuam recoꝛdatur fontis ⁊ loci in quo venari ꝯſueuerat.⁊ etiam
cerui/capreoli/⁊ ſic de alijs ſuo mō. Ultra quā imaginatōem leo
11 non hꝫ actū nec aliō aīal brutū. ¶11.Intellectus itē deſcendit ad
leonare ⁊ qꝛ ꝑ ip̄m cognoſcit leonē ⁊ apprehēdit ꝙ leo in leonādo
leonem generat q̄ eſt in ip̄o in poᵃ:ſic granū quod hꝫ arboꝛē ī poᵃ
(vt dictū eſt ſupius)Et in iſto paſſu cognoſcit intell's ꝙ in leone
eſt actus altioꝛ per nām vꝫ leonare q̄ ſint elemētare vegetare.

¶De paſſione bruti.

Per hoc qđ dcm̄ ē de actibus leonis cognoſcit intell's paſſio=
nes leonis intrinſecas ⁊ extrinſecas. Intrinſece igiſ ſūt ela
mentabilitas/vegetabilitas/ſenſibilitas/imaginabilitas/leonabi
litas/viſibilitas/audibilitas/odoꝛabilitas/guſtabilitas/tangibili
tas/⁊ rugibilitas/q̄ttificabilitas/qualificabilitas.⁊ ſic de alijs ſuo
modo.Et tūc q̄rit intell'us vtrū iſte paſſiones ꝯſtituāt vnaꝫ nām

(c) 2006 Ministerio de Cultura

in leone generalem exiſtentem ſub ſuis accidentibus inſepabili=
bus? Et tunc reflectit ſe ſupra ſe. ⁊ deſcendit ad potẽtias inferio=
res ⁊ non põt neqꝫ per ſe neqꝫ per ipſas cognoſcere cãs impedien
tes/ ꝙ non ſit ꝑdicta materia gñalis ex predictis paſſionibꝰ ꝯſti=
tuta. Et de hoc facit ⁊ ipſe ſciam. ¶ 2. Dũ ſic intellectꝰ cognoſcit 2
mãm leonis q̃rit a qua mã eſt mã leonis cũ ſuis paſſionibꝰ deriua
ta? Et tunc reflectit ſe ſupra ſe: ⁊ deſcẽdit ad potẽtias inferiores
⁊ non inuenit nec ꝑ ſe nec per aliõ aliq̃d impediens q̃n mã leõis
ſit a prima mã cũ ſuis paſſionibus deriuata? Sed q̃rit qui poſuit
mãm leonis in poᵃ in prima mã. tunc aſcendit ad cãs ſupiores. ſ.
ad deũ ⁊ agẽs vniuerſale nãle. ⁊ tunc credit ꝙ deus hoc fecit ⁊ a
gens nãle vniuerſale. ¶ 3. Dũꝫ ſic ꝯſiderat intell's/ q̃rit quare deꝰ 3
non poſuit ĩmediate ſine agẽte nãli vlĩ mãm ⁊ paſſiões leonis in
potẽtia in pria mã: cũ ſit ops? Et tunc intell's ipſe deſcendit ad po
tentiã viſiuã cũ qua cognoſcit ꝙ iſte leo ⁊ iſte ſunt idẽ ſpẽ nãlr. et
ꝙ leo ⁊ formica dr̃nt ſpẽ nãlr. ⁊ ſic intell's cognoſcit per iſtas dr̃as
ꝙ ſine agente vniuerſali nãli mã leonis nõ eẽt poſita nãlr in poᵃ ĩ
prima mã: neqꝫ deducta ad actũ nãlr: ergo ⁊c. ¶ 4. Poſt hꝫ autẽ 4
intell'us recordatus eſt paſſiões extrinſecas leonis q̃ ſunt venabi
litas mobiᵃˢ ⁊c. q̃ per acñs ſũt ⁊ peregrine: et in linea diſereta ⁊
ſucceſſiua. ⁊ iſte paſſiões ſunt ſenſibiles ꝑ ſenſus ꝑticulares q̃ hau
riũt de ipſis ſimilitudines cũ q̃bꝰ fac̃ de ipſis ſciam intellectus.

¶ De actione bruti.

INtellectus cũ imaginatõe deſcendit ad predicamẽtũ rela=
tionis cũ quo cognoſcit in leone exiſtere actões: ſine q̃bꝰ nõ
pñt eſſe in ipſo actus neqꝫ paſſiões. ⁊ ſic de actionibꝰ leonis facit
ſciam per ea q̃ cognoſcit de actibus ⁊ paſſionibꝰ leonis. Que q̃=
dem actões ſunt hee elementatiuitas/ vegetatiuitas/ ſenſitiuitas/
imaginatitas/ leonatiuitas/ viſititas/ audiuitas/ odoratiuitas/ gu
ſtatiuitas/ tactiuitas/ rugitatiuitas. et iſte ſunt intrinſece actiões
extrinſece xͦo ſunt ſic̃ venatitas motiuitas ⁊ hmõi. Et tunc querit
vtrũ ex oĩbus iſtis actõibus ꝯſtituatur vna forᵃ gñalis in leone:
ſicut ex ſuis paſſionibꝰ fit vna mã gñalis (vt ſuperiꝰ dcm̃ eſt.) Et
tunc deſcẽdit ad imaginatiam q̃ nõ põt imaginari ꝙ leo poſſꝫ eſſe
vna ſ̃ba poſito ꝙ in ipo nõ eẽt niſi vna forᵃ gñalis ⁊ vna mã gene
ralis: ex q̃bus ⁊ cũ q̃bus ſit vna ſ̃ba ꝯſtituta. ¶ 2. Dũ ſic intellus 2
conſiderat vnã ſ̃bam ꝯſtitutã ex vna mã ⁊ ex vna forᵃ q̃rit vtrum
forma leonis ita ſit ab vna forma gñali deriuata: ſic̃ materia ipiꝰ

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ab vna materia generali? Et tunc deſcendit cum imaginatiua ad ſbam mūdi: q̄ quidē imaginatio nō pōt imaginari ſbam mūdi eſſe vnaꝫ niſi ſit cōpoſita ex vna gn̄ali ⁊ pria for̄a ⁊ de vna generali ⁊ prima mā. ⁊ tūc cognoſcit intell's ꝙ ſba mūdi eſt vna ⁊ ex vna for
3 ma prima ⁊ ex vna mā pria vl'i compoſita. ¶3. Dum ſic intellus conſiderat q̄rit q̄ eſt cā quare in leone nō eſt niſi vna for̄a ſibi vniuerſalis? ⁊ tūc recordatus ē ꝙ ſicut in mundo nō eſt niſi vna for̄a vl'is: ſic in iſto leone nō eſt niſi vna forma ſibi vl'is. qꝛ ſi nō ſic eſſet forma vna vl'is mūdi non cāret ſbo inferiori for̄am vnam vl'em.
4 ¶4. Dum intell's cognoſcit ꝙ in leone eſt for̄a vl'is ⁊ mā vl'is q̄rit q̄d cōiūgit ipas ptes ſbales ⁊ gn̄ales? Et tūc deſcendit ad actꝰ intrinſecos. ſ. ad elemētare vegetare ⁊c. et tunc cognoſcit ꝙ actꝰ ſunt cauſe quare inuicē ꝯiūgūtur etiā actōes ⁊ paſſiōes. rō huius eſt: qꝛ a for̄a ⁊ mā hn̄t originem ⁊ in ipis ſunt intrinſece permanentes. Dū ſic intellectus de hoc facit ſciam cū ipa ſcia cognoſcit ꝙ forma vl'is ⁊ mā vl'is mundi ꝯiūgūtur cū actibus gn̄alibus ſibi coeētialibus ⁊ cū actōibus ⁊ paſſionibꝰ generalibus ſibi coeſſentialibus ⁊ inſepabilibus. vt in ſba leonis iſtiꝰ ⁊ iſtius capre eſt figuratum.

¶ De natura bruti.

Dictum eſt in leone actus/paſſiōes/⁊ actiōes intrinſecas in eſſe nālr. vt per exēpla ſupradcā patet. vñ exiſtit in leone natura elementatiua/vegetatiua/ſenſitiua/et imaginatiua. ⁊ ſic de aliis ſuo mō: ex q̄bus vna nā leonis ꝯſtituta eſt. in qua q̄dem nā tria ſūt concreta ſibi coeētialia in q̄bus ſuſtētata eſt ⁊ permanēs ⁊ ea cōſtat ex ipis ⁊cꝰ. Que q̄dem ꝯcreta hec ſūt naturatiuū bl'e. et are. per naturatiuū eſt actiua ⁊ hꝫ actōes diſcretas. per naturabile xo paſſiua ⁊ hꝫ paſſiones diſcretas. per naturare aūt hꝫ actus diſcretos ⁊ eſt incōtinuo motu intrinſece: ſic per elemētare vegetare ⁊c. Et qꝛ vnus leo aliū generat leonē ipa nā ꝯſiſtit in motu ſucceſſio in quo ſenſus nāe ſilitudines apphendit ⁊ exhaurit: ſic viſus q̄ leo
2 nem iudicat coloratum ⁊ tactus calidū ⁊c. ¶2. Leo leonat nālr in leena. et ſemē ſuū nātū ponit nālr in matrice leene. ⁊ leena ipm recipit per nām. Modo intell's q̄rit vtrū ſemē recipiat nām aleena? et tūc deſcendit ad viſum qui videt in leone mamillas nō ablactātes. et cognoſcit ꝙ ipe leo hꝫ mamillas aſſumptas ex nā leene. vt cū ipis cāet ī fetu ſuo mamillas. et ſic cognoſcit intellectus
3 ꝙ fetus recipit nām a mare vt ſit filius ¶3. Querit itē intellectꝰ

(c) 2006 Ministerio de Cultura

que eſt cauſa quare maſculus generat femellam: ⁊ eius naturalia
inſtā? Et tunc recordatus eſt ꝙ in maſculo ſunt paſſiones cū qui
bus eſt ſimilis femelle. ⁊ per. §. mō dictum ſoluit ſuū dubiū. ¶4. 4
Adhuc intell' s q̄rit per quē modū fetus recipit nām a leena? ⁊ tūc
cum auditu recordatur de exº dato de inſtōne piri in pomario: q̄
quidē pirus recipit nām a pomario cōtinue per vegetatiam. aſili
fetus eſt inſtus in matrice leene ⁊ per vegetatiuā attrahit natu=
ram q̄ eſt in leena ⁊ tranſmutat partim ipaꝫ in nām ſuā ex qua vi
uit ⁊ creſcit. ⁊ hoc per modū texture / q̄tiſicando / lineando / qualifi
cando ⁊c. Et qꝛ in vegetatia eſt digeſtia fetus digerit. ⁊ leena ex
pellit. ⁊ nām fetus retinet retentiua: qui nūerꝰ eſt hūidū radicale
peregrinuꝫ / viuens de hūido nutrimentali aſſumpto de leena. vñ
intellectus cognoſcit per quē modū nā eſt principiū motꝰ in quo
eſt continue ⁊ ꝑmanenter. mediantibꝰ naturatiuo bl'i. ⁊ are. ¶5. 5
Dum ſic intellectus cognoſcit naturā leonis ⁊ motus eiꝰ: tunc q̄=
rit a quo ipa natura principal'r et prīo eſt deciſa? Et cognoſcit ꝙ
ſuū dubiū eſt ſolubile per hoc qđ auditꝰ audiuit de forā ⁊ materia
⁊ actu leonis: que a primis mundi principijs deriuatur. ſic aſimi=
li natura particularis ab vniuerſali eſt deriuata.

¶ De ſubſtantia ⁊ accidente.

Viſus videt in iſto leone colorē. ⁊ tactus tāgit in eo q̄titatē
et qualitatem. vñ intellectus cognoſcit per ſenſum ꝙ in leo
ne ſunt accidentia et qꝛ accidētia ſine ſba eſſe non pñt cognoſcit ꝙ
in leone eſt ſba. Sed querit quid ipe prīo apprehendit ⁊ intelligit
an acñs vel ſbam leonis? Et tunc deſcendit ad viſum qui non ap
prehendit ſbam leonis: ſed coloreꝫ ⁊ cuꝫ adiutorio ſenſus cōis at=
tingit coloratū qđ eſt cōcretuꝫ / ⁊ tactus attingit q̄tum tactum / et
odoratus odoratum. ſenſus cōis adiutorio mediante. ⁊ guſtus ſa
pidum. ⁊ imaginatio imaginatum. ⁊ ideo intellectus intelligit co
loratum tactum ⁊c. prout ſibi offerunt potentie inferiores. Et qꝛ
concretum dic̄ magis ſbam q̄ꝫ accidens: intellectus cognoſcit ꝙ
primo intelligit ſbam q̄ꝫ accidens per hunc moduꝫ. veruntamen ꝑ
alium modum prius cognoſcit accidens q̄ꝫ ſbam vt ſuperius dcm̄
eſt. eo quia cognoſcit ꝙ acñs non eſt per ſe exñs. ⁊ ideo cognoſcit
primo accidens ⁊ poſtea ſbam iſto modo. ¶2. Viſus videt leū 2
culum hic ⁊ nunc. ⁊ in alio nunc videt ipſum magnuꝫ. ⁊ tunc que
rit de quo eſt ſua ſba augmentata? Et deſcendit ad potentiam ve
getatiuā in elemētatiua inſertaꝫ (vt ſupiꝰ dcm̄ eſt) ⁊ cognoſcit ꝙ

(c) 2006 Ministerio de Cultura

vegetatiua attrahendo/retinendo/digerendo/expellendo de ele-
mentatiua augmentat ſbam leonis. Sꝫ miratur iteꝝ intellect⁹ de
hoc. qñ nõ eſt ſimile de leone ſicͭ de piro infra in pomario. qꝛ po-
marius habet radices terre affixas/leo vero nõ hꝫ. eo qꝛ mobilis
eſt. ſꝫ tunc deſcendit ad viſum et ad guſtũ cum q̇bus cognoſcit ꝙ
per cibũ ⁊ potũ vegetatiã leonis hꝫ ſufficientiã ad augmẽtandum
ſbam leonis vegetando ⁊ trãſmutãdo cibũ ⁊ potum in ipius leo-
3 nis ſbam. ¶3. Iterũ miratur intellus a quo hñt augmentũ in le
unculo q̃titas/qualitas ⁊ ſic de alijs p̃dicamẽtis. ⁊ tũc ſoluit ſuũ
dubiũ per hoc quod dictũ ẽ in § mõ dicto. qñ ſicut augmentãtur
partes ſbales per ptes ſbales veniẽtes per cibum ⁊ potũ: ſic acci-
dentia augmẽtantur in leunculo per acnᵃ venientia per cibũ ⁊ po
4 tum. ¶4. Tactus attingit in leone q̃titatẽ ⁊ q̃litatẽ ⁊ intellus re
cordatus eſt de actõibus ⁊ paſſionibus ⁊ actibus leonis. ⁊ tũc q̃-
rit vtrum qualificabilitas/q̃lificatiuitas/⁊ calefacere ⁊c̃. ſint ptes
ſbales aut acñtales in leone? Et tũc recordatus eſt de potẽtia ele-
mentatiã in qua ſunt q̃ttuor ſbe. vna eſt ignis cuius caliditas eſt
ppria qualitas: q̃ quidẽ qualitas ſba eẽt ſi calefactibilitas ⁊ cale-
factiuitas ⁊ calefacere nõ eſſent acnᵃ. ⁊ tũc cognoſcit ꝙ ſunt acnᵃ.
⁊ partes in q̇bus ſubſtentantur ſunt ſbales. ſ. ignitiuitas/ignibi-
5 litas ⁊ ignire. ¶5. Iterũ q̃rit intellectus q̃ eſt cã quare caliditas
eſt ſic hitus ⁊ ſic aſſituata in partib⁹ ſbalibus ſupradictis? Et tũc
deſcendit ad tactũ qui tãgit q̃titatẽ ⁊ ꝯſiderat ꝙ ſicut iſta q̃titas
leonis ſingularis eſt a q̃titate generali deriuata: ſic ſuus hitus et
ſuus ſitus ab habitu ⁊ ſitu generalibus deriuantur.

¶De ſimplicitate ⁊ cõpoſitione leonis.

IN leone ſunt elementatiua/vegetatiã/ſenſitiua/⁊ imagina-
tiua. ⁊ iſte ſunt quattuoꝛ forme ſimplices/⁊ ꝯponunt vnam
formam gñalem leonis. Que q̇dem foꝛa ꝯpoſita eſt de foꝛⁱˢ acti-
uis vꝫ de elementatiuo/vegetatio/ſenſitiuo/⁊ imaginatio/ſicͭ ma-
teria leonis eſt ꝯpoſita de paſſionib⁹ vꝫ de elemẽtabili/vegetabili
ſenſibili/⁊ imaginabili. Actus aũt intrinſeci iſtaꝝ ſunt ꝯiũctiões:
quibus coniũguntur ⁊ cõponũtur vꝫ elementare/vegetare/ſenti-
2 re/⁊ imaginari. ¶2. Qñ leo qñ dormit nec ſentit nec imagina
tur: intellectus credit ꝙ in ipo non ſit ſentire nec imaginari: ſꝫ tũc
recordatus eſt de elemẽtare ⁊ vegetare q̃ ſunt in leone dormiẽte.
Aſſiꝭ ſunt in ipo ſentire ⁊ imaginari ⁊ hoc intra. vt per iſta ſenſiti-
ua ⁊ imaginatiã poſſint ſic componi: ſicut per elementare ⁊ vege-

(c) 2006 Ministerio de Cultura

112

tare elementatiā ꝛ vegetatiā componūtur. Et in iſto paſſu cogno
ſcit intellectus/ꝙ actus ꝑdicti qui ſunt intra cauſant ꝯpōnem cōti
nue. ꝛ ꝙ ex ipſis exeūt ꝛ defluūt act⁹ extrinſeci ꝑegrini/qñ leo vigi
lat/ſentit ꝛ imaginātur. ¶3. Querit poſtea intellect⁹ per quē mo 3
dum ſimplices ſbe q̄ ſunt in leone componūtur? Et tunc recorda-
tus eſt de actōibus de actibus ꝛ paſſiōibus permanentib⁹ in leo-
ne. ꝛ cognoſcit ꝙ actōes ꝯponūt paſſiōes cū actib⁹ intrinſecis ſic
elementatiuū ꝛ vegetatiuū ꝛc. componūt elemētabile ꝛ vegetabi
le ꝛ ſic de alijs ſuo mō. ꝛ cōponēdo paſſiones ꝯponūt ſe ipſas acti
ones. ꝛ hoc eſt neceſſe vt tota ſba leonis ſit cōpoſita ꝛ continua.
¶4. Intellectus adhuc q̄rit vtrū acnª in ſba leonis cōponantur? 4
Et deſcendit ad tactū qui hic ꝛ nunc apprehēdit q̄titatē/calidita
tem/ponderoſitatē/duriciē/et molliciez. ꝛ tunc cognoſcit ꝙ hic et
nunc ſunt accidētia cōpoſita: qꝛ ſine cōpōne eoꝝ tactus non poſſet
apprehēdere hic ꝛ nunc plura accidētia in inſtāti. Veruntū acnª
ſe ipſa non cōponūt eo qꝛ nō mouēt ſe ipſa: ſꝫ ſunt a ſbijs mota. ꝛ qꝛ
ſbe ꝯponūtur: ꝛ acnª cōponunt: cū ab ipſis ſbijs nullaten⁹ ſeparent.

¶ De indiuidutione bruti.

Viſus videt hic ꝛ nunc vnū leonē coloratū: tactus tāgit vnū
leonem q̄tum ꝛ calidū: ſil'r auditus audit hic ꝛ nūc vnū leo
nem rugientē. imaginatio imaginātur vnū leonē. ꝛ intell'us ap̄-
hendit hic ꝛ nunc vnū leonem coloratū q̄tum/auditum/ꝛ intelle
ctum. Et ſic intell's apprehendit vnū leonē eē indiduū. ¶2. Poſt 2
hoc autē recordatus eſt intellectus capitula leonis ſupradcā ſicut
de ca. de actibus/paſſionibus/actōibus ꝛc. cuꝫ quibus cognoſcit
oīa iſta ſic tendere ad indiduandū vnuꝫ leonē: ſicut in circulo plu
res linee dyametrales ad indiduandū vnuꝫ cētrū qd cētrū non eēt
ſi in alio loco circuli poneret. ¶3. Intellectus etiā q̄rit vtruꝫ leo 3
qui eſt in potētia in iſto leone ſit indiduū vnum? Et tūc recorda-
tus eſt de predictis capitul' leonis cū quib⁹ cognoſcit ꝙ leo in po-
tētia eſt indiduū in potētia cū actu/paſſiōe/actiōe ꝛc. exñtibus in
potētia. ꝛ qñ ad actuꝫ reducūtur indiduū quoqꝫ reducit ad actū.
¶4. Viſus videt lapidē in duas ꝑtes diuiſum. ꝛ q̄lꝫ ꝑtē rema- 4
nere vnum indiduū. ꝛ tunc ꝯſiderat intell's ꝙ leo diuiſus per me-
dium in duas ꝑtes qñ ē mortuus ꝙ quelꝫ ꝑs nō remanet vnuꝫ in
diduū aīalis: ꝛ q̄lꝫ pars lapidis diuiſa remanet vnū indiduū lapi
dis. ꝛ de hoc querit cām? Sed recordatus eſt ꝙ lapis non morit.
ꝛ leo ſic: eo qꝛ ab ipſo ſepari pñt vegetatiua/ſenſitiua/imaginatiā.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Sed querit cuius eſt indiuiduum quelꝫ pars ipſius leonis diuiſa
⁊ tūc deſcendit ad viſum cū quo cognoſcit eē indiduū cadaueris.
⁊ per tactum ⁊ viſum cognoſcit qualꝫ partē eſſe indiduum vnum
elemētati.eo qꝛ eſt calida/pōderoſa/colorata.⁊ ſic de alijs ſuo mō

¶De ſpecie bruti.

Viſus apprehendit iſtum leonē coloratū ⁊ aliū leonē colora-
tum.audit⁹ audit iſtū leonē rugientē ⁊ illū.⁊ cū iſtis intel-
2 lectus ſpēm cognoſcit leoninā. ¶2.Intellꝰs ꝯſiderat ꝙ in iſto leo
ne ⁊ in illo ſunt actus/paſſiōes/⁊ actōes naturales ſpē ſimiles.'et
rōne iſtius cōſideratōis cognoſcit ſpēm leonis :⁊ ipam eſſe ens re
ale ⁊ extra aīam.Sed q̄rit vtrū leo habeat noticiam de ipa ſpē?⁊
tunc deſcendit ad potētias inferiores leonis:q̄ nō apprehēdit ſpēꝫ
ſentiendo.neqꝫ imaginatīa imaginādo. eo qꝛ ſpēs cōis eſt inſenſi
3 bilis ⁊ inimaginabilis.⁊ ſic cognoſcit ꝙ leo ſpēm nō apprehendit
eo qꝛ non hꝫ cum quo ipam apprehendere poſſit. ¶3.Canis q̄n
venatur ⁊ ſeq̄tur veſtigia cerui:que ſunt inuiſibilia in lapide:aut
in terra dura.eodē mō de lepore ⁊ perdice/cognoſcit ceruū/lepo
rem ⁊c.per ſua veſtigia.Et tunc intellꝰus q̄rit vtrū canis attingat
ſpēm cerui aut leporis ⁊c?Et tūc deſcēdit ad potētias inferiores
ſicut ad odoratum/viſum/imaginatōem/⁊ tactū.q̄n odorat⁹ at-
trahit ſpēm ꝑ odorem.⁊ qꝛ odor cerui ⁊ odor leporis drūt ſpē:ca
nis diſtinguit inter figurā cerui ⁊ figurā leporis.⁊ inter nām ⁊ na
turā.⁊ inter motū ⁊ motū.q̄n lepus habet motū tardiorē q̄ꝫ cer-
uus.⁊ velotiorem q̄ꝫ ꝑdix.⁊ ſic canis cognoſcit ceruū/leporem/⁊
perdicem per figurā/naturā/⁊ motū.per ſpēꝫ vero nō/eo qꝛ talis
ſpēs eſt inſenſibilis ⁊ inimaginabilis. ¶4.Ceruus tranſiēs per
4 lapidem in eo dimittit veſtigia.nūc intellꝰs q̄rit per quē modū ca-
nis inde exhaurit ſpēm?Et tunc deſcendit ad potētiaꝫ tactiaꝫ(vt
in diſtin.lapidis dictum eſt)q̄ per cōtactū ſiſitudinem attrahit fri
giditatis lapidis.aſili per potētiā odoratiam canis haurit ſimili-
tudinem veſtigioꝝ cerui.⁊ ad hoc ꝯcurrit vegetatia cū ſua attra-
tiua/retētiua/digeſtia/⁊ expulſiua. Nam per attractiuā canis at-
trahit ſimilitudinē veſtigioꝝ cerui/leporis/⁊ ꝑdicis.⁊ ꝑ retētiam
retinet.⁊ per digeſtiuā digerit,ceruus vero per ſuā expulſiuam ex
pellit ⁊ depingit in lapide ſuū odorē.Et qꝛ lapis eſt retētiuus per
ſuam f̄ritatē retinet ſpēm ⁊ ſimilitudinem ipius odoris.⁊ aer qui
ꝑticipat cum lapide/de ipſa ſpē ſe hītuat quo aere mediāte canis
attingit ſic ſpēm ⁊ ſiſitudinē odoris:ſic ocul⁹ colorez aere illūiato

(c) 2006 Ministerio de Cultura

mediante. Et in iſto paſſu apparet ꝙ intellꝰ cum magno labore
ſcientiam acquirit.

¶ De genere bruti.

Viſus videt leonē ⁊ equū q̄ drūt ſpē. ſʒ qꝛ in gn̄e ꝯueniūt vʒ
in aīali. imaginatio imaginat̄ aīal/ nō tñ ipm̄ imaginari pōt
ſine ꝑticularibꝰ ſenſibilibus. Sed intellꝰ q̄ altioꝛ poᵃ eſt intellige
re pōt aīal in cōi. ſine ꝑticularibus. ipa eñ imagiātio nō pōt ima=
ginari niſi iſtō aīal vel illō. ⁊ ipm̄ aīal qđ imaginat̄ nō eſt genꝰ: ſʒ
indiuidū. Et aīal qđ intellꝰ intelligit ſine ꝑticularibꝰ eſt genꝰ. ¶2 2
Intellectus q̄rit vtrū aīal irrōnale qđ eſt brutū ſit genꝰ? Et tunc
deſcendit ad viſum q̄ videt ꝙ leo capra ⁊ hmōi ſunt aīalia bruta:
⁊ qꝛ aīal irrōnale de iſtis ꝓdicatur: intellꝰ cognoſcit ꝙ aīal brutū
eſt genus inferius: ⁊ contentuʒ ſub aīali/ eo quia non continet ho
minē quod eſt aīal. ¶3. Imaginatio in leone imaginatur gene= 3
rales ꝑtes vʒ elementatiuū bl'e ⁊ are. vegetatiuū bl'e. ⁊ are. ſenſiti
uum bl'e ⁊ ire. imaginatiuum bl'e ⁊ ari. Que iō dicūt̄ partes eſſe
gn̄ales qꝛ de ipis deriuāt̄ur ꝑtes minute minus gn̄ales. ſic de ele=
mentatia calefactiuū bl'e ⁊ ere. ⁊c̄. de vegetatiua attractiuum bl'e
⁊ ere. digiſtiuū bl'e ⁊ ere. retentiuū bl'e ⁊ ere. expulſiuuʒ bl'e ⁊ ere.
De ſenſitiua autē deriuantur viſitiuuʒ bl'e ⁊ ere. auditiuum bl'e ⁊
ire. odoꝛatiuum bl'e ⁊ are. guſtatiuū bl'e ⁊ are. tactiuum bl'e ⁊ ere.
rugitiuum bl'e ⁊ ire. ⁊ ſic de alijs ſuo modo. De imaginatiua ve=
ro exeūt apprehenſiua/ appetitiua/ ⁊ exiſtimatiua. ita quelʒ de ima
ginatiua cum ſuis cōcretis deriuat̄. Oīa ſiquidem iſta genera=
lia ſunt in iſto leone ⁊ in illo ⁊ in quolʒ aīali bruto. ⁊ de iſtis par=
ticularia deriuantur peregrina q̄ ſunt in ſucceſſiōe. gn̄alia vero in
continuo motu cōſiſtūt. ꝑticularia ſiue ſingularia ſunt ſicut videre
leonis: quando videt leenā/ ceruū/ ⁊ fontē. ⁊ ſic de alijs ſuo modo
Per oīa iſta cognoſcit intellꝰ leonē eē aīal hñs generales ꝑtes:
ſed mirat̄ quare iſte leo non eſt genus cū partes hēat generales?
Sʒ ipe tunc deſcēdit ad potētiā viſiuā que videt fontē cauſare ſta
gnū: ⁊ de ſtagno exire riuulos. ⁊ ſic cognoſcit ꝙ aīal vt eſt genꝰ:
fons eſt qđ cāt leonem ⁊ caprā ⁊ huiuſmōi ⁊ iſtum leonem ⁊ illū.
⁊ iſte leo ⁊ ille ſunt ſicut ſtagnum metaphoͤ loquēdo. ⁊ riuuli ſūt
leones quos illi habent in potētia. ¶4. Dum ſic intellectus con 4
ſiderat querit elementatiua/ vegetatiua/ ſenſitiua/ et imaginati=
ua iſtius leonis a quo deſcendunt? Sed recoꝛdatus eſt de exem=
plo ſupradicto. ⁊ cognoſcit ꝙ deſcendunt ⁊ deriuāt̄ ab vniuerſali

D

(c) 2006 Ministerio de Cultura

et naturali actore. ⁊ credit q̃ a deo deſcendunt effectiue p̱ moduz
creationis. ⁊ de ducūtur de potentia ad actum per patrem ⁊ p̱ ma
trem. qui ipos genuerunt.

¶ De entitate bruti

Viſus videt leonē iſtum coloratum ⁊ ſic de alijs ſenſibus ſuo
mō. ⁊ iō imaginatio imaginatur ipm leonem eſſe hoc qđ ſen
ſus apprehendunt: ſed non imaginatur ſuā eſſentiā nec ſuum eſſe
in cōi eo qr tale eſſe ē inſenſibile. Sed intellectus aſcendit ſupra
imaginationem ⁊ cognoſcit q̃ leo eſt ens ⁊ ſua eſſentia eſt enti-
tas. ⁊ tunc querit vtrū ipe apprehendat ipam eſſentiā ⁊ ipz eē rea
liter aut ſua apprehenſiua remaneat terminata in ipo phantaſma
te ⁊ ſimilitudine rei? Sed tūc deſcendit ad viſum q̃ vere colorem
apprehendit. ⁊ ad tactum q̃ vere caliditatē leonis attingit duriciē
⁊ grauitatem. Deſcendit itē ad canem q̃ vere attingit odorem ve
ſtigiorum cerui/⁊ leporis. Deſcendit etiā ad pullū de ouo exeūte: qui
vere cognoſcit granū quod comedit. Et ad caprā que nūq̄ vidit
lupum ⁊ ſtatī qñ ipm videt cognoſcit eſſet ſuū inimicuz. Et qr in
tellectus intelligit ſe nobiliorem ⁊ altiorē potētiā eſſe q̄ poᵉ inferi
ores in ptāte ⁊ ꝟtute. ⁊ iſte inferiores ad rē trāſeūt obiectiue: iō ipe
cognoſcit q̃ meliꝰ ⁊ veraciꝰ debet ad rē intelligendā trāſire. nam
2 alr̃ hoc qđ eſt inferius: eēt ſupiꝰ in ptāte ⁊ ꝟtute. qđ eſt ipoˡᵉ. ¶ 2
Dū ſic intellꝰs ꝯſiderat mirat̃ de pullo. q̃ ſtatim cum exit de ouo co
gnoſcit ſuū cibū ⁊ capra ſuū inimicū. ⁊ de hoc querit cām: ſed re
cordatus eſt de hoc qđ dictum eſt in diſtinctiōe iſta .ſ. q̃ in forma
generali ſunt oēs forme pticulares ſemīate. ⁊ ſic de materia pria:
in qua oēs matie particulares ſunt ſeminate. ⁊ quia inſtinctus
naturalis eſt vna ps mundi ſemīata in forma vniuerſali. ⁊ in ma-
teria vniuerſali: pullus et capra: in qbꝰ inſtintꝰ naturalis eſt actu
deducit de potētia ad actum illaz noticiam q̄ habet pullus ipe de
ſuo cibo ⁊ capra de ſuo inimico. ſicut flāma cādele que eſt actu de
3 ducit de potentia ad actuz flāmam: que eſt in cera. ¶ 3. Iterū q̄-
rit intellectus vtrū leo cognoſcat ſuuz eſſe ⁊ ſuaz eſſentiaz? et tunc
deſcendit ad imaginationem leonis: que in ipo altior poᵃ eſt. ipſa
namq̄ imaginatiua non pōt habere actum niſi cū obiectis parti-
cularibus in eodem tēpore. ⁊ hic vel ibi. ⁊ quia eſſe ⁊ eſſentia nō
ſentiuntur (vt dictum eſt) leo non pōt cognoſcere ſuū eſſe: nec ſuā
eſſentiaz. ſed cognoſcit quod ipe eſt. et q̃ non eſt lapis nec equus
⁊ ſic de alijs ſuo modo.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

114

¶De.vj.diſtin.q̄ eſt de hoīe ⁊ primo de actu eius.

DIſtinctio iſta de homine quo ad corpus patꝫ per ea
que dicta ſunt de leone in ſua diſti. igitur in hac ma=
xime tractabimus de aīa rōnali inueſtigando ſuam
nām ⁊ ſuos actꝰ/paſſiōes/⁊ actōes ⁊ hmōi. prio di=
cendo ſic. ¶1. Actus hoīs ſunt ſemiare/coq̄nare/in 1o
duere/equitare/pingere/ſagitare/emere/vendere/ſcribere /lege=
re/docere/ieiunare/orare/iudicare. ⁊ ſic de alijs ſuo mō. Iſti ſiq=
dem actus competūt ſoli hoi ⁊ nō alteri aīali: ſꝫ quare hoc ſit in=
tellectus vult inueſtigare. Et tunc cōſiderat ꝙ in hoīe eſt plus de
eſſe ⁊ eſſentia q̄ꝫ in leone. qꝛ eſſe hoīs eſt rōnale: et ſua eſſentia eſt
rōnalitas. in qua rōnabiliᵗᵉ ꝯſiſtit ntelligere/amare/⁊ memorari/
que ſunt de eſſentia rōnalis cū q̄bus rōnale hꝫ altiores actus ⁊ no
biliores: q̄ꝫ irrōnale. ¶2. Dum intell's ſic cōſiderat q̄rit aquo ē in 2
telligere in hoie ⁊ ſic de amare ⁊ memorari: vtrū ſint in hoie ſic a
generali ⁊ nāli ⁊ ſpūali intellectu: ſic imaginari in leone eſt a gene
rali imaginari ⁊ ſic de ſentire/vegetare/⁊ elementare ſuo mō? Et
tunc deſcendit ad imaginatiōem q̄ imaginatur ꝙ ꝯiūctio forē cor
poralis ⁊ materie corpalis eſt in leone ꝑ imaginari vl'e ſentire ⁊c.
q̄ ſunt media vl'ia cuꝫ q̄bꝰ fit cōiūctio in leone ſiue in hoīe: ſꝫ de itel
ligere ⁊ memorare ⁊ amaᵉ in hoie nō eſt ſic. qm̄ ſbā ſpūalis ⁊ cor
poralis drn̄t in nā ⁊ gn̄e. rōne cuiꝰ drē non eſt dare intellm̄ vl'em
a quo deſcendat intell's hoīs ſiue intelligere. qꝛ ſi ſic eēt: eſſet dare
mediū vl'e nāle qꝺ cōiungeret aīam rōnaleꝫ cū corpe qꝺ non eſſet
ſpūale neqꝫ corpale. vn̄ intellꝰus aſcendit ⁊ cognoſcit ꝙ mediū per
quod cōiungūtur aīa ⁊ corpus in hoīe eſt ipē deus actor ſūmus q̄
voluntarie creat aīam ⁊ ipam cū corpore cōiūgit. ¶3. Imagina= 3
tio imaginatur ꝙ qn̄ plato gn̄at ſocratem/deducit ipm̄ de potētia
ad actū: vn̄ credit intell's ꝙ plato de ſua aīa ꝓducat aīam ſocratꝭ
eam de potētia ad actū deducendo. Sꝫ recordatur ꝙ in generatio
ne ſocratis ipē plato ⁊ ſocrates in corpe ꝑticipāt in cōi. ſꝫ nō eſt ſic
de aīa platonis ⁊ de aīa ſocratis eo qꝛ non ꝯiūgūtur nālr̄. vt dictū
eſt in. §. mō dicto per agens nāle: ſꝫ ꝑ actorē ſupernālem q̄ eſt deꝰ
bn̄dictus. ¶4. Viſus videt corpus ſocratis mortuuꝫ quē prius 4
viderat viuū. vn̄ intellectus dubitat vtrū aīa ſocratis moriatur ſi
cut corpus? Sed tunc recordatur de deo qui cōiungit aīam cum
corpe ſupernaturalr̄ (vt ſupius dictuꝫ eſt) rōne cuius recordatio
nis cognoſcit ꝙ aīa rōnalis eſt īmortalis eo quia creata eſt de ni=

(c) 2006 Ministerio de Cultura

hilo. Sed miratur quõ deus põt ipam aĩam creare de nihilo: cum nihil nõ ſit aliqd? Et tunc aſcendit ad cõſiderandũ diuinã ptãtem que eſt infinita. rõne cuius infinitatis põt producere aliqd de aliquo/ vt hoiem de hoĩe ⁊ pomũ de pomario. ⁊ aliquid de nihilo poteſt producere. ſ. dare eſſe qd non erat. ſic mũdũ creauit q̃ nõ erat. Si autẽ deus non potuiſſet creare mundũ qui nõ erat ſua ptãs eſ
5 ſet limitata. qd eſt impoſſibile. ¶5. Rurſus querit intellect⁹ quare ſeminare. coquinare ⁊c. actus hoĩs exiſtunt? Et tunc recordat⁹ eſt ꝙ in hoĩe ſunt elementare/ vegetare/ ſentire ⁊c. quib⁹ ꝯpetunt ſeminare/ coqnare ⁊c. vt hõ vitã habeat altiorẽ q̃ leo: cũ ſit ex cor
6 pore ⁊ aĩa rõnali cõſtitutus: leo vero nõ. ¶6. Iterum querit intellectus quare in hoĩe ſunt ſcribere/ legere/ ⁊ docere/ ieiunare/ elemoſinare/ ſacrificare/ adorare ⁊c.? Et tũc reflectit ſe ſupra ſe ⁊ recordatus eſt de rõnari. quoniã ſic eſt rõnabile ꝙ homo habeat ſcientias liberales p ſcribere/ legere/ ⁊ docere: ſicut ẽ rõnabile ꝙ habeat ſcĩas mechanicas per ſeminare/ coqnare ⁊c. cum qb⁹ ſciẽtijs liberalibus ſciat deũ recolere/ intelligere/ ⁊ amare/ ⁊ agere penitẽ
7 tiam de cõmiſſis. ⁊ deum orare. cũ hoc dignum ⁊ iuſtũ ſit. ¶7. Iterum querit intellectus quare in hoĩe eſt iudicare/ prudẽtiare/ ⁊ ſic de alijs actibus ꝟtutũ cardinaliũ: ⁊ theologicaꝝ? Et tũc aſcẽdit ad rõnale ⁊ ad finem quare ipe eſt: qui qdem finis is eſt vʒ qꝛ deus eſt recolibis/ intelligibilis/ ⁊ amabilis iuſte/ prudenter ⁊c. et
8 hoc rõne altitudinis ſue bonitatis/ magnitudinis ⁊c. ¶8. Iteruʒ querit intellectus quare ſunt in homĩe auariciare/ ⁊ luxuriare/ ſuperbire ⁊c.? Et tunc deſcendit ad libertatem hoĩs. rõne cuius põt ad placitum bonum eligere ſiue maluʒ. bonuʒ qꝛ deus eſt obiectabilis libere per hoĩem intelligendo/ recolendo/ ⁊ amãdo/ eo quia dignum eſt ⁊ quidem iuſtũ rõne diuĩe bonitatis magnitudĩs ⁊c. et etiã vt hõ poſſit acquirere meritum glorie ſempiterne. Malum vero eo qꝛ hõ de nihilo eſt ꝑductus. rõne cuius nihili inclinationem habʒ ad pctm̃ quod eſt nihil. de qua quidem materia locuti
9 ſum⁹ in liº de ꝑmonibus ſatis large. ¶9. Dũ ſic cõſiderat intell's ſupradicta querit vtrũ aĩa ſepata a corpe recedat ab eo cũ ſentire imaginari/ intelligere/ amare/ ⁊ recolere? Et tunc recordatus eſt diſtin. leonis: in qua dr̃ ꝙ imaginatiua in ſenſitĩa eſt infta. ⁊ ſenſitiua in vegetatiua. ⁊ vegetatiua in elemẽtatiua. ⁊ tũc cognoſcit ꝙ aĩa qñ recedit a corpe nõ recedit cũ imagĩatĩa: nec cũ ſẽſitĩa eo qꝛ ſũt de nã corpis. ⁊ corp⁹ ẽ mortuũ ſimplr poſt receſſuʒ aĩe ab eo. qd nõ eẽt ſi imagĩatĩa ⁊ ſenſitĩa ab ipo nõ recederẽt: ⁊ vitã hẽrẽt.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Iterū cōſiderat intellectus ꝙ aīa recedit cū intelligere amare ⁊ recolere vt ſpecies: quas acq̄ſiuit dū erat in corpore: remaneant in ipa cū quib⁹ anima cognoſcat dei iudiciū ⁊ ſuam grām ⁊ miſericordiam.
¶10. Miratur ⁊ iterū intellectus ipe per quē modū aīa ſepata cognitionē hab3 de rebus inferiorib⁹: que ſine imaginatione cognoſci non pñt? Et tunc deſcendit ad genus ⁊ ſpēm q̄ ſunt in leone ſiue in homine de q̄bus intellectus hab3 noticiā ſine imaginatione. 10
¶11. Iterū querit intellus vtrū aīa a corpore ſeiuncta in die iuditij recuperet idem corpus qd̄ prius hūit? Et tūc aſcendit ad diuinā iuſticiā magnitudinē ⁊ veritatē: cū qua de⁹ habet magnū ⁊ verū iudicare. et hinc deſcēdit ad viſum q̄ videt ꝙ hō iſte ⁊ ille hic ⁊ nunc agūt bonū aut malum. ⁊ tūc cognoſcit ꝙ aīa recuperabit corpus ⁊ idē corpus. vt idem hō ſit remuneratus de bono. vel de malo ſit punitus. qm̄ ſi non recuperaret corp⁹ ⁊ idem corpus / iuſticia dei non haberet magnū ⁊ veꝝ actū in hoīe eo qꝛ partem iudicaret: ⁊ non totum. 11

¶De paſſione hominis.

RAtionabilitas eſt ꝑpria paſſio hoīs: in qua rōnabilitate intelligibilitas ē ꝑpria paſſio intell's. hoīs ipi⁹ in qua q̄dē ꝑpria intelligibilitate intell's fac̄ ſpēs intelligibiles. ſic ſpēm plāte ⁊ leonis ⁊ hmōi? S3 intell's q̄rit vtrū iſta intelligibilitas ſit ſibi coeſſentialis? Et tūc deſcēdit ad viſū: q̄ videt ꝙ in plāta ſunt rami / flores / ⁊ fruct⁹. vñ cognoſcit ꝙ in plāta ē vegetabilitas: q̄ eſt ſibi ꝑpria paſſio ⁊ de ſua eēntia: in qua vegetat elemēta coſdē ipos ramos / flores / atq3 fruct⁹ de poᵃ ad actum deducēdo. ⁊ ſic cognoſcit ꝙ itelligibilitas ē de ſua eēntia. S3 vlteri⁹ q̄rit vtrū illa itelligibilitas ſit in cōtinua duratōe aut diſcreta? ⁊ tūc iteꝝ deſcēdit ad viſū ⁊ ad plātā in qua vegᵘᵃ vegetat ꝯtinue die noctuq3 ramos / flores ⁊c. ergo ⁊c. Itē intell's deſcendit ad viſum q̄ videt hoīē dormiētē q̄ nō intelligit. qua de cā credit ipe intell's ꝙ intelligibilitas ſit in diſcreta duratōe ⁊ nō ꝯtinua? Et tūc deſcēdit ad gramaticū q̄ h3 gramaticam in hītu in cōtinua duratōe: ſ3 nō h3 practicā grāmatice in eadē duratōe ꝯtinue ſ3 in diſcreta. vñ intell's ſic ꝯſiderādo cognoſcit ꝙ vna ē in ipo intelligibilitas itrīſeca ⁊ cōtinua. alia ē extriſeca ⁊ ꝑegrina: q̄ ē in diſcreta duratōe: ſic q̄ñ intelligit lapidē ſine plātā. ⁊ illa intelligibilitas ē ꝑ acūs ⁊ ē figura ⁊ ſimilitudo itelligibiᵗⁱˢ itrīſece: aqua efluxa ē ⁊ dirivata.
¶2. Iuſtificabilitas ē paᵒ hoīs i qua hō fac̄ ſe iuſtū moral'r diſtriᵒᵒ ⁊ ꝯmutādo. S3 q̄rit itell's 2

(c) 2006 Ministerio de Cultura

vtrum iſta paſſio ſit propria paſſio hoīs aut non? Et tunc deſcen-
dit ad imaginationē q̄ imaginatur ꝙ canis in ſua ſenſibilitate ſen
tit veſtigia leporis ꝛ perdicis. que q̄dez veſtigia ſunt acq̄ſita ꝛ pe
grina per ſenſibilitatem canis intrinſecā. ꝛ iō cognoſcit intellectꝰ
ꝙ in hoīe eſt iuſticia innata cum qua acq̄rit iuſticiā pegrinā: que
eſt hītus nouus cum quo facit ſe iuſtum ipe hō. Deinde q̄rit intel
lectus vtrū iniuria ſit ꝓpriꝰ hītus hoīs? Et tunc deſcendit ad pri
uatiue oppoſita cū q̄bus cognoſcit ꝙ iniuria nō pōt eſſe hītus ꝓ-
prius hoīs/ eo q2 iuſticia hoī eſt innata. ꝛ ſic cognoſcit ꝙ iniuria
3 eſt hītus priuatiuus nouus ꝛ acq̄ſitus. ¶ 3. rōnabilitas eſt paſſio
hoīs. ſ3 querit intellus vtrū ſit ꝓpria aut appropriata? ꝛ ſic de de
docibilitate/ de ieiunabilitate ꝛ ſic de alijs iſtis ſimilibus ſuo mō.
Et tunc recordatur intellectus de ij. §. cū quo cognoſcit ſolutionē
huius dubitationis.

¶ De actione hominis.

Iſta eſſentia intellectus eſt intellectiuꝰ cū quo ipe intell's acti
uus eſt ꝛ hō cum ipo. S3 q̄rit intellectꝰ per quē modu3. Et
tunc deſcendit ad ignē/ q̄ calefacit aerē: vt poſſit multiplicare ſuū
actu3 ꝛ ſuū deſtruere inimicū. ſ. ipam aquā. ſīlr ſuo mō hō mouet
intellectum vt per ipm̄ poſſit cognoſcere obm̄ deſideratū. ſic iuſti
2 ciam/ prudētiā ꝛc. et vt poſſit deſtruere iniuriā/ auariciā ꝛc. ¶ 2.
Intellectus iter3 querit per quē modū ipe facit ſpēs acq̄ſitas intel
ligibiles? Et tunc deſcēdit ad viſum q̄ h3 in ſe tria cōcreta ſibi co
eſſentialia v3 viſitiū ble ꝛ ere? Cuiꝰ q̄dē organu3 eſt oculus ſenſa
tus: in quo viſus ipe eſt organizatus. viſus aūt eſt vt poª ſenſitia
oculus vero vt eiꝰ inſtrm̄. cū quo viſus attingit obm̄ ſuum mediā
te aere illūiato cōtinuato de obo vſq3 ad oculū per q̄ſdam lineam
extrinſecā que terminata eſt inter ſupficiē oculi ꝛ obm̄. alia autez
eſt linea intra oculū ſenſata: cū qua viſus haurit in ipo oculo ſpē3
obi mediāte linea extrinſeca illūiata de nouo/ generata per viſiti-
uum q̄ in ſua ꝓpria viſibilitate ſibi cocēntiali facit ꝛ generat ſilitu
dinem obi viſibilē/ ſiue viſam. Dolet tn̄ intellectus eo q2 vir pōt
exēplū hoc oīno pcipe: ꝛ deſcendit ad vegetatiuam cū qua ſe forti-
ficat: eo q2 cognoſcit ꝙ vegetatiuū trāſmutat ꝛ gn̄at elemētatū in
vegetatum cum poª attractiā/ retētiā/ digeſtiā/ et expulſiua. Sīlr
eſt de poª viſiua q̄ attrahit ꝛ gn̄at ſimilitudinē obi. Sīlr etiā de in
tellectu piuncto in hoīe cū elementatiā/ vegetatiā/ ſenſitiā/ ꝛ ima
ginatiā. ꝛ hoc per lineā cōtinuam. Et ideo qn̄ hō attingit ſpēs per

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ſenſum ꝛ per imaginationem: intellectiuus in ſuo proprio intelli-
gibili gn̄at ſpēs ſenſatas ꝛ imaginatas prius/ ꝛ ipas ibidē fac in-
telligibiles ſiue intellectas. ¶3. Dū intellus gaudet eo qꝛ modū 3
ſciendi intelligit: querit quo pacto eſt dubitatiuus ꝛ creditiuus.
Et tunc deſcendit ad viſum q̄ videt hermophroditū. hoc eſt hoīez
naturam maris ꝛ femine hn̄tē. cuius rō eſt. qꝛ idem ſemē cadit in
loco in quo femina generat ꝛ i loco in quo generat maſcul⁹ in eo
dem tempore. a ſimili quando intellectus attingit ſpeciem partim
illūiatam ꝛ partim nō: eſt creditiu⁹ ſiue dubitatiu⁹. qm̄ per vnaz
partē hꝫ inclinatōem ad affirmandū. ꝛ per aliā ptē ad negandū.
Sed vlterius q̄rit que eſt cā ſue iſtius ignorātie: ſed deſcendit ad
viſuz qui nō pōt videre/ qm̄ aer nō eſt illūiatus. ꝛ tūc cognoſcit ꝙ
cauſa ſue ignorātie eſt ocioſitas aut impedimentū. ꝛ multa alia q̄
concurrūt/ ſic ira auaricia ꝛc. ¶4. Dū itellectus hꝫ de ſua actōe 4
noticiam querit de actiōe volūtatis ꝛ memorie? ꝛ tūc recordatus
eſt exᵃ ſupradcā: cum q̄bus cognoſcit ſic actōes voluntatis ꝛ me- 5
morie ſuo mō: ſic ꝛ ſuas cognouit actiōes. ¶5. Iterꝫ intellus per
viſum ꝛ imaginationē cognoſcit ꝙ hō hꝫ actōez in metallis/ in la
pidibus/ plantis/ ꝛ in brutis ꝛ iſtius rei q̄rit cām? Tunc deſcen-
dit ad artes mechanicas ꝛ liberales cuꝫ q̄bus cognoſcit ꝙ dignū
eſt ꝛ q̄dem iuſtum ꝙ in ſilibus hō actiōes habeat eo qꝛ nobilius
aīal eſt. ꝛ qꝛ eſt illud ſolū aīal qđ deū diligit/ recolit/ intelligit/ ꝛ ho
norat/ ei ſeruiendo. q̄ q̄dē de⁹ oīa corpalia ad hoīs ſuiciū ordina
uit. vt hō ipe bene ꝛ iuſte cū oībus iſtis deo ſeruiret. eum bn̄dice-
ret/ ꝛ laudaret ꝛ merituꝫ acq̄reret. ꝑ qđ poſſꝫ ad paradiſi gloriam
tandem peruenire.

¶De natura hominis.

Secundū ꝙ dictum eſt de actibus/ paſſionib⁹/ ꝛ actōib⁹ ho
minis nā eius cognoſcenda eſt eo qꝛ ſunt hoī res eēntiales
et nāles. nos tn̄ de eadeꝫ ipa natura aliq̄d loqui volum⁹ iſto mō.
¶1. In hoīe ſunt quiqꝫ nature. ſ. elementatia/ vegetatia/ ſenſitiua/ 1
imaginatiua/ ꝛ rōnatiua. Per elemētatiam hꝫ hō caliditatē/ frītа-
tem/ hūiditatē/ ꝛ ſiccitatē/ colorē/ lōgitudinē/ latitudinem/ ꝛ ꝓfun
ditatem/ angulos/ circulos/ ꝛ figuras. et hoc nālr. Per vegetatiaꝫ
habet mēbra. ſ. cor/ epar/ cerebrū/ v̄gam/ genitalia/ venas/ ſanᵉᵐ
atqꝫ oſſa ꝛ hmōi. qđ etiam figuratū eſt in planta in qua ſunt bran
ce/ rami/ folia/ flores/ ꝛ fructus per eādeꝫ vegetatiam: q̄ tranſmu
tat in ſuā ſpēm elemēta. ꝛ ſic eſt in hoīe ſuo mō. Per ſenſitiuā ve-

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ro hō ſentit/famen/ſitim/ dolorem/ caliditatem/ ffitatem ꝛ ſic de
aliȷ̄s ſuo mō. Per imaginatiuā imaginatur hō oba ſenſibilia: et
mouet̄ ad ſenſibilē appetitū. Per rōnatiuā mouet̄ ad oba ſenſibi
lia/imagiabilia/intelligibilia/amabilia/ꝛ recordabilia. quoꝝ poᵉ
2 ſunt in hoīe nāles ꝛ actus earūdē. ¶2. Dum ſic intell's cognoſcit
in hoīe quiqꝫ potētias nāles intelligit ꝙ ex ipſis in cōi eſt vna nā
cōſtituta.ſ.natura hūana? Sꝫ q̄rit vtruꝫ prime nature poᵉ modo
dicte ſint de natura hoīs anteq̄ aīa rōnalis ſit introducta/ꝛ ipſis
cōiūcta? Et tūc deſcendit ad flāmā q̄ deducit de poᵃ ad actū flamā
que eſt in cera in poᵃ: que q̄dem flāma in poᵃ/eſt de nā flāme que
erit in actum. aſſi' q̄ttuor poᵉ corpales ꝑdicte ſunt de nā hoīs q̄ ip
ſas poſuit in embrione gn̄ando. ſꝫ tū non ſunt adhuc actu in natu
ra hūana reſpectu hoīs futuri. ꝛ qū venit aīa rōnalis ꝛ introduci
tur deducit ipas de poᵃ in actū ꝛ illas cū ſe ipa in ſpē hūana repo=
nit/que q̄dem ſpēs vel natura hūana ſine iſtis quiqꝫ potētiȷ̄s non
3 pōt eſſe vllomō. ¶3. Dum ſic intell's facit ſciam(vt ſupiᵘ dictum
fuit) q̄rit an qū aīa rōnalis venit/veniat cū noua vegetatiā/ſenſiti
uā/ꝛ imaginatiā ꝛ alias potentias deſtruat: q̄s inuenit? Et tunc
deſcēdit ad leonē q̄ filius eſt alteriᵘ leonis ꝑ elemētatiā/vegeta
tiuam/ſenſitiuā/ꝛ imaginatiā. ꝛ ſi ſic eēt ꝙ aīa rōnalis iſta ſecū
adduceret ꝛ alia q̄ dicta ſunt remoueret leo eēt magis nāir filius
leonis q̄ hō filiᵘ alterius hoīs. ꝛ q̄ iheſus xp̄s filius v̄ginis glo=
ſe. qđ eſt valde abſurdū ꝛ impiuꝫ dicere. Iterū ſi hoc eēt verū.ſ.ꝙ
potētie antiq̄ per aduenientes deſtruerentur: deſtructio iſtaꝝ non
eſſet nālis/eo q̄ꝛ venientes nō ſunt genite ſꝫ create. ꝛ ſic innatura
liter cū elemētatiā iūgerētur ꝛ rōne iſtius innālitatis vegetatiua
veniēs nō eēt naturalr̄ inſita in elementatiā: neqꝫ ſenſitiua in ipa
vegetatiā: neqꝫ imaginatiā in ipa ſenſitiā. ꝛ ſic eſſet deſtructa con
4 tinuitas nature in hoīe. ꝛ natura eēt ꝯtigua. qđ eſt impoleᵉ. ¶4.
Iterū aſcēdit intell's ad aīam rōnalē ꝛ q̄rit/vtrū tres poᵉ.ſ.intelle
ctus memoᵃ ꝛ volūtas ſint vna nā aut plures? Et tūc deſcēdit ad
ſenſitiuaꝫ ꝛ cōſiderat ꝙ ſic ſenſus cōis eſt vna nā ſentiendi: ſic aīa
rōnatiua eſt vna natura rōnādi. ꝛ ſic ſenſus cōis hꝫ plures ſenſus
ꝑticulares differētes: ſic rōnatiā hꝫ plures potētias dr̄ītes/hn̄tes
5 diuerſa oba. ¶5. Dū ſic intell's ꝯſiderat q̄rit vtrū iſte tres poten
tie aīe dr̄ūt ꝑ eēntiaꝫ? Et tunc deſcendit ad cōcreta q̄ ſunt in ipſis
eſſentiȷ̄s ſicut in intellectu naturalr̄ conſiſtunt intellectiuum b̄le. ꝛ
ere. et in voluntate volens. volitum ꝛ velle. ꝛ in memoria memo
rans ꝛ b̄le. ꝛ ari. ꝛ quia iſta cōcreta differunt ſpē/cognoſcit intelle

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ctus ꝙ predicte po^e drñt ꝑ eſſentiaȝ. ¶6. Iterum conſiderat intel= 6
lectus ⁊ q̄rit verũ in intellectu drñt intellectiuũ intelligibile ⁊ in=
telligere eẽntialr̃: Et tunc deſcendit ad ſenſum in quo ſenſitiuum
ſenſibile ⁊ ſentire ſunt vna eẽntia ſenſitiua q̄ inſenſitio eſt perma
nens actiua: inſenſibili paſſiua/⁊ in ſentire eſt actus. ⁊ ſic de intel
lectu ſuo mõ. ¶7. Q̄ñ affatus audiuit ꝙ aliq̄ ponũt ꝙ intellect⁹ 7
⁊ memoria ſunt vna eadem po^a. dicit affatus ꝙ ſi hoc eẽt verũ na
tura eorum eẽt vna eẽntia ⁊ eadem. Tũc intell's aſcendit ad volũ
tatẽ ⁊ liberũ arbitrium: ad dubiũ ⁊ credulitatẽ ⁊ ad ordinem po=
tentiaꝝ: ⁊ tunc diſcurrit ⁊ cognoſcit/ꝙ intellect⁹ inuenit ſp̄es pri=
mitiue ⁊ illas inuentas cõmendat memorie. ⁊ alias nouas acq̄rit
⁊ ipa voluntas poſtea eſt libere electatiua. Et dũ ſic intellect⁹ di=
ſcurrit/cognoſcit ꝙ ſi ipe ⁊ memoria eſſent vna ⁊ eadẽ po^a ⁊ natu
ra: memoria eſſet ita diſcurſiua ſicut ⁊ ipe. ⁊ intell'us ſic ſp̄es conſer=
uaret ſic et memoria: que conſeruatio ipm impediret ad inueniẽ
dum nouas ſp̄es. ⁊ volũtas eſſet ligata ⁊ non libera ad eligenduȝ
hoc ⁊ illud/eo q2 plus pſit duo q̄ vnuȝ. ⁊ intellectus nõ poſſet ob=
liuiſci/dubitare/nec etiã ignorare. Et q2 oĩa iſta ſunt impoſſibilia
ergo ⁊c. ¶8. Duȝ ſic intellectus conſiderat naturã hoĩs querit q̄ 8
eſt cauſa quare in qualȝ potẽtia ſunt tria concreta naturalr̃ et non
plura neqȝ pauciora. ſicut in elementatiua in qua ſunt elementati
uum bl'e. ⁊ are. et in vegetatiua vegetatiuũ bl'e ⁊ are. ⁊ ſic de alijs
ſuo modo: Et tunc recordatus eſt de natura diã q̄ eſt vna et trina
vna p̄ eẽntiã/⁊ trina p̄ tres pſonas diãs. nõ tres nãc: ſȝ vna natu=
ra ex q̄ deus pr̃ naturãs filiũ de ſua natura naturatum. ⁊ pater ⁊
filius ſpirant ſpũm ſanctum per amare. vñ cognoſcit intellectus
ipe ꝙ ſicut in deo eſt vna eſſentia/⁊ tres perſone/ſic quelibet po=
tentia eſt vna ſuo modo in ſe habens tria concreta.

¶ De ſubſtantia ⁊ accidente hominis.

Quinqȝ ſb̄e ſunt in hoĩe. ſ. elementatiã/vegetatiua/ſenſitiua
imaginatiua ⁊ rõnatiua. q̄ oẽs vnã ſbam hoĩs cõſtituũt. q̃lȝ ſua
acn̄^a ꝓpria ⁊ a ſe inſepablĩa hñs. ¶2. Elemẽtatiã hȝ ſua acn̄^a ipſi 2
inſepabilia q̄ ſunt caliditas/frĩtas/hũitas/ſiccitas/põderoſitas/
leuitas ⁊ hmõi. Acn̄^a aũt vegetatiue ſunt amaritudo/dulcedo/at=
tractiua/retẽtiua/digeſtiua/expulſiua/gñatiua: corruptiua/nutriti
ua/augmẽtatiã/alteratiua ⁊ hmõi. Acn̄^a v̄o ſenſitiue ſũt pegrinũ
videre. odorare. audire. guſtare. tãgere. ⁊ affari. ⁊ etiam delectari i
ſentiẽdo. ⁊ hmõi. Acn̄^a imag^ue ſũt oba ſen^la q̄ imaginãdo hauriũt

(c) 2006 Ministerio de Cultura

de rebus ſenſibilibus. ſicut imaginari lapidem fontez ⁊c̄. Acnᵃ autem peregrina rõnatiẽ ſunt intelligere/amare/⁊ recordari fontez leonem ⁊ hmõi. et iuſticiã/auariciã. ⁊ ſic de alijs ꝟtutibꝫ ⁊ vicijs.

3 ¶ 3. Iterũ intellectus ↄſiderat in hoĩe ſbas minutas ⁊ acnᵃ earundem. Sbe aũt minute hoĩs ſunt nãlis bonitas/magnitudo/duratio/ptãs/intellectus/voluntas/virtus/veritas ⁊ gloria. Et acnᵃ iſtaꝝ ſunt ſic̄ bonitas q̃ acñs eſt magnitudĩs ⁊ durõis ⁊c̄. eo ꝙ ipe de ſe ipis nõ ſunt bone: ſʒ per bonitatem ſbalem q̃ dat eis ſuam ſimilitudinẽ. hoc idez eſt de magⁿᵉ q̃ eꝑᵒ acñs eſt bonitatis durõis ⁊c̄. et ſic de alijs ſuo mõ. Que q̃dem acnᵃ intra ſbam ſunt ⁊ in ipa ꝑmanẽtia nõ extra exeũtia: ſʒ alia accidẽtia ſunt ab illis influxa ⁊ extra permanẽtia. q2 nõ ſunt nãlia: ſʒ moralia ex q̃bus hõ moralr̄ hituat ſemetipm̄. ſic̄ hõ qui eſt bonus moraliter per bonitatẽ moralem acquiſitã: iuſtus ꝑ iuſticiã acquiſitã. magnanimꝫ ꝑ magnitudinem acq̃ſitã: gramaticus per grãmaticã. ⁊ ſic de alijs ſuo mõ

4 ¶ 4. Iterum cõſiderat intellectꝫ ꝙ in hoĩe ſunt acnᵃ de alio gñe. ſicut ſunt ↄtingẽtia que ſunt a caſu ⁊ fortuna ſic̄ amittere denariũ aut ipm̄ inuenire. ⁊ dr̄ cõtingẽtia eo q2 denarius nõ eſt obiectatꝫ

5 per ſenſum: neq3 per imaginatõem nec per ipʒ intellectũ. ¶ 5. Dũ ſic intellectus cõſiderat de acñtibus ⁊ ſba hoĩs: cadit in dubitationem: et q̃rit vtruʒ aliqua bonitas ſit in hoĩe ſbalis: ⁊ ſic de magⁿᵉ ⁊ de alijs ſuo mõ? Et tunc cõſiderat ꝙ eſſe magis competit ſbe q̃ꝫ acñti eo q2 ſba eſt ꝑ ſe exñs. acñs vero nõ: ⁊ q2 ſba magꝭ bona ẽ q̃ꝫ acñs cognoſcit ꝙ aliqua bonitas eſt in hoĩe ſbalis. q2 ſi non: acñs

6 eſſet magis bonũ q̃ꝫ ſba. qđ eſt impoˡᵉ. ¶ 6. Iterũ aſcendit intellectus ⁊ querit vtrũ acñs ſit eſſe aut eẽntia? Et tũc deſcendit ad tactum qui tangit f̃ritatẽ. et ad viſum qui attingit colorem. ⁊ tũc cognoſcit ꝙ frigidum ẽ eſſe hituatũ de frigiditate. ⁊ coloratũ ẽ ẽẽ hituatuʒ de colore. ⁊ tũc cognoſcit ꝙ acñs nõ hʒ eſſe per ſe eo q2 eſt eſſentia abſtracta: ſʒ hʒ eſſe in ſbo in quo eſt ſbſtentatum.

¶ De ſimplicitate ⁊ cõpoſitione hominis.

In hoĩe ſunt ſbe ſimplices. ſic̄ in elemẽtatiua in qua q̃ttuor erũt elemẽta ſimplicia (vt in ca. de ſimplicitate ⁊ ↄpõne lapidis figuratũ eſt) que q̃ttuor elemẽta ↄponũt elemẽtatũ. ⁊ tunc intellectus q̃rit vtrũ elemẽtatiã ſit ↄpoſita? Et tũc cõſiderat in eẽntia elemẽtatiẽ ſimplex elemẽtatiuũ. ſimplex elementabile. ſimplex elemẽtare. q̃ ſunt eẽntia elemẽtatiẽ ſine ↄpõne. in elemẽtato vero eſt ↄpoſitio ſic̄ in hoĩe eſt cõpoſitio ex ignificatio/aerificatio/aqui

ficatiuo/ τ terrificatio.ex quibus reſultat vna forma compoſita in cōi. τ ſic de ignibili aerificabili τc. fit vna mā ꝯpoſita in cōi. τ ſic d ignire/aerificare τc. fit vnꝰ actus in cōi. ¶2. Dū ſic intellꝰs cogno 2
ſcit ſimplicitatē elemētatiē τ ꝯpōnem elemētati: ꝗrit vtrū hoc idez ſuo mō ſequaꝛ in vegetatia/ſenſitiua/imaginatia/τ rōnatiua? Et tunc ꝯſiderat ꝙ in vegetatiā ſunt tria ꝯcreta ſimplicia vz vegetatiuum bl'e τ are. q̄ cum ipa eēntia ꝯuertūtur ſine ꝯpōne: ſꝫ in vegetato elemētato ꝯponūtur eo qꝛ vegetatiuū cōponiꝛ cū elemētatio τ vegele cū elemētabili. τ vegetare cū elemētare: τ ſic de alijs ſuo modo. ¶3. Iterū intellectꝰ aſcendit ad rōnatiām τ ꝗrit per quez 3
modū eſt cōpoſita cū alijs potētijs? Et tunc cōſiderat ꝙ in intellectu eſt intellectiuū bl'e ere. τ in imaginatia imaginatiuū imaginabile τ imaginari. τ iō tiuū cū tiuo ꝯponitur. τ bile cū bili. τ are cū are. τ ſic de tiuis: bilibꝰ τ are memoe τ voluntatis. Sꝫ miratur intellectus q̄uo talis ꝯpoſitio poſſit fieri in hoīe eo qꝛ vna eēntia eſt ſpūalis: alia corporalis? Et recordatus ē de pria cā τ eius volūtate. cui ſcda cā non pōt in aliquo reſiſtere. ¶4. Iterū querit intel 4
lectus vtrū aīa rōnalis ſit ꝯpoſita aut ſimplex? Et tunc recordaꝛ ꝙ bonitas aīe rōnalis ſbalis τ magdo ſbalis τc. ſunt entia ſimpla. ſꝫ qꝛ bonificatiuū τ magum ꝯponūtur. τ bonificabile τ magnificabile. τ bonificare τ magnificare. τ ſic de alijs. aīa eſt ꝯpoſita in cōi de ſuis ptibus ſimplicibꝰ nālibus: q̄ ſunt ꝑ eēntiā ꝯūtes. ¶5. Sꝫ 5
qꝛ affatus dicit qd ſimplex ſimplici ꝯiūctū nō facit ꝯpōem. dubitaꝛ intellectus τ querit vtrū predicta cōpoſitio in aīa ſit poſſibilis? Sꝫ ipe cōſiderat ꝙ poſito ꝙ ignis ſimplex nō haberet in ſe ſua ꝯcreta ſuperiꝰ noīta τ ſic de aere: aqua τ terra: nō pñt iſta elemēta intrare cōpoſitōem/eo qꝛ nō haberēt cuz quo. τ qꝛ iſtis ſua inſunt concreta cū illis adinuicē ꝯponūtur. τ hoc circulariter. ſ. tiuū cū tiuo et bile cū bili. τ actus cū actu. τ tiuū cum bile τ actu. τ tūc cognoſcit intellectꝰ ꝑ quē modū aīa eſt ꝯpoſita. τ rōne iſtius cōpoſitiōis habꝫ in ſe actus/paſſiones/τ actōes naturales.

¶De indiuiduitate hominis.

Secundū ꝙ dictū eſt in alijs diſtinctionibꝰ de indiuiduitatibꝰ pōt cognoſcere intellectus qualꝛ hō pōt eſſe indiuiduū. ſꝫ ipe querit vtrū aīa rōnalis ſit vnū indiuiduz anteꝙ̄ ſit in corpus introducta? Et tunc deſcendit ad flāmā de lapide exeūtē que in inſtāti ſine ſucceſſiōe de poa ad actū eſt deducta. aſili aīa rōnalis introducitur in corpore in inſtanti qñ eſt creata τ in illo inſtāti ē vnū in-

(c) 2006 Ministerio de Cultura

diuiduum ⁊ non antea. ¶Poſtea querit vtrum aīa quando exit de
corpe recedat in inſtāti? ⁊ tūc cognoſcit ꝙ ſicut aīa in inſtāti intro
2 ducitur in corpus ſic in inſtanti recedit ab eo. ¶2. Itē intell'us
querit vtrū aīa ⁊ corpus in hoīe ſint duo indiuidua aut vnū tantū?
Et tunc cognoſcit ꝙ quodlꝫ ſcđm ſuā eſſentiā eſt indiuiduū. ſed re-
3 ſpectu cōpoſitōis ſupradcē exūt vnuꝫ indiuiduū qđ eſt hō. ¶3. Itē
querit intellectus vtrū aīa rōnalis viuat de imaginatīa ſicut vege
tatiua de elemētatīa. Et tūc deſcendit ad ſolem q̄ nō recipit aliq̄d
ab elementis īmo elemēta ab ipō recipiūt ꝑfectōes ⁊ virtutes. aſſi
mili aīa rōnalis nō recipit aliq̄d a potētijs inferioribus eo qꝛ eſt ī
corruptibilis ⁊ magꝭ ſimplex ꝙ̄ ſol: ⁊ altior in poa ⁊ v̄tute. imo ip
4 ſas ꝑficit potētias inferiores. ¶4. Iterū q̄rit intellectꝰ ꝑ quē mo
dum aīa dat vitā corpi? Et tūc deſcendit ad elementīam vegetati
uam cū quibus cognoſcit ꝙ vegetatīa ſic dat vitaꝫ elementatie in
ſe ipā que eſt viua vt elemētatū viuat in vegetato: ſic ⁊ multo ma
5 gis aīa rōnalis dat vitā corpi: vt viuat in ſpē hūana. ¶5. Adhuc
querit intellectus ex quo viuit aīa ſepata? et tūc deſcendit ad po-
mū deciſum de pomario. ⁊ ſupponit ꝙ remota ſit cōtrarietas ele-
mentoꝝ tūc in ipō hūidū radicale viueret de nutrimētali ſi ſic eēt
ſine adiutorio exteriori. ⁊ ſic intellectꝰ cognoſcit ꝙ aīa q̄ nō eſt de
cōtrarijs ꝓpoſita viuit in ſe ipa de ſuis ꝓprijs actibꝰ/paſſionibꝰ/
⁊ actōibus/que q̄dem hꝫ in ſe vitā eſſentialē ⁊ naturalē in qua vi
ta ſunt ibal'r ⁊ natural'r viuificatiuū bl'e ⁊ are. que viuunt de viua
⁊ ſpūali bonite magnine ⁊c. ſine corruptione ⁊ idigētia exteriori.

¶De ſpecie hominis

PEr ea que dicta ſunt de ſpē in diſtinctiōibus ſupradictis in
tellectus ſpēm hoīs cognoſcit. Sed q̄rit vtrū ſpēs ꝙ̄ haurit
ſenſus ⁊ ea ꝙ̄ haurit imaginatio obiectiē ⁊ ꝙ̄ haurit intell'is ſint
vna eadem ſpēs aut plures? Et tunc deſcēdit ad tactū qui tangit
pulſum/caliditatē/motū ⁊ mollicīē in inſtāti attingendo. ⁊ tū iſta
drūt ſpē ⁊ in vno tāgere attingūtur. aſſ'i ſpēs de q̄bus q̄rit intel-
lectus ſunt plures/⁊ inter ſe drūtes eo qꝛ poe diuerſe ſunt. ſꝫ inq̄
tum viſus eſt poa ꝑticularis apphendit iſtū colorē. ⁊ ipa imagina
tiua eſt vniuerſalis q̄ imaginatur eūdem colorē quem viſus attin
git. ⁊ ſic de intellectu qui eſt vl'is q̄ cūdē colorem intelligit ⁊ attin
git. vū intellectꝰ cognoſcit ꝙ iſte ſpēs quo ad vnuꝫ ſunt vna ſpēs
⁊ quo ad aliud ſunt plures. ſicut in tactia in qua ſunt plura tāge-
2 re/tñ eſt vnus actus. ¶2. Iterū querit intellectꝰ vtrū viſus vide

(c) 2006 Ministerio de Cultura

at ſpēm ⁊ per ipſam videat obm aut videat obm ⁊ nō ſpēm: Tūc
intellectus deſcendit ad ſpeculū in quo hō videt imaginem ſue fa
ciei/non vidēs ſuam faciem. ſꝫ imaginatio clauſis oculis imagina
tur faciem ipſius hoīs/poſito ꝙ non imaginetur imaginē que fuit
viſa in ſpeculo. dum ſic intellectꝰ ꝯſiderat cognoſcit ꝙ viſus non
videt faciē hoīs: ſꝫ ſilitudinē eius. ⁊ tūc aſcēdit ad imaginationem
q̄ gn̄alior eſt q̄ꝫ ſenſus que imaginaꝛ imaginē ſpeculi ⁊ facieꝫ. Et
ſic intellectus cognoſcit ꝙ ipe attingit ſpēm ⁊ faciem ⁊ cū ſpē faci
em intelligit ⁊ attingit. ¶3. Iterū querit intellectus vtrum ani= 3
ma ſeparata intellectus ipe poſſit apprehēdere faciem hominis ſine
ſpē quaꝫ imaginatio in vita iſta apprehendit. ⁊ tunc ipe recordaꝛ
ꝙ iſta qō ſuperiꝰ eſt ſoluta. ¶4. Iterū intellectus cōſiderat ⁊ q̄ 4
rit vtrū aīa ita vere ⁊ intenſe ſpēs apprehendat ꝑ memoriā ⁊ vo=
luntatē: ſicut per ipm intellectum: Et tunc deſcendit ad ſenſibiľe ⁊
imaginabile cum quibꝰ cognoſcit ꝙ ſicut viſus ſcōm ſe habet ꝓ=
priuꝫ obm ⁊ tactus ⁊ imaginatio: ⁊ hō quādoqꝫ magis vtaꝛ vno
ſenſu q̄ꝫ alio. ⁊ qn̄qꝫ magis imaginatiōe q̄ꝫ ſenſu: ſic aīa ita ꝓprie
apphendit ſpēm per memoriā ⁊ volūtatē: ſicut per intellm. Dū tū
eſt in via magis obiectat quandoqꝫ per vnam potētiaꝫ q̄ꝫ per aliā
⁊ hoc ad placitum. ¶5. Adhuc querit intellectus vtrū aīa ſepa=
rata habeat equaľr recolere intelligere ⁊ amare obiectando deū: 5
Et tunc aſcendit ad equalitatem diuine bonitatis magnitudinis
⁊c. et ad finem quare aīa creata eſt qui vꝫ finis eſt deū intellige=
re recolere ⁊ amare. ⁊ quia deus per ſuam bonitatē magnitudinē
⁊c. eſt equaliter recolibilis/intelligibilis/ ⁊ amabilis: cognoſcit ꝙ
aīa in patria habet equale intelligere/equale recolere. ⁊ equale
amare.

¶ De genere hominis.

PEr ea que dicta ſunt ſuperius de genere lapidis/plante/et
leonis poteſt intellectus intelligere genus hominis ſuo mō
⁊ cognoſcere ꝙ in rōnatia ſūt tria gn̄alia ꝯcreta. ſ. rōnatiuū agēs
rōnans. ⁊ rōnabile poľe in quo rōnatiuū colligit ſpēs rōnatas pe=
grinas: ex quibus facit ſcientiā. ⁊ rationari cum quo cauſat actus
extrinſecos peregrinos. iſta ſunt tria cōcreta vlia: que ſunt de eſ=
ſentia nature rationatiue. ⁊ intellectus vt ſit de hoc bene certꝰ de
ſcēdit ad ſenſuꝫ in quo ſunt tria concreta eēntialiter vniuerſalia. ſ.
ſenſitiuū agēs ſentiēs. ⁊ ſēſibile paſſibiľe i q̄ colligit ſenſitiuuꝫ ſpēs
ſenſibiles pegrinas. ⁊ ſentire intrinſecū qō ē actꝰ intriſecꝰ cū quo

(c) 2006 Ministerio de Cultura

2 cauſat ſenſitiuum actus peregrinos. ¶2. Preterea conſiderat in tellect⁹ ꝙ in rõnatia ſunt tres poᵉ vl'es.ſ.intellect⁹ memoria ꝛ voluntas.quelꝫ hñs in ſe tria cõcreta ſibi coeẽntialia ꝛ vl'ia.ſic in intellectu intellectiuum agẽs intelligẽs. ꝛ ĩtelligibile poſſibile ĩ quo intellectus agens colligit ſpẽs pegrinas ꝛ ipas ibi facit intelligibiles ꝛ intellectas.ꝛ eſt intelligere cũ quo cãt act⁹ pegrinos nũero drñtes.Sꝫ miratur intell's de intelligere intrinſeco: qñ dũ hõ dormit nõ intelligit? Sꝫ ipe aſcendit ad bonitatẽ nãlez q̃ exiſtit in hoie in qua eſt bonificare nãle innatũ:ex quo nõ oritur bonificare pegrinuꝫ in hoie pctore qñ ipe agit malũ.ſꝫ qñ hõ agit bonum ab
3 ipo oritur bonificare pegrinũ.ergo ꝛc. ¶3. Iterum intell's ꝯſiderat in voluntate ſic ꝯſiderauit in ſe ipo:in qua ẽ volitiuũ agẽs volens ꝛ volibile poſſibile.in quo volitiuũ colligit ſpẽs deſideratas. ꝛ hoc cum amare intrinſeco cũ quo cãt act⁹ extrinſecos pegrinos
4 ¶4. Iterũ intellect⁹ aſcẽdit ad memoriã in qua eſt memoratiuuꝫ agens memorãs.ꝛ memorabile poſſibile in quo memoratiuũ colligit ſpẽs memoratas.ꝛ hoc cũ memorari intrinſeco cum quo cãt
5 actus extrinſecos pegrinos. ¶5. Dũ ſic intellectus ꝯſiderat ꝛ facſciam de rebus gñalib⁹ ꝛ vl'ibus q̃ ſunt in aĩa nãl'r ꝛ eſſential'r:vt de ipis poſſit magꝫ eẽ certus deſcendit ad ſenſibile.ſ.ad viſuꝫ ꝛ ſic de alijs ſuo mõ.qñ in poᵃ viſiua eſt vl'e viſitiuuꝫ agens videns. ꝛ vniuerſale viſibile poſſibile in quo viſitiuũ colligit ſpẽs viſibiles ꝛ facit ipas viſas.ꝛ hoc cum videre intrinſeco cum quo cãt act⁹
6 extrinſecos pegrinos. Nam hõ qñ videt lapidẽ hꝫ vnũ videre pegrinum pticulare ꝛ aliud qñ videt leonem. ¶6. Dũ ſic intellectus cõſiderat q̃rit per quẽ modũ ipemet eſt vl'is obiectiẽ ꝛ pticularis vel ſingl'aris? Et tũc deſcẽdit ad viſuꝫ q̃ videt ꝯtinue duos equos aut plures quoꝝ vnus eſt albus.ali⁹ niger.vñ ſicut viſus cõtinue videt vniuerſal'r plura ſimul:ſic intell's ꝯtinue ꝛ vl'r intelligit plura ſimul.Et in iſto paſſu appꝫ per quẽ modum eſt intellectus vl'is obiectiue.ꝛ clauſis oculis intell's nõ põt attingere ſupradcã plura ſed ſucceſſiue.rõ huius ẽ/qꝛ imaginatio nõ põt imaginari ꝯtinue plures equos drñtes in colore:ſꝫ diſcrectiẽ ſucceſſiue in tpe. Et in iſto paſſu apparet p quẽ modũ intellect⁹ eſt pticularis ſiue ſingu-
7 laris cũ imaginatõe obiectiẽ. ¶7. Dum hõ tenet roſam ꝛ rutaꝫ in manu odorat⁹ ei⁹ ꝯtinue ꝛ in inſtãti attingit iſtoꝝ odores.vnũ cum triſticia.reliquũ vero cũ leticia. Et ſic intellectus p odoratũ eſt vl'is obiectiẽ:ſꝫ in abſentia roſe ipius ꝛ rute cũ odoratu nõ eſt vl'is reſpectu iſtoꝝ eo qꝛ imaginatiua non põt in inſtãti imaginari

claranes relatiua

(c) 2006 Ministerio de Cultura

iſtos odores. ¶8. Guſtus in inſtanti ꝛ continue in vino attingit 8
ſaporem ꝛ fritatē. ꝛ per ꝯñs intell'ſ intelligit ꝛ in inſtanti iſta duo ꝛ cōtinue. ſ3 poſt potū imaginatiā nō pōt imaginari iſta duo cōti=nue ꝛ in inſtāti/ſ3 diſcretiue. Et ſic intellectus q̄ erat vl'is cum guſtu eſt particularis cū imaginatōe. ¶9. Itē tactus tāgit lapidē 9
ꝛ in inſtāti attingit fritatē ꝛ pōderoſitatem ꝛ p ꝯñs intellectus eſt vl'is eo q2 iſta intelligit in inſtāti. ſ3 poſt tactū lapidis eſt pticula=ris eo quia imaginatio nō pōt imaginari iſta ꝯtinue ꝛ in inſtanti ſed ſucceſſiue. ¶10. Affatus iſtā dictiōem dñs pfert in qua ſunt 10
tres ſyllabe quas affat⁹ ipſe nomiat ſiue pfert vl'r ꝛ confuſe. ꝛ per ꝯñs intellectus eſt vl'is. S3 qñ affatus plōgat ſyllabas diſcretiue tunc intellectus nō eſt vl'is ſ3 particularis. rō huius eſt/q2 imagi=natio imaginatur ſillabas diſcretiue. Et in iſto paſſu apparet p quē modum intellect⁹ facit ſciam cōfuſā ꝛ per quē modū aſſertiuam cōfuſam per affatū. certā vero per imaginatōem. ¶11. Audit⁹ au 11
dit multas voces cōcordantes in eccl'ia ꝛ tunc eſt vl'is eo q2 imaginatio nō h3 ibi locū: ſ3 qñ voces ſunt diſcordātes tūc auditus ē diſcretiu⁹ ꝛ diſcurſiuus/eo q2 imaginatio ibi locū h3. vñ intell'us cognoſcit per quē modū eſt per auditum pticularis ꝛ vl'is. ¶12. 12
Poſtq̄ intell'us cognoſcit modū per quē eſt vl'is ꝛ pticularis cū potētijs inferioribus: deſiderat cognoſcere ſil'r per quē modū ipſe vl'is eſt ꝛ pticularis cū potētijs ſupioribus. iuuātib⁹ tñ ad id potētijs inferioribus obiectiue. ꝛ hoc iſto mō. Intell'ſ repreſentat vo=luntati diuerſa obiecta ſicͭ caſtitatē ꝛ luxuriā. ꝛ is q̄dem liber eſt in repſentando ipa oba ſcōm ꝙ ſibi placet vnū alteri preponendo vel poſponēdo nō ꝙ volūtas ipm cogat in pponendo vel poſt ponēdo. q2 ſi ſic eſſet: iā volūtas foret electiua in cōtinua electōne: vñ intellectus cognoſcit in ſe eſſe libertatē gñalem cū qua deſcen=dit libere ad oba pticularia. vñ nimio afficit̄ gaudio eo q2 cogno=ſcit ſe eiuſmōi hr̄e libertatē valde ſecretā. rōne cuius vz libertatis ſpectat hr̄e meritū de bonis: ꝛ q2 etiam de malis pungit cū ꝯſcia voluntatē. ¶13. Dum intellect⁹ prepat oba voluntati/voluntas 13
habet libertatē ad eligendū hoc vel illud. ꝛ ſic ſua libertas ē vl'is. ꝛ qñ deſcendit ad eligendū hoc bonū vel hoc malū eſt particula=ris. Et tunc intellectus ꝯſiderat per quē modū volūtas eſt libera. ꝛ aſcendit ad volitiuū agens volens: qd libere colligit illam ſpē3 quā vult. ꝛ per eundē modū ſuam libertatē cognoſcit generalē.
¶14. Memoria h3 libertatē generalē cū qua libere recipit ſpēs/ 14
conſeruat/atq3 reddit intellectui ꝛ volūtati. ꝛ ꝙ ſit libera expiētiā

(c) 2006 Ministerio de Cultura

habemus. qm̄ quandoqꝫ intellectus ⁊ volūtas optāt habere vnaꝫ
ſpēm a memoria ⁊ ipa nō eā ſed aliā ipis repſentat. ⁊ qn̄qꝫ nō cu=
rant ſpēm hr̄e vt qeſcāt: ⁊ memoª dat eis ſpēm vel ſpēs ad placi=
tum vt laborent. ⁊ hoc facit memoratiuū agēs memorās qḋ libe=
5 re colligit ſpēs ad placitū in ſuo memorabili intrinſeco nāli. ℭ15.
Item intellectus q̄rit vtrū iſte tres poᵉ habeāt vnā libertatem in
cōi aut plures differētes per eēntiā? Et tūc deſcēdit ad potētiā ta
ctiuā q̄ tangit lapidem. que q̄dē hꝫ vnā ptātē in cōi attingendi plu
res res ſpē drn̄tes ſic fritatē/ pōderoſitatē/ ⁊ duricies. ⁊ tūc cogno
ſcit qḋ libertas iſtarum potentiarum vna eſt in cōi: ſed per vnum
modum ſe hꝫ ad vnā potētiā: ⁊ per aliū ſe hꝫ ad aliā ⁊ aliaꝫ. et hoc
duobus modis vꝫ occaſionatie ⁊ cātiue. occaſionatie ſic intell's et
memoria qn̄ prepant ⁊ occaſionāt volūtateꝫ vt diligat caſtitatē in
illo tp̄e in quo volūtas deliberat vt eligat caſtitatē aut luxuriam.
⁊ memoª recolit ⁊ intellectus intelligit caſtitatē ⁊ penas inferna=
les intenſiue: vt volūtas libere actiuet ſe ad cauſandū caſtitateꝫ/
diligendo/ ⁊ euitādū luxuriam odiendo. ⁊ ſic eſt de intellectu ſuo
modo/ qn̄ deliberat vt diſcat grāmaticā aut geometriā. ⁊ ſic de me
moria qn̄ deliberat vt recolat iſtā legē aut illam.

ℭDe entitate hominis.

Per ea que dicta ſunt ſupius de entitate lapidis cognoſcit in
tellectus q hō eſt ens. ⁊ cognoſcit per quē modū eſt ſua en=
titas ab alijs diſtincta. ⁊ tūc q̄rit vtrū qn̄ aīa eſt ſepata a corpore
ſit in inſtāti in paradiſo vel in inferno. Et tunc deſcēdit ad viſum
qui videt ſolem qn̄ oritur aerē illūiare in inſtāti de oriente in occi
dentem. aſili ⁊ multo melius aīa in inſtāti eſt in loco a deo ſibi de
putato. Et tūc intellectus q̄rit per quē modum aīa ↄſiſtit in loco ſi
ne occupatōe loci? ⁊ tūc deſcendit ad potētiā tactiuā tangentē la=
pidem durū/ frigidum/ ⁊ pōderoſum in inſtāti ſine occupatōe lo=
ci. ⁊ ſic cognoſcit per quē modū aīa eſt in loco abſqꝫ ipius occupa
2 tione. ℭ2. Intellectus ſubinde deſiderat ſcire vtrū liberum arbi
trium ⁊ pdeſtinatio poſſint in eodeꝫ ſb̄o ſimul exiſtere? Et tūc de=
ſcendit ad potētias inferiores ⁊ prīo ad oculū qui ſe claudit libere
qn̄ non vult videre obm̄. ⁊ libere ſe apit qn̄ ipm̄ vult videre. ⁊ ſic
de naſo q̄ libere odorat iſtud pomuꝫ vel iſtā roſam. ⁊ ſic de guſtu
⁊ tactu ſuo mō. ⁊ de affatu q̄ libere noīat iſtud vocabulū aut iſtō.
Silr̄ de auditu ⁊ imaginatiōe ⁊ de ſe ipo q̄ libere obiectāt oba pti
cularia. Et oēs iſte libertates ab hoie deſcendūt q̄ libertateꝫ hꝫ in

(c) 2006 Ministerio de Cultura

obiectando o͞ba ꝑticularia. vn̄ intellectus per hoc q̄d cognoſcit libertates ſupradictas apphendit ꝙ iuſticia dei hȝ libertatē ad iudicandū hoīeȝ ſcd̄m ſua opa. Nā ſicut leporari⁹ fugās leporē currit cum inſequēdo: ſic dei iuſticia ſequitur opatiōes hoīm ſine īpedimento ſapīe dei q̄ precedit ſciendo ip̄as hoīuȝ opatiōes anteq̄ȝ ſint impetrate ſiue facte. ⁊ hoc cū iuſto ſcire q̄d q̄dem ſcire iniuſtū eēt ſi ſapīa impediret iuſticie ſuū actū. vn̄ intellꝰs intelligit ꝙ in deo ſcire iuſtū ⁊ iudicare iuſtū ꝯuertūtur. rōne cuius apphenſionis cognoſcit ꝙ in deo ſua iuſticia ⁊ ſapīa ī idētitate eſſentie ⁊ nāe cōuertuntur. Sed quia intellect⁹ eſt ſucceſſiuus eo q̄ in vno tēpore ſucceſſiue conſiderat iuſticiam dei ⁊ ſuū actum: et in alio ſapiam ⁊ ſuum actum ſucceſſiue cadit in dubitatōem quā quidē dubitationē p ea ſoluit que dicta ſunt de vnitate ſapīe ⁊ iuſticie dei. vn̄ cognoſcit ꝙ liberū arbitrium ⁊ predeſtinatio in eodem ſb̄o poſſunt eſſe.

¶3. Item intellectus querit vtrū anima ſepata debeat iterū coniungi corpi a quo receſſit? Et tunc intellꝰs aſcendit ad iuſticiam ⁊ ſapiam dei q̄ conueniūt in ſciendo ⁊ iudicando hoīem cum bonitate/magnitudine/duratione/poteſtate/voluntate/virtute/glīa et veritate: cum q̄bus ſunt eadem eēntia ⁊ nā. ⁊ ſic cognoſcit intellꝰs ꝙ erit reſurrectio mortuoꝝ. Nam hō qui egit bonum equū eſt ꝙ ſit remunerandus. qui vero egit malum puniendus. 3

¶ De. vij. diſtin. que eſt de celo ⁊ primo de actu eius.

Auditus audiuit ꝙ celum eſt nominatum per antiquos philoſophos primum mobile. ⁊ ideo intellect⁹ intelligit ꝙ celum hȝ primum mouere ſine quo non poſſet eſſe primū mobile. ¶2. Dum ſic intellꝰs cōſiderat in celo primū mouere/deſcēdit ad elementatū in quo etiam primū elemētare ꝯſiderat. vn̄ apphendit ꝙ in celo ē primuȝ celeſtiare. ſed tunc querit vtrum primū mouere et primuȝ celeſtiare ſint de eſſentia celi? Et tunc deſcendit ad plātam in qua conſiſtunt primuȝ elementare ⁊ vegetare que ſunt de eſſentia ei⁹. ⁊ cognoſcit ꝙ primū mouere ⁊ celeſtiare ſunt intrinſece de eſſentia celi. 2

¶3. Intellectus querit cum quo conſiſtunt in celo primum mouere ⁊ celeſtiare? et tunc deſcendit ad lapidem in quo ignire/aerificare/aqueificare/et terrificare ſunt in motu per calefacere/humefacere/frigefacere/et deſiccare. qui quidem actus ſunt in lapide intus permanentes: non extra prodeuntes. Et ſic intellect⁹ cognoſcit ꝙ in celo mouere et celeſtiare ſūt in eo 3

E

(c) 2006 Ministerio de Cultura

cum aliquibus acūtibus intus permantibus: ſed neſcit quibus di cantur nominibus ⁊ rōne ignorantie iſtorum nominū poſitus eſt in triſticia. ſ; iteru; deſcendit ad lapidem ⁊ diſcurrēdo diſcernit ⁊ co gnoſcit ꝙ ignire ⁊ calefacere cōſiſtunt in eodem lapide cū innato bonificare/magnificare/durare/poſſificare/appetere/virtuificare ⁊ ſic cognoſcit ꝙ mouere ⁊ celeſtiare celo inexiſtunt cum celeſtia li ⁊ innato bonificare magnificare ⁊c. et hoc intra. ſicut exiſtūt in

4 lapide elementare/bonificare/magnificare ⁊c. ¶4. Dū ſic intellectus cōſiderat querit quare celū h; motū circularē? Et tūc deſcē dit ad lapidē in quo elemēta hñt motū intrinſecū continuū ⁊ circularem in quo ignis influit in aere ſua; caliditatē. ⁊ aer in aquā ſuam hūitatē ⁊c. tū dubitat intell's q̄re lapis non h; motum circu lare; ſic celū. ſ; deſcendit ad tactiuā que apprehendit in lapide pō deroſitatem rōne cuius apphendit ꝙ celum neq; leue eſt nec gra

5 ue. ¶5. Dum ſic intell'us cōſiderat actus celi per prin^a^ primitiua ſupradicta: alios actus ꝯſiderat pricipiorꝫ primitiuorꝫ ſicut drñtia re/cōcordare/ꝯtrariare/ principiare/mediare/finire/maiorificare coeq̄re/⁊ minorificare. tū non dico ꝙ contrariare ſit actus celi eo

6 quia celū nō eſt cōpoſitū ex ꝯtrarijs. ¶6. Cum eiuſmōi actibꝰ primitiuis cognoſcit intell's ꝙ celum h; actus ſcōarios peregrinos ſi cut mouere/bonificare/magnificare ⁊c. qm̄ cum mouere mouet ce lum ignē ad calefaciendū ⁊ ad aerē illūiandū ⁊ aer mouet aquam ad frige faciēdū. ⁊ luna vetus mouet ſanguinem ad nutriēdū venas. ⁊ luna noua ad euacuādū. ⁊ ſic de arboribus folia retinētibꝰ q̄ ſciſionem req̄rūt in luna veteri. ſicut oliuarius ⁊c. ⁊ ſic de arbori bus que non retinent folia q̄ ſil'r ſciſionem req̄runt in noua luna. ſi cut pomarius ⁊c. et in omibus iſtis corpora celeſtia actus habent

7 cum bonificare/dr̄are ⁊c. ¶7. Intellectus deſcendit ad magnete; qui ferrū attrahit/illū mouendo. ⁊ deſcendit ad iaſpide; que clau dit poros eoſdem reſtringendo. Et tunc cognoſcit ꝙ corpus cele ſtiale perfectum eſt corpora inferiora ad ſe ip̄m mouens ſicut per

8 fectum ad ſe mouet imperfectū. ¶8. Intellectus deſcendit ad ſeminatorem ⁊ coquinatorem ⁊ ſic de alijs artificibus mecanicis. et tunc querit vtru; celū cauſet actus iſtorum? Et tunc deſcendit ad viſum qui videt ꝙ hō immittit lignum in ignem non coactus per ignem neq; per celu;: ſed libere iſtud facit. ignis vero natural'r cō burit lignum. ⁊ ſol natural'r in igne multiplicat caliditatem tamē effectiue. ⁊ tunc intellectus cognoſcit ꝙ celum non cogit ſeminatorem ad ſeminandum; neq; coquū ad coq̄nandu;. ratio huius q̄

(c) 2006 Ministerio de Cultura

anima rõnalis non eſt coniuncta cum celo ⁊ eſt libera per ſe. rõne cuius libertatis ſeminator mouet ſe ad ſeminandũ hic ⁊ nunc aut hic ⁊ ibi ⁊ hic ⁊ nunc frumentũ ſeminat aut ordeum. ⁊ ſic celũ nõ habet oppſitõem ſuper aĩam. ⁊ ſic de artibus liberalib⁹ ⁊ moralibus ſuo mõ. ¶9. Dum ſic intellẽs conſiderat ꝙ celum nõ agit in anima rõnali querit per quem modũ idem celũ põt deo ſeruire cũ ſit creatum ad ſeruiciũ eius: cum ipm nõ poſſit deuꝫ obiectare recolendo/intelligendo/⁊ amando. eo quia nõ habꝫ aĩam rõnalem cum qua ſit coniũctũ. Et tunc deſcendit ad lapidẽ/flãmaꝫ/plantã/gallinam ⁊ hmõi. que ſunt ad ſeruiciũ homĩs. ⁊ celum agit in ipis ſine quo agere non poſſet: neqꝫ hoĩ ſeruire. per tale aũt mediuꝫ celum ſeruit homini: vt hõ ſeruiat deo intelligendo/recolendo/⁊ amando ⁊ hoc cum bonis moribus. ſicut cũ iuſticia/prudentia ⁊c. 9

¶10. Dum ſic intellectus cõſiderat dicit metaphorice loquẽdo voluntati ⁊ memorie eius ſororib⁹ a a. quõ ſumus in maledictione in hoĩe iſto/qñ nos inclinat ad pctm̃ mortale ⁊ quot pene nos expectant in ipo hoĩe eo qꝛ deuiat nos ⁊ ſeipm a ſeruitio noſtri creatoris. ⁊ omnia cum qbus debet deo ſeruire. 10 Nota

¶De paſſione celi.

Quia celuꝫ eſt primũ mobile/primũ habẽs mouere: pꝛĩa mobilitas corpalis ẽ ſibi ꝑpria paſſio. ⁊ ſic de pꝛĩa corpali bonificabilitate/mag^{te} ⁊c. et iſte paſſiões ſunt de eẽntia ipius celi ⁊ ſũt primitiue. ¶2. Dum ſic intellect⁹ cõſiderat primas paſſiones q̃ celo ſunt intrinſece aſcendit ad conſiderandũ alias paſſiones que ipi etiã ſunt itrinſece ſicut ſũt dr̃abilitas/cõcordabilitas/cõtrariabilitas (ſed iſta cõtrarietas eſt per accidens) principiabilitas/mediabilitas/finabilitas/maiorabilitas/equabilitas/⁊ minorabilitas ⁊ lucibilitas ⁊ hmõi. Cuꝫ his autẽ nouem paſſionibus ⁊ alijs ſupradictis hꝫ celum in ſe ipo paſſiões ꝑmanentes ſicut motiuus gñalis q̃ in ſua mobilitate generali colligit alias mobilitates ſpãles. ⁊ ſicut bonificatiꝰs generalis qui in ſua generali bonificabilitate colligit bon^{tes} ſpãles. ⁊ ſic de mag^{uo} que in ſua magnificabilitate colligit magnificabilitates ſpãles. ⁊ ſic de dr̃atiuo ⁊c. qui in ſua dr̃abilitate colligit dr̃abilitates ſpãles. Cum omibus aũt iſtis paſſionibus intrinſecis cãt celũ paſſiones ꝑegrinas inferiores/ſic mobilitatẽ ignis aeris ⁊c. et ſic calefactibilitatẽ/lucificabilitatẽ ignis ⁊ dyaphanabilitateꝫ ⁊ hũectabilitatẽ aeris ⁊c. ¶3. Dũ ſic itellect⁹ ꝯſiderat q̃rit vtꝝ celũ cãet audibilitateꝫ audit⁹ ⁊ affabilitatẽ 2 3

(c) 2006 Ministerio de Cultura

affatus: Et tunc deſcendit ad lyrã ſimphoniam ⁊ citharã obiectiẽ.
cum q̃bus cognoſcit ꝙ celuꝫ cũ ſua armonia ſiue melodia cãt vo=
cales ⁊ ꝯſonãtes in ſono. ⁊ cãt ꝙ affatus trãſmutet in vocẽ hoc qđ
cõcipit in mente. ſicut vegetatia q̃ transmutat cibũ in carnẽ ⁊ po=
tũ in ſanguinẽ. ⁊ hoc idem eſt de poᵃ viſiua q̃ cũ luce ſolis attingit
4 obm ⁊ ſic de aliꝫ ſuo mõ. ¶ 4. Item intell's q̃rit vtrũ celum cau=
ſet in hoĩe triſticiam ⁊ leticiam/diuicias/ paupertates/ fortunaꝫ in
fortuniũ ⁊ hmõi. Tunc recordatus eſt de aĩa rõnali q̃ eſt primus
motor hoĩs ſpũal'r cum qua hõ mouet ſe libere ad mores (vt dcũ
eſt) ⁊ ad operationes mechanicas. Nam ſi hõ vellet comedere ꝑ mo
tum celi: poſſet ieiunare ſi vellet. ⁊ ſic de aliꝫ ſuo modo.

¶ De actione celi.

SEcundũ ꝙ dictũ eſt de actibus ⁊ paſſionibꝰ celi cognoſcit
pōt intellectus ⁊ actões eiuſdem: eo q2 relatiue ſe hñt. ſicut
motiuũ qui actiuat ſe ſupra ſuũ mobile. ⁊ ſicut bonificatiuũ q̃ actu
at ſe ſupra ſuum ꝓprium bonificabile. ⁊ ſic de aliꝫ ſuo mõ. ⁊ hoc
intra in eſſentia celi. Ex q̃bus q̃dem actõibus/actibus/⁊ paſſioni
bus influẽtie exeũt actie ⁊ paſſiue. ⁊ in ĩferioribꝰ recipiũt. ſic a ſo=
le exit luciditas ⁊ diurnitas. ⁊ per ſuam abſentiã ſeq̃tur nocturni
2 tas ⁊ ſic de aliꝫ ſuo mõ. ¶ 2. Dũ ſic intell's cõſiderat aſcendit ad
octauã ſpherã ⁊ q̃rit de actionibus. xij. ſignoꝝ q̃ ſunt iſta noĩatim
Aries/taurus/gemini/cancer/ leo/ ꝟgo/libra/ſcorpiꝰ/ſagittariꝰ/
capricornus/aquariꝰ/piſces. Arietis igit actões ſunt hee/diurni
tas/maſculinitas/motiuitas. ⁊ ſuꝰ planeta ẽ mars. ⁊ dicũtur actio
nes eo q2 cũ ſua bonitate magⁿᵉ ⁊c. in inferiora influũt iſtas actõ
nes/mediãtibꝰ caliditate/⁊ ſiccitate. nõ ꝙ aries calidꝰ ſit nec ſic=
3 cus formal'r ſed effectiue: eſt q̃dez de cõplexione ignis. ¶ 3. Actões
tauri ſunt femitas/nocturnitas/ĩmotiuitas. ⁊ venus eſt ſuus pla=
neta. ⁊ iſtas actiones habet in inferioribus mediãtibus ffrĩtate et
4 ſiccitate. ¶ Quattuor actões geminoꝝ ſũt neutralitas ſiue cõitas
maſculinitas/diurnitas ⁊ mercurius eſt ſuus planeta. habet autẽ
in inferioribus iſtas actiones mediantibꝰ humiditate ⁊ caliditate
5 ¶ 5. Actiones cãcri ſunt nocturnitas/feminitas/motiuitas. ⁊ eiꝰ
6 planeta eſt luna. et eſt de complexione aque. ¶ 6. Actiones leo=
nis ſunt motiuitas. maſculinitas. diurnitas. eius planeta eſt ſol.
7 ⁊ ẽ de ꝯplexiõe ignis effectiue. ¶ 7. Actões ꝟgis ſũt cõitas noctur
8 nitas feitas. ſuꝰ planeta ẽ mercuriꝰ. ⁊ ẽ de ꝯplexiõe tre. ¶ 8. Actõ
nes libre ſũt hee maſclitas. diurnitas. motitas. ſuꝰ planeta ẽ venꝰ

(c) 2006 Ministerio de Cultura

⁊ eſt de complexione aeris. ¶9. Actiones ſcorpionis ſunt immo 9
tiuitas/nocturnitas/femĩtas. ſuus planeta ē mars ⁊ eſt de ꝯplexi
one aq̃. ¶10. Actões ſagittarij ſunt cõitas/diurturnitas/maſculi 10
nitas. iupiter ē ſuꝰ planeta. ⁊ ē de cõplexiõe ignis. ¶11. Actiões 11
capricornij ſũt motiuitas/nocturnitas/femininitas. ſuꝰ planeta ē
ſaturnꝰ. ⁊ ē de ꝯplexiõe terre. ¶12. Actões aq̃rij ſũt hec/motiui= 12
tas/maſculinitas/diuturnitas. ſaturnꝰ ē ſuꝰ planeta et de ꝯplexio
ne aeris. ¶13. Actões piſcis ſũt hec cõitas/feminitas/nocturni= 13
tas. ſuꝰ planeta ē iupiter. ⁊ eſt de cõplexiõe aq̃. ¶14. Poſtq̃ꝫ in= 14
tellectus aſcendit ꝑ credibile ad actiões xij. ſignoꝝ octaue ſphere
vult aſcẽdere ad actiões ſeptẽ planetaꝝ. qui ſũt hij q̃ ſequũtur vꝫ
ſaturnꝰ/iupit/mars/ſol/venꝰ/mercuriꝰ ⁊ luna. Actões aũt ſatur
ni ſunt malignitas/plũbeitas. ⁊ eiꝰ dies ſabbatuꝫ qꝛ in illo maxie
hꝫ actõem. ⁊ etiã diurnitas ⁊ ē de ꝯplectõe terre. ¶15. Actões io 15
uis ſunt bonitas/ſtagneitas/maſculĩtas/diurnitas/ ⁊ dies iouis ē
ſuus dies. ⁊ eſt de cõplectõe aeris. ¶16. Actões martis ſunt ma= 16
lignitas/ferreitas/diurnitas. ſuꝰ dies eſt dies martis. ⁊ eſt de cõ=
plexõe ignis. ¶17. Actões ſolis ſunt mediocritas/aureitas/ma= 17
ſculinitas/diurnitas. ſuus dies eſt dies dñica. ⁊ ē de cõplectõe ig=
nis. ¶18. Actiones veneris ſunt bonitas/cupreitas/femininitas 18
nocturnitas. ſuus dies eſt dies veneris. ⁊ eſt de cõplexione aque.
¶19. Actiones mercurij ſunt maſculinitas/diurnitas/argẽteitas 19
viua. ſuus dies eſt dies mercurij ⁊ complexiones habet omniũ ele
mentorum eo qꝛ alterabilis eſt ⁊ conuertibilis. ¶02. Actiones 20
lune ſunt bonitas ⁊ malitia ſcðꝫ magis ⁊ minꝰ/argẽteitas/noctur
nitas. ſuus dies eſt dies lune: ⁊ ē de complexiõe aque. Cum iſtis
autem actionibus agunt ſeptem planete in iſtis inferioribus effe=
ctiue. ¶21. Dum ſic intellectꝰ conſiderat actiones ſignorum et 21
planetarum deſcendit ad ſenſibile ⁊ imaginabile vt de hijs que di
cta ſunt poſſit ſcientiã facere. Sed quia celum eſt in continuo mo
tu et ſenſus et imaginatio non pñt hoc attingere neqꝫ comprehen
dere: intellectus de illis que dicta ſunt non poteſt facere ſciẽtiam:
ſed tantũ opinionem. ⁊ ideo iudicium aſtronomorum fallibile eſt
atqꝫ deceptorium. ¶22. Intellectus poſt hec aſcendit et vult ha= 22
bere ſciẽtiaꝫ de aſſituatione planetarum. vꝫ quare ſaturnus poni=
tur in loco altiori et tamẽ eſt de complexione terre que eſt infimũ
elementuꝫ. et quare iupiter eſt immediate ſub ſaturno. et tamẽ eſt
de cõplexione aeris et aer eſt ſupra terram. et quare mars eſt ſub
ioue cuꝫ ſit de ꝯplexione ignis. ⁊ ignis eſt ſupra aerẽ ⁊ ſic de ſole.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Iterū querit cū ita ſit ꝙ luna ⁊ venus ſint eiuſdem ꝯplexiōis quare mercurius eſt in medio eoꝝ: ⁊ dū ſic cōſiderat deſcendit ad imaginationem q̄ imaginat̄ ꝙ cerebrū eſt de cōplexiōe aque in homīe ⁊ epar de ꝯplexione ignis ⁊ tñ cerebrū eſt in loco ſupiori. ⁊ hoc ē vt fumoſitates epat̄ aſcendāt rōne leuitatis ⁊ vapores ⁊ fumoſitates cerebri deſcendāt rōne grauitatis. vt fiat obuiatio/mixtio/⁊ tēperamētū per ꝯtrarias qualitates. Et ſic cognoſcit intellꝰ ꝙ ſaturnus eſt bñ ſituatꝰ. ¶ 23. Iterum vult reddere cām q̄re iupiter eſt ſub ſaturno ⁊ ad hoc ſoluendū ꝯſiderat hoc qđ mō dictū eſt in §. proxīe dicto. hoc eſt vt fiat remiſſio ⁊ ꝯtēpamentum. ¶ 24. Poſtea q̄rit intellectus quare mars ꝯiūgātur ⁊ ſol: Et tunc deſcendit ad ſolē qui ē dñs in celo rōne luciditatis ⁊ ꝟtutis ⁊ q2 eſt ī medio planetarum. ⁊ vt poſſit hr̄e maiorē ꝑtātē q2 dñs datus eſt ei mars vt ſit ipi coadiuuatiuꝰ vt ignis ꝑ iſtos duos altiꝰ ⁊ nobiliꝰ poſſit eē elementū in ꝑtāte ⁊ ꝟtute. ¶ 25. Iterū ꝯſiderat intellꝰ de venere mercurio ⁊ luna q̄m mercuriꝰ q̄ eſt alterabilis ⁊ ꝯuertibilis impedit ⁊ defendit ne venus ⁊ luna nimiā influāt viſcoſitatē in inferiora q̄ impediret gn̄atōes ⁊ digeſtiōes elementorum. ¶ 26 Iterū intellectꝰ deſcendit ad viſum q̄ videt ꝙ octaua ſphera mouetur de oriente in occidētē. ⁊ ſic de ſole ⁊ luna ⁊ de alijs planet̄. tñ imaginatio imaginatur ꝙ planete ſunt errātes ⁊ violēter moti per octauā ſpherā: ſed nālr̄ mouētur de occidēte ad orientē: ⁊ de hoc querit cām intellectus. Et recordat̄ de q̄ōnibus ⁊ ſolutionibꝰ ſaturni ⁊ iouis: cū quibus cognoſcit ꝙ debēt eē in motu contrario octaua ſphera ⁊ planete: vt poſſit fieri mixtio elemētoꝝ ⁊ remiſſio eorundem. ⁊ vt ab ipis poſſint corpora gn̄abilia ⁊ corruptibl̄ia deriuari. ſic planta/leo/⁊ ſic de alijs ſuo mō. ¶ 27. Item intellectus vult hr̄e ſciam vtrū planete ſint corpa ꝯcaua aut ſpherica: Et tūc deſcendit ad viſum q̄ videt cepā in qua plura ſunt corpa cōcaua ⁊ cōuexa ⁊ vnū ſupra reliquum exñs. vñ vegetatia diſpoſita eſt melius ad digerendū ⁊ mouēdū ꝙ̄ ſi eēnt corpa ſpherica ſic pomū. vñ intellectus cognoſcit ꝙ ſphere planetarū ſunt corpa cōcaua ſicut ſphere elemētorū vt poſſint magis ꝑticipare in motiᵗᵉ mobiᵗᵉ ⁊ mouere. ¶ 28. Iterū querit intellꝰ q̄re planete ⁊ ſic de octaua ſphera hñt maiorē ꝟtutem ⁊ actōem aſcēdendo ꝙ̄ deſcēdēdo: Et tunc deſcēdit ad viſum q̄ videt flamā candele q̄ magis eſt in angulo acuto ſuperiꝰ motiua ⁊ actīa. vt tactus de hoc expientiā oñdit ꝙ̄ in lateribus. ⁊ iō cognoſcit intell's ꝙ ſignū ſiue planeta magis eſt motiuū ⁊ actiuum aſcendēdo ꝙ̄ deſcendendo. rō huius eſt q2

(c) 2006 Ministerio de Cultura

habent appetitu3. vt ſicut in medio celi vt ꝑ rectã lineam influant
in iſta inferiora actões. Et de hoc experiẽtiã hẽmus in ſpeculo de
calibe cõcauo. q̃d qñ eſt in cõſpectu ſolis in angulo acuto fit com=
buſtio in lateribus vero non. ¶29. Intell's adhuc q̃rit qñ hõ na= 29
ſcitur in ꝯiũctõe ſiue cõſtellatõe arietis ⁊ ſaturni vter iſtorum h3
maiorem actõem nãl'r in illo hoĩe? Tunc deſcendit ad q̃litates ꝓ
prias ⁊ appropriatas in ſbo exñtes. ſic in igne in quo caliditas eſt
ſibi propria q̃litas ⁊ ſiccitas appropriata. in quo q̃dem ſbo q̃litas
propria eſt magis actiã ꝙ̃ appropriata. ⁊ ſic de terra in qua ſicci=
tas eſt ipi ꝓpria q̃litas ⁊ frigiditas appropriata. Et tũc cognoſcit
intell's ꝙ in predcã cõſtellatõe ſaturn⁹ magis actiu⁹ eſt rõne ſiccita
tis q̃ eſt in ipo ꝓprie (vt ita loq̃r) ⁊ in ariete appropriate. ⁊ q2 ſicci
tas ſaturni vincit ſiccitatẽ arietis intẽſiue: ⁊ vincendo ipam frigi
ditas ſaturni vincit ⁊ caliditatẽ arietis. ¶30. Iterũ querit intel= 30
lectus ſi ita cõtingit ꝙ iupiter ſit in illa cõſtellatõe q̃s iſtorum triũ
eſt fortior in natiuitate pueri? Tũc intellect⁹ ꝯſiderat ꝙ in illa cõ
ſtellatõe ſunt ſex qualitates. v3 caliditas ⁊ ſiccitas ex pte arietis. ⁊
ſiccitas ⁊ frigiditas ex pte ſaturni. ⁊ hũitas ⁊ caliditas ex pte io=
uis. q2 ibi ſunt due caliditates nõ due ſſitates. ⁊ aries eſt primiti=
ue calidus ⁊ iupiter ſcḋarie: eſt aries magis actiu⁹ ꝙ̃ iupiter per
caliditatem. ⁊ q2 ſunt ibi due ſiccitates ⁊ ſaturn⁹ eſt primitie ſicc⁹
⁊ aries ſcḋarie eſt ſaturnus magis actiuus per ſiccitatẽ ꝙ̃ aries.
⁊ quãtũ ad hoc ſeq̃tur tẽperamẽtũ per calidũ ⁊ ſiccũ. Sed q2 in io
ue hũitas ⁊ caliditas ꝯueniũt ⁊ hũitas eſt cõtra ſiccitatẽ arietis ⁊
ſaturni. ⁊ in ꝯſtellatiõe illa non eſt niſi vna ſſitas: ⁊ calidũ ⁊ fridũ
opponũtur / cognoſcit intell's ꝙ aries eſt rex in illa conſtellatiõe. ⁊
de hoc intellectus facit ſciam. ⁊ iſta ſcia eſt theſaurus medicoꝝ et
eorum qui ſe de iuditijs intromittũt. ⁊ ſic de alijs cõſtellationibus
ſuo mõ. ¶31. Dũ ſic intellectus cõſiderat q̃rit vtrũ puer natus in 31
tali cõſtellatõe debeat eẽ bonus aut malus? Et tũc intellectus ipe
deſcendit ad iouẽ ⁊ ſaturnũ qui ſunt in illa cõſtellatõe ⁊ ſaturnus
eſt malus ⁊ iupiter bonus ⁊ aries magis ꝯuenit cũ ioue ꝙ̃ cu3 ſa=
turno ⁊ aries eſt dñs in ipa cõſtellatõe ſeq̃tur ꝙ ipe puer magis de
bet eſſe bonus ꝙ̃ malus nãl'r ⁊ non moral'r. qm̃ mores ꝑtinent ad
aĩam rõnalẽ que libera eſt. ¶32. Adhuc q̃rit intell's q̃ eſt cã horũ 32
quattuor tẽporum que ſunt / ver / eſtas / autũnus / ⁊ hiems. ⁊ quare
ſunt q̃ttuor et nõ plura neq3 pauciora. ⁊ q̃re ſunt q̃ttuor regiones
principales. ſ. oriens / meredies / occidẽs / ⁊ ſeptentrio? Et tunc in=
tellectus deſcẽdit ad imaginatõe3 q̃ imaginatur quattuor elemẽta

(c) 2006 Ministerio de Cultura

et quodlꝫ habet ſuam qualitatem propriam. ſicut ignis caliditatē aer humitatem aqua frigiditatē. terra ſiccitatem. ⁊ qꝛ iſta ſunt inſtrumēta celi ſol cū hūitate cāt ver ⁊ regionem orientalē. ⁊ cū caliditate cāt eſtatē et regionem meridionalē. ⁊ cum ſiccitate autūnū ⁊ regionem occidentalem. ⁊ cū frigiditate cāt hiemen ⁊ regionez ſeptētrionalem. ⁊ ſunt q̄ttuor neceſſario eo qꝛ ſunt q̄ttuor elementa. ſꝫ de iſta materia ſatis large loqui ſumus in noſtra medicina.

33 ℭ33. Intellectus voluit querer̄ de ventis ⁊ de impreſſionibꝰ in aere factis. ſꝫ auctor recordatus eſt de arbore ſcie. ⁊ de arte p̄dicādi ⁊ de medicina ⁊ ſic de alijs quibuſdā libris ſuis: in quibꝰ de iſtis multa diſſeruit.

ℭ De natura celi.

Per ea q̄ intell's intellexerit de actibꝰ/paſſionibꝰ/⁊ actōnibus celi/noticiā hꝫ ⁊ de natura ipiꝰ. qm̄ in oī ſbo in quo iſta tria repiūtur ⁊ nā ipius ſibi figurata ⁊ ſignificata eſt. Tū in iſto caplo volumus ipam inueſtigare p. xviij. prina artis gn̄alis q̄ ſunt. Bonitas/Magnitudo/Duratio/Ptās/Sapia/Voluntas/Virtus Veritas/et Glia. Dr̄a/Cōcora/Cōtrarietas/Prinm/Medium/
1 Finis/Maioritas/Eq̄litas/⁊ Minoritas. ℭ1. Celū ē bonū per ſuam bonitatē ⁊ ſic ſua bonitas ē ſibi nālis ⁊ innata. et ea q̄dez hꝫ in ſe tria ↄcreta ſibi nālia ⁊ eēntialia cū qbꝰ bonitas ipa ponit oēs ptes celi bonas eē nāl'r. ſic octauā ſpheraz ⁊ ſeptē planetas: q̄ ſunt boni nāl'r: cū qbꝰ ſiq̄dē bonitatibꝰ bonitates cāt īferiores effectiue ipm celū. ſic bonitatē lapidis/flāme/plāte/leonis/⁊ corpis hoīs.
2 ℭ2. Celū ē magnū p ſuā ppriā magnitudinē ⁊ ſua magdo eſt ſibi nālis eo qꝛ hꝫ ī ſe tria ↄcreta ſibi coeēntialia ⁊ nālia. ſ. maguum bl'e ⁊ are. cū iſtis aūt cāt celū ſuas ptes eē magnas ⁊ cū magitudibꝰ eiſdē magnitudīes in īferiora. ſic iupit' cū gemīs cāt magtes in cordibꝰ
3 hoīm rōe magnitudis ſanguīs. ⁊ ſic de alijs ſuo mō. ℭ3. Duratio eſt vna ps celi nālis eo qꝛ hꝫ tria cōcreta ſibi coeēntialia ⁊ nālia. ſ. duratiuū bl'e ⁊ are. et cū iſtis celū cāt duratiōes ī ſuis ptibꝰ incorruptibiliter ⁊ īalterabl'r: qm̄ duratiuū in ſuo pprio durabili facit durabiles octauā ſpherā ⁊ ſeptē planetas. ⁊ h' ↄtrarietas nō pōt īpedire. qꝛ nō eſt in celo nāl'r ſꝫ p acn̄s. ſic aries cui attribuit' caliditas ⁊ ſiccitas. ⁊ ſaturno attribuit' ſiccitas ⁊ frītas ⁊ ſic d' alijs ſuo mō. cū iſtis ʒo duratōibꝰ celū influit duratōes in iſta īferiora. ſic ī lapidē in quo fac' durare q̄ttuor elemēta quolꝫ in ſuo nūero pmanēte lꝫ adinuicē ſint comixta. ⁊ fac' durare ignificatiuuz bl'e ⁊ are.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

quolʒ in ſuo nũero remanẽte lʒ cõſtituãt vnã ſbam. ⁊ ſic de plãta q̃ licet vna ſit fac in ipa durare plures eẽntias. ſ. elemẽtatiuã ⁊ vegetatiuã ⁊ ſic de alijs ſuo mõ. ¶4. Poteſtas ẽ vna ps celi nãlis cũ 4
qua põt ſeipm naturalr mouere qm ſic ẽ cũ ſua ptãte potẽs ſic cuʒ ſua bonitate bonificãs. ⁊ cũ ſua magne magnificãs. ⁊ cũ ſua ptãte naturali põt bonitas hr̃e tria ꝯcreta ſibi coeẽntialia ⁊ naturalia. ⁊ ſic de magne ⁊c. Ulteri⁹ celũ cũ ſua ptãte põt in corpibus inferioribus agere ſic ſol q̃ cũ ſua ptãte põt multiplicare in igne caliditatem ⁊ in aere luciditatẽ ⁊ ſic de alijs ſuo mõ. ¶5. In celo ẽ inſtin 5
ctus naturalis cũ quo planete ſe mouẽt ordinate ſic ſaturn⁹ rõne ſue bonitatis naturalis mouet ſe ad bonũ actũ intrĩſecũ. ⁊ ſic de ioue ⁊ de alijs ſuo mõ. Sʒ ad actũ malũ mouet ſe reſpectu ĩferiorũʒ effectiue eo qꝛ malus eſt. ⁊ iupiter ad bonuʒ eo qꝛ bonus eſt. ⁊ ſic de motitate/mobilitate/maſculinitate ⁊ feitate ⁊ etiã octaue ſphere. ¶6. In celo eſt appetitus naturalis rõe cui⁹ naturalr corpa ce 6
leſtia appetũt motum ⁊ mouere bonum magnũ ⁊c. Nam bonitas naturalr appetit bonificare oẽs ptes celi ⁊ magnitudo magnificare ⁊ ſic de alijs ſuo modo. Et habẽt appetitum ad mouendũ corpora inferiora effectiue. ſicut ſaturn⁹ qui appetitum hʒ ad malum motum reſpectu inferiorũ per ſiccum ⁊ frm. et iupiter ad bonum per humidũ et calidum. et ſic ſuo mõ de alijs poteſt dici. ¶7. Ce 7
lum habet virtutẽ naturalem cũ qua exiſtunt ſue partes virtuoſe. ſicut ſunt bone cum bonitate et magne cum magnitudine. ⁊ effectiue celum per ſuam ꝟtuteʒ influit virtutes in inferiora ſicut influit in magnetem virtutẽ attrahendi ferrum. et in rutã virtutem clarificandi oculos. ⁊ in reubarbarũ virtuteʒ purgandi colerã. ¶8. 8
In celo ẽ ꝟitas naturalis cũ qua celũ eſt ens ver⁹. ⁊ hʒ ptes ꝟas ⁊ reales. ſic ſũt ſua bonitas vera magdo ⁊c. et ſic ſu⁹ ver⁹ aries mercuri⁹ ⁊c. et ſic de ſuis veris actib⁹ paſſiõib⁹ ⁊c. cũ qua ſiqdẽ ꝟitate ꝟificat ĩferiora. ſic ſol q̃ ꝟe illũiat aerẽ ⁊ in eſtate maturat fruct⁹. ⁊ ſic de alijs ſuo mõ. ¶9. In celo ẽ naturalis delectatio qꝛ ipm dele 9
ctationẽ hʒ in mouẽdo ſemetipm cũ ſuis ptib⁹. ⁊ ſua bonitas delectat̃ nãlr in bonificãdo. ⁊ magdo in magnificando. ⁊ h̃ intrinſece ⁊ extrĩſece. In ĩferiorib⁹ aũt hʒ delectatõeʒ. ſic cã in ſuo effectu delectat̃. ¶10. In celo ẽ nãlis dr̃a cũ qua celũ hʒ ſic ptes dr̃ntes ſic cuʒ 10
bonitate bonas ⁊ cũ magnitudĩe magnas: ⁊ ſic de alijs. ſic octaua ſphera q̃ nãlr differt a ſeptẽ planetꝭ. et planete int̃ ſe ſũt drñtes. Cũ ipa ꝟo dr̃a celũ ĩfluit diſtin. in ĩferiora mltiplicãdo plr̃es res ſic plã elemẽta ſpẽ dr̃a. ⁊ plã elemẽtata/plr̃es bones mages ⁊c. plr̃es mot⁹

(c) 2006 Ministerio de Cultura

plures actiones/paſſiones ⁊ act⁹ plures ſpẽs. ⁊ ſic de aliis ſuo mõ
11 ¶11. In celo eſt nãlis concor^a cum qua celũ cõcordat ſuas partes intrinſece. Qm̃ ſicut dr̃a diſtinguit/cõcordãtia vnit plures res et componit. ſic apparet in ſtellis q̃ ↄcordant in luce. ⁊ ſphere in dyapha^te ⁊ incorrup^te ⁊ in mortuitate ⁊c. Et extrinſece reſpectu inferiorum. ſicut ſol q̃ cõcordat cũ igne in luce ⁊ calore. Luna cum aqua in frĩtate ⁊ albedine in vna pte ſui. ⁊ cũ terra in ingredine in alia pte. ⁊ ſic de ſocrate ⁊ plutone q̃ ↄcordant in ſpẽ. Ignis ⁊ aer ĩ
12 leuitate aqua ⁊ terra in põderoſitate. ¶12. In celo eſt ↄtrarietas per acñs ⁊ nõ nãlr ſic apparet in octaua ſphera ⁊ planetĩ. qm̃ octaua ſphera mouetur nãlr de oriente in occidẽtẽ: planete vero nãliter mouentur motu contrario. ⁊ iſte motus cõtrari⁹ extrinſecus ẽ eo q: eſt per contactum ſuꝑficiei. ſic apparet in octaua ſphera ⁊ ſaturno qui ꝑticipent per cõtactum. ⁊ ſaturnus ⁊ iupiter ⁊ ſic de aliis ſuo modo. Qui q̃dem motus eſt fons a quo deriuãtur cõtrarietates inferiores ⁊ motus. ſicut motus leuiũ ⁊ grauiũ. frigidorũ ⁊ calidorum. eufortuniũ ⁊ infortuniũ. ſanitatũ ⁊ infirmitatũ. leticie ⁊ tri
13 ſticie. ⁊ ſic de aliis ſuo mõ. ¶13. In celo eſt prin^m nãle cũ quo motus celi eſt prin^m primitiuũ ⁊ cũ quo ſua bonitas eſt vnum prin^m hñs in ſe tria prin^a cõcreta. ſic bonificatiuũ qđ eſt prin^m actiuum cuꝫ quo influit in inferiora for̃as actiuas bonas ⁊ maſculinitates bonificabile vero qđ eſt prin^m paſſiuũ cum quo cãt in inferiorib⁹ nãlitates ⁊ femininitates. Et bõificare ẽ prin^m neutrale ⁊ cõe cũ
14 quo cãt in inferiorib⁹ neutralitates ⁊ cõitates. ¶14. In celo eſt mediuꝫ nãle exñs inter prin^m ⁊ finem ſicut naturare qđ exiſtit ĩter naturatiuũ ⁊ ble. ⁊ mouere inter motiuuꝫ ⁊ moble. et bonificare ĩter bonificatiuũ ⁊ bonificabile et ſic de aliis. Cuꝫ quo vꝫ me^o nãli ⁊ celeſtiali cãt celũ ĩ inferiorib⁹ media ⁊ act⁹ ſic mouere/calefacere/generare/corrũpe/ↄiũgere ⁊ ſic de aliis ſuo mõ. ¶15. In celo ẽ
15 finis nãlr hoc ẽ finis pfcõis cũ q̃ fine celũ q̃eſcit ĩ ſe ipo ſic mouẽs qđ q̃eſcit in ſuo moto ⁊ bonitas in ſuo bono ⁊ nã in ſuo nãto. Cũ iſto aũt fine nãli celũ cãt ĩferiorib⁹ fines pfectos ſic ignis q̃ q̃eſcit
16 in ignito. caliditas in calefacto. et ſic de aliis ſuo mõ. ¶16. In celo eſt maioritas nãlr cum qua celũ hꝫ aliq̃s ptes aliis maiores. ſicut octauã ſpheram q̃ maior eſt q̃ ſphera ſaturni eo q: cõtinet ipſam. ⁊ ſphera ſaturni maior q̃ ſphera iouis et ſic de aliis ſuo mõ. et ſolem q̃ maior ſtella eſt q̃ luna et ſua mobilitas eſt maior q̃ mobilitas lune ⁊c. Cum qua q̃dẽ maioritate celũ maiorificat corpora inferiora quoad actus paſſiões et actões. et quo ad ſb̃as et nãs. ſ

(c) 2006 Ministerio de Cultura

cut ſphera ignis que maiores actus hȝ et actiones ꝗ̄ ſphera aeris
et aer maiores paſſiones ꝗ̄ ignis. rō huius eſt qꝛ ignis hȝ plus de
forma. et aer plus de materia. et ſic de alijs ſuo mō. Sicut lupus ꝗ̄
maior eſt ꝗ̄ capra. et gallina ꝗ̄ ſuum ouū et ſic de alijs. ¶17. In 17
celo eſt eq̄litas nālis ſic̄ bonitas magdo ⁊c̄. que eq̄les ſunt in nā.
et in bonitate bonificatiuū bl'e et are. ſunt equalia per nām. et ſic d̄
motu celi in quo ſunt eq̄lia motiuū bl'e et ere. et ſic de alijs ſuo mō
Cum iſta aūt eq̄litate celeſti celū cāt equalitates in iſtis inferiori
bus. ſicut in ſphera ignis: in qua ſua bonitas magdo ⁊c̄. ſunt equa
les. in planta appetitus et inſtinctꝰ et ſic de iuſticia/tēpamento et
pōdere et ſic de alijs ſuo mō. ¶18. In celo eſt minoritas nālis/et 18
per hoc qđ dictum eſt de maioritate celi poſſumus ſcire et minori
tatem ipſius et qūo celū alias ꝑtes alijs hȝ minores. cum ſe habeāt
relatiue. et iō non oꝫ plus dicere. Nā vnū relatiuoꝝ per reliquum
cognoſcit atqȝ ſcit. ¶19. Duȝ intell's ſic cōſiderauit p̄dicā prina 19
celi innuit affatui ꝗ ipe nām diffiniat ſic. Natura eſt ens cui pro
prie ꝯpetit nāre. que q̄dem natura eſt ſuſtētata in ſuo nānte natu
rabili et nāre ex q̄bus eſt vna eēntia. et vnū eſſe. et ſic intellectus
ſciam agit de natura celi breuiter cū p̄dictis ſub illis tribus con-
cretis omnia prina naturalia colligendo.

¶ De ſubſtantia ⁊ accidente celi

IN celo exiſt ſbe tribꝰ mōis. vno mō ſunt ſbe groſſe/ſic octa
ua ſphera. et ſphere ſeptē planetaruȝ: q̄ ſunt octo ſbe. Scđo
mō ſbe magis ſubtiles. ſicut ſtelle fixe et erratice. qm̄ quelȝ eſt ſba
et corpus. Tertio mō ſunt ſbe magis ſubtiles et tenues. ſicut ſba=
lis bonitas celeſtis et innata et ſic de alijs. Quelȝ autem de iſtis
ſbtijs hȝ ſua ꝓpria acna ſuo modo. ſicut ſol ſuā luceȝ/figurā/⁊ mo
dum ⁊ ſic de alijs ſuo mō. ¶2. In celo ſunt nouē p̄dicamēta ac=
cidentiū. ſic̄ q̄titas/qualitas ⁊c̄. qm̄ celū per q̄titatē eſt q̄tū ⁊ ſua
q̄titas eſt de eēntia q̄ti. et cuȝ ſua q̄titate cāt q̄titates inferiores
eo qꝛ q̄ntitates inferiores et ſupiores ꝯueniunt in gn̄e. ¶3. In
celo eſt q̄litas ſic̄ bonitas ⁊c̄. cū qua cāt q̄litates inferiores nāles.
⁊ in ipō celo eſt etiā relatio. ſic̄ in natura ſua in qua ſe hn̄t relatiue
naturās naturatū et nāre. Et ſic de bonitate in qua ſe hn̄t relatie
bonificans bile et are. ¶4. In celo eſt actio/paſſio/⁊ actus(vt di
ctum eſt.) ¶5. In celo eſt hītus ſicut ſupficies circularis et ſuus 4
motus et ſic̄ ſua bonitas nālis cum qua eſt hītuatuȝ et ſic de alijs 5
ſuo modo. ¶6. In celo eſt ſitus(vt dictū eſt)ſicut patet in ſatur= 6

(c) 2006 Ministerio de Cultura

7 no q̄ ē aſſituat⁹ ī octaua ſphera ⁊ iupit' ī ſatᷓno ⁊ ſic d' alijs. ¶7. In
celo ē tp̄s p ſuū motū mēſuratū cū q̄ mēſurat mot⁹ in īferiorib⁹. ſic
ſolicū ſuo motu dies mēſurat ⁊ horas. Octaua ſphera in motu eſt
inſtantaneo eo q2 ſcd̄m ſe tota eſt incōtinuo motu ⁊ nō mouet' de
loco ad locū ab extra. ſicut lapis molēdini q̄ in ſe toto eſt mot⁹ cō-
tinue. ⁊ ſuus motus in ipo eſt p̄manens. Qui q̄dem ſicut mouet
bladu3 ad farina3: ſic octaua ſphera mouet alias ſpheras ſuo mō.
8 ¶8. In celo eſt locus in quo ipm̄ ē collocatū. ⁊ ipe locus ē de eēn-
tia collocati ſicut octaua ſphera q̄ non eſt collocata in alio loco ex
tra ſe ipam ſ3 per ſuū locū eſt ſic collocata: ſicut per ſuā q̄ntitatem
q̄ta. ⁊ per ſuā q̄litatē qualis. ⁊ per ſuū motum mota. ⁊ ſic de alijs.
9 ¶9. Dū ſic intellꝰs facit ſciam de ſba celi ⁊ de ſuis acn̄tibus q̄rit
vtrum ſua q̄ntitas ſit cōtinua. eo q̄ videtur ei cū planete ſint con-
tigui. ſicut in digito plures articlos ſiue plura oſſa? Et tūc deſcen
dit ad viſum q̄ videt cepa3 plura in ſe hr̄e corᵃ diſtincta. ⁊ vnam
pelliculā ſuperi⁹ ꝯtinuā in qua ipa aſſituata eſt. aſiſi fit in digito in
quo eſt vna caro extēſa cōtinue ⁊ vna ſuperficies vbi caro ⁊ oſſa
p̄ticipāt in vegetatīa ⁊ elemētatiua. ſic eſt de firmamento ſuo mō.
vt celum ſic ſit vnū ſicut digitus vnus per cōtinuā q̄ntitatē. ⁊ hab3
10 q̄ntitates diſcretas ſicut ſunt ſphere ⁊c. vt digitus plura oſſa. ¶10
Dum ſic intellꝰs cōſiderat: q̄rit vtrū de ariete vſq3 ad librā ſit vna
linea ꝯtinua dyametralis. ⁊ ſicut de tauro ad ſcorpionē ⁊ de hmōi
reliqs? Et tūc deſcendit ad viſum q̄ videt q̄ in planta ſunt rami/
flores/folia/et fructus: in q̄bus eſt vna linea cōtinua per vegatīa3
licet nō ſit iſta ſic aſſituata vt celū. vn̄ cognoſcit in celo vnā linea3
ꝯtinuā eſſe de ariete vſq3 ad librā. vt corpus mūdi in vniuerſo poſ
ſit eſſe vnū. ſicut plāta q̄ per q̄ntitatē cōtinuā pōt eſſe vnu3 corpus.
11 ¶11. Adhuc q̄rit intellꝰs vtrū ſphere elemētoꝝ ſint de eēntia celi?
Et tūc recordatus eſt de. §. ſupradictis ⁊ exemplis cum q̄bus co
gnoſcit q̄ ſba mūdi eſt vna p vnā eſſentiam cōtinua3. etiā niſi ele-
menta eēnt de eſſentia celi ipe eſſentie eſſent plures nō participan
tes in aliquo cōi ⁊ ſic mūdꝰ nō eēt vnꝰ nec cōtinuꝰ qd̄ eſt impoſſᵉ.

¶De ſimplicitate ⁊ cōpoſitione celi.

In celo ſunt plures ꝯpōnes particulares. ſicut octaua ſphe-
ra que eſt cōpoſita ex materia ⁊ forā. et ſic de ſaturno ⁊c. et
de ſole et luna ⁊ de alijs ſtellis. Et ē alia ꝯpoſitio minuta ſicut bo
nitas celi ſbalis ⁊ magᵈᵒ celi ſbalis q̄ cōponuntur et ſic de alijs.
Que quidem cōpoſitio ſic fit. Nam ex ſbali boniſicatio ⁊ magni

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ficatiuo et ex alijs conſtituitur vna foꝛa vl'is. ⁊ ex ſbali bonificabi
li/magnificabili ⁊c. cõſtituit̃ vna materia vl'is. ⁊ de iſta foꝛa ⁊ ma
teria reſultat vna ſba ꝯpoſita gñalis. ſ. ſba mũdi: ⁊ hoc cũ ꝯpoſitõe
intrinſecoꝝ actuũ. ſic cum bonificare magnificare ⁊c. ex quoꝝ cõ=
poſitõe reſultat vn⁹ actus in cõi cũ quo vl'is foꝛa ⁊ materia ꝯiun=
guntur. Duz ſic intellectus cognoſcit cõpõem ſbe mundi per ea q̃
cognoſcit de compoſitiõe cognoſcit ⁊ ſimplicia: ſine qb⁹ cõpoſitio
fieri nõ põt. ¶2. Dũ ſic intell's cognoſcit cõpoſitionẽ foꝛe gñalis 2
mundi: querit vtrũ bonitas mundi ſbalis ſit cõpoſita? Et tunc de
ſcendit ad imaginatõem que nõ eſt compoſita ex imaginatio ima
ginabili ⁊ imaginari eo qꝛ iſte tres res ſunt vna eſſentia ⁊ nõ plu
res: ⁊ cõpoſitio fieri non põt ſine pluribus eſſentijs. ſicut ſba mun
di que non poſſet eſſe cõpoſita ſi ſua foꝛma ⁊ materia eſſent eadẽ
eſſentia: neq; hõ eſſet cõpoſitus ſi ſua aĩa ⁊ coꝛpus eſſent vna eẽn
tia. Aſil'r bonitas mũdi nõ eſt cõpoſita: eo qꝛ bonificatiuum bl'e et
are. nõ ſunt plures eẽntie ſ; vna: vt nõ ſit ꝓceſſus ꝯpoĩs in ĩfinitũ

¶ De indiuiduitate celi.

IN celo ſunt octo indiuidua. ſ. octaua ſphera ⁊ ſeptẽ ſphere
planetaꝝ. ⁊ drũt ſpecie. ſ. ſol/luna ⁊c. Et tunc intellus q̃rit
vtrũ ſtelle fixe ſint eedem ſpẽ? Et tũc deſcendit ad viſuz q̃ videt ꝙ
ſol eſt vna ſtella. alia ſtella ẽ luna. alie ſũt ſtelle tauri. alie leonis et
ſic de alijs ſuo mõ. ⁊ oĩa ſunt coꝛpa luminoſa: ⁊ tunc intell's cogno
ſcit ꝙ ſtelle fixe non ſunt eadem ſpẽ. quoniã ſol ⁊ luna ſunt coꝛpa
luminoſa ⁊ non ſunt idem ſpẽ cum ſtellis fixis. ¶2. Dum ſic in=
tellectus facit ſcientiã de hoc quod indĩdua celi non conueniũt in 2
ſpẽ: querit que eſt cauſa? Et tunc deſcendit ad viſum q̃ videt ſoꝛ=
tem ⁊ platonem eſſe idem ſpẽ. et iſtum leonem ⁊ illuz. ⁊ tũc cogno
ſcit ꝙ indiuidua dicũtur conuenire in ſpẽ eo qꝛ vnũ generat aliuz
in ſua ſpẽ: ſed in celo non eſt gñatio nec coꝛruptio. ¶3. Ulteri⁹ 3
q̃rit intell's vtrũ ſol ſit ſuamet ſpẽs ⁊ ſic de luna ⁊ de alijs? Et tũc
deſcendit ad auditum qui audiuit dici ꝙ fenix non eſt niſi vna a=
uis vnum animal ſub ſuamet ſpẽ. ſic in ſphera ſolis nõ eſt alia ſtel
la ⁊ ſic ipſemet eſt vnũ ĩdiuiduũ qđ eſt ſuamet ſpẽs. ¶4. Intellus 4
querit vtrum celum cuz ſit coꝛpus/ ſit diuiſibile in plures partes?
Et tunc deſcendit ad imaginationẽ q̃ imaginatur ꝙ punctus eſt
indiuiſibilis. rõne ſue maxime paruitatis. et ideo celũ ratione ſue
magnitudinis eſt indiuiſibile. quoniã ſicut partes pũcti ſi diuide=
rentur/ nõ poſſent locum occupare ratione maxime diminutionis

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ſic celum ſi diuideretur: ſue partes non haberent locū in quo poſ
5 ſent collocari rōne ſue magnitudīs. ¶5. Ulteriꝰ q̄rit intell's vtrū
motus celi debeat ceſſare: aut ſi erit imppetuū? Et tunc deſcendit
ad for̄am ⁊ finem ⁊ cōſiderat ꝙ for̄al'r celū eſt aptum natū ad mo
tū in ꝑpetuū ſcd̄m ſuas actōes/paſſiones/⁊ actus nāles: ſꝫ rōne fi=
nis credit ꝙ motus celi ceſſabit poſt diē reſurrectionis hoīm: quā
ꝓbauimus. qm̄ poſt illū diē non erūt gñatōes neqꝫ corruptiones
6 plantarū nec aīaliū. ¶6. Ulterius q̄rit intell's vtrū deus moue=
at celum ad perſe mouēdū? Et tūc deſcendit ad viſum vidēs ꝙ la
pis deſcendēs mouet ſe cū ſua grauitate: ⁊ ignis aſcendens cum
ſua leuitate ſe mouet. ⁊ plāta ad creſcendū cum ſua vegetatiua ⁊
hoc nāl'r. vn̄ cognoſcit ꝙ celum mouet ſemetipm̄ circulariter ⁊ na
tural'r: qꝛ alias: nō carēt effectiue motus in inferioribꝰ naturales/
eo quia motum non haberet naturalem.

¶De ſpecie celi

DIctum eſt ꝙ in celo nō ſunt ſpēs ſub q̄bus exiſtunt indiuidua
celi: ſꝫ q̄lꝫ ſphera ſiue ſtella eſt ſuamet ſpēs. Sꝫ intell'us q̄rit
de illo medio qd̄ conſiſtit inter ſaturnū ⁊ iouē. ⁊ de illo qd̄ eſt inter
iouem ⁊ martē: et ſic de alijs vtrū ſint ſpēs aut nō? Et tunc deſcen
dit ad potētiam tactiuā q̄ tangit lapidem cū medio cōfuſo qn̄ ta=
ctiua haurit ſpēs de lapide (vt dcm̄ eſt ſuperius in diſtinctōe lapi=
dis) aſil'i inter iouem ⁊ ſaturnū ⁊c. eſt quoddā mediū cōfuſum. ⁊
ſic de octaua ſphera vſqꝫ ad ſaturnuꝫ ⁊ ſic de alijs. ⁊ ꝑ illa media
deſcendūt influētie vſqꝫ ad ſpherā lune: q̄ ſphera eſt ſicut forū me
taphorice loquēdo eo qꝛ īfluētie ſuperiores in ſphera lune colligū
tur. ⁊ elemēta a ſphera lune illas recipiūt: ⁊ in iſta inferiora influ
unt. ſicut ſol q̄ dat ſilitudinem veneri ſue lucis. ⁊ venus mercurio.
mercurius lune. luna igni. ignis aeri. ⁊ aer terre in qua ſumꝰ. Et
ſic intell's inſinuat affatū vt illas influentias vocet ſpēs acq̄ſitas.
2 ¶2. Ulterius q̄rit intell's vtrū ille influētie q̄ deſcendūt a ſuperio
ribus iterū refluāt ad ſupiora aut alie? Et tūc cōſiderat finē qua=
re influētie deſcendūt: q̄ finis eſt vt corꝰ celeſtia perficiāt corpa in
feriora. ⁊ tūc cognoſcit ꝙ nō oꝫ ꝙ ille influentie refluant ad corpa
celeſtia eo qꝛ ita ꝑfecta ſunt: ꝙ iſtis refluentijs nō indigent ⁊ quo
3 ad ſe ipa non recipiūt magis neqꝫ minus. ¶3. Iteꝝ q̄rit intell'us
vtrum ſphere elementoꝝ ſint ſic aſſituate ſicut planetaꝝ ſphere? et
cognoſcit ꝙ ſic. Sꝫ querit poſito ꝙ ignis in ſua ſphera ſit ſimplex
⁊ ſic de alijs elementis: ita ꝙ in ſphera ignis nō ſint alia elemēta

(c) 2006 Ministerio de Cultura

cum ipo mixta: per quem modũ influentie lune poſſint tranſire p ſpheram ignis ad ſpherã aque cuȝ ignis ſit aq̃ inimicus? Et tunc deſcendit ad viſum q̃ videt qȯ noria haurit aquã ab imo flumine. ⁊ ipam facit aſcendere ſupius. ⁊ ꝓpter hoc cognoſcit intell'ſ ꝙ lȝ ſphere elementoꝝ ſint ita ſituate ſicut ſphere planetaꝝ: tñ elementa per oẽs ſpheras ſunt mixta ⁊ confracta rõne motus celi: q̃ vapores haurit ⁊ fumoſitates ab eoꝝ ſba a partibus antipodalibus ſeu cõtrapoſitis. ⁊ eos ipos vapores vſqȝ ad noſtrũ hemiſpheriuȝ educit. et rurſus eos haurit q̃ ſunt in nr̃o hemiſpherio ⁊ traſportat vſqȝ ad hemiſpheriũ antipodũ. ⁊ vt media nõ ſint ipedita per que influẽtie dñt traſire: iõ elementa ſunt ſic mixta et confracta: vt ſint depoſita ad elementata generanda.

De generalitate celi.

CElũ eſt corp⁹ generalius oĩbus aliȷs. ⁊ hoc viſus inſinuat itellectui. ſ. et imaginationi. ⁊ ſicut eſt gñalius quoad magnitudinem ſic eſt gñalius quoad motitatem mobilitateȝ ⁊ mouere. Sed miratur intell'ſ de hoc ꝙ imaginatio totã ſpherã celi nõ põt imaginari in inſtãti? Et tunc deſcẽdit ad potẽtiã viſiuam q̃ hic ⁊ nunc videre nõ põt totã ſpherã celi. vñ cognoſcit ꝙ ſicut viſus eſt diſpoſitus ad videndũ ꝑtem ſphere celi ⁊ nõ totã: ſic imaginatio ẽ diſpoſita ad imaginãdum ꝑtẽ ſphere celi ⁊ non totuȝ ipm celum.

¶2. Preterea intell'us q̃rit vtrũ nãlr motiuitas ſit ita generalis/ po^a ſicut mobilitas in motu celi? Et tũc deſcendit ad viſum q̃ videt lapidem per aerẽ deſcẽdere. in quo eſt ita magnus motus per ſuã motitatem ſicut p ſuã mobilitatẽ ⁊ eȷ°. vñ intell'ſ cognoſcit ꝙ in motu celi eſt ita generalis po^s ſua motitas: ſic ſua mobilitas. ⁊ quia de hoc facit ſciam: cognoſcit ꝙ celum mouet nãlr ſemetipm. 2

¶3. Dum ſic conſiderat intell'ſ q̃rit vtrũ in motu celi nãlr poſſitiuitas ſit ita gñalis actio ſicut poſſibilitas paſſio? Tũc deſcẽdit ad potẽtiaȝ tactiuã tãgentẽ lapidem. q̃ lȝ ita gñalem ſenſititateȝ ſicut ſenſibilitatẽ/põderoſitatẽ/ffitatem et duriciem lapidis ſentiendo ⁊ tũc intell'ſ rõe illius qȯ per tactiuã cognoſcit apphendit ꝙ i motu celi poſſitiuitas eſt ita gñalis actio ſicut poſſibilitas ẽ paſſio generalis. 3

¶4. Plures alias cõſideratões voluit cõſiderare intellectus de gñalitate celi ſicut de ſua gñali bonificatiuitate et bonificabilitate ⁊ ſic de aliȷs ſuo mõ. ſicut de ſua gñali magnificatiuitate magnificabilitate ⁊c. ſed cognoſcit ꝙ de iſtis et de illius ſupradictis idem eſt iudicium. 4

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶ De entitate celi.

CElum eſt ens ⁊ ſua eſſentia ſic eſt entitas. Et qꝛ celũ ⁊ ſunt ens ↄuertũtur: entitas eius ⁊ celeſtialitas ſilr̃ ↄuertuntur in ipo. Et tũc q̃rit intell's vtrũ intelligat real'r ipam eẽntiã aut ſimili tudinem ei⁹: Et deſcendit tũc ad tactiuã q̃ attingit in lapide cum tãgere ſſitatẽ/põderoſitatẽ ⁊ duriciẽ: cũ q̃bus intell's trãſit ad eẽn tiam lapidis quã attigit. aſil'i cũ illis q̃ dicta ſunt de celo colligẽdo intell's intelligit eẽntiam celi real'r ⁊ attingit. deinde appetit ſcire vtrum celum ſit nouum aut eternum.

¶ De probatione nouitatis celi.

AD probãdũ celum eẽ nouũ volumus adducere ⁊ ponere. v.
rõnes ſiue ppões: cum q̃bus d nouitate celi ſciam hr̃e põt
1 intell's ⁊ pͥo ſic. ¶1. Dignitates dei equal'r creãt celuȝ/eo quia
equal'r ſunt cãe. ⁊ iõ ſicut dĩa bonitas cãt celuȝ finitũ in bonitate.
⁊ diuina magdo in magne. ⁊ dĩa ptãs in ptãte cognoſcit intell's hu
manus ꝙ dĩa eternitas celũ cãt finitũ in duratõe nouũ ⁊ inceptũ.
qꝛ alias/ſeq̃retur ꝙ diẽ dignitates in cãndo celum ineq̃l'r ſe habe
2 rent. qd̃ eſt impole et diſſonũ rõni. ¶2. Omne illud debet poni in
effectu per qd̃ deus eſt magis cã ⁊ melius illi⁹ effectus. Sȝ ſi celuȝ
eſt nouũ ⁊ inceptum de nõ eẽ ad eſſe ꝓductũ per ipm deũ ⁊ in eẽ
per eũdẽ gubernatũ ⁊ ꝯſuatũ: deus ipe eſt magis cã celi: ꝙ̄ ſi non
eſſet ꝓductũ de non eẽ in eẽ nouiter ⁊ per deũ eſſet gubernatuȝ ⁊
etiam ꝯſuatũ. Quia plus eſt aliq̃d de non eẽ ad eẽ ꝓducere noui
ter ⁊ ipm in eſſe ꝯſuare: ꝙ̄ ipm ſolũ ꝯſuare ⁊ etiã gubernare. Er
go cognoſcit intell's celũ nouũ eſſe ⁊ inceptũ. vt pȝ iſtã rõnem ſbti
3 liter intuenti. ¶3. Sicut deus eſt vn⁹ ⁊ ſingularis ꝑ ſuã infinitam
magnitudinẽ ⁊ immẽſam: ſic eſt vnus ⁊ ſingularis ꝑ ſuã eternita
tem infinitam ⁊ imenſam: cũ in deo ſue dignitates eq̃l'r ſint ⁊ pe
nitus ↄuertant̃ in ipo. Hoc aũt fieri non põt ſi celum eẽt eternũ. eo
quia duo eſſent eterni ⁊ due eternitates. ⁊ ſic nõ eẽt vnus ⁊ ſingu
laris per ipam imẽſam eternitatẽ: et eẽt vnus ⁊ ſingularis ꝑ ſuaȝ
magnitudinẽ infinitã ⁊ immẽſam. qd̃ eſt impole ⁊ cõtra ỽitatem.
Seq̃tur ergo ↄcl'o antedicta. qd̃ lȝ poſſit negari oꝛe/non tñ negabi
4 tur mente. ¶4. Si celũ eſt eternũ põt eſſe eternum. ⁊ ſic ſua po
teſtas ẽ in eternitate infinita ꝑegrine ⁊ in ſua ꝓpria nã eſt finita ⁊
limitata/eo qꝛ nõ põt in infinitũ poſſificare. Hoc aũt eſt impole/eo
qꝛ ptãs in alio/nãl'r loquendo non põt eſſe magis potẽs: ꝙ̄ in ſua
ꝓpria natura: ſiue in ſe. Qd̃ tñ ſeq̃ret̃ ſi celũ eẽt et'nũ. ergo relinq̃t

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ꝙ eſt nouum. ¶5. Illud eſt impoˡᵉ ex quo ſequit̃ ipoˡᵉ: ſꝫ ſi celū ſit 5
eternū ſeq̄tur impoˡᵉ. ergo impoˡᵉ eſt ip̄m eē eternū. Maioꝛ de ſe
patet. minoꝛ declarat̃ ſic. Nā ſi celū eſt eternū eternitas dei nō eſt
ſimpl'r primitia. eo qꝛ ſic due eternitates eēnt ſimul. ſ. diā eꝛnitas
ꝛ mūdana. Sꝫ hoc eſt impoˡᵉ. qm̄ dīna eternitas eſt oīno primiti-
ua ſicut oīo infinita ꝛ īmēſa. ergo ſeq̄tur predicta cōclō. 5. medijs
ſuie rōnibus cōpꝛobata. ¶6. Dum ſic intell's conſiderat de nouita 6
te celi multum gau det eo qꝛ de ip̄a noticiam habet.

¶De. viij. diſt. q̄ eſt de angelo ꝛ pꝛimo de actu eius.

Deſiderauit intell's ſciam hr̄e de angelo ſicut de predi
ctis. ſꝫ qꝛ angelus non eſt ſenſibilis neqꝫ imaginabil'
diu ſtetit in cōſideratōe intell's conſiderando ꝑ queꝫ
moduꝫ poſſꝫ de ip̄o ſciam facere. ꝛ qꝛ cognouit ſe eē
potētiaꝫ altiorē ceteris poⁱⁱˢ inferioꝛibus: ideo cū iſta
cognitōe ꝛ cuꝫ cognitiōe p̄dictoꝝ pꝛopoſuit de ip̄o ſciaꝫ facere iſto
modo. ¶1. Intell's inſinuat affatui vt dicat ꝙ angelus eſt illa cre 1
atura que magis eſt deo ſi'l'is. per quā quidem diffinitionē intell's
ip̄e cognoſcit ꝙ angelus eſt ſp̄us non ꝯiūctus. Et qꝛ deᵘ hꝫ actus
vꝫ intelligire/amare/ꝛ recolere. ꝛ aīa hoīs eoſdem ip̄os actus hꝫ:
cognouit intellus ꝙ angelᵘ hꝫ velle/intelligere/ꝛ recolere. alioq̄n
minᵘ eēt deo ſi'l'is q̄ aīa hoīs. qḋ eſt ipoˡᵉ. ¶2. Dū intell's cogno 2
uit ꝙ angelᵘ hꝫ actᵘ: deſiderauit cognoſcere ꝑ quot mōs ip̄os hꝫ:
ꝛ cognoſcit ꝑ inferioꝛa ꝛ ſupioꝛa ꝙ actᵘ ſunt in āgelo tribᵘ mōis
pꝛimitiē/ſecūdariē/et tertioᵒ. Pꝛimitiē ſic actᵘ ſupꝛadicti vꝫ reco
lere/intelligire/ꝛ amare reſpectu dei q̄ pꝛimitiē recolibilis ē intel
ligibilis ꝛ amabil' ad qḋ āgelᵘ maxīe creatᵘ eſt. ¶3. Secūdariē in 3
āgelo ſūt actᵘ vꝫ bōifiʳᵉ/magnifiʳᵉ/durare/poſſifiʳᵉ/ꝟtuificare/ꝟifi
care/ꝛ glificare. Qui q̄dē actᵘ innati ſūt ꝛ nāles. ꝛ etiā intellige-
re/recolere/ꝛ amare nāl'r loquēdo. ꝛ hoc ē figuratū in diſtinctiōe
celi. ¶4. Sūt tertio mō actᵘ in āgelo vꝫ ꝟtuoſū bonificare/magni 4
ficare ꝛc̄. et iſti q̄dē acq̄ſiti ſūt ꝛ ꝟtuoſi. qḋ in bono āgelo intelligi-
debet. Huͦ ſiq̄dē actᵘ ꝟtuoſi ſunt in āgelo bono vt ꝑ iſtos ſuū intel
ligere/diligere/ꝛ recolere ſint oꝛnata ꝛ diſpoſita ad obiectādū ꝟ-
tuoſe ſūmā cauſam. Angelus ꝟo malus eiuſmōi actus non habet
virtuoſe: ſed malitioſe.

¶De paſſione angeli.

PEr ea que dicta ſunt de actibus angeli/intellectᵘ cognoſcit
paſſiones angeli ꝛ hoc tripl'r (vt ſupꝛa figuratuꝫ eſt). Pꝛi

(c) 2006 Ministerio de Cultura

me igitur paſſiones ſunt reſpectu obi. Nam angelus intelligēdo diligendo deū ⁊ etiā recolendo/hʒ primitiam intelligibilitateʒ/recolibilitatē ⁊ diligibilitatē. ⁊ iſte non ſunt naturales eo qꝛ ſunt re

2 ſpectu primi obi. ¶2. Paſſiones ſcḋarie ſunt vt nālis intelligibilitas. amabilitas. recolibilitas. bonificabilitas ⁊c̄. qm̄ angelus ī ſua intelligibilitate reponit ea de q̄bus facit ſciam ⁊ in ſua amabilitate ea de quibus facit amabilitatē. ⁊ in ſua recolibilitate ſil'r ea reponit de quibus facit recolibilitatē. Et iſte paſſiones innate ſunt ⁊ intus in angelo permanētes. ⁊ ſic de bonificabilitate magnificabilitate nālibus ⁊c̄. Qm̄ magnī^do duratio ⁊c̄. per bonitatem ſunt bone ⁊ bonitas ⁊ duratio ſunt magne ꝑ magnitudiem: ⁊ ſic de a-

3 lijs ſuo mō. ¶3. Paſſiōes tertio mō dicte ſunt/ſic̄ intelligibilitas amabilitas/recordabilitas/bonificabilitas ⁊c̄. acq̄ſite ⁊ virtuoſe. per iſtas angelus intelligit recolit/⁊ diligit ſeipm̄ ⁊ alia. ⁊ facit ſe magnū virtuoſum ⁊c̄. Angelus vō malus in ꝯtrariū agit vitioſe.

¶De actione angeli.

Angelus hʒ actōes trib⁹ mōis (vt eſt ſupi⁹ figuratuʒ) vnus mod⁹ eſt primitiu⁹ ſcđm quē diligit recolit ⁊ intelligit deū. ſcḋarius eſt/qm̄ nāl'r agit in ſeipo ſic ꝑ ſuā formam actiuā cū qua agit nāl'r in ſua ꝓpria paſſiōe vt ſupra figuratū eſt. qm̄ ſic̄ ens nāle habet in ſua ꝓpria nā naturāteʒ naturatū ⁊ naturare: ſic angelus in ſua ꝓpria natura hʒ naturātē nātum ⁊ naturare. vt ſua fo(r)a ſit actiua. Nō tm̄ dico ꝙ angelus ꝓducat angelū generādo: ſʒ producit intellectū ⁊ intelligere obiectādo nāl'r. ⁊ cuʒ iſtis intrinſecis natural'r hʒ ſe ad obiecta extrinſeca obiectādo vno angelo aliū illu-

2 minātē ꝑ modū ſcie/amāte ⁊ recolente. ¶2. Dū ſic intell'us ꝯſiderat q̄rit per quē modū angelus habet actiones in inferioribus cū non habeat ſenſum neqʒ imaginatōem: Tunc intell's aſcendit ad ſoleʒ q̇ habet ī inferioribus actiōem calefaciendo deſiccando lʒ nō ſit calidus neqʒ ſiccus. ⁊ ad hoc ſufficiūt ſue actōes intrinſece ſicut ſua motiuitas/poſſificatiuitas/bonificatiuitas ⁊c̄. aſil'i ⁊ multo magis angelus lʒ non habeat potētias inferiores hʒ actōes in inferioribus cū ſua intellectiuitate/recolitiuitate/⁊ amatiuitate/bonificatiuitate/poſſificatiuitate ⁊c̄. Nā aliter ſol qui nō eſt ita ſil'is deo per ſuā bonificatiuitatē poſſificatiuitatē ⁊c̄. eſſet magis actiuus in in-

3 ferioribus: ꝙ angelus qḋ eſt impo^le. ⁊ diſſonum rōni. ¶3. Iterū aſcendit intellectus ad celuʒ ⁊ conſiderat actiones quas celū habet in inferioribus. ſ. maſculinitatem/feminitatē/neutralitatē ⁊c̄.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

poſt deſcendit ad elementatiuã/ſenſitiuam/imaginatiuã/⁊ intellectiuam hoīs:cū quibus hō obiectat oba. ⁊ cum oībus iſtis cōſiderat qḋ angelus bonus ſiue malus diſponit actōes ſuas quas hꝫ ſuper nos accipiendo figuras ad placitū vt de mēte nr̃a ⁊ de opatione noticiam hr̄e poſſit:⁊ hīta noticia angelus bonꝰ pōt nos iuuare ad meritū acq̄rendū.malus vō occaſionare ad peccandū.Et tunc q̄rit intell's vtrū poſſit angelus nos cogere ad agendū bonū ⁊ malus ad malū agendū:⁊ tunc recordatus eſt de libertate hominis vt in diſtinctione hoīs dictum eſt.

¶De natura angeli.

Cum principijs artis gñalis veris ⁊ neceſſarijs ꝑponit intellectus inq̄rere nām angeli iſto mō ⁊ p̄io cū dr̄a. ¶1.In angelo drūt actōes/paſſiōes/⁊ actus(vt ſupius dictū eſt)⁊ quia drūt nālr cognoſcit intell's ꝙ in angelo eſt nālis dr̄a/q̄ eſt de eēntia angeli.Cū iſta aūt dr̄a angelus nām habet diſtinguendi inter vnū ⁊ aliū cognoſcendo ſeipm ⁊ aliū ⁊ hoc nālr. 1
¶2.In angelo eſt ꝯcordantia primū prinm verꝫ ⁊ neceſſariū.que eſt de ſua eēntia naturalr.qm̄ ſicut ꝑ dr̄am in angelo ſunt plures res dr̄entes: ſic ꝑ concordātiā ſunt plures res ꝯcordātes.ſicut intellus/memoria/et voluntas:q̄ cōueniūt ſubiectiue in tanto ꝙ angelus eſt ex ipis naturalr cōſtitutus. etiā cōueniūt obiectiue in q̄tū angelus cū iſtis obiectat ſumū prinm ſūme verum/ſūme neceſſarium.qḋ eſt deus. 2
¶3.In angelo principiū mediū ⁊ finis formalr ſunt ⁊ naturalr: 3
eo quia prinm ſe habet ad finem/⁊ finis ad prinm ⁊ hoc per medium.ſicut intelligens ſe habet ad intrinſecū intellectū/⁊ ambo inuicem ⁊ cōiter ſe hñt ad intelligere ſiue cōiūgere.Cū iſtis autē veris primis ⁊ neceſſarijs principijs cāt intelligere ⁊ intelligibile pegrina.⁊ ſic diximus de intellectu ita pōt dici de memoria ⁊ voluntate ſuo mō. ¶4.In angelo ſunt naturalr maioritas equalitas ⁊ 4
minoritas.⁊ iſta ſunt in ipo p̄ria principia vera ⁊ neceſſaria. Maioritatē aūt appellamus ſbam radicalē.⁊ minoritatē vocamꝰ ſuū acn̄s inſepabile.eq̄litatē vō illud ꝑ quod memoria intellꝰs ⁊ voluntas ſunt equales ſubiectiue.⁊ cū ipa cocq̄t ſe obiectiue. ¶5. 5
Cum predictis principijs cognoſcit intellus nām angeli ⁊ cognoſcit ꝙ ſicut celum agit in inferioribus cū ſua maioritate/minoritate ⁊ equalitate effectiue:ſic angelus ſuo modo effectiue agit in nobis.oꝫ tamen ꝙ nos ſimus diſpoſiti ad hoc ⁊ in noſtra libertate ꝑmanētes. ¶6.Intellectus preterea naturā angeli ꝯſiderās q̄tum 6

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ad ſuam bonitatem magnitudinem ꝛc. querit vtrũ angelus malꝰ bonam naturam hẽat? Et tũc deſcendit ad guſtum q̃ guſtat ſalſe=dinem bibendo aquã maris. ꝛ deſcẽdit ad tactiuã q̃ tangit aquaꝫ calidã: ꝛ ſic cognoſcit ꝙ angelus malus eſt ſic in maliciã deductꝰ per acñs ꝛ mutatus ꝑ actus malos: ſic̄ aqua maris de dulcedĩe in ſalſedinem ꝑ motũ vẽti ꝛ ꝑ caliditateꝫ ſolis eſt mutata. ꝛ ſic̄ aqua frigida eſt alterata ꝛ mutata in caliditatẽ ꝑ actõem ipſius ignis. in ipõ tamen angelo malo ſua bonitate nãli remanẽte q̃ per maliciaꝫ afflicta eſt. ꝛ ſic cognoſcit intell's ꝑ quem modum angelus malus habet in ſua natura paſſiones.

¶ De ſubſtantia ꝛ accidente angeli.

1 Angelus eſt ſb̃a. ꝛ tunc q̃rit intell's vtrũ intellectꝰ memoria
ꝛ volũtas ſint res angeli ſb̃ales aut accidẽtales? Et tũc aſcẽ
dit ad ſumũ obm qđ eſt deꝰ. q̃ ꝑ angelũ eſt obiectabil' cum magne
bonitatis duratõis ꝛc. et qꝛ bonitas ſb̃alis plus dic̃ q̃ accidẽtalis
ꝛ ſic de magne ꝛc. cognoſcit intell's ꝙ intell's/memoria/ꝛ volũtas
in ãgelo ſunt res ſb̃ales. alioq̃n deꝰ ẽẽt obiectabilis cum puite bo
nitatis magnitudis. qđ eſt ipole. ꝛ cõtra nobilitatẽ ſumi obi. ꝛ cõ
2 tra magnitudinẽ ſue bonitatis duratiõis ꝛc. ¶2. Dũ ſic ꝯſidera=
uit intell's ſb̃am angeli: voluit hr̃e ſciam de ſuis accidẽtibꝰ diſcur
rẽdo ꝑ nouẽ predicamenta accidẽtiũ. ꝛ prĩo per q̃titatẽ ꝯſiderãdo
ꝙ ãgelus hꝫ q̃titatẽ ſpũalẽ ſine ãgulo/linea/ꝛ figura. ꝛ cũ ipa q̃ti
tate ẽ q̃tꝰ ꝛ hꝫ actus quãtos actiões ꝛ paſſiões. ꝛ cuꝫ ſua q̃titate
3 põt hr̃e ad placitũ magnos actꝰ. ¶3. Angelus ẽ q̃lis ꝑ ſuas q̃lita
tes ſic̄ angelus bonꝰ q̃ eſt bonus ꝑ ſuã bonitatem. ꝛ angelꝰ malus
qui malus ẽ ꝑ ſuã maliciã ꝛ ſic de alijs ſuo mõ. ꝛ cum iſtis q̃litati=
4 bus cognoſcit angelus q̃lis eſt. ¶4. In ãgelo ſunt relatões. ſic̄ in
ſuo intellectu intelligẽs intelligibile ꝛ intelligere. ꝛ in ſua bonita=
te interius ſũt bonificãs bonificabl'e ꝛ bonificare ꝛ ſic de alijs. cuꝫ
iſtis xo facit ſciam intell's. qꝛ cognito vno cognoſcit ꝛ reliquum.
5 ¶5. In angelo ſunt actões ꝛ paſſiones (vt iam dictũ eſt) de nũero
iſtaꝝ quedã ſunt ſb̃ales: q̃dam accidẽtales. ſb̃ales ſic̄ intellectiuuꝫ
intelligibile/ꝛ intelligere. que ſunt de eẽntia intellius. Accidẽtales
ſic̄ qñ vnus angelus intelligit aliũ. ꝛ habet in ipõ actionem/ipm il
6 luminando/ꝛ eidẽ impando. ¶6. Angelus hꝫ actus hĩtuatos in
ſuis ſpeciebus innatis. Nã ſi eſt bonus/eſt habituatꝰ de ſua boni
tate. ꝛ ſi ẽ malꝰ ẽ hĩtuatꝰ de ſua malicia. hoc idẽ põt ĩtelligi de hĩ=
7 tu glĩe ꝛ pene. ¶7. Angelus hꝫ ſitus ſpũales. ſic̄ ſunt ſue potẽtie

(c) 2006 Ministerio de Cultura

que in ipo ſunt aſſituate ⁊ ipe in ipis. ſ. intellectus voluntas ⁊ me
moria. Et ſic de intellectu ⁊c. in quo ſunt aſſituata intellectiuū in=
telligibile ⁊ intelligere. ⁊ ſic de bonitate que eſt aſſituata in magnne
⁊c. et ep°. ¶8. Angelus eſt in tempore eo qꝛ eſt nouꝰ ⁊ inceptus 8
⁊ eſt in vno tēpe qn̄ eſt hic ⁊ in alio tēpe quādo eſt alibi/⁊ tunc in
tellectus q̄rit qn̄ angelus eſt hic ⁊ poſt modū mutat ſe ad aliū lo=
cum vtrū ſit in motu ſucceſſiuo? Et tunc aſcendit ad octauā ſphe
ram in qua ſuꝰ motus eſt in inſtanti (vt iam dictū eſt) ⁊ tunc co=
gnoſcit intellectus ꝙ angelus nō eſt in tēpe ſucceſſiue/ſed ī inſtāti
mutat ſe de vno loco in alium. ⁊ rō huius eſt qꝛ non hꝫ ptes lon=
gas nec profundas. ¶9. Angelus eſt in loco/ſicut cauſa in effe= 9
ctu. nō ꝙ ſit collocatꝰ in effectu ſuo/eo qꝛ nō hꝫ ſuperficies. ⁊ ē ſic
in loco ſicut hic ⁊ nūc. ⁊ ibi ⁊ nūc/ita ꝙ qn̄ eſt hic non eſt alibi. ⁊
ecōuerſo. ⁊ qn̄ eſt in celo/non eſt in terra: ⁊ ſic de alijs ſuo modo.

¶De ſimplicitate ⁊ compoſitione angeli.

ANgelus ē ſba magis ſimplex ꝗ̄ hoīs aīa. rō huius ē/qꝛ aīa
hoīs cū corpe ꝯſtituit hoīem cōpoſitū/angelꝰ xo nō. ⁊ ſic eſt
magis ſimplex ꝗ̄ aīa. ⁊ ſic hꝫ actus ſimplitiores/paſſiōes/⁊ actio=
nes/ꝗ̄ aīa ⁊ nām. De cōpoſitione aūt angeli nolumꝰ plus tracta=
re qm̄ per cōpoſitōez ſimplicitatē cognoſcemꝰ ⁊ hoc ſex mōis. Pri
mo modo componit̄ de rebꝰ ſbalibꝰ ⁊ accidētalibꝰ ex q̄bꝰ fit ꝯpo=
ſitio. ſcd̄o ex tiuis. tertio de bilibus. quarto de actibꝰ. q̄nto de iſtis
inſimul. ſexto de actibꝰ pegrinis acq̄ſitis. De pr̄io aūt ſic/in ange
lo ſunt plures res ſbales ſicut ſua naturalis bonitas/megnido/du
ratio/⁊ poteſtas ⁊ ſic de alijs ſuo mō: per bonitatez magnido ⁊ du
ratio ſūt bone. ⁊ ideo bonitates quas hn̄t magnitudo duratio ⁊c.
ſunt accidentales ⁊ bonitas accidentalis naturalis eſt inſeparabi
lis a bonitate ſbali naturali. vn̄ bonitas naturalis cōicando ſe ma
gnitudini durationi ⁊c. componit ſe cuꝫ ipiſ ⁊ ep°. ⁊ de hoc experiē
tiam habet intellectꝰ in elemētatis in q̄bus elementa intrant com
poſitionē ſimili mō. ¶2. In eēntia angeli bonificatiuꝰ magnifica 2
tiuus duratiuꝰ poſſificatiuꝰ ⁊c. ſunt res actiē ⁊ ita ſimplices ꝙ eē
non pn̄t magis in ſbo creato ⁊ de oibꝰ iſtis reſultat vna foꝛa cōis
ꝯpoſita: q̄ foꝛa eſt foꝛa angeli cū qua ē actiuꝰ. ¶3. In eēntia an 3
geli ſūt bonifilis magnifilis durabilis poſſifilis ⁊c. res paſſiue ⁊ ita
ſimplices ꝙ magꝭ eē nō pn̄t in ſbo creato. ⁊ ex oibꝰ iſtꝭ reſultat vna
mā cōis ꝯpoſita q̄ ē mā āgeli. ¶4. In eēntia āgeli ſūt bonifire ma
gnre durare poſſificare ⁊c. actꝰ ita ſimplices ꝙ magꝭ eſſe non pn̄t 4

(c) 2006 Ministerio de Cultura

in ſbo creato ⁊ ex omībus iſtis reſultat vnus actus cōis/ſiue vna
5 coniūctio. qua cōiungūtur fo'a ⁊ materia angeli. ¶5. In eētia
angeli eſt compoſitio ex tiuis bilibus/⁊ are: vt ex ipis ſit vnum in
6 diuiduū ſimplex in cōi quoad ſuuʒ ꝓpriū nūerū. ¶6. Angelus hʒ
actus peregrinos ꝯpoſitos obiectie. ſicut qñ obiectat vnū obm in
telligendo diligendo ⁊ recolendo. ſʒ de hoc miratur intell'us qūo
pōt fieri de iſtis ꝯpoſitio? Et tunc deſcendit ad potētiā tactiuā que
tangit lapidē: que in ſuo tangere cōponit plures ſpēs ſentiēdo pō
deroſitatē/ffritatē ⁊ duriciē in inſtāti. ⁊ tunc cognoſcit per quē mo
7 dum eſt cōpoſitio in angelo de actibus peregrinis. ¶7. Dū ſic cō
ſiderat intell's q̄rit vtrū ſua bonitas ſit cōpoſita ex bonificatio bl'i
⁊ are? Et tunc deſcendit ad ptātē q̄ non eſt ꝯpoſita ex poſſeficatio
bl'i et are. ne ponamus in cōpoſitione proceſſum in infinitum. q2 ſi
ſic poſſificatiuus eēt cōpoſitus ex poſſi^uo ⁊ poſſi^uo. ⁊ ſic aſcenden=
do in infinitum. ⁊ ſic de bilibus ⁊c. qd eſt impo^le. Et ſic intellect⁹
cognoſcit ꝙ bonitas nō eſt cōpoſita ex ſupradictis ⁊ iō per talem
modum facit ſciam intellectus de eſſentijs ſimplicibus que nō ſūt
compoſite q̄ꝫtum ad ſe.

¶ De indiuiduitate angeli.

PEr ea que dicta ſunt ſuperi⁹ de indiduo: cognoſcit intell'us
ꝙ angelus eſt indiduū. ⁊ ſicut celum eſt indiduū qd nāl'r ab
alio non recipit aliq̄d neqʒ de ſe aliq̄d ſcindit/ſic angelus ⁊ multo
melius eſt indiduum quod natural'r non recipit magis neqʒ mi=
nus. ⁊ eſt magis intēſe indiduū q̄ꝫ aliqua ſtella eo q2 non hʒ par=
tes angulares/circulares nec lineales neqʒ eſt in motu ſucceſſiuo
2 neqʒ in loco collocatus. ¶2. Per ea q̄ dicta ſunt de indiduo co=
gnoſcit intellectus ea q̄ cōpetunt ad indiduatōem angeli. ſed que
rit quare vnus angelus non indiduat aliū per generatiōem. ſicut
vnus hō aliū hoiem? Et tunc deſcendit ad ſolē qui eſt corpus in=
diuiſibile inaugmētale ⁊ iminuibile: ſʒ non eſt ſic de corpe hoīs/
eo quia eſt corruptibile diuiſibile ⁊c. et per potuʒ ⁊ cibum recipit
augmentum ⁊ detrimentū. ⁊ ſic intell's cognoſcit ꝙ angelus non
eſt diſpoſitus ad generādūʒ alium angelum eo q2 nō hʒ cum quo.
3 ¶3. Duʒ ſic intellect⁹ ꝯſiderat/ꝙ affatus dicit deū patrē eſſe vnū
ſuppoſitum. ⁊ deū filium aliō ⁊ deū ſpūm. ſ. aliō. ⁊ deum nō recipe
magis neqʒ minus: tū deū patrē generare deum filiū. ⁊ inuicē ſpi
rare ſpm̄. ſ. vñ cā exēpli dubitat intellectus ⁊ credit ꝙ vnus ange
lus generet aliū angelū. Sʒ ipe aſcendit ad cōſiderandū diuinā in

(c) 2006 Ministerio de Cultura

finitatem ⁊ eternitatem cuꝫ quibus cognoſcit ꝙ deus eſt potẽs in finite ⁊ eterne/ita ꝙ deũ põt generare.⁊ ad hoc ſua īfinitas ⁊ etñi tas ſufficiunt.lꝫ deus nõ recipiat magis neqꝫ minus.ſed de angelo non eſt ſic/eo qꝛ eſt finitus ⁊ nouus.⁊ iõ ſi de ſua eſſentia alium generaret:deficeret ſua eẽntia.eo qꝛ aliqd non recipit ab extra:ſic homo q̃ deficeret ad generãdum hoiem:ſi ab extrinſeco nõ recipet vꝫ potũ ⁊ cibum. ¶4.Intellectus itẽ voluit ſcire vtrũ plures angeli ſint contẽti ſub eadẽ ſpẽ.⁊ ſi nõ:querit quare dicũtur indiuidua?Et tunc aſcendit ad celũ ⁊ ꝯſiderat ea q̃ dicta ſunt de celo in ca.de eius indiuiduitate ⁊ ibi cognoſcit dubij ſolutõem. 4

¶De ſpecie angeli.

Deſcẽdit intellectus ad ſenſibile ⁊ imaginabile ⁊ nõ inuenit modum per queꝫ poſſit cognoſcere ꝙ vnꝰ angelus ſit idem ſpẽ cum alio/aut nõ ſit.rõ huius eſt/qꝛ angelus nõ eſt ſenſibilis neqꝫ imaginabilis.ſꝫ qꝛ angelus eſt vnũ indiduũ nõ genituꝫ neqꝫ ꝓductum per aliũ angelũ:⁊ illa q̃ ſunt ſub eadem ſpẽ ſunt ꝓductibilia ⁊ generabilia:cognoſcit ꝙ angeli nõ ſunt ſub eadem ſpẽ ꝯtẽti.

¶2.Dum ſic cõſiderat intell's q̃rit per quẽ modũ angeli drñt ſpẽ. forte ſicut roſa ⁊ pomũ.pomuꝫ ⁊ gallina.leo ⁊ gallina.hõ ⁊ leo.et ſic de alijs.Et tunc deſcẽdit ad imaginatiãm q̃ imaginatur ꝙ roſa ⁊ pomũ cõueniunt in quodã cõi.ſ.in vegetatiã ⁊ etiã pomuꝫ et gallina.⁊ gallina ⁊ leo in ſenſitiua.⁊ ſic de hoie ⁊ leone.⁊ tunc cognoſcit intell's ꝙ de ſpẽbus angeloꝝ non eſt ſic.qm̃ q̃lꝫ angelus eſt ſuamet ſpẽs ⁊ inter ſpẽm ⁊ ſpẽm in angelis nõ ẽ dare aliqđ cõe in quo cõueniant ſicut ẽ inter roſam ⁊ pomũ.⁊ ſic de alijs ſuo mõ. 2

¶3.Preterea querit intell's vtrũ angelus ſit creatus cum ſpẽbus innatis cum q̃bus attingat inferiora?Et tunc deſcẽdit ad potẽtias inferiores cum q̃bus cognoſcit ꝙ ipe non põt acq̃rere ſpẽs niſi ſit cum potẽtijs inferioribus ꝯiũctus:ſꝫ qꝛ angelus non eſt cõiunctus cum iſtis/oꝫ ꝙ ſit creatus cũ ipis ſpẽbus ſimul cum ipo creatis:cum q̃bus actingat entia inferiora.Et tunc intell'us q̃rit quot ſunt ille ſpẽs?et tũc deſcẽdit ad elemẽtale/vegetale/ſenſuale/imaginale/celeſtiale/⁊ ſpũale.⁊ qꝛ iſta ſunt ſex cognoſcit intell's ꝙ ſpecies ſunt ſex que ſunt in angelo cõcreate cũ quibus attingit elemẽtale vegetale ⁊c̃. 3

¶4.Dum ſic intell's cõſiderat ſex ſpẽs in angelo cõcreatas querit vtrũ illa ſpẽs cum qua attingit elementale ſit de eſſentia ⁊ natura elemẽti?et ſic de alijs ſuo mõ.Et tunc deſcendit ad ſenſum cõem qui hꝫ ſex ꝑticulares ſenſus ſub ſe que ſunt ſibi 4

(c) 2006 Ministerio de Cultura

potentie cōcreate ꝛ genite ſucceſſiue. ꝛ licet viſus attingat flāmas ignis ꝛ tactus calorem ignis/non ſeq̄tur ꝑpter hoc ꝙ ſenſus iſti ſint de eſſentia ignis/ tñ ſunt de eſſentia ſenſus cōis: ſicuti ſic iſti ſex ſenſus ꝑticulares ſūt de eſſentia ſenſus cōis ꝛ non de eēntia oboꝝ que attingunt: ſic ſpēs in angelo cōcreate ſunt de eēntia angeli ꝛ
5 nō de eſſentia oboꝝ q̄ attingit. ¶5. Item q̄rit intellꝰ vtrū in angelo ſpēs quas acq̄rit ſucceſſiue remaneant vel quādo circa vnā ſpeciem ſpeculatur aliam dimittat? Et tunc deſcendit ad tactiuam ꝛ imaginatiuā. cū quibus cognoſcit ꝙ aqua frigida infrigidat carnes in olla exñtes. ꝛ qñ eſt calida/frigefacere qđ erat i actu: remanet in po^a ꝛ hītu. ꝛ calefacere qđ erat in potētia ad actū reducitur. ꝛ qñ ignis extinguitur aqua refrigerat ꝛ aliđ frigefacere ad actū reducit ꝛ non primū/eo qꝛ nō ſunt in eodē nūc. Aſici de angelo dum celū eſt in motu/angelꝰ acq̄rit plura merita ꝛ plures ſpēs ſucceſſiue/deducendo vnā ad actum ꝛ aliā in potētia dimittēdo/ſ; qñ ceſſabit motus celi ꝛ erit reſurrectio generalis: oēs ſpēs erunt in actu in angelo (quas acq̄ſiuit) ſi ſit bonus ad multiplicādū ſuā gl'iam. ꝛ ſi ē malus ad multiplicādū ſibi penā ꝛ dolorē

¶De genere angeli.

POſt q̄ intellꝰ cognouit ꝙ angeli non ſunt ſub eadē ſpē/cognoſcit ꝙ plures angeli nō ſunt ſub vno genere: neq; cōue=
2 niunt ſpē. ¶2. Quilibet angelus hab; ſuā bonitatē que eſt ſibi generalis eo qꝛ cum ſua bonitate ſua magni^do duratio ꝛc. ſunt bo
3 ne. ꝛ hoc idem pōt dici de ſua mag^ne ꝛc.. ¶3. In intellectu cuiuſlibet angeli eſt vnū intellectiuū generale ad intelligendum plura oba. ꝛ eſt vnū intelligibile generale in quo intellectiuū ponit plures ſpēs particulares ꝛ illas facit itelligibiles ꝛ intellectas: ꝛ hoc cum vno vl'i intelligere qđ eſt ſubiectiue cōiunctio eoꝝ: in qua intellectiuum generat plures actus peregrinos ſpāles. ꝛ iſta tria ſūt vnus intell's iſtius angeli ꝛ iſta tria alia ſunt vnus intellectꝰ alterius angeli. ꝛ ſicut diximus de intellectu ita pōt dici de voluntate
4 ꝛ memoria ſuo modo. ¶4. Dum ſic intell's cognoſcit generalitates angeloꝝ querit vtrū angelus in eodē nūc attingat oba plura ſimul: aut vnū poſt aliud ſucceſſiue? Tunc deſcendit ad ſenſū cōem qui hab; ſex ſenſus particulares. ꝛ inſinuat affatui vt proferat iſta verba. ſorte tenēte pomū in manu viſus videt pomū coloratum. odoratus odorem ſentit pomi. guſtus ſentit saporē guſtādo pomū, tactus tangit pomū durum/frigidum/et ponderoſum.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

et ſic intellectus cognoſcit ꝙ quilꝫ ſenſus particularis ſuum ob̄m in eodem nunc apprehendit. vñ intell'us cognoſcit ꝙ ſenſus cōis in eodem nūc attingit plura oba ⁊ iudicat de ipis. Aſimili angel⁹ habens ſex ſpēs concreatas q̄bus mediātibus attingit oba plura ſimul. ⁊ ſic cognoſcit intell's per quē modū ipe ē ꝑticularis ⁊ gñal'.

¶De entitate angeli.

Angelus eſt ens ⁊ ſua eſſentia eſt entitas ſiue angeleitas. tūc intellectus q̄rit vtrū cognoſcat eius eſſentiā? ⁊ q2 eſt inſenſibilis ⁊ inimaginabil' cōſiderat ꝙ valde difficile eſt cognoſcere eſſentiā angeli. Sꝫ deſcēdit ad diſtinctōeꝫ lapidis/planete/⁊ cetera ⁊ etiā ad actus/paſſiones/⁊ actiones angeli ⁊ nām ⁊c. ⁊ q2 intell's cognoſcit oīa iſta ⁊ per notū cognoſcit ignotuꝫ ⁊ hoc maxie qñ in aliquibus cōueniunt. vñ per ea q̄ dicta ſunt eſſentiā angeli cognoſcit intellect⁹: que eſt angeleitas ſic denominata cōpetēter ab angelo: ſicut hūanitas ab hoīe. Et ī intell's eſt ſatis ꝯtentus de cognitione eē ⁊ eſſentie ipius angeli. Tamē deſiderat hr̄e ſciam vtꝝ angeli ſint aut non. ⁊ ꝙ ſint intendit ꝓbare per. v. rōnes.

¶Qđ angeli ſint.

Ad probandum ꝙ angeli ſint aſcendit intellectus ad cauſas primitiuas: que equipantur ⁊ equal'r ſe hñt ad effectū. que cauſe ſunt hee nouē dīne dignitates vꝫ bonitas/magnitudo/eternitas/poteſtas/ſapīa/volūtas/virt⁹/veritas/⁊ gloria. Per iſtas autem dignitates intendit probare intellectus angelos eſſe ⁊ primo ſic.
¶1. Diuina bonitas eſt rō deo ꝙ producat bonū: vt deus 1
ipe in producendo bonū habeat actuꝫ bonitatis. ſ. bonificare. ⁊ q2 dīna bonitas eſt magna ꝑ dīnam magem eſt rō deo ꝙ ꝓducat magnum bonū. ⁊ in q̄tō producit maius bonū tanto bonitas ſua eſt ſibi magis magna rō producendi. ⁊ hoc fit rōne magnitudīs cui magis cōpetit ꝓducere magnū: q̄ paruū. Sꝫ ſi ꝓducat angelum ꝓducit maius bonū creatū. ſeq̄tur ergo ꝙ angelus ſit.
¶2. Dum 2
ſic intellectus cōſiderat querit quare de⁹ creat ſiue ꝓducit paruū bonū. ſic ſūt lapis/plāta/⁊ hmōi? Et tūc aſcēdit ad totū vniuerſuꝫ creatū ⁊ ad ſuas ptes illi ꝓportōnatas: ſine q̄b⁹ vniuerſū nō poſſet eē hoc qđ eſt. ⁊ ſic cognoſcit intell's opportere in mūdo eſſe partes maiores ⁊ mīores. ſic hō q̄ ē maior in bonitate q̄ plāta. ⁊ plāta q̄ lapis ⁊c.
¶3. De rōne magnitudinis dei eſt producere magnū 3
creatū ⁊ ſic ipa magdo dei eſt rō deo ꝙ ipſe ꝓducat magnū creatū vt deus in creando habeat magnuꝫ magnifica'. ⁊ bonitas diuina

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ponit ipm magr̃e eſſe bonum. que eſt rō deo q̄ pducat bonū. vñ
4 cognoſcit intellectus q̄ angeli ſint pducti. ¶4. Diuina ptās ⁊
eternitas cōueniūt in effectu. ⁊ pueniūt in ipo cum dīa bonitate et
magne: ⁊ iō diuina ptās ⁊ eternitas cāñt angelos potenter durāt
bene ⁊ magne. qñ angeli ſunt magis durabiles intēſiue q̄ celū/
eo q2 angelus eſt ſpūs ⁊ eſt magis potēs q̄ ſit celum eo q2 magis
eſt ſīlis dīe ptāti q̄ celum. Cōcludit ergo q̄ angeli ſūt vt puenien
5 tia ſupradicta ſit pmanens. ¶5. Omne illō eſt deſiderabile ⁊ ama
bile a dīa volūtate p qō ipa ⁊ intellectus dīn9 magis pueniunt in
effectu intelligendo ⁊ amādo/ bonificando/ ⁊ magnificādo. Sed p
pductiōem angelo⁊ dīa volūtas ⁊ dinus intellus magis pueniūt
in effectu amādo ⁊ intelligēdo. bonificando ⁊ magnifido. ergo pro
ductio angelo⁊ eſt amabilis ⁊ deſiderabilis a dīa voluntate. ergo
6 angelus eſt. ¶6. Omne illō eſt ponendū per qō vniuerſū magis
perfectum eſt. rō huius eſt vt x̄tus dīa veritas ⁊ glīa ſint cāe me=
liores ⁊ perfectiores in ſuo effectu. Sed ſi ſint āgeli totū vniuerſū
eſt magis perfectū. ergo angeli ſunt. Minor declarat. q2 ſi eſt an
gelus eſt ſpūs nō piunctus/ ſiue ſpūale ⁊ per ſe exñs. ⁊ eſt ſpūs cō
iunctus ſiue ſpūale. ſ. aīa hoīs. ⁊ eſt corporale piunctū cū corpali
ſicut vegetatū cū elemētato. ⁊ eſt corpale nō cōiūctum cū corpora
li. ſicut celum qō non eſt piunctū cum elementato. ⁊ in iſtis q̄ttuor
conſiſtit tota perfectio vniuerſi. At ſi angelus non eſt remouetur
vnum membrū. ex cuius remotōe ſeqtur/ q̄ eſt vniuerſum imper
fectum. ergo ſequitur concluſio allegata.

¶De. ix. diſtinctione q̄ eſt de deo ⁊ primo de actu ei9

DEſiderauit intellectus noticiā hr̃e de actibus dei et
hoc dupl'r. vz intrinſece ⁊ extrinſece. ſ3 q2 deus eſt in
ſenſibilis ⁊ inimaginabilis/ viſum fuit illi q̄ hr̃e noti
ciam de iſtis actibus intrinſecis/ erat ſibi valde dif=
ficile. Et recordatus eſt de eo qō Eſayas pphēta di
xit. niſi credideritis non intelligetis. et tunc voluit eſſe creditiu9.
vt per credere poſſet intelligere. Et ſic credit q̄ in deo ſunt rōnes
ſiue dignitates reales ⁊ nāles ſine q̄bus deus eē non pōt. Que ſūt
iſte. dīa bonitas/ magdo/ eternitas/ ptās/ ſapīa/ volūtas/ x̄tus/ ve=
ritas/ et glīa. Et q2 iſte dignitates ſine pprijs actibus eſſent ocio
ſe ⁊ hr̃e nō poſſent nām neq3 pfectōem/ cognouit intell's ipē q̄ de9
habet actus pprios intrinſecos ⁊ nāles. ⁊ innuit affatui q̄ ipſos
noīet actus primitiuos/ veros/ imediatos/ ⁊ ita neceſſarios q̄ nō

(c) 2006 Ministerio de Cultura

poſſunt aſr ſe habere i Primitiuos eo qꝛ non deſcendũt ab aliqui=
bus actibus preiacẽtibus ꝛ ſunt cãe actuum creaturaꝝ: ſicut boni
ficare diuinũ qđ cãt bonificare creatum ꝛ magre increatum quod
cãt magre creatum. ꝛ eternare qđ cãt durare creatum / ꝛ poſſifica=
re increatum creatũ poſſificare. ꝛ intelligere increatuꝫ intelligere
creatum. ꝛ velle increatũ velle creatũ. ꝛ virtuificare increatuꝫ qđ
cãt ꝟtuificare creatum. ꝛ verificare increatum cãt verificare crea
tum. ꝛ glorificare increatũ qđ cãt glorificare creatum. vñ affatus
noĩat actus increatos primitiuos: ꝛ actus creatos ſcđarios ꝛ de=
riuatos. ¶2. Actus primitiuos cõſiderat ĩtellectus eẽ veros iſto 2
modo. qꝛ ſi non eẽnt veri nõ eſſent primitiui: etſi ſcđarij ſunt veri
ꝗtomagis primitiui ſunt veri. ꝛ etiam qꝛ diuinꝰ intellꝰus vere in
telligit ꝛ dĩa voluntas vere diligit ꝛc. ꝙ vere nãm hñt: quã ꝟe nõ
poſſent hr̃e ſine vero bonificare intrinſeco ꝛc. ¶3. Iterũ dicit af= 3
fatus ꝙ deꝰ hꝫ actus ĩmediatos. ſicut diuinꝰ intellꝰs qui ĩmediate
habet intelligere. ꝛ volũtas velle ꝛ bonitas bonificare / eo qꝛ bo=
nitas dĩa ita eſt perfecta infinita ꝛ eterna: ſicut diuinꝰ intellꝰs ꝛ vo
luntas. ꝛ ſic de magne ꝛ eternitate ꝛc. ¶4. Poſt hec aũt dicit af 4
fatus ꝙ actus dei intrinſeci ſunt neceſſarij / eo qꝛ ſbm in quo ſunt
eſt infinitum ꝛ eternũ. ꝛ eſt infinite bonum magnũ ꝛc. qđ non eẽt
ſi actus predicti nõ forẽt neceſſarij ꝛ nãles. ¶5. Sed qꝛ intellectꝰ 5
magnũ hꝫ deſiderium vt noticiaꝫ hẽat de actibus dei intrinſecis:
vult probare ĩpos eẽ neceſſario ꝛ innuit affatui ꝙ arguat ſic. Qñ
alique due res ſiue plures ſic ſe hñt ꝙ vna habet actum realẽ na=
turaleꝫ intrinſecũ ꝛ ꝓpriũ ꝛ alia hoc nõ hꝫ: eẽntialr̃ drñt ꝛ ſbalr̃.
Sed diuinꝰ intellꝰs ꝛ dĩa volũtas hñt actus nãles reales / intrinſe
cos / ꝛ ꝓprios. vt oẽs hoĩes cuiuſcũqꝫ natõis ſint hꝰ ꝯcedũt. ꝛ boni
tas magdo ꝛc. non hñt actus nãles intrinſecos ꝛ proprios. Ergo
diuina bonitas magdo ꝛc. et diuinus intellꝰs ꝛ volũtas drñt eẽntia
liter ꝛ ſbalr̃. Sed hoc impole eſt in deo. ergo ſi vna dignitas dĩa
habet actum ꝛ reliqua hꝫ actũ. ¶6. Dum ſic intellꝰus conſiderat 6
actus dei primos deſcẽdit ad ſcđarios ꝛ extrinſecos qui ſunt crea
re / gubernare / iudicare / ꝑcere / ſaluare / damnare / dominari / etiam
bonificare / magnificare ꝛc. Qui qdẽ actus deſcendũt a ſuperiori
bus ꝛ intrinſecis ſicut effectus a ſua cã ꝛ effectiue ꝛ ſcđm dei vo=
luntateꝫ: vt actus ſuperiores ſint recoliti / dilecti / et intellecti / ꝛ lau
dati. ꝛ vt eis ſit exhibita reuerentia / ſeruitium atqꝫ honor.

¶De paſſione dei.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

POſtq̄ꝫ conſiderauit intellectus actus dei aſcendit ad paſſio-
nes: ⁊ de ipis deſiderauit hr̄e ſciam. quas q̄dē paſſiōes intē
dit inueſtigare cū actibus p̄dictis/eo q̄ paſſiones p actus cogno-
ſcūtur. Et tūc innuit affatui vt dicat ꝙ paſſiōes dei ſunt duplices
vꝫ intrinſece ⁊ extrinſece. Intrinſece ſic̄ bonificabilitas/magnifi-
cabilitas/et̄nabilitas/poſſificabilitas/intelligibilitas/volibilitas/
virtuificabilitas/verificabilitas/gl̄ificabilitas. ⁊ iſte ſunt x̄e p̄ie
īmediate ꝓprie ⁊ neceſſarie. rō hui⁹ eſt/q̄ p̄dicti actus nō p̄ñt eē
veri primi īmediati neceſſarij ⁊ ꝓprij ſine paſſionib⁹ x̄is primis ī
mediatis ⁊ proprijs. ſicut bonificare q̄ nō poſſet eſſe ſine bonifica-
bilitate/neqꝫ magnifi[re] qui nō poſſꝫ eē ſine magnificabilitate ⁊ ſic
2 de alijs ſuo mō. ¶2. Dum ſic intell's cogitabat in p̄dictis paſſio-
nibus dubitauit de duobus. quoꝝ vnū eſt: q̄ videt̄ illi ꝙ ſupradi-
cte paſſiōes depēdeāt a mā. aliō x̄o q̄ videt̄ ipi ꝙ dicāt diſpōes ⁊
acn̄[a]: q̄ in deo eē nō p̄ñt. Et vt exeat de iſta dubitatōe aſcendit ad
cōſiderandū dīnam infinitatē ⁊ eternitatē: in q̄bus oꝫ ꝙ ſint paſſi
ones vt actus hr̄e poſſint intrinſecos. ⁊ q̄ in infinito ⁊ eterno ſb̄o
ſiue ſuppoſito nō p̄ñt eē acn̄[a] nec materia/oꝫ ꝙ in deo paſſiōes ſint
3 ſb̄ales. ⁊ ab oī mā ⁊ accidētib⁹ ſeiuncte ⁊ ſepate. ¶3. Poſtq̄ꝫ in
tellectus cognouit paſſiōes dei intrinſecas ꝯſiderare voluit paſſio
nes extrinſecas ⁊ ſc̄darias. q̄ ſunt creabilitas/gubernabilitas/iu-
4 ſtificabilitas ⁊c. que ſunt eius paſſiōes effectiue. ¶4. Iteꝝ cōſide
rauit intellus alias paſſiones extrinſecas q̄s de⁹ hꝫ reſpectu nr̄ꝫ.
ſicut ſūt iſte vꝫ recolibilitas/itelligibilitas/amabilitas/honorabi
litas/laudabilitas ⁊c. inq̄ꝫtū recolimus ipm diligim⁹/intelligim⁹/
5 laudamus/⁊ honoram⁹. ¶5. Ulterius cōſiderauit intell's paſſio
nes q̄s hꝫ deus in reſpectu ad nos/ſcđm ꝙ nos ſum⁹ pctōres ſic̄ ē
incredibilitas/intimibilitas/iniuſtificabilitas/ignorabilitas/irre
colibilitas/inamabilitas/ingratibilitas/illaudabilitas/blaſphe-
mabilitas/inhonorabilitas/periurabilitas ⁊ ſic de multis alijs. q̄s
longū eēt enarrare. Dū ſic cōſiderabat intell's iſtas paſſiōes deſcē
dit ad ſenſibile ⁊ imaginabile: cū quibus cognouit tot ⁊ tātas paſ
ſiones ꝙ fuit in ſua ꝯſideratione triſtis ꝑtimidus atqꝫ dolens. Et
tunc innuit affatui ꝙ diceret. a. a. pctōr maledicte ꝯſidera quales
paſſiones in deo ponis/et conſidera etiam quot pene te expectant
finaliter in inferno.

¶ De actione dei.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

PEr ea que dicta ſunt ſupius de actibꝰ dei ꝛ paſſiõibꝰ cogno
ſcit intellus actões dei: q̄ ſunt bonificatĩtas/magnificatĩtas/
eťnificatiuitas ꝛc̄. ſʒ de beatiſſima trinitate deſiderat hr̄e ſciam et
qꝛ cognoſcit ſe debilē ꝛ fragilē ad hoc: cū ſit finitus ꝛ ipa beatiſſi=
ma trinitas ſit infinita: rogat eā ipam beatiſſimā trinitatē ꝙ ipʒ il
luminet ad hoc ꝙ eā cognoſcat/nō ſicut cōprehēſoꝛ qꝛ hoc fieri nō
pōt: ſʒ vt aliq̄lis apphenſoꝛ. ita ꝙ intelligat ipam eſſe ꝛ ipam nō eē
eſſe ipole. ¶2. Dĩnus intellꝰs eſt actiuus eo qꝛ intelligit. vn̄ ſeqtur 2
intellectus ꝛ intelligere. ꝛ tūc intellꝰs humanꝰ numerat ꝙ intelli=
gens eſt vnus ꝛ intellꝰs aliꝰ/ꝛ intelligere aliꝰ in deo. Tunc innuit
affatui vt dicat ꝙ in deo ſunt tres res diſtincte realr̄ ꝛ relatiue. qꝛ
ſi non/actiuitas intelligētis: ꝛ paſſiuitas intellecti/ꝛ actꝰ vʒ intel
ligere eēnt coꝛrupti alterati ꝛ mutati ꝛ extra eēntiā eternitatis de
ducti/qđ eſt impole. Nam ſicut ignis ꝛ multomagis habʒ nām ꝙ
q̄cq̄d eſt in ipo ſit calidū: ſic eťnitas hʒ nām retinēdi ꝛ ꝯſuādi eťne
q̄cq̄d ē in ipa in ſuo nūero/ꝛ actōe ꝛ paſſiōe ꝛ actu. alioq̄n nām nō
hēret/ꝛ eēt ocioſa qđ ē impole. Nā ſic ipi ꝯpetit actōeʒ hr̄e ꝛ nām
eťnādi ꝛ cōſuādi: ſicut intellectui diuo actiōem hr̄e ꝛ nām intelli=
gēdi. ¶3. Dū ſic intellꝰs ꝯſiderat ꝙ in deo ſūt tres res diſtincte: de 3
ſcēdit ad auditū q̄ audiuit ꝙ ſarraceni negāt in deo trinitateʒ eē/
dicēdo ſic. ſocrates intelligit ſeipm̄/ꝛ ſic ē idē ſocrates ītelligēs ꝛ ī
tellꝰs. ꝛ nō ſūt plura ſuppoſita ſiue pſone. a ſilr̄ dicūt de deo/ꝙ ipe ē
intelligēs ꝛ ītellꝰs ꝛ nō ſeq̄r ꝓpter hoc ꝙ ſint pl'es pſone: nec plra
ſuppoſita. Et tūc ītellꝰs reflectit ſe ſupꝛa ſe ꝛ cognoſcit ꝙ ſocrates
intelligendo ſe generat ſpēm/ꝛ intelligere: cū q̄bus intelligit ſeipʒ
et qꝛ illa ſpēs ꝛ intelligere ſūt acnª. ꝛ ſocrates eſt ſb̄a: ſeqtur ꝙ ſo
crates ꝛ ſuū intelligere ꝛ ſpēs cuʒ qua intelligit ſūt plura eēntialr̄
differentia/ſʒ nō eſt ſic in deo/qꝛ deus intelligēdo ſe nō gn̄at ſpēʒ:
neqʒ ſuū intelligere eſt acn̄s: ſʒ ſuū intelligere eſt ſb̄a. ꝛ ideo nō eſt
ſimile intelligere ſocratis ꝛ intelligere dei. ¶4. Dū ſic cognouit 4
intellꝰs ꝙ in deo ſūt tres res pſonales nūero diſtincte. ꝛ hoc ꝑ ītel=
lectum diuuʒ/aſcendit ad cōſiderandū actōem diue voluntatis: et
innuit affatui vt dicat ꝙ dĩa voluntas eſt actiua in volēdo. qm̄ in
volēdo actiuat ſeipam ad volēdū volitū primitiuū verum ꝛ neceſ
ſariū. ꝛ hoc cū velle primitio/vero/ꝛ neceſſario. ꝛ ſic iſtos. iij. ſ. vo
lētē volitū ꝛ velle intellꝰs hūanꝰ ꝯſiderat in eťnitate eē: in qua īue
nit ipos ſic ꝯſuatos quoad nūeruʒ: ſic inuenit intelligenteʒ/intelle
ctum/ꝛ intelligere quoad ſuum numerum in eternitate conſerua=
tos ꝛ diſtinctos. ratio huiꝰ eſt/quia eternitas ſic ſe habet ad diui

(c) 2006 Ministerio de Cultura

nam voluntatem: ſicut ſe habet ad diuinū intellm. cum ſit eadem
5 cum ipis. ¶5. Itez cōſiderauit intell's dīnam bonitatē eē actiuaz
z ſic de alijs. qm̄ ſi nō eſſet actiua: eēt ocioſa z nō haberet naturā.
z eſſet differens ab intellectu dio z volūtate: qui hn̄t actōem z na-
turam. z hoc eſt impo^le. Ratione cuius intellus intelligit ꝙ ſic di
uin⁹ intell's actiuat ſe intelligendo: z dia volūtas volendo/ ſic dia
bonitas actiuat ſe bonificādo. vn̄ ſeqtur neceſſario/ ꝙ in ēentia bo
nitatis dīne ſunt bonificās bonificat⁹ z bonificare. ſine qbus boni
tas dina non poſſz eē actiua nec ab ocioſitate diſpata: imo eſſet ſic
vacua z impfecta: ſic eſſet dīn⁹ intell'us ſi in ipo nō eſſent intellns
intell's/ z intelligere. z ſic de volūtate q̄ vacua eēt/ ſi in ipa nō eēnt
volens/ volitus/ z velle. Cognouit ergo intellus ꝙ in bonitate di
uina ſunt bonificās/ bonificat⁹/ z bonificare drn̄tes pſonal'r z rela
tiue: qm̄ bonificans nāl'r nō pōt eē bonificat⁹/ eo qz nullū ens na-
tural'r bonificat ſeipm̄. z ſic de bonificato q̄ natural'r nō bonificat
ſeipm̄. qz ſi ſic eēt/ ſeqretur cōtradictio ſic/ qz bonificās eēt bonifi-
catus z nō eēt bonificatus. qz eēt bonificans/ z bonificat⁹ eēt bo-
nificās z non eēt bonificās qz eēt bonificat⁹. z qz iſtā ꝯtradictio-
nem eternitas z veritas nō poſſint ſuſtinere: relinquūtur ꝙ boni
ficans/ bonificatus/ z bonificare ſunt tres res pſonales diſtincte z
relate z per eternitatē quelz in ſuo nūero cōſeruat. Et ſicut dictū
eſt de intellectu volūtate z bonitate: ita pōt dici de mag^ne/ eterni-
6 tate ſic/ z de alijs ſuo mō. ¶6. Dū ſic intell's ꝯſiderat tres pſonas
dīnas q̄rit vtrum drant eſſential'r ſic ꝙ ſint diuerſe ēentie. Et tunc
aſcēdit ad intellecttum dīnū qui eſt idem cū ſua eēntia z ipe intel
lectus actiuādo ſe ſup intellectiuū generat intellm de tota ſua eēn
tia. z qz impo^le eſt ēentiā infinitam z eternā diuiſaz eē in plures eſ
ſentias. cū infinitū z eternū non recipiat diuiſionē neqz motū: infi
nitas z et'nitas cōſeruant vnitatē eſſentie in tāto ꝙ intelligēs in-
tellectus z intelligere nō ſunt niſi vna eſſentia/ vn⁹ deus/ vn⁹ in-
tellectus dīn⁹. z ſic de reliquis diuinis dignitatibus ſic de dīno in
tellectu/ dici poteſt.

¶De natura dei.

Per ea que dicta ſunt de actib⁹/ paſſionib⁹/ z actōibus dīnis cognoſcit intell's nām dei: eo qz in oī nā ſunt actus/ paſſiōes z actōes naturales: ex qbus cōſtat ipa nā: et ipi cōſtant ex ipſa: et z hoc neceſſario. Nā eīn̄ ſine ipis eē nō pōt/ nec ipi ſine ipa. vn̄ intellectus cognoſcit in nā dīna naturalē exiſtere naturātē. pāle na-

(c) 2006 Ministerio de Cultura

turatum. et nãle nãre: ſine quibus natura exiſtere nõ põt. ¶2. Dũ 2
ſic intell's eſt altus ⁊ cognoſcit nãm dĩnam ꝑ naturãtẽ naturatum
⁊ naturare: cognoſcit ꝙ iſti tres ſunt res primitiue/vere/ ⁊ neceſſa=
rie. ⁊ hoc ꝓprie ⁊ imediate. Primitiue/eo qꝛ non ſunt aliq̃ res pri=
mitiue ipis preiacẽtes ⁊ ipe ſunt cãe oĩm entiũ creatoꝝ. Uere ſunt
eo qꝛ veꝝ eſt ꝙ nãre cõſiſtit in medio naturãtis ⁊ naturati. ⁊ na=
turãs et naturatꝰ in naturare ꝯcordãtiã eq̃l'r hñt. Neceſſarie ſunt
eo qꝛ ſiq̃s remoueret de natura dĩna nãre: remoueret et naturãteȝ
⁊ naturatũ. et ſic deſtrueret natura dĩna eadẽq; euacuaret: qđ eſt
impole. Cognoſcit ergo intell's ꝙ in natura dĩa ſunt res neceſſarie
vere et primitiue. et hoc ꝓprie et eq̃l'r (vt ꝓbatuȝ ſupius eſt.) ¶3. 3
Intellectus ſic altus exñs voluit inueſtigare diſtinctõem nãleȝ in
dĩnis: et tunc innuit affatui vt ſic enũciet. vbicũq; eſt dare cõcor=
dantiã naturalẽ: oȝ dari plura diſtincta: qm̃ ꝯcora ſine pluribꝰ re=
bus eſſe nõ põt. Sed in natura dĩa naturãs ⁊ naturatꝰ cõcordant
cum nãre. ergo naturãs ⁊ naturatꝰ ſe ipis drñt. rõe cuius dñe ſũt
plures res. ¶4. Iteꝝ dixit affatus ꝙ nãre cõſiſtit in medio natu 4
rãtis et naturati. et ſic ſeq̃tur pluralitas qm̃ vbicũq; eſt dare me=
dium: et ibidẽ eſt dare plures res: q̃ ſunt prinm mediũ et finis per
fectiõis. ¶5. Ulterius dicit affatus ꝙ naturare eq̃l'r cõſiſtit iter 5
naturantẽ et naturatũ. rõne cuiꝰ ſeq̃tur diſtinctio. qm̃ vbicũq; eſt
equalitas oȝ ibidẽ eẽ plura: ſine q̃bus eq̃litas eẽ nõ poſſȝ. ¶6. Ite 6
rum dicit affatus ꝙ niſi in natura dĩna naturãs eẽt ꝓpria actio. et
naturatus eẽt propria paſſio: naturare eẽ nõ poſſet ꝓpriꝰ actus.
Sed cum ſit ꝓprius actꝰ: ſeq̃tur ꝙ eſt diſtinctio inter naturatũ et
naturare: ſine qua nõ poſſet eſſe ꝓpria actio: propria paſſio: nec ꝓ
prius actus. et ſic intell'us per ea q̃ affatus dixit. et per hoc ꝙ ipſe
cõſiderauit cognoſcit eſſe beatiſſimã trinitatẽ. q̃ trinitas eſt primi
tiua: neceſſaria atq; vera. ¶7. Dum ſic itell's cognouit ĩ natura 7
dĩna trinitatẽ voluit eã cognoſcere in dĩa vnitate/bonitate/magni
tudie ⁊c. iſto mõ. ¶8. In deo vnitas ⁊ ſua nã ſunt idẽ. vñ ſeq̃tur 8
ꝙ ſicut in natura dĩna ſunt res diſtincte ⁊ neceſſarie: ſic in vnitate
dĩna ſunt vniẽs vnitꝰ ⁊ vnire tres res diſtincte neceſſario. alioq̃n
natura dĩa ⁊ vnitas dĩa nõ poſſent eẽ in eẽntia idem nũero. qđ eſt
impole. ergo ⁊c. vñ ſeq̃tur ꝙ vniẽs eſt vnꝰ/ ⁊ vnitus alius/ ⁊ vni=
re alius ſine q̃bus vȝ tribus diſtinctis veris/primis/neceſſarijs/ ⁊
ꝓprijs/vnitas dĩa naturã hr̃e nõ poſſet. ¶9. Sicut intell's inue= 9
ſtigauit diſtinctõem ſuppoſitoꝝ in nã dĩa ſic voluit inueſtigare iſtã
diſtinctõem in dĩa bonitate iſto mõ. In deo ſua bonitas ⁊ ſua na=

(c) 2006 Ministerio de Cultura

tura ſunt idem nūero ꝛ eſſentia. vñ ſequitur ꝙ ſicut in natura ſūt
naturās naturatus ꝛ nārare tres res diſtincte: ſic in dīa boni^{te} bo
nificans bonificatꝰ ꝛ bonificare ſunt tres res diſtincte. ꝛ hoc bene
10 vnice/et nāl'r: eo qꝛ bonitas dīa vnitas/et natura ſunt idē. ¶10.
Innuit intell's affatui vt dicat ꝙ intellꝰus dīnus ꝛ natura dīa ſunt
idem ꝑ eēntiā. ꝛ hoc per qð in intellectu dīo ꝯſiſtūt natural'r intel
ligens intellectꝰ ꝛ intelligere/iō eſt qꝛ in natura dīa ꝯſiſtūt natu=
rans/naturatus/et naturare. cū ſine iſtis natural'r eē non poſſent
in intellectu dīo intelligēs/intell's/ꝛ intelligere. ꝛ qꝛ in natura di=
uina naturās naturatꝰ ꝛ naturare ꝯſiſtūt drñter: cōcluditur ſic et
neceſſario ꝙ in intellectu dīo cōſiſtunt intelligēs intell's et intelli=
11 gere drñt et diſtincte/ꝑſonal'r/et relatīe. ¶11. Itē innuit intellꝰus
affatui vt dicat ꝙ volūtas dīa ꝛ natura dīa ſunt idē per eēntiam.
ꝛ hoc per qð in volūtate dīna ꝯſiſtūt natural'r volens volitꝰ ꝛ vel
le/eſt iō qꝛ in natura dīa ꝯſiſtūt naturās naturatꝰ ꝛ naturare. qm̄
ſine iſtis natura eē nō poſſet natural'r in volūtate volens volitus
et velle. Et qꝛ in natura dīna naturās naturatꝰ ꝛ naturare conſi=
ſtūt differēter/cōcludit vere ꝛ neceſſarie ꝙ in volūtate dīa ꝯſiſtūt
volens volitus ꝛ velle differēt/ꝛ diſtincte/perſonal'r et relatiue.
Et ſic dictū eſt de ītellectu et volūtate ita pōt dici de alijs ſuo mō.
12 ¶12. Dum ſic intell's cognouit beatiſſimā trinitatē/voluit ſcire an
eſſentia dīa eēt diuiſa ita ꝙ ſic ibi ſunt tria ſuppoſita eēnt tres eēn
tie diſtincte? Et tūc aſcendit ad modū per quē in eſſentia dīa ſunt
naturās naturatꝰ ꝛ naturare. ſic in intellectu dīo intelligens/q̄ eſt
pater q̄ de tota ſua eſſentia ꝛ natura gñat filiū qui eſt intell's ꝛ na=
turatus. ꝛ inuicē ſpirāt ſpm̄ ſcm̄ ꝑ amorē. Et qꝛ iſta eēntia eſt infi
nita et eterna: nō poſſet eē diſtincta lꝫ diſtincte cōſiſtat in ſuis ſup
13 poſitis rōne relatiōis generatōis et ſpiratōis. ¶13. Iteꝝ voluit in
tellectus ſcire qua rōne in natura dīa dr̄ pr̄. et dr̄ filius. et dr̄ ſpūs
ſanctus? Tūc aſcēdit ad modū per quē naturās ꝓducit naturatū
de ſeipo ꝛ qꝛ naturās de ſeipo producit naturatū actiuando ſe ſu
pra ſuā naturā cōſiſtit pr̄: eo qꝛ de ſua natura generat filiū natura
tum. et ſic naturās debet vocari pr̄. et naturatꝰ filius. et qꝛ inuicē
ſe diligūt natural'r et ſbal'r ſpirāt per amorem amare naturale. cui
14 iſtud nomē ꝯpetit vꝫ ſpūs ſcūs q̄ eſt innocēs et ſpiratus. ¶14. Ul
terius voluit ſcire intell's q̄re ſunt in deo tria ſuppoſita neqꝫ plu=
ra neqꝫ pautiora? Et cōſiderauit ꝙ deꝰ eſt prin^{m} naturale quod
prin^{m} nō eēt ꝑfectū/ſi in ipo eēnt plures res ꝙ̄ tres. ſicut in natu=
ra dīa ſufficit vnū prin^{m} naturās principiās non naturatum neqꝫ

(c) 2006 Ministerio de Cultura

principiatuꝫ/qd eſt deus pr̄. Et ſufficit vnū prīnm principiatū ⁊ nā
tum nō principiās neqꝫ naturās: ⁊ iſtud eſt ſpūſſanct⁹. Et ſufficit
ꝙ ſit ibi vnū principiū principiās ⁊ principiatuꝫ ⁊ iſtud eſt filius
principiatus a pr̄e ⁊ principiās cū pr̄e ſpm̄ ſctm̄. et ſic ſufficiunt in
ipo principio in cōi tres pſone. Et due actōes in pr̄e vna in q̄tum
generat filiū ⁊ alia in q̄tū ſpirat ſpm̄ ſcm̄. In quo ſufficiūt due paſ
ſiones quaꝝ vnā hꝫ ex pte pr̄is aliā ex parte filij. Et in filio ſufficit
vna actio ⁊ vna paſſio. et ſic pſone ſunt equales per actiōes et paſ
ſiōes. quā eq̄litatē hr̄e nō poſſent: ſi eſſent ibi duo pr̄es aut duo filij
¶ 15. Iterū cōſiderauit intell's ꝙ in nūero ternario maxime ꝯſiſtit 15
equalitas/eo qꝛ nūerus binari⁹ equal'r ꝯſiſtit inter primā vnitatē
et tertiam. qm̄ tantū bonitatis magnitudis ⁊c. cōſiſtit inter pr̄em
⁊ filiū q̄tum inter filiū ⁊ ſpm̄ ſanctū. et inter ſpm̄ ſcm̄ ⁊ pr̄em ⁊ ea
equalitas tāta ꝟe eē non poſſet in alio nūero/q̄ꝫ in nūero ternario
ꝯcludr̄ ergo ꝙ ī deo ſūt. iij. pſōe ⁊ neqꝫ pl'es neqꝫ pauciores eē pn̄t

¶ De ſubſtātia dei ſine aliquo acn̄te

Deſcendit intell's ad ſbas inferiores/ſic ad ſbam lapidis/flā-
me ⁊c. et qꝛ iſte ſbe ſubſtant accidētibus. et acn̄s per ſe nō
pn̄t exiſtere ſꝫ p ſbaꝫ/cognoſcit intell's ꝙ ſba dei eſt a ſbijs īferiori
b⁹ diſpata. ſic pfcm̄ ab ipfcō īfinitū a finito. eťnū a tēporali ⁊ nouo
īmobile a mobili. ⁊ ſic de alijs ſuo mō. Et ſic ſba dei eſt ab iſtiſ ſbijs
diſpata ſic ē diſpata ab accidētib⁹ qm̄ in eēntia īfinita ⁊ eťna nullū
acn̄s eſſe pōt. ¶ 2. Iterū deſcendit intellus ad ſbam in cōi ſub qua 2
ſunt ſba corpea ⁊ īcorporea: q̄ ſba eſt in aīa ⁊ nō extra. ⁊ a tali ſba
eſt ſba dei ſeparata eo qꝛ eſt ens reale infinituꝫ ⁊ eternum/⁊ rōne
iſti⁹ infinitatis ⁊ eternitatꝭ ſba dei eſt ens neceſſariū nō potēs al'r
ſe hr̄e. ¶ 3. Iteꝝ deſcendit intellus ad ſbas inferiores que ſunt cō- 3
poſite ex forma ⁊ materia. ⁊ a talib⁹ ſbijs ſba dei ſepata ē: eo qꝛ in
finita ⁊ eterna eſt. ⁊ qd eſt infinitū et eternuꝫ/non pōt habere niſi
vnam eſſentiā. et ſbe inferiores habēt plures eſſentias. ſ. materiaꝫ
⁊ formā. ¶ 4. Dum ſic intellus cognouit ꝙ dei ſba ab omib⁹ alijs 4
ſbijs eſt diſparata queſiuit vtrū ſba dei patris ſit vna/et ſba dei fi-
lij ſit alia ⁊ ſic de ſba pūs ſancti. Et tunc aſcendit ad diuinā boni-
tatem ⁊ ſic de alijs in qua bonificatiu⁹ non eſt vna bonitas diſtin
cta a bonitate bonificabil' ⁊ bonificare: ſꝫ iſti tres ſunt vna eađ bo
nitas. bonificatiu⁹ eñi de ſua bonitate ꝓducit bonificatuꝫ: ⁊ inui-
cē de bonitate vna ſpirāt ſpm̄ ſcm̄. A ſili' pr̄ de ſua ſba ꝓducit filiū
⁊ īuicē de vna ſba ſpirāt ſpm̄. ſ. ¶ 5. Preťea q̄rit itell's vtꝝ diña bo 5

(c) 2006 Ministerio de Cultura

nitas magdo ꝛc. ſint in deo res ſbales: ⁊ vtrum ſint vna ſba an plres?
Et tūc aſcendit ad īfinitatē ⁊ etnitatē dei: cū qb9 cognouit ꝙ ſi di
uina bonitas ꝛc. nō eēt ſba ꝙ eternitas ⁊ infinitas nō hērent bo=
nitatē infinitā in magne: eo qꝛ acñs nō eſt ita magnū/ſic ſba. neqꝫ
bonitas acñtis eſt ꝑ ſe exñs. ⁊ qꝛ oīa iſta ſunt in deo ipolis/cogno
ſcit intells ꝙ dīa bonitas eſt ſba ⁊ ſic de magne ꝛc. et ꝙ nō ſunt ni
ſi vna ſba. Nā ſi eſſent plures bonitates eēt magna ꝑ acñs ⁊ nō
ꝑ ſe. ⁊ magdo ꝛc. eēt bona ꝑ acñs ⁊ nō ꝑ ſe. ⁊ qꝛ acñs in deo nullo9
6 eē pōt. ergo ꝛc. ¶6. Itē q̄ſiuit itells vtrū ſba dī ſit īmēſa ⁊ a quātite
⁊ limitate diſpata? Et tūc aſcēdit ad dīam trinitatē cū qua cogno
uit ꝙ dīa ſba ē īmēſa ⁊ ab oī q̄ntitate diſpata bōitas eīn dīna eſt rō
deo ꝙ ꝓducat bonum ſbalr. ⁊ magdo rō ꝙ tal ꝓductio ſit magna
ſbalr. ⁊ etnitas cōſuat ⁊ gubernat ꝙ illa ꝓductio ſit ab etno ⁊ in
eternū. ⁊ ꝙ ſit act9 pur9. Rōe cui9 ſeqr de neceſſitate ꝙ illa ꝓdu
7 ctio ſit īmēſa ⁊ illimitata. ⁊ ab oī q̄ntitate diſpata. ¶7. Iterū itells
aſcēdit ad creatōez mūdi q̄ nō erat: ⁊ dubitat an in deo cadat tps
aut nouitas cū fecerit qð nō faciebat? Sꝫ tūc aſcēdit ad ꝓductōez
in dīs q̄ ē infinita ⁊ etna. vñ ſic ꝓductio finita ⁊ noua nō pōt īpedi
re ꝓductōem infinitā ⁊ etnā ſic opa9 noua non pōt mutare nec in
nouare operatōem antiq̄ infinitam ⁊ eternam.

¶De ſimplicitate dei ſine aliqua cōpoſitione.

Omne ens īfinitū ⁊ etnū eſt ſimplex ⁊ infinite diſtat ⁊ etne a
cōpōe. Sꝫ de9 eſt ens īfinitū ⁊ etnū. ergo de9 ē ens ſimplex ī
2 finite ⁊ etne diſtās a cōpōe. ¶2. Dū ſic intells cognouit ꝙ de9 eſt
ens ſine ꝯpōe ſimplex: recordat9 eſt ꝙ affat9 dixit in deo bonifica
tiuū/magnificatiuū/etnificatiuū ꝛc. eſſe vnā ꝑſonaꝫ. ⁊ bōificatum
magnificatū ⁊ etnificatuꝫ eſſe aliā. ⁊ bonificare/magnificare ꝛc. ꝑ
amorē eē aliā ꝑſonā. Et tūc dubitauit an q̄lꝫ ꝑſona eēt ꝯpoſita/ſic
ꝑſona pris ex tiuis ⁊ ꝑſona filij ex bilib9/⁊ ꝑſona ſpūſſancti ex ac
tibus? Et tūc recurrit ad ca. de nā dīa: cuꝫ quo cognouit ꝙ ꝑſone
dīne nō ſunt ꝯpoſite/eo qꝛ vn9 eſt nāns/⁊ ali9 nātus/⁊ ali9 eſt na
turare/⁊ nā eſt vna in qua nō eſt niſi vna bonitas/vna magdo ꝛc.
⁊ inuicē ſunt vna nā ⁊ nō plres. vna ſimplicitas ⁊ nō plres/de qua
ſimplicitate pr filiū ſimplicē nālr ꝓducit bñ/infinite ⁊ etne ꝛc. ⁊ ſi
cut bñ ꝑ bonitatē ꝛc. ſic ſimplr ꝑ ſimplicitateꝫ ꝛc. ⁊ nālr ꝑ nām/et
equalr ꝑ equalitatē. ⁊ ſic de ſpū ſcō ſuo mō. Cognouit ergo intel=
3 lectus ꝑ p̄dicta ꝙ ꝑſone die nō ſunt ꝯpoſite. ¶3. Iterū q̄ſiuit itells
vtrum tres ꝑſone dīne cōponant ipm deū? Et iterū cōfugit ad cap.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

de natura diña cũ quo agnouit ꝙ deus eſt ſimplex ⁊ ab oĩ ꝯpõne diſpat⁹.qm̃ ſicut eſt diſpat⁹ cũ ſua bonitate a malicia.⁊ cũ ſua infinitate a finitate.⁊ cum ſua eternitate a nouitate/⁊ cuꝫ ſua ꝯcorᵃ a cõtrarietate/⁊ cũ ſua equalitate ab inequalitate: ſic eſt diſpat⁹ a ꝯpõne cũ ſua ſimplicitate:in qua q̃dez ſimplicitate q̃cq̃d eſt ſic eſt ſimplex/⁊ multomagis ſine ꝯpatõe :ſic̃ quicq̃d eſt in caliditate eſt calidum.⁊ quicq̃d in q̃titate eſt q̃tum.Et ſic cognoſcit intellect⁹ ꝙ quicq̃d eſt in deo eſt ſumme ſimplex.

¶ De ſingularitate dei.

DEſiderauit intell'ſ ſciam hr̃e de diuis pſonis ⁊ q̃uo ſunt pſone in eẽntia dei/⁊ in ei⁹ rõnibus: Ideoqꝫ cõſiderauit q̃nqꝫ principia cũ q̃bus voluit inueſtigare ꝑ quẽ modũ pſone diẽ ſunt ꝑſone: q̃ principia ſunt he.ſ.actio/diſtinctio/ꝯcorᵃ/equalitas/⁊ mediũ/⁊ hoc ſic. Prima pſona eſt ens ꝑ ſe exñs ⁊ ꝑ ſe ſonãs/hoc qđ eſt.dia nã eſt actia.⁊ ſic de ſua vnitate/bonitate ⁊c̃.qm̃ ipſa nã actiuat ſe in naturãdo/eo qꝛ naturãs ẽ actiuãs ⁊ pſonãs q̃ eſt ipſa nã ꝓducẽs nãtum pſonatũ:q̃ alia pſona eſt.⁊ hoc cũ nãre ꝑ amorem qui eſt alia pſona.⁊ ſic tota nã diña eſt actiuata/paſſionata/⁊ actiuata cũ p̃dictis tribus pſonis:ſine q̃b⁹ eſſet ocioſa ⁊ anullata. In qua q̃dẽ nã eſt vna pſona naturãs/alia pſona ẽ nãtus/⁊ alia ẽ naturare ꝑ amare.⁊ ſic ſeq̃tur diſtinctio pſonaꝝ/ita ꝙ vna nõ ẽ alia. In ipſa vero natura tres perſone ꝯcordantiã hñt ſic ꝙ quelꝫ conſiſtit per ſe vna perſona/⁊ inuicẽ ſunt vna eſſentia ⁊ nã.⁊ hoc equaliter/eo qꝛ naturãs de toto ſeipo ꝓducit naturatũ.⁊ inuicẽ ſpirãt ſpm̃ ſanctũ de tota ſua equal'r eẽntia ⁊ nã. qui q̃dẽ ſpũſſanct⁹ ꝯſiſtit in medio pr̃is ⁊ filij equal'r ꝑ amorẽ:ſic̃ generare q̃ equal'r ꝯſiſtit inter prẽꝫ ⁊ filiũ per intellm̃. ¶2.In vnitate ſiue eẽntia dei eſt 2
actio eo qꝛ vniens eſt actiuãs.⁊ vna perſona in qua tota vnitas ẽ actiua ⁊ ab ocioſitate diſpata. vniẽs aũt ipſe producit aliã perſonã perſonatã vniendo/⁊ hoc per intellm̃.⁊ inuicẽ ſpirãt et vniũt aliã perſonã per amorẽ.hoc aũt eſſet impoˡᵉ ſine diſtinctiõe perſonare ipſam.Vñ neceſſe eſt eẽ diſtinctõem in diuis/eo qꝛ impoˡᵉ eſt ipſaꝫ nõ eſſe.ex quo neceſſe eſt eã ipſam vnitatẽ eſſe actiaꝫ ⁊ eam hr̃e cõcordantiã inter vnientẽ vnitũ ⁊ vnire.⁊ neceſſe eſt ꝙ vnire conſiſtat in medio equal'r vnient̃ ⁊ vniti. ¶3.Diuina bonitas eſt acti 3
ua:eo qꝛ in ipſa eſt bonificans qui eſt ipſamet bonitas/et ipſe bonificans eſt perſona qui de ſua bonitate ꝓducit aliã pſonã bonificaᵃᵐ bonificãdo/et intelligendo.et bonificãs ⁊ bonificatus producunt

(c) 2006 Ministerio de Cultura

aliam perſonam bonificataꝫ bonificando ⁊ amando. et ſic tota bo
nitas eſt actiua quoad patrē ⁊ actiua ⁊ paſſiua quoad filiū. et to=
ta paſſiua quoad ſpūm ſanctū. et hoc diſtinguendo/cōcordando/
coequando/et mediando. Et hoc non eſſe eſt impo^le^ vt ip̄a boni=
4 tas ſit actiua et ab om̄i ocioſitate diſpata. ¶4. Diuina infinitas
eſt actiua/ſiue magni^do^/eo qꝛ in ip̄a eſt vna ꝑſona infiniens/acti=
uans/generāſ:q̄ per infinire ⁊ intelligere producit aliā perſonaꝫ.
ſuper quā actiuat ſe ſine menſura:eo qꝛ īmenſe eſt actiua. ⁊ inui=
cem producūt aliā perſonā per infinire ⁊ amare. ⁊ ad hoc diſtin=
ctio eſt neceſſaria/eo qꝛ ſine ip̄a eēt impo^le^ actōem infinitā eē. hoc
idem eſt de cōcordantia ſine qua cuilꝫ ꝑſone non competeret eſſe.
nec inuiceꝫ poſſent eſſe vna eēntia et infinitas. hoc idē eſt de equa
litate ſine qua īfiniens infinitꝰ ⁊ infinire nō poſſent diſtare ab ine
5 qualitate neqꝫ infinire poſſꝫ ſtare in medio infiniētis ⁊ infiniti. ¶5
Eternitas ē actiua ⁊ ip̄am nō eē actiuā eſt impo^le^: eo qꝛ ipo^le^ ē eā
eſſe ocioſam. ſua v̄o actiuitas ꝯſiſtit ꝑ eternātē q̄ producit eterna=
tum. q̄ inuicem ſpirant ſpm̄ ſanctū eternatū. ⁊ ad talē actiōem di=
ſtinctio eſt neceſſaria:ſine qua eēt īpoſſibil̄. hoc idē eſt de ꝯcor^a^/eq̄
litate/⁊ me^o^. Rō huius ē:qꝛ eternās ⁊ et̄natꝰ nō poſſent ꝯcordare
in et̄nare neqꝫ equalitatē hr̄e in et̄nare. q̄ et̄nare nō poſſꝫ eē equa
liter inter eternātē ⁊ et̄natū. Dū ſic intell̄s īueſtigauit ꝑſonaꝝ dia
rū mo^m^ ꝑ ea q̄ cognouit ꝑ nām/vnitatē/bōitatē/infinitateꝫ/⁊ et̄ni
tatem cognouit modum ꝑſonaꝝ per diam ꝑtātem ſapiam ⁊c̄.

Qō in deo non ſit ſpēs.

TAntam ꝑfectiōeꝫ cognouit ītell̄s in deo ꝑ ea q̄ dcā ſūt de ip̄o
ꝙ intellexit non opportere ꝙ deꝰ hēat ſpēs:cū q̄bus cogno
ſcat ſemetipꝫ ⁊ creaturā. Q̄m̄ ſic ſua volūtas ſuffic̄ ei ad diligēdū
oīa bona/ſic ſuꝰ intell̄us ſufficiēs ē ei ad cognoſcēdū oīa cognoſci
2 bilia. eſt em̄ infinitꝰ ⁊ et̄nꝰ et purꝰ actꝰ. ¶2. Bonitas dei ſufficit
deo ad bōificādū oīa bōificabl̄ia:cū ſit īfinita ⁊ et̄na. a ſili ē de in=
tellectu dio. q̄ rōne ſue infinitatꝭ ⁊ eternitatꝭ ꝯphendit oīa intelligē
3 do. et hoc per ſe et immediate. ¶3. Diuinus intellectꝰ eſt actiuꝰ
et actiuat ſe in ſuo proprio intelligibili. ⁊ qꝛ ſua ꝓpria actiuitas ē
infinita et eterna:et ſua intelligibilitas eſt infinita et eterna/ſequi
tur ꝙ ſuum intelligere ſit infinitum et eternum: cum quo quidem
intelligere intelligens in ſuo proprio intelligibili omnia facit in=
telligibilia. Et ꝙ hoc ſit verum ipſe creauit intellectum noſtrum
ad imaginationem et ſimilitudinem ſuam. vt in ipſo eſſet diuina

(c) 2006 Ministerio de Cultura

intelligentia figuratā/ſm ꝙ intell's ipē hūan⁹ pōt eē capax hmōi ſſitudīs dei. ¶4. Dū ſic ītell's ꝯſiderabat dīnū intell'm ꝛ ſilitudīcꝫ 4
ꝙ hꝫ ab ipo: cognouit ꝙ ipē ī ſua nā eſt actiu⁹. ꝛ ī ſua nā ē paſſiua intelligibilitas ī qua illa ꝙ intelligit ītelligibilia facꝫ ꝑ intelligere. Sꝫ qꝛ ē finit⁹ intell's hūan⁹ ꝛ īpotēs nō pōt agere ſine ſpēb⁹ acq̄ſitis: de qb⁹ ſatis large locuti ſum⁹ in ca. de ſpē in diſt. hoīs. ¶5. Si 5
cut intell's cognouit ꝙ in ītellectu dio nō ſūt ſpēs acq̄ſite ſic nec in dīna volūtate memoria ꝛ bonitate. ꝛ ſic de alijs ſuo modo.

¶De cōitatib⁹ ꝛ proprietatibus dei. 1

DEitas eſt eēntia dei. ꝛ ē cōis pr̄i ꝛ filio ꝛ ſpūiſcō/eo qꝛ q̄lꝫ ꝑſona ē ipa eēntia ꝛ ec̄o. ſꝫ in ipa eēntia pr̄nitas ē vna ꝓprietas/filiatio ē alia ꝓprietas/ꝛ paſſiua ſpiratio alia ꝓprietas. ¶2. 2
In deo dia bonitas ē cōis rō pr̄i ꝛ filio ꝛ ſpūi ſcō/ſꝫ pr̄ in ipa bonitate ē vna ꝓprietas bōificatīa/ſicꝫ in deitate ē deificatīa/ꝛ fili⁹ ē alia ꝓprietas bonificabil'ſic eſt ī deitate deificabilis/ꝛ ſpūs ſcūs ē alia ꝓprietas bn̄ ſpirata ſicut eſt in deitate deificē ſpirata. ꝛ ſic de magnine ꝛ de alijs pōt dici. ¶3. In dia bonite ꝛc. pr̄ ꝛ fili⁹ ſūt vna ſpi 3
ratio cōis actīa bōificatīa. ꝛ ſpūs. ſ. vna ſpiratio paſſiua ꝓpria bonibil'ſiue bonificata. ¶4. In dio intellectu pr̄ ē gn̄atiu⁹/ītellectiu⁹ 4
diſtinctiu⁹/actiu⁹. ꝛ fili⁹ ē gn̄at⁹/ītell's. diſtinct⁹/ꝛ paſſiu⁹. ꝛ īter iſtas duas ꝓprietates ꝯſiſtit vn⁹ cōis act⁹. ſ. gn̄are: ī ꝙ pr̄ ē gn̄atiu⁹ ꝛ fili⁹ ē genit⁹. ꝛ in ipo gn̄are pr̄ eſt ꝯcordatiu⁹ ꝛ coequati⁹ ꝛ fili⁹ eſt ꝯcordabil' ꝛ coequabil' ꝛ h̄ ꝑſonalr̄. ſꝫ concora ꝛ etiaꝫ equalitas eſt cōis vtriqꝫ eēntialr̄ ꝛ nālr̄. ¶5. In dia volūtate pr̄ ꝛ fili⁹ ſunt 5
actiui/amatiui/diſtīctiui/ꝯcordatiui/coequatiui in principatiui ꝛ ſpiratiui. ꝛ h̄ ꝓprie ꝛ ꝑſonalr̄ ꝛ ſpūs ſcūs ē paſſiu⁹/amabil'/diſtīguibilis/ꝯcorlis/coequabil'/ꝛ ſpirabilis ꝑſonalr̄ ꝛ amāter. ¶6. Intelli 6
gere/amare/ꝛ recolere ſūt act⁹ cōes dis ꝑſonis/qꝛ q̄lꝫ ꝑſona diligit ſe recolit/ꝛ amat. ꝛ ſūt cōes qꝛ q̄lꝫ ꝑſona ē intell's/memoria/et volūtas. ꝛ ſūt vna eēntia ꝛ nō plures. ¶7. In dis rōnib⁹ q̄lꝫ rō hꝫ 7
ſuū ꝓpriū actuꝫ/ſic bōitas ꝙ hꝫ bōificare/magdo magre/ꝛ etn̄itas etn̄are ꝛc. et ꝑ iſtos act⁹ ꝓprios dicūt rōes pl'es: Sꝫ qꝛ rōnes iſte ſūt vna eēntia ꝛ nō pl'es/actus ſūt vna eēntia ꝛ nō pl'es. ¶8. Dia 8
bonitas ē cōis alijs rōnib⁹/qꝛ ſūt bone ꝑ bontem ꝛ act⁹ quos hn̄t ſūt boni ꝑ actū botis. ꝛ hoc idē eſt de dia magne: ꝙ ē cōis/ſic bonitas. ꝛ ſic de alijs pōt dici. ¶9. Poſtꝙ intell'us cōitates ꝛ ꝓprieta 9
tes ꝑdictas cognouit ꝙ ſine actōe/paſſiōe/diſtictōe/ꝯcora/ꝛ coequatiōe in dia eēntia nō poſſent eē cōitates nec ꝓprietates ſupradicte: qm̄ nō hērēt cuꝫ ꝙ. ꝛ tūc poſuit qd iſtas cōites ꝛ ꝓprietates

(c) 2006 Ministerio de Cultura

non eſſe in diuina eſſentia eſt impoſſibile. vt eſſentia non ſit ocioſa
vacua/ ⁊ ab actione diſpata. Et ſic cognouit ꝙ ipſas eſſe in dina eſ
ſentia ē neceſſariū: ⁊ in iſto paſſu ē btiſſima trinitas declarata.

De entitate dei.

Deus eſt ens ſui primū infinitum ⁊ etnū. ⁊ qꝛ eſt ens infinitū
et eternū eſt ens neceſſariuꝫ ⁊ nō potēs alr̄ ſe hr̄e ⁊ ſua eēn
tia eſt vnitas ⁊ nā itē bonitas magdo eternitas ⁊c. et qm̄ q̄cq̄d eſt
2 in deo totū eſt eēntia ⁊ in ipo eēntia ⁊ eē ꝯuertūtur. ¶ 2. Dum in
tellectus ꝯſiderauit ſic eēntiā dei: deſiderauit cognoſcere vtrū ipſe
apprehendat ipſam vere ⁊ realr̄? Et tunc dubitauit an ipſam intel-
ligeret ꝓpter hoc ꝙ finitus ē. ⁊ nō ad hoc ꝓportōnatꝰ in hac vita
eſſe ⁊ qꝛ cū corpe corruplī eſt cōiunctus? Et tūc deſcendit ad viſū
qui videt qn̄qꝫ ſolē impeditū eē ⁊ nō poſſe bn̄ īmittere radios ſu-
os ad nos ꝓpter ſpiſſaꝝ nubiū interpoſitōem. verūtn̄ qn̄ nubes nō
ſunt multū ſpiſſe ſol/ aliq̄ntulum illūiat aerē vbi ſumus. a ſili cōſide
rauit ꝙ dinꝰ intellectus ꝑ ſuā grām qn̄qꝫ illūiat intellm̄ hūanum.
vt aliquātulū apphendat dinā eſſentiā q̄ eſt deitas realr̄ atqꝫ vere
⁊ in tāto ꝙ oppoſitū nō poſſet cōſentire ſcdm̄ moduꝫ intelligendi.
Et ad hoc declarādū innuit affatui vt dicat iſta verba. poſito ꝙ in
tellectus hūanꝰ intelligat ꝙ in hoie nō ſunt actus/ paſſiōes/ ⁊ acti
ones/ ⁊ natura ⁊ alia q̄ dicta ſunt in diſtinctōe hoīs: impole eēt ipꝫ
intelligere vere hoīem eē: neqꝫ intelligeret vere ꝙ hūanitas eſſet
eſſentia hoīs. ⁊ qꝛ intelligit vere ⁊ neceſſario ꝙ in hoīe ſunt ea q̄
dicta ſunt de ipo in ſua diſtinctiōe/ cognoſcit vere ⁊ neceſſario ho-
minē eſſe. A ſili ſuo mō ſi intellꝰs negaret in deo ea q̄ dicta ſunt in
iſta diſtinctōe de ipo/ ipole eēt ipm̄ intellm̄ intelligere deū eſſe. qm̄
ſine predictis deus eſſe nō pōt. Et qꝛ intellectꝰ hūanus cognoſcit
ea eſſe in deo q̄ dicta ſunt/ cognoſcit vere ꝙ ſua eēntia eſt ditas et
3 deus eſt ſuū eſſe. Et hoc ſic neceſſario ꝙ nō pōt alr̄ ſe hr̄e. ¶ 3. Dū
ſic cōſiderabat intellꝰs in dina eēntia tētabat ſeipm̄ vtrū de dina
eſſentia eēt credituus an aſſertiuꝰ? Et tunc deſcēdit ad auditum
qui audiuit ea q̄ dixit affatus. ⁊ qꝛ intellectꝰ nō potuit negare rō-
nabilr̄ ea q̄ auditus audiuit. cognouit ꝙ ipſe erat certus de deo et
de ſua eēntia/ ⁊ de beatiſſima trinitate. Tn̄ dixit ꝙ fides eſt magꝭ
alta ꝑ credere q̄ꝫ ille ipſe ꝑ intelligere: qm̄ ſicut oleū enatat ſupra a
quā: ſic fides ſupra intellm̄. eo qꝛ fides hītus eſt a deo gratis datꝰ
⁊ intelligere eſt cuꝫ difficultate ⁊ labore. Et tunc intellꝰs cogno-
uit ꝙ fides eſt ſuꝰ hītus quātūcūqꝫ ſit altus in intelligendo. eo qꝛ

(c) 2006 Ministerio de Cultura

plus credit per fidem q̃ ipſe intelligere poſſit et ſupponit ꝙ ſi non intelligeret ad fidē recurreret. Per hoc ꝙ de deo intelligit ſcḋꝫ ea q̄ dicta ſunt in iſta diſtinctiōe/poſſent cōuerti ad fidem catholicā in fideles/dei tamen gratia mediante.

¶De probatione ꝙ deus ſit.

Deſiderauit ſubi de intell's ꝓbare deū eſſe/vt aſcēderet ad habenduꝫ ſciam ꝙ deus eſt neceſſario, ⁊ innuit affatui ꝙ prio ſic diceret. Ens et'nū eſt: etſi nō eſt. ens eternuꝫ: qḋ prio fuit ſeipm principiauit. ſꝫ hoc eſt īpo^{le}. cū vnū ens ſeipꝫ nō poſſit principiare. qꝛ ſi ſic eēt anteq̃ eēt. qḋ ē impoſſibile. Iſtud ergo ens et'nū deum
eſſe vocamus. ¶2. Ens eternū eſt (vt dictū eſt) aut igiť iſtud eſt 2
per ſuā ptātē aut per aliā. non p aliā/qꝛ aū ſuā ptātē eternam eſſet alia ptās piacens: qḋ eſt īpoſſibile. ergo ē ens eternū p ſuā ptāteꝫ. vū ſeqtur ꝙ ſi eſt ens eternū p ſuā ptāteꝫ/ꝙ ſua ptās ſit īfinita. qm̄ per ptātē finitā ens eternū eſſe nō pōt. hꝫ ergo ptātē infinitā ſic rōne ptātis: ſicut duratōem infinitā rōne et'nitatis. Tale aūt ens ha
bens hmōi ptātē infinitā deū vocamus. ¶3. Iſtud ens eternū ha 3
bens ptātē infinitā. aut hꝫ bonitatē finitā aut infinitā. nō finitam/ eo qꝛ hꝫ ptātē infinitā (vt ꝓbatū eſt) ergo hꝫ bonitatē infinitā. Ta
le autē ens et'nū infinite potēs infinite bonū deum vocamꝰ. ¶4. 4
Omne illḋ ens qḋ hꝫ ptātē infinitā ⁊ infinitā bonitatē hꝫ magnitudinem infinitā: ſed ens eternū eſt tale ens (vt ꝓbatum eſt) ergo hꝫ magnitudinē infinitā et īmenſam. Maioꝛ declarať. qꝛ ſi nō hēret magnitudinē imenſam ⁊ hēret ptātē infinitā ⁊ bonitatē infinitam ſequereť/ꝙ eēt magis potēs ⁊ magis bonus q̃ magnꝰ. ⁊ ſic deficeret ptās infinita. q̄ non poſſet eē ita magna ſicut potēs. et ſic de bonitate infinita. Sed hoc eſt impo^{le}. ergo in ente eterno eſt mag^{do}
infinita ⁊ imenſa. Tale aūt ens eternū vocamus deū. ¶5. Si eſt 5
ens eternū infinite potēs infinite bonū ⁊ infinite magnū ⁊ imenſe oꝫ ꝙ hēat opatiōem intrinſecā eternā ⁊ infinite potētē/infinite bonam/infinite magnā ⁊ imenſe. Sed ꝓbatum eſt ꝙ eſt tale ens. ergo hꝫ opatōem intrinſecā eternā infinite potētē ⁊c. et tale ens vo=
camus deū. ¶6. Gauiſus fuit intell's qꝛ cognouit deū eē de ne= 6
ceſſitate ⁊ voluit inueſtigare vtrū eſſet vnꝰ deus aut plures. Sed recordatus eſt ꝙ ꝓbatū fuit deū eſſe infinite potētē infinite bonū infinite magnū. qḋ fieri nō poſſet: ſi eēnt plures dij/eo qꝛ vnꝰ alteri impediret ſuam poteſtatē infinitam ⁊ ſuam infinitā bonitateꝫ et magnitudinem. Eſt ergo vnus deus neceſſario ⁊ non plures.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶Qđ ſit diuina trinitas.

CONſiderauit intell's vt diam ꝓbaret trinitatē: ſʒ ipe recorda
tus ē de caplis iſtiꝰ diſtīctōis ī quibꝰ eſt ſatis btiſſima trini
tas declarata. vñ nō oportuit iterꝝ ꝓbare cū nō eēt niſi dicta repeṫ
Voluit tñ ſcire vtrū deꝰ poſſʒ eē ſi in eo nō eēt dīnaꝝ pſonaꝝ ꝓdu=
2 ctio. ⁊ tūc inuit affatui ꝙ diceret hec ꝟba. ¶2. Eſto ꝙ in eēntia
dei nō eēnt realr̄ actus/paſſiōes/actōes in ipa eēntia nō poſſʒ eſſe
nā. etſi ipa nām nō hēret/eēt ocioſa ⁊ in pfecta. ⁊ ſic de ocioſi^{te} ſue
vnitatis/bonitatis/mag^{nis} ⁊c. Et rōne iſtiꝰ ocioſitatiſ dīa ptās eēt
īpotēs/⁊ dīnus intell's ignorās/⁊ ſic de alijs ſuo mō. Et ſic deꝰ nō
haberet cū quo eēt ſblimis ⁊ pfectꝰ. Concludiṫ ergo ꝙ deꝰ ſine ꝓ
3 ductōe dīnaꝝ pſonaꝝ nō hēret nām: ſine qua natura eēt ꝑ acñs ⁊
per contingentiam. quod eſt impoſſibile. ergo ⁊c.

¶Qđ deus ſit incarnatus.

DEſiderauit cognoſcere intell's vtrū deus ſit incarnatꝰ. ſʒ co=
gnouit id ꝓbari nō poſſe de neceſſitate vʒ deū eē incarnatū/
eo qꝛ taĺ incarnatio nō ē nālis: nec eē aliqͩ qđ deum cogere poſſit
ad recipiēdū hūanā nāʒ. Sʒ aſcēdit intell's ad rōes dei q̄ eq̄lr mū
di exiſtūt cāe. ⁊ ꝑ illā equalitatē voluit īcarnatiōeʒ iſtā btiſſimā ꝓ
1 bare iſto mō. ¶1. Qñ deꝰ creauit mūdū ſuꝰ intell's cognouit ma=
iorē finē quare ipm creauit. q̄ finis maior eſt/ꝙ ſe faceret hoīeʒ. et
ꝙ ipe hō eēt deꝰ. vñ ſic intell's cognouit maiorē finē ꝑ incarnatio
nem: ſic ſua volūtas voluit maiorē eūdeʒ finē creatōis mūdi. Qꝛ
ſi nō/intell's maiorē finem intellexiſſet. ⁊ ſua voluntas nō voluiſſet
eūdem maiorē finē: ſʒ minorē. qđ eſt īpo^{le}. eo qꝛ intell's ⁊ volūtas
ſe hūerūt equalr̄ ad mūdi creatōeʒ. Relinqtur ergo/ꝙ deꝰ ē incar
2 natus. ¶2. Dīna volūtas eſt ita magna in volēdo bonū creatum:
ſicut dīnus intell's in ītelligēdo bonū creatū/⁊ qꝛ intell's dīnꝰ ⁊ vo
lūtas ſunt equales ꝑ bōitatē ⁊ magni^{em} q̄tū magnū bonū intelle
ctus intellexit in creatōe mūdi tm̄ magnum bonū volūtas dilexit
3 in creatōe ipius mundi. Sʒ hoc fuit ꝑ incarnatōem. ergo ⁊c. ¶3.
Dīna ptās tm̄ potuit mūduʒ exaltare increādo/q̄tū intell's dīnus
potuit intelligere ipam exaltatōem mūdi: ſʒ intell's intellexit maio
rē exaltatōem mūdi ꝑ incarnatōem. Ergo hoc dīna ptās potuit. et
dīa volūtas voluit. Eo qꝛ equalr̄ vult hoc qđ intellus intellexit. et
ptās potuit. ⁊ hoc ad exaltatōem vniuerſi ⁊ ſic qꝛ volūtas voluit/
incarnatio fuit/ cū qua incarnatōe ē mundus tm̄ exaltatus: ꝙ ma
4 gis eſſe nō pōt. ¶4. Si deꝰ ē incarnatus deꝰ pōt remunerare co=

(c) 2006 Ministerio de Cultura

pris hoīs in paradiſo qd ſibi exibuit fruitiū in hac vita in maiori re-
muneratōe. ⁊ hoc obiectiue. ſ. vidēdo corpus xpi. Si aūt incarna-
tus nō eſt ipe nō pōt remunerare corp⁹ hoīs in maiori remunera
tōe: ſz in minori. Sz dīa ptās ⁊ dīa iuſticia ꝯcordāt in maiori ꝯcor^a
⁊ nō in minori. Ergo ꝯcludit ꝙ de⁹ eſt incarnatus. ¶ 5. Per has 5
qnqꝫ rōes ſupradictas cognouit intell's ꝙ deus eſt īcarnat⁹. ⁊ te-
nendo eūdē modū poſſz ꝓbari ⁊ ꝑ alias rōes. Et tūc īuenit affatui
vt diceret ꝙ ſoli filio dei ꝯuenit aſſumpſiſſe hūanā carnē vt filius
dei eſſet filius virginis glorioſe.

¶ De. x. ⁊ vltima diſtinctiōe que eſt de queſtiōib⁹.

QUeſtiones huius libri de ipſius diſtin. in qbus ⁊ ea-
ruꝫ ſolutōes ſunt īplicite/extrahuntur. ⁊ ad paragra
phos ⁊ rubricas eiuſdē ſolutōes ipſe remittunt. Q̄ ō
factū ē tū vt ꝑlixitatē euitem⁹: tuꝫ qꝛ eiuſmōi ſoluti
ones citra dificultatē ꝑ loca ad q̄ referūt/fieri pñt: ꝑ
hoīes ꝑcipue intell'm ſubtilē hūtes. Queſtōes igit ꝑrie erūt de 2^a.
diſt. q̄ ē de lapide/⁊ de his: q̄ inibi ꝑtractāt. Scōe x̄o de. 3. diſt. q̄ ē
de flāma: ⁊ ſic de alijs ſuo mō. Queſtiōib⁹ q̄ ſūt de actu ad pagra
phos ⁊ ad nūeꝝ de actu remiſſis ⁊ ſic de qōib⁹ de paſſione ⁊ hmōi
reliqs.

¶ Et prīo de. q. de actu lapidis.

QUerit vtꝝ affat⁹ habeat actū in lapide: S^o vade ad cap. de
actu lapidis. in cui⁹ prīo. §. īuenies ſolōeꝫ figuratā. Utrum
audit⁹ ſine affatu in lapide poſſz hr̄e actū: S^o eod. §. Utrū affat⁹
tm̄ ſe actiuet in noīando lapidē ſic audit⁹ in audiēdo: S^o. §. eodē.
Utruꝫ imaginatio poſſet haurire ſpēs lapidis ab auditu/poſito ꝙ
affatus nō eēt ſenſus: S^o eod. §. Utruꝫ intell's ita indigeat affatu
ſicut auditu ad hoc ꝙ intelligat lapidem: S^o. §. eodē. ¶ Per quē
modum intellus aſcēdit ⁊ deſcēdit ad hoc ꝙ lapidē intelligat: S^o 2
2. §. Per queꝫ modū intell's ſine dubitatōe ⁊ credulitate lapidē in
telligit ⁊ attingit: S^o. §. eodem. Utrum iſtoꝝ prīo requirat an di
ſpoſitio lapidis ad hoc ꝙ ſentiat an diſpoſitio ſenſus: S^o. §. eod.

¶ De. q. de paſſione lapidis.

QUerit ꝑ quē mo^m lapis nō hꝫ paſſiōes qñqꝫ ſb imaginatiōe
⁊ aliqñ hꝫ: S^o vade ad ca. de paſſiōe lapidꝭ ī cui⁹ §. 2. 3. ſolōꝫ
īueies figuratā. ¶ Utꝝ lapꝭ ī eod tp̄e pl'es poſſz hr̄e paſſiōes: S^o 4 4
§. Utꝝ lapꝭ ī vno tp̄e hēat pa^em ī actu ⁊ ī alio tp̄e ī po^a: S^o. §. eod
Utꝝ lapis ī vna pa^e ml'tas hēat paſſiōes: S^o. §. eod. Utꝝ ītell's ī
vno tp̄e ſit vl'is ⁊ ꝑticl'arꝭ ī apphēſiōe lapidꝭ: So. §. eod. Utꝝ ītell's

(c) 2006 Ministerio de Cultura

5 ſine imaginatione poſſet lapidez intelligere S°. eodē. §. Per quē
modū intell's eſt vl'is ꝛ pticularis? S° . §. 5. Utruz poª tactiua ſit
magis generalis ꝙ viſiua et imaginatiua in tēpe? S° . §. eodem.
6 ¶ Utrū imaginatio ꝛ intell's apphendāt in lapide elemēta? S°.
§. 6. Utrū intellectus in lapide poſſet apprehēdere elemēta ſine af
fatu? S° . §. eodem. Utrū tactus poſſet apphendere q̄litates ele-
7 mentorū in abſentia eſſentiaꝝ earūdem? S° . §. eodem. ¶ Quare
8 tactus nō attingit in lapide aerē ꝛ ignē? S° . §. 7. ¶ Utruz lapis
moueat ſe? et ſi ſic q̄ritur cū quo ſe mouet? S° . 8. §. Utrū lapis ac
9 tiuet ſe in ſua paſſiōe? S° . §. eodē. ¶ Per quē modum lapis pati
tur ſub ſenſu imaginatōe ꝛ intellectu ꝛ vbi patitur? S° . 9. §. Utꝝ
lapis ſit per ſe ſenſibilis aut p acñs? S° . §. eodē. Per quē moduz
ſenſus cōis hꝫ paſſiones lapidez ſentiēdo? So. §. eodem. Utrū la
pis per ſe ponat paſſiones in lapide? S° . §. eodem.

¶ De queſtionibus de accione lapidis.

QUeritur quo vadit ſ̄ſitas lapidis primitiua qñ ipe lapis eſt
calefactus? S° . vade ad ca. de actiōe lapidis in cuiꝰ primo
§. eſt ſolutio implicata. Utrū caliditas q̄ eſt i lapide calefacto fue
rit priꝰ in ipo in poª? S° . §. eodem. Per quē modū intell's ſcit ꝙ
in lapide frigido ē ignis? S° . §. eodē. Utrū in lapide ſint actu aut
poª elemēta? S° . §. eodez. Utrū lapis poſſet eē corpus/poſito ꝙ
in ipo non eēnt elementa actu? S°. §. eodem. Utrū lapis grauis ꝛ
2 durus poſſet eē ſine terra ꝛ aqua? S° . §. eodem. ¶ Quare lapis
3.4 reſtringit ſanguinē? S° . §. 2. ¶ Utruz obm moueat potētiam aut
5 cōꝰ? S° . §. 3. et. 4. ¶ Quare magnes attrahit ferꝝ? S° . §. 5. Per
quem modum impfectum quieſcit in pfecto? S° . §. eodem.

¶ De queſti. de natura lapidis.

UTrum lapis hēat naturā? S° . vade ad cap. de natura lapi-
dis in cuius prio §. inuenies ſolēm figuratū. Utrū lapis ha
2 beat plures foꝛas ſpecificas? S° eodem §. ¶ Utruz iaſpis per ſe
3 aut per aliō reſtringat ſanguinē? S°. §. 2. ¶ Utrū inter iaſpidem
ꝛ ſaturnū ſit dare mediū cuz quo ſaturnꝰ agat in iaſpide? S° . §. 3
4 ¶ Utrum ſit dare meᵐ inter tactiuā ꝛ lapidem: qñ tactiua tangit
lapidez? S° in. §. 4. Utrū obm poſſit cōponi ex pluribꝰ eſſentijs
drñtibꝰ ſpē? So. eodē. §. Per quē modū ſcia cōfuſa ꝛ determiata
5 cauſank? S° eodem. §. ¶ Per quē modū lapis hēat nām ꝛ q̄ ſunt
eius principia? S°. §. 5. Utꝝ motus nālis lapidis exterioꝛ ſit cāꝰ
a motu intrinſeco nāli? S° eodez. §. Querit̄ vtrū in lapide ſit mo
tus intrinſecus? S° eodem. §

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶De.q.de ſba ꝛ acñte lapidis.

QUeritur vtruꝫ affatus ſit ſenſus ꝑticularis neceſſario: So.
vade ad ca.de ſba ꝛ acñte lapidis in cuiꝰ.2.§.eſt ſolō impli=
cata. Utꝝ affatus ſit ita neceſſariꝰ ad generādū ſciam ſicut auditꝰ
Sº §.eodē. Utruꝫ affatus magis ꝑticipet cū aīa ꝙ aliqs alius ſen
ſus: Sº.§.eodē. Queritur vtꝝ affatus ſit ſenſus primitiuꝰ ꝛ au=
ditus cōſecutiuꝰ: Sº.§.eodē. ¶Per quē modū intell's cognoſcit 3
acnͣ lapidis: Sº.§.3. Per quē moᵐ intell's cognoſcit plures ſbas
eſſe in lapide: Sº §.eodem. Per quē modū qñ cū vno ſenſu intel=
lectus nō pōt cum alio ſe iuuat: Sº in.§.eodē. ¶Per quē modū 4
intellectus eſt dubitatiuꝰ: Sº.§.4. Utrū ſba ſit magis apprehē=
ſibilis ꝑ vnum ſenſum ꝙ ꝑ aliū: Sº.§.eodem. ¶Quare ignis q̇ 5
eſt in lapide nō cōburit ipꝫ: Sº.§.5. Utꝝ in lapide ſit flama ignis
in poͣ: Sº §.eodem. ¶Utruꝫ vna ſba poſſet eſſe in alia: Sº §.6. 6
vtrum vna ſba ſine acñte in alia poſſit eē: Sº §.eodem. Utꝝ in la
pide elementa habeāt ꝓprias figuras/hitꝰ/atqꝫ ſitus: Sº §.eodē

¶De.q.de ſimplicitate ꝛ ꝯpōne lapidis.

PEr quem modū intellꝰus certificat ſe ꝑ auditū ꝛ affatū: Sº.
vade ad ca.de ſimplicitate ꝛ cōpōne lapidis in cuiꝰ prīo.§.
ſolōem inuenies figuratā. ¶Utrum acnͣ intrēt ꝯpōem: Sº.2.§. 2
Quō intell's aſcendit de vna ꝟitate ad aliā: Sº §.eodem. ¶Utꝝ 3
in lapide ſint plures ſbe ſimplices: Sº.§.3. ¶Utrū elementa ſint 4
cōpoſita atqꝫ mixta: Sº §.4. Per quē moduꝫ elementa intrant in
cōpoſitionē: Sº §.eodem. ¶Utrū corpus lapidis dicat cōpōem 6
ſbaꝝ ꝛ accidētiū: Sº §.6. Per quem moᵐ corpus ꝛ ſba differunt
Sº §.eodem. ¶Per quē modum ignis eſt ſimplex: Sº §.7. vtrū 7
ſba lapidis magꝭ ꝑticipet cū affatu ꝙ cū viſu Sº.§.eodē. ¶Quid 8
vocat affatus primā ſbam et quid ſcdam: Sº.§.8.

¶De.q.de indiuiduitate lapidis.

QUeritur per quē modū lapis eſt indiduū: Sº.ca.de indiui
duitate lapidis.§.1. Que ſunt cauſe indiduatiōis lapidis:
Sº eodem.§. Per quē modū intell's eſt creditiuꝰ: Sº.§.eodem.
Utrū credere ſit obm imaginatiōis: Sº.§. ¶Utrū in lapide ſint 2
pl'ra īdidua: Sº.§.2. ¶Utꝝ vnū indiduū ſit ꝯpoſitū ex pluribꝰ īdi 4
duis: Sº §.4. Per quē moᵐ.x.ꝑdicamēta ſūt ī lapide: Sº §.eodē

¶De.q.de ſpecie lapidis.

QUeritur quot modis ſunt ſpēs in lapide: Sº.ca.de ſpē lapi
dis.§.1. Utrū intell's cū ſpē rem real'r apphendat: Sº.§.eo
dem. Utrū ſpēs real'r cōſiſtat in medio potētie ꝛ obi: Sº eodē.§

Utrum in illo nec in quo intellectus generat ſpēm attingat obm?
2 S° ibidem. ¶ Utrū eadem poª attingat plures ſpēs in inſtanti?
3 S°. §.2. ¶ Utrū magnes attrahat ferrū per ſpēm? S°.3.§. Utrū
4 aer illūiatus attrahat ſpēm? S°, §.eodem. ¶ Utrum tactiua attra-
hat vere ſpēm a lapide? S° §.4.

¶ De.q.de genere lapidis.

Ubi eſt genus lapidis ſi eſt ens reale? S°.ca.de gñe lapidis
ſupra.§.1. Per quē modum intellectus intelligit ꝙ genꝰ la
2 pidis eſt ens reale? S° eod.§. ¶ Utrū genus lapidis ſit in ſenſu ⁊
imaginatione? S°.2.§.

¶ De.q.de entitate lapidis.

Queritur ꝑ quem modū intell'us apphendit ꝙ lapis ſit ens?
2 S°.ca.de entitate lapidis.1.§. ¶ Utrum lapis ſit ens com
3 poſitum ex ſba ⁊ acñte? S°.2.§. ¶ Utrū intell's ſit magis certus.
qñ affatus dicit iſte lapis cryſtallinus eſt lapis cryſtallinus: ꝙ̄ qñ
4 dicit iſte lapis cryſtallinꝰ nō eſt lapis marmoreꝰ? S°.3.§. ¶ Per
quem modū intell'us eſt magis aſſertiuꝰ per vnā negatōem ꝙ̄ per
aliam? S°.4.§. Per quem modū intell's generat ſciam de ente la
5 pidis? S°.§.eod. ¶ Utrū in lapide ens ⁊ entitas ꝯuertātur? S°
5.§. Utrū eſſentia lapidis ſit ſenſibilis ⁊ imaginabilis? S°.§.eod
6 Utrū intell's pri° apphēdat eſſe ꝙ̄ eēntiaꝫ? S°.§.eod. ¶ Per quē
modum intell'us aſcēdit de ente nāli ad ens metaphiſicū? S°.6.§.
Utrum ens metaphiſicū ſit ſupra ſbam ⁊ acñs? S°.§.eod. Utruꝫ
7 ens metaphiſicū ſit a nā corpea denudatū? S°.ibidē. ¶ Utꝝ itell's
poſſet apphēdere ens metaphiſicū ſine auditu ⁊ affatu? S°.§.7.

¶ De.q.iij.diſtin.q̄ eſt de flāma ⁊ pri° de.q.de actu.

Queritur q̄ ſūt actus flāme? S° vade ad tertiā diſtin
ctionem ca.de actu flāme et.§.1.ſupra. Utrū vna flā
ma generet aliā? S° ibidem. Utrū auditus hauriat
ſpēs ab affatu? S° ibideꝫ. Utrū imagiatio ſpēs priꝰ
2 hauriat ab affatu ꝙ̄ ab auditu? S°.§.eod. ¶ Utruꝫ
tactiua attingēs ferrū: attingat ⁊ calefacere aut ꝯburere? S°.2.§
Per quem modū vnū ſenſibile ꝑ reliquuꝫ cognoſcit? S°.§.eod.
3 ¶ Que eſt cā q̄re flāma manū calefacit qñ manꝰ eſt a flāma elon-
gata? S°.3.§. Utrū aer in recipiēdo luciditatē a flāma ſit actiuꝰ?
4 S°.§.eod. ¶ Utrū ab vna forᵃ poſſint ꝓcedere diuerſe opatiōes
5 S°.4. Utrū ignis īmediate deſiccet tegulaꝫ? S°.§.4. ¶ Quare
ignis diſſoluit lapidē cāpeſtreꝫ ⁊ nō diſſoluit tegulā? S°.§.5. Per

(c) 2006 Ministerio de Cultura

quem moduꝫ vnã aqua põt magis reſiſtere igni q̃ alia? S°.§.eod.
¶ Quare ignis diſſoluit lapidẽ ⁊ nõ aurꝫ? S°.6.§. Quare ignis 6
fundit aurꝫ? S°.§.eod. Quare aurũ liq̃factũ flãma ab ipſo ſepata
reuertitur ad duriciem? S°.§.eod. ¶ Que ſunt principia genera 7
tionis flãme? S°.7.§. Utrꝫ flãma q̃ eſt in actu moueat flãmã q̃ eſt
in poª ad actũ? S°.§.eod. Utrꝫ flãma que eſt actu generando vi=
uat de flãma que eſt in poª? S°.§.eod. Per quẽ modũ flãma ſuaꝫ
ſpẽm multiplicat? S°.§.eod. ¶ Que ſunt principia motꝰ flãme? 8
S°.§.8. Utrꝫ flãma que eſt in poª imediate hẽat appetituꝫ? S°.§.
eod. Utrꝫ vna flãma moueat ſe cũ alia? S°.§.eodẽ. ¶ Quare flã= 9
ma aliã flãmam gignens non diminuitur? S°.§.9.

¶ De.q.de paſſione flãme.

QUerit̃ q̃ ſunt paſſiones flãme intrinſece: ⁊ q̃ ſunt extrinſece?
S° vade ad ca.de paſſiõe flãme.§.1. Que ſũt ꝓpinq̃ paſſio=
nes flãme? S°.§.eod. ¶ A quo ſcalone primo aſcendit intellectꝰ 2
ad faciẽduꝫ ſciam de flãma? S°.2.§. ¶ Utrum potẽtia viſiua ſit 3
magis generalis in attingendo flãmã: q̃ tactiua. et tactiua magis
q̃ viſiua? S°.§.3. Paſſiones flãme quõ ſunt gradate? S°.§.eod.
¶ Cum flãma ſucceſſiue calefaciat aquam quare aqua ſubito ex= 4
tinguit flãmaꝫ? S°.4.§. ¶ Quomodo ventus eſt cauſa multipli= 5
cationis et deſtructionis flãme? S°.§.5. ¶ In quo loco paſſiones 6
particulares flãme colliguntur? S°.§.6.

¶ De.q.de actione flãme.

QUeritur quot forme ſunt in flãma? S°. cap. de flamma ſu=
pra.§.1. Per quẽ moᵐ flama viuit de lichino? S°.§.eodeꝫ.
Que ẽ cã fumi in flãma? S°.eod.§. Querit̃ attratiã/retẽtiã/dige
ſtiuã/expulſitiã/cui elemẽto q̃lꝫ attribuit̃ i flama? S°.§.2. ¶ Per 3
queꝫ modũ ignis eſt magis multiplicabilis ⁊ actiuꝰ q̃ alia elemẽ
ta? S°.3.§. Utrum ignis ſignificet magis diuinã poteſtatẽ: q̃ ipſe
ſol? S°.§.eodeꝫ. ¶ Utruꝫ ſphera ignis ſi eſſet tota inflãmata poſ 4
ſet comburere ſpheram lune? S°.4.§. Utrum flãma poſſet com=
burere atqꝫ calefacere deſtructo eius motu? S°.§.eodem. Per
quem modum imaginatio eſt fallax? S°.§.eodem.

¶ De.q.de natura flamme.

UTrum flãma candele ſit in facto eſſe vel in fieri? S°.cap.de
natura flãme in principio. Utrũ motus flãme ſit in fieri aut
in facto eſſe? S°.§.eod. ¶ Utrꝫ in flãma ſint nãlr calefaciẽs ⁊ cale 2
factũ? S°.2.§. De quo ẽ flãma cãdele? S°.ibidẽ. Utrum natura
ſit de nã? S°.eodem.§. Utrũ flãma hẽat nãleꝫ figurã? S°.§.eod.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

3 ¶Utrum ignis ſituʒ triangulareʒ hẽat in flãma? S°.3.§. Quare
ignis eſt magis calidus ĩ ſũmitate flãme q̃ʒ in laterib⁹? S°.§.eod
Quare ĩ flãma eſt angulus acutus ⁊ obtuſus? S°.§.eodem.

¶De.q.de ſb̃a ⁊ accidente flãme.

QUeritur q̃ ſunt acnª flãme? S°.ca.eod.§.1.Utruʒ in flãma
ſit ſb̃a? S°.§.eod.Utrũ ſb̃a q̃ eſt in flãma ſit ex eſſentijs ele=
3 mentoꝝ cõſtituta? S°.eod.§.¶Utꝝ in flãma ignis ſint pl'es ſb̃e?
S°.3.§.Utruʒ nigredo q̃ eſt in flãma ſit coloꝛ terre? S°. ibidem:
5.4 Utꝝ aer ⁊ aqua ſint ĩ flãma? S°.4.⁊ 5.§.Utꝝ flãma exeat ꝺ lichi
no? S°.5.§.

¶De.q.de ſimplicitate ⁊ cõpõe flãme.

UTrum in flãma ſint qualitates ſimplices aut ꝯpoſite? S.ſu
pra ca.de ſimplicitate ⁊ ꝯpõne flãme.§.1. Utꝝ flãma ſit coꝛ
pus cõpoſitũ? S°.§.eod. Utꝝ imaginatio ſit magis alta in obie=
2 ctãdo flãmã: q̃ʒ viſiua poª? S°.§.eod. ¶Utrũ elemẽta ſint in flã=
3 ma ꝯtinue aut cõtigue? S°.§.2.¶Utrũ elementa ſint mixta in ꝓ
4 prijs ſuis ſpheris? S°.§.3.¶Utruʒ ignis ſit per ſe ſiccus aut per
5 acñs? S°.§.4.¶Quo tendit flãma cãdele qñ extinguit? S°.5.§
Quando corpus corrũpitur quo vadũt partes ei⁹? S°.§.eodem

¶De.q.de indiuiduitate flãme.

QUeritur per quẽ modũ plures flãme exiſtũt plura indiuia?
5 S°.ca.de indiuiduitate flãme.§.1.et.2. ¶Quare intellectus
non habet ſciam de futuris? S°.3.§.

¶De.q.de ſpẽ flamme.

PEr quot ſcalones intell's deſcẽdit et aſcẽdit ad faciẽdũ ſciaʒ
de ſpẽ flãme? S° vade ad cap.de ſpẽ flãme.§.1. Utꝝ intell's
2 real'r apphendat ſpẽs flãme? S°.§.eod. ¶Per quã poªm intell's
real'r flãmã attingit? S°.§.2. Quare bruta aĩalia ſciam nõ acqui
3 rũt? S°.§.eod.¶Utꝝ intell's moueat ſe cũ ſpẽ ad generãdũ ſciaʒ
S°.3.§.

¶De.q.de genere flãme.

UTruʒ genus flãme ſit ens reale? S° vade ad cap.de gñe flã
me prio.§. Poſito q intell's nõ attingeret rẽ real'r vtrũ vo=
luntas eẽt poª magis gñalis in obiectãdo q̃ʒ ip̃e intell's? S° §.eod
Utrũ intellus appetat magis apphendere ens reale q̃ʒ mentale?
2 S°.§.eod.¶Per quẽ modũ infirmatio imaginatiõis ⁊ intell's ſit
S°.2.§.Utꝝ affatus ⁊ auditus metaphoe loquẽdo ſint medicina
intell's? S°.§.eod.

¶De.q.de entitate flãme.

QUeritur vtꝝ ens flãme ſit ſenſibile? S°.vade ad ca.de enti=
tate flãme.§.1.Utꝝ ens flãme per vnũ ſenſuʒ ſit imaginabi=
2 le ⁊ per aliũ nõ? S°.§.eod. ¶Utꝝ in flãma eſſe et eſſentia ꝯuertã

(c) 2006 Ministerio de Cultura

tur: S°. §. 2. ¶ Utrum supra esse et eentiã flame sit ens reale: S°. §. 3
3. et. 4. ¶ Que drã ꝯsistit inter eentiã et esse: S°. §. 4. ¶ Per quẽ 4
modum intell's est dubitatiuus et obliquus: S°. §. 5. 5

¶ De. q. quarte distin. q̃ ẽ de plãta et p̃io de. q. de actu eius.

Queritur quid est sbm vegetatiẽ: S° vade ad quartam distin. huius libri ad ca. de actu plãte in principio. ¶ Qui sunt act⁹ 1
vegetatiẽ: S°. 1. §. Que po^e sensitiẽ sint magis gñales: S°. §. eod.
Qui sunt scalones per quos intell's ascẽdit et descẽdit ad hñdum
sciam de vegetatiã: S°. §. eod. ¶ Utrũ pomũ per se sit odorabile: 2
S°. §. 2. Per quẽ mo^m odorat⁹ extrahit spẽm a pomo: S°. §. eod.
¶ Quid est sbm odoris: S°. 2. §. ¶ Utrũ sape sit actus vegetatiẽ 3. 4.
aut sensitiue: S°. §. 4. Per quẽ mo^m elementatiua et vegetatiua
in pomo sũt assituate: S°. §. eod. ¶ Utrum mollicies et duricies fru
ctus sint ex p̃te elementatiẽ aut vegetatiẽ. S°. §. 5. ¶ Utrũ brãca= 5
re et foliare sint act⁹ elementatiẽ aut vegetatiẽ: S°. 6. §. Per quẽ 6
modum vegetatiua viuit de elementatiua: S°. §. eodem.

¶ De. q. de passione plante.

Queritur q̃ sunt ꝓprie passiões in vegetatiã et q̃ sunt appro priate: S°. ca. de passiõe plãte in principio. ¶ Utrum pomuz si
ne sensu esset odorabile: S°. §. 2. ¶ Cũ pomũ per se nõ sit gustabi 2
le quare ẽ gustabile: S°. 3. §. ¶ Utrũ duricies pomi sit hit⁹ vege 3
tatiẽ: S°. §. 4. 4

¶ De. q. de actiõe plante.

Queritur q̃ sunt actões plãte: S°. cap. de actõne plante. §. 1.
Utrum actões sint ita cito in plãta sic̃ sunt passiões: S°. eod. §
¶ Utruz sine artifice arca posset eẽ in ligno in po^a: S°. §. 2. Que 2
sunt principia primitiã quare arca est posita in po^a: S°. §. eodez.

¶ De. q. de natura plante.

Queritur quot sunt scalones per quos intellsus ascẽdit et descẽdit ad nãm plãte: S°. ca. de nã plãte in principio. ¶ Utrum
natura plãte sit p̃io in po^a q̃ in actu: S°. §. 1. ¶ Que est cã pri= 1
mitiua q̃ in grano sit arbor in po^a: S°. §. 2. ¶ Utrũ planta sit ma 2
gis ꝓpter aĩal: q̃ȝ ꝓpter se: S°. 3. §. ¶ Per quẽ mo^m deus cogno 3
scitur eẽ p̃ plãtã: S°. §. 4. ¶ Per quẽ mo^m vegetatiã agit in sbo: 4
S°. §. 5. De quo crescit vegetatiã: S°. §. eod. Per quẽ mo^m gña 5
tio et corruptio ꝯsistunt in vegetatiã: S°. §. eod. Motus intrinse
cus vegetatiẽ de quo est: S°. §. eod. ¶ Per quem mo^m intell's co 6
gnoscit se eẽ certũ de nã plãte: S°. §. 6. Positio q̃ nã plãte nõ ha
beret actũ querit̃ vtrum intell's possȝ hr̃e noticiã de ipa: S°. §. eod.

¶ De. q. de sba et acñte plante.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

PEr quem modum intellect⁹ apprehendit in pomo nouez p̄-
2 dicamenta actiuū? S°.ca.de ſba ꝛ actiue plāte.§.1.¶Quid
3 eſt illud qḋ primo intellr̄ an ſba vel acñs? S°.§.2.¶Utruz viſus
4 attingat pomū coloratū? S° §.3.¶Per quē mo^m ſenſus diſtiguit
intra quale ꝛ q̄litatē? S°.eod.§.Utrum ſenſus cōis ſine imagina-
tione poſſz diſtinguere inter q̄litatē ꝛ quale? S°.§.codez.¶Per
quē modū in pomo ſunt due ſbe ꝛ eēntie? S°.4.§.

¶De.q.de ſimplicitate ꝛ compōne plante.

QUeritur vtrū in aere illūiato ſint acn̄s ſimplicia ꝛ ꝯpoſita?
2 S°.cap̄.de ſimplicitate ꝛ ꝯpōne plante.§.1.¶Utrꝫ elementa
ſimplicia ſint ꝯpoſita in pomo? S°.2.§.Utrū elemētatiua ꝛ vegeta
3 tiua in pomo ꝯponant? S°.§.eod.¶Utrū vegetatiua p̄ ſuā eſſen-
tiam ſit compoſita? S°.3.§.Que ſunt principia nature vegetatiue
4 S°.§.eod.¶Utrū vegetatiua in q̄tū eſt ſba ſit cōpoſita? S°.4.§.
Utrum in vegetatiua ſba ꝛ eēntia differāt? S°.§.eod.Utrū vege
5 tatiua ſit magis alta p̄ eēntiā q̄ per ſbam? S°.eod.§.¶Per quem
modū in pomo ſbe ꝛ acn̄s ꝯponūtur? S°.§.5.Utrū in pomo acn̄s
ſint altiora q̄ ſba? S°.§.eodē.

¶De.q.de indiuiduitate plāte

QUeritur p̄ quē modū intellc̄s attingit q̄ pomū eſt indiuiduū?
S°.ca.de indiuiduitate plante.§.1.Cū quo ſenſu intellꝰus eſt
magis generalis in attingendo pomū? S°.eod.§.Utruz intellꝰus
ſine iudicio ſenſus cōis poſſet apphēdere pomū eſſe indiuiduū? S°
ibidem.Que ſunt radices indiuiduoꝝ in planta? S° eod.§.Utruz
pomū in pomario ſit indiuiduū? S°.§.eod.Utrū īdiuiduū ſit in īdiui
duo et de illo ſit:in quo eſt? S°.§.eod.Utrū plures vnitates ſint
de vna gn̄ali vnitate? S°.§.eod.¶Quare arbor deficit ꝛ nō ſem
per durat? S°.§.3.De quo viuit hūidū radicale in planta? S°.§.
4 eodem.¶Quare granū frumēti corrūpit in terra anteq̄z generet
5 ſpicam ꝛ pomari⁹ nō anteq̄ p̄ducat poma? S°.§.4.¶Per quez
6 modū vegetatiua ꝯſiſtit in motu? S°.§.5.¶Utrū vegetatiua vi-
uat in pomo ab arbore ſepata? S°.§.6.Utrū hūidū nutrimenta-
le gn̄etur? S°.§.eod.Utrū hūidū radicale cōpetat forē ꝛ hūiduz
nutrimentale matie? S°.§.eod.

¶De.q.de ſpē plante.

QUeritur p̄ quē modū intellc̄s cognoſcit ſpēs in plāta? S°.ca.
de ſpē plante.§.1.¶Cū quo attingit ſpēs ipa imaginatio ꝛ
3 eas intellectui rep̄ſentat? S°.2.§. ¶In quo ſūt ſuſtētate ſpēs plā
4 te? S°.§.3.¶Quare ruta fortificat oculos ꝛ cepa eos debilitat:
5 cum ſint cōplexionis eiuſdē? S°.4.§.¶Utra eſt fortior in deco-
6 ctiōe lactuca an roſa? S°.§.5.¶Si ponant tres herbe in electua

(c) 2006 Ministerio de Cultura

rio quarꝫ vna est calida p se. alia sicca p se. alia fr̃a p se: que istarꝫ a
liis ꝑualet: S°. 6. §. ❡ Que vtilitas ē q in arbore existant folia: 7
S° 7. §. ❡ Utrꝫ plāta instinctū hēat naturalē: S°. 8. §. 8

❡ De. q. de genere plante.

Utrū planta sit gen⁹ reale: S°. ca. de gñe plāte. §. 1. Utrū in
planta possint eē spēs reales sine gñe reali: S°. §. eodē. ❡ Ubi est 2
genus plāte: S°. §. 2:

❡ De. q. de entitate plante.

Queritur vtrū imaginatio apphēdat ens in cōi: S° ca. de en
titate plante. §. 1. Utruꝫ imaginatio sit vl'is respectu sensus
ꝛ respectu intell's pticularis: S°. §. eod. Utrū imaginatio eql'r sit
in medio sensus ꝛ intell's: S°. ibidē. ❡ Utrū intell's ad ens reale 2
trāseat cū ente mentali: S°. §. 2. Utrū ens mētale sit eql'r īter ens
reale ꝛ potētiā: S°. eod. §. ❡ Utrū plāta ꝛ suū ens dr̄ūt: S° §. 3. 3
❡ Utrū plāta ꝛ sua essentia differant: S°. §. 4.

❡ De. q. de. v. distin. q̃ est de bruto ꝛ p̄io de. q. de actu bruti:

Queritur q̄ sunt actus intrīseci ꝛ extrinseci in bruto: S° va
de ad. 5. dist. ca. de actu bruti. ❡ Per quē modū in bruto in 2
tell's cognoscit eē quattuor elemēta: S°. §. 2. ❡ Utrꝫ sentire sit in 4
ꝑtum in vegetare ꝛ imaginari in sentire: S°. §. 4. 5. ❡ Que diffiᵒ 5. 6
est mag ꝓpria: S°. §. 6. ❡ Utrꝫ in leōe sit corpare: S° §. 7. ❡ Cū 7. 8
quo in leone ē crescere ꝛ nutrire: S°. §. 8. ❡ Utrꝫ videre sit actus 9
extrinsecus p vnū modū ꝛ p aliū intrīsecus: S°. §. 9. ❡ Que sūt 10
poᵉ ꝓprie imagiatōis: S°. §. 10. Per quā potētiā brutū hꝫ indu-
striā: ꝛ appetitū ad coeūdem: ꝛ fontis recordaꝫ ꝛc̃: S°. §. eodem.
❡ Quis act⁹ est altior ī bruto: S°. §. 11. ❡ De. q. de passiōe bruti 11

Querit̃ q̄ sūt passiōes itrīsece ꝛ extrīsece bruti: S° ca. de pas
siōe lapidis. §. 1. ❡ A qua materia est materia bruti deriua 2
ta: S°. §. 2. ❡ Utrū passiones bruti primo fuerit immediate ī poᵃ 3
in prima materia: S° §. 3. ❡ Que passiōes sūt in bruto sensibiles 4
S°. §. 4.

❡ De. q. de actione bruti.

Utruꝫ in bruto sit relatio aliq̄ mō ſbalis: S° ca. de actōe bru
ti. §. 1. Utrū leo in leonādo actinet se supra suā ꝓpriam pas
sionē: S°. §. eod. Utrꝫ brutū posset hr̄e nām sine actōe: S° ibideꝫ.
❡ A qua forma istius bruti deriuata est: S°. §. 2. ❡ Utruꝫ in isto 2. 3
leone sit vna forā vl'is: S°. §. 3. ❡ Quid ē primᵐ ꝯiūctōis matie ꝛ 4
forme in bruto: S°. §. 4.

❡ De. q. de natura bruti.

Queritur de quo est natura bruti: S°. cap. de natura bruti. §
1. ❡ Que sunt principia vera, et necessaria nature leonis:

(c) 2006 Ministerio de Cultura

S°.§.eodem. Queritur a quo eſt motus intrinſecus nature leo=
2 nis: S°.§.eodem. ¶ Utrũ ſemen leonis in matrice leene recipiat
3 naturã: S°.§.2. ¶ Que eſt cauſa quare maſculus gñat femellã:
4 S°.§.3. Utrũ ſemen maſculi infãt in matrice: S°.4.§. ¶ Utrũ
natura pticularis deriuet ab vli: S°.§.5 ¶ De.q.de ſba ⁊ acñte

Utrum brutũ ſbam apphendat: S°.ca.de ſba ⁊ acñte bruti.
§.1. Utrũ cõcretũ ita ſufficiat imaginationi bruti: ſic ſba in=
2 tellectui hois: S°.§.eodem. ¶ Sba leunculi de quo creſcit ⁊ eius
3 acnª: S°.§.2.3. ¶ Per quẽ modũ intellect⁹ attingit in bruti acnª
4.5 S° §.4. ¶ Utrũ in bruto q̃titas ſit de q̃titate ⁊ habit⁹ de habitu
et ſitus de ſitu: S°.§.5. ¶ De.q.de ſimplicitate ⁊ ɔpõe bruti.

Utrum forã bruti ſit ɔpoſita ⁊ ſic de ſua mã: S°.cap.de ſim
2 plicitate ⁊ ɔpõne leonis.§.1. ¶ Utrũ in leone dormiẽte ſenſi
3 tiua hẽat actũ: S°.§.2. ¶ Per quez modũ ſbe ſimplices q̃ ſunt in
leone cõponũtur: S°.§.3. Utrũ acnª q̃ ſunt p elemẽtatiuã ſimpli=
4 citer ⁊ p vegetatiuã ſimplr ⁊ ſic de aliis componantur: S°.§.4.

¶ De.q.de indiuiduitate bruti.

Queritur p quẽ modũ intell's aſcendit ad iudiciũ quo iudi=
cat q̃ iſte leo eſt indiduus: S°.ca.de indiduitate bruti.§.1.
2.3 ¶ Utrũ indiduitas ſit centrũ ſbe huius leonis: S°.§.2. ¶ Utrũ
4 leo q̃ eſt in potẽtia ſit indiuiduũ: S°.§.3. ¶ Utrum q̃lz ps leonis
diuiſi in duas ptes remaneat vnũ indiuiduũ: S°.§.4. Queritur
cuius eſt indiuiduum pars diuiſa leonis: S°.§.eodem.

¶ De.q.de ſpẽ bruti.

Cum quo ſenſu intell's incipit p̃io apphẽdere ſpẽm leonis:
2 S° ca.de ſpẽ bruti §.1. ¶ Utrũ intell's cognoſcat ſpẽm leo=
3 nis realr: S°.§.2. ¶ Utrũ canis in venando attingat ſpẽm cerui
4 S°.§.3. ¶ Per quez modũ ceruus pingit ⁊ caratherizat in veſti=
gio ſuo ſimilitudinem ſue ſpẽi: et per quẽ modũ canis illam hau=
rit: S°.§.4. ¶ De.q.de genere bruti.

Utrũ leo ⁊ aſin⁹ ɔueniãt in gñe reali: S° ca.de gñe bruti §.
2.3 1. ¶ Utrũ aĩal irrõnabile ſit genus: S°.§.2. ¶ Utrũ in iſto
leone ſint ptes gñales: S°.§.3. Utrũ ſentire ſit actus gñalis ĩ bru
to: S°.§.eod. Utrũ in poª viſiua ſit aliq̃ mõ viſitiuũ ble ⁊ videre
gñalia: S°.§.eod. Per quẽ modũ oĩo pticlare in leõe deſcẽdit ab
4 oĩo vli: S°.§.eod. ¶ A quo deſcẽdũt ptes generales leonis: S°.
§.4. ¶ De.q.de entitate bruti.

Queritur vtrum intellectus leonis eſſentiam apprehendat:
S° cap.de entitate bruti.§.1. Utrum intellectus primo ap=

(c) 2006 Ministerio de Cultura

prehendat eſſentiam leonis aut eſſe? S°. §. eodem. ¶Utrum intelle
ctus cum ſuo eſſe apprehendat eſſe leonis ⁊ cũ ſua eẽntia eſſentiã
S°. §. eodem. Utrũ intell's cũ eſſe leonis eẽntiã ip̃ius apprehen=
dat et ecõuerſo? S°. §. eodem. ¶Quare capra qñ prius videt lu= 2
pum ip̃m cognoſcit eẽ ſuũ inimiũ? S°. §. 2. ¶Utruz leo cognoſcat 3
ſuum eſſe ⁊ ſuam eſſentiam? S°. §. 3.

¶De. q. 6. diſtin. q̃ eſt de hoĩe ⁊ p̃io de actu hominis.

QUeritur qui ſunt illi actus qui ſoli hoĩ conueniũt? S° vade
ad. 6. diſtin. huius libri in cuius p̃io. §. ſ°. inuenies figura
tam. ¶A quo eſt hoĩs intell'us? S°. §. 2. ¶Queritur vtrũ homo 2.3
generans hoĩem de ſua aĩa/aĩam hoĩs producat? S°. §. 3. ¶Utr 4
anima rõnalis moriatur mortuo hoĩe? S°. §. 4. ¶Quare ſunt ar 5
tes mechanice? S°. §. 5. ¶Quare ſunt artes liberales? S°. §. 6. 6
¶Quare ſunt virtutes morales? S°. §. 7. ¶Quare ſunt vicia ĩ 7.8
homine? S°. §. 8. ¶Utrum aĩa qñ recedit a corpe recedat cuz ſen 9
tire ⁊ imaginari? S°. §. 9. ¶Per quẽ modũ aĩa cognoſcit inferio 10
ra qñ eſt a corpe ſepata? S°. §. 10. ¶Utrũ aĩa idẽ corpus qd̃ hũit 11
in hoc mũdo debeat in die iudicij recupare? S°. §. 11.

¶De. q. de paſſione hominis.

UTrum intelligibilitas ſit ꝓpria paſſio intell's hoĩs? S°. cap.
de paſſione hominis. §. 1. Utrũ intelligibilitas ſit ꝑmanens
intellectui? S°. §. eod. Utrũ ſit dare in hoĩe intelligibilitatẽ intrin=
ſecã ⁊ extrinſecã? S°. §. eod. ¶Utrũ iuſticia ſit ꝓpria paſſio hoĩs 2
S°. §. 2. Utrũ iniuria ſit hominis proprius habitus? S°. §. eodẽ.

¶De. q. de actione hominis.

QUeritur vtrum intellectus hũanus hẽat nãm actiuam? S°
ca. de actione hoĩs. §. 1. ¶Per quẽ modũ intell's facit ſpẽs 2
intellectas? S°. §. 2. Queritur per quẽ modũ viſus attingit obm
S°. §. eodez. ¶Per quẽ modum intellect⁹ eſt dubitatiu⁹ ⁊ credi 3
tiuus? S°. §. 3. ¶Per quem modum intellectus cognoſcit actio= 4
nẽ voluntatis ⁊ memorie? S°. §. 4. ¶Quare homo habet actio= 5
nem in metallis et in brutis ⁊c̃? S°. §. 5.

De. q. de natura hominis.

QUerit̃ quot nãe ſũt in hoĩe? S° ca. de natura homĩs. §. 1. A
qua nã procedũt anguli ⁊ figure q̃ ſũt in hoĩe membra ⁊c̃?
S° eod. §. ¶Utrũ embrio ſit de natura hoĩs anteq̃ aĩa intellecti= 2
ua ſit ibidẽ introducta? S° §. 2. ¶Utrum aĩa intellectiua addu= 3
cat ſecum vegetatiuam ⁊ ſenſitiuam? S°. §. 3. ¶Utrum intelle= 4
ctus memoria ⁊ voluntas ſint vna natura aut plures? S°. §. 4.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

5 ¶Utrum hec tres poͤ anime ſupradicte dr̄ant p̄ eēntiam? S°. §.
6 5. ¶Utruz in intellectu dr̄ant realr̄ ⁊ nālr̄ intellectiuū ble ⁊ ere?
7 S°. §. 6. ¶Utꝛ itell's volūtas ⁊ memoͣ ſint vna poͣ aut pl'es? S°
8 §. 7. ¶Quare in intellectu ſūt tria ꝯcreta ⁊ nō plura/ neqꝫ pauci
ora? S°. §. 8. ¶De. q. de ſba ⁊ acñte hominis.

Utrū ſba hoīs ſit ex pluribꝰ ſbījs? S°. ca. de ſba ⁊ acñte ho-
2 minis. §. 1. ¶Que ſūt acnͣ inſepabilia elemētatīe hoīs ⁊c?
3 S°. §. 2. ¶Que ſūt ſbe minute ī hoīe ⁊ etiā acnͣ? S°. §. 3. ¶Utꝛ
4 cōtingētia ſit acñs innatū in hoīe? S° §. 4. ¶Utꝛ in hoīe ſit aliq̄
5.6 mō bonitas ſbalis ⁊ ſic de alijs? S°. §. 5. ¶Utꝛ acñs ſit eē aut eſ-
ſentia? S°. §. 6. ¶De. q. de ſimplicitate ⁊ ꝯpōne hominis.

Querit᷑ vtrū in hoīe ſint plures ſbe ſimplices? S° ca. de ſim-
plicitate ⁊ ꝯpōne §. 1. Utrū in hoīe elemētatiua ſit ꝯpoſita?
S°. §. eod. ¶Per quē modū elemēta ꝯponūtur in hoīe? S° §. eod
2 ¶Utꝛ hoc idē ſit in alijs ſic in elemētatīa quoad ꝯpoſitōem ⁊ ſim
3 plicitatē? S° §. 2. Utrū aīa rōnalis cū corpe ſit cōpoſita? S°. §. 3.
4.5 ¶Utrū aīa rōnalis ſit ſimplex aut cōpoſita? S°. §. 4. ¶Utruz in
aīa ſit actio ꝯpoſita? S°. §. 5. et ſic de ſua paſſione.

¶De. q. de indiuiduitate hominis.

Utrum aīa rōnalis anteq̄ ſit cōiūcta in corpore ſit indiuidu
2 um vnū? S°. ca. de indiduitate hoīs §. 1. ¶Utrū aīa ⁊ corpus in
3 hoīe ſint vnū indiduum aut plura? S° §. 2. ¶Utrū aīa rōnalis vi
4 uat de imaginatiua? S° §. 3. ¶Per quē modū aīa dat eſſe corpo-
5 ri? S° §. 4. ¶Querit᷑ ex quo viuit aīa ſepata? S°. §. 5.

¶De. q. de ſpē hominis.

Queritur vtrum ea ſpēs quā haurit ſenſus ⁊ illa q̄ imagina
tio ⁊ intell's hauriunt ſint vna ſpecies nūero? S° cap. de ſpe
2 cie hominis. §. 1. ¶Utrū viſus ſpēm attingat vel obiectum? S°.
3 §. 2. ¶Utrum intellectus in aīa ſepata apprehendat faciem ho-
minis ſine ſpecie quaz imaginatio in hac vita apprehendit? S°. §.
4 3. ¶Utrū anima ita vere ſpēs apphēdat per memoriam ⁊ volun
5 tatem ſic per intellectū? S° §. 4. ¶Utrum anima ſepata equalit᷑
habeat intelligere/recolegere/et amare obiectando dcū? S°. §. 5.

¶De. q. de genere hominis.

Utrū in aīa rōnabli ſint entia gn̄alia? S° ca. de gn̄e hoīs §. 1
2 ¶Utꝛ in itellectu hoīs fuit encia gn̄alia? S°. §. 2. ¶Utꝛ in
3 volūtate hoīs ſit volēs agēs amās ⁊ volituz poſſiͤle ⁊ velle ⁊ vtruz
5 qolz iſtoꝝ ſit gn̄ale? S° §. 3. ¶Utꝛ in poͣ viſiua ſint entia gn̄alia
6 ſibi coeēntialia? S° §. 5. ¶Per quē moͫ itell's hūanꝰ ē vl'is ⁊ pti

(c) 2006 Ministerio de Cultura

cularis? S° §.6. ¶ Utꝝ odorat⁹ sit gñalis ad attigēdū duos odo 7
res i istāti? S°. §.7. ¶ Utꝝ gust⁹ sit gñalis ad attigēdū plꝛes sapo 8
res in instāti? S°. §.8. ¶ Utꝝ tact⁹ diuersa attigat in instāti? S°. 9
§.9. ¶ Utꝝ affatus plꝛa attingat in instāti ꝛ sic de auditu? S° 10. ꝛ 10
11. ¶ Utꝝ intellꝰs habeat libertatē ad intelligēdū hoc vl' illō ꝛ sic ō 12
volūtate ad volēdū hoc vl' illō ꝛ sic de memoᵃ ad memorādū hoc
vel illō et vtrū libertas vni⁹ sit magꝭ gñalis libertate alteri⁹? S°
§.12.13.14. ¶ Utꝝ tres poᵉ aīe hēant vnā libtatē in cōi? S°. §.15 15

¶ De. q. de entitate hominis.

Queritur vtrū aīa qñ sepaꝛ a corpe in istāti sit in padiso aut
in iferno? S°. ca. de entitate hoīs. §.2. Querit̄ p quē modū
aīa sepata ꝯsistit in loco? S°. §. eod. ¶ Utꝝ pdestinatio ꝛ liberꝝ ar 2
bitriū possint simul eē in eodem sbo? S°. §.2. ¶ Utruꝫ quilꝫ hō de 3
beat suū nūerum recuperare in die iudicij? S°. §.3.

¶ De. q. septime dist. q̄ est de celo ꝛ primo de actu celi.

Queritur qd hꝫ primū mouere? S°. 7. distin. ca. de actu celi.
¶ Utrū in celo sit intrinsecū celestiare? S°. §.2. Utruꝫ pri= 2
mū mouere sit de eēntia celi? S°. §. eod. ¶ Per quē modū primū 3
mouere ꝯsistit in motu? S°. §.3. ¶ Quare celū hꝫ motū circularē 4
S°. §.4. ¶ Qui sūt act⁹ celi ꝓprij ꝛ intrīseci ꝛ primitiui? S°. §. 5
5. ¶ Qui sūt act⁹ celi scdarij? S°. §.6. ¶ Utrū corpus celi sit per 6
fectū? S°. §.7. ¶ Utꝝ celū cāet in hoīe arteꝫ mechanicā? S°. §.8. 7
Utrū celū hēat actū in aīa rōnali? S°. §. eod. ¶ Cū quo celū fui= 8
ciū deo exhibet? S° §.9. ¶ Per quē moᵐ hō pctōr ē in magna cul 9
pa? S°. §.10. ¶ De. q. de passione celi. 10

Utrum in celo sit pria mobilitas? S°. ca. de passione celi. §.1.
¶ Que sunt celi passiōes intrīnsece? S°. §.2. Que sūt extrī 2
sece passiōes celi? S°. §. eod. ¶ Utꝝ celū inferiorib⁹ cāet vocales 4
ꝛ ꝯsonātes? S°. §.4. ¶ Utrū celum cāet in hoīe passiōes aīe? S° 5
§.5. ¶ De. q. de actione celi.

Queritur q̄ sūt actōes celi? S°. ca. de actōe celi. §.1. Utrū in
celo sit pria motitas? S°. §. eod. ¶ Que sunt signa celi? S° 2.3
§.2. ¶ Que sūt actiōes signoꝝ ꝛ planetaꝝ? S° lege a. 3. §. vsqꝫ ad 21
20. ¶ Utꝝ intellꝰus faciat sciam aut opatōem tm̄ de illis que dicta 22
sunt? S°. §.21. ¶ Quare planete sunt sic assituati? S°. §.22.23.34 26
¶ Quare planete dicūt errātes? S°. §.26. ¶ Utꝝ sphere planeta 27
rū sint corpa spherica aut ꝯcaua? S°. §.27. ¶ Quare planete hāt 28
maiorē ꝟtutē ascēdēdo q̄ descēdēdo? S°. 28. ¶ Uter istoꝝ vꝫ ari 29
etis ꝛ saturni in simul ꝯiūctoꝝ maiorē hēat actōez supra natū in il

(c) 2006 Ministerio de Cultura

30 la ꝯſtellatōe: S°. §.29. ¶ Querit̃ ſi ita ſit ꝙ iupiter cū iſtis ſit ꝯiū
31 ctus q̃s iſtoꝝ triū eſt fortioꝛ in natiuitate pueri: S° §.30. ¶ Utrꝫ cō
32 ſtellatio faciat ad bonitatē moꝛalem: S°. §.31. ¶ Querit̃ q̃ eſt cā
33 quattuoꝛ tēpoꝝ: S°.32. ¶ Quō fiunt ĩpreſſiōes in aere: S°. §.33.

¶ De.q. de natura celi.

Querit̃ q̃ eſt nā celi: S°. ca. de nā celi. ¶ Utrꝫ in celo ſit nālis bonitas ꝛ intrīſeca ꝛ magdo ꝛ ſic de aliis principiis art̃ generalis: S°. ꝑ lege oēs. §. hui⁹ ca. ꝛ ibi ĩpaꝫ inuenies. Utruꝫ nālis bonas celi cāet bonitates ĩferiores ꝛ ſic ō magne ꝛc̃: S° vbi ſupra

¶ De.q. de ſba ꝛ acñte celi.

Quot modis ſbe ſunt in celo: S°. ca. de ſba ꝛ acñte celi. §.1.
¶ Utrꝫ in celo ſint nouē ꝑdicamēta primitie reſpectu īferio-
8 rū: S°. §.2. ¶ Utrꝫ celū cuꝫ ſua q̄ntitate cāet q̄ntitates īferioꝛes et
ſic de ſua qualitate/relatōe ꝛ ſic de aliis ꝑdicamēt̃: S°. §.2.3.4.5
9 6.7.8. ¶ Utrꝫ in celo ſit q̄ntitas ꝯtinua de ariete vſqꝫ ad librā: S°
11 §.9.10. ¶ Utrꝫ ſphere elemētoꝝ ſint ō eēntia celi: S°. §.11. ¶ Utrꝫ
7 tp̄s celi ſit ꝑ motū mēſuratū: S°. §.7. Utrꝫ octaua ſphera moueat̃ ĩ
8 inſtāti: S°. §. eod. ¶ Utrꝫ celū ſit in loco: S°. §.8. Utrꝫ celum ſit
mole extra ſuū locū ꝛ mole extra ſuā mobilitatē: S°. §. eod. Utrū
celū ſit diuiſibile ĩ .ij. ptes: S° eod. § ¶ De.q. de ſimpli. ꝯpōe celi

Querit̃ q̃t mōis in celo ſūt ꝯpōes: S°. ca. de ſimpte ꝛ ꝯpōe ce
2 li. §.1. ¶ Utrꝫ mūd⁹ ſit ꝯpoſit⁹ ex gñali foꝛa ꝛ gñali mā: S°
§.2. Utrꝫ bonitas mundi ſit ſimplex aut ꝯpoſita: S°. §. eodem.

¶ De.q. de indiuiduitate celi.

Utrū ſtelle fixe ĩ ſpē ſint eodem: S°. ca. de ĩdiuiduitate celi.
¶ Quare indiuidua celi nō ꝯueniūt in ſpē: S°. §.2. Utrū ſol
2 ſit ſua ſpēs: S°.3.§. Utrꝫ ſit diuiſibilis: S° §.4. ¶ Utrꝫ mot⁹ celi
5 debeat ceſſare: S°. §.5. ¶ Utrꝫ de⁹ moueat celū ad ꝑ ſe mouēdū
6 S°. §.6. ¶ De.q. de ſpē celi.

Utrū mem qd̓ eſt int̓ ſat̓nū ꝛ iouē ſit ſpēs ꝛ ſic de aliis meiis S° ca. de ſpē celi. §.1. Per quē mom media ĩfluētie ſupioꝛes deſcēdūt ad ĩferioꝛa: S°. §. eod. Utrū influētie ſupioꝛes deſcēdāt ad ĩferioꝛa: S°. §. eod. ¶ Utrꝫ ĩflue q̃ deſcēdūt ĩferi⁹ refluāt ſupia
2 S°. §.2. ¶ Utrū ſphere elemētoꝝ ſint aſſituate ſic̄ ſphere planetaꝝ
3 S°. §.3. Querit̃ ꝑ quē mom luna poſſꝫ ĩflure v̓tutē in aquā/poſito ꝙ ignis eēt ſimplex: ꝛ ſol⁹ in ſua ſphera: S°. §. eod. Utrꝫ ſol hauriat aptib⁹ antipodalib⁹ vapores ꝛ eleuet vſqꝫ ad nos: S°. §. eod.

¶ De.q. de generalitate celi.

Utrū mot⁹ celi ſit gñalioꝛ aliis motib⁹: S°. ca. de gñalitate

(c) 2006 Ministerio de Cultura

celi.§.1.Poſito q celũ nõ moueat ſeipz q̃rit vtꝝ ſu⁹ mot⁹ poſſz eẽ
gñalis ⁊ nãlis: S°.§.eod. Quare imagiatio nõ põt imagiari to=
tã celi ſpherã: S°.§.eod.¶Utꝝ ĩ celo motitas ſit ita magna ⁊ v̓= 2
tuoſa ſic moblitas: S°.§.2.3. ¶De.q.de entitate celi.

Querit vtꝝ intell's eẽntiã celi attigere poſſit: S°.ca.de entite
celi.§.1.¶Utꝝ celũ ſit nouuz aut etnũ: S° vade ad cap.de
nouitat celi ꝓbatõe vbi iuenies.5. rões qb⁹ celũ ꝓbat eẽ nouuz.

¶De.q.8.diſt.q̃ eſt de angelo ⁊ prio de.q.de actu eius.

Queritur qd eſt angelus: S° vade ad.viij.diſt.hui⁹ libri ⁊
in prio §.s° eſt figurata.¶Utruz in ãgelo ſint velle recole 2
re ⁊ ĩtelligere: S°.2.Querit q̃t mõis ãgel⁹ hẽat act⁹: S°.§.eod 3
¶Utrũ in ãgelo ſit bonifire ĩnatũ: S°.§.3. ¶Utꝝ angel⁹ acq̃rat 4
meritũ: S°.§.4.Quare angelus acq̃rit virtutes: S°.§.eodem.

¶De.q.de paſſione angeli.

Querit q̃ ſũt ãgeli paſſiões ĩnate: S°.ca.de paſſe angeli.§.1.
Querit vbi ãgel⁹ intelligit: S°.§.2. ¶Que ſũt in angelo
paſſiões acq̃ſite: S°.§.3. ¶De.q.de actiõe angeli.

Querit q̃ ſũt ãgeli primitie actões ⁊ q̃ ſcdarie ⁊ q̃ tertie: S°
ca.de actõe ãgeli.§.1.¶Cũ angel⁹ nõ hẽat imaem neq3 ſen 2
ſitiuã q̃rit p quẽ mom hz in ĩferiorib⁹ actõez: S°.§.2.3. Utrũ an
gel⁹ bon⁹ iuuet nos ad meritũ acq̃rendũ ⁊ ãgel⁹ mal⁹ occaſionet
nos ad pctm̃ impetrãdũ: S°.§.eod ¶De.q.de natura angeli

Querit p quẽ mom intell's de nã angeli fac ſciam: S°.cap.de
nã angeli ĩ prin°.vtrũ in ãgelo ſit dr̃a nãlis: S°.§.1.¶Utꝝ 2
in ãgelo ſit ĩnata ꝯcora: S°.§.2.¶Utrũ in ãgelo ſint ĩnata prinm 3
mem atq3 finis: S°.§.3.¶Utrũ in ãgelo ſit nãlis maioritas eq̃li= 4
tas ⁊ mioritas: S° §.4.Querit cũ quo ãgel⁹ agit ĩferiorib⁹: S° 5
§.5.¶Utꝝ ãgel⁹ mal⁹ hẽat bonã nãm: S°.§.6. Per quẽ modũ 6
angel⁹ malignus hz in ſua nã proprias paſſiones: S°.§.eodem.

¶De.q.de ſba ⁊ accidente angeli.

Utrũ angel⁹ ſit ſba: ca.de ſba ⁊ acñte ãgeli §.1. Querit vtꝝ
ĩ angelo memoa ĩtell's ⁊ volũtas ſic res ſbales: S°.§.codẽ.
¶Utrũ angel⁹ ſit q̃t⁹ ⁊ p quẽ mom: S° §.2. ¶Per quẽ moduz 2.3
ãgel⁹ ẽ q̃lis: S° §.3.¶Utꝝ ĩ ãgelo ſint relatões reales: S°.§.4. 4
¶Que ſũt actões ⁊ paſſies ſbales ⁊ acñtales in angelo: S° §.5. 5
¶Quo hitu ãgel⁹ bon⁹ ẽ hĩtuatus ⁊ ſic de ãgelo malo: S°.§.6. 6
¶Qñ ãgel⁹ hẽat ſitũ: S°.§.7. ¶Per quẽ mom ãgel⁹ ẽ in tpe: 7
S°.§.8.¶Cum quo angelus eſt in loco: S°.§.9. 8

¶De.q.de ſimplicitate angeli.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Queritur vtrũ angelus habeat actus ſimpliciores q̃ hõ: S°
1 ca. de ſimp^{te} ⁊ ↄpõe ãgeli. ¶Utrum in ãgelo ſit bonitas ſba
2 lis: S°. §.1. ¶Utrũ in angelo ſit for̃a ſimplex ⁊ ↄpoſita: S°. §.2.
3 ¶Utrũ in ãgelo ſit ſimplex paſſio: S° §.3. ¶Utruȝ in ãgelo ſint
4 actus ſim^{es}: S° §.4. ¶Ex q̃ ẽ ↄpõ in ãgelo: S° §.5. ¶Quis eſt
5.6 actus ↄpoſit⁹ in ãgelo: S° §.6. Utrũ bonitas ãgeli ſit compoſita:
S°. §.7 ¶De. q. de indiuiduitate angeli.

Utrũ angel⁹ ſit ĩdiduum: S°. cap̃. de ĩdiuiduitate ãgeli §.1.
2 ¶Quare vn⁹ angel⁹ nõ gñat aliũ: S°. §.2. Utrũ pl'res an
geli ſub eadẽ ſpẽ ſint ↄtẽti: S° §.4. ¶De. q. de ſpẽ angeli.

Querit̃ q̃re vn⁹ ãgel⁹ nõ poſſit aliũ gñare: S°. ca. de ſpẽ an-
2.3 geli. §.1. ¶Quõ ãgeli drñt in ſpẽ: S°. §.2. ¶Utruȝ ãgel⁹
4 cũ ſpẽb⁹ ĩnatꝫ ſit creat⁹: S°. §.3. ¶Utruȝ ſpẽs cũ qua ãgel⁹ attin
5 git elemẽtale ſit de eẽntia elemẽtali: S°. §.4. ¶Utrũ remaneant
ſpẽs in angelo ſemꝑ actu quas acquirit ſucceſſiue: S° §.5.
¶De. q. de genere angeli.

Queritur vtrũ pl'es ãgeli ſint ſub eod gñe: S° ca. de gñe ãge
2.3 li §.1. ¶Utrũ in ãgelo ſit bõitas gñalis: S°. §.2. ¶Utꝝ in
4 quolꝫ ãgelo ſit for̃a gñal' ⁊ ſic de mã: S° §.3. ¶Utꝝ in ãgelo ſit ac
tus gñal' intelligere: S° §.3. et. 4. Utrũ angel⁹ attigat in eod nũc
oba pl'a ſimul: S° §. eodem ¶De. q. de entitate angeli.

Querit̃ vtrũ intell's hoĩs attigat eẽntiã angeli: S° §.1. ca. de
ente ãgeli. Utrũ angeli ſint: S° vade ad ca. de ꝓbatiõe an-
geli in quo inuenies. v. rõnes q̃bus ꝓbatur q̃ angeli ſunt.
¶De. q. none diſtin. que eſt de deo ⁊ primo de actu ei⁹.

Queritur ꝑ quẽ modũ intell's poſſꝫ hr̃e noticiã de actib⁹ dei
intriſecis: S° ca. 9. diſt. hui⁹ libri ad ca. de actu dei in cuius
2 primo §. eſt s° figurata. ¶Qui ſunt act⁹ in eẽntia dia primitiui:
3 S° §. eod. Qui ſũt illi act⁹ q̃ cãnt actus inferiores: S° §. eodem.
4 ¶Per quẽ mo^{m} act⁹ dei ſunt veri ⁊ reales: S° §.2. ¶Qui ſunt
5 actus in deo ĩme^{ti}: S° §.3. ¶Utrũ act⁹ diui ſint neceſſarij: S°. §
6 4. ¶Per quẽ mo^{m} ꝓbat̃ q̃ ĩ deo ſũt act⁹ intriſeci ⁊ neceſſarij: S°
§.5. ¶Qui ſũt act⁹ dei extriſeci: S°. §.6. ¶De. q. de paſſiõe dei

Querit̃ q̃ ſũt paſſiões dei itriſece ⁊ extriſece: S° ca. de paſſio
ne dei §.1. Utrũ intell's poſſit facere ſciaȝ de paſſioĩb⁹ ⁊ acti
2 onib⁹ dei: S° §. eod. ¶Utrũ paſſiões dei depẽdeãt a mã: ⁊ vtruȝ
5 dicãt diſpões ⁊ acn^{a}: S°. §.2. ¶Que ſunt dei paſſiões extriſece:
S°. §.3.4.5. ¶De. q. de actione dei.

Querit̃ q̃ ſũt dei actões intrinſece: S° cap̃. de actiõe dei. §.1.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶Utrum in deo ſint tres res reales diſticte: S°.§.2. Per quem 2
modū ſarraceni ſūt decepti negādo btūſſimā trinitatē: S°.§.eodē
¶Q̄uo intell's cognoſcit q̄ in deo ſūt tres pſonales res ꝯſideran= 4
do actū volūtatis: S° §.4.¶Utꝝ dīna bōitas ſit actīa ⁊ ſic de a= 5
lijs dei dignib⁹: S° §.5. Utꝝ dīa bonitas poſſ3 hr̄e nām poſito q̄
in ipa nō ſit nālis bonifatio: S° §.eod. Querit̄ vtrū in deo pſone
drūt eēntialr̄: S° §.6. ¶De.q.de natura dei.

Utrū de⁹ habeat nām: S° ca.de nā dei.§.1. ¶Utrum in na 2
tura dīa ſint act⁹ paſſi[es] ⁊ actōes ⁊ hoc neceſſario: S°.2.§.
¶Utrū in deo ſit diſtinctio nālis: S° §.3. ¶Utrū in deo ſit dare 3
nāle mediū: S° 5.§. ¶Per quē modū intell's in deo cognoſcit eē 5
btūſſimā trinitatē: S° 6.§.Utrū dīa trinitas ſit in dīa vnitate/bo= 6
nitate ⁊c̄.et vtꝝ poſſint hr̄e nām ſine dīa trinitate: S°.7.8.9.10.11.
§.¶Utrū nā dīa rōe trinitatis ſit diuiſa: S°.12.§.¶Qua rōne in 7
nā dīa vna pſona dr̄ pr̄ alia filı⁹ alia ſpūſſanct⁹: S°.13.§. ¶Qua 12.13
re in eēntia dīa ſūt tres pſone neq3 pl'es neq3 pauciores: S°.§.14
¶In quo numero maxime conſiſtit equalitas: S°.§.15.

¶De.q.de ſba dei.

Queritur vtꝝ ſba dei ſit a ſbījs inferiorib⁹ ſepata: S° cap.de
ſba dei §.1. ¶Utrū ſba dīa ſit a ſba cōi q̄ eſt in aīa ſepata ⁊ 2
a ſbījs q̄ ſūt ꝯpoſite ex mā ⁊ forā: S° §.2.3. ¶Utꝝ in deo ſint plu 3
res ſbe aut vna: S° §.4.¶Utꝝ dei rōes ſint entia ſbalia: S° §.5 4.5
¶Utrū ſba dei ſit īmēſa ⁊ īfinita: S° §.6.¶Utꝝ in deo tp̄s ⁊ no 6.7
uitas cadere poſſint: S° §.7. ¶De.q.de ſimplicitate dei.

Utrū deus diſtet a ꝯpōſitiōe īfinite ⁊ et̄ne: S° ca.de ſimplici
tate dei §.1.Utrū de⁹ poſſ3 diſtare īfinite ⁊ et̄ne a ꝯpōne po
ſito q̄ in dīa bōitate nō ſit bōificare ⁊ in dīa volūtate ſit velle: S°
§.eod.¶Utrū pſone dīe ſint ꝯpoſite: S° §.2.Utꝝ debeamus hr̄e
tm̄ deſideriū ad cognoſcendū dīam ſimplicitatē ſic dīam bonitatē:
S° §.eod.¶Utꝝ de⁹ ſit ꝯpoſitus ex pſonis diuinis: S°.§.3.

¶De.q.de diuinis perſonis.

Querit̄ p quē modū dīe pſone iueſtigātur: S° ca.de dīnis p
ſonis in principio. ¶Per quē modū dīe perſone ſunt pſone: S°.
§.1.¶Utrū dīa vnitas aliquomō ſit actīa: S° §.2.¶Utꝝ dīa bo 2
nitas ⁊c̄.aliquo mō ſint actīa: S°.§.3. ¶Utꝝ in dīa mag[ue] ſint i 3
finiens ⁊ infinit⁹ ⁊ infi[re]: S° §.4. ¶Utꝝ et̄nitas dei ſit actīa ali= 4
quo modo: S°.§.5. ¶De.q.de ꝓbatione q̄ ſpēs nō ē in deo.

Querit̄ vtꝝ in deo ſit ſpēs ⁊ vtrū dīa cognoſcat in ſeipo: S°.
ca.de ꝓbatōe q̄ in deo nō eſt ſpēs in prin°. ¶Utꝝ de⁹ intel

(c) 2006 Ministerio de Cultura

3 ligendo omnia ꝯprehendat? Sº. §. 2. ¶ Utruȝ deus ſine ꝓprio in telligibili poſſꝫ ſe intelligere ⁊ oīa? Sº. §. 3. Utꝝ teneamur deſide rare deū intelligere ſup oīa? Sº. ibid. Ubi de⁹ intelligit oīa ⁊ vbi intelligibilia fac intellecta ⁊ vtrū poſſꝫ ſine intelligibili intelligere Sº. §. eod. Utrum in dīna volūtate ⁊c. ſint ſpēs? Sº. §. 4.

¶ De. q. de proprietatibus ⁊ cōitatibus dei.

Q Uerit̃ vtꝝ dei eēntia ſit cōis? Sº. ca. de ꝓprietatib⁹ ⁊ cōita
2 tib⁹ dei ⁊ in prinº. ¶ Per quē modū dīa bonitas ē cōis ⁊ ꝓ
pria? Sº. 2. §. Utꝝ dīa bonitas ſine cōitatib⁹ ⁊ ꝓprietatib⁹ eēt di-
fuſiua? Sº. §. eod. Utꝝ dīna bonitas eēt ocioſa ſine cōitatib⁹ ⁊ ꝓ-
prietatib⁹? Sº. eod. §. Utrū in diuino intellectu ꝓprietates ⁊ cōi-
tates ſint intelligibiles ita ſic ſunt in diuina voluntate amabiles?
3 Sº. eod. §. ¶ Utrū inter patrē ⁊ filiū ſit cōitas ⁊ ſic de ſpū ſcō? Sº
4 §. 3. ¶ Queritur ꝑ quem modū generare ⁊ ſpirare ſunt act⁹ cōes
5 in diuinis? Sº. §. 4. ¶ Per quē modū inter patrē ⁊ filiū eſt ama-
tiuitas actiuitas ⁊c.? Sº. §. 5. ¶ Per quem modū in eēntia dei ſūt
6 actus cōes? Sº. §. 6. ¶ Utruȝ actus diuini ſint ita gñales obm no-
7 ſtri intellectus ſic voluntatis? Sº. eodeȝ. §. ¶ Quare bonitas ma
8.9 gnitudo ⁊c. in deo dicūtur rōnes? Sº. §. 7. ¶ Utrum diuina bo-
10 nitas ſit cōis alijs rōnibus ⁊ ecōuerſo? Sº. §. 8. ¶ Utrum predi-
cte rationes poſſent eſſe ſine actione paſſiōe dīa ⁊ ꝯcordantis ⁊c.?
Sº. §. 9.

¶ De. q. de entitate dei.

Q Ueritur quid eſt deus? Sº. ca. de entitate dei. §. 1. Utrū de⁹
2 ſit ens neceſſariū? Sº. §. eodem. ¶ Utrū poſſim⁹ in via hr̃e
3 noticiā de eēntia dīa bono mō? Sº. §. 2. ¶ Utꝝ deo poſſem⁹ tm̃ in
4 telligere q̃tū credere? Sº. §. 3. ¶ Utꝝ de⁹ ſit? Sº. ca. de ꝓbatiōe q̄
5 deus eſt ꝑ qnqȝ rōnes. ¶ Utrū ſit diuina trinitas? Sº. ca. de pro-
6 batiōe dīne trinitatis. ¶ Utrum ſit diuina incarnatio? Sº. cap. de
batione diuine incarnationis per quinqȝ rationes.

AD laudē ⁊ honorē btīſſime trinitat; finiuit Raymūdus iſtuȝ librū in mōte peſſulano in mēſe marcij. anno .M. ccc. q̃rto incarnationis domini noſtri ieſu xpi in cuius cuſtodia hūc librū cōmēdat.

¶ Impreſſum inclyta ciuitate Ualentia ꝑ induſtrium virum Georgium Coſtilla. die vero nona menſis dezembris. Anno humane ſalutis. 1512. abſolutum.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶ Alphonſus de proaza Aſturiceſi. ad venerabilē virū Joannez ſuum Martinum Figuerolam ⁊c.

Salvus ſis mi Joānes. En pius heremita dux nr̄ Raymun-
dus de aſcēſu ⁊ deſcēſu intell's: q̄ obſcurus olim/mutilꝰ/et
ſqualēs tineas paſcebat ⁊ cariē: nūc in lucē aſſertꝰ/iam ſolidꝰ/ni-
tidus/ac mltiiugis/q̄bꝰ ſcatebat maculis repurgatꝰ te adit/te vi
ſit/teq3 iādiu cū Andrea tuo ximeno vtriuſq3 iuris ꝯſultiſſimo pa
riter alloq̄ndi atq3 dexterā dextere mutuo ꝯiūgendi nimio afficit̄
deſiderio. Tu igit̄ etſi tāto hoſpite tāq3 artificioſo nō egeas for-
taſſis: quippe q̄ ditiſſimo acutiſſimoue ingenio polleas: ꝑ ea tamē
quam in virꝝ tā frugi/tamq3 multiſciū/pietate geris/ac deuotiōe
illi ꝓperant̄ occurrere: ipſmq3 obuijs manibꝰ amplexari/oſculari/
ac intimis animi penetralibus recōdere ſatagas/neceſſe ē. Js.n.
vel ſolus eſt: q̄ ad ameniſſima ſciaꝝ domicilia nō per lubrica argu
tiaꝝ precipitia/nec per longos opinionū anfractus: ſed per apta
quedam ac ſtabilia nude veritatis compendia viā apit atq3 mō-
ſtrat. et intraneā ſimplicemue ipſius veritatis cōſiſtētiā nullis ſo-
phiſmatum inuolucris/nulliſue tergiuerſationū calumnijs viola
tam/luce clarius manifeſtat. Ac ſubinde ꝑpetua quadā manudu
ctione vim hoīs intellectuā a ſenſualibꝰ his feculentis ⁊ corpeis
ad mentalia vſq3 ſupramūdana defecatiſſima ⁊ q̄dē dia: cuiꝰ grā
creata extitit: cōmodius/facilius/ac tutius gradatim euehit/tra
ducit ſiſtitq3. Hunc igitur vnum perlegant ſiqui ſunt/qui boni
conſulant. ⁊ ij quidem maxime: qui iam inde a pueritia bonarum
ſtudijs litteraꝝ opam nauare nequierūt: quorum potiſſimū cauſa
extitit a pricipio cōflatꝰ. et ij nihilominꝰ qui vtrāq3 reꝝ ipaꝝ con-
cernētiā penitus introſpicere/ꝑnoſcere ac imbibere: q̄3 inanē quā
daz eaꝝ nō dicā ſimilitudinē: ſ3 vmbracl'3: et neſcio quā in aere ne
quicq̄3 verberando argutulam loquacitatem malunt. Et nemi-
nez obſecro ab eiuſmodi lectione triuialis ſtilus auertat/craſſuſue
dicendi caracter: ne rem tam veritate: q̄3 ornatu penſitare conuin
cantur. Et tibi deniq3 mi Joannes cuius impēſis ⁊ auſpicio au
reū hoc opus recognitū/impſſuz ⁊ bono publico demādatū prius
extitit: vt grās hēant imortales iteꝝ atq3 iterū rogo. Bene vale ⁊
mei ⁊ dn̄ci nr̄i tibi deditiſſimi non imemor. Iteꝝ vale. vnicū inge
nioſoꝝ decꝰ. Ex edibꝰ R. dn̄i mei epi yraſoncē. vj. idꝰ decēb. 1512.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Dne ne in furore tuo ar

quantas
alias con.a
alia discreta

(c) 2006 Ministerio de Cultura

(c) 2006 Ministerio de Cultura

(c) 2006 Ministerio de Cultura

(c) 2006 Ministerio de Cultura

(c) 2006 Ministerio de Cultura

(c) 2006 Ministerio de Cultura

(c) 2006 Ministerio de Cultura

I 7
3

B. Ray
mũdi Lul
Logica.

Ms.
1.044

(c) 2006 Ministe